

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Development of Risk Management Model of Srinakharinwirot University

โดย

ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณเงินรายได้

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (เงินรายได้คณะศึกษาศาสตร์)

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559

378.154
ร216 ก
2559

บรจาค

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Development of Risk Management Model of Srinakharinwirot University

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

โดย

ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง

ส.ค. 2562

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณเงินรายได้
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (เงินรายได้คณะศึกษาศาสตร์)
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559

A1307705

รายงานการวิจัย
เรื่อง

การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
Development of Risk Management Model of Srinakharinwirot University

โดย
ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณเงินรายได้
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (เงินรายได้คณะศึกษาศาสตร์)
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2) พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒและ 3) ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ อาจารย์ ผู้เชี่ยวชาญ และผู้บริหาร รวมจำนวน 364 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แบบสอบถามองค์ประกอบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งมีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามแบบของลิเคิร์ท มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.92 2) แบบสนทนากลุ่ม และ 3) แบบสอบถามความเหมาะสมของรูปแบบ มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามแบบของลิเคิร์ทมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบโดยใช้โมเดลสมการโครงสร้าง (SEM: Structural Equation Modeling) แบบ PLS-SEM และการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยความเหมาะสมของรูปแบบกับเกณฑ์ค่าคะแนนเฉลี่ย (3.51) โดยใช้การทดสอบ One sample t-test ผลการวิจัย พบว่า

1) การศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประกอบด้วย 14 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านสังคม ด้านเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการเมืองและกฎหมาย ด้านหลักสูตร ด้านผู้เรียน ด้านคณาจารย์ ด้านทรัพยากรสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการให้คำปรึกษา ด้านการติดตามและประเมินผล และด้านคุณภาพของบัณฑิต จากผลการศึกษาคุณภาพขององค์ประกอบอันดับที่ 1 2 และ 3 พบว่า องค์ประกอบอันดับที่ 1 เป็นโมเดลการวัดแบบสะท้อน ค่าสถิติที่ใช้วัดคุณภาพของ PLS-SEM คือ Outer Loadings, Indicators Reliability, Alpha, CR, AVE, และความตรงเชิงจำแนก (Discriminant Validity) ปัจจัยภายนอกจำนวน 5 องค์ประกอบ เดิมมีจำนวนตัวบ่งชี้รวมกันเท่ากับ 36 ตัว ผ่านคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดจำนวน 27 ตัว และปัจจัยภายนอกทุกตัวมีความตรงเชิงจำแนก ปัจจัยภายในจำนวน 9 องค์ประกอบ เดิมมีจำนวนตัวบ่งชี้รวมกันเท่ากับ 79 ตัว ผ่านคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดจำนวน 73 ตัว และปัจจัยภายในทุกตัวมีความตรงเชิงจำแนก รวมจำนวนตัวบ่งชี้เมื่อเริ่มต้นเท่ากับ 115 ตัว ผ่านคุณภาพตามเกณฑ์จำนวน 100 ตัว องค์ประกอบอันดับที่ 2 และ 3 เป็นโมเดลการวัดแบบรวมตัว ค่าสถิติที่ใช้วัดคุณภาพของ PLS-SEM จึงแตกต่างจากองค์ประกอบอันดับที่ 1 ได้แก่ Redundancy Analysis, Collinearity, Weight และ t-test ของ Weight โดยสถิติทุกตัวมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

2) การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จากผลการสนทนากลุ่ม พบว่ารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีตัวบ่งชี้ที่ผ่านเกณฑ์คุณภาพตามขั้นตอนที่ 1 จำนวน 14 องค์ประกอบ 100 ตัวบ่งชี้ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าจำนวนตัวบ่งชี้ทั้งหมดมีมากเกินไป ดังนั้น ในขั้นตอนการสนทนากลุ่มจึงได้คัดเลือกให้เหลือ 70 ตัวบ่งชี้ และนำจำนวนตัวบ่งชี้ที่ผ่านคัดเลือกนี้ไปใช้ในขั้นตอนการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

3) การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิจารณาจากตัวบ่งชี้ที่ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ (ค่าเฉลี่ย 3.51) โดยตัวบ่งชี้มีค่าเฉลี่ยไม่น้อยกว่าระดับมาก (3.51) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการศึกษาความเหมาะสมของรูปแบบฯ พบว่าในจำนวนองค์ประกอบทั้งหมด 14 ตัวและมีตัวบ่งชี้ 70 ตัวนั้น จำนวนตัวบ่งชี้ที่ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมี 59 ตัว โดยทั้ง 14 องค์ประกอบมีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 3.57 อยู่ในช่วง 3.39–3.87 มีองค์ประกอบที่ค่าเฉลี่ยมากกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจำนวน 4 องค์ประกอบ มีค่าเฉลี่ยมากกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติจำนวน 4 องค์ประกอบ และน้อยกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติจำนวน 6 องค์ประกอบ สรุปได้ว่า ไม่มีองค์ประกอบใดที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าระดับมาก (3.51) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น รูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จึงมีความเหมาะสมตามเกณฑ์ที่กำหนด

Abstract

This research aims to 1) study the components of risk management of Srinakharinwirotuniversity with a 5-point Likert-rating scale with overall reliability of 0.92 2) develop the risk management model of Srinakharinwirot University; and 3) evaluate the suitability of the risk management model of Srinakharinwirot University. The subjects consist of 364 lecturers, experts and the managerial staff. The research tool utilized are 1) questionnaires for a survey of components of risk management at Srinakharinwirot University 2) focus group discussion and 3) Likert Rating Scale questionnaires for a survey of the suitability of the model with the overall reliability of 0.95. Statistics including frequency, percentage, mean and standard deviation, SEM: structural equation modeling, and PLS-SEM type were applied to this research to analyze all of the data. Interestingly, Comparison between the average score of the suitability of the model and the criteria setting (3.51) is conducted through One sample t-test. The researcher found that:

1) From the study the components of risk management of Srinakharinwirot university includes 14 components involving social, technology, economic, environment, politics and legal, curriculum, learners, lecturers, resources supporting the learning, teaching, curriculum management, consulting, monitoring and evaluating, and quality of the graduates, it was found that the quality of the components number 1, 2 and 3 showed that the component number 1 is a model of reflective measurement. The statistics that are used to measure the quality of PLS-SEM is the outer loadings, indicators reliability, alpha, CR, AVE, and the match-identify (discriminant validity) The external factors of 5 components have the former combined total of 36 indicators. Out of 36, 27 indicators have the quality of the criteria and all external factors have the discriminant validity. There are 9 components in the internal factors. Formerly, there were 79 indicators, out of which 73 have passed the criteria. All internal factors contain discriminant validity. At the beginning, there are 115 indicators but was reduced to 100 according the quality of the criteria. The Component number 2 and 3 are an accumulative measurement model. The statistics that are used to measure the

quality of PLS-SEM is different from the Component number 1 which involve Redundancy Analysis, Collinearity, Weight and Weight T-Test. The statistics have the quality of the specified criteria.

2) From the develop the risk management model of Srinakharinwirot University, it was found that there are 14 components with 100 indicators. The exports opined that the number of the indicators is too large and therefore reduce the number to 70 in the focus group discussion. The remaining number of indicators were used in the evaluation of the suitability of the management of risk of Srinakharinwirot university.

3) From the evaluate the suitability of the risk management model of Srinakharinwirot University, it was found that the indicators which passed the minimum criteria (the Average of 3.51). The indicators are not smaller than the level of a (3.51) significance. The result of the study showed that out of 14 components and 70 indicators, the number of indicators that passed the minimum level of statistical significance is 59. The 14 components have overall averages equal to 3.57. They are in the range of 3.39-3.87. The four components that have the average value is greater than the minimum criteria with statistical significance and the other four components value is greater than the minimum criteria with no statistical significance. There are six components that have smaller value the minimum criteria with no statistical significance. In conclusion, no components have an average value less than the level of a 3.51 at 0.05 significance. Therefore, the risk management model of Srinakharinwirot University is suitable according to the criteria.

ประกาศคุณูปการ

งานวิจัยนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาจากรองศาสตราจารย์วัฒนา สุนทรธัย ที่กรุณาเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะ ซึ่งทำให้งานวิจัยฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐะณุพงศ์ ศรีกาฬสินธุ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภานุวัฒน์ ศิรินุพงศ์ ดร.วิมลวรรณ เลิศวงศ์เผ่าพันธ์ ดร.ระติกรณ์ นิยมะจันทร์ และ ดร.ประภาศรี พรหมประกาย ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ และขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐะณุพงศ์ ศรีกาฬสินธุ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภานุวัฒน์ ศิรินุพงศ์ ดร.วิมลวรรณ เลิศวงศ์เผ่าพันธ์ ดร.ดลภิวัฒน์ ปรีดาวิภาต และดร.ประภาศรี พรหมประกาย ที่กรุณาสละเวลาเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเพื่อพัฒนาเครื่องมือเพื่อการวิจัย

ขอขอบคุณคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่อนุมัติงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานโครงการวิจัยจากเงินรายได้มหาวิทยาลัย (รายได้คณะศึกษาศาสตร์) ประจำปี 2559 และให้การสนับสนุนช่วงระยะเวลาในการศึกษาวิจัย และขอขอบคุณมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ให้การสนับสนุนข้อมูลประกอบการทำวิจัยอย่างต่อเนื่องจนทำให้งานวิจัยลุล่วงได้ด้วยดี และขอบคุณอธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ ผู้บริหาร และอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ อาจารย์ ดร.รุ่งทิวา แย้มรุ่ง รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะศึกษาศาสตร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จตุพล ยงศร ประธานหลักสูตร กศ.ด และ กศ.ม. สาขาวิชาการจัดการการอุดมศึกษา รวมทั้ง คณาจารย์ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยในช่วงระยะเวลาการทำงานวิจัย ขอกราบขอบคณาจารย์ทุกท่านที่ได้กรุณาประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย และขอขอบคุณมิตรภาพที่อบอุ่นจากคณาจารย์ทุกๆ ท่าน ที่คอยเป็นกำลังใจอย่างดีเยี่ยม

บุคคลสำคัญที่ผู้วิจัยจะไม่ลืมพระคุณคือ คุณพ่อ คุณแม่ ภรรยา และบุตรสาวทั้งสองคน รวมทั้งญาติทุกๆ คนในครอบครัวที่คอยเป็นกำลังใจที่ดีและช่วยเหลือสนับสนุนผู้วิจัยตลอดมา

ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ.....	**1**
ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	5
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
ขอบเขตการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	12
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	**13**
ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารจัดการความเสี่ยง.....	15
ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความเสี่ยง.....	26
มาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษา.....	50
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบ.....	78
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์องค์ประกอบ.....	82
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสนทนากลุ่ม.....	98
การบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.....	105
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความเสี่ยงในสถาบันอุดมศึกษา...	107
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	**111**
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการความเสี่ยงของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.....	111
ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.....	118
ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการ ความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.....	120

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 125

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล..... 125

การนำเสนอผลการวิเคราห์ข้อมูล..... 125

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 126

บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ..... 181

วัตถุประสงค์ของการวิจัย..... 181

วิธีดำเนินการวิจัย..... 181

สรุปผลการวิจัย..... 182

อภิปรายผล..... 185

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้..... 188

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป..... 192

บรรณานุกรม..... 194

ภาคผนวก..... 203

ภาคผนวก ก แนวทางการดำเนินการและขั้นตอนการบริหารความเสี่ยงของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ..... 204

ภาคผนวก ข รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือเพื่อการวิจัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ..... 211

ภาคผนวก ค แบบสอบถามสำหรับผู้เชี่ยวชาญ และสรุปผลการวิเคราะห์..... 214

ภาคผนวก ง แบบสอบถามสำหรับทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารและอาจารย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ..... 245

ภาคผนวก จ ผลการวิเคราะห์ Reliability 262

ภาคผนวก ฉ แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารและอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 268

ภาคผนวก ช แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion Form)..... 285

ภาคผนวก ซ ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของตัวบ่งชี้ (ข้อคำถาม) 307

ภาคผนวก ฌ รายนามกลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม..... 315

ภาคผนวก ญ สรุปผลการสนทนากลุ่ม..... 318

ภาคผนวก ฎ แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารของคณะและหน่วยงาน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ..... 332

ภาคผนวก ฏ จดหมายเชิญผู้เชี่ยวชาญ และจดหมายขอความอนุเคราะห์..... 343

ประวัติผู้วิจัย..... 355

สารบัญตาราง

ตาราง **หน้า**

1 การสังเคราะห์องค์ประกอบของปัจจัยความเสี่ยงภายใน..... 47
2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ..... 112
3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม เพศ สถานภาพ ประสบการณ์ในการทำงาน
วุฒิทางการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งทางวิชาการและคณะ/หน่วยงานที่สังกัด 126
4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการบริหารจัดการความเสี่ยงปัจจัยภายนอกด้านสังคม 129
5 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการบริหารจัดการความเสี่ยงปัจจัยภายนอกด้านเทคโนโลยี 130
6 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการบริหารจัดการความเสี่ยงปัจจัยภายนอกด้านเศรษฐกิจ 131
7 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการบริหารจัดการความเสี่ยงปัจจัยภายนอกด้านสิ่งแวดล้อม 132
8 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการบริหารจัดการความเสี่ยงปัจจัยภายนอก
ด้านการเมืองและกฎหมาย..... 133
9 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการบริหารจัดการความเสี่ยงปัจจัยภายในด้านหลักสูตร 134
10 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการบริหารจัดการความเสี่ยงปัจจัยภายในด้านผู้เรียน 135
11 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการบริหารจัดการความเสี่ยงปัจจัยภายในด้านคณาจารย์ 136
12 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการบริหารจัดการความเสี่ยงปัจจัยภายใน
ด้านทรัพยากรสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้..... 137
13 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการบริหารจัดการความเสี่ยงปัจจัยภายใน
ด้านการจัดการเรียนรู้..... 138
14 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการบริหารจัดการความเสี่ยงปัจจัยภายใน
ด้านการบริหารหลักสูตร..... 139
15 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการบริหารจัดการความเสี่ยงปัจจัยภายใน
ด้านการให้คำปรึกษา..... 140
16 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการบริหารจัดการความเสี่ยงปัจจัยภายใน
ด้านการติดตามและประเมินผล..... 141
17 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการบริหารจัดการความเสี่ยงปัจจัยภายใน
ด้านคุณภาพของบัณฑิต..... 142

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง **หน้า**

18 ตาราง Fornell-Larcker ของตัวแปรสร้างอันดับที่ 146
19 ค่าสถิติของโมเดลการวัดแบบสะท้อน (Reflective) ของตัวแปรสร้างอันดับที่ 1 (First Order Constructs)..... 147
20 ค่าสถิติของโมเดลการวัดแบบรวมตัว (Formative) ของตัวแปรสร้างอันดับที่ 2 (External/ Internal) และ อันดับที่ 3 (SWU Risk)..... 151
21 การเปรียบเทียบจำนวนข้อของรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒตามองค์ประกอบก่อนการสนทนากลุ่มและหลังการสนทนากลุ่ม..... 154
22 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม เพศ สถานภาพ ประสบการณ์ในการทำงาน วุฒิทางการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งทางวิชาการและคณะ/หน่วยงานที่สังกัด 156
23 การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้บริหารคณะและหน่วยงานที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้การทดสอบทีเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ไม่น้อยกว่านะดับมาก (3.51) เป็นรายด้านและโดยรวมทุกด้าน 159
24 การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้บริหารคณะและหน่วยงานที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้การทดสอบทีเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ไม่น้อยกว่าระดับมาก (3.51) องค์ประกอบด้านสังคม เป็นรายข้อ 160
25 การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้บริหารคณะและหน่วยงานที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้การทดสอบทีเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ไม่น้อยกว่าระดับมาก (3.51) องค์ประกอบด้านเทคโนโลยีเป็นรายข้อ..... 161
26 การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้บริหารคณะและหน่วยงานที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้การทดสอบทีเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ไม่น้อยกว่าระดับมาก (3.51) องค์ประกอบด้านเศรษฐกิจเป็นรายข้อ..... 162
27 การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้บริหารคณะและหน่วยงานที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้การทดสอบทีเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ไม่น้อยกว่าระดับมาก (3.51) องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมเป็นรายข้อ..... 164

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง **หน้า**

29 การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้บริหารคณะและหน่วยงานที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้การทดสอบทีเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ไม่น้อยกว่าระดับมาก (3.51) องค์ประกอบด้านหลักสูตรเป็นรายข้อ..... 166

30 การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้บริหารคณะและหน่วยงานที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้การทดสอบทีเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ไม่น้อยกว่าระดับมาก (3.51) องค์ประกอบด้านผู้เรียนเป็นรายข้อ..... 167

31 การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้บริหารคณะและหน่วยงานที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้การทดสอบทีเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ไม่น้อยกว่าระดับมาก (3.51) องค์ประกอบด้านคณาจารย์เป็นรายข้อ..... 168

32 การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้บริหารคณะและหน่วยงานที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้การทดสอบทีเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ไม่น้อยกว่าระดับมาก (3.51) องค์ประกอบด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ เป็นรายข้อ..... 169

33 การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้บริหารคณะและหน่วยงานที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้การทดสอบทีเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ไม่น้อยกว่าระดับมาก (3.51) องค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้ เป็นรายข้อ..... 170

34 การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้บริหารคณะและหน่วยงานที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้การทดสอบทีเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ไม่น้อยกว่าระดับมาก (3.51) องค์ประกอบด้านการบริหารหลักสูตร เป็นรายข้อ..... 171

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง **หน้า**

35 การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้บริหารคณะและหน่วยงานที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้การทดสอบทีเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ไม่น้อยกว่าระดับมาก (3.51) องค์ประกอบด้านการให้คำปรึกษาเป็นรายข้อ..... 173

36 การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้บริหารคณะและหน่วยงานที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้การทดสอบทีเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ไม่น้อยกว่าระดับมาก (3.51) องค์ประกอบด้านการติดตามและประเมินผล เป็นรายข้อ..... 174

37 การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้บริหารคณะและหน่วยงานที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้การทดสอบทีเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ไม่น้อยกว่าระดับมาก (3.51) องค์ประกอบด้านคุณภาพของบัณฑิตเป็นรายข้อ..... 175

38 องค์ประกอบ “ความสำคัญ-ความเสี่ยง” 14 ด้านของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปี 2560 177

สารบัญภาพ

ภาพประกอบที่ **หน้า**

1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย..... 12

2 ตัวอย่าง (อย่างง่าย) ของโมเดลสมการโครงสร้างชนิด PLS-SEM..... 97

3 สรุปโครงสร้างขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเพื่อการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการ
ความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ..... 123

4 การวิเคราะห์ความซ้ำซ้อนของ Internal Factor ต่อ G_Internal Factor
ในที่นี้ Internal Factor เป็นตัวแปรสร้างอันดับสอง (Second Order Construct)..... 144

5 การวิเคราะห์ความซ้ำซ้อนของ External Factor ต่อ G_External Factor..... 145

6 โมเดลการวัดการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ..... 153

7 องค์ประกอบ “ความสำคัญ-ความเสี่ยง” 14 ด้านของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปี 2560 178

8 สรุปแนวทางการดำเนินงานการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 180

บทที่ 1
บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำวิจัย

โลกในยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงหลายด้านทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การสื่อสาร และระบบเศรษฐกิจโลกที่มาพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงของภาคอุตสาหกรรมและวิชาชีพอยู่ตลอดเวลาจึงเกิดการแข่งขันและความร่วมมือในระดับโลกอย่างกว้างขวาง จากความก้าวหน้าดังกล่าวส่งผลให้สถาบันอุดมศึกษาต้องเผชิญต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว อันเนื่องจากโลกปัจจุบันอยู่ในยุคกระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้องค์กรต้องเผชิญกับภาวะไม่แน่นอนที่เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกองค์กร ซึ่งไม่สามารถคาดการณ์ล่วงหน้าได้ (วิจารณ์ พานิช. 2556: 34) การบริหารจัดการความเสี่ยงจึงเป็นสิ่งสำคัญที่องค์กรทุกประเภทต้องให้ความสำคัญทั้งในส่วนภาครัฐและเอกชนและต้องกำหนดความเสี่ยงไว้อย่างชัดเจน เพราะแต่ละองค์กรอาจต้องประสบกับความเสี่ยงในลักษณะที่แตกต่างกันออกไปทั้งจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ความเสี่ยงจึงเป็นความไม่แน่นอนของผลลัพธ์ และอาจนำไปสู่ผลกระทบด้านการเงิน ธุรกิจ บุคลากร เจ้าหน้าที่และพนักงาน ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ดังนั้นผู้รับผิดชอบและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจึงมีความจำเป็นต้องดำเนินการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2556: ออนไลน์)

การศึกษาระดับอุดมศึกษานับเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาศักยภาพบุคคลให้เป็นทรัพยากรที่มีทั้งคุณค่าและคุณประโยชน์ในฐานะความเป็นมนุษย์ เป็นพลเมืองที่ดี มีวินัย มีคุณธรรมจริยธรรม มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการทำงานเพื่อสร้างสรรค์ความมั่นคงและความยั่งยืนของสังคมและประเทศใหม่ที่มีความเจริญก้าวหน้า (ไพฑูรย์ สินลารัตน์และคณะ. 2553) การผลิตบัณฑิตให้มีคุณลักษณะตามที่สังคมและประเทศชาติต้องการ จำเป็นต้องมีระบบการบริหารจัดการที่ดีเป็นเครื่องชี้นำการดำเนินงาน ในการผลิตบัณฑิตต้องดำเนินการเพื่อให้ผู้เรียนไปสู่ความรู้จริงที่เป็นแก่นความรู้ ต้องให้เครื่องมือในการสร้างความรู้ใหม่ๆ (Knowledge Machine) ทั้งนิสิต นักศึกษา และบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว ต้องสอนให้ผู้เรียนได้รู้วิธีการแสวงหาความรู้และการสร้างองค์ความรู้ เป็นผู้นำทางความคิดและการแก้ไขปัญหาของชาติ (เกษม วัฒนชัย. 2544: 4-5) สถาบันอุดมศึกษาจึงมีหน้าที่ในการแสวงหาและการสร้างองค์ความรู้ใหม่ สอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ แสวงหา และสร้างองค์ความรู้ เป็นที่รวบรวมนักวิจัยและนักวิชาการเพื่อการถ่ายทอดความรู้ใหม่ เป็นผู้นำทางความคิดและการแก้ปัญหาของชาติ (เทียนฉาย กีระนันทน์. 2544: 9) การปฏิบัติภารกิจที่สำคัญดังกล่าวในยุคกระแสโลกาภิวัตน์ที่สถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องก้าวให้ทันการเปลี่ยนแปลงและภาวะที่ไม่แน่นอนเหล่านี้

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒก็เป็นสถาบันอุดมศึกษาอีกแห่งหนึ่งที่กำลังเผชิญกับสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ และประกอบกับการปฏิบัติงานต้องสามารถตอบสนองนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและนโยบายของรัฐบาลโดยต้องเปลี่ยนแปลงตามปัจจัยการเมือง ทำให้สภาพการทำงานและทิศทางการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒต้องปรับตนให้เป็นองค์กรแบบพลวัต ซึ่งสามารถเผชิญกับเหตุแห่งความเสี่ยงต่างๆ ที่เป็นผลกระทบสืบเนื่องจากเหตุที่มาจากปัจจัยภายใน เช่น นโยบายของมหาวิทยาลัย วัฒนธรรมองค์กร โครงสร้างองค์กร การพัฒนา และเลือกใช้เทคโนโลยี การจัดระบบงาน และความสามารถของบุคลากร ฯลฯ และเหตุที่มาจากปัจจัยภายนอก เช่น นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและรัฐบาล การออกกฎหมายใหม่ของรัฐ การเปลี่ยนแปลงของเกณฑ์ มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา การเกิดนวัตกรรมและการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศในธุรกิจที่เกี่ยวข้อง และการเข้ามาของคู่แข่ง มาตรการกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศ การเข้ามาของพันธมิตรและหรือมหาวิทยาลัยชั้นนำจากต่างประเทศ ปัจจัยทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปรวมถึงเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันและการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยทั้งการเรียนการสอน รวมไปถึงปัจจัยภายนอกด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม เป็นต้น

นอกจากนี้ สำนักงานบัดกระทรวงศึกษาธิการ (2553: 11) ได้กล่าวถึงการบริหารความเสี่ยงขององค์กรทุกประเภท ทั้งในส่วนภาครัฐและเอกชนที่จะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ไว้อย่างชัดเจน เพื่อคุณภาพการศึกษา เพื่อให้บริการประชาชน ไม่ว่าจะกำหนดวัตถุประสงค์ไว้เช่นไรทุกองค์กรจะต้องประสบกับความเสี่ยงอยู่เสมอ ในลักษณะที่แตกต่างกันออกไป เช่น นโยบายการเงิน ทรัพยากรมนุษย์ เทคโนโลยี การเมือง ความเสี่ยงจึงเป็นภาวะคุกคาม ปัญหา อุปสรรค หรือความสูญเสียโอกาสซึ่งจะทำให้องค์กรไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือก่อให้เกิดความเสียหายทั้งในด้านกลยุทธ์การปฏิบัติงาน การดำเนินธุรกิจต่อเนื่อง โดยประเด็นสำคัญของความเสี่ยงคือ ความไม่แน่นอนของผลลัพธ์ เห็นได้ว่า เหตุการณ์ดังกล่าวข้างต้น นับเป็นความเสี่ยงต่อการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยให้ประสบความสำเร็จ และอาจนำไปสู่ผลกระทบด้านการเงิน ธุรกิจ บุคลากร เจ้าหน้าที่ พนักงาน ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ดังนั้น ผู้รับผิดชอบและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจึงมีความจำเป็นต้องดำเนินการบริหารความเสี่ยงอย่างมีประสิทธิภาพและทั่วถึง การบริหารความเสี่ยงที่ประสบความสำเร็จ คือความสำเร็จในการจัดการความเสี่ยงเพื่อให้ผลลัพธ์จากการดำเนินงานสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่วางไว้ของมหาวิทยาลัย โดยการกำหนดกิจกรรมมาตรการติดตาม ป้องกัน เฝ้าระวังการเกิดเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์หรือความเสี่ยงต่างๆ รวมทั้ง การกำหนดมาตรการแก้ไข การลดผลกระทบจากความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นต่อมหาวิทยาลัย และในอีกทางหนึ่งคือการดำเนินการหาทางเพิ่มคุณค่าให้แก่มหาวิทยาลัยจากโอกาสหรือความเสี่ยงที่ชี้บ่งเพื่อนำไปสู่การพัฒนามหาวิทยาลัยให้มีความมั่นคง ต่อเนื่องอย่างยั่งยืน

การบริหารมหาวิทยาลัยทั้งของรัฐและของเอกชน พบว่า สภาพปัจจุบันของมหาวิทยาลัยมีการแข่งขันสูงมาก และมหาวิทยาลัยของรัฐขยายการรับนักศึกษามากขึ้น สิ่งที่ตามมาคือ มหาวิทยาลัยบางแห่งปรับตัวไม่ทันสาเหตุเนื่องจากการขยายตัวอย่างไร้ทิศทาง ทำให้คุณภาพการศึกษาด้อยลง (ภาวิช ทองโรจน์. 2550: 9-10) ระบบการบริหารสถาบันอุดมศึกษา ก็เป็นเหตุที่ไม่พึงประสงค์หรือภาวะคุกคาม หรือปัญหาอุปสรรคที่จะส่งผลกระทบทำให้วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายเบี่ยงเบนไป และเป็นอุปสรรคต่อการบรรลุถึงเป้าหมาย ทั้งทางด้านกลยุทธ์ การเงิน การดำเนินงาน และกฎระเบียบหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2551: 7-11) ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารจัดการความเสี่ยงจึงให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการความเสี่ยงโดยได้กำหนดให้มีตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความเสี่ยงเพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาวางรูปแบบและแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงเพื่อลดปัญหาและผลกระทบที่จะเกิดขึ้น โดยได้กำหนดให้มีตัวบ่งชี้ สกอ. 5.1 ในการบริหารของมหาวิทยาลัยเพื่อการกำกับติดตามผลลัพธ์ตามพันธกิจ กลุ่มมหาวิทยาลัย และเอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัยตามเกณฑ์มาตรฐานประเด็นที่ 3 ดำเนินงานตามแผนความเสี่ยงที่เป็นผลจากการวิเคราะห์และระบุปัจจัยเสี่ยงที่เกิดจากปัจจัยภายนอก หรือปัจจัยที่ไม่สามารถควบคุมได้ที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามพันธกิจของมหาวิทยาลัยและให้ความเสี่ยงลดลงจากเดิม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2558ข: 142)

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาข้อมูลในภาพรวม พบว่า แต่ละสถาบันอุดมศึกษามีการกำหนดรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงที่แตกต่างกัน ไม่สะท้อนภาพรวมในการบริหารจัดการ และขาดการมีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบ ขาดกระบวนการสื่อสารให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้รับรู้อย่างเข้าใจ จึงส่งผลให้ไม่สะท้อนมุมมองในเชิงพัฒนา และจากการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารความเสี่ยงของสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ อาทิ มหาวิทยาลัยทักษิณ (2555: 2-3) พบว่า มหาวิทยาลัยเห็นว่า การบริหารความเสี่ยงมีความสำคัญเพราะเป็นการวางแผนระบบการป้องกัน ควบคุม ตรวจสอบ และประเมินอย่างครบวงจร แต่ก็ยังไม่มีการกำหนดรูปแบบการบริหารจัดการจากส่วนกลาง ต่อมามหาวิทยาลัยทักษิณจึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารความเสี่ยง และวางแผนการดำเนินการบริหารความเสี่ยงให้มีคุณภาพตามลักษณะเฉพาะของมหาวิทยาลัย ในขณะที่การดำเนินงานบริหารความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2555: 7) พบว่า มีการดำเนินการตามเกณฑ์ที่ สกอ. และ สมศ. กำหนดขึ้น และได้มีการปรับเปลี่ยนและเพิ่มเติมตัวบ่งชี้อื่นๆ เพิ่มเติม ทั้งนี้ เพื่อให้เหมาะสมกับการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยและคณะให้มากขึ้น และเพื่อแสดงถึงประสิทธิภาพการดำเนินงานในด้านการบริหารความเสี่ยงที่คณะรับผิดชอบ ประกอบกับแต่ละสถาบันมีระบบการบริหารความเสี่ยงที่มีความแตกต่างกัน จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนารูปแบบการบริหารความเสี่ยงอย่างมีคุณภาพ ดังที่ กิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ (2554: 1) ได้กล่าวว่า การบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นเรื่องจำเป็น และต้องมีวิธีในการจัดการความเสี่ยงที่ดี แต่การจัดการความเสี่ยงยังประสบกับปัญหาเดียวกับการเริ่มทำการควบคุมในช่วงแรกๆ เพราะการจัดการความเสี่ยงนั้นยังไม่สามารถที่จะกำหนดได้อย่างชัดเจน จึงสอดคล้องกับงานวิจัย

ของกาญจนา โตรุ่ง (2549: 125) ที่ได้พัฒนาตัวบ่งชี้และการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของวิทยาลัยชุมชน โดยพบว่า มีความแตกต่างกับสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ ทั่วไป จึงควรกำหนดรูปแบบการบริหารความเสี่ยงที่แสดงให้เห็นถึงภารกิจและการดำเนินงานของสถาบันนั้นอย่างแท้จริง นอกจากนี้ อดุลย์ วิริยะเวชกุล (2541: 92) มีความเห็นว่า การกำหนดแนวทางดำเนินงานของแต่ละสถาบันและแต่ละสาขาวิชา ไม่จำเป็นต้องเหมือนกันและย่อมมีความแตกต่างกันตามลักษณะและบริบทของสถาบัน จึงกล่าวได้ว่า สถาบันอุดมศึกษาต่างตระหนักถึงความสำคัญของการกำหนดรูปแบบการบริหารความเสี่ยงที่มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับภารกิจการดำเนินงานของแต่ละสถาบันมากยิ่งขึ้น

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒแรกเริ่มได้จัดตั้งเป็นโรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูงสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยจัดตั้งเมื่อวันที่ 28 เมษายน พ.ศ. 2492 เพื่อผลิตบุคลากรด้านวิชาชีพครูซึ่งกำลังประสบปัญหาขาดแคลนเป็นจำนวนมากในขณะนั้น นับว่าเป็นการเริ่มต้นการศึกษาในระดับวุฒิประกาศนียบัตรครูประถมศึกษา และประกาศนียบัตรครูมัธยมศึกษา ต่อมา พ.ศ. 2496 ศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี ผู้อำนวยการโรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูงในขณะนั้น ได้เสนอต่อกระทรวงศึกษาธิการให้ก่อตั้ง วิทยาลัยวิชาการศึกษา พร้อมทั้ง ได้เปิดการเรียนการสอนครอบคลุมหลักสูตรทั้งในระดับบัณฑิต มหาบัณฑิต และดุษฎีบัณฑิต พร้อมกับมีการขยายวิทยาลัยวิชาการศึกษาไปยังส่วนภูมิภาคต่างๆ โดยขยายวิทยาเขตปทุมวัน วิทยาเขตบางแสน วิทยาเขตพิษณุโลก วิทยาเขตมหาสารคาม วิทยาเขตสงขลา วิทยาเขตพระนคร และวิทยาเขตพลศึกษา โดยมีวิทยาเขตประสานมิตรเป็นศูนย์กลางการบริหารในปี พ.ศ. 2516 ได้ปรับฐานะวิทยาลัยวิชาการศึกษาเป็นมหาวิทยาลัย และย้ายสังกัดจากกระทรวงศึกษาธิการไปขึ้นกับทบวงมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมีระบบบริหารจัดการในรูปวิทยาเขตมาจนถึง พ.ศ. 2533 รวมเวลา 16 ปี วิทยาเขตภูมิภาค ทั้ง 5 แห่ง ต่อมาได้แยกออกไปเป็นมหาวิทยาลัยอิสระโดยมีการบริหารจัดการและงบประมาณที่เป็นของตนเอง ขณะที่มหาวิทยาลัยแม่ก็ขยายตัวไปที่อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก ในปี พ.ศ. 2539 (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2558: ออนไลน์)

ในส่วนการดำเนินการบริหารจัดการความเสี่ยง พบว่า มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้ดำเนินภารกิจด้านการบริหารจัดการความเสี่ยง ตามหลักเกณฑ์การดำเนินงานที่ สกอ. และ สมศ. ได้กำหนดไว้เช่นเดียวกันกับสถาบันอุดมศึกษาอื่นทั่วไป กล่าวคือ มหาวิทยาลัยได้ดำเนินการจัดทำระบบการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างต่อเนื่อง โดยมีคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงของมหาวิทยาลัย และมีหน่วยงานกลางรับผิดชอบโดยตรง แต่จากการดำเนินงาน พบว่า รูปแบบในการบริหารจัดการความเสี่ยงยังไม่มีรูปแบบที่ชัดเจน และยังไม่ครอบคลุมพันธกิจด้านอื่นๆ จึงไม่สะท้อนการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัย นอกจากนั้นจากการที่มหาวิทยาลัยมีความหลากหลายในสาขาวิชาต่างๆ ที่เปิดสอน และมีบริบทในการบริหารจัดการที่แตกต่างกัน ดังนั้น จึงส่งผลให้มหาวิทยาลัยไม่สามารถดำเนินการบริหารความเสี่ยงตามตัวบ่งชี้บางตัวของ สกอ. และ สมศ. ได้ และจากการศึกษาภาพรวมของการบริหารความเสี่ยงของมหาวิทยาลัย พบว่า ยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ และความเชี่ยวชาญด้านการบริหารความเสี่ยงที่จะมาร่วมพัฒนารูปแบบการบริหารความ

เสี่ยงให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น รวมทั้ง ยังพบว่า ผู้บริหารและผู้รับผิดชอบด้านการบริหารความเสี่ยงต้องการเครื่องมือในการบริหารความเสี่ยงให้ครอบคลุมทุกองค์ประกอบของการบริหารจัดการ และต้องการให้มีการกำหนดรูปแบบการบริหารความเสี่ยงที่ชัดเจน และตรงตามเอกลักษณ์ของสถาบันมากยิ่งขึ้น (ธิดารัตน์ วงษ์พันธุ์. 2558: สัมภาษณ์)

ดังนั้น จากเหตุผล สภาพปัญหา และความจำเป็นดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ทั้งนี้ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางสำคัญในการดำเนินภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาให้สะท้อนความจำเป็นของการวางแผนการบริหารจัดการความเสี่ยงในการรับมือกับสถานการณ์ต่างๆ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการยกระดับการพัฒนามหาวิทยาลัยและเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการอย่างยั่งยืน โดยสามารถตอบสนองความต้องการของชุมชน สังคม และประเทศชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. เพื่อประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ความสำคัญของการวิจัย

ผลจากการวิจัยจะเป็นประโยชน์แก่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ โดยสามารถนำรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนเพื่อบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยให้มีความพร้อมในการบริหารจัดการอย่างมีมาตรฐาน และมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับต่อสาธารณชน ซึ่งจะเป็นการยกระดับมหาวิทยาลัยให้มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับทั้งภายในและภายนอกประเทศ รวมทั้ง เป็นแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงให้แก่หน่วยงานหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยประกอบด้วย ขอบเขตด้านเนื้อหา ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ด้านเวลา และด้านตัวแปร ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประเด็นความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประกอบด้วยปัจจัยภายนอก 5 ด้าน ได้แก่ ด้านสังคม ด้านเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านการเมืองและกฎหมาย และปัจจัยภายใน 9 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านผู้เรียน ด้านคณาจารย์ ด้านทรัพยากรสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการให้คำปรึกษา ด้านการติดตามและประเมินผล และด้านคุณภาพของบัณฑิต

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหาร และคณาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ปฏิบัติงานจริง ในปีการศึกษา 2559 รวมจำนวน 1,186 คน ผู้เชี่ยวชาญภายนอก จำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญภายใน จำนวน 3 คน รวมจำนวน 5 คน และผู้บริหารของหน่วยงานๆ ละ 3 คน รวมจำนวน 75 คน รวมทั้งสิ้น 1,266 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการการศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ คือ ผู้บริหาร และคณาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ปฏิบัติงานจริงในปีการศึกษา 2559 ซึ่งนงลักษณ์ วิรัชชัย (2542: 54) แนะนำให้ใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างตามกฎอย่างง่ายว่าด้วยอัตราส่วนระหว่างหน่วยตัวอย่างและจำนวนพารามิเตอร์หรือตัวแปรวัดได้ ควรจะเป็น 15-20 เท่าของจำนวนตัวแปรสังเกตได้ซึ่งมีจำนวน 14 ตัว และเพื่อให้ค่าสถิติที่คำนวณได้มีเสถียรภาพและมีความน่าเชื่อถือสูง ผู้วิจัยจึงใช้ขนาดตัวอย่าง 20 เท่าของจำนวนตัวแปร รวมขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 284 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ คือ ผู้บริหารของหน่วยงาน สุ่มโดยวิธีโควตา 25 หน่วยงานๆ ละ 3 คน รวมจำนวน 75 คน

3. ขอบเขตด้านเวลา

ระหว่างวันที่ 1 กันยายน 2559 - วันที่ 30 สิงหาคม 2560

4. ขอบเขตด้านตัวแปร

การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นการศึกษาและพัฒนาขึ้นตามสภาพการดำเนินงานและการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยประกอบด้วย **ตัวแปรที่มาจากบริบทภายนอก** แบ่งเป็น 5 ด้าน คือ ด้านสังคม ด้านเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านการเมือง / กฎหมาย **ตัวแปรที่มาจากบริบทภายใน** แบ่งเป็น 9 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านผู้เรียน ด้านคณาจารย์ ด้านทรัพยากรสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการให้คำปรึกษา ด้านการติดตามและประเมินผล และด้านคุณภาพของบัณฑิต

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความเสี่ยง หมายถึง โอกาสที่จะเกิดความผิดพลาด ความเสียหาย การรั่วไหล ความสูญเปล่า หรือเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ ซึ่งอาจเกิดขึ้นในอนาคตและมีผลกระทบหรือทำให้การดำเนินงานไม่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร ทั้งในด้านกลยุทธ์ การปฏิบัติงาน การเงิน การบริหาร ทั้งที่เกิดจากปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน โดยความเสี่ยงนี้ถูกวัดด้วยผลกระทบที่ได้รับ และโอกาสที่จะเกิดของเหตุการณ์ ซึ่งเป็นความเสี่ยงตามความหมายทั่วไป

2. การบริหารจัดการความเสี่ยง หมายถึง การจัดกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ เป้าหมาย โดยมีการวางแผน วิเคราะห์ กำกับ พัฒนาทางเลือกในการบริหารจัดการความเสี่ยง ติดตาม และควบคุมให้การบริหารจัดการสามารถดำเนินการไปในแนวทางเดียวกัน

3. ปัจจัยเสี่ยง หมายถึง ต้นเหตุ หรือสาเหตุที่มาของความเสี่ยงที่จะทำให้ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยต้องระบุได้ด้วยว่าเหตุการณ์นั้นจะเกิดที่ไหน เมื่อใด เกิดขึ้นได้อย่างไร และทำไม ทั้งนี้ สาเหตุของความเสี่ยงที่ระบุควรเป็นสาเหตุที่แท้จริง เพื่อจะได้วิเคราะห์และกำหนดมาตรการลดความเสี่ยงในภายหลังได้อย่างถูกต้อง แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

3.1 ปัจจัยความเสี่ยงภายนอก คือ สภาพแวดล้อมภายนอกหน่วยงานและมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานและมหาวิทยาลัย และเกิดขึ้นจากปัจจัยภายนอก ที่องค์กรไม่สามารถห้ามโอกาสเกิดความเสี่ยง หรือความถี่การเกิดความเสี่ยงนั้นได้ แต่องค์กรสามารถทำได้โดยมีการเตรียมแผนป้องกันเพื่อลดผลกระทบที่เกิดขึ้นจากความเสี่ยง เพื่อให้องค์กรสามารถดำเนินงานได้ ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

3.1.1 ความเสี่ยงด้านสังคม หมายถึง ลักษณะความเสี่ยงด้านสังคมที่เกิดจากปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของสถาบันอุดมศึกษา และสถาบันไม่สามารถควบคุมได้หรือควบคุมได้ในระยะสั้นๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับจำนวนประชากร ระบบการศึกษา ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี แนวโน้มทางสังคม การคมนาคม การสื่อสาร อาชีพและปัญหาสังคม

3.1.2 ความเสี่ยงด้านเทคโนโลยี หมายถึง ลักษณะความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีที่เกิดจากปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของสถาบันอุดมศึกษา และสถาบันไม่สามารถควบคุมได้หรือควบคุมได้ในระยะสั้นๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี สื่อออนไลน์ ฐานข้อมูล การผลิตเครื่องจักรกลต่างๆ เทคโนโลยีสารสนเทศ แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น

3.1.3 ความเสี่ยงด้านเศรษฐกิจ หมายถึง ลักษณะความเสี่ยงด้านเศรษฐกิจที่เกิดจากปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของสถาบันอุดมศึกษา และสถาบันไม่สามารถควบคุมได้หรือควบคุมได้ในระยะสั้นๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับรายได้ของผู้ปกครอง ภาวะทางการเงิน การว่างงาน อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ อัตราดอกเบี้ย การลงทุนต่างๆ

3.1.4 ความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง ลักษณะความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของสถาบันอุดมศึกษา และสถาบันไม่สามารถควบคุมได้หรือควบคุมได้ในระยะสั้นๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ เช่น มลพิษทางเสียง มลพิษทางอากาศ ปัญหาที่เกิดจากขยะ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เกิดภัยธรรมชาติ เช่น แผ่นดินไหว วาตภัย อุทกภัย อัคคีภัย อุบัติเหตุ และวิกฤตด้านพลังงานต่างๆ

3.1.5 ความเสี่ยงด้านการเมืองและกฎหมาย หมายถึง ลักษณะความเสี่ยงด้านการเมืองและกฎหมายที่เกิดจากปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของสถาบันอุดมศึกษาและสถาบันไม่สามารถควบคุมได้หรือควบคุมได้ในระยะสั้นๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติการศึกษา หลักสูตร นโยบายรัฐบาล นโยบายหน่วยงานต้นสังกัด กฎหมาย ระเบียบต่างๆ และการแทรกแซงทางการเมือง

3.2 ปัจจัยความเสี่ยงภายใน คือ สภาพแวดล้อมภายในหน่วยงานและมหาวิทยาลัย เป็นการบริหารความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการบริหารจัดการภายในมหาวิทยาลัย ความเสี่ยงจึงมุ่งเน้นประเด็นความเสี่ยงที่มีผลกระทบทำให้บริหารจัดการที่วางไว้ไม่ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งประกอบด้วย ด้านหลักสูตร ด้านผู้เรียน ด้านคณาจารย์ ด้านทรัพยากรสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการให้คำปรึกษา ด้านการติดตามและประเมินผล และด้านคุณภาพของบัณฑิต ดังต่อไปนี้

3.2.1 ความเสี่ยงด้านหลักสูตร หมายถึง ลักษณะความเสี่ยงจากการดำเนินงานการจัดโครงสร้างของหลักสูตรต้องเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และหลักสูตรมีรายวิชาที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง และสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติทั้งในห้องเรียนและในชุมชน

3.2.2 ความเสี่ยงด้านผู้เรียน หมายถึง ลักษณะความเสี่ยงจากการดำเนินงานพัฒนาระบบและกลไกในการพัฒนาผู้เรียนที่รับเข้าศึกษาต่อต้องเป็นไปตามแผนการรับ และสอดคล้องกับเป้าหมายเชิงคุณภาพที่มหาวิทยาลัยกำหนด ระบบการคัดเลือกผู้เรียนให้เป็นไปตามข้อบังคับมหาวิทยาลัย วิธีรับโดยให้ใช้ระบบของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ระบบสอบตรง และวิธีพิเศษอื่นๆ ที่มหาวิทยาลัยกำหนด

3.2.3 ความเสี่ยงด้านคณาจารย์ หมายถึง ลักษณะความเสี่ยงจากการดำเนินงานพัฒนาระบบและกลไกในการพัฒนาอาจารย์ผู้สอนให้มีคุณวุฒิทางการศึกษา ตำแหน่งทางวิชาการ ในสัดส่วนที่เหมาะสมกับพันธกิจหรือหลักสูตรที่เปิดสอน หรือจุดเน้นของสถาบัน และเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี อาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ที่ปรึกษา ต้องมีคุณวุฒิและคุณสมบัติตามเกณฑ์มาตรฐาน

3.2.4 ความเสี่ยงด้านทรัพยากรสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ หมายถึง ลักษณะความเสี่ยงจากการดำเนินงานพัฒนาระบบและกลไกในการพัฒนาความพร้อมของทรัพยากรสนับสนุนกระบวนการจัดการเรียนรู้ เช่น มีห้องเรียน และห้องปฏิบัติการครบถ้วนตามเนื้อหาหลักสูตร มีวารสาร หนังสือ และตำราประกอบการเรียนที่เพียงพอสำหรับการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียน มีแหล่งค้นคว้า และฐานข้อมูล เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน มีห้องคอมพิวเตอร์ และระบบเครือข่ายเพื่อให้สามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้หลากหลาย มีระบบอิเล็กทรอนิกส์ให้คำปรึกษาและสื่อสารระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับผู้เรียน จัดสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ และมีการสนับสนุนงบประมาณสำหรับการจัดการเรียนการสอนแต่ละหลักสูตรอย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

3.2.5 ความเสี่ยงด้านการจัดการเรียนรู้ หมายถึง ลักษณะความเสี่ยงจากการดำเนินงานพัฒนาระบบและกลไกในการจัดทำรายละเอียดของรายวิชา มีวิธีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย เช่น ภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติ และการฝึกงานร่วมกับชุมชน มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถศึกษาและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้ได้เรียนรู้ในสภาพการณ์จริง การฝึกงาน รวมทั้งจัดให้มีกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อเสริมความรู้ทักษะด้านที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง รวมทั้งมีการนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าอย่างต่อเนื่อง และมีวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลายและเป็นธรรม

3.2.6 ความเสี่ยงด้านการบริหารหลักสูตร หมายถึง ลักษณะความเสี่ยงจากการดำเนินงานพัฒนาระบบและกลไกในการบริหารหลักสูตรโดยมีคณะกรรมการบริหารหลักสูตร ประกอบด้วยคณบดี ประธานหลักสูตร และอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร โดยมีคณะกรรมบริหารหลักสูตรเป็นผู้กำกับดูแล ให้คำแนะนำ ตลอดจนกำหนดนโยบายการปฏิบัติแก่อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรจะวางแผนการจัดการเรียนการสอนร่วมกับคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอนเพื่อติดตามและรวบรวมข้อมูลสำหรับใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรโดยกระทำอย่างต่อเนื่อง

3.2.7 ความเสี่ยงด้านการให้คำปรึกษา หมายถึง ลักษณะความเสี่ยงจากการดำเนินงานพัฒนาระบบและกลไกในการพัฒนาระบบอาจารย์ที่ปรึกษา และระบบและกลไกในการพัฒนาผู้เรียน เช่น การให้คำปรึกษาทางด้านวิชาการและวิชาชีพ การวางแผนการเรียน การสนับสนุนการเรียนและกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพ และการให้คำแนะนำในกรณีมีปัญหาเพื่อให้ผู้เรียนสำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่กำหนด

3.2.8 ความเสี่ยงด้านการติดตามและประเมินผล หมายถึง ลักษณะความเสี่ยงจากการดำเนินงานพัฒนาระบบและกลไกในการพัฒนากระบวนการติดตามและประเมินผลการเรียนของผู้เรียน การประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนต่อคุณภาพการสอนของอาจารย์และปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้ทุกภาคการศึกษา พร้อมทั้งรายงานผลการประเมิน เพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอน

3.2.9 ความเสี่ยงด้านคุณภาพของบัณฑิต หมายถึง ลักษณะความเสี่ยงจากการดำเนินงานพัฒนาระบบและกลไกในการพัฒนาบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยต้องมีมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่คณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด ครอบคลุมอย่างน้อย 6 ด้าน ประกอบด้วย ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านทักษะการสื่อสารทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษตรงตามอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

4. ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง ผู้บริหารระดับนโยบายที่มีความรู้และประสบการณ์ในการบริหารความเสี่ยง และ/หรือเป็นนักวิชาการทางการบริหารความเสี่ยง มีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับสถาบันอุดมศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกหรือมีตำแหน่งทางวิชาการตั้งแต่ระดับผู้ช่วยศาสตราจารย์ขึ้นไป จำนวนทั้งสิ้น 5 คน

5. ผู้ทรงคุณวุฒิ หมายถึง ผู้มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ ด้านการบริหารความเสี่ยงของมหาวิทยาลัย แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

5.1 ผู้ทรงคุณวุฒิในขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ หมายถึง ผู้ที่มาทำหน้าที่ในขั้นตอนการสนทนากลุ่มจำนวน 5 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

5.1.1 ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก หมายถึง ผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์จากภายนอกมหาวิทยาลัยมีหน้าที่ให้ข้อมูล และความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒจากการสนทนากลุ่ม มีประสบการณ์ด้านการบริหารความเสี่ยงไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 2 คน ซึ่งสามารถให้คำแนะนำ ชี้แนะแนวทางอันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

5.1.2 ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน หมายถึง ผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์จากภายในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีหน้าที่ให้ข้อมูล และความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒจากการสนทนากลุ่ม มีประสบการณ์ด้านการบริหารความเสี่ยงไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 3 คน ซึ่งสามารถให้คำแนะนำ ชี้แนะแนวทางอันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

5.2 ผู้ทรงคุณวุฒิในขั้นตอนการศึกษาความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารความเสี่ยง หมายถึง ผู้บริหารงานของคณะและหน่วยงานที่มีความรู้ ประสบการณ์ เกี่ยวกับเรื่องการบริหารความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยพิจารณาจากผลงานทางวิชาการและประสบการณ์ในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความเสี่ยง หรือผลงานอื่นที่เกี่ยวข้อง และมีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการความเสี่ยงสถาบันอุดมศึกษาจาก 25 หน่วยงานๆ ละ 3 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 75 คน

6. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ หมายถึง มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาที่ให้การศึกษา ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน การวิจัย การฝึกอบรม และการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม

7. ผู้บริหาร หมายถึง บุคคลที่มีส่วนในการสร้างวิสัยทัศน์ นโยบายและเป้าหมายของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บริหารงานในระดับต้น กลาง และสูงสุด ทำให้มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสบความก้าวหน้าและบรรลุผลสำเร็จ สามารถจูงใจให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม มีอำนาจทั้งทางตรงและทางอ้อมเพื่อนำกลุ่มประกอบกิจกรรมต่างๆ ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งดำรงตำแหน่ง คณบดี/ผู้อำนวยการ รองคณบดี/รองผู้อำนวยการ ผู้ช่วยคณบดี/ผู้ช่วยผู้อำนวยการ และหัวหน้าหน่วยงานที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2558-2559

8. คณาจารย์ หมายถึง กลุ่มบุคคลซึ่งทำหน้าที่สอนในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2558-2559

9. เกณฑ์การคัดเลือกรูปแบบ หมายถึง เกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของรูปแบบ โดยการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความเหมาะสมกับเกณฑ์ไม่น้อยกว่าระดับมาก 3.51 โดยใช้การทดสอบทีชนิดตัวอย่างหนึ่งกลุ่ม (One sample t-test) ถ้าตัวบ่งชี้ใดมีค่าคะแนนเฉลี่ยความเหมาะสมเท่ากับเกณฑ์ที่กำหนด (3.51) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 หรือถ้าตัวบ่งชี้ใดมีค่าคะแนนเฉลี่ยความเหมาะสมมากกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (3.51) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้วิจัยได้ศึกษาและประยุกต์ใช้แนวคิด ทฤษฎีร่วมกับเกณฑ์ต่างๆ ดังนี้

1. แนวคิดการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกตามแนวทฤษฎี STEEP Analysis (Bensoussan and Fleisher. 2008) ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) ด้านสังคม 2) ด้านเทคโนโลยี 3) ด้านเศรษฐกิจ 4) ด้านสิ่งแวดล้อม 5) ด้านการเมืองและกฎหมาย

2. แนวคิดการวิเคราะห์ปัจจัยภายในตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2558ก: ออนไลน์) กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2556ก: ออนไลน์) การประกันคุณภาพภายในตามเกณฑ์สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2558ข: 142) การประเมินคุณภาพภายนอกตามเกณฑ์สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2557: ออนไลน์) และการประเมินหลักสูตร และการบริหารจัดการความเสี่ยง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (2558: ออนไลน์) ประกอบด้วย 9

ด้าน คือ 1) ด้านหลักสูตร 2) ด้านผู้เรียน 3) ด้านคณาจารย์ 4) ด้านทรัพยากรสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ 5) ด้านการจัดการเรียนรู้ 6) ด้านการบริหารหลักสูตร 7) ด้านการให้คำปรึกษา 8) ด้านการติดตามและประเมินผล 9) ด้านคุณภาพของบัณฑิต

ผู้วิจัยได้ศึกษาและประเมินเพื่อนำมาสังเคราะห์และพัฒนาเป็นกรอบความคิดในการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้วิจัยได้จัดลำดับสาระของการนำเสนอ ดังนี้

1. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารจัดการความเสี่ยง
   - 1.1 ความหมายของความเสี่ยงและการบริหารจัดการความเสี่ยง
   - 1.2 ประเภทของความเสี่ยง
   - 1.3 กระบวนการการบริหารจัดการความเสี่ยง
   - 1.4 ขั้นตอนของการบริหารจัดการความเสี่ยง
   - 1.5 ประโยชน์ของการบริหารจัดการความเสี่ยง
2. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริการจัดการความเสี่ยง
   - 2.1 ปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความเสี่ยง
     - 2.1.1 ด้านสังคม
     - 2.1.2 ด้านเทคโนโลยี
     - 2.1.3 ด้านเศรษฐกิจ
     - 2.1.4 ด้านสิ่งแวดล้อม
     - 2.1.5 ด้านการเมืองและกฎหมาย
   - 2.2 ปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับการบริการจัดการความเสี่ยง
     - 2.2.1 ด้านหลักสูตร
     - 2.2.2 ด้านผู้เรียน
     - 2.2.3 ด้านคณาจารย์
     - 2.2.4 ด้านทรัพยากรสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้
     - 2.2.5 ด้านการจัดการเรียนรู้
     - 2.2.6 ด้านการบริหารหลักสูตร
     - 2.2.7 ด้านการให้คำปรึกษา
     - 2.2.8 ด้านการติดตามและประเมินผล
     - 2.2.9 ด้านคุณภาพของบัณฑิต

3. มาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษา
   3.1 เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2548
   3.2 เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558
   3.3 กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552
   3.4 การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และการประเมินคุณภาพภายนอก สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)
4. แนวคิดและทฤษฎีที่กี่ยวข้องกับรูปแบบ
   4.1 ความหมายและองค์ประกอบของรูปแบบ
   4.2 ประเภทของรูปแบบ
   4.3 องค์ประกอบของรูปแบบ
5. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์องค์ประกอบ
   5.1 ความหมายของการวิเคราะห์องค์ประกอบ
   5.2 จุดมุ่งหมายของการวิเคราะห์องค์ประกอบ
   5.3 ขั้นตอนการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ
   5.4 การสร้างโมเดลสมการโครงสร้าง
6. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสนทนากลุ่ม
   6.1 ความหมายของการสนทนากลุ่ม
   6.2 องค์ประกอบและขั้นตอนการสนทนากลุ่ม
7. การบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความเสี่ยงในสถาบันอุดมศึกษา

1. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารจัดการความเสี่ยง

1.1 ความหมายของความเสี่ยงและการบริหารจัดการความเสี่ยง

ความหมายของความเสี่ยง

นักวิชาการและนักวิจัยได้ให้ความหมายของความเสี่ยงไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

เจนเนตร มณีนาค และคณะ (2548: 5) และ ธร สุนทรายุทธ (2550: 152) ได้ให้ความหมายของความเสี่ยง หมายถึง เหตุการณ์หรือการกระทำใดๆ ที่อาจเกิดขึ้นภายในสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน และจะส่งผลกระทบหรือสร้างความเสี่ยงหรือลดโอกาสที่จะบรรลุความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทั้งในระดับประเทศ ระดับองค์กร ระดับหน่วยงานและบุคลากร

ขณะที่ ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี (2550: 14) ได้ให้ความหมายของ ความเสี่ยง หมายถึง โอกาสที่บางสิ่งบางอย่างอาจเกิดขึ้น ซึ่งเป็นผลลัพธ์ของสิ่งที่เป็นอันตราย หรือคุกคามที่ส่งผลกระทบต่อกิจกรรมทางธุรกิจหรือแผนการต่างๆ

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2549: 5) ได้กล่าวถึง ความเสี่ยง หมายถึง เหตุการณ์หรือการกระทำใดๆ ที่มีโอกาสจะเกิดขึ้นได้ในอนาคตและจะส่งผลกระทบหรือสร้างความเสี่ยง หรือก่อให้เกิดความล้มเหลวหรือลดโอกาสที่จะบรรลุเป้าหมายตามแผน

สอดคล้องกับ กระทรวงการคลัง (2550: ออนไลน์) ได้กล่าวถึง ความเสี่ยง หมายถึง สถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้น เป็นอุปสรรคต่อการบรรลุเป้าหมายขององค์กร เป็นโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ หรือการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดซึ่งมีผลกระทบให้การดำเนินงานขององค์กรเกิดความเสี่ยง ความผิดพลาด การรั่วไหล ความสูญเปล่า และไม่บรรลุวัตุประสงค์ของหน่วยงาน ซึ่งการทำให้วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์กรเบี่ยงเบนไป

สรุปได้ว่า ความเสี่ยง หมายถึง โอกาสที่จะเกิดความผิดพลาด ความเสียหาย การรั่วไหล ความสูญเปล่า หรือเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ ซึ่งอาจเกิดขึ้นในอนาคตและมีผลกระทบหรือทำให้การดำเนินงานไม่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร ทั้งในด้านกลยุทธ์ การปฏิบัติงาน การเงิน การบริหาร ทั้งที่เกิดจากปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน โดยความเสี่ยงนี้ถูกวัดด้วยผลกระทบที่ได้รับ และโอกาสที่จะเกิดของเหตุการณ์ ซึ่งเป็นความเสี่ยงตามความหมายทั่วไป

ความหมายของการบริหารจัดการความเสี่ยง

มีนักวิชาการและนักวิจัยได้ให้ความหมายของการบริหารจัดการความเสี่ยง ดังนี้

สงวน ช้างฉัตร (2547: ออนไลน์) ได้กล่าวถึง การบริหารจัดการความเสี่ยง หมายถึง การปฏิบัติการควบคุมความเสี่ยงซึ่งประกอบด้วย การวางแผนความเสี่ยง การประเมินความเสี่ยง การพัฒนาทางเลือกใน

การบริหารความเสี่ยง การตรวจสอบความเสี่ยงเพื่อหาว่าความเสี่ยงได้เปลี่ยนแปลงอย่างไร และบันทึกการบริหารจัดการความสี่ยง

เจนเนตร มณีนาค และคณะ (2548: 23) ได้กล่าวถึง การบริหารจัดการความเสี่ยง หมายถึง การบริหารจัดการปัจจัยและควบคุมทั้งกระบวนการดำเนินงานต่างๆ โดยลดมูลเหตุ และโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง เพื่อให้ระดับของความเสี่ยงที่เกิดขึ้นควบคุมได้ ตรวจสอบได้อย่างมีระบบ โดยคำนึงถึงการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายเป็นสำคัญ

ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี (2550: 19-20) ได้ให้ความหมายของการบริหารจัดการความเสี่ยง หมายถึง กระบวนการในการป้องกันอำนาจและทรัพย์สินที่ได้มา โดยการลดโอกาสของการสูญเสียซึ่งมาจากเหตุการณ์ และเป็นกระบวนการนำไปสู่การตัดสินใจที่ดี โดยการให้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งต่อความเสี่ยง และผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น

นฤมล สอาดโฉม (2550ก: ออนไลน์) ได้กล่าวถึง การบริหารจัดการความเสี่ยง หมายถึง วิธีการบริหารจัดการที่เป็นไปเพื่อการคาดการณ์ และลดผลเสียของความไม่แน่นอนที่จะเกิดขึ้นเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เชสเตอร์ (Chester Simmons. 2007: ออนไลน์) ได้ให้ความหมายของการบริหารจัดการความเสี่ยง หมายถึง การบริหารจัดการที่วางแผนสำหรับมองไปข้างหน้าและมีกิจกรรมเพื่อป้องกันความล้มเหลวที่เกิดขึ้น

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการความเสี่ยง หมายถึง การจัดกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ เป้าหมาย โดยการวางแผน วิเคราะห์ กำกับ พัฒนาทางเลือกในการบริหารจัดการความเสี่ยง ติดตาม และควบคุมให้การบริหารจัดการสามารถดำเนินการไปในแนวทางเดียวกัน

1.2 ประเภทของความเสี่ยง

มีนักวิชาการและนักวิจัยได้จำแนกประเภทของความเสี่ยงเป็นกลุ่ม โดยมีรายละเอียด ดังนี้

สงวน ช้างฉัตร (2547: ออนไลน์) ได้แบ่งประเภทความเสี่ยงไว้ 4 ด้านคือ 1. ความเสี่ยงด้านการจัดการ เกิดจากปัจจัยภายนอก เช่น การเมือง กฎหมาย 2. ความเสี่ยงด้านกำหนดเวลาดำเนินการ ความเสี่ยงประเภทนี้ ไม่สามารถดำเนินการได้ตามเวลาที่กำหนดภายใต้งบประมาณที่ได้รับ การจัดสรรด้านเวลา คน เงิน วัสดุ 3. ความเสี่ยงด้านค่าใช้จ่าย ไม่มีงบประมาณเพื่อดำเนินงานตามที่ได้รับมอบหมาย การประมาณการผิดพลาด และตัดสินใจผิดพลาด และ 4. ความเสี่ยงด้านเทคนิคความเสี่ยงด้านการปฏิบัติการของหน่วยงานไม่สามารถดำเนินได้ตามข้อกำหนดที่วางไว้

เจนเนตร มณีนาค และคณะ (2548: 91) ได้แบ่งประเภทความเสี่ยงไว้ 5 ประเภทคือ ประเภทกลยุทธ์และบุคลากร ประเภทการดำเนินงาน ประเภทการเงิน ประเภทอันตราย และประเภทกฎระเบียบและการควบคุม

เฟื่องฟ้า เทียนประภาสิทธิ์ (2550: ออนไลน์) ได้แบ่งประเภทความเสี่ยงไว้ 6 ด้านคือ ด้านกลยุทธ์ ด้านการเงินและงบประมาณ ด้านการจัดซื้อจัดจ้างและบริหารสัญญา ด้านบำรุงรักษาและบริหารจัดการระบบ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านการดำเนินงาน

กิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ ณัฏฐ์ชัย สิริธนธานี และ ภัคสิริกาญจนจน์ สิริธนธานี (2557: 40-41) ได้อธิบายถึงประเภทของความเสี่ยงสามารถได้เป็น 10 ประเภทคือ

1. ความเสี่ยงบริสุทธิ์ เป็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้นแล้วมีแต่ความสูญเสีย เช่น โรงงานถูกไฟไหม้ บริษัทถูกฟ้องร้องขอเยียค่าเสียหายจากความผิดพลาดของผลิตภัณฑ์ที่เกิดขึ้น

2. ความเสี่ยงเกิดจากการเก็งกำไร เป็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการลงทุนในโครงการต่างๆ แล้วหวังผลกำไร แต่อาจได้รับผลขาดทุนได้ เช่น การลงทุนในโครงการของหน่วยงาน การลงทุนในหลักทรัพย์

3. ความเสี่ยงเกิดจากความต้องการในสินค้า เป็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากความผันผวนของความต้องการซื้อผลิตภัณฑ์ หรือใช้บริการของลูกค้า ถือเป็นหัวใจสำคัญในการดำเนินงานของหน่วยงาน

4. ความเสี่ยงจากปัจจัยนำเข้าสู่กระบวนการผลิต เป็นความเสี่ยงที่เกิดจากต้นทุนการผลิตเปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะเป็นต้นทุนของวัตถุดิบ หรือแรงงานในการผลิตนับเป็นความเสี่ยงที่สำคัญเช่นเดียวกัน

5. ความเสี่ยงทางการเงิน เป็นความเสี่ยงที่เกิดจากการทำธุรกรรมทางการเงิน เช่น ต้องการออกจำหน่ายพันธบัตรเพื่อระดมเงินทุนมาใช้ในการดำเนินงาน ความเสี่ยงเกิดจากการปรับตัวของอัตราดอกเบี้ย ทำให้ต้นทุนการออกพันธบัตรสูงขึ้น หรือความเสี่ยงที่เกิดจากความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

6. ความเสี่ยงของสินทรัพย์ เป็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากสินทรัพย์ที่ใช้ในการดำเนินงานได้รับความเสียงหาย เช่น น้ำท่วม ไฟไหม้ เกิดการจราจล เป็นต้น

7. ความเสี่ยงบุคคล เป็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการกระทำของบุคลากร เช่น การยักยอกการฉ้อฉลของบุคลาร

8. ความเสี่ยงต่อสิ่งแวดล้อม เป็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการสร้างมลภาวะให้กับสังคม ปัจจุบันสังคมจะให้ความสำคัญมากเกี่ยวกับการดูแลสิ่งแวดล้อม เพราะการที่หน่วยงานต่างๆ สร้างสิ่งแวดล้อมที่เป็นพิษแก่สังคมจะมีค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมให้กลับมาดีดังเดิมได้ยาก ต้องใช้เงินจำนวนมหาศาลในการฟื้นฟู

9. ความเสี่ยงที่ต้องรับผิดชอบต่อสินค้าบริการ เป็นความเสี่ยงจากการกระทำของบุคลากร เช่น หน่วยงานต้องรับผิดชอบต่อสินค้าและบริการที่ได้จำหน่ายหรือบริการไป หรือการกระทำของบุคลากรอัน

ก่อให้เกิดความเสียหายแก่หน่วยงาน เช่น บุคลากรขับรถของหน่วยงาน ขับรถใช้ความเร็วและประมาทในท้องถนน

10. ความเสี่ยงสามารถประกันภัยได้ เป็นความเสี่ยงที่สามารถถ่ายโอนไปให้ผู้อื่นได้ด้วยการประกันภัย ไม่ใช่ทุกความเสี่ยงที่สามารถถ่ายโอนได้ด้วยการประกันภัยหรือความเสี่ยงที่สามารถประกันได้นั้นทุกความเสี่ยงต้องทำประกันภัย เพราะการทำประกันภัยหรือไม่ต้องประเมินความคุ้มค่าของการประกันภัยด้วย

กระทรวงการคลัง (2550: ออนไลน์) ได้แบ่งความเสี่ยงเป็น 4 ประเภทคือ ความเสี่ยงทางการเงิน ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน ความเสี่ยงด้านธุรกิจ และความเสี่ยงจากเหตุการณ์ภายนอก

กระทรวงการท่องเที่ยงและการกีฬา (2550: ออนไลน์) ได้แบ่งความเสี่ยงเป็น 3 ประเภท คือ 1. ความเสี่ยงด้านการดำเนินงานที่ไม่สอดคล้องกัน เป็นการสำนึกรับผิดชอบต่อการดำเนินการให้เป็นไปตามกฎระเบียบข้อบังคับที่สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ และการมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่รับผิดชอบร่วมกันในการผลักดันให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ 2. ความเสี่ยงด้านภาพลักษณ์ทางการเมือง แบ่งเป็นด้านคุณธรรม ความโปร่งใส ความคุ้มค่าในการลงทุนและนิติธรรม 3. ความเสี่ยงด้านการตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของประชาชน แบ่งเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชน ผู้รับบริการหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและความคุ้มค่าจากการกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรมไปยังภาคส่วนต่างๆ

สรุปได้ว่า ความเสี่ยงเป็นสิ่งสำคัญที่ทุกหน่วยงานต้องเตรียมแผนการดำเนินงานเพื่อรองรับความเสี่ยงที่เกิดขึ้น โดยพิจารณาจากต้นเหตุ หรือสาเหตุที่มาของความเสี่ยงที่จะทำให้ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ เพื่อจะได้วิเคราะห์และกำหนดมาตรการลดความเสี่ยงในภายหลังได้อย่างถูกต้อง แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ความเสี่ยงสภาพแวดล้อมภายนอกหน่วยงาน และความเสี่ยงสภาพแวดล้อมภายในหน่วยงาน

1.3 กระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยง

การบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นการประเมินถึงโอกาสของความเสี่ยง และผลกระทบที่เกิดขึ้น การดำเนินการบริหารจัดการความเสี่ยง มีนักวิชาการและนักวิจัยหลายท่านได้ศึกษารายละเอียดไว้ ดังนี้

สมชาย ไตรรัตนภิรมย์ (2549: 12) ได้แบ่งขั้นตอนการบริหารจัดการความเสี่ยง ประกอบด้วย 6 ขั้นตอนคือ การวางแผนการบริหารจัดการความเสี่ยง การจำแนกความเสี่ยง การวิเคราะห์คุณภาพความเสี่ยง การวิเคราะห์ปริมาณความเสี่ยง การวางแผนเกี่ยวกับผลที่เกิดขึ้นกับความเสี่ยง และการควบคุมและติดตามความเสี่ยง

กิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ ณัฏฐ์ชัย สิริธนธานี และ ภัคสิริกาญจนจน์ สิริธนธานี (2557: 33-38) ได้อธิบายถึงกระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยง ซึ่ง แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1. การระบุถึงความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น 2. การประเมินถึงความเสี่ยง ทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ 3. การจัดระดับความสำคัญของ

ความเสี่ยง และวางแผนแก้ไข ป้องกันความเสี่ยง และ 4. การติดตามผลการป้องกันความเสี่ยง โดยความเสี่ยงที่เกิดขึ้นอาจแบ่งเป็น 4 ส่วนที่สำคัญ ได้แก่

1. ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ เป็นความเสี่ยงที่เกิดจากการกำหนดแผนกลยุทธ์ แผนการดำเนินงาน และนำไปปฏิบัติไม่เหมาะสม หรือไม่สอดคล้องกับปัจจัยต่างๆ ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทคือ ความเสี่ยงจากปัจจัยภายนอก เป็นความเสี่ยงที่ไม่สามารถควบคุมได้ เช่น ความเสี่ยงอันเนื่องมาจากอุตสาหกรรม ความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับต่างๆ และความเสี่ยงจากปัจจัยภายใน เป็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากภายในธุรกิจเอง เช่น ความเสี่ยงที่เกี่ยวกับชื่อเสียงของหน่วยงาน ความเสี่ยงจากการดำเนินกลยุทธ์ผิดพลาด และความเสี่ยงจากการป้องกันสิทธิบัตรและลิขสิทธิ์

2. ความเสี่ยงที่ทุกหน่วยงานจะต้องเผชิญอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะเป็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานตามปกติ แต่ต้องหาวิธีการในการจัดการป้องกันไม่ให้ความเสี่ยงเกิดขึ้น หากปล่อยไว้จะเป็นปัญหาต่อการดำเนินการ ผลการดำเนินการอาจไม่เป็นไปตามที่คาดการณ์ไว้ แบ่งเป็น 3 ประเภทคือ ความเสี่ยงในกระบวนการปฏิบัติงาน ความเสี่ยงในการถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย และความเสี่ยงจากบุคลากร

3. ความเสี่ยงด้านการเงิน เป็นอีกประเภทที่มีความสำคัญมาก ความเสี่ยงด้านนี้แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ ความเสี่ยงในการบริหารเงิน ความเสี่ยงด้านเครดิต และความเสี่ยงในการขายตราสารการเงิน

4. ความเสี่ยงด้านสารสนเทศ เป็นความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในด้านสารสนเทศหรือข้อมูลทางบัญชี งบการเงิน การรายงานต่างๆ ทางการเงิน ความเสี่ยงด้านภาษี รวมถึงความเสี่ยงในด้านเทคโนโลยีอื่นๆ แบ่งเป็น 3 ประเภทคือ ความเสี่ยงด้านการเงิน ด้านการดำเนินการ และด้านเทคโนโลยี

บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) (2545: 10) ได้กล่าวถึง กระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยงมี 5 ขั้นตอนคือ การกำหนดวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน การระบุความเสี่ยง การประเมินและจัดลำดับความเสี่ยง การจัดการความเสี่ยง และการติดตามและการสอบทาน

สิริ ทองสิริ (Siri Thongsiri. 2003: Online) ได้กล่าวถึง กระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยงมี 7 ขั้นตอน ตามมาตรฐานของประเทศออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ ประกอบด้วย การกำหนดขอบข่ายการบริหารจัดการความเสี่ยง การระบุความเสี่ยง การวิเคราะห์ความเสี่ยง การประเมินความเสี่ยง การจัดการความเสี่ยง การติดตามและทบทวน และการรายงานผลและการปรึกษา

เกรย์ และ ลาสัน (Gray and Larson. 2006: 229) ได้กล่าวถึงกระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยงไว้ 4 ขั้นตอนคือ 1. การระบุความเสี่ยง เป็นการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในการดำเนินงานแต่ละช่วงของแผนหรือโครงการ สมาชิกในทีมต้องระดมสมองหรือค้นหาปัญหาที่อาจเกิดขึ้น 2. การประเมินความเสี่ยง เป็นการประเมินในรูปของเหตุการณ์ที่ไม่ปรารถนาที่อาจเกิดขึ้น ความรุนแรงของผลกระทบที่เกิดขึ้น ความเป็นไปได้ของโอกาสที่จะเกิดขึ้น เหตุการณ์นั้นจะเกิดขึ้นเมื่อไร และจะไปกระทบกับส่วนอื่นๆ ของแผนงานโครงการหรือไม่ 3. การรับมือกับความเสี่ยง เป็นการตัดสินใจว่าจะรับมือกับ

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างไรจึงจะเหมาะสม โดยทำให้เบาบางลง หรือการหลบเลี่ยง หรือการส่งต่อหรือการแบ่งปันหรือคงไว้เหมือนเดิม 4. การควบคุมความเสี่ยง เป็นกระบวนการสุดท้ายของการบริหารความเสี่ยงคือการควบคุมความเสี่ยงโดยการวางแผนกลยุทธ์ การดำเนินงาน และเฝ้าระวังความเสี่ยงใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น

สมิธ และ เมอริท (Smith and Merrit. 2002: 246) ได้แบ่งกระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยงไว้ 5 ขั้นตอนคือ 1. ระบุความเสี่ยงโดยพิจารณาจากผลกระทบและโอกาส 2. วิเคราะห์ความเสี่ยงโดยพิจารณาความน่าจะเป็นและผลรวมของความเสียหาย 3. จัดลำดับความเสี่ยง 4. วิเคราะห์ความเสี่ยงโดยวางแผนในการแยกประเภทความเสี่ยงต่อการหลีกเลี่ยงความเสี่ยง ถ่ายโอนความเสี่ยง ความเสี่ยงส่วนที่เหลือการลดความเสี่ยงหรือทำความเสี่ยงเบาบางลง 5. การกำกับหรือดูแลความเสี่ยง โดยการประเมินสถานภาพและความเสี่ยงในการยกเลิกเป้าหมาย

สรุปได้ว่า กระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นสิ่งสำคัญที่ทุกหน่วยงานต้องวางแผนดำเนินการทั้งระบบเพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ เริ่มจากการระบุความเสี่ยง การประเมินความเสี่ยง การจัดระดับความสำคัญของความเสี่ยง การจัดการความเสี่ยง และการติดตามและทบทวน และการรายงานผลและการให้คำปรึกษา

1.4 ขั้นตอนของการบริหารจัดการความเสี่ยง

มีนักวิชาการและนักวิจัยได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับขั้นตอนของการบริหารจัดการความเสี่ยงไว้หลายประการดังนี้

เจริญ เจษาวัลย์ (2548: 70-80) ได้สรุปขั้นตอนการบริหารจัดการความเสี่ยง 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. การดำเนินงานทุกอย่างผู้บริหารจะต้องเริ่มต้นงานวางแผนการบริหารจัดการด้วยการกำหนดวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายขององค์กรก่อน การทำให้วัตถุประสงค์ขององค์กรประสบความสำเร็จหรือไม่ต้องอาศัยการสนับสนุนจากองค์ประกอบอื่นๆ ได้แก่ วัตถุประสงค์ นโยบาย กระบวนการวิธีปฏิบัติ กฎข้อบังคับและกลยุทธ์ ทั้งหมดนั้นเป็นเครื่องมือในการกำหนดทิศทางขององค์กร ซึ่งจะตีกรอบทิศทางการดำเนินงานขององค์กร และพนักงานเป็นรายบุคคล การทำให้เป้าหมายขององค์กรบรรลุผลสำเร็จได้ด้วยดี จะต้องกำหนดทิศทางไว้อย่างชัดเจน เนื่องจากการบรรลุให้ถึงเป้าหมายขององค์กรนั้น ผู้บริหารและพนักงานองค์กรจะต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่มีความแน่นอนที่สามารถคาดคะเนได้หรือคำนวณได้ แต่บางช่วงเวลาสภาพแวดล้อมต่างๆ เกิดความผันผวนการเปลี่ยนแปลงไปได้ ซึ่งอาจเป็นสถานการณ์ที่ไม่มีความแน่นอน ซึ่งความเสี่ยงอาจมีจำนวนมาก และหลากหลายรูปแบบ หากจะสามารถก้าวไปสู่เป้าหมายได้สำเร็จ ผู้บริหารขององค์กรต้องค้นหาให้พบว่า มีความเสี่ยงอะไรบ้างที่ขวางทางอยู่ และความเสี่ยงนั้นมีความรุนแรงอย่างไรเพื่อที่จะได้คิดหาวิธีป้องกันความเสี่ยง โดยการใช้ความพยายามในการควบคุมในการใช้ต้นทุนค่าใช้จ่ายที่มีประสิทธิภาพสูงสุด โดยการบริหารความเสี่ยงให้องค์กรได้รับความปลอดภัย

2. การกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของกิจกรรมสำรวจความเสี่ยง ช่วยให้ภาพการให้ความสำคัญต่องานบริหารจัดการความเสี่ยงมีความชัดเจนเป็นรูปธรรมมากขึ้น การกำหนดบุคลากรหรือคณะบุคคลทำหน้าที่เป็นผู้สำรวจความเสี่ยง โดยมอบหมายให้ฝ่ายตรวจสอบ หรือผู้ตรวจสอบภายในเป็นผู้รับผิดชอบ มอบหมายให้ฝ่ายบริหารความเสี่ยง มอบหมายให้มีคณะทำงานจนกว่ากิจกรรมการสำรวจความเสี่ยงในแต่ละครั้งช่วงเวลาแล้วเสร็จ โดยการกำหนดขอบเขตให้แคบ ให้เหมาะสมกับข้อจำกัดต่างๆ ผู้สำรวจควรต้องศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเสียก่อน ในลักษณะการสำรวจเบื้องต้น อาจค้นหาจากข้อมูล 2 ทางคือ ข้อมูลภายในองค์กร และข้อมูลภายในนอกองค์กร

3. การค้นหาและการระบุความเสี่ยงจากข้อมูลที่รวบรวมมานั้น ข้อใดอาจมีจำนวนมาก จึงควรพิจารณาถึงลำดับความสำคัญของประเภทข้อมูลในเบื้องต้นเสียก่อน เพราะข้อมูลบางประเภทอาจมีความสำคัญน้อยอาจมีส่วนเกี่ยวข้องในบางเรื่องเท่านั้น การจำแนกข้อมูลอาจจัดเป็นข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิ ข้อมูลดังกล่าว อาทิ ข้อมูลสารสนเทศต่างๆ สามารถนำมาคัดแยกและบ่งชี้ไปที่เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความเสี่ยงกับวัตถุประสงค์ขององค์กร เมื่อคัดออกมาแล้วควรพิจารณาความเสี่ยงแต่ละลักษณะหรือแต่ละประเภทนั้น เกิดจากสาเหตุอะไรและผลกระทบต่อองค์กรมีอะไรบ้าง แล้วนำมาบันทึกผลไว้เพื่อนำไปดำเนินการขั้นต่อไป

4. การวิเคราะห์ความเสี่ยง กระบวนการวิเคราะห์ความเสี่ยงมีความเกี่ยวโยงใกล้ชิด และต่อเชื่อมระหว่างกัน เทคนิคการวิเคราะห์ที่สำคัญที่นิยมคือ การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ ซึ่งผลการวิเคราะห์ที่สามารถแสดงผลออกมาได้ดีที่สุดส่วนมากเป็นความเสี่ยงขนาดเล็ก หรือขนาดปานกลางเท่านั้น ความเสี่ยงขนาดใหญ่หรือความเสี่ยงขนาดใหญ่ที่มีความพิศดารนั้น ยากที่จะวิเคราะห์ให้สมบูรณ์ได้ ผลการวิเคราะห์ความเสี่ยงอาจออกมาในรูปต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์ที่ตั้งไว้ในตอนแรก เช่น ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ ความเสี่ยงที่เกี่ยวกับการวัดผลผลิต ความเสี่ยงที่เกี่ยวกับประสิทธิผลขององค์กร และความเสี่ยงที่เกี่ยวกับปัญหาคู่แข่งขัน

5. การประเมินและการจัดลำดับความเสี่ยง ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญและสลับซับซ้อนที่เกี่ยวโยงต่อเนื่องอย่างใกล้ชิดกับกิจกรรมการค้นหา และคัดระบุความเสี่ยงกับการวิเคราะห์ความเสี่ยงคือ การนำผลลัพธ์มาประเมินและการจัดลำดับเพื่อทราบถึงขนาดความรุนแรงและขนาดระดับความสำคัญของความเสี่ยงที่ได้วิเคราะห์ผลออกมานั้น อาจวัดผลได้ 2 รูปแบบคือ วัดเป็นจำนวนและวัดเป็นเวลา

6. การบริหารความเสี่ยงที่เป็นหัวใจของความสำเร็จขององค์กรโดยตรง เนื่องจากความเสี่ยงเป็นตัวอุปสรรคสำคัญต่อความสำเร็จของวัตถุประสงค์ขององค์กร จึงเป็นหน้าที่ของฝ่ายจัดการที่จะต้องรับผิดชอบในการบริหารจัดการความเสี่ยงให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร ฝีมือการบริหารจัดการความเสี่ยงของผู้บริหารระดับสูงและขององค์กรแต่ละองค์กรจะเป็นอย่างไร ขึ้นอยู่กับกลยุทธ์และทรัพยากรขององค์กรที่มีอยู่ แต่อย่างน้อยควรอยู่บนพื้นฐานสำคัญเหล่านี้คือ การยอมรับความเสี่ยงต้องยึดหลักการเปรียบเทียบต้นทุน

ที่จะต้องมีความคุ้มค่าถือว่าเป็นความเสี่ยงที่ยอมรับได้ การถ่ายโอนความเสี่ยง โดยวิธีการวิเคราะห์ และตัดสินใจเลือกโอนความเสี่ยงออกไปในรูปแบบใด ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมขององค์กรและการวางระบบควบคุมภายในเป็นกลไกการบริหารจัดการความเสี่ยงที่สำคัญที่สุดคือ การออกแบบระบบควบคุมภายในที่เหมาะสม และเพียงพอต่อการป้องกันความเสี่ยงลักษณ์ต่างๆ อย่างมีประสิทธิผล

7. การตรวจสอบความเสี่ยง เป็นกระบวนการที่เกี่ยวกับการควบคุมกำกับ และติดตามว่ากลไกการบริหารจัดการความสี่ยงได้ปฏิบัติตามหรือไม่อย่างไร เป็นกิจกรรรมที่เกี่ยวกับการสอบทานความเสี่ยงและการควบคุมภายใน การประเมินระบบควบคุมภายใน การวางมาตรฐานการปรับปรุงแก้ไข และการสร้างสัญญาเตือนภัยที่มีประสิมธิผล

ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี (2550: 20-37) ได้สรุปถึงการสร้างแผนจัดการความเสี่ยงมี 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. พิจารณาว่าองค์กรมีความเสี่ยงอะไรบ้าง การระบุความเสี่ยงที่ช่วยให้องค์กรทราบว่าจุดใดมีความเสี่ยง มี 4 ประการคือ แหล่งของความเสี่ยง ปัจจัยอันตราย ภัย และทรัพยากรที่มีโอกาสต่อความเสี่ยง

2. ผู้บริหารต้องจัดทำสถิติความถี่และความรุนแรงของโอกาสผลกระทบและความเสียหาย เพื่อวัดความถี่และความสูญเสียนั้นได้ ต้องพิจารณาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และเหตุการณ์ที่กำลังกระทำอยู่ในปัจจุบัน และบุคลากรขององค์กรต้องช่วยกันระดมสมองในการหาลำดับความสำคัญของความเสี่ยงตามคะแนนที่ระบุไว้ โดยมีปัจจัย 3 ประการคือ ผลกระทบ โอกาสที่จะเกิด และการพินิจพิเคราะห์

3. ประเมินตัวเลือกและเลือกเทคนิคที่ดีที่สุดในการรับมือกับความเสี่ยงที่สำคัญอยู่ 4 แบบ โดยนักวิชาการทางด้านการบริหารจัดการความเสี่ยงในต่างประเทศ ได้ให้เทคนิคการบริหารจัดการความเสี่ยงไว้ประกอบด้วย T 4 ตัว ได้แก่ Terminate การยกเลิกหรือการกำจัดความเสี่ยงนั้นออกไป Treat การหาแนวทางในการควบคุมกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงหรือการสูญเสียนั้น Tolerate การยอมรับความเสี่ยงที่เกิดขึ้น และTransfer การถ่ายโอนความเสี่ยงไปให้บุคคลอื่น หรือหน่วยงานอื่น

4. การนำเอาโปรแกรมการบริหารจัดการความเสี่ยงไปปฏิบัติ ความสำคัญของการนำเอาการตัดสินใจเรื่องการบริหารจัดการความเสี่ยงไปปฏิบัติควรพิจารณาให้รอบคอบโดยทำตามขั้นตอน และระบุถึงเป้าประสงค์ที่องค์กรหรือหน่วยงานต้องการ พร้อมทั้งความเสี่ยง 3 อันดับแรกที่ต้องให้ความสนใจ หลังจากที่ได้แนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยง ซึ่งแยกในแต่ละเป้าประสงค์ในแต่ละเป้าหมายที่ต้องการแล้วนำทั้งหมดไปรวมกันในแผนบริหารจัดการความเสี่ยงเพื่อบรรลุเป้าประสงค์

5. การติดตามผล ในการบริหารจัดการความเสี่ยง การติดตามผลเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง ผู้บริหารจึงต้องคอยสอดส่องการจัดการความเสี่ยงขององค์กรอย่างต่อเนื่อง และประเมินวิธีการที่ใช้เพื่อรับมือกับความเสี่ยงเหล่านั้นเป็นระยะ รวมทั้ง ปรับปรุงเทคนิคเหล่านั้นในกรณีที่มีความจำเป็น กระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยงต้องทำเป็นขั้นตอน ทำอย่างต่อเนื่อง ไม่สามารถข้ามขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งได้ ต้องกำหนดผู้รับผิดชอบให้ชัดเจน และต้องสามารถยืดหยืนได้ทันทีที่เกิดความเปลี่ยนแปลง

นฤมล สอาดโฉม (2550ข: 3-4) ได้สรุป ขั้นตอนของการบริหารจัดการความเสี่ยง โดยขั้นตอนแรกซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดก่อนการวางแผนการบริหารจัดการความเสี่ยงขององค์กรคือ การสร้างความรู้สึกร่วมในการบริหารจัดการความเสี่ยง ให้พนักงานทุกคนเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการบริหารจัดการความเสี่ยง เพื่อให้ทุกคนให้ความร่วมมือ และพร้อมที่จะปฏิบัติตามมาตรการในการบริหารจัดการความเสี่ยงขององค์กรในขั้นตอนต่างๆ โดยการให้ความรู้ และให้พนักงานทุกระดับมีส่วนร่วมในการออกความเห็นเกี่ยวกับประเด็นความเสี่ยงที่องค์ก็เผชิญ จากนั้นมอบหมายผู้รับผิดชอบบริหารจัดการความเสี่ยง จัดตั้งทีมงานบริหารความเสี่ยง การสร้างแผนภูมิความเสี่ยง การวิเคราะห์เพื่อวางแผนกลยุทธ์การบริหารจัดการความเสี่ยง จะต้องอาศัยความเข้าใจ ความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และขั้นตอนสุดท้ายคือ การติดตามประเมินผลแผนกลยุทธ์การบริหารจัดการความเสี่ยง และช่วยทีมงานบริหารจัดการความเสี่ยงได้ข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อนำไปปรับกลยุทธ์การบริหารจัดการความเสี่ยงให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ประเสริฐ อัครประถมพงษ์ (2555: 10) ได้สรุปถึงการสร้างแผนจัดการความเสี่ยงมี 4 แบบ เรียกว่า 4 T's Strategies

1. Take – การยอมรับความเสี่ยง (Risk Acceptance) การยอมรับให้มีความเสี่ยง เนื่องจากค่าใช้จ่ายในการจัดการหรือสร้างระบบควบคุมอาจมีสูงกว่าผลลัพธ์ที่ได้ แต่เราก็ควรมีมาตรการติดตามและดูแล เช่น การกำหนดระดับของผลกระทบที่ยอมรับได้ เตรียมแผนการตั้งรับจัดการความเสี่ยง เป็นต้น

2. Treat – การลด/ควบคุมความเสี่ยง (Risk Reduction/Control) การออกแบบระบบ ควบคุม การแก้ไขปรับปรุงการทำงานเพื่อป้องันหรือจำกัดผลกระทบ และโอกาสเกิดความเสียหาย เช่น ติดตั้งอุปกรณ์ความปลอดภัย ฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะ วางมาตรการเชิงรุก

3. Terminate – การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง (Risk Avoidance) การหยุด หรือเปลี่ยนแปลงกิจกรรมที่เป็นความเสี่ยง เช่น งดทำขั้นตอนที่ไม่จำเป็นและนำมาซึ่งความเสี่ยง ปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงาน ลดขอบเขตการดำเนินการ เป็นต้น

4. Transfer – การกระจาย/โอนความเสี่ยง (Risk Sharing/Spreading) การกระจายทรัพย์สินหรือกระบวนการต่างๆ เพื่อสดความเสี่ยงจากการสูญเสีย เช่น การทำประกันทรัพย์สินเพื่อโอนความเสี่ยงไปยังบริษัทประกัน การจ้างบริษัทภายนอกให้ทำงานบางส่วนแทน การทำสำเนาเอกสารหลายๆ ชุด การกระจายที่เก็บทรัพย์สินมีค่า เป็นต้น

สรุปได้ว่า ขั้นตอนของการบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นสิ่งสำคัญที่ทุกหน่วยงานต้อขั้นตอนดำเนินการทั้งระบบเพื่อให้การดำเนินงานมีความชัดเจน การบริหารจัดการความเสี่ยงมีขั้นตอนการปฏิบัติคือ การวางแผนการบริหารจัดการความเสี่ยง การกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของกิจกรรมสำรวจความเสี่ยง การวิเคราะห์ความเสี่ยง การระบุความเสี่ยงและโอกาส การวัดความถี่และความรุนแรงของการสูญเสียที่

เกิดขึ้น การเลือกเทคนิคนิคที่ดีที่สุดในการรับมือกับความเสี่ยง และการนำแผนการบริหารจัดการความเสี่ยงไปสู่การปฏิบัติและการประเมินผล

1.5 ประโยชน์ของการบริหารจัดการความเสี่ยง

ประโยชน์การบริหารจัดการความเสี่ยงมี ดังนี้

ธารชุดา อมรเพชรกุล (2546: 13-14) ได้กล่างถึงประโยชน์ของการบริหารจัดการความเสี่ยงแบ่งเป็น 7 ด้านคือ 1. บุคลากรมีความเข้าใจการทำงานมากขึ้น สามารถวิเคราะห์ แยกแยะ ประเมิน และระมัดระวังความเสี่ยงในหน้าที่ของตนได้ ทำให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายได้ 2. บุคลากรได้ฝึกการคิดแบบเป็นระบบและทันสมัยมากขึ้น 3. องค์กรสามารถบริหารการใช้ทรัพยากรได้อย่างคุ้มค่าและถูกต้อง โดยมุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรไปยังจุดที่มีความเสี่ยงสูง 4. ลูกค้าได้รับสินค้าและบริการที่ดี ปลอดภัยและน่าเชื่อถือ 5. ช่วยลดโอกาสที่จะสูญเสียและเพิ่มโอกาสความสำเร็จของการทำงาน 6. ทราบถึงปัญหาล่วงหน้าและสามารถที่จะหาทางป้องกันหรือเตรียมวิธีแก้ไขไว้ก่อน และ 7. สามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืนและเติบโตอย่างต่อเนื่อง

สงวน ช้างฉัตร (2547: ออนไลน์) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ของการบริหารจัดการความเสี่ยงแบ่งเป็น 4 ด้านคือ 1. สามารถเสริมสร้างความเข้าใจโครงการและจัดทำแผนที่ใกล้เคียงความเป็นจริงมากขึ้นในแง่การประมาณการค่าใช้จ่าย และระยะเวลาดำเนินการ 2. สามารถเพิ่มพูนความเข้าใจความเสี่ยงในโครงการมากขึ้น โดยเฉพาะผลกระทบที่จะเกิดกับการดำเนินงานที่ไม่เหมาะสมหรือละเลยการบริหารจัดการความเสี่ยง 3. สามารถช่วยให้มีอิสระในการดำเนินงาน และช่วยให้การตัดสินใจจัดการความเสี่ยงให้มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพมากขึ้น 4. สามารถทำให้ได้รับการยอมรับได้มากขึ้น และสามารถได้ประโยชน์จากการยอมรับความเสี่ยงนั้นได้มากขึ้นด้วย

นริศ โรจนวิศาลทรัพย์ (2550: ออนไลน์) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ของการบริหารจัดการความเสี่ยงแบ่งเป็น 6 ด้านคือ 1. องค์กรจัดสรรทรัพยากรไปบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างถูกต้อง 2. การใช้งบประมาณมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น 3. ผู้บริหารมีกระบวนการตัดสินใจเลือกทิศทางกลยุทธ์ที่ถูกต้องเหมาะสม เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการบริหารงานและเกิดมูลค่าเพิ่มแก่องค์กร 4. ช่วยให้องค์กรมีระบบรายงานการบริหารจัดการความเสี่ยงและการควบคุมภายในองค์กร 5. สามารถปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงานทั้งภายในและภายนอกให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น และเตรียมความพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงทั้งหมด 6. ช่วยปรับระบบการสื่อสารและการแบ่งปันความรู้ในงานต่างๆ โดยอาศัยการสร้างความเข้าใจในเรื่องความเสี่ยงและเรื่องอันเป็นสาระที่เกิดผลกระทบต่อธุรกิจและความสำเร็จของการบริหารจัดการกลยุทธ์ของหน่วยงาน

เมธา สุวรรณสาร (2552: ออนไลน์) ได้กล่าวถึงการจัดการความเสี่ยงขององค์กร มีประโยชน์เป็นการส่งเสริมความสามารถในด้างต่างๆ ดังนี้

1. การปรับความเสี่ยงที่องค์กรหรือองค์กรยอมรับได้ เป็นการกำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสมให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับความเสี่ยงที่องค์กรยอมรับได้คือ ระดับความเสี่ยงที่องค์กรเต็มใจที่จะยอมรับเพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายขององค์กร ซึ่งการบริหารความเสี่ยงจะพิจารณาถึงความเสี่ยงที่องค์กรยอมรับได้เป็นอย่างแรก เพื่อประเมินทางเลือกและพัฒนากลไกในการบริหารความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องต่อไป

2. ความเชื่อมโยงการเติบโต ความเสี่ยงและผลตอบแทน เป็นการบริหารความเสี่ยงช่วยในการระบุและประเมินความเสี่ยง รวมทั้ง การกำหนดระดับความเสี่ยงที่สามารถยอมรับได้ ที่สัมพันธ์กับการเติบโตและเป้าหมายของผลตอบแทนตามวัตถุประสงค์ที่องค์กรกำหนดไว้

3. ส่งเสริมการตัดสินใจในการตอบสนองความเสี่ยงที่เกิดขึ้น เป็นการบริหารความเสี่ยงที่ใช้ในการระบุและเลือกทางเลือกในการตอบสนองความเสี่ยงในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งยังช่วยจัดหาวิธีการและเทคนิคสำหรับการตัดสินใจ เช่น การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง การลดความเสี่ยง การกระจายความเสี่ยงและการยอมรับความเสี่ยง

4. การลดความไม่แน่นอนและความสูญเสียในการปฏิบัติงานให้น้อยที่สุด เป็นการช่วยให้องค์กรสามารถระบุเหตุการณ์ที่มีความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้น ประเมินความเสี่ยงและจัดการตอบสนองต่อความเสี่ยงที่เกิดขึ้น รวมทั้ง สิ่งไม่แน่นอนที่อาจเกิดขึ้น ตลอดจนความสัมพันธ์ของต้นทุนและการสูญเสีย

5. การระบุและบริหารความเสี่ยงภายในองค์กร ทุกๆ องค์กรเผชิญกับความเสี่ยงหลายประเภทที่ส่งผลต่อส่วนต่างๆ ขององค์กรที่แตกต่างกัน ฝ่ายบริหารไม่เพียงแต่ต้องบริหารความเสี่ยงเฉพาะบุคคล แต่ต้องเข้าใจถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นด้วย

6. การตอบสนองแบบบูรณาการกับความเสี่ยงที่หลากหลาย เป็นกระบวนการทางธุรกิจนำมาซึ่งความเสี่ยงสืบเนื่อง หรือความเสี่ยงจากลักษณะธุรกิจในหลายรูปแบบ และ ERM ทำให้เกิดการแก้ปัญหาแบบบูรณาการต่อการบริหารความเสี่ยง

7. การฉกฉวยโอกาส ฝ่ายบริหารพิจารณาเหตุการณ์ที่มีความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้นมากกว่าพิจารณาเฉพาะความเสี่ยง โดยการพิจารณาทุกระดับของเหตุการณ์

8. การจัดการกับทุนอย่างสมเหตุสมผล ข้อมูลที่ถูกต้องมีความหมายต่อความเสี่ยงทั้งหมดขององค์กร สิ่งนี้จะทำให้การบริหารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นในการเข้าถึงความต้องการและปรับปรุงการจัดสรรทรัพย์สินหรือทุน รวมถึงงบประมาณได้อย่างเหมาะสม

สำนักงานคณะกรรมการจังหวัดระยอง (2556: ออนไลน์) เห็นว่า การจัดการความเสี่ยงขององค์กรมีประโยชน์เป็นการส่งเสริมความสามารถในด้างต่างๆ ดังนี้

1. เป็นการสร้างฐานข้อมูลความรู้ที่มีประโยชน์ต่อการบริหารและการปฏิบัติงานในองค์กร การบริหารความเสี่ยงจะเป็นแหล่งข้อมูลสำหรับผู้บริหารในการตัดสินใจด้านต่าง ๆ เนื่องจากการบริหารความเสี่ยงเป็นการดำเนินการซึ่งตั้งอยู่บนสมมุติฐานในการตอบสนองต่อเป้าหมายและภารกิจหลักขององค์กร

2. ช่วยสะท้อนให้เห็นภาพรวมของความเสี่ยงต่าง ๆ ที่สำคัญได้ทั้งหมด การบริหารความเสี่ยงจะทำให้พนักงานภายในองค์กรมีความเข้าใจถึงเป้าหมายและภารกิจหลักขององค์กร และตระหนักถึงความเสี่ยงสำคัญที่ส่งผลกระทบในเชิงลบต่อองค์กรได้อย่างครบถ้วน ซึ่งครอบคลุมความเสี่ยงที่มีเหตุทั้งจากปัจจัยภายในองค์กรและจากปัจจัยภายนอกองค์กร

3. เป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารงาน การบริหารความเสี่ยงเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้บริหารสามารถมั่นใจได้ว่า ความเสี่ยงได้รับการจัดการอย่างเหมาะสมและทันเวลา รวมทั้ง เป็นเครื่องมือที่สำคัญของผู้บริหารในการบริหารงาน และการตัดสินใจในด้านต่างๆ เช่น การวางแผน การกำหนดกลยุทธ์ การติดตามควบคุมและวัดผลการปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายและสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่องค์กร

4. ช่วยให้การพัฒนาองค์กรเป็นไปในทิศทางเดียวกัน การบริหารความเสี่ยงทำให้รูปแบบการตัดสินใจในการปฏิบัติงานขององค์กรได้พัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน เช่น การตัดสินใจโดยที่ผู้บริหารมีความเข้าใจในกลยุทธ์ วัตถุประสงค์ขององค์กร และระดับความเสี่ยงอย่างชัดเจน

5. ช่วยให้การพัฒนาการบริหารและจัดสรรทรัพยากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การจัดสรรทรัพยากรเป็นไปอย่างเหมาะสม โดยพิจารณาถึงระดับความเสี่ยงในแต่ละกิจกรรมและการเลือกใช้มาตรการในการบริหารความเสี่ยง

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการความเสี่ยง เป็นการแนวทางสำคัญทำให้หน่วยงานสามารถรับรู้ความเสี่ยงที่หน่วยงานสามารถยอมรับได้ เพื่อสามารถบริหารจัดการความเสี่ยงและโอกาสของการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาหน่วยงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และพัฒนาการบริหารและจัดสรรทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริการจัดการความเสี่ยง

2.1 ปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการบริการจัดการความเสี่ยง

ความเสี่ยงด้านปัจจัยภายนอกเป็นความเสี่ยงที่เกิดจากปัจจัยภายนอกที่ไม่สามารถควบคุมได้ ได้แก่ ความเสี่ยงที่มาจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม ด้านเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านกฎหมายที่เข้ามากระทบต่อการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย การกำหนดบริบทภายนอก เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปของโลก และ ศึกษาการเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อมหาวิทยาลัยและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของมหาวิทยาลัยทั้งในแง่ของเศรษฐกิจ การเงิน สังคม และสิ่งแวดล้อม ดังเช่น กรณีนี้มหาวิทยาลัยกรุงเทพเลือกที่จะใช้ Scenario Planning และการทำ Sign Post ในการบริหารความเสี่ยงจากภายนอกซึ่ง Scenario Planning นั้น เป็นการจำลองภาพเหตุการณ์ในอนาคตที่ไม่แน่นอนและมีผลกระทบ

กับมหาวิทยาลัย ซึ่งการทำ Scenario Planning นั้นจะดำเนินการทุก 6 เดือนเพื่อให้ผลที่ได้นั้นมีความแม่นยำที่สุด โดยจะออกมาในรูปแบบของเหตุการณ์จำลองอย่างน้อย 4 เหตุการณ์ด้วยกัน ส่วนการทำ Sign Post เป็นการหาข่าวจากสถานการณ์ประจำวันและนำมาวิเคราะห์ดูแนวโน้มของความน่าจะเป็นของแต่ละเหตุการณ์ที่มหาวิทยาลัยกรุงเทพได้ทำภาพจำลองไว้ (Scenario Planning) ซึ่งการหาข่าวนี้อาจหาได้จากหนังสือพิมพ์ บทสัมภาษณ์ อินเทอร์เน็ต และ บทความต่างๆ เป็นต้น ซึ่งการทำ Sign Post นั้นจะต้องทำอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกวัน ในการดำเนินการรูปแบบนี้จะเป็นวิธีการที่ทำให้มหาวิทยาลัยสามารถเห็นแนวโน้มและความเป็นไปของสถานการณ์ในอนาคตเพื่อเตรียมพร้อมรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ซึ่งวิธีการนี้อาจกล่าวได้ว่า เป็นการทดสอบอนาคตที่จะเกิดขึ้น (Future Proof) โดยผลที่ได้จากการทำ Scenario Planning และ Sign Post นั้นจะถูกนำมาใช้ในการกำหนดกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัย (มหาวิทยาลัยกรุงเทพ. 2557: 23)

จากสถานการณ์ปัจจุบัน ปัจจัยภายนอกที่ต้องคำนึงถึง อาทิ สถานการณ์และวิกฤติต่างๆ หลายด้าน เช่น ด้านการเมือง สังคม เศรษฐกิจ หรือแม้กระทั่งภัยพิบัติที่เกิดในประเทศและต่างประเทศ เช่น เหตุการณ์ก่อการร้ายในสหรัฐอเมริกา เหตุการณ์ธรณีพิบัติภัย (สึนามิ) ในภูมิภาคเอเชีย การทำรัฐประหารในประเทศไทย หรือการระบาดของไข้หวัดนกในเอเชียและทั่วโลก เหตุการณ์เหล่านี้ล้วนทำให้เกิดผลกระทบต่อการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาทั้งสิ้น โดยส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษา ทำให้ขาดความเชื่อมั่นจากนิสิตนักศึกษาจากต่างประเทศที่สนใจเข้ามาศึกษาต่อในประเทศไทย ดังนั้น เพื่อเป็นการวางแผนหากลยุทธ์ในการบริหารจัดการด้านการอุดมศึกษาให้ สามารถคงศักยภาพในการแข่งขันกับนานาประเทศได้ และส่งผลต่อการจัดอันดับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาของไทย เคน วิลเบอร์ (Ken Wilber. 2012: อ้างถึงในศิริพา นันทกิจ. 2555: 17) ได้เสนอโมเดล All Quadrant All Level (AQAL) ซึ่งเกี่ยวกับกระบวนการรับข่าวสารข้อมูลจากปัจจัยภายนอกหรือสิ่งแวดล้อมอันเป็นขั้นตอนสำคัญในการวิเคราะห์และคาดการณ์อนาคต โดยจะคำนึงถึง 5 ด้าน คือ สังคม (Social: S) เทคโนโลยี (Technology: T) สิ่งแวดล้อม (Environments: E) เศรษฐกิจ (Economics: E) การเมืองและกฎหมาย (Politics: P) โดยในการวิเคราะห์ทั้ง 5 ด้านนี้ เรียกอีกอย่างว่า STEEP Analysis นอกจากนี้ คริสตี้ (Kirsty. 2010; อ้างถึงใน จักรกฤษณ์ โปณะทอง 2560: 266) ยังได้กล่าวถึง STEEP Theory ว่า เป็นการนำปัจจัยสภาพแวดล้อมที่เป็นไปของโลกมาใช้ในการดำเนินงาน โดยชี้ให้เห็นว่า หน่วยงานต่างๆ ไม่สามารถดำเนินไปได้หากปราศจากการพิจารณาถึงปัจจัยสภาพแวดล้อมภาพนอกโดยรอบ ด้วยเหตุนี้ การทำความเข้าใจ สภาพแวดล้อมจึงเป็นหัวใจและถือเป็นกุญแจสำคัญที่จะนำพาหน่วยงานไปสู่ความสำเร็จ เพราะช่วยให้รู้จักคิดวิเคราะห์ คาดการณ์ และการบริหารจัดการให้มีคุณภาพอย่างยั่งยืน

สภาพแวดล้อมภายนอกหน่วยงานและมหาวิทยาลัย เป็นสิ่งที่ไม่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานและมหาวิทยาลัย เกิดขึ้นจากปัจจัยภายนอกที่องค์กรไม่สามารถห้ามโอกาสเกิดความเสี่ยง หรือความถี่การเกิด

ความเสี่ยงนั้นได้ แต่องค์กรสามารถทำได้โดยเตรียมแผนป้องกันเพื่อลดผลกระทบ ที่เกิดขึ้นจากความเสี่ยง เพื่อให้องค์กรสามารถดำเนินงานต่อไปได้ ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ สังคม เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และการเมืองและกฎหมาย

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ค้นคว้ารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบจากปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษา โดยแบ่งออกเป็นด้านต่างๆ ตามแนวคิดของ STEEP Analysis ดังนี้

2.1.1 ด้านสังคม

ปัจจัยภายนอกด้านสังคม (Social) เป็นลักษณะความเสี่ยงด้านสังคมที่เกิดจากปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของสถานศึกษา จากการติดตามสถานการณ์ต่างๆ จากตัวอย่างปัจจัยทางด้านสังคมที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษามีหลายด้านที่สำคัญ เช่น จำนวนประชากรในวัยเรียนลดน้อยลง จำนวนนักศึกษาใหม่ลดน้อยลงไม่เป็นไปตามเป้าหมาย มหาวิทยาลัยต้องแข่งขันเพื่อดึงนักศึกษาเข้ามาศึกษาในสถาบันของตน เช่น การเปิดหลักสูตรใหม่เพื่อดึงดูดนักศึกษา รวมถึงต้องรับนักศึกษาจากต่างชาติเพิ่มมากขึ้น จากการวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบัน ผู้วิจัยสรุปภาพรวมความเสี่ยงด้านสังคม (จักรกฤษณ์ โปณะทอง. 2558: 1-2) ดังนี้

1. อัตราการเพิ่มประชากรไทยลดลงจากร้อยละ 2.7 ในปี 2503-2513 ปัจจุบันเหลือ 0.77 ต่อปี เหตุการณ์เกิดลดลงต่อเนื่อง สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ได้ฉายภาพประชากรไทยในอนาคตไว้ว่า "การเพิ่มขึ้นของประชากรไทยช้าลงแต่ผู้สูงอายุเพิ่มเร็วขึ้น" ซึ่งการที่ประชากรไทยในอนาคตเพิ่มขึ้นอย่างช้าๆ เป็นผลสืบเนื่องจากภาวะเจริญพันธุ์ที่ลดต่ำลง และคนไทยมีชีวิตยืนยาวขึ้น ลักษณะเช่นนี้ทำให้โครงสร้างอายุของประชากรเปลี่ยนแปลงไปอย่างเห็นได้ชัดหากดูที่จำนวนประชากร เด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในช่วงปี 2548-2578 จะมีจำนวนลดลงจาก 14 ล้าน เหลือ 9 ล้านเศษ ประชากรวัยแรงงาน อายุ 15-59 ปี ในช่วง พ.ศ. 2548-2558 จะเพิ่มขึ้นจาก 41 ล้านเป็น 43 ล้านคน จากนั้นจะลดลงเหลือ 38 ล้านคนในปี 2578

2. ประชากรกลุ่มผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น คือ อายุ 60 ปีขึ้นไป จะมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด โดยในปี 2548 มี 6 ล้านคนเศษ เมื่อถึงปี 2578 จะเพิ่มขึ้นเป็น 16 ล้านคน และนั่นจะก่อให้เกิดปรากฏการณ์ที่สำคัญต่อสังคมไทยอย่างมาก คือการมีผู้สูงอายุมากกว่าเด็ก

3. ค่านิยมไทยยังปลูกฝังค่านิยมการเรียนในมหาวิทยาลัยของรัฐ ประกอบกับมหาวิทยาลัยของรัฐหลายสถาบันออกนอกระบบ จึงทำให้ต้องเปิดหลักสูตรเพื่อสร้างรายได้ของแต่ละสถาบัน

4. จำนวนผู้สมัครเข้ามหาวิทยาลัยมีจำนวนน้อยกว่าจำนวนการรับสมัครของสถาบันการศึกษา และมหาวิทยาลัยของรัฐยังมีที่เรียนจำนวนมาก จึงจำเป็นต้องเปิดรับสมัครหลายรอบ สมาคมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (สอท.) อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดล ประธานที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (ทปอ.) และ

ในฐานะนายกสมาคมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (สอท.) แถลงการณ์ประกาศผลการคัดเลือกระบบแอดมิชชันกลางประจำปีการศึกษา 2557 ว่า ในปีนี้มีผู้สมัครทั้งสิ้น 99,767 คน สมัครเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาที่ สอท. ดำเนินการคัดเลือกให้รวม 86 สถาบัน เพื่อศึกษาใน 765 คณะ/สาขาวิชา โดยมีรหัสสาขาวิชาให้เลือกทั้งสิ้น 3,989 รหัส มีผู้ผ่านการคัดเลือกและมีสิทธิ์สอบสัมภาษณ์และตรวจร่างกาย จำนวน 80,880 คน จากจำนวนรับทั้งสิ้น 146,554 คน จำแนกดังนี้ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำนวนรับ 102,985 คน จำนวนผู้มีสิทธิ์สอบสัมภาษณ์ จำนวน 75,595 คน สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดหน่วยงานอื่น จำนวนรับ 1,166 คน จำนวนผู้มีสิทธิ์สอบเข้า จำนวน 353 คน และสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 42,403 คน

5. มหาวิทยาลัยของรัฐอื่นๆ อีกจำนวนมากเปิดรับนักเรียนตามภูมิภาคต่างๆ เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมลคล สถาบันการศึกษาสังกัดกระทรวงอื่นๆ เช่น กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงกลาโหม และกระทรวงมหาดไทย เปิดรับนักศึกษาจำนวนมาก นอกจากนี้ ยังมีสถาบันอื่นๆ เช่น วิทยาลัยชุมชน และสถาบันอื่นๆ เฉพาะทางอีกจำนวนมากเป็นทางเลือกให้แก่ผู้เรียนมากขึ้น

6. มหาวิทยาลัยเอกชนเปิดสอนจำนวนมาก และแต่ละสถาบันพยายามหากลยุทธ์เพื่อการแข่งขันที่ชัดเจน

สรุปได้ว่า ความเสี่ยงด้านสังคม เป็นลักษณะความเสี่ยงด้านสังคมที่เกิดจากปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของสถาบันอุดมศึกษา และสถาบันไม่สามารถควบคุมได้หรือควบคุมได้ในระยะสั้นๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับจำนวนประชากร ระบบการศึกษา ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี แนวโน้มทางสังคม การคมนาคม การสื่อสาร อาชีพและปัญหาสังคม ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาควรวางแนวทางในการจัดการกับความเสี่ยงดังกล่าว เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถดำเนินการได้อย่างมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของสังคม

2.1.2 ด้านเทคโนโลยี

ปัจจัยภายนอกด้านเทคโนโลยี (Technology) ลักษณะความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีที่เกิดจากปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของสถาบันอุดมการศึกษา จากการติดตามสถานการณ์ต่างๆ จากตัวอย่างปัจจัยทางด้านเทคโนโลยีที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษามีหลายด้านที่สำคัญ เช่น การนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ทันสมัยมาใช้ในการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน จากการวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบัน สรุปภาพรวมความเสี่ยงด้านเทคโนโลยี (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2550: ออนไลน์) ดังนี้

1. ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงของสถาบันอุดมศึกษาทั่วโลกรวมถึงประเทศไทย มีความพยายามในการพัฒนาและปรับตัวเพื่อรองรับกับสภาพการแข่งขันที่รุนแรงขึ้น โดยมหาวิทยาลัยในประเทศไทยหลายแห่งได้เพิ่มศักยภาพการแข่งขัน อาทิ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ได้เปิดการเรียนการสอนผ่านอินเทอร์เน็ตและ

วางแผนจะเป็นมหาวิทยาลัยนานาชาติในอีก 2 ปีข้างหน้า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยร่วมกับมหาวิทยาลัยวอร์วิค (University of Warwick) สหราชอาณาจักร เปิดสอนระดับปริญญาโท หลักสูตรวิศวกรรมศาสตร์ เมื่อสำเร็จการศึกษาจะได้ปริญญาบัตร 2 ใบ และมหาวิทยาลัยรังสิตตั้งเป้าเป็นมหาวิทยาลัย 2 ภาษา เพื่อรองรับนักศึกษาจากทุกภูมิภาคทั่วโลก เป็นต้น

2. การปรับตัวของสถาบันอุดมศึกษาดังที่กล่าวมาข้างต้นเป็นตัวอย่างเพียงส่วนหนึ่ง แต่ยังมีสถาบันอุดมศึกษาทั้งรัฐและเอกชนอีก 200 กว่าแห่งทั่วประเทศ ได้พยายามปรับตัวเพื่อรับมือกับการแข่งขันของธุรกิจอุดมศึกษาในอนาคตเช่นกัน แต่อย่างไรก็ตาม การจะปรับตัวให้สอดรับกับแนวโน้มอนาคตจำเป็นต้องศึกษาคาดการณ์แนวโน้มอนาคต เพื่อเป็นกรอบในการปรับทิศทางพัฒนาอุดมศึกษาให้สอดรับกับอนาคตที่จะมาถึง

3. จากผลการวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) เรื่อง ผลกระทบโลกาภิวัตน์ต่อการจัดการศึกษาไทยในอีก 5 ปีข้างหน้า ได้คาดการณ์แนวโน้มสำคัญของสถาบันอุดมศึกษาไทยไว้หลายประการอันจะเป็นส่วนหนึ่งที่เป็นพื้นฐานแนวโน้มอนาคต เพื่อพัฒนาการอุดมศึกษาไทยได้ อาทิ

- สถาบันอุดมศึกษาแสวงหาเอกลักษณ์ด้านคุณภาพและความแตกต่าง สภาพการแข่งขันด้านการศึกษาที่รุนแรงขึ้น ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษามีทรัพยากรที่จำกัด อีกทั้งผู้เรียนมีความต้องการการศึกษาที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และผู้เรียนมีโอกาสเลือกสถาบันอุดมศึกษาได้มากขึ้น ส่งผลให้สถาบันอุดมศึกษาต่างพยายามพัฒนาตนเองให้แข่งขันได้ ด้วยเหตุนี้สถาบันอุดมศึกษาจึงต้องค้นหาเอกลักษณ์เฉพาะที่ถนัด ทำได้ดี มีความเชี่ยวชาญ และมีประสิทธิภาพที่สุด เพื่อทุ่มทรัพยากรในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวิจัย การพัฒนาบุคลากรที่เป็นจุดเด่นนั้นได้อย่างมีคุณภาพ และแตกต่างจากสถาบันอุดมศึกษาอื่น เช่น มหาวิทยาลัยที่โดดเด่นด้านภาษาอังกฤษ เทคโนโลยี และหลักสูตรนานาชาติ มหาวิทยาลัยที่โดดเด่นในด้านเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยที่โดดเด่นด้านการท่องเที่ยว เป็นต้น

- สถาบันอุดมศึกษาจะเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย สภาพของความจำกัดทางทรัพยากร และการแข่งขันทางการศึกษาที่รุนแรง ประกอบกับความต้องการขยายตลาดทางการศึกษาไปยังกลุ่มคนต่างๆ ให้มากขึ้น ส่งผลให้สถาบันอุดมศึกษาต่างมุ่งสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ มากขึ้น เพื่อเสริมจุดอ่อนจุดแข็งกันและกัน แบ่งปันหรือระดมทรัพยากร ทำวิจัย หรือแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้เรียน ฯลฯ เป็นการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน โดยมีแนวโน้มการสร้าง Brand name ร่วมกัน

- สถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทางมีแนวโน้มว่า จะมีบางมหาวิทยาลัยมุ่งจัดการศึกษาเฉพาะที่เป็นการลงลึกระดับเชี่ยวชาญ อันเป็นการพัฒนาการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพระดับสูง และเป็นการเพิ่มความสามารถแข่งขันให้มหาวิทยาลัย เพื่อดึงดูดกลุ่มผู้เรียนที่สนใจเจาะจงจากทั่วโลก ดึงดูดคณาจารย์ที่เก่งและมีความเชี่ยวชาญ ให้เข้ามาร่วมสอนและร่วมทำงานวิจัย ตัวอย่างเช่น มหาวิทยาลัยของบริษัทต่างๆ เช่น

มหาวิทยาลัยผลิตรถยนต์ยี่ห้อต่างๆ ประเทศสหรัฐ มีมหาวิทยาลัยแฮมเบอร์เกอร์ (Hamburger University) ก่อตั้งโดยบริษัทแมคโดนัลด์ ประเทศจีนมีมหาวิทยาลัยการแพทย์ (China Medical University) ในญี่ปุ่นมีมหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัยโตเกียวด้านศาสตร์และเทคโนโลยีทางการทะเล (Tokyo University of Marine Science and Technology) โดยมีผู้คนจำนวนมากจากทั่วโลกสนใจเข้าเรียนจำนวนมาก ซึ่งในอนาคตมีแนวโน้มที่ประเทศไทยจะพัฒนาและเปิดมหาวิทยาลัยเฉพาะทางในลักษณะดังกล่าวมากขึ้น

- สถาบันอุดมศึกษามุ่งผลิตผลงานวิจัย จากสภาพการแข่งขันของสถาบันอุดมศึกษาที่รุนแรงขึ้น ส่งผลให้มหาวิทยาลัยบางแห่งอาจปรับยุทธศาสตร์ไปสู่ทิศการมุ่งผลิตผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ โดยสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมใหม่ๆ รวมถึงการบุกเบิกการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ จนเป็นที่รู้จักและยอมรับจากนักศึกษาทั่วโลก ทั้งยังเป็นช่องทางหนึ่งในการสร้างรายได้เข้าสู่มหาวิทยาลัยด้วย อย่างไรก็ตาม การพัฒนาสู่การเป็นมหาวิทยาลัยวิจัย ยังมีลักษณะของมหาวิทยาลัยที่จัดการเรียนการสอนควบคู่ไปกับการผลิตผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ

- สถาบันอุดมศึกษาบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เนื่องจากความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้การเรียนแบบ e-Education หรือ e-Learning เป็นที่นิยมมากขึ้น ในอนาคตจะมีการวิจัยและพัฒนาสื่อการเรียนการสอน เนื้อหา หลักสูตรบนฐานอิเล็กทรอนิกส์ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสร้างความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และการผลิตผู้เรียนให้เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน ในระดับมหาวิทยาลัยจะใช้อินเทอร์เน็ตที่มีเครือข่ายครอบคลุมกว้างขวาง หรือที่เรียกว่า มหาวิทยาลัยเสมือน (Virtual University) ซึ่งจะมีประโยชน์ในการเพิ่มโอกาสเข้าสู่การอุดมศึกษาสำหรับผู้อยู่ในพื้นที่ห่างไกล อย่างไรก็ตาม ข้อพึงระวังในการจัดการศึกษารูปแบบนี้ คือ คุณภาพการจัดการศึกษา

- สถาบันอุดมศึกษาที่ใช้หลักสูตรต้นแบบจากต่างประเทศ การขยายตัวด้านการลงทุนทางการศึกษาที่แข่งขันมากขึ้น สถาบันอุดมศึกษาที่มีชื่อเสียงระดับโลกพยายามทำตลาดการศึกษาไปยังประเทศต่างๆ รวมถึงประเทศไทย ในขณะที่คนในสังคมไทยต่างต้องการหลักสูตรการศึกษาที่มีคุณภาพที่มีความน่าเชื่อถือระดับสากล ส่งผลให้มีแนวโน้มการนำเข้าหลักสูตรการเรียนการสอนสำเร็จรูปที่มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากลหรือที่เรียกว่า แฟรนไชส์ (Franchise) เข้ามาในมหาวิทยาลัยไทย หรืออาจเป็นการเปิดหลักสูตรร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยในประเทศไทยกับมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงในต่างประเทศ เป็นต้น

- สถาบันอุดมศึกษาไทยยังไม่สามารถขยายตลาดการศึกษาไปยังต่างประเทศ การเปิดเสรีทางการศึกษา เป็นช่องทางให้เกิดการขยายสาขาวิชาที่ไทยแกร่งหรือมีความพร้อมไปสู่ต่างประเทศได้ แต่ต้องยอมรับว่าการเปิดเสรีทางการศึกษาของไทยยังไม่มีความพร้อมเพียงพอ เนื่องจากมีข้อจำกัดในเรื่องอำนาจการต่อรอง กฎระเบียบต่างๆ รวมถึงความสามารถในการแข่งขันกับสถาบันอุดมศึกษาจากต่างประเทศที่มีคุณภาพมากกว่า ดังนั้น ใน 5 ปีข้างหน้า สถาบันอุดมศึกษาอาจจะสามารถขยายตลาดการศึกษาไปต่างแดนได้ เฉพาะในสาขาที่เป็นเอกลักษณ์ของไทย เช่น สอนการทำอาหารไทย ดนตรีไทย รำไทย หัตถกรรมไทย ภาษาไทย เป็นต้น

- สถาบันอุดมศึกษาที่แข่งขันไม่ได้ต้องปิดตัวหรือควบรวมกิจการ การแข่งขันด้านการศึกษาไม่ถูกจำกัดอยู่ในขอบเขตพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งอีกต่อไป แต่จะขยายสู่การแข่งขันระดับภูมิภาคและระดับโลกมากขึ้น ส่งผลให้การแข่งขันการศึกษาจะทวีความรุนแรงขึ้นอย่างต่อเนื่อง สถาบันอุดมศึกษาไทยจึงต้องเร่งพัฒนาระบบบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ เร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อดึงดูดผู้เรียน ซึ่งหากสถาบันอุดมศึกษาใดไม่สามารถเร่งพัฒนาประสิทธิภาพในการบริหาร พัฒนาคุณภาพการศึกษา หรือมีจุดเด่นที่น่าดึงดูดมากเพียงพอ ย่อมจะไม่สามารถแข่งขันได้ และอาจต้องปิดตัวหรือควบรวมกิจการกับสถาบันอุดมศึกษาอื่นไปในที่สุด

- สถาบันอุดมศึกษาที่มุ่งเชิงพาณิชย์มากขึ้น การแข่งขันด้านการศึกษาที่รุนแรงขึ้น ประกอบกับการเปลี่ยนสถานะสู่การเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ส่งผลให้สถาบันอุดมศึกษาไทยต้องพึ่งตัวเองมากขึ้น โดยพัฒนาไปสู่การดำเนินกิจการเชิงพาณิชย์มากขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ที่ต้องหารายได้ด้วยตัวเองมากกว่าสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ดังจะเห็นได้จากมหาวิทยาลัยในประเทศไทยหลายแห่งในปัจจุบันต่างหาช่องทางที่จะนำรายได้เข้าสู่มหาวิทยาลัยในรูปแบบต่างๆ เช่น การจัดทำโฆษณา การเปิดหลักสูตรปริญญาโท ปริญญาเอก การเปิดหลักสูตรการสอนผ่านอินเทอร์เน็ต เป็นต้น เพื่อลดการพึ่งพิงงบประมาณจากรัฐ แต่ในขณะเดียวกันอาจส่งผลกระทบเชิงลบตามมา หากสถาบันอุดมศึกษาไม่คำนึงถึงคุณภาพการจัดการศึกษา รวมถึงอาจเกิดการทำผิดจรรยาบรรณในวิชาชีพ เช่น ปล่อยเกรด การสอนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งมีผู้เรียนจำนวนมากแต่ขาดคุณภาพ การปล่อยให้นักศึกษาที่ทำผลงานวิทยานิพนธ์โดยไม่มีคุณภาพสำเร็จการศึกษา เป็นต้น

- สถาบันอุดมศึกษาไทยในปัจจุบันและในอนาคต คงไม่สามารถดำเนินกิจการได้ตามความต้องการดังเช่นที่ผ่านมา เนื่องจากแรงกดดันของกระแสโลกาภิวัตน์ ที่ได้นำการเปิดเสรีด้านการศึกษาและการเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจสังคมเข้าสู่ประเทศไทย ส่งผลให้สถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องดำเนินกิจการโดยที่คำนึงถึงความอยู่รอด แต่ในขณะเดียวกันต้องไม่ละทิ้งเจตนารมณ์ของการเป็นสถาบันที่ผลิตบุคลากรให้มีคุณภาพ ซึ่งจำเป็นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยเชื่อว่า สถาบันอุดมศึกษาไทยส่วนใหญ่จะสามารถผ่านพ้นกระแสของการแข่งขันที่รุนแรงจนนี้ไปได้

สรุปได้ว่า ความเสี่ยงด้านเทคโนโลยี เป็นลักษณะความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีที่เกิดจากปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของสถาบันอุดมศึกษา และสถาบันไม่สามารถควบคุมได้หรือควบคุมได้ในระยะสั้นๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี สื่อออนไลน์ ฐานข้อมูล การผลิตเครื่องจักรกลต่างๆ เทคโนโลยีสารสนเทศ แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาควรวางแนวทางในการจัดการกับความเสี่ยงดังกล่าว เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถดำเนินการได้อย่างมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของสังคม

2.1.3 ด้านเศรษฐกิจ

ปัจจัยภายนอกด้านเศรษฐกิจ (Economics) ลักษณะความเสี่ยงด้านเศรษฐกิจเกิดจากปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของสถาบันอุดมการศึกษา จากการติดตามสถานการณ์ต่างๆ จากตัวอย่างปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษามีหลายด้านที่สำคัญ เช่น การผันผวนทางด้านเศรษฐกิจ เศรษฐกิจตกต่ำอาจมีผลกระทบต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งลูกเข้าเรียนสถาบันที่มีค่าเล่าเรียนสูง และค่าครองชีพที่ปรับตัวสูงขึ้น อัตราส่วนเงินเดือนเริ่มต้นมาตรฐาน อัตราการเพิ่มของค่าดำเนินงาน เงินเดือน เงินชดเชยของบุคลากรที่ต้องปรับตัวให้เท่ากับหรือสูงกว่าตลาดแรงงาน เป็นต้น โดยจะเห็นจากการวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบัน และสรุปภาพรวมความเสี่ยงด้านเศรษฐกิจ (อานนท์ ศักดิ์วรวิชญ์. 2559: ออนไลน์) ดังนี้

ปัจจุบันผู้บริหารมหาวิทยาลัยแทบจะทุกแห่งต่างประสบปัญหาไม่มีนักศึกษาเพียงพอ ล่าสุดมีข่าวว่ามหาวิทยาลัยไทยมีที่นั่งว่างสำหรับระดับปริญญาตรีถึงหนึ่งแสนสี่หมื่นที่นั่ง แต่มีนักเรียนเข้ามาเรียนเพียงแปดหมื่นคนแสดงว่า มีอุปทานส่วนเกิน (Over Supply) ถึงหกหมื่นคนต่อปี และในระดับประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษามีที่เรียนว่างรวมกว่าแปดแสนที่ ดังนั้น เมื่อไม่มีนักเรียนแล้วจะมีนิสิตนักศึกษาได้อย่างไร ภาวะดังกล่าวยังส่งผลกระทบต่อระดับบัณฑิตศึกษาด้วยโดยจำนวนนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาก็ลดลงเช่นเดียวกัน และทำให้ในหลายๆ มหาวิทยาลัยประสบปัญหาภาระงานขั้นต่ำไม่เพียงพอ เนื่องจากมีนักศึกษาไม่ครบจำนวนที่จะเปิดการเรียนการสอนและนับเป็นภาระงานขั้นต่ำได้ ในขณะเดียวกันมหาวิทยาลัยต่างๆ ก็มีรายได้ลดลงไปมาก ส่งผลให้แทบทุกแห่งต้องลดมาตรฐานในการคัดเลือกนักศึกษาลงไป เมื่อลดมาตรฐานการคัดเลือกนักศึกษาลงไปเพราะไม่มีตัวเลือกที่ดีให้คัดเลือกก็ส่งผลให้คุณภาพการศึกษาตกต่ำลงไปด้วย เมื่อปริมาณนักศึกษาลดลงรายได้ของมหาวิทยาลัยก็ลดลงไปด้วยตามลำดับ แม้กระทั่งปริญญาโททางบริหารธุรกิจที่มหาวิทยาลัยดังแห่งหนึ่งซึ่งเปิดหลักสูตรสำหรับผู้บริหารและเคยมีชื่อเสียงโด่งดังมากจนต้องแย่งกันเข้าปัจจุบันรับนักศึกษาได้ไม่เข้าเป้าเพียงปีละสิบกว่าคนและโครงการดังกล่าวก็ขาดทุนอยู่มากจนอาจจะต้องปิดโครงการลง สถาบันอุดมศึกษาไทยจะไปไม่รอดในระยะเวลาไม่เกินสิบปีต่อจากนี้ไป หลายมหาวิทยาลัยโดยเฉพาะมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวนมากปรับตัวด้วยการรับนักศึกษาจากประเทศจีนซึ่งมีที่นั่งในมหาวิทยาลัยไม่เพียงพอกับความต้องการของนักเรียนและมีการแข่งขันสูงมากเนื่องจากทางการจีนไม่อนุญาตให้เปิดมหาวิทยาลัยเอกชน และไม่เน้นผลิตบัณฑิตระดับอุดมศึกษามากนักจนทำให้มีความต้องการเดินทางไปศึกษาต่อในต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม นักเรียนจีนระดับหัวกะทิและ/หรือมีฐานะทางเศรษฐกิจดีก็จะไปศึกษาต่างประเทศในประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น ประเทศในยุโรป สหรัฐอเมริกา แม้กระทั่งออสเตรเลียหรือนิวซีแลนด์ ส่วนนักศึกษาจีนที่มาศึกษาในประเทศไทยนั้นเพราะประเทศไทยมีค่าครองชีพและค่าเล่าเรียนที่ถูกกว่าประเทศจีนมาก จึงไม่ได้นักศึกษาจีนที่มีคุณภาพดีเท่าที่ควร

สาเหตุที่อุดมศึกษาไทยถึงทางตีบตันนั้นมีหลายประการ ดังนี้

ประการแรก ประเทศไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) อย่างเต็มตัว อัตราการเกิดของประชากรไทยนั้นต่ำมากและต่อไปจะต่ำกว่าอัตราการตาย ถ้าเราสังเกตให้ดีเราจะพบว่า จำนวนประชากรไทยอยู่กับที่ 65 ล้านคนมาเกือบ 15 ปีแล้ว มีคนสูงอายุมากขึ้นและมีเด็กเกิดลดลงไปมาก จนน่าใจหาย รัฐบาลควรต้องส่งเสริมการแต่งงานและการมีบุตรด้วยมาตรการทางภาษีและสวัสดิการสังคมเพิ่มขึ้น ผลกระทบดังกล่าวเห็นแล้วได้ชัดเจนทำให้มหาวิทยาลัยต่างๆ มีที่นั่งเหลือมากมาย เมื่อไม่มีเยาวชนที่ต้องการเข้ามหาวิทยาลัยมากเช่นในอดีตทำให้การแข่งขันลดลง มีที่ว่างมากขึ้น คุณภาพในการคัดเลือกก็ลดลงด้วย

ประการที่สอง ประเทศไทยมีมหาวิทยาลัยจำนวนมาก ขณะนี้หากรวมทั้งมหาวิทยาลัยของรัฐ เอกชน สถาบันราชภัฏ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาลัยพละศึกษา วิทยาลัยเกษตร สถาบันอุดมศึกษาที่มีภารกิจเฉพาะ อาจจะมีจำนวนมากถึงสามร้อยกว่าแห่ง มีการแข่งขันกันเปิดหลักสูตรเป็นจำนวนมาก ทั้งหลักสูตรภาคปกติ ภาคค่ำ ภาคสมทบ ภาคพิเศษ ภาคอินเตอร์ มีการเปิดหลักสูตร ปริญญาตรี-โท-เอกจำนวนมาก เกิดหลักสูตรแปลกๆ ทุกแห่งพยายามขายสินค้าหรือหลักสูตรที่จะดึงดูดลูกค้าให้เข้ามาเรียนด้วยคุณลักษณะเด่นที่แตกต่างกันไป บางแห่งเน้นคุณภาพ บางแห่งเน้นไปที่จ่ายครบ จบง่าย เรียนสนุก แม้ว่าจะมีหน่วยงานกำกับดูแลมาตรฐานแต่ก็เป็นการแก้ไม่ถูกที่เนื่องจากกฎระเบียบต่างๆ ที่ออกมาบังคับใช้นั้นพยายามใช้หลักเกณฑ์เดียวกันหมดในทุกสาขาวิชา เน้นไปที่การกำกับดูแลกระบวนการโดยไม่ได้ดูที่สิ่งนำเข้าหรือผลลัพธ์แต่อย่างใดเลย ทำให้สาขาวิชาหรือสถาบันอุดมศึกษาที่พยายามทำดีหรือมีคุณภาพดีอยู่แล้วกลับแย่ลงเนื่องจากเกณฑ์มาตรฐานบังคับใช้เหมือนกันไปหมดทุกสาขาเปรียบเสมือนยาเคมีฆ่าเซลล์มะเร็ง (Chemotherapy) ที่ทำลายเซลล์เนื้อร้ายมะเร็งและทำลายเซลล์ดีๆ ไปด้วยในเวลาเดียวกัน

นอกจากนั้น ปัญหาใหญ่ที่สุดคือประเทศไทยในขณะนี้คือ มีจำนวนมหาวิทยาลัยมากเกินไปกว่าความต้องการและมีบัณฑิตในบางสาขาตกงานจำนวนมาก เช่น ด้านวิทยาการคอมพิวเตอร์ซึ่งเปิดสอนกันแทบทุกสถาบันในประเทศไทย แต่บริษัทเอกชนกลับหาคนมาทำงานด้าน Computer ที่สามารถเปลี่ยนแปลงตนเองไปอย่างรวดเร็วและต้องการคนเก่งคนมีความรู้ความสามารถอีกมาก บัณฑิตด้าน computer sciences จำนวนมากจากหลายสถาบันไม่สามารถเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ใช้งานได้จริงได้ หรือในอีกด้านเราผลิตคนที่ไม่ตรงกับความต้องการของตลาดและมีคุณภาพไม่เพียงพอ สรุปง่ายๆ คือ เรามีบัณฑิตปริมาณมากแต่มีคุณภาพไม่เพียงพอ ไม่ตรงกับความต้องการของประเทศ ทำให้พบว่า มีบัณฑิตระดับปริญญาตรีไปเป็นพนักงานขายของตามร้านสะดวกซื้อหรืออื่นๆ ที่ใช้เพียงวุฒิการศึกษามัธยมศึกษาปีที่สามที่ต่ำกว่า

ประการที่สาม การไปศึกษาต่อต่างประเทศสมัยนี้ไม่ใช่เรื่องยากแต่อย่างใดและคนไทยมีฐานะดีขึ้นจนไปศึกษาในต่างประเทศได้ง่าย ทำให้มีนักเรียนนักศึกษาไทยไปศึกษาต่อในต่างประเทศตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษา ปริญญาตรี หรือ ปริญญาโท มากขึ้นเรื่อยๆ ในประเทศที่พัฒนาแล้วนั้นแทบทุกประเทศต่างก็มีปัญหาสังคมผู้สูงอายุในประเทศนั้นๆ มีนักศึกษาเก่งๆ ไม่มากนัก จึงจำเป็นต้องหานักศึกษาจากต่างประเทศมากขึ้นเรื่อยๆ

นอกจากนี้ ยังมีมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลกจำนวนมากมาเปิดสาขาในประเทศเพื่อนบ้านของเรา เช่น สิงคโปร์ ที่สำคัญเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้เกิดการศึกษาออนไลน์ การศึกษาต่อเนื่อง ทั้งแบบที่ได้รับปริญญา และแบบที่ไม่ได้รับปริญญา (Non-degree program) มากขึ้นเรื่อยๆ

ประการที่สี่ การศึกษาของไทยไร้ทิศทาง ประเทศไทยไม่ได้ต้องการ บัณฑิต มหาบัณฑิต ดุษฎีบัณฑิต มากมายอะไรขนาดนี้ ในขณะที่ประเทศยังไม่ก้าวพ้นกับดักรายได้ปานกลาง (Middle income trap) ที่ประเทศไทยขาดแคลนจริงๆ กลับเป็นอาชีวศึกษาซึ่งคนไทยไม่นิยมเรียนเพราะมีค่านิยมที่ต้องมีปริญญา ในขณะที่เราผลิตบัณฑิต มหาบัณฑิต และดุษฎีบัณฑิตสายสังคมศาสตร์ ออกมาจำนวนมาก แต่ขาดแคลนมาก ในสายวิชา วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี แพทยศาสตร์ พยาบาลศาสตร์ โดยเฉพาะสาขาพยาบาลศาสตร์กลับผลิตได้ไม่เพียงพอกับความต้องการของประเทศและจะเป็นปัญหาต่อไปในอนาคต ทั้งนี้ ประเทศไทยไม่มีแผนยุทธศาสตร์อุดมศึกษาและไม่ได้ดำเนินตามหลักการดังกล่าว มหาวิทยาลัยต่างๆ ล้วนแล้วแต่ผลิตคนสายสังคมศาสตร์ที่เร่งผลิตได้ง่าย ใช้ต้นทุนไม่สูง และคนก็นิยมมาเรียนกันเฉพาะสายสังคมศาสตร์จนเกินความต้องการมากกว่าจะผลิตคนที่มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาประเทศได้อย่างแท้จริง ทำให้ปริญญาจากหลายๆ แห่งไม่มีคุณค่า ไม่สามารถประกันได้ว่าบัณฑิตทุกระดับจะสามารถทำงานได้จริง ทำให้หลายๆ หน่วยงานในภาคเอกชนเริ่มขยับเข้ามาผลิตบัณฑิตและมหาบัณฑิตกันเองเพื่อให้ตรงตามกับความต้องการ

ขณะนี้หลายมหาวิทยาลัยของไทยกำลังขาดทุนและไม่อาจจะอยู่รอดได้จนอาจจะต้องเลิกกิจการในระยะเวลาอันใกล้ บางมหาวิทยาลัยต้องปรับตัวโดยแบ่งที่ดินผืนงามจัดสรรสร้างคอนโดมิเนี่ยมเพื่อหารายได้และลดขนาดองค์กรลง ปัญหาข้างต้นเหล่านี้สมทบเพิ่มเติมขึ้นเรื่อยๆ และภายในสิบปีนี้จะมีมหาวิทยาลัยหลายแห่งต้องเลิกกิจการเพราะขาดทุนจนไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้ ดังนั้น มหาวิทยาลัยไทยคงต้องปรับตัวกันอีกมาก ทางออกในการปรับตัวที่จำเป็นต้องเกิดขึ้นในอนาคต ได้แก่

1. ยุบเลิกมหาวิทยาลัยที่ไม่มีคุณภาพหรือขาดทุนมากเพราะถึงอย่างไรก็ไม่มีทางคุ้มทุน อาจจะต้องมีควบรวมกิจการ (Merger and Acquisition) ของมหาวิทยาลัยเอกชน ขณะเดียวกันรัฐบาลก็ควรเข้ามาแก้ปัญหาโดยการยุบรวมมหาวิทยาลัยของรัฐเอง โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยที่มีขนาดเล็ก ให้มีขนาดใหญ่ขึ้น ใช้ทรัพยากรร่วมกันมากขึ้น ทำให้มหาวิทยาลัยต่างๆ มีความเข้มแข็งมากขึ้น ในอดีตที่ผ่านมานักการเมืองมีส่วนผลักดันให้เกิดมหาวิทยาลัยในแทบทุกจังหวัดของประเทศไทย แต่ปัจจุบันมีสถาบันที่สอนระดับอุดมศึกษาไม่ต่ำกว่าสองร้อยแห่ง ซึ่งมากเกินไปสำหรับประเทศไทย ภาพรวมไม่ควรมีสถาบันอุดมศึกษาเกินกว่าจำนวนจังหวัดของประเทศ ทางออกนี้อาจจะเจ็บปวดสำหรับสถาบันอุดมศึกษาบางแห่งแต่ก็มีความจำเป็นต้องทำ และควรมีนโยบายห้ามเปิดสถาบันอุดมศึกษาเพิ่มอีกต่อไป กระทรวงศึกษาธิการควรเร่งพิจารณาควบรวม ยุบให้สถาบันอุดมศึกษาที่อ่อนแอ ขนาดเล็ก ไม่ได้มาตรฐาน รวมกันให้ เข้มแข็ง มีขนาดใหญ่ขึ้น และมีมาตรฐานดีขึ้น

2. ประเทศไทยจำเป็นต้องมีแผนการศึกษาแห่งชาติ กำหนดทั้งปริมาณและคุณภาพ ในการผลิตบัณฑิตให้ตรงกับความต้องการ สาขาใดที่มีบัณฑิตมากเกินความต้องการและไร้คุณภาพก็ควรค่อยๆ ลดจำนวนลงไปและปิดไปเพื่อให้เกิดความสอดคล้องระหว่างอุปสงค์กับอุปทาน ไม่ปล่อยให้แข่งกันผลิตเพื่อหารายได้ขายปริญญากันจนเกร่อ เกินความต้องการที่แท้จริงของประเทศในบางสาขาโดยเฉพาะในสาขาสังคมศาสตร์ เช่น การบัญชี ก็มีคนเรียนน้อยและขาดแคลนทั้งๆ ที่เป็นวิชาชีพและมีรายได้ดีพอสมควร กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) สมควรยกเลิกการปล่อยกู้ยืมทางการศึกษาสำหรับสาขาวิชาที่ไม่มีความจำเป็น มีมากพอ มีล้นความต้องการของตลาด และควรพิจารณาให้กู้ยืมตามจำนวนเงินเดือนหรือศักยภาพที่แต่ละคนจะได้รับเงินเดือน หากนักเรียนนักศึกษาสาขาวิชาใดสถาบันใดที่จะมีรายได้ดีหลังสำเร็จการศึกษา เป็นสาขาวิชาขาดแคลนและจำเป็นสำหรับประเทศชาติ ก็ควรจะให้กู้ยืม เช่น สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ ซึ่งขาดแคลนอย่างมาก ส่วนสาขาที่ไม่ขาดแคลน เช่น รัฐศาสตร์ ก็ไม่ควรให้กู้ยืม เป็นต้น

3. มหาวิทยาลัยต้องลดการพึ่งพารายได้จากการเรียนการสอนลงไป แต่เน้นไปที่การทำงานวิจัยที่นำไปสู่การพัฒนาประเทศและสามารถนำนวัตกรรม งานวิจัย มาผลิตและสร้างรายได้ และ/หรือ ความสามารถในการแข่งขันของประเทศ มหาวิทยาลัยต้องเน้นรายได้จากการวิจัยที่สร้างนวัตกรรมและนำไปสู่เชิงพาณิชย์ (Commercialization) ออกมาทำใช้ได้จริง ส่งออกได้จริง ลดต้นทุนได้จริง นำพาประเทศก้าวพ้นกับดักรายได้ปานกลาง ขณะเดียวกันก็เป็นแหล่งรายได้สำคัญของมหาวิทยาลัยด้วย มหาวิทยาลัยโดยเฉพาะในระดับบัณฑิตศึกษาต้องรับนักศึกษาให้ลดลงแต่มีคุณภาพเข้มข้น ขณะเดียวกันอาจารย์มหาวิทยาลัยต้องหาเงินทุนวิจัยได้มากจากภาคเอกชนเพื่อนำมาจ้างนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในการเรียน ทำงานวิจัยช่วยอาจารย์สร้างทั้งคนและสร้างทั้งงานที่ช่วยในการพัฒนาประเทศ นักศึกษาจะต้องเป็นทรัพยากรของมหาวิทยาลัย

4. มหาวิทยาลัยต้องเร่งพัฒนาหลักสูตรในลักษณะของสหกิจศึกษา โดยให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การฝึกงาน การตั้งโจทย์การวิจัย มีหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาแห่งหนึ่งที่อาจารย์ในหลักสูตรไปพบภาคเอกชนในอุตสาหกรรมเพื่อหาโจทย์การวิจัยและทุนวิจัย พร้อมให้หน่วยงานนั้นๆ ส่งนักศึกษามาเรียนในหลักสูตร และนำปัญหาโจทย์การวิจัยนั้นๆ ให้นักศึกษาที่หน่วยงานนั้นๆ ส่งมาเรียนทำเป็นวิทยานิพนธ์จนสำเร็จการศึกษา ซึ่งเป็นวิธีการที่ได้ประโยชน์ทุกฝ่าย หน่วยงานได้คนมีความสามารถตรงตามที่ต้องการ หน่วยงานได้ know how ไปใช้ในการแก้ปัญหา อาจารย์ได้โจทย์การวิจัยที่นำไปใช้ในเชิงพาณิชย์ได้จริง นำไปสู่การสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ นักศึกษาได้ทุนมาเรียนได้เรียนรู้ที่ทำให้ทฤษฎีได้ใช้คู่กับการปฏิบัติอย่างแท้จริง

5. มหาวิทยาลัยไทยต้องเน้นไปที่การศึกษาต่อเนื่องและการฝึกอบรมวิชาชีพ ที่แก้ไขปัญหาในการทำงานให้หน่วยงานต่างๆ มากขึ้น และต้องไม่ใช่งานฝึกอบรมประเภทฉาบฉวย ที่ไม่ก่อให้เกิดทักษะ ความรู้ความสามารถที่ดีขึ้นของบุคลากร แต่ต้องเป็นการฝึกอบรมหรือการศึกษาต่อเนื่องที่ทำให้พนักงานและคนไทย

มีความรู้ทักษะ ความสามารถในการทำงานได้ดีขึ้นจริง ทั้งนี้ ตลาดด้านนี้ยังเปิดกว้างกว่าตลาดนักศึกษาระดับเยาวชนเนื่องจากเราเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มตัวแล้ว

เห็นได้ว่า ทั้งหมดนี้อาจจะเป็นแนวทางออกสำหรับวิกฤติอุดมศึกษาไทยได้บ้างเป็นบางส่วน แต่ถ้าไม่ทำอะไรเลยไม่เกิน 5-10 ปีนี้คงได้เห็นความล่มสลายในไม่ช้า โดยจะมีมหาวิทยาลัยที่ต้องปิดตัวลงไปเพราะขาดทุนเป็นจำนวนมาก

นอกจากนี้ จากงานวิจัยของ ศรศักดิ์ สัตยานุวัตร์ (2550: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องผลกระทบทางเศรษฐกิจของมหาวิทยาลัยต่อชุมชน: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยเอกชน พบว่า สถาบันการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งในสถาบันทางสังคมที่สำคัญต่อการพัฒนาสังคมมนุษย์ซึ่งมีภารกิจและความรับผิดชอบสำคัญ คือ การถ่ายทอดความรู้ตลอดจนมีหน้าที่ในการถ่ายทอด วัฒนธรรม การสร้างความเจริญทางวิชาการ และการบริการทางวิชาการแก่ชุมชน ในด้านเศรษฐกิจ สถาบันอุดมศึกษาถือได้ว่าเป็นอุตสาหกรรมหนึ่งในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งมีหน้าที่ผลิตบัณฑิตที่เป็นทรัพยากรมนุษย์เป็นกำลังคนที่มีความสำคัญในการพัฒนาประเทศ จากการวิเคราะห์ผลกระทบทางเศรษฐกิจของมหาวิทยาลัยพบว่า การใช้จ่ายของมหาวิทยาลัยทำให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของชุมชน และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินเกษตรกรรมบริเวณรอบมหาวิทยาลัยเป็นพาณิชยกรรม กิจกรรมทางเศรษฐกิจ ที่ส่งผลต่อการขยายตัวของพื้นที่ ได้แก่ อุตสาหกรรม หมู่บ้านจัดสรร และมหาวิทยาลัย สำหรับผลกระทบทางเศรษฐกิจในรูปของรายได้ที่เกิดขึ้น โดยประเภทการใช้จ่ายที่เกิดรายได้มากที่สุด ได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย โดยผลกระทบทางเศรษฐกิจจากค่าใช้จ่ายของมหาวิทยาลัย

สรุปได้ว่า ความเสี่ยงด้านเศรษฐกิจ เป็นลักษณะความเสี่ยงด้านเศรษฐกิจที่เกิดจากปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของสถาบันอุดมศึกษา และสถาบันไม่สามารถควบคุมได้หรือควบคุมได้ในระยะสั้นๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับรายได้ของผู้ปกครอง ภาวะทางการเงิน การว่างงาน อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ อัตราดอกเบี้ย การลงทุนต่างๆ ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาสามารถควรวางแนวทางในการจัดการกับความเสี่ยงดังกล่าว เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาดำเนินการได้อย่างมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของสังคม

2.1.4 ด้านสิ่งแวดล้อม

ปัจจัยความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) ลักษณะความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของสถาบันอุดมการศึกษา จากการติดตามสถานการณ์ต่างๆ จากตัวอย่างปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษามีหลายด้านที่สำคัญ เช่น สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ เช่น มลพิษทางเสียง มลพิษทางอากาศ ปัญหาที่เกิดจากขยะ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เกิดภัยธรรมชาติ เช่น แผ่นดินไหว วาตภัยอุทกภัย เป็นต้น จากการวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบัน สามารถสรุปภาพรวมความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมได้ ดังนี้

จากผลการวิจัยของ สุทธิดา ฝากคำ (2556: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ระบบการวิเคราะห์ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ในประเทศไทย โดยงานวิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นมา สถานการณ์ปัจจุบัน ปัญหาและอุปสรรคของระบบการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) และระบบการวิเคราะห์ผลกระทบ สิ่งแวดล้อมและสุขภาพในประเทศไทย (EHIA) และเพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาระบบ ดังกล่าวซึ่งใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้แทนของหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องร่วมกับ การศึกษาข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสาร วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผลการศึกษา พบว่าระบบการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยทั้ง 2 กรณี ยังมีปัญหาอุปสรรคหลายประการ โดยแบ่งเป็นปัญหาเชิงหน่วยงาน และปัญหาเชิงกระบวนการ โดยปัญหาเชิงเชิงหน่วยงาน ได้แก่ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) มีปัญหาในด้านปริมาณภาระงานที่ไม่สอดคล้องกับอัตรากำลังของเจ้าหน้าที่ จำนวนนักวิชาการที่ไม่สมดุลกับจำนวนรายงานที่ต้องพิจารณา ผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพมีไม่เพียงพอที่จะพิจารณารายงาน EHIA เป็นต้น อีกหน่วยงานหนึ่งคือองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพที่ยังดำรงสถานะเป็นเพียงองค์การอิสระชุดเฉพาะกาลเนื่องจากพระราชบัญญัติองค์การ อิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพยังไม่ผ่านการพิจารณาของรัฐสภาทำให้เกิดความไม่คล่องตัว ในการทำงานและไม่สามารถช่วยในการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจการตัดสินใจของรัฐในการดำเนินโครงการที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงได้ ส่วนปัญหาในเชิงกระบวนการมี ดังนี้ 1) กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ไม่สะท้อนกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียที่ได้รับผลกระทบอย่างแท้จริง 2) ไม่มีระบบฐานข้อมูลส่วนกลางที่เพียงพอในการนำไปเข้าสู่กระบวนการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ 3) เจ้าของโครงการและที่ปรึกษาในการประเมินฯ มีความสัมพันธ์ในเชิงผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้าง ทำให้ไม่มีความเป็นอิสระในการทำงานส่งผลต่อคุณภาพของรายงานฯ 4) กระบวนการพิจารณารายงานฯ ล่าช้า 5) เกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาและให้ความเห็นของ คณะกรรมการผู้ชำนาญการ (คชก.) ยังไม่มีมาตรฐานที่ชัดเจน 6) กรรมการอิสระฯ มีความเห็น ไม่สอดคล้องกันในเรื่องบทบาทของตน รวมถึงความเห็นที่ได้มามักเป็นความเห็นส่วนตน 7) ไม่มีการกำหนดเวลาสสำหรับกระบวนการพิจารณาอนุญาตสำหรับโครงการที่ต้องจัดทำรายงาน EHIA ซึ่งกำหนดให้จัดการรับฟังความเห็นจากประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียอีกครั้ง 8) ไม่มีหน่วยงานที่เป็นผู้รับผิดชอบหลักในกระบวนการติดตามตรวจสอบ

ทั้งนี้ แนวทางในการพัฒนาระบบฯ ดังนี้ 1) ประเมินสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์หรือ SEA เพื่อตัดสินใจในระดับนโยบายก่อนว่าเหมาะสมที่จะพัฒนาในระดับโครงการหรือไม่ 2) ปรับเปลี่ยนบทบาทของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) ให้มีหน้าที่ในการติดตามตรวจสอบโครงการที่ได้รับความเห็นชอบไปแล้ว 3) ตั้งองค์การมหาชนด้านการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมขึ้นมาเพื่อดำเนินงานด้านการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมทั้งระบบ 4) ผลักดันให้ออกพระราชบัญญัติองค์การ

อิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพเพื่อให้เป็นองค์การอิสระอย่างแท้จริง 5) ปรับปรุงกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยเปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วมในทุก ขั้นตอนอย่างแท้จริง 6) ปรับปรุงระบบฐานข้อมูลสุขภาพให้เอื้อต่อการนำไปใช้ในการประเมินผล กระทบด้านสุขภาพอย่างแท้จริง 7) สร้างมาตรฐานในการพิจารณารายงานฯ ของ คชก. ให้ ชัดเจน 8) กำหนดระยะเวลาในการพิจารณาอนุมัติ/อนุญาตที่เหมาะสมสำหรับหน่วยงานอนุญาต

นอกจากนี้ จากผลการวิจัยของศูนย์วิจัยกสิกรไทย (2554: ออนไลน์) ได้ประเมินในเบื้องต้นว่า เหตุอุทกภัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในปีการศึกษา 2554 ได้สร้างความเสียหายเป็นวงกว้างในหลายจังหวัด (จังหวัดที่ได้รับผลกระทบมาก อาทิ สกลนคร มหาสารคาม ศรีสะเกษ นครราชสีมา กาฬสินธุ์) อาจส่งผลกระทบให้เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจรวมเป็นมูลค่าประมาณ 15,725 ล้านบาท หรือคิดเป็นราว 0.1% ของ GDP โดยแบ่งเป็นความสูญเสียในภาคเกษตรกรรมมากที่สุด โดยเฉพาะในส่วนของพื้นที่นาข้าว ตามมาด้วยภาคพาณิชยกรรมและอุตสาหกรรม และภาคบริการ อนึ่ง แม้ผลกระทบดังกล่าวอาจเป็นตัวเลขที่ไม่มากนักเมื่อเทียบกับเศรษฐกิจในระดับประเทศ รวมทั้ง ไม่กระทบต่อประมาณการเศรษฐกิจที่ศูนย์วิจัยกสิกรไทยมองว่าจะขยายตัว 3.4% ในปี 2560 อย่างไรก็ตาม ในระดับภูมิภาค เหตุการณ์ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นย่อมส่งผลกระทบค่อนข้างมากต่อคนในท้องที่ โดยเฉพาะเกษตรกรที่เดิมก็เผชิญความยากลำบากอยู่ก่อนแล้วจากปัญหาราคาพืชผลทางการเกษตรที่ปรับตัวลดลง ตลอดจนปัญหาในภาคธุรกิจ SMEs ทั้งนี้ คงต้องติดตามสถานการณ์และสภาพภูมิอากาศในระยะข้างหน้าเพื่อประเมินผลกระทบในระยะต่อไป

สรุปได้ว่า ความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม เป็นลักษณะความเสี่ยงที่เกิดจากปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของสถานศึกษา และการที่สถานศึกษาไม่สามารถควบคุมได้หรือควบคุมได้ในระยะสั้นๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ เกิดภัยธรรมชาติ เช่น แผ่นดินไหว วาตภัย อุทกภัย อัคคีภัย อุบัติเหตุ และวิกฤตด้านพลังงานต่างๆ ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาควรวางแนวทางในการจัดการกับความเสี่ยงดังกล่าว เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาดำเนินการได้อย่างมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของสังคม

2.1.5 ด้านการเมืองและกฎหมาย

ปัจจัยความเสี่ยงการเมืองและกฎหมาย (Politics and Legal) เป็นลักษณะความเสี่ยงด้านการเมืองและกฎหมายที่เกิดจากปัจจัยภายนอกซึ่งส่งผลต่อการปฏิบัติงานของสถาบันอุดมการศึกษา จากการติดตามสถานการณ์ต่างๆ จากตัวอย่างปัจจัยทางด้านการเมืองและกฎหมายที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษามีหลายด้านที่สำคัญ เช่น รัฐบาลออกกฎระเบียบเอื้อให้กับคู่แข่งต่างชาติเข้ามาในประเทศมากขึ้น หน่วยงานที่กำกับมหาวิทยาลัย (สกอ. และสมศ.) เปลี่ยนกฎเกณฑ์ ข้อบังคับที่ยากขึ้น เป็นต้น จากการวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบัน สรุปภาพรวมความเสี่ยงด้านการเมืองและกฎหมาย (สุรพล นิติไกรพจน์. 2557: 10-14) ได้ดังต่อไปนี้

ระหว่างระยะเวลาเกือบยี่สิบปีมานี้ ตั้งแต่ได้มีพยายามปฏิรูปการเมือง โดยมีการตารัฐธรรมนูญฉบับปฏิรูปการเมืองและเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและกระบวนการของการใช้อำนาจรัฐในปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา ได้มีความเปลี่ยนแปลงสำคัญที่เกิดขึ้นในวงการกฎหมายไทยที่ส่งผลกระทบต่อการจัดโครงสร้างวิธีการปฏิบัติราชการและระบบการควบคุมตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นอย่างมาก โดยได้มีการตราพระราชบัญญัติใหม่ๆ ที่มีลักษณะเป็นกฎหมายเฉพาะที่มุ่งจะปรับเปลี่ยนโครงสร้าง และระบบการทำงานของหน่วยงานภาครัฐขึ้นหลายฉบับ กฎหมายที่ตราขึ้นในกรอบความคิดทางกฎหมายมหาชน อันเป็นกฎหมายสาขาใหม่ที่เพิ่มเริ่มมีการตื่นตัวศึกษามากขึ้นในสังคมไทยในระยะเวลาไม่นานมานี้ ได้ส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงอย่างมากต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ภาครัฐทั้งหมด ในฐานะที่มหาวิทยาลัยไทยทั้งที่เป็นส่วนราชการและที่เป็นมหาวิทยาลัยในกำกับต่างก็เป็นหน่วยงานของรัฐในภาคมหาชน มหาวิทยาลัยและผู้ปฏิบัติงานมหาวิทยาลัยจึงต้องตกอยู่ภายใต้กระบวนการของความเปลี่ยนแปลงที่กำหนดไว้ในกฎหมายต่างๆ เหล่านี้อย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ และหากจะลำดับเฉพาะในส่วนที่มีความสำคัญ พระราชบัญญัติต่างๆ ที่ตราขึ้นในกรอบของกฎหมายมหาชนที่มีความสำคัญและผู้ปฏิบัติงานบริหารมหาวิทยาลัยจะต้องมีความเกี่ยวข้องและดำเนินการให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ใหม่ๆ ที่กำหนด ขึ้นไว้ในกฎหมายเหล่านี้ ดังตัวอย่างที่สำคัญต่อไปนี้

1. พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 พระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นกฎหมายที่สำคัญที่สุดสำหรับการทำงานของหน่วยงานภาครัฐในปัจจุบัน ซึ่งได้กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและขั้นตอน ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีอำนาจตามกฎหมายต่างๆ ทุกประเภทตามกฎหมาย ทุกฉบับ จะต้องนำหลักเกณฑ์ ขั้นตอน วิธีการ และเงื่อนไขการใช้อำนาจ ในกรณีต่างๆ ตามที่กฎหมายฉบับนี้กำหนดไว้มาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายที่ให้อำนาจในการปฏิบัติงานของตน โดยหลักการสำคัญตลอดจน ขั้นตอนและวิธีการใช้อำนาจที่กฎหมายฉบับนี้กำหนดบังคับให้เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกประเภทต้องคำนึงถึงและนำไปใช้ ได้แก่ การที่เจ้าหน้าที่ผู้ใช้อำนาจ ทุกคนจะต้องเป็นเจ้าหน้าที่ที่อำนาจหน้าที่ตามที่มีกฎหมายกำหนด จะต้องไม่มีส่วนได้เสียในเรื่องที่ตนต้องปฏิบัติหน้าที่ เจ้าหน้าที่จะต้องแจ้งให้ผู้มีส่วนได้เสีย ทราบก่อนการออกคำสั่ง หากว่าคำสั่งของตนจะกระทบต่อสิทธิหน้าที่ของบุคคลนั้น เพื่อให้เขาสามารถโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานหักล้างก่อน การออกคำสั่ง หรือการกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกคนที่ออกคำสั่งซึ่งกระทบสิทธิของผู้อื่น จะต้องให้เหตุผลทั้งทางข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายของคำสั่ง และต้องแจ้งสิทธิและระยะเวลาของการอุทธรณ์คำสั่งไว้ในตัวคำสั่งดังกล่าว ตลอดไป จนถึงการกำหนดวิธีการในการแจ้งคำสั่งให้ทราบและปฏิบัติตามคำสั่ง สิทธิอุทธรณ์ ระยะเวลาและหลักเกณฑ์การพิจารณาอุทธรณ์ของเจ้าหน้าที่ การเพิกถอน คำสั่งหรือการเปลี่ยนแปลงคำสั่งเมื่อมีเหตุใดเหตุหนึ่งเกิดขึ้น ไปจนกระทั่งถึงการบังคับใช้มาตรการบังคับทางปกครองเพื่อบังคับให้เป็นไปตามคำสั่งโดยเจ้าหน้าที่ทางปกครองผู้ออกคำสั่งเอง ฯลฯ เป็นต้น

ข้อที่เป็นประเด็นสำคัญที่พึงตระหนักก็คือ การฟ้องคดีต่อศาลปกครองว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐใช้อำนาจกระทำการโดยมิชอบ และที่ศาลปกครองมีคำพิพากษาให้เพิกถอนการกระทำของเจ้าหน้าที่นั้น คดีส่วนใหญ่ที่

ศาลพิพากษาว่าเจ้าหน้าที่กระทำการโดยมิชอบหรือไม่ถูกต้องตามกฎหมายหรือเป็นการดำเนินการที่ไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ วิธีการและขั้นตอนนั้นเป็นกรณีที่มาจากเหตุของการที่ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ มากยิ่งกว่าการดำเนินการที่ขัดหรือแย้งกับบทกฎหมายเฉพาะที่ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละฉบับ พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในมหาวิทยาลัยของรัฐ เพราะ ในการบริหารงานมหาวิทยาลัยมีขั้นตอนและวิธีการอันมีลักษณะเป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายของผู้บริหารมหาวิทยาลัยอยู่เป็นจำนวนมาก เช่น การออกคำสั่งลงโทษทางวินัยแก่บุคลากร การลงโทษพักการศึกษาหรือการถอนชื่อนักศึกษาออกจากการเป็นนักศึกษา การออกระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งของสภามหาวิทยาลัยหรือของอธิการบดีที่อาจส่งผลกระทบต่อสิทธิ หน้าที่ของนักศึกษาหรือบุคลากรของมหาวิทยาลัย เป็นต้น

2. พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 กฎหมายฉบับนี้ตราขึ้นโดยมีเจตนาจะปลดเปลื้องความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกประเภทให้หลุดพ้นจากความรับผิดชอบทางแพ่งอันเกิดจากการทำให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของทางราชการหรือของหน่วยงานของรัฐ หรือจากความเสียหายที่ตนก่อให้เกิดกับบุคคลภายนอกแล้วบุคคลดังกล่าวมาฟ้องร้องหน่วยงานต้นสังกัดให้ต้องรับผิดชอบจนเป็นเหตุให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนคืนหน่วยงานในท้ายที่สุด โดยในพระราชบัญญัตินี้กำหนดว่า หากเจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติงานหรือปฏิบัติภารกิจใดตามอำนาจหน้าที่อันเป็นการดำเนินการเพื่อประโยชน์ของหน่วยงานของรัฐที่ตนสังกัดแล้ว ถ้าการปฏิบัติงานหรือปฏิบัติหน้าที่นั้นได้ก่อให้เกิดความเสียหายในทางทรัพย์สินแก่บุคคลภายนอก ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นไม่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายอันเกิดขึ้นจากการกระทำที่ละเมิดดังกล่าว โดยให้ฟ้องร้องหน่วยงานของรัฐที่เป็นต้นสังกัดแทน กับทั้งห้ามมิให้ฟ้องเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นเป็นจำเลยต่อศาลด้วยหากเป็นการปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ของรัฐ และในกรณีที่การปฏิบัติหน้าที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐต้นสังกัด ก็ห้ามมิให้หน่วยงานนั้นออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ความเสียหายที่เกิดขึ้นดุจเดียวกัน ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามหลักพื้นฐานทางกฎหมายมหาชนที่ว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์สาธารณะโดยต้องไม่มีประโยชน์ได้เสียในการปฏิบัติหน้าที่นั้น ดังนั้น เมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่อาจได้รับประโยชน์หรือถือเอาทรัพย์หรือผลตอบแทนที่ตกแก่หน่วยงานของรัฐมาเป็นประโยชน์ของตนได้

ในกรณีที่เกิดความเสียหาย ก็พึงปฏิบัติเช่นเดียวกันคือ ให้หน่วยงานของรัฐต้นสังกัดเป็นผู้รับผิดชอบและไม่พึงให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นต้องเป็นผู้รับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายจากการปฏิบัติหน้าที่เองเป็นส่วนตัว หลักความไม่ต้องรับผิดในทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์สาธารณะนี้ จะมีข้อจำกัดและไม่นำมาใช้หากเข้ากรณีที่กฎหมาย ฉบับนี้กำหนดเป็นข้อยกเว้นไว้ว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบด้วย หากว่า “เจ้าหน้าที่ได้กระทำการนั้นไปด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่าง ร้ายแรง” ซึ่งหมายความว่า แม้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นประมาทเลินเล่อ เจ้าหน้าที่ยังคงได้รับความคุ้มครอง หากยังไม่ถึง

ขั้นเป็นการประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ในกรณีของมหาวิทยาลัยของรัฐที่เป็นหน่วยราชการนั้น เข้าข่ายเป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้บทบัญญัติและหลักเกณฑ์ความคุ้มครองของพระราชบัญญัติฉบับนี้โดยตรง และในส่วนของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ก็ได้มีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดให้ตกอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายฉบับนี้ด้วยเช่นกัน โดยลักษณะของการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ของ มหาวิทยาลัยของรัฐที่อาจเกิดขึ้นได้และเข้าข่ายเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่นก็อาจจะได้แก่ การลงโทษทางวินัยหรือการเลิก สัญญาจ้างบุคลากรโดยไม่ชอบของผู้บริหารมหาวิทยาลัย การถอนชื่อนักศึกษาออกจากทะเบียนนักศึกษาโดยผิดพลาดบกพร่อง หรืออาจเป็นการทำละเมิดตามปกติทั่วไป เช่น การที่รถยนต์ของมหาวิทยาลัยไปเกิดอุบัติเหตุชนกับรถของผู้อื่น ในระหว่างปฏิบัติหน้าที่รับส่งบุคลากรหรือนักศึกษาจนทำให้เกิดความเสียหายทางแพ่ง เป็นต้น กฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดที่มุ่งจะปลดเปลื้องความรับผิดทางละเมิดของบุคลากรภาครัฐอันเกิดขึ้นในการปฏิบัติหน้าที่นี้มุ่งไปที่การคุ้มครองมิให้ต้องมีความรับผิดชดใช้ค่าเสียหายเป็นตัวเงินจากการทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐเท่านั้น แต่ไม่ได้ยกเว้นเลยตลอดไปถึงความรับผิดทางอาญาซึ่งเป็นเรื่องของแต่ละบุคคล (เช่น ยังคงต้องรับผิดทางอาญาฐานขับรถโดยประมาท เป็นเหตุให้มีผู้เสียชีวิต แม้ในทางแพ่งจะพิสูจน์ได้ว่า เกิดอุบัติเหตุขณะปฏิบัติหน้าที่และไม่ใช่การประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง) และไม่ได้ยกเว้น ความรับผิดทางวินัยที่อาจมาจากการฝ่าฝืนหลักเกณฑ์หรือคำสั่งหน่วยงาน ต้นสังกัดกำหนดไว้ต้องปฏิบัติสำหรับกรณีนั้นๆ

3. พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 พระราชบัญญัติฉบับนี้มุ่งที่จะเปลี่ยนแปลงหลักการพื้นฐานและความเชื่อเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารและเอกสารของทางราชการในหน่วยงานของรัฐทุกประเภท รวมทั้ง ในมหาวิทยาลัยของรัฐทั้งที่เป็นหน่วยงานราชการ และเป็นหน่วยงานในกำกับ โดยกำหนดให้ใช้หลักการ “เปิดเผยเป็นหลัก ปกปิดเป็นข้อยกเว้น” สำหรับข้อมูลข่าวสารและเอกสารของราชการและของหน่วยงานของรัฐทุกประเภทแทนที่จะใช้หลักการในเรื่อง “เอกสารราชการย่อม เป็นความลับของทางราชการ” ดังที่เคยยึดถือกันมาก่อนหน้านี้

กฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการกำหนดให้ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐต้องเปิดเผยข้อมูลข่าวสารทุกประเภทที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน อำนาจ หน้าที่ การจัดองค์กร แผนงาน แนวนโยบาย งบประมาณที่ได้รับ ตลอดจนการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างที่ได้ดำเนินการไปแล้ว รวมตลอดไปถึงแผนการดำเนินงาน ในอนาคต หรือเป้าหมายการปฏิบัติงาน ฯลฯ ในทุกๆ เรื่องที่ไม่เข้าข้อยกเว้นที่ส่วนราชการอาจจะใช้ดุลยพินิจไม่เปิดเผยก็ได้ โดยจำกัดกรอบการยกเว้นไว้ค่อนข้างแคบ กระบวนการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ซึ่งใช้บังคับกับข้อมูลข่าวสารของราชการหรือที่ราชการได้มาจากการปฏิบัติหน้าที่หรือที่เก็บรักษาไว้ที่ไม่ใช่ข้อมูลส่วนบุคคล กำหนดให้กระทำโดยการนำเอาเอกสารเกี่ยวกับประกาศ โครงสร้างการจัดองค์กร อำนาจหน้าที่ กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับ คำสั่ง ไปประกาศในราชกิจจานุเบกษา และหากเป็นข้อมูลทั่วไปประเภท นโยบาย

ผลการวินิจฉัยตีความ แผนงาน งบประมาณ หรือสัญญาต่างๆ ฯลฯ จะต้องจัดเก็บไว้ให้ประชาชนทั่วไปตรวจดูได้ในส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐนั้น

นอกจากนั้น กฎหมายยังกำหนดให้บุคคลสัญชาติไทยทุกคน ไม่ว่าจะมีส่วนได้เสียเกี่ยวข้องหรือไม่ สามารถร้องขอให้หน่วยงานของรัฐเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ตนเอง ประสงค์จะตรวจดู และขอสำเนาข้อมูลหรือเอกสารนั้นได้ หากว่าไม่เข้าข้อยกเว้นที่การเปิดเผยจะเกิดความเสียหายแก่สถาบันพระมหากษัตริย์ และหน่วยงานนั้นเห็นว่าไม่เข้าข้อยกเว้นที่อาจปกปิดได้ เนื่องจาก การเปิดเผยจะกระทบต่อความมั่นคงหรือทำให้การบังคับใช้กฎหมายเสื่อมประสิทธิภาพหรือมิใช่กรณีที่เป็นข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่เจ้าของข้อมูลไม่ยินยอมให้ เปิดเผย และให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐที่จะต้องจัดหาข้อมูลข่าวสารดังกล่าว หรืออาจจะทำสำเนาให้ตามที่ร้องขอโดยอาจคิดค่าตอบแทนการทำสำเนาเอกสารด้วยก็ได้ ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐไม่เปิดเผยข้อมูลโดยอ้างว่า เข้าข้อยกเว้นที่มิให้เปิดเผย ผู้ร้องขอที่ไม่พอใจการไม่เปิดเผยข้อมูลนั้น อาจอุทธรณ์ไปยังคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารซึ่งเป็นคณะกรรมการวินิจฉัยข้อพิพาทที่มีสำนักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นฝ่ายเลขานุการ ให้เรียกข้อมูลข่าวสารดังกล่าวไปตรวจสอบและไต่สวนคู่กรณีทั้งสองฝ่ายเพื่อวินิจฉัยว่าควรจะให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารหรือไม่ก็ได้ คำวินิจฉัยของคณะกรรมการดังกล่าวมีผลผูกพันตามกฎหมายที่หน่วยงานของรัฐจะต้องปฏิบัติตาม มิฉะนั้นจะมีโทษทางอาญากำหนดไว้สำหรับการฝ่าฝืน และโดยที่ หลักการของกฎหมายดังกล่าวเป็นหลักการของการให้เปิดเผย โดยมีข้อยกเว้นที่จำกัดมาก ดังนั้น เมื่อกรณีเข้าสู่การพิจารณาในขั้นอุทธรณ์โต้แย้ง คำสั่งของหน่วยงานที่มิให้เปิดเผยข้อมูลต่อคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร คณะกรรมการดังกล่าวก็มักจะวินิจฉัยตามหลักการของกฎหมาย โดยให้มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้ผู้ร้องขอทราบเป็นส่วนใหญ่ การตรากฎหมายในลักษณะเช่นนี้ขึ้นใช้บังคับกับหน่วยงานของรัฐทั้งหลาย รวมตลอดถึงการมีผลบังคับต่อมหาวิทยาลัยของรัฐทั้งที่เป็นมหาวิทยาลัยในสังกัดและมหาวิทยาลัยในกำกับเช่นนี้ เป็นไปเพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการปฏิบัติงานในภาครัฐ ให้สามารถตรวจสอบความรับผิดชอบได้ และทำให้บุคลากรผู้ปฏิบัติงานของรัฐได้ใช้ความระมัดระวังในการปฏิบัติหน้าที่ และจะต้องมีความสุจริต รอบคอบในการปฏิบัติงานเรื่องต่างๆ ให้สอดคล้องหรือเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายในเรื่องนั้นๆ ให้มากที่สุด เพราะเมื่อมีกฎหมายกำหนดให้เป็นสิทธิของประชาชนในเอกสารหรือข้อมูลใดของหน่วยงานของรัฐได้ทั้งหมดเช่นนี้แล้ว เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ตระหนักถึงสิทธิของประชาชนและโอกาสที่ตนจะถูกร้องขอให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการสั่งการ การใช้ดุลยพินิจ หรือ การเสนอความเห็นที่นำไปสู่การตัดสินใจสั่งการในเรื่องต่างๆ ก็ย่อมจะต้องใช้ความระมัดระวัง รอบคอบและตรวจสอบอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของตนเองอย่างละเอียดถี่ถ้วนเพื่อมิให้มีความผิดพลาดใดๆ ในเอกสารราชการที่อาจถูกร้องขอให้เปิดเผยต่อสาธารณะในภายหลังเมื่อใดก็ได้ อันจะส่งผลให้การใช้อำนาจหน้าที่ ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐเป็นไปโดยถูกต้อง มีประสิทธิภาพ และเป็นไปภายในขอบเขตของอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ และเป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างแท้จริง

4. พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 กฎหมายฉบับนี้ได้จัดตั้งระบบศาลปกครองขึ้นคู่ขนานกับระบบศาลยุติธรรมที่สังคมไทยเคยมีอยู่เดิม และเป็นการนำไปสู่ “ระบบศาลคู่” เป็นครั้งแรกในประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ. 2542 และศาลปกครองกลางกับศาลปกครองในภูมิภาคที่เป็นศาลชั้นต้นรวมสิบศาลที่กระจายอยู่ในภูมิภาคต่างๆ ทั่วประเทศ ก็ได้ทำหน้าที่ควบคุมตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมทั้ง เจ้าหน้าที่และผู้บริหารของมหาวิทยาลัยของรัฐ ทั้งที่เป็นมหาวิทยาลัย ส่วนราชการและมหาวิทยาลัยในกำกับมาแล้วเป็นเวลาถึงสิบสามปี นับแต่เปิดทำการศาลปกครองขึ้นเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2544 ศาลปกครองเป็นศาลที่จัดตั้งขึ้นเพื่อควบคุมการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจตามกฎหมาย ดังนั้น โดยปกติแล้วจึงเป็นศาลที่ประชาชน ผู้ได้รับความเสียหายจากการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่จะเป็นผู้ฟ้องคดีต่อหน่วยงานของรัฐหรือฟ้องคดีเจ้าหน้าที่ของรัฐ มิใช่ศาลที่หน่วยงานของรัฐจะไปเป็น โจทก์ฟ้องคดี เนื่องจากหน่วยงานของรัฐสามารถใช้อำนาจตามกฎหมาย ออกคำสั่งและสามารถใช้มาตรการบังคับทางปกครองดำเนินการให้เป็นไปตามคำสั่งนั้นได้เอง โดยไม่ต้องขออำนาจศาลในการบังคับการให้อยู่แล้ว

ศาลปกครองเป็นศาลที่ใช้วิธีพิจารณาแบบไต่สวน โดยศาลและ เจ้าหน้าที่ของศาลจะเป็นผู้ไต่สวนหาความจริงในคดีที่มีการฟ้องร้องกันเอง โดยไม่ต้องมีการนำพยานมาเบิกความด้วยวาจาต่อศาล วิธีพิจารณาคดีของศาลจะใช้เอกสารหรือการทำเป็นลายลักษณ์อักษรเป็นหลัก และโดยหลักแล้ว การฟ้องคดีต่อศาลปกครองจะทำได้โดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมศาลไม่จำเป็นต้องมีทนายความในการดำเนินกระบวนพิจารณา และไม่มีข้อยุ่งยากในการเขียนคำฟ้อง ทั้งสามารถฟ้องคดีทางไปรษณีย์ไปยังศาลที่มีเขตอำนาจได้โดยตรง ทั้งนี้ การกำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องต่างๆ ไว้ในลักษณะเช่นนี้ก็เพื่อ จะเอื้อให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการฟ้องคดีของประชาชน ซึ่งเห็นว่าตน ได้รับความเดือดร้อนเสียหายจากการใช้อำนาจบังคับสั่งการของเจ้าหน้าที่ของรัฐประเภทต่างๆ นั่นเอง คดีที่อาจฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้โดยหลักได้แก่ คดีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานทางปกครองใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบโดยการออกคำสั่ง ออกกฎ ระเบียบหรือดำเนินการใดๆ ทำให้เกิดความเสียหายคดีที่เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานทางปกครองละเลยต่อหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติตาม กฎหมายหรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้า คดีที่มีลักษณะเป็นการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานทางปกครองต่อประชาชนโดยใช้อำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด คดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง และคดีที่มีกฎหมายเฉพาะกำหนดให้ฟ้องคดีต่อศาลปกครอง แต่คดีที่มีข้อพิพาทและฟ้องร้องต่อศาลปกครองมากที่สุดก็จะได้แก่ คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานทางปกครองปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยการออกกฎ ออกคำสั่ง หรือดำเนินการใดๆ ที่กระทบสิทธิของบุคคลอื่น โดยใช้อำนาจที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งหากจะพิจารณาตัวอย่างที่เป็นการกระทำของ มหาวิทยาลัยของรัฐ ที่อาจถูกฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้ เช่น การลงโทษทางวินัยหรือการไม่ต่อสัญญาจ้างหรือเลิกจ้างบุคลากร การลงโทษพักการศึกษาแก่นักศึกษาที่ทำผิดวินัยนักศึกษา การออกข้อบังคับที่เป็นการจำกัดสิทธิของนักศึกษา ที่จะสำเร็จการศึกษาหรือที่จะมีสิทธิได้รับ

เกียรตินิยมมากขึ้นจนเกินสมควร การไม่แต่งตั้งให้เจ้าหน้าที่หรืออาจารย์ดำรงตำแหน่งบริหาร การออกคำสั่งให้พ้นจากตำแหน่งบริหารโดยมิชอบ เป็นต้น

การฟ้องคดีต่อศาลปกครองตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง เป็นไปเพื่อขอให้ศาลปกครองพิจารณาเพิกถอนคำสั่งหรือระเบียบ ข้อบังคับ หรือการดำเนินการที่ฟ้องคดีเห็นว่าเป็นไปโดยมิชอบ ผลของคำพิพากษาของศาลปกครองในกรณีที่ศาลเห็นพ้องด้วยกับคำฟ้อง ก็คือการให้เพิกถอนคำสั่งเพิกถอนข้อบังคับหรือเพิกถอนระเบียบมิใช่การลงโทษในทางอาญาต่อตัวบุคคลผู้ออกคำสั่งหรือออกระเบียบและมิใช่เป็นการบังคับให้ผู้ถูกฟ้องคดีต้องปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใด (เว้นแต่เป็นกรณีที่มีการฟ้องว่าละเลยต่อหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่และขอให้ศาลส่งบังคับให้ปฏิบัติ) ดังนั้น แม้เมื่อฝ่ายปกครองหรือหน่วยงานของรัฐแพ้คดี และศาลได้วินิจฉัยให้เพิกถอนคำสั่งหรือข้อบังคับหรือระเบียบที่ศาลเห็นว่าออกมาโดยไม่ชอบด้วย กฎหมายหรือไม่มีอำนาจไปแล้ว ยังคงเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของฝ่ายปกครองหรือหน่วยงานของรัฐผู้ฟ้องคดีที่จะต้องไปทำคำสั่งทางปกครองใหม่ หรือออกระเบียบข้อบังคับใหม่ตามที่ตนเห็นว่าถูกต้องเหมาะสมและชอบด้วยกฎหมายได้ด้วยตัวเอง ในฐานะที่ตนเป็นเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจดำเนินการในเรื่องนั้นๆ อีกทั้งยังไม่มีกรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีจะต้องรับผิดชดใช้ค่าเสียหายที่เป็นตัวเงินให้แก่ผู้ฟ้องคดีด้วย (เว้นแต่เป็นการฟ้องให้รับผิด ทางละเมิดอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมายหรือฟ้องคดีพิพาทเกี่ยวกับ สัญญาทางปกครอง) เพราะประเด็นหลักในคดีปกครองมักจะเป็นเรื่องคำสั่งทางปกครองหรือกฎระเบียบ ข้อบังคับในเรื่องนั้นๆ ได้ดำเนินการไปโดยถูกต้องชอบด้วยกฎหมายหรือไม่เท่านั้น

สรุปได้ว่า ความเสี่ยงด้านการเมืองและกฎหมายเป็นลักษณะความเสี่ยงที่เกิดจากปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของสถาบันอุดมศึกษาและสถาบันไม่สามารถควบคุมได้หรือควบคุมได้ในระยะสั้นๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติการศึกษา หลักสูตร นโยบายรัฐบาล นโยบายหน่วยงานต้นสังกัด กฎหมาย ระเบียบต่างๆ และการแทรกแซงทางการเมือง ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาควรวางแนวทางในการจัดการกับความเสี่ยงดังกล่าว เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาดำเนินการได้อย่างมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของสังคม

2.2 ปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับการบริการจัดการความเสี่ยง

ความเสี่ยงด้านปัจจัยภายในเป็นความเสี่ยงที่เกิดจากปัจจัยภายในซึ่งเป็นการบริหารความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการกำหนดกลยุทธ์และการบริหารจัดการภายใน เครื่องมือสำคัญในการบริหารจัดการความเสี่ยง คือ Balanced Scorecard มาใช้ในการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษาให้บรรลุถึงวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ ดังนั้น จึงถือเป็นข้อได้เปรียบที่จะนำเอาเครื่องมือดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการความเสี่ยงในส่วนของการกำหนดบริบทภายใน โดยจะเริ่มจากการพิจารณาที่แผนกลยุทธ์ ที่ประกอบไปด้วย 4 มุมมอง คือ ด้านความยั่งยืน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและลูกค้า กระบวนการภายในและคนกับความรู้ ซึ่งในแต่ละมุมมองจะมีประเด็นกลยุทธ์และวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์เป็นส่วนประกอบสำคัญ โดยวัตถุประสงค์เหล่านี้เมื่อนำมา

ร้อยเรียงกันจะกลายเป็นเรื่องราวเชิงกลยุทธ์ที่แสดงให้เห็นถึงทิศทางที่มหาวิทยาลัยจะมุ่งไปเพื่อให้บรรลุถึงวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัย ซึ่งวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ในมุมมองผู้มีส่วนได้ส่วนนั้น ส่วนหนึ่งได้มาจากการทำ Scenario Planning และ Sign Post ที่กล่าวไว้ข้างต้น โดยวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ในมุมมองด้านกระบวนการภายใน และคนกับความรู้จะเป็นตัวผลักดันให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ในมุมมองด้านความยั่งยืน และมุมมองด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งเราเรียก 2 มุมมองนี้ว่ามุมมองที่เป็นผลลัพธ์โดยวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ที่อยู่ในแผนที่กลยุทธ์เหล่านี้จะถูกนำมาใช้ในกระบวนการการชี้บ่งความเสี่ยง

ความเสี่ยงระดับนี้จึงมุ่งเน้นให้สถาบันอุดมศึกษาระบุประเด็นความเสี่ยงที่มีผลกระทบซึ่งจะทำให้กลยุทธ์และการบริหารจัดการภายในที่วางไว้ไม่ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ดังนั้น มหาวิทยาลัยจึงต้องมีแผนป้องกันความเสี่ยงที่อาจส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานด้านกลยุทธ์และการบริหารจัดการภายใน จากเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2548 ได้กำหนดองค์ประกอบการประกันคุณภาพหลักสูตรไว้ในประกาศกระทรวงศึกษาธิการข้อ 14 ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ การบริหารหลักสูตร ทรัพยากรประกอบการเรียนการสอน การสนับสนุนและการให้คำแนะนำนักศึกษาและความต้องการของตลาดแรงงาน สังคม และ/หรือความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต (กระทรวงศึกษาธิการ. 2548: ออนไลน์)

จากเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558 ได้กำหนดองค์ประกอบการประกันคุณภาพหลักสูตรไว้ในประกาศกระทรวงศึกษาธิการข้อ 16 ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 6 ด้าน คือ การกำกับมาตรฐาน บัณฑิต นักศึกษา อาจารย์ หลักสูตร การเรียนการสอน การประเมินผู้เรียน และสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2558ก: ออนไลน์) และจากกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ได้กำหนดองค์ประกอบการประกันคุณภาพหลักสูตรไว้ในหมวดที่ 7 ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 6 ด้าน คือ 1) การบริหารหลักสูตร 2) การบริหารทรัพยากรการเรียนการสอน 3) การบริหารคณาจารย์ 4) การบริหารบุคลากรสนับสนุนการเรียนการสอน 5) การสนับสนุนและการให้คำแนะนำนักศึกษา 6) ความต้องการของตลาดแรงงาน สังคม และ/หรือความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต (กระทรวงศึกษาธิการ. 2556: ออนไลน์)

นอกจากนั้น ได้ศึกษาจากการประกันคุณภาพภายในตามเกณฑ์สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ 1) การประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การกำกับมาตรฐาน องค์ประกอบที่ 2 บัณฑิต องค์ประกอบที่ 3 นักศึกษา องค์ประกอบที่ 4 อาจารย์ องค์ประกอบที่ 5 หลักสูตร การเรียนการสอน การประเมินผู้เรียน และองค์ประกอบที่ 6 สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ 2) การประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับคณะ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การผลิตบัณฑิต องค์ประกอบที่ 2 การวิจัย องค์ประกอบที่ 3 การบริการวิชาการ องค์ประกอบที่ 4 การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม และองค์ประกอบที่ 5 การบริหารจัดการ และ 3) การประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับสถาบัน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบ

ที่ 1 การผลิตบัณฑิต องค์ประกอบที่ 2 การวิจัย องค์ประกอบที่ 3 การบริการวิชาการ องค์ประกอบที่ 4 การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม และองค์ประกอบที่ 5 การบริหารจัดการ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2558ข: 142) การประเมินคุณภาพภายนอกตามเกณฑ์สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2557: ออนไลน์) และการประเมินหลักสูตร และการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (2558: ออนไลน์) จากการศึกษาปัจจัยของความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องจากบริบทภายในได้ปัจจัยความเสี่ยง ดังนี้ ด้านหลักสูตร ด้านผู้เรียน ด้านคณาจารย์ ด้านทรัพยากรสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการให้คำปรึกษา ด้านการติดตามและประเมินผล และด้านคุณภาพของบัณฑิต

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับองค์ประกอบของปัจจัยของความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องจากบริบทภายในได้ปัจจัยความเสี่ยง สามารถสรุปได้ ดังตาราง 1

ตาราง 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบของปัจจัยความเสี่ยงภายใน

แนวคิด/ทฤษฎี/กรอบ/เกณฑ์	องค์ประกอบของปัจจัยความเสี่ยงภายใน								
	ด้านหลักสูตร	ด้านผู้เรียน	ด้านคณาจารย์	ด้านทรัพยากรสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้	ด้านการจัดการเรียนรู้	ด้านการบริหารหลักสูตร	ด้านการให้คำปรึกษา	ด้านการติดตามและประเมินผล	ด้านคุณภาพของบัณฑิต
เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2548	√			√			√	√	
เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558	√	√	√	√	√	√	√	√	√
กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552	√	√	√		√	√		√	√
การประกันคุณภาพภายในตามเกณฑ์สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา	√	√	√	√	√	√	√	√	√
การประเมินคุณภาพภายนอกตามเกณฑ์สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)	√	√	√	√	√	√	√	√	√
การประเมินหลักสูตร และการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	√	√	√	√	√	√	√	√	√
รวม	6	5	5	5	5	5	5	6	5

จากตารางสังเคราะห์องค์ประกอบความเสี่ยงภายใน ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การคัดเลือกองค์ประกอบที่มีความถี่ตั้งแต่ 5 ตัวขึ้นไป ดังนั้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับการบริการจัดการความเสี่ยง คือ สภาพแวดล้อมภายในหน่วยงานและมหาวิทยาลัยเป็นการบริหารความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการบริหารจัดการภายในมหาวิทยาลัย ความเสี่ยงจึงมุ่งเน้นประเด็นความเสี่ยงที่มีผลกระทบทำให้บริหารจัดการที่วางไว้ไม่ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งประกอบด้วย ด้านหลักสูตร ด้านผู้เรียน ด้านคณาจารย์ ด้านทรัพยากรสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการให้คำปรึกษา ด้านการติดตามและประเมินผล และด้านคุณภาพของบัณฑิต

นอกจากนี้ ผู้วิจัยจึงได้ค้นคว้ารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบจากปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษา โดยแบ่งออกเป็นด้านต่างๆ ดังนี้

2.2.1 ด้านหลักสูตร หมายถึง ลักษณะความเสี่ยงจากการดำเนินงานการจัดโครงสร้างของหลักสูตรต้องเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และหลักสูตรมีรายวิชาที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง และสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติทั้งในห้องเรียนและในชุมชน

2.2.2 ด้านผู้เรียน หมายถึง ลักษณะความเสี่ยงจากการดำเนินงานพัฒนาระบบและกลไกในการพัฒนาผู้เรียนที่รับเข้าศึกษาต่อต้องเป็นไปตามแผนการรับ และสอดคล้องกับเป้าหมายเชิงคุณภาพที่มหาวิทยาลัยกำหนด ระบบการคัดเลือกผู้เรียนให้เป็นไปตามข้อบังคับมหาวิทยาลัย วิธีรับโดยให้ใช้ระบบของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ระบบสอบตรง และวิธีพิเศษอื่นๆ ที่มหาวิทยาลัยกำหนด

2.2.3 ด้านคณาจารย์ หมายถึง ลักษณะความเสี่ยงจากการดำเนินงานพัฒนาระบบและกลไกในการพัฒนาอาจารย์ผู้สอนให้มีคุณวุฒิทางการศึกษา ตำแหน่งทางวิชาการ ในสัดส่วนที่เหมาะสมกับพันธกิจหรือหลักสูตรที่เปิดสอน หรือจุดเน้นของสถาบัน และเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี อาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ที่ปรึกษา ต้องมีคุณวุฒิและคุณสมบัติตามเกณฑ์มาตรฐาน

2.2.4 **ด้านทรัพยากรสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้** หมายถึง ลักษณะความเสี่ยงจากการดำเนินงานพัฒนาระบบและกลไกในการพัฒนาความพร้อมของทรัพยากรสนับสนุนกระบวนการจัดการเรียนรู้ เช่น มีห้องเรียน และห้องปฏิบัติการครบถ้วนตามเนื้อหาหลักสูตร มีวารสาร หนังสือ และตำราประกอบการเรียนที่เพียงพอสำหรับการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียน มีแหล่งค้นคว้า และฐานข้อมูล เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน มีห้องคอมพิวเตอร์ และระบบเครือข่ายเพื่อให้สามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้หลากหลาย มีระบบอิเล็กทรอนิกส์ให้คำปรึกษาและสื่อสารระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับผู้เรียน จัดสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ และมีการสนับสนุนงบประมาณสำหรับการจัดการเรียนการสอนแต่ละหลักสูตรอย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

2.2.5 **ด้านการจัดการเรียนรู้** หมายถึง ลักษณะความเสี่ยงจากการดำเนินงานพัฒนาระบบและกลไกในการจัดทำรายละเอียดของรายวิชา มีวิธีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย เช่น ภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติ และการฝึกงานร่วมกับชุมชน มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถศึกษาและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้ได้เรียนรู้ในสภาพการณ์จริง การฝึกงาน รวมทั้ง จัดให้มีกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อเสริมความรู้ทักษะด้านที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง รวมทั้ง มีการนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าอย่างต่อเนื่อง และมีวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลายและเป็นธรรม

2.2.6 **ด้านการบริหารหลักสูตร** หมายถึง ลักษณะความเสี่ยงจากการดำเนินงานพัฒนาระบบและกลไกในการบริหารหลักสูตรโดยมีคณะกรรมการบริหารหลักสูตร ประกอบด้วยคณบดี ประธานหลักสูตร และอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร โดยมีคณะกรรมบริหารหลักสูตรเป็นผู้กำกับดูแล ให้คำแนะนำ ตลอดจนกำหนดนโยบายการปฏิบัติแก่อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรจะวางแผนการจัดการเรียนการสอนร่วมกับคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอนเพื่อติดตามและรวบรวมข้อมูลสำหรับใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรโดยกระทำอย่างต่อเนื่อง

2.2.7 **ด้านการให้คำปรึกษา** หมายถึง ลักษณะความเสี่ยงจากการดำเนินงานพัฒนาระบบและกลไกในการพัฒนาระบบอาจารย์ที่ปรึกษา และระบบและกลไกในการพัฒนาผู้เรียน เช่น การให้คำปรึกษาทางด้านวิชาการและวิชาชีพ การวางแผนการเรียน การสนับสนุนการเรียนและกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพ และการให้คำแนะนำในกรณีมีปัญหาเพื่อให้ผู้เรียนสำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่กำหนด

2.2.8 **ด้านการติดตามและประเมินผล** หมายถึง ลักษณะความเสี่ยงจากการดำเนินงานพัฒนาระบบและกลไกในการพัฒนากระบวนการติดตามและประเมินผลการเรียนของผู้เรียน การประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนต่อคุณภาพการสอนของอาจารย์และปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้ทุกภาคการศึกษา พร้อมทั้งรายงานผลการประเมิน เพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอน

2.2.9 **ด้านคุณภาพของบัณฑิต** หมายถึง ลักษณะความเสี่ยงจากการดำเนินงานพัฒนาระบบและกลไกในการพัฒนาบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยต้องมีมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่คณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด ครอบคลุมอย่างน้อย 6 ด้าน ประกอบด้วย ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านทักษะการสื่อสารทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษตรงตามอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

องค์ประกอบของการบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษา โดยแบ่งเป็น 2 ด้าน จากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก รวม 14 องค์ประกอบ คือ ด้านสังคม ด้านเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการเมืองและกฎหมาย ด้านหลักสูตร ด้านผู้เรียน ด้านคณาจารย์ ด้านทรัพยากรสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการ

บริหารหลักสูตร ด้านการให้คำปรึกษา ด้านการติดตามและประเมินผล และด้านคุณภาพของบัณฑิต หากสถานศึกษามีการวางระบบองค์ประกอบที่ชัดเจน จะส่งผลให้การดำเนินงานของมหาวิทยาลัยมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของสังคม

3. มาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษา

3.1 เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2548

กระทรวงศึกษาธิการ (2548: ออนไลน์) ได้กำหนดองค์ของการประกันคุณภาพหลักสูตรไว้ในประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2548 ดังนี้ การรักษามาตรฐานวิชาการและวิชาชีพ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของเกณฑ์การรับรองวิทยฐานะและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อให้การบริหารงานด้านวิชาการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการจึงให้ออกประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง “เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2548” ดังต่อไปนี้

1. ประกาศกระทรวงศึกษาธิการนี้ เรียกว่า “เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2548”

2. ให้ใช้ประกาศกระทรวงนี้สำหรับหลักสูตรระดับปริญญาตรีทุกสาขาวิชาที่จะเปิดใหม่และหลักสูตรเก่าที่จะปรับปรุงใหม่ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน และให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

3. ให้ยกเลิก

1) ประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่อง “เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2542” ลงวันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2542

2) ประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่อง “เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ ระดับต้น พ.ศ. 2539” ลงวันที่ 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2540

3) ประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่อง “เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ ระดับวิชาชีพ พ.ศ. 2539” ลงวันที่ 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2540

4) ประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่อง “เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ ระดับวิชาชีพ (ต่อเนื่อง 2 ปี) พ.ศ. 2539” ลงวันที่ 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2540

4. ปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร มุ่งให้มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาของชาติ ปรัชญาของการอุดมศึกษา ปรัชญาของสถาบันอุดมศึกษาและมาตรฐานวิชาการและวิชาชีพของสาขาวิชานั้นๆ โดยมุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตให้มีความรอบรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์อย่างเป็นระบบ

หมั่นแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และสามารถติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี รวมทั้งให้เป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรม

5. ระบบการจัดการศึกษา ใช้ระบบทวิภาค โดย 1 ปีการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ภาคการศึกษาปกติ 1 ภาคการศึกษาปกติมีระยะเวลาศึกษาไม่น้อยกว่า 14 สัปดาห์ สถาบันอุดมศึกษาที่เปิดการศึกษาภาคฤดูร้อน ให้กำหนดระยะเวลาและจำนวนหน่วยกิต โดยมีสัดส่วนเทียบเคียงกันได้กับการศึกษาภาคปกติ

สถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาในระบบไตรภาค หรือระบบจตุรภาคให้ถือแนวทาง ดังนี้

ระบบไตรภาค 1 ปีการศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ภาคการศึกษาปกติ 1 ภาคการศึกษาปกติ มีระยะ เวลาศึกษาไม่น้อยกว่า 12 สัปดาห์

ระบบจตุรภาค 1 ปีการศึกษาแบ่งออกเป็น 4 ภาคการศึกษาปกติ 1 ภาคการศึกษาปกติ มีระยะ เวลาศึกษาไม่น้อยกว่า 10 สัปดาห์

สถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาระบบอื่น ให้แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับระบบการศึกษานั้น รวมทั้งรายละเอียดการเทียบเคียงหน่วยกิตกับระบบทวิภาคไว้ในหลักสูตรให้ชัดเจนด้วย

6. การคิดหน่วยกิต

1) รายวิชาภาคทฤษฎี ที่ใช้เวลาบรรยาย หรืออภิปรายปัญหาไม่น้อยกว่า 15 ชั่วโมงต่อภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิตระบบทวิภาค

2) รายวิชาภาคปฏิบัติ ที่ใช้เวลาฝึกหรือทดลองไม่น้อยกว่า 30 ชั่วโมงต่อภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิตระบบทวิภาค

3) การฝึกงานหรือการฝึกภาคสนาม ที่ใช้เวลาฝึกไม่น้อยกว่า 45 ชั่วโมงต่อภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิตระบบทวิภาค

4) การทำโครงงานหรือกิจกรรมการเรียนอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมายที่ใช้เวลาทำโครงงานหรือกิจกรรมนั้นๆ ไม่น้อยกว่า 45 ชั่วโมงต่อภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิตระบบทวิภาค

7. จำนวนหน่วยกิตรวมและระยะเวลาการศึกษา

1) หลักสูตรปริญญาตรี (4 ปี) ให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 120 หน่วยกิต ใช้เวลาศึกษาไม่เกิน 8 ปีการศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลา และไม่เกิน 12 ปีการศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา

2) หลักสูตรปริญญาตรี (5 ปี) ให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 150 หน่วยกิต ใช้เวลาศึกษาไม่เกิน 10 ปีการศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลา และไม่เกิน 15 ปี การศึกษาสำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา

3) หลักสูตรปริญญาตรี (ไม่น้อยกว่า 6 ปี) ให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 180 หน่วยกิต ใช้เวลาศึกษาไม่เกิน 12 ปีการศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลา และไม่เกิน 18 ปี การศึกษาสำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา

4) หลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) ให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 72 หน่วยกิต ใช้เวลาศึกษาไม่เกิน 4 ปีการศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลา และไม่เกิน 6 ปี การศึกษาสำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา

หลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) จะต้องถือเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรปริญญาตรี และจะต้องสะท้อนปรัชญาและเนื้อหาสาระของหลักสูตรปริญญาตรีนั้นๆ โดยครบถ้วนและให้ระบุคำว่า “ต่อเนื่อง” ในวงเล็บต่อท้ายชื่อหลักสูตร ทั้งนี้ ให้นับเวลาศึกษาจากวันที่เปิดภาคการศึกษาแรกที่รับเข้าศึกษาในหลักสูตรนั้น

8. โครงสร้างหลักสูตร ประกอบด้วยหมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะ และหมวดวิชาเลือกเสรี โดยมีสัดส่วนจำนวนหน่วยกิตของแต่ละหมวดวิชา ดังนี้

1) หมวดวิชาศึกษาทั่วไปหมายถึง วิชาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรอบรู้อย่างกว้างขวางมีโลกทัศน์ที่กว้างไกล มีความเข้าใจธรรมชาติ ตนเอง ผู้อื่น และสังคม เป็นผู้ใฝ่รู้ สามารถคิดอย่างมีเหตุผล สามารถใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารความหมายได้ดี มีคุณธรรม ตระหนักในคุณค่าของศิลปะและวัฒนธรรมทั้งของไทยและของประชาคมนานาชาติ สามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิตและดำรงตนอยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดี

สถาบันอุดมศึกษาอาจจัดวิชาศึกษาทั่วไปในลักษณะจำแนกเป็นรายวิชาหรือลักษณะบูรณาการใดๆ ได้ โดยผสมผสานเนื้อหาวิชาที่ครอบคลุมสาระของกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ภาษา และกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์กับคณิตศาสตร์ในสัดส่วนที่เหมาะสม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของวิชาศึกษาทั่วไป โดยให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต

อนึ่ง การจัดวิชาศึกษาทั่วไปสำหรับหลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) อาจได้รับการยกเว้นรายวิชาที่ได้ศึกษามาแล้วในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหรือระดับอนุปริญญา ทั้งนี้ จำนวนหน่วยกิตของรายวิชาที่ได้รับการยกเว้นดังกล่าว เมื่อนับรวมกับรายวิชาที่จะศึกษาเพิ่มเติมในหลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) ต้องไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต

2) หมวดวิชาเฉพาะหมายถึง วิชาแกน วิชาเฉพาะด้าน วิชาพื้นฐานวิชาชีพและวิชาชีพที่มุ่งหมายให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และปฏิบัติงานได้ โดยให้มีจำนวนหน่วยกิตรวม ดังนี้

2.1 หลักสูตรปริญญาตรี (4 ปี) ให้มีจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะรวมไม่น้อยกว่า 84 หน่วยกิต

2.2 หลักสูตรปริญญาตรี (5 ปี) ให้มีจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะรวมไม่น้อยกว่า 114 หน่วยกิต

2.3 หลักสูตรปริญญาตรี (ไม่น้อยกว่า 6 ปี) ให้มีจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะรวมไม่น้อยกว่า 144 หน่วยกิต

2.4 หลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) ให้มีจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะรวมไม่น้อยกว่า 42 หน่วยกิต

สถาบันอุดมศึกษาอาจจัดหมวดวิชาเฉพาะในลักษณะวิชาเอกเดี่ยว วิชาเอกคู่ หรือวิชาเอกและวิชาโทก็ได้ โดยวิชาเอกต้องมีจำนวนหน่วยกิตไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต และวิชาโทต้องมีจำนวนหน่วยกิตไม่น้อยกว่า 15 หน่วยกิต ในกรณีที่จัดหลักสูตรแบบวิชาเอกคู่ต้องเพิ่มจำนวนหน่วยกิตของวิชาเอกอีกไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต และให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 150 หน่วยกิต

3) หมวดวิชาเลือกเสรี หมายถึง วิชาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ตามที่ตนเองถนัดหรือสนใจ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเรียนรายวิชาใดๆ ในหลักสูตรระดับปริญญาตรีโดยให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต

สถาบันอุดมศึกษาอาจยกเว้นหรือเทียบโอนหน่วยกิตรายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะ และหมวดวิชาเลือกเสรี ให้กับนักศึกษาที่มีความรู้ความสามารถที่สามารถวัดมาตรฐานได้ ทั้งนี้นักศึกษาต้องศึกษาให้ครบตามจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดไว้ในเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร และเป็นไปตามหลักเกณฑ์การเทียบโอนผลการเรียนระดับปริญญาเข้าสู่การศึกษาในระบบ และแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับการเทียบโอนของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา

9. จำนวนและคุณวุฒิของอาจารย์ ต้องมีอาจารย์ประจำหลักสูตรตลอดระยะเวลาที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรนั้น ซึ่งมีคุณวุฒิตรงหรือสัมพันธ์กับสาขาวิชาที่เปิดสอนไม่น้อยกว่า 5 คน และในจำนวนนั้นต้องเป็นผู้มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาโทหรือเทียบเท่า หรือเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์อย่างน้อย 2 คน ทั้งนี้ อาจารย์ประจำในแต่ละหลักสูตรจะเป็นอาจารย์ประจำเกินกว่า 1 หลักสูตรในเวลาเดียวกันไม่ได้

10. คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา

10.1 หลักสูตรปริญญาตรี (4 ปี 5 ปี และไม่น้อยกว่า 6 ปี) จะต้องเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า

10.2 หลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) จะต้องเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหรือเทียบเท่า หรือระดับอนุปริญญา (3 ปี) หรือเทียบเท่า ตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรของทบวงมหาวิทยาลัยหรือตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอนุปริญญา พ.ศ. 2548

11. การลงทะเบียนเรียน ให้ลงทะเบียนเรียนได้ไม่น้อยกว่า 9 หน่วยกิต และไม่เกิน 22 หน่วยกิต ในแต่ละภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลา และให้ลงทะเบียนเรียนได้ไม่เกิน 9 หน่วยกิต ในแต่ละภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา และจะสำเร็จการศึกษาได้ดังนี้

11.1 หลักสูตรปริญญาตรี (4 ปี) สำเร็จการศึกษาได้ไม่ก่อน 6 ภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลา และไม่ก่อน 14 ภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา

11.2 หลักสูตรปริญญาตรี (5 ปี) สำเร็จการศึกษาได้ไม่ก่อน 8 ภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลา และไม่ก่อน 17 ภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา

11.3 หลักสูตรปริญญาตรี (ไม่น้อยกว่า 6 ปี) สำเร็จการศึกษาได้ไม่ก่อน 10 ภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลา และไม่ก่อน 20 ภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา

11.4 หลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) สำเร็จการศึกษาได้ไม่ก่อน 4 ภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลา และไม่ก่อน 8 ภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา สำหรับการลงทะเบียนเรียนในภาคฤดูร้อนให้ลงทะเบียนเรียนได้ไม่เกิน 9 หน่วยกิต หากสถาบันอุดมศึกษาใดมีเหตุผลและความจำเป็น การลงทะเบียนเรียนที่มีจำนวนหน่วยกิต แตกต่างไปจากเกณฑ์ข้างต้นก็อาจทำได้ แต่ทั้งนี้ต้องไม่กระทบกระเทือนต่อมาตรฐานและคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้ ต้องเรียนให้ครบตามจำนวนหน่วยกิตตามที่ระบุไว้ในหลักสูตร

12. เกณฑ์การวัดผลและการสำเร็จการศึกษา ให้สถาบันอุดมศึกษากำหนดเกณฑ์การวัดผล เกณฑ์ขั้นต่ำของแต่ละรายวิชา และเกณฑ์การสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร โดยต้องเรียนครบตามจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และต้องได้ระดับคะแนนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 2.00 จากระบบ 4 ระดับคะแนน หรือเทียบเท่า จึงถือว่าเป็นจบหลักสูตรปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาที่ใช้ระบบการวัดผลและการสำเร็จการศึกษาที่แตกต่างจากนี้จะต้องกำหนดให้มีค่าเทียบเคียงกันได้

13. ชื่อปริญญา สถาบันอุดมศึกษาที่มีการตราพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยปริญญาในสาขาวิชาและอักษรย่อสำหรับสาขาวิชาไว้แล้ว ให้ใช้ชื่อปริญญาตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกานั้นในกรณีที่ปริญญาใดยังมิได้กำหนดชื่อไว้ในพระราชกฤษฎีกา หรือกรณีที่สถาบันอุดมศึกษาใดไม่มีการตราพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยปริญญาในสาขาวิชา และอักษรย่อสำหรับสาขาวิชา ให้ใช้ชื่อปริญญาตามหลักเกณฑ์การกำหนดชื่อปริญญา ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด

14. การประกันคุณภาพของหลักสูตร ให้ทุกหลักสูตรกำหนดระบบการประกันคุณภาพของหลักสูตรให้ชัดเจน ซึ่งอย่างน้อยประกอบด้วยประเด็นหลัก 4 ประเด็น คือ

14.1 การบริหารหลักสูตร

14.2 ทรัพยากรประกอบการเรียนการสอน

14.3 การสนับสนุนและการให้คำแนะนำนักศึกษา

14.4 ความต้องการของตลาดแรงงาน สังคม และ/หรือความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต

15. การพัฒนาหลักสูตร ให้ทุกหลักสูตรมีการพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย แสดงการปรับปรุงดัชนีด้านมาตรฐานและคุณภาพการศึกษาเป็นระยะๆ อย่างน้อยทุกๆ 5 ปี และมีการประเมินเพื่อพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่องทุก 5 ปี

16. ในกรณีที่ไม่สามารถปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าวได้ หรือมีความจำเป็นต้องปฏิบัตินอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในประกาศนี้ ให้อยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการการอุดมศึกษาที่จะพิจารณา และให้ถือคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการอุดมศึกษานั้นเป็นที่สุด

สรุปได้ว่า เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2548 ตามประกาศของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้กำหนดสาระสำคัญด้านการประกันคุณภาพของหลักสูตร โดยกำหนดให้ทุกหลักสูตรกำหนดองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพของหลักสูตรให้ชัดเจน ซึ่งอย่างน้อยประกอบด้วยประเด็นหลัก 4 ประเด็น คือ การบริหารหลักสูตร ทรัพยากรประกอบการเรียนการสอน การสนับสนุนและการให้คำแนะนำนักศึกษา และความต้องการของตลาดแรงงาน สังคม และ/หรือความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยที่มีคุณภาพต่อไป

3.2 เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558

กระทรวงศึกษาธิการ (2558ก: ออนไลน์) ได้กำหนดองค์ของการประกันคุณภาพหลักสูตรไว้ในประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558 ดังนี้

โดยที่เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558 ได้ประกาศใช้มาเป็นระยะเวลาหนึ่งแล้ว จึงมีความจำเป็นต้องปรับปรุงเกณฑ์มาตรฐานดังกล่าวสำหรับการผลิตบัณฑิตระดับอุดมศึกษา ที่เหมาะสมกับพลวัตของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว โดยมีเจตนารมณ์ให้เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร ระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558 รองรับการบริหารจัดการหลักสูตรที่มีลักษณะที่แตกต่างตามจุดเน้น ของสาขาวิชาการและวิชาชีพต่าง ๆ ตอบสนองการผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพสอดคล้องกับกรอบมาตรฐาน คุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ตลาดแรงงาน ความก้าวหน้าของศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งบริบททางสังคม ที่เปลี่ยนแปลงไป

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 8 และมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบ บริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการโดยคำแนะนำ ของคณะกรรมการการอุดมศึกษา ในคราวประชุมครั้งที่ 8/2558 เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม พ.ศ. 2558 จึงออกประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง “เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558” ดังต่อไปนี้

1. ประกาศกระทรวงศึกษาธิการนี้เรียกว่า “เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558”

2. ให้ใช้ประกาศกระทรวงนี้สำหรับหลักสูตรระดับปริญญาตรีทุกสาขาวิชาที่จะเปิดใหม่ และหลักสูตรเก่าที่จะปรับปรุงใหม่ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน และให้ใช้บังคับตั้งแต่ วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

3. ให้ยกเลิก

3.1 ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง “เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2548” ลงวันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548

3.2 ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง “การจัดการศึกษาหลักสูตรระดับปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) ของสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2553” ลงวันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2553

4. ในประกาศกระทรวงนี้ “อาจารย์ประจำ” หมายถึง บุคคลที่ดำรงตำแหน่งอาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ ในสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรนั้น ที่มีหน้าที่รับผิดชอบ ตามพันธกิจของการอุดมศึกษา และปฏิบัติหน้าที่เต็มเวลา สำหรับอาจารย์ประจำที่สถาบันอุดมศึกษารับเข้าใหม่ตั้งแต่เกณฑ์มาตรฐานนี้เริ่มบังคับใช้ ต้องมีคะแนนทดสอบความสามารถภาษาอังกฤษได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง มาตรฐานความสามารถภาษาอังกฤษของอาจารย์ประจำ

“อาจารย์ประจำหลักสูตร” หมายถึง อาจารย์ประจำที่มีคุณวุฒิตรงหรือสัมพันธ์กับ สาขาวิชาของหลักสูตรที่เปิดสอน ซึ่งมีหน้าที่สอนและค้นคว้าวิจัยในสาขาวิชาดังกล่าว ทั้งนี้ สามารถเป็นอาจารย์ประจำหลักสูตรหลายหลักสูตรได้ในเวลาเดียวกัน แต่ต้องเป็นหลักสูตรที่อาจารย์ผู้นั้น มีคุณวุฒิตรงหรือสัมพันธ์กับสาขาวิชาของหลักสูตร

“อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร” หมายถึง อาจารย์ประจำหลักสูตรที่มีภาระหน้าที่ในการบริหาร และพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน ตั้งแต่การวางแผน การควบคุมคุณภาพ การติดตามประเมินผล และการพัฒนาหลักสูตร อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรต้องอยู่ประจำหลักสูตรนั้น ตลอดระยะเวลาที่จัดการศึกษา โดยจะเป็นอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรเกินกว่า 1 หลักสูตรในเวลาเดียวกันไม่ได้ ยกเว้น พหุวิทยาการหรือสหวิทยาการ ให้เป็นอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรได้อีกหนึ่งหลักสูตร และอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรสามารถซ้ำได้ไม่เกิน 2 คน

“อาจารย์พิเศษ” หมายถึง ผู้สอนที่ไม่ใช่อาจารย์ประจำ

5. ปรัชญา และวัตถุประสงค์ มุ่งให้การผลิตบัณฑิตมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาของชาติ ปรัชญาของการอุดมศึกษา ปรัชญาของสถาบันอุดมศึกษา และมาตรฐานวิชาการและวิชาชีพที่เป็นสากล ให้การผลิตบัณฑิตระดับอุดมศึกษาอยู่บนฐานความเชื่อว่ากำลังคนที่มีคุณภาพต้องเป็นบุคคลที่มีจิตสำนึก ของความเป็นพลเมืองดีที่สร้างสรรค์ประโยชน์ต่อสังคม และมีศักยภาพในการพึ่งพาตนเอง

บนฐาน ภูมิปัญญาไทย ภายใต้กรอบศีลธรรมจรรยาอันดีงาม เพื่อนำพาประเทศสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและทัดเทียม มาตรฐานสากล

ทั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อกำกับส่งเสริมกระบวนการผลิตบัณฑิตที่เน้นการพัฒนาผู้เรียน ให้มีลักษณะของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมพหุวัฒนธรรมภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ที่มีการสื่อสารแบบไร้พรมแดน มีศักยภาพในการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีความสามารถในการปฏิบัติงานได้ ตามกรอบมาตรฐานและจรรยาบรรณที่กำหนด สามารถสร้างสรรค์งานที่เกิดประโยชน์ต่อตนเอง และสังคม ทั้งในระดับท้องถิ่นและสากล โดยแบ่งหลักสูตรเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

5.1 หลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาการ แบ่งเป็น 2 แบบ ได้แก่

5.1.1 หลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาการ ที่มุ่งผลิตบัณฑิตให้มีความรอบรู้ทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ เน้นความรู้และทักษะด้านวิชาการ สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงได้อย่างสร้างสรรค์

5.1.2 หลักสูตรปริญญาตรีแบบก้าวหน้าทางวิชาการ ซึ่งเป็นหลักสูตรปริญญาตรี สำหรับผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ มุ่งเน้นผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ ความสามารถระดับสูง โดยใช้ หลักสูตรปกติที่เปิดสอนอยู่แล้ว ให้รองรับศักยภาพของผู้เรียน โดยกำหนดให้ผู้เรียนได้ศึกษา บางรายวิชาในระดับบัณฑิตศึกษาที่เปิดสอนอยู่แล้ว และสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ทำวิจัยที่ลุ่มลึกทางวิชาการ

5.2 หลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการ แบ่งเป็น 2 แบบ ได้แก่

5.2.1 หลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการ ที่มุ่งผลิตบัณฑิตให้มีความรอบรู้ ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เน้นความรู้ สมรรถนะและทักษะด้านวิชาชีพตามข้อกำหนดของมาตรฐานวิชาชีพหรือมีสมรรถนะและทักษะด้านการปฏิบัติเชิงเทคนิคในศาสตร์สาขาวิชานั้นๆ โดยผ่านการฝึกงาน ในสถานประกอบการ หรือสหกิจศึกษา หลักสูตรแบบนี้เท่านั้นที่จัดหลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง)ได้ เพราะมุ่งผลิตบัณฑิตที่มีทักษะการปฏิบัติการอยู่แล้วให้มีความรู้ด้านวิชาการมากยิ่งขึ้น รวมทั้ง ได้รับการฝึกปฏิบัติขั้นสูงเพิ่มเติม หลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) ถือเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรปริญญาตรี และจะต้องสะท้อนปรัชญาและเนื้อหาสาระของหลักสูตรปริญญาตรีนั้นๆ โดยครบถ้วน และให้ระบุคำว่า “ต่อเนื่อง” ในวงเล็บต่อท้ายชื่อหลักสูตร

5.2.2 หลักสูตรปริญญาตรีแบบก้าวหน้าทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการ ซึ่งเป็นหลักสูตร สำหรับผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ มุ่งเน้นผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ สมรรถนะทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการขั้นสูง โดยใช้หลักสูตรปกติที่เปิดสอนอยู่แล้ว ให้รองรับศักยภาพของผู้เรียน โดยกำหนดให้ผู้เรียนได้ศึกษาบางรายวิชา ในระดับบัณฑิตศึกษาที่เปิดสอนอยู่แล้ว และทำวิจัยที่ลุ่มลึกหรือได้รับการฝึกปฏิบัติขั้นสูงในหน่วยงาน องค์กร หรือสถานประกอบการ หลักสูตรปริญญาตรีแบบก้าวหน้าทางวิชาการหรือทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการต้องมีการเรียนรายวิชาระดับบัณฑิตศึกษาไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต

6. ระบบการจัดการศึกษา ใช้ระบบทวิภาค โดย 1 ปีการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ภาค การศึกษาปกติ 1 ภาคการศึกษาปกติมีระยะเวลาศึกษาไม่น้อยกว่า 15 สัปดาห์ สถาบันอุดมศึกษาที่เปิดการศึกษาภาคฤดูร้อน ให้กำหนดระยะเวลาและจำนวนหน่วยกิตโดยมีสัดส่วนเทียบเคียงกัน ได้กับการศึกษาภาคปกติ

สถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาในระบบไตรภาค หรือระบบจตุรภาค ให้ถือแนวทาง ดังนี้

ระบบไตรภาค

1 ปีการศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ภาคการศึกษาปกติ 1 ภาคการศึกษาปกติ มีระยะเวลาศึกษาไม่น้อยกว่า 12 สัปดาห์

โดย 1 หน่วยกิตระบบไตรภาค เทียบได้กับ 12/15 หน่วยกิตระบบทวิภาค หรือ 4 หน่วยกิตระบบทวิภาค เทียบได้กับ 5 หน่วยกิตระบบไตรภาค

ระบบจตุรภาค

1 ปีการศึกษาแบ่งออกเป็น 4 ภาคการศึกษาปกติ 1 ภาคการศึกษาปกติ มีระยะเวลาศึกษาไม่น้อยกว่า 10 สัปดาห์

โดย 1 หน่วยกิตระบบจตุรภาค เทียบได้กับ 10/15 หน่วยกิตระบบทวิภาค หรือ 2 หน่วยกิตระบบทวิภาค เทียบได้กับ 3 หน่วยกิตระบบจตุรภาค

สถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาระบบอื่น ให้แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับระบบการศึกษานั้น รวมทั้งรายละเอียดการเทียบเคียงหน่วยกิตกับระบบทวิภาคไว้ในหลักสูตรให้ชัดเจนด้วย

7. การคิดหน่วยกิต

7.1 รายวิชาภาคทฤษฎี ที่ใช้เวลาบรรยายหรืออภิปรายปัญหาไม่น้อยกว่า 15 ชั่วโมง ต่อภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิตระบบทวิภาค

7.2 รายวิชาภาคปฏิบัติ ที่ใช้เวลาฝึกหรือทดลองไม่น้อยกว่า 30 ชั่วโมงต่อภาค การศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิตระบบทวิภาค

7.3 การฝึกงานหรือการฝึกภาคสนาม ที่ใช้เวลาฝึกไม่น้อยกว่า 45 ชั่วโมงต่อภาค การศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิตระบบทวิภาค

7.4 การทำโครงงานหรือกิจกรรมการเรียนอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมายที่ใช้เวลา ทำโครงงานหรือกิจกรรมนั้นๆ ไม่น้อยกว่า 45 ชั่วโมงต่อภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต ระบบทวิภาค

8. จำนวนหน่วยกิตรวมและระยะเวลาการศึกษา

8.1 หลักสูตรปริญญาตรี (4 ปี) ให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 120 หน่วยกิต ใช้เวลาศึกษาไม่เกิน 8 ปีการศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลา และไม่เกิน 12 ปีการศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา

8.2 หลักสูตรปริญญาตรี (5 ปี) ให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 150 หน่วยกิต ใช้เวลาศึกษาไม่เกิน 10 ปีการศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลา และไม่เกิน 15 ปี การศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา

8.3 หลักสูตรปริญญาตรี (ไม่น้อยกว่า 6 ปี) ให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 180 หน่วยกิต ใช้เวลาศึกษาไม่เกิน 12 ปีการศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลา และไม่เกิน 18 ปีการศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา

8.4 หลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) ให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 72 หน่วยกิต ใช้เวลาศึกษาไม่เกิน 4 ปีการศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลา และไม่เกิน 6 ปีการศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา ทั้งนี้ ให้นับเวลาศึกษาจากวันที่เปิดภาคการศึกษาแรกที่รับเข้าศึกษา ในหลักสูตรนั้น

9. โครงสร้างหลักสูตร ประกอบด้วยหมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะ และหมวดวิชา เลือกเสรี โดยมีสัดส่วนจำนวนหน่วยกิตของแต่ละหมวดวิชา ดังนี้

9.1 หมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมายถึง หมวดวิชาที่เสริมสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ให้มีความรอบรู้อย่างกว้างขวาง เข้าใจ และเห็นคุณค่าของตนเอง ผู้อื่น สังคม ศิลปวัฒนธรรม และธรรมชาติ ใส่ใจต่อความเปลี่ยนแปลงของสรรพสิ่ง พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณธรรม พร้อมให้ความช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ และเป็นพลเมืองที่มีคุณค่าของสังคมไทยและสังคมโลก

สถาบันอุดมศึกษาอาจจัดวิชาศึกษาทั่วไปในลักษณะจำแนกเป็นรายวิชาหรือลักษณะ บูรณาการใดๆ ก็ได้ โดยผสมผสานเนื้อหาวิชาที่ครอบคลุมสาระของกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ภาษาและกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์กับคณิตศาสตร์ ในสัดส่วนที่เหมาะสม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป โดยให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต

อนึ่ง การจัดวิชาศึกษาทั่วไปสำหรับหลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) อาจได้รับการยกเว้น รายวิชาที่ได้ศึกษามาแล้วในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหรือระดับอนุปริญญา ทั้งนี้ จำนวนหน่วยกิต ของรายวิชาที่ได้รับการยกเว้นดังกล่าว เมื่อนับรวมกับรายวิชาที่จะศึกษาเพิ่มเติมในหลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) ต้องไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต

9.2 หมวดวิชาเฉพาะ หมายถึง วิชาแกน วิชาเฉพาะด้าน วิชาพื้นฐานวิชาชีพและวิชาชีพ ที่มุ่งหมายให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และปฏิบัติงานได้ โดยให้มีจำนวนหน่วยกิตรวม ดังนี้

9.2.1 หลักสูตรปริญญาตรี (4 ปี) ทางวิชาการ ให้มีจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะ รวมไม่น้อยกว่า 72 หน่วยกิต

9.2.2 หลักสูตรปริญญาตรี (4 ปี) ทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการ ให้มีจำนวน หน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะรวมไม่น้อยกว่า 72 หน่วยกิต โดยต้องเรียนวิชาทางปฏิบัติการตามที่ มาตรฐานวิชาชีพกำหนด หากไม่มีมาตรฐานวิชาชีพกำหนดต้องเรียนวิชาทางปฏิบัติการไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต และทางทฤษฎีไม่น้อยกว่า 24

หน่วยกิต หลักสูตร (ต่อเนื่อง) ให้มีจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะรวมไม่น้อยกว่า 42 หน่วยกิต ในจำนวนนั้นต้องเป็นวิชาทางทฤษฎีไม่น้อยกว่า 18 หน่วยกิต

9.2.3 หลักสูตรปริญญาตรี (5 ปี) ให้มีจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะรวม ไม่น้อยกว่า 90 หน่วยกิต

9.2.4 หลักสูตรปริญญาตรี (ไม่น้อยกว่า 6 ปี) ให้มีจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชา เฉพาะรวมไม่น้อยกว่า 108 หน่วยกิต

สถาบันอุดมศึกษาอาจจัดหมวดวิชาเฉพาะในลักษณะวิชาเอกเดี่ยว วิชาเอกคู่ หรือวิชาเอกและวิชาโทก็ได้ โดยวิชาเอกต้องมีจำนวนหน่วยกิตไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต และวิชาโทต้องมีจำนวนหน่วยกิตไม่น้อยกว่า 15 หน่วยกิต ในกรณีที่จัดหลักสูตรแบบวิชาเอกคู่ต้องเพิ่ม จำนวนหน่วยกิตของวิชาเอกอีกไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต และให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 150 หน่วยกิต

สำหรับหลักสูตรปริญญาตรีแบบก้าวหน้า ผู้เรียนต้องเรียนวิชาระดับ บัณฑิตศึกษาในหมวดวิชาเฉพาะไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต

9.3 หมวดวิชาเลือกเสรี หมายถึง วิชาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ตามที่ตนเองถนัดหรือสนใจ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเรียนรายวิชาใด ๆ ในหลักสูตรระดับปริญญาตรี โดยให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต

สถาบันอุดมศึกษาอาจยกเว้นหรือเทียบโอนหน่วยกิตรายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะ และหมวดวิชาเลือกเสรี ให้กับนักศึกษาที่มีความรู้ความสามารถ ที่สามารถวัดมาตรฐานได้ ทั้งนี้นักศึกษาต้องศึกษาให้ครบตามจำนวนหน่วยกิต ที่กำหนดไว้ในเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร และเป็นไปตามหลักเกณฑ์การเทียบโอนผลการเรียนระดับปริญญาเข้าสู่การศึกษาในระบบ และแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับการเทียบโอน ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

10. จำนวน คุณวุฒิ และคุณสมบัติของอาจารย์

10.1 หลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาการประกอบด้วย

10.1.1 อาจารย์ประจำหลักสูตร มีคุณวุฒิขั้นต่ำปริญญาโทหรือเทียบเท่า หรือมีตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ และต้องมีผลงานทางวิชาการที่ไม่ใช่ส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อรับปริญญา และเป็นผลงานทางวิชาการที่ได้รับการเผยแพร่ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในการพิจารณาแต่งตั้งให้บุคคลดำรงตำแหน่งทางวิชาการอย่างน้อย 1 รายการ ในรอบ 5 ปีย้อนหลัง

10.1.2 อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร มีคุณวุฒิและคุณสมบัติเช่นเดียวกับอาจารย์ประจำหลักสูตร จำนวนอย่างน้อย 5 คน กรณีที่หลักสูตรจัดให้มีวิชาเอกมากกว่า 1 วิชาเอก ให้จัดอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรที่มีคุณวุฒิและคุณสมบัติตรงหรือสัมพันธ์กับสาขาวิชาที่เปิดสอนไม่น้อยกว่า วิชาเอกละ 3 คน กรณีที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับสาขาวิชาที่ไม่สามารถสรรหาอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรครบตาม

จำนวน สถาบันอุดมศึกษาต้องเสนอจำนวนและคุณวุฒิของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรที่มีนั้นให้คณะกรรมการการอุดมศึกษาพิจารณาเป็นรายกรณี

10.1.3 อาจารย์ผู้สอน อาจเป็นอาจารย์ประจำหรืออาจารย์พิเศษที่มีคุณวุฒิขั้นต่ำ ปริญญาโท หรือเทียบเท่า หรือมีตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ในสาขาวิชานั้นหรือสาขาวิชาที่สัมพันธ์กัน หรือในสาขาวิชาของรายวิชาที่สอน ในกรณีที่มีอาจารย์ประจำที่มีคุณวุฒิปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และทำหน้าที่อาจารย์ผู้สอนก่อนที่เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558 จะประกาศใช้ให้สามารถทำหน้าที่อาจารย์ผู้สอนต่อไปได้ ในกรณีของอาจารย์พิเศษอาจได้รับการยกเว้นคุณวุฒิปริญญาโท แต่ทั้งนี้ต้องมีคุณวุฒิขั้นต่ำปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และมีประสบการณ์การทำงานที่เกี่ยวข้องกับวิชาที่สอนมาแล้วไม่น้อยกว่า 6 ปี ทั้งนี้ อาจารย์พิเศษต้องมีชั่วโมงสอนไม่เกินร้อยละ 50 ของรายวิชา โดยมีอาจารย์ประจำเป็นผู้รับผิดชอบรายวิชานั้น

10.2 หลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการ และหลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) ประกอบด้วย

10.2.1 อาจารย์ประจำหลักสูตร มีคุณวุฒิขั้นต่ำปริญญาโทหรือเทียบเท่า หรือมีตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ และต้องมีผลงานทางวิชาการที่ไม่ใช่ส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อรับปริญญา และเป็นผลงานทางวิชาการที่ได้รับการเผยแพร่ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในการพิจารณาแต่งตั้งให้บุคคล ดำรงตำแหน่งทางวิชาการอย่างน้อย 1 รายการ ในรอบ 5 ปีย้อนหลัง

สำหรับหลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการที่เน้นทักษะด้านวิชาชีพ ตามข้อกำหนดของมาตรฐานวิชาชีพ อาจารย์ประจำหลักสูตรต้องมีคุณสมบัติเป็นไป ตามมาตรฐานวิชาชีพนั้นๆ

กรณีร่วมผลิตหลักสูตรกับหน่วยงานอื่นที่ไม่ใช่สถาบันอุดมศึกษา หากจำเป็น บุคลากรที่มาจากหน่วยงานนั้นอาจได้รับการยกเว้นคุณวุฒิปริญญาโทและผลงานทางวิชาการ แต่ต้องมีคุณวุฒิขั้นต่ำปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และมีประสบการณ์การทำงานในหน่วยงานแห่งนั้น มาแล้วไม่น้อยกว่า 6 ปี

10.2.2 อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร มีคุณวุฒิและคุณสมบัติเช่นเดียวกับ อาจารย์ประจำหลักสูตร จำนวนอย่างน้อย 5 คน

ในกรณีของหลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการที่เน้นทักษะ ด้านการปฏิบัติเชิงเทคนิคในศาสตร์สาขาวิชานั้น อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรอย่างน้อย 2 ใน 5 คน ต้องมีประสบการณ์ในด้านปฏิบัติการ โดยอาจเป็นอาจารย์ประจำของสถาบันอุดมศึกษา หรือเป็นบุคลากรของหน่วยงานที่ไม่ใช่สถาบันอุดมศึกษาซึ่งมีข้อตกลงในการผลิตบัณฑิตของหลักสูตรนั้นร่วมกัน แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกิน 2 คน

กรณีร่วมผลิตหลักสูตรกับหน่วยงานอื่นที่ไม่ใช่สถาบันอุดมศึกษา หากจำเป็น บุคลากรที่มาจากหน่วยงานนั้นอาจได้รับการยกเว้นคุณวุฒิปริญญาโทและผลงานทางวิชาการ แต่ต้องมีคุณวุฒิขั้นต่ำปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และมีประสบการณ์การทำงานในหน่วยงานแห่งนั้น มาแล้วไม่น้อยกว่า 6 ปี

กรณีที่หลักสูตรจัดให้มีวิชาเอกมากกว่า 1 วิชาเอก ให้จัดอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรที่มีคุณวุฒิและคุณสมบัติตรงหรือสัมพันธ์กับสาขาวิชาที่เปิดสอนไม่น้อยกว่า วิชาเอกละ 3 คน และหากเป็นปริญญาตรีทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการที่เน้นทักษะด้านการปฏิบัติเชิงเทคนิคในศาสตร์สาขาวิชานั้น ต้องมีสัดส่วนอาจารย์ที่มีประสบการณ์ในด้านปฏิบัติการ 1 ใน 3

กรณีที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับสาขาวิชาที่ไม่สามารถสรรหาอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรครบตามจำนวน สถาบันอุดมศึกษาต้องเสนอจำนวนและคุณวุฒิของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรที่มีนั้นให้คณะกรรมการการอุดมศึกษาพิจารณาเป็นรายกรณี

10.2.3 อาจารย์ผู้สอน อาจเป็นอาจารย์ประจำหรืออาจารย์พิเศษที่มีคุณวุฒิขั้นต่ำปริญญาโทหรือเทียบเท่า หรือมีตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ในสาขาวิชานั้นหรือสาขาวิชาที่สัมพันธ์กัน หรือในสาขาวิชาของรายวิชาที่สอน

ในกรณีที่มีอาจารย์ประจำที่มีคุณวุฒิปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และทำหน้าที่อาจารย์ผู้สอนก่อนที่เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558 จะประกาศใช้ ให้สามารถทำหน้าที่อาจารย์ผู้สอนต่อไปได้

ส่วนกรณีร่วมผลิตหลักสูตรกับหน่วยงานอื่นที่ไม่ใช่สถาบันอุดมศึกษา หากจำเป็น บุคลากรที่มาจากหน่วยงานนั้นอาจได้รับการยกเว้นคุณวุฒิปริญญาโทและผลงานทางวิชาการ แต่ต้องมีคุณวุฒิขั้นต่ำปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และมีประสบการณ์การทำงานในหน่วยงานแห่งนั้น มาแล้วไม่น้อยกว่า 6 ปี

ในกรณีของอาจารย์พิเศษอาจได้รับการยกเว้นคุณวุฒิปริญญาโท แต่ทั้งนี้ต้องมีคุณวุฒิขั้นต่ำปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และมีประสบการณ์การทำงานที่เกี่ยวข้องกับวิชา ที่สอนมาแล้วไม่น้อยกว่า 6 ปี ทั้งนี้อาจารย์พิเศษต้องมีชั่วโมงสอนไม่เกินร้อยละ 50 ของรายวิชา โดยมีอาจารย์ประจำเป็นผู้รับผิดชอบรายวิชานั้น

ส่วนหลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการที่เน้นทักษะด้านวิชาชีพตามข้อกำหนดของมาตรฐานวิชาชีพ อาจารย์ผู้สอนต้องมีคุณสมบัติเป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพนั้นๆ

11. คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา

11.1 หลักสูตรปริญญาตรี (4 ปี 5 ปี และไม่น้อยกว่า 6 ปี) จะต้องเป็นผู้สำเร็จ การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า

11.2 หลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) จะต้องเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหรือเทียบเท่า หรือระดับอนุปริญญา (3 ปี) หรือเทียบเท่า ในสาขาวิชาที่ตรงกับสาขาวิชาที่จะเข้าศึกษา

11.3 หลักสูตรปริญญาตรีแบบก้าวหน้าทั้งทางวิชาการ และทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการ ต้องเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า โดยมีคะแนนเฉลี่ยสะสมไม่น้อยกว่า 3.50 จากระบบ 4 ระดับคะแนนหรือเทียบเท่า และมีผลการเรียนในหลักสูตรปริญญาตรีแบบก้าวหน้า ไม่น้อยกว่า 3.50

ทุกภาคการศึกษา อนึ่ง ในระหว่างการศึกษาในหลักสูตรแบบก้าวหน้า หากภาคการศึกษาใด ภาคการศึกษาหนึ่งมีผลการเรียนต่ำกว่า 3.50 จากระบบ 4 ระดับคะแนนหรือเทียบเท่า จะถือว่าผู้เรียนขาดคุณสมบัติในการศึกษาหลักสูตรแบบก้าวหน้า

12. การลงทะเบียนเรียน ให้ลงทะเบียนเรียนได้ไม่น้อยกว่า 9 หน่วยกิต และไม่เกิน 22 หน่วยกิต ในแต่ละภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลา และให้ลงทะเบียนเรียนได้ไม่เกิน 9 หน่วยกิต ในแต่ละภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา และจะสำเร็จ การศึกษาได้ ดังนี้

12.1 หลักสูตรปริญญาตรี (4 ปี) สำเร็จการศึกษาได้ไม่ก่อน 6 ภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลา และไม่ก่อน 14 ภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียน ไม่เต็มเวลา

12.2 หลักสูตรปริญญาตรี (5 ปี) สำเร็จการศึกษาได้ไม่ก่อน 8 ภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลา และไม่ก่อน 17 ภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียน ไม่เต็มเวลา

12.3 หลักสูตรปริญญาตรี (ไม่น้อยกว่า 6 ปี) สำเร็จการศึกษาได้ไม่ก่อน 10 ภาค การศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลา และไม่ก่อน 20 ภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา

12.4 หลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) สำเร็จการศึกษาได้ไม่ก่อน 4 ภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลา และไม่ก่อน 8 ภาคการศึกษาปกติ

ในการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลาสำหรับการลงทะเบียนเรียนในภาคฤดูร้อน ให้ลงทะเบียนเรียนได้ไม่เกิน 9 หน่วยกิต

หากสถาบันอุดมศึกษาใดมีเหตุผลและความจำเป็นในการลงทะเบียนเรียนที่มีจำนวนหน่วยกิตแตกต่างไปจากเกณฑ์ข้างต้นก็อาจทำได้ แต่ต้องไม่กระทบกระเทือนต่อมาตรฐานและคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้ ต้องเรียนให้ครบตามจำนวนหน่วยกิตตามที่ระบุไว้ในหลักสูตร

13. เกณฑ์การวัดผลและการสำเร็จการศึกษา ให้สถาบันอุดมศึกษากำหนดเกณฑ์การวัดผล เกณฑ์ขั้นต่ำของแต่ละรายวิชา และเกณฑ์การสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร โดยต้องเรียนครบ ตามจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และต้องได้ระดับคะแนนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 2.00 จากระบบ 4 ระดับคะแนนหรือเทียบเท่า จึงถือว่าเรียนจบหลักสูตรปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาที่ใช้ระบบการวัดผลและการสำเร็จการศึกษาที่แตกต่างจากนี้ จะต้องกำหนดให้มีค่าเทียบเคียงกันได้

14. ชื่อปริญญา สถาบันอุดมศึกษาที่มีการตราพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยปริญญาในสาขาวิชา และอักษรย่อสำหรับสาขาวิชาไว้แล้ว ให้ใช้ชื่อปริญญาตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกานั้น ในกรณีที่ ปริญญาใดยังมิได้กำหนดชื่อไว้ในพระราชกฤษฎีกา หรือกรณีที่สถาบันอุดมศึกษาใดไม่มีการตราพระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยปริญญาในสาขาวิชา และอักษรย่อสำหรับสาขาวิชา ให้ใช้ชื่อปริญญาตามหลักเกณฑ์การกำหนด ชื่อปริญญาตามที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด

15. การประกันคุณภาพของหลักสูตร ให้ทุกหลักสูตรกำหนดระบบการประกันคุณภาพของหลักสูตร โดยมีองค์ประกอบในการประกันคุณภาพอย่างน้อย 6 ด้าน คือ 1) การกำกับมาตรฐาน 2) บัณฑิต 3) นักศึกษา 4) อาจารย์ 5) หลักสูตร การเรียนการสอน การประเมินผู้เรียน 6) สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้

16. การพัฒนาหลักสูตร ให้ทุกหลักสูตรพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย โดยมีการประเมิน และรายงานผลการดำเนินการของหลักสูตรทุกปีการศึกษา เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร เป็นระยะ ๆ อย่างน้อยตามรอบระยะเวลาของหลักสูตร หรือทุกรอบ 5 ปี

17. ในกรณีที่ไม่สามารถปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าวได้ หรือมีความจำเป็นต้องปฏิบัติ นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในประกาศนี้ ให้อยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการการอุดมศึกษาที่จะพิจารณา และให้ถือคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการอุดมศึกษานั้นเป็นที่สุด

สรุปได้ว่า เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558 ตามประกาศของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้กำหนดสาระสำคัญด้านการประกันคุณภาพของหลักสูตร โดยกำหนดให้ทุกหลักสูตรกำหนดระบบการประกันคุณภาพของหลักสูตรให้ชัดเจน ประกอบด้วยประเด็นหลัก 6 ประเด็น คือ การกำกับมาตรฐาน บัณฑิต นักศึกษา อาจารย์ หลักสูตร การเรียนการสอน การประเมินผู้เรียน และสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยที่มีคุณภาพต่อไป

3.3 กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552

กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้ให้ความหมายกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับ อุดมศึกษาแห่งชาติว่า หมายถึง กรอบที่แสดงระบบคุณวุฒิการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศ ซึ่งประกอบด้วย ระดับคุณวุฒิ การแบ่งสายวิชา ความเชื่อมโยงต่อเนื่องจากคุณวุฒิระดับหนึ่งไปสู่ระดับที่สูงขึ้น มาตรฐานผลการเรียนรู้ของแต่ละระดับคุณวุฒิซึ่งเพิ่มสูงขึ้นตามระดับคุณวุฒิ ลักษณะของหลักสูตรใหม่ในแต่ละระดับคุณวุฒิ ปริมาณการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเวลาที่ต้องใช้ การเปิดโอกาสให้เทียบโอนผลการเรียนรู้จากประสบการณ์ ซึ่งเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้ง ระบบและกลไกที่ให้ความมั่นใจในประสิทธิผลการดำเนินงานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของสถาบันอุดมศึกษาว่าสามารถผลิตบัณฑิตให้บรรลุคุณภาพตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ นอกจากนี้ ได้กำหนดองค์ประกอบของการประกันคุณภาพหลักสูตรไว้ในประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง องค์ประกอบการประกันคุณภาพหลักสูตรตามกรอบมาตรานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2552 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2556: ออนไลน์) ดังนี้

หลักการสำคัญของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552

กระทรวงศึกษาธิการ (2556: ออนไลน์) ได้กำหนดหลักการสำคัญของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติไว้ 4 ข้อ ได้แก่

1. ยึดหลักความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 ตลอดจนมาตรฐานการศึกษาของชาติ และมาตรฐานการอุดมศึกษา โดยมุ่งให้กรอบฯ เป็นเครื่องมือในการนำ แนวนโยบายในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษาของชาติ และมาตรฐานการอุดมศึกษาไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม เพราะกรอบฯ มีแนวทางที่ชัดเจนในการนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรการปรับเปลี่ยนกลวิธีการสอนของอาจารย์ การเรียนรู้ของนักศึกษา ตลอดจนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เพื่อให้มั่นใจว่า บัณฑิตจะบรรลุมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามที่มุ่งหวังได้จริง

2. มุ่งเน้นที่มาตรฐานสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้ของบัณฑิต (Learning Outcomes) ซึ่งเป็นมาตรฐานขั้นต่ำเชิงคุณภาพ เพื่อประกันและสื่อสารให้หน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องได้เข้าใจและมั่นใจถึงกระบวนการผลิตบัณฑิต โดยเริ่มที่ผลผลิตและผลลัพธ์ของการศึกษา คือ กำหนดมาตรฐานผลการเรียนของบัณฑิตที่คาดหวังไว้ก่อน หลังจากนั้น จึงพิจารณาถึงองค์ประกอบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่จะส่งเสริมให้บัณฑิตบรรลุถึงมาตรฐานผลการเรียนรู้อย่างสอดคล้องและส่งเสริมกันอย่างเป็นระบบ

3. มุ่งที่จะประมวลกฎเกณฑ์และประกาศต่างๆ ที่ได้ดำเนินการไว้แล้วเข้าไว้ด้วยกันและเชื่อมโยงกันอยู่ในเอกสารฉบับเดียว ซึ่งจะสามารถอธิบายให้ผู้เกี่ยวข้องได้เข้าใจอย่างชัดเจนเกี่ยวกับความหมายและความมีมาตรฐานในการจัดการศึกษาของคุณวุฒิหรือปริญญาในระดับต่างๆ

4. มุ่งให้คุณวุฒิหรือปริญญาของสถาบันอุดมศึกษาใดๆ ของประเทศไทย เป็นที่ยอมรับและเทียบเคียงกันได้ทั้งในสถาบันอุดมศึกษาของในและต่างประเทศ เนื่องจากกรอบมาตรฐานคุณวุฒิจะช่วยกำหนดความมีมาตรฐานในการจัดการศึกษาในทุกขั้นตอนอย่างเป็นระบบ โดยเปิดโอกาสให้สถาบัน อุดมศึกษาสามารถจัดหลักสูตร ตลอดจนกระบวนการเรียนการสอนได้อย่างหลากหลาย โดยมั่นใจถึงผลผลิตสุดท้ายของการจัดการศึกษา คือ คุณภาพของบัณฑิตจะมีมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามที่มุ่งหวัง สามารถประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุขและภาคภูมิใจ เป็นที่พึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต และเป็นคนดีของสังคม ช่วยเพิ่มความเข้มแข็งและขีดความสามารถในการพัฒนาประเทศชาติได้

สรุปได้ว่า กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ มีความสำคัญเป็นการประกันคุณภาพหลักสูตรเพื่อให้สาธารณชนมั่นใจว่านักศึกษาที่เข้ามาเรียนในหลักสูตรนั้นๆ จะได้รับความรู้ครบถ้วนตามกระบวนการเรียนการสอนของหลักสูตร ซึ่งกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติเปรียบเสมือนคู่มือของอาจารย์ในการสอนแต่ละรายวิชา เพราะเป็นการวางแนวทางการสอนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

วัตถุประสงค์ของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

กระทรวงศึกษาธิการ (2556: ออนไลน์) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ดังนี้

1. เพื่อเป็นกลไกหรือเครื่องมือในการนำแนวนโยบายการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ และมาตรฐานการอุดมศึกษาไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ด้วยการนำไปเป็นหลักในการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษา

2. เพื่อกำหนดเป้าหมายในการผลิตบัณฑิตให้ชัดเจนโดยกำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิตที่คาดหวังในแต่ละคุณวุฒิ/ปริญญาของสาขา/สาขาวิชาต่างๆ และเพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญในสาขา/สาขาวิชาได้ใช้เป็นหลัก และเป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการจัดการศึกษา เช่น การพัฒนาหลักสูตร การปรับเปลี่ยนกลวิธีการสอน วิธีการเรียนรู้ ตลอดจนกระบวนการวัดและประเมินผลนักศึกษา

3. เพื่อเชื่อมโยงระดับต่างๆ ของคุณวุฒิในระดับอุดมศึกษาให้เป็นระบบ เพื่อบุคคลจะได้มีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ได้อย่างต่อเนื่องและหลากหลายตามหลักการศึกษาตลอดชีวิต มีความชัดเจนและโปร่งใส สามารถเทียบเคียงกับมาตรฐานคุณวุฒิในระดับต่างๆ กับนานาประเทศได้

4. เพื่อช่วยให้เกิดวัฒนธรรมคุณภาพในสถาบันอุดมศึกษาและเป็นกลไกในการประกันคุณภาพภายในของสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่ง และใช้เป็นกรอบอ้างอิงสำหรับผู้ประเมินของการประกันคุณภาพภายนอกเกี่ยวกับคุณภาพบัณฑิต และการจัดการเรียนการสอน

5. เพื่อเป็นกรอบของการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในการสร้างความเข้าใจและความมั่นใจในกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้อง อาทิ นักศึกษา ผู้ปกครอง ผู้ประกอบการชุมชน สังคมและสถาบันอื่นๆ ทั้งในและต่างประเทศ เกี่ยวกับความหมายของคุณวุฒิ คุณธรรม จริยธรรม ความรู้ ความสามารถ ทักษะและสมรรถนะในการทำงาน รวมทั้ง คุณลักษณะอื่นๆ ที่คาดว่าบัณฑิตจะพึงมี

6. เพื่อประโยชน์ในการเทียบเคียงมาตรฐานคุณวุฒิระหว่างสถาบันอุดมศึกษา ทั้งในและต่างประเทศในการโอนนักศึกษาระหว่างสถาบันอุดมศึกษา การลงทะเบียนข้ามสถาบัน และการรับรองคุณวุฒิผู้สำเร็จการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ

7. เพื่อให้มีการกำกับดูแลคุณภาพการผลิตบัณฑิตกันเองของแต่ละสาขา/สาขาวิชา

8. เพื่อนำไปสู่การลดขั้นตอน/ระเบียบ (Deregulation) การดำเนินการให้กับสถาบันอุดมศึกษาที่มีความเข้มแข็ง

สรุปได้ว่า วัตถุประสงค์ของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ เพื่อเป็นกรอบมาตรฐานให้สถาบันอุดมศึกษาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้สามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ และเพื่อประโยชน์ต่อการรับรองมาตรฐานคุณวุฒิในระดับอุดมศึกษา

องค์ประกอบของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552

การกำหนดองค์ประกอบของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาตินับว่า มีความจำเป็นและสำคัญ รวมทั้ง ก่อให้เกิดประโยชน์อย่างยิ่งในการวัดระดับการเรียนรู้และผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งองค์ประกอบที่สำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2555: ออนไลน์) ดังนี้

1. ระดับและจุดเน้นทางการศึกษา แบ่งตามระดับการศึกษาได้ 3 ระดับ ได้แก่ ระดับอนุปริญญา ระดับปริญญาตรี และระดับบัณฑิตศึกษา และแบ่งตามระดับคุณวุฒิได้ 6 ระดับ ได้แก่ อนุปริญญา ปริญญาตรี ประกาศนียบัตรบัณฑิต ปริญญาโท ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง และปริญญาเอก ตามลำดับ ทั้งนี้ มีจุดเน้น 2 ส่วนสำคัญ คือ สายวิชาการ ซึ่งเน้นการวิจัยเป็นหลัก และสายวิชาชีพซึ่งเน้นความเชี่ยวชาญเชิงอาชีพด้านต่างๆ

2. หน่วยกิตและระยะเวลา เป็นการกำหนดปริมาณการเรียนรู้และระยะเวลาที่คาดหวังจะให้บัณฑิตบรรลุกลุ่มมาตรฐานผลการเรียนรู้ของคุณวุฒิแต่ละระดับ โดยให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

3. กลุ่มมาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิต หมายถึง ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่คาดหวังที่จะให้บัณฑิตเรียนรู้ และสามารถทำได้หลังจากสำเร็จการศึกษาแล้ว ซึ่งต้องมีกลุ่มมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่สำคัญอย่างน้อย 5 ด้าน ได้แก่

- ด้านคุณธรรมและจริยธรรม
- ด้านความรู้
- ด้านทักษะทางปัญญา
- ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ
- ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

กรอบแนวคิดผลการเรียนรู้ทั้ง 5 ด้าน จะเพิ่มขึ้นของระดับชั้นหรือความซับซ้อนของการเรียนรู้ที่คาดหวังในคุณวุฒิแต่ละระดับ ทั้งนี้ต้องมุ่งให้มีการสะสมความรู้ ทักษะและคุณลักษณะตามข้อกำหนดในแต่ละกลุ่มมาตรฐานฯ ที่เป็นการสะสม รายละเอียดปรากฏในคู่มือการนำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิสู่การปฏิบัติ

4. การกำหนดชื่อปริญญาให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์การกำหนดชื่อปริญญาของกระทรวงศึกษาธิการ

5. การรับรองผลการเรียนรู้และประสบการณ์ที่มีมาก่อนและการเทียบโอนผลการเรียน ในกรณีที่นักศึกษามีการพัฒนาความรู้และทักษะมาแล้วจากการศึกษาตามอัธยาศัย จากการทำงานจากการเรียนในระดับอาชีวศึกษา หรือจากสถาบันอุดมศึกษาอื่น โดยมีผลการประเมินเป็นที่น่าพอใจ นักศึกษาสามารถยื่นความจำนงในการขอเทียบโอนผลการเรียนรู้ที่มีมาก่อนว่า มีความรู้และทักษะเพียงพอ สามารถเทียบเคียงกับผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ และได้รับอนุญาตให้เรียนต่อได้ ทั้งนี้โดยอาศัยหลักเกณฑ์การเทียบโอนผลการเรียนระดับปริญญาเข้าสู่การศึกษาในระบบตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

6. ปัจจัยสู่ความสำเร็จ เป็นการกำหนดแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุถึงกลุ่มมาตรฐานผลการเรียนรู้ข้างต้น ซึ่งต้องเริ่มจากการวางแผนการพัฒนาหลักสูตรแบบใหม่ คือ การจัดทำข้อกำหนดจำเพาะของหลักสูตรและรายวิชา (Program and Course Specifications) ซึ่งเป็นการจัดทำแผนการเรียนการสอนที่ผู้สอนแต่ละรายวิชาของหลักสูตรจะต้องร่วมกันกำหนดกลวิธีการสอนให้ส่งเสริมและสอดคล้องกัน โดยมุ่งเป้าหมายการจัดการเรียนการสอนไปที่กลุ่มมาตรฐานการเรียนรู้ของบัณฑิตที่กำหนดไว้ และจะต้องมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษา รวมทั้ง การประเมินหลักสูตรเพื่อให้มั่นใจว่าบัณฑิตบรรลุผลการเรียนรู้ตามกลุ่มมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่กำหนด ดังนั้น คณาจารย์ทุกคนในหลักสูตรจึงต้องปรับกลวิธีการสอนในแต่ละรายวิชาให้มีการบูรณาการให้สัมพันธ์สอดคล้องกัน ตลอดจนส่งเสริมซึ่งกันและกันในภาพรวมของหลักสูตร

จากการศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของสาขาวิชาออกแบบแฟชั่นและเครื่องแต่งกายของกฤตพร ชูเส้ง (2554: บทคัดย่อ) ซึ่งเป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ ในด้านคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พบว่า คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของสาขาวิชาออกแบบแฟชั่นและเครื่องแต่งกาย คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชมงคลพระนคร นักศึกษาและบัณฑิตให้ความสำคัญกับทักษะด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบเป็นอันดับแรก ทักษะการคิดวิเคราะห์และการสื่อสารเป็นอันดับสอง และทักษะทางเชาว์ปัญญาเป็นอันดับสาม ผู้ปกครองให้ความสำคัญกับทักษะด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบเป็นอันดับแรก รวมทั้ง อาจารย์และผู้บริหารให้ความสำคัญกับทักษะด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบเป็นอันดับแรก ทักษะทางปัญญาเป็นอันดับสอง และการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเป็นอันดับสาม

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ประกอบด้วยระดับและจุดเน้นทางการศึกษา หน่วยกิตและระยะเวลา กลุ่มมาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิตแบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ความรู้ ทักษะทางเชาวน์ปัญญา ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และทักษะการคิดวิเคราะห์และการสื่อสาร แต่ละด้านมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพนิสิตนักศึกษา การกำหนดชื่อปริญญา การรับรองผลการเรียนรู้และประสบการณ์ที่มีมาก่อนและการเทียบโอนผลการเรียน และปัจจัยการกำหนดแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุถึงกลุ่มมาตรฐานผลการเรียนรู้ ซึ่งทุกส่วนมีส่วนสำคัญสำหรับการพัฒนาหลักสูตรให้มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของสังคม

มาตรฐานของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552

มาตรฐานของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2552 มี 2 ส่วน คือ การเรียนรู้และมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในระดับปริญญาตรี แต่ละส่วนแบ่ง 5 ด้าน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2555: ออนไลน์) ดังนี้

1. การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่นักศึกษาพัฒนาขึ้นในตนเองจากประสบการณ์ที่ได้รับระหว่างการศึกษากรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้บัณฑิตมีอย่างน้อย 5 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง การพัฒนานิสัยในการประพฤติอย่างมีคุณธรรมจริยธรรม ด้วยความรับผิดชอบทั้งในส่วนตนและส่วนรวม ความสามารถในการปรับวิถีชีวิตในความขัดแย้งทางค่านิยม การพัฒนานิสัยและการปฏิบัติตนตามศีลธรรมทั้งในเรื่องส่วนตัวและสังคม

1.2 ด้านความรู้ หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจ การนึกคิดและการนำเสนอข้อมูล การวิเคราะห์และจำแนกข้อเท็จจริงในหลักการ ทฤษฎี ตลอดจนกระบวนการต่างๆ และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้

1.3 ด้านทักษะทางปัญญา หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์และใช้ความรู้ความเข้าใจในแนวคิด หลักการ ทฤษฎี และกระบวนการต่างๆ ในการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ใหม่ๆ ที่ไม่ได้คาดคิดมาก่อน

1.4 ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ หมายถึง ความสามารถในการทำงานเป็นกลุ่ม การแสดงถึงภาวะผู้นำ ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ความสามารถในการวางแผนและรับผิดชอบในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

1.5 ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข ความสามารถในการใช้เทคนิคทางคณิตศาสตร์และสถิติ ความสามารถในการสื่อสารทั้งการพูด การเขียน และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

2. มาตรฐานผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในระดับปริญญาตรี คือ ข้อกำหนดเฉพาะซึ่งเป็นผลที่มุ่งหวังให้ผู้เรียนพัฒนาขึ้นจากการเรียนรู้ทั้ง 5 ด้าน ที่ได้รับการพัฒนาระหว่างการศึกษา จากการเรียนและการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่สถาบันอุดมศึกษาจัดให้ทั้งในและนอกหลักสูตรและแสดงออกถึงความรู้ความเข้าใจและความสามารถจากการเรียนรู้เหล่านั้นได้อย่างเป็นที่เชื่อถือเมื่อเรียนจบในรายวิชาหรือหลักสูตรนั้นแล้วมีอย่างน้อย 5 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านคุณธรรมจริยธรรม สามารถจัดการปัญหาทางคุณธรรมจริยธรรมและวิชาชีพโดยใช้ดุลยพินิจทางค่านิยม ความรู้สึกของผู้อื่น ค่านิยมพื้นฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพ แสดงออกซึ่งพฤติกรรม

ทางด้านคุณธรรมจริยธรรม อาทิ มีวินัย มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต เสียสละ เป็นแบบอย่างที่ดี เข้าใจผู้อื่นและเข้าใจโลก เป็นต้น

2.2 ด้านความรู้ มีองค์ความรู้ในสาขาวิชาอย่างกว้างขวางและเป็นระบบ ตระหนัก รู้หลักการและทฤษฎีในองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องสำหรับหลักสูตรวิชาชีพ มีความเข้าใจเกี่ยวกับความ ก้าวหน้าของความรู้เฉพาะด้านในสาขาวิชา และตระหนักถึงงานวิจัยในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาและการต่อยอดองค์ความรู้ ส่วนหลักสูตรวิชาชีพที่เน้นการปฏิบัติจะต้องตระหนักในธรรมเนียมปฏิบัติ กฎระเบียบ ข้อบังคับที่เปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์

2.3 ด้านทักษะทางปัญญา สามารถค้นหาข้อเท็จจริง ทำความเข้าใจและสามารถประเมินข้อมูล แนวคิดและหลักฐานใหม่ๆ จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย และใช้ข้อมูลที่ได้ในการแก้ไขปัญหาและงานอื่นๆ ด้วยตนเอง สามารถศึกษาปัญหาที่ค่อนข้างซับซ้อน และเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขได้อย่างสร้างสรรค์โดยคำนึงถึงความรู้ทางภาคทฤษฎี ประสบการณ์ทางภาคปฏิบัติและผลกระทบจากการตัดสินใจ สามารถใช้ทักษะและความข้าใจอันถ่องแท้ในเนื้อหาสาระทางวิชาการและวิชาชีพ สำหรับหลักสูตรวิชาชีพนักศึกษาสามารถใช้วิธีการปฏิบัติงานประจำและหาแนวทางใหม่ในการแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม

2.4 ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ มีส่วนช่วยและเอื้อต่อการแก้ปัญหาในกลุ่มได้อย่างสร้างสรรค์ ไม่ว่าจะเป็นผู้นำหรือสมาชิกของกลุ่ม สามารถแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำในสถานการณ์ที่ไม่ชัดเจนและต้องใช้นวัตกรรมใหม่ๆ ในการแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มในการวิเคราะห์ปัญหาได้อย่างเหมาะสมบนพื้นฐานของตนเองและของกลุ่ม รับผิดชอบในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องรวมทั้งพัฒนาตนเองและอาชีพ

2.5 ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถศึกษาและทำความเข้าใจในประเด็นปัญหา สามารถเลือกและประยุกต์ใช้เทคนิคทางสถิติหรือคณิตศาสตร์ที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสมในการศึกษาค้นคว้า และเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประมวลผล แปลความหมาย และนำเสนอข้อมูลสารสนเทศอย่างสม่ำเสมอ สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในการพูด การเขียน สามารถเลือกใช้รูปแบบของการนำเสนอที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มบุคคลที่แตกต่างกัน

นอกจากนี้ กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ หมวดที่ 7 ได้กำหนดองค์ประกอบของการประกันคุณภาพหลักสูตร ดังนี้

1. การบริหารหลักสูตร ระบุระบบและกลไกในการบริหารหลักสูตร

2. การบริหารทรัพยากรการเรียนการสอน

2.1 การบริหารงบประมาณ

2.2 ทรัพยากรการเรียนการสอนที่มีอยู่เดิม ความพร้อมของทรัพยากรที่มีอยู่แล้ว โดยแสดงรายการทรัพยากรการเรียนการสอนที่จำเป็น เช่น ตำรา หนังสืออ้างอิง เอกสารหรืออุปกรณ์การเรียนการสอนอื่นๆ รวมทั้งสื่ออิเลคทรอนิกส์อื่นๆ เป็นต้น

2.3 การจัดหาทรัพยากรการเรียนการสอนเพิ่มเติม กระบวนการวางแผนและจัดหาตำรา หนังสืออ้างอิง เอกสารหรืออุปกรณ์การเรียนการสอนอื่นๆ รวมทั้งสื่ออิเลคทรอนิกส์อื่นๆ

2.4 การประเมินความเพียงพอของทรัพยากร กระบวนการติดตามและประเมินความพอเพียงของหนังสือ ตำรา วารสารและอุปกรณ์การเรียนการสอนตลอดจนทรัพยากรอื่นๆ ที่จำเป็น

3. การบริหารคณาจารย์

3.1 การรับอาจารย์ใหม่ ระบุกระบวนการย่อๆ ในการรับอาจารย์ใหม่ เพื่อให้มั่นใจว่า อาจารย์มีคุณสมบัติและประสบการณ์เพียงพอต่อความรับผิดชอบการสอน

3.2 การมีส่วนร่วมของคณาจารย์ในการวางแผน การติดตามและทบทวนหลักสูตร อธิบายกระบวนการในการปรึกษาหารือร่วมกันและการมีส่วนร่วมของคณาจารย์ในการติดตามคุณภาพหลักสูตร การทบทวนประจำปีและการวางแผนสำหรับการปรับปรุงหลักสูตร

3.3 การแต่งตั้งคณาจารย์พิเศษ สรุปย่อๆ ถึงนโยบายในการแต่งตั้งอาจารย์ที่สอนบางเวลาและอาจารย์พิเศษ เช่น วิธีการอนุมัติ กระบวนการเลือกสรร และสัดส่วนต่อคณาจารย์ในหลักสูตรทั้งหลักสูตร

4. การบริหารบุคลากรสนับสนุนการเรียนการสอน

4.1 การกำหนดคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่ง

4.2 การเพิ่มทักษะความรู้เพื่อการปฏิบัติงาน เช่น การฝึกอบรม ทัศนศึกษา หรือการฝึกการทำวิจัยร่วมกับอาจารย์ เป็นต้น

5. การสนับสนุนและการให้คำแนะนำนักศึกษา

5.1 การให้คำปรึกษาด้านวิชาการ และอื่นๆ แก่นักศึกษา อธิบายถึงการจัดการที่ได้ดำเนินการในการให้คำปรึกษาแนะนำทางวิชาการแก่นักศึกษา รวมถึงตารางการทำงานของอาจารย์และการแนะนำแผนการเรียนในหลักสูตร การเลือกและวางแผนสำหรับอาชีพ

5.2 การอุทธรณ์ของนักศึกษา แนบกฎระเบียบสำหรับการอุทธรณ์ของนักศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวกับวิชาการรวมทั้งกระบวนการในการพิจารณาข้ออุทธรณ์เหล่านั้น

6. ความต้องการของตลาดแรงงาน สังคม และ/หรือความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต ให้อธิบายวงจรของการพัฒนาหลักสูตรหรือการปรับปรุงหลักสูตร โดยต้องสำรวจความต้องการทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพตลอดจนติดตามความเปลี่ยนแปลงและความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต

7. ตัวบ่งชี้ผลการดำเนินงาน (Key Performance Indicators) ระบุตัวบ่งชี้ผลการดำเนินงานที่ใช้ในการติดตามประเมินและรายงานคุณภาพของหลักสูตรประจำปีที่ระบุไว้ในหมวด 1 – 6 ข้างต้น เช่น จำนวนนักศึกษาที่

จบในเวลาที่กำหนด จำนวนนักศึกษาที่ตกออก (Retire) ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต การดำเนินงานตามการพัฒนา/ปรับปรุงที่กำหนด เป็นต้น โดยตัวบ่งชี้อย่างน้อยต้องสอดคล้องกับตัวบ่งชี้ของการประกันคุณภาพภายใน และการประเมินคุณภาพภายนอก

สรุปได้ว่า การเรียนรู้และมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในระดับปริญญาตรี ซึ่งมีอย่างน้อย 5 ด้าน เป็นมาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิตทุกคน ในแต่ละด้านจะมีระดับมาตรฐานผลการเรียนรู้ของระดับคุณวุฒิแต่ละสาขาวิชาที่แตกต่างกันและเป็นมาตรฐานที่กำหนดคุณภาพของบัณฑิตอย่างชัดเจน และได้กำหนดองค์ประกอบของการประกันคุณภาพหลักสูตร ดังนี้ การบริหารหลักสูตร การบริหารทรัพยากรการเรียนการสอน การบริหารคณาจารย์ การบริหารบุคลากรสนับสนุนการเรียนการสอน การสนับสนุนและการให้คำแนะนำนักศึกษา ความต้องการของตลาดแรงงาน สังคม และ/หรือความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต

3.4 การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และการประเมินคุณภาพภายนอก สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และการประเมินคุณภาพภายนอก สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) มีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องตามระดับการพัฒนาของสถาบันการศึกษา ตามความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี สภาพสังคมเศรษฐกิจ ความรู้และทักษะในอนาคตที่ตลาดงานต้องการ และพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้น ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในและระบบการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกจึงมีการปรับปรุงมาโดยตลอด ปัจจุบันระบบการประกันคุณภาพภายในเข้าสู่รอบที่สาม (2557-2561) และระบบการประเมินคุณภาพภายนอกเข้าสู่รอบที่สี่ (2558-2562)

ระบบการประกันคุณภาพภายในที่พัฒนาโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เริ่มใช้มาตั้งแต่ปีการศึกษา 2550 เป็นระบบแรกที่ให้สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งได้นำไปใช้ในการประเมินผลการดำเนินงานในทุกปีการศึกษา และให้สถาบันอุดมศึกษาเพิ่มเติมประเด็นการประเมินที่สะท้อนเอกลักษณ์ของแต่ละสถาบัน ในรอบแรกนี้ตัวบ่งชี้ประเมินผลการดำเนินงานมีทั้งตัวบ่งชี้ที่เป็นปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลผลิตหรือผลลัพธ์ โดยครอบคลุมองค์ประกอบคุณภาพตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2546 ตอบสนองเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการอุดมศึกษา และมาตรฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้ง สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันกับตัวบ่งชี้การประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. ในหลักการสำคัญคือไม่เป็นภาระซ้ำซ้อนในการปฏิบัติงานของสถาบันอุดมศึกษา ตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นสามารถประเมินได้ครบทุกมิติของระบบการประกันคุณภาพ คือ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ

และผลผลิตหรือผลลัพธ์ อีกทั้ง ยังมีความสมดุลระหว่างมุมมองการบริหารจัดการทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านนักศึกษาและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้านกระบวนการภายใน ด้านการเงิน และด้านบุคลากร การเรียนรู้และนวัตกรรม ในส่วนของเกณฑ์การประเมิน มีทั้งเกณฑ์ทั่วไปที่ใช้กับทุกสถาบันและที่แยกใช้เฉพาะกับสถาบันที่มีจุดเน้นต่างกัน ได้แก่ สถานที่เน้นการผลิตบัณฑิตและการวิจัย สถาบันที่เน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนาสังคม สถาบันที่เน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนาศิลปวัฒนธรรม และสถาบันที่เน้นการผลิตบัณฑิตเพียงอย่างเดียว เนื่องจากในระยะแรกนี้สถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งยังไม่มีกระบวนการทำงานที่เน้นวงจรคุณภาพอย่างชัดเจน ตัวบ่งชี้ส่วนใหญ่จึงเป็นตัวบ่งชี้ที่เน้นกระบวนการ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2558ข: ออนไลน์)

การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในรอบที่สอง พ.ศ. 2553 ยังคงยึดหลักการเดียวกับรอบแรก โดยนำแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) กฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 มาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา มาตรฐานเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. กรอบการปฏิบัติราชการตามมิติด้านต่างๆ ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ในกรณีมหาวิทยาลัยของรัฐมาเป็นกรอบในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน อย่างไรก็ตาม การพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประกันคุณภาพภายในรอบที่สองจะมุ่งเน้นการประเมินเฉพาะปัจจัยนำเข้าและกระบวนการ ในการวัดผลผลิตหรือผลลัพธ์นั้น สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้นำตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามของ สมศ.มาใช้ โดยถือเป็นส่วนหนึ่งของตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประกันคุณภาพภายในที่สถาบันอุดมศึกษาต้องดำเนินการให้ครบถ้วนทุกมิติของระบบประกันคุณภาพ คือ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิตหรือผลลัพธ์ ทั้งนี้ เกณฑ์ที่พัฒนาขึ้นในรอบนี้ยังมีความแตกต่างจากรอบแรกคือ การกำหนดประเภทเกณฑ์มาตรฐานทั่วไปที่ใช้กับทุกกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาและเกณฑ์มาตรฐานเพิ่มเติมเฉพาะกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ กลุ่ม ข สถาบันที่เน้นระดับปริญญาตรีกลุ่ม ค1 สถาบันเฉพาะทางที่เน้นระดับบัณฑิตศึกษา กลุ่ม ค2 สถาบันเฉพาะทางที่เน้นระดับปริญญาตรี และกลุ่ม ง สถาบันที่เน้นการวิจัยขั้นสูงและผลิตบัณฑิตระดับบัณฑิตศึกษา โดยเฉพาะระดับปริญญาเอกตามนิยามที่กำหนดในประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2555: ออนไลน์)

ในปี พ.ศ. 2557 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาโดยคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในระดับอุดมศึกษา ได้ตระหนักถึงความสำคัญของหน่วยย่อยของการอุดมศึกษาที่ทำหน้าที่ผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพ จึงได้กำหนดกรอบแนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษา โดยให้พิจารณาเพิ่มเติมในสาระที่เกี่ยวข้องในกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565) แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) มาตรฐานการอุดมศึกษา มาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2548 รวมทั้ง

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ทั้งนี้ ได้กำหนดให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน 3 ระดับ คือ ระดับหลักสูตร ระดับคณะ และระดับสถาบัน โดยมีองค์ประกอบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในตามพันธกิจ 4 ด้านของสถาบันอุดมศึกษา และเพิ่มเติมด้านอื่นๆ ที่จำเป็น สำหรับการพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษาภายในทั้งระดับหลักสูตร คณะ และสถาบันดำเนินการไปพร้อมกัน หากเป็นตัวบ่งชี้ที่เน้นกระบวนการจะต้องมีการประเมินผลลัพธ์ภายใต้การดำเนินการตามตัวบ่งชี้กระบวนการดังกล่าวด้วย (process performance) ซึ่งได้กำหนดหลักการพัฒนาไว้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2555: ออนไลน์) ดังนี้

การประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ระดับหลักสูตร ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การกำกับมาตรฐาน องค์ประกอบที่ 2 บัณฑิต องค์ประกอบที่ 3 นักศึกษา องค์ประกอบที่ 4 อาจารย์ องค์ประกอบที่ 5 หลักสูตร การเรียนการสอน การประเมินผู้เรียน และองค์ประกอบที่ 6 สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตรครอบคลุมเรื่องการส่งเสริมพัฒนานักศึกษา การวางระบบกระบวนการจัดการเรียนการสอน จำนวนอาจารย์ต่อนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา (โดยเฉพาะการคุมวิทยานิพนธ์ให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร) ผลงานทางวิชาการ ผลงานวิจัยของคณาจารย์ สื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน ห้องสมุดและแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ การดำเนินการตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ รวมทั้ง คุณภาพบัณฑิต ซึ่งจะพิจารณาจากการมีงานทำหรือประกอบอาชีพอิสระ คุณภาพผลงานตีพิมพ์และเผยแพร่ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ระดับคณะ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การผลิตบัณฑิต องค์ประกอบที่ 2 การวิจัย องค์ประกอบที่ 3 การบริการวิชาการ องค์ประกอบที่ 4 การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม และองค์ประกอบที่ 5 การบริหารจัดการ ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับคณะให้ครอบคลุมการดำเนินงานของคณะ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของแต่ละหลักสูตรที่คณะดูแล รวมทั้ง กิจกรรมนักศึกษา การบริการนักศึกษา การให้บริการทางวิชาการ การวิจัย การบริหารจัดการและการประกันคุณภาพของคณะ (โรงเรียนนายร้อยตำรวจ. 2560: 15-21)

การประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ระดับสถาบัน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การผลิตบัณฑิต องค์ประกอบที่ 2 การวิจัย องค์ประกอบที่ 3 การบริการวิชาการ องค์ประกอบที่ 4 การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม และองค์ประกอบที่ 5 การบริหารจัดการ ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับสถาบัน พิจารณาให้เป็นไปตามมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ มาตรฐานด้านศักยภาพและความพร้อมในการจัดการศึกษา ประกอบด้วยด้านกายภาพ ด้านวิชาการ ด้านการเงิน และด้านการบริหารจัดการ มาตรฐานด้านการดำเนินการตามภารกิจของสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วย ด้านการผลิตบัณฑิต ด้านการวิจัย ด้านการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ทั้งนี้ ควรมุ่งเน้นการประกันคุณภาพการดำเนินการของสถาบันเพื่อสนับสนุน

การจัดการเรียนการสอนของแต่ละคณะ โดยครอบคลุมในด้านกายภาพและภารกิจของสถาบัน รวมถึงการประกันคุณภาพในภาพรวม โดยจุดมุ่งหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาภายในแต่ละระดับ เพื่อการควบคุมคุณภาพ การติดตามตรวจสอบคุณภาพและการพัฒนาคุณภาพ การจัดการศึกษาในระดับหลักสูตร ระดับคณะและระดับสถาบันให้ได้ข้อมูลที่ชี้ผลการบริหารจัดการหลักสูตรที่ได้คุณภาพตามมาตรฐานการอุดมศึกษาของแต่ละคณะ และภาพรวมของสถาบัน อันจะนำไปสู่การกำหนดแนวทางและพัฒนาคุณภาพตามเกณฑ์และมาตรฐานที่ตั้งไว้อย่างต่อเนื่อง เพื่อจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในเสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ทุกปีการศึกษา ตลอดจนเพื่อรองรับการติดตามตรวจสอบอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกสามปีตามกฎกระทรวงฯ รวมทั้ง การสร้างความมั่นใจต่อสังคมในเรื่องคุณภาพบัณฑิตโดยผู้เรียนมีงานทำ ผู้เรียนมีคุณภาพตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และเพื่อประกอบการพิจารณาขึ้นทะเบียนหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 (โรงเรียนนายร้อยตำรวจ. 2560: 15-21)

ส่วนการประเมินคุณภาพภายนอกเป็นการประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษาโดยผู้ประเมินภายนอกที่ได้รับการรับรองจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ที่มีความเป็นอิสระ เป็นกลาง และไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับการประเมินคุณภาพภายนอก อันจะนำ ไปสู่การเข้าถึงคุณภาพการศึกษาอย่างสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาอย่างแท้จริง ซึ่งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2557: 6-10) ได้กำหนดกำหนดวัตถุประสงค์ ความสำคัญ แนวคิดและทิศทางไว้ ดังนี้ 1) เพื่อให้ทราบระดับคุณภาพของสถานศึกษาในการดำเนินภารกิจด้านต่างๆ 2) เพื่อกระตุ้นเตือนให้สถานศึกษาพัฒนาคุณภาพการศึกษาและประสิทธิภาพการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่อง 3) เพื่อให้ทราบความก้าวหน้าของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และ 4) เพื่อรายงานระดับคุณภาพและพัฒนาการในด้านคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาต่อสาธารณชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การประเมินคุณภาพภายนอกมีความสำคัญและมีความหมายต่อสถานศึกษาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชนดังต่อไปนี้ 1) ส่งเสริมสถานศึกษาให้พัฒนาเข้าสู่เกณฑ์มาตรฐานและพัฒนาตนเองเต็มตามศักยภาพอย่างต่อเนื่อง 2) เพิ่มความมั่นใจและคุ้มครองประโยชน์ให้ผู้รับบริการทางการศึกษาว่า สถานศึกษาจัดการศึกษามุ่งสู่คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีความสามารถ และมีความสุขเพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม 3) สถานศึกษาและหน่วยงานที่กำกับดูแล มีข้อมูลที่ช่วยตัดสินใจในการวางแผน และดำเนินการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการและบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด 4) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับนโยบายมีข้อมูลสำคัญในภาพรวมเกี่ยวกับคุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษาทุกระดับทุกสังกัด

นอกจากนี้ ได้กำหนดทิศทางในการประเมินคุณภาพภายนอกไว้ 6 ประเด็น คือ 1) ประเมินอิงเกณฑ์ตามจุดเน้นของสถานศึกษา 2) ประเมินคุณภาพโดยพิจารณาผลการจัดการศึกษาตามมาตรา 49 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 3) ให้ความสำคัญกับคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและความพร้อมของผู้เรียน ครู อาจารย์ เครื่องมืออุปกรณ์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การบริหารจัดการที่ได้มาตรฐานเป็นฐาน และการประกันคุณภาพภายใน 4) ประเมินโดยวิธีการและข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพโดยพิชญพิจารณ์ (Peer Review) 5) ประเมินโดยการยืนยันรายงานการประเมินตนเองที่ถูกต้องเชื่อถือได้เพื่อกระตุ้น ให้การประกัน คุณภาพภายในมีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น และ6) ลดตัวบ่งชี้ ปรับเปลี่ยนตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก โดยถ่ายโอนตัวบ่งชี้เกี่ยวกับปัจจัยนำเข้าและกระบวนการให้อยู่ในระบบการประกันคุณภาพภายใน

การประเมินคุณภาพภายนอก มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 ถึงปัจจุบัน มีรายละเอียด ดังนี้

1. การประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก (พ.ศ. 2544-2548) เป็นการประเมินเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของชาติและต้องการให้ทุกคนในประเทศเห็นว่า“การศึกษาเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของประชาชนทุกคนในประเทศ” จึงใช้รูปแบบการประเมินเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแก่สถานศึกษาในการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน จัดทำ รายงานประเมินตนเองเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอก โดยการยืนยันสภาพจริง ไม่ตัดสินผลได้หรือตก ผลการประเมินจะบอกถึงจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนาของสถานศึกษาตลอดจนแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษา

2. การประเมินคุณภาพภายนอกรอบสอง (พ.ศ. 2549-2553) เป็นการประเมินตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 ในมาตรา 51 ระบุว่า กรณีที่ผลการประเมินภายนอกของสถานศึกษาใดไม่ได้มาตรฐานที่กำหนด ให้ สมศ. จัดทำข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขต่อหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อให้สถานศึกษาปรับปรุงแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด ดังนั้น สมศ. จึงต้องให้การรับรองว่า สถานศึกษาจัดการศึกษาได้มาตรฐานคุณภาพหรือไม่ตามหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินแบบอิงเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นและแบบอิงสถานศึกษา เพื่อให้การประเมินมีความสมดุลระหว่างเกณฑ์ที่กำหนดกับงานที่สถานศึกษาดำเนินการ

3. การประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) เป็นการประเมินเพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพการศึกษา โดยพิจารณาจากผลผลิต ผลลัพธ์และผลกระทบมากกว่ากระบวนการและคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละสถานศึกษา ซึ่งในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม สมศ. ยังคงหลักการสำคัญของการประเมินคุณภาพภายนอก ให้สอดคล้องกับกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 หมวด 3 ที่ระบุว่าการประเมินคุณภาพภายนอกให้คำนึงถึงจุดมุ่งหมายและหลักการ คือ 1) เพื่อให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2) ยึดหลักความเที่ยงตรง เป็นธรรม และโปร่งใส

มีหลักฐานข้อมูลตามสภาพความเป็นจริงและมีความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ 3) สร้างความสมดุลระหว่างเสรีภาพทางการศึกษากับจุดมุ่งหมายและหลักการศึกษาของชาติ โดยให้มีเอกภาพเชิงนโยบาย ซึ่งสถานศึกษาสามารถกำหนดเป้าหมายเฉพาะและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เต็มตามศักยภาพของสถานศึกษาและผู้เรียน 4) ส่งเสริม สนับสนุน และร่วมมือกับสถานศึกษาในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา 5) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพ และพัฒนาการจัดการศึกษาของรัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น 6) คำนึงถึงความเป็นอิสระ เสรีภาพทางวิชาการ เอกลักษณ์ ปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของสถานศึกษา

ทั้งนี้ กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 และมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2551 กำหนดให้ สมศ. ประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาแต่ละแห่งตามมาตรฐานการศึกษาของชาติและครอบคลุมหลักเกณฑ์ในเรื่องต่างๆ ดังนี้ มาตรฐานที่ว่าด้วยผลการจัดการศึกษาในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา มาตรฐานที่ว่าด้วยการบริหารจัดการศึกษา มาตรฐานที่ว่าด้วยการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมาตรฐานที่ว่าด้วยการประกันคุณภาพภายใน

นอกจากนี้ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) (องค์การมหาชน) ได้เผยแพร่ (ร่าง) ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ (พ.ศ. 2559-2563) ระดับอุดมศึกษา ขณะนี้ อยู่ระหว่างการพิจาณาแนวทางการประเมิน โดยนำ (ร่าง) ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ (พ.ศ. 2559-2563) ระดับอุดมศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ก่อนประกาศใช้อย่างเป็นทางการต่อไป

สรุปได้ว่า ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในรอบใหม่นี้จะมุ่งเน้นที่การประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตรให้ดำเนินการตั้งแต่การวางระบบคุณภาพ การควบคุมคุณภาพ การติดตามตรวจสอบคุณภาพ การประเมินคุณภาพและการพัฒนาคุณภาพ เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้ใช้บัณฑิตและส่งเสริม สนับสนุน กำกับติดตามการดำเนินงานของคณะและสถาบันให้เป็นไปตามมาตรฐานและวิสัยทัศน์ที่สถาบันอุดมศึกษากำหนด โดยให้สะท้อนผลการจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ มีการควบคุมคุณภาพในทุกขั้นตอนของการผลิตบัณฑิต ในแต่ละปีการศึกษาโดยคณะกรรมการประจำหลักสูตร มีการตรวจสอบติดตามคุณภาพผลการผลิตบัณฑิต โดยคณะกรรมการประจำคณะและคณะกรรมการระดับสถาบันในทุกปีการศึกษา มีความเชื่อมโยงกับระบบการประเมินคุณภาพภายนอกที่จะมีการรับรองคุณภาพการศึกษาระดับชาติ รวมทั้งมีการประเมินคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพที่สะท้อนผลของการผลิตบัณฑิตในแต่ละปีการศึกษา เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในคุณภาพของ บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษา

4. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบ

4.1 ความหมายของรูปแบบ

มีนักวิจัยหลายท่านได้ให้ความหมายของรูปแบบไว้ ดังนี้

บุญส่ง หาญพานิช (2546: 92) ได้ให้ความหมายรูปแบบ คือ โครงสร้างโปรแกรม แบบจำลอง หรือตัวแบบที่จำลองสภาพตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้นจากการลดทอนเวลา โดยพิจารณาว่ามีสิ่งใดบ้างที่จะต้องนำมาศึกษา เพื่อใช้แทนแนวคิดหรือปรากฏการณ์ใดปรากฏการณ์หนึ่ง โดยอธิบายความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ ของรูปแบบนั้นๆ

ทิศนา แขมมณี (2551: 1) ได้ให้ความหมายของรูปแบบ คือ เป็นการสร้างมโนทัศน์เกี่ยวกับชุดของปรากฏการณ์โดยอาศัยหลักการของระบบรูปนัย ทั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อทำให้เกิดความกระจ่างชัดของนิยาม ความสัมพันธ์และประพจน์ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรูปแบบที่มีความเที่ยงตรงจะพัฒนาเป็นทฤษฎีต่อไป

ดนัย เทียนพุฒ (2556: ออนไลน์) ได้กล่าวว่า รูปแบบเป็นการบรรยายหรือกำหนดความเชื่อมโยงของสิ่งที่เป็นกุญแจสำคัญสำหรับทำความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ความรู้ของธุรกิจ

วิลเลอร์ (Willler. 1967: 15) ได้นิยาม รูปแบบ คือ เป็นการจำลองความจริงของปรากฏการณ์ เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่มีความสัมพันธ์องค์ประกอบที่เป็นกระบวนการของปรากฏการณ์นั้นๆ ให้ง่ายขึ้น

สมิธ และคนอื่นๆ (Smith and other. 1980: 461) กล่าวว่า รูปแบบ หมายถึง การย่อส่วนของจริงให้เล็กลงเพื่อการพิจารณา การทำความเข้าใจในข้อเท็จจริง ปรากฏการณ์ พฤติกรรมต่างๆ โดยมีการจัดวางให้เข้าใจง่ายเป็นเหมือนตัวแทนความจริง แต่มิใช่ข้อเท็จจริง หรือปรากฏการณ์ทั้งหมด

บาร์โดและฮาร์ตแมน (Bardo and Hartman. 1982: 245) กล่าวถึง รูปแบบว่าหมายถึง สิ่งที่พัฒนาขึ้นเพื่อบรรยายคุณลักษณะที่สำคัญๆ ของปรากฏการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อง่ายต่อการทำความเข้าใจ รูปแบบนั้นๆ จะมีรายละเอียดมากน้อยเพียงใด ประกอบด้วยองค์ประกอบใดบ้าง ไม่มีข้อกำหนดแน่นอนตายตัว ขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์แต่ละอย่างและตามวัตถุประสงค์ของผู้สร้างและพัฒนารูปแบบนั้นๆ

ราจ (Raj. 1996: 160) ได้ให้ความหมายของรูปแบบ (Model) ไว้ 2 ความหมาย คือ (1) รูปแบบ (Model) หมายถึง รูปย่อของความจริงของปรากฏการณ์ซึ่งแสดงด้วยข้อความจำนวนภาพ โดยการลดทอนเวลา ทำให้เข้าใจความจริงของปรากฏการณ์ได้ดียิ่งขึ้น และ (2) รูปแบบ (Model) หมายถึง ตัวแทนการใช้แนวคิดโปรแกรมที่กำหนดขึ้นเฉพาะ

คีฟส์ (Keeves. 1997: 386-387) ให้ความหมายของรูปแบบ หมายถึง สิ่งที่แสดงถึงโครงสร้างที่ใช้ทดสอบความสัมพันธ์หรือสิ่งที่เกี่ยวข้องกันระหว่างตัวแปรเปรียบเสมือนสมมุติฐานที่สร้างขึ้นจากความคิดประสบการณ์หรือทฤษฎี แต่รูปแบบไม่ใช่ทฤษฎี ซึ่งในการพัฒนารูปแบบนั้น ควรประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญของรูปแบบ 4 ประการ คือ (1) รูปแบบต้องนำไปสู่การทำนายผลที่เกิดขึ้นได้ (Prediction) สามารถนำไปพิสูจน์ ตรวจสอบได้โดยการสังเกต ทดสอบบนพื้นฐานของข้อมูลเชิงประจักษ์ได้ ถ้าผลการทดสอบไม่

สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ รูปแบบนั้นก็จะถูกปฏิเสธไป (2) โครงสร้างของรูปแบบต้องแสดงถึงกลไกเชิงสาเหตุเรื่องที่ศึกษา (Causal Mechanism) ใช้เป็นเครื่องมือทำนายและอธิบายปรากฏการณ์นั้น (3) รูปแบบควรเป็นเครื่องมือกระตุ้นให้เกิดการจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ (Imagination) ในการสร้างแนวความคิดใหม่ๆ ช่วยในการขยายขอบเขตในการค้นคว้าความรู้เพิ่มขึ้น และ (4) รูปแบบควรประกอบด้วยความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง (Structural Relationships) ของตัวแปรมากกว่าความสัมพันธ์เชิงเชื่อมโยง (Associative Relationships) เช่น ความสัมพันธ์เชิงเส้นแบบสหสัมพันธ์ (Correlation) และการถดถอย (Regression) ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการเริ่มต้นพัฒนารูปแบบ

กล่าวโดยสรุป รูปแบบ หมายถึง ตัวโครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบที่จะนำไปใช้ให้ได้ประโยชน์สูงสุดนั้น รูปแบบต้องประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ คือ มีความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง สามารถทำนายผล สามารถขยายผลทำนายได้อย่างกว้างขวางมากขึ้น สามารถนำไปสู่แนวคิดใหม่ๆ แนวทาง และกระบวนการพัฒนาจนสามารถบรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่วางไว้

4.2 ประเภทของรูปแบบ

มีผู้กล่าวถึงประเภทของรูปแบบไว้หลายท่าน ดังนี้

ทิพยวรรณ เตมียกุล (2545: 13) ได้จำแนกประเภทของรูปแบบเป็น 4 ประเภท ได้แก่ 1. รูปแบบที่ยึดกฎเกณฑ์เป็นรูปแบบที่มีระเบียบใช้เป็นรูปแบบที่มีระเบียบ แนวคิดในการแก้ไขปัญหา 2. รูปแบบที่ใช้พรรณนาเป็นรูปแบบที่ใช้บรรยายสิ่งที่เป็นอยู่ว่ามีลักษณะเช่นไร 3. รูปแบบที่มีตัวตนเป็นรูปแบบที่ตัวตนเป็นรูปแบบที่สามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจน และ 4. รูปแบบที่ไม่มีตัวตนเป็นรูปแบบที่ต้องจินตนาการ

ศิริชัย กาญจนวาสี (2545: 89) ได้แบ่งประเภทของรูปแบบจากวิธีการนำเสนอแนวคิดของรูปแบบตามการกระทำได้ 3 ลักษณะ ได้แก่

1. รูปแบบเชิงบรรยาย เป็นการนำเสนอโดยใช้การบรรยายระบุถึงหลักการหรือตัวแปรและมีคำอธิบายถึงปรากฏการณ์ด้วยคำบรรยายความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิด หลักการ หรือตัวแปรเหล่านั้น

2. รูปแบบเชิงรูปภาพ เป็นการนำเสนอโดยใช้รูปภาพ หรือสัญลักษณ์จำลองแสดงถึงแนวคิด หลักการ หรือตัวแปร และลากเส้นโยงความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิด หลักการ หรือตัวแปรเหล่านั้น

3. รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ เป็นการนำเสนอโดยใช้สัญลักษณ์แทนแนวคิด หลักการ หรือตัวแปร และใช้ฟังก์ชันคณิตศาสตร์เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิด หลักการ หรือตัวแปรเหล่านั้น

สมิธ (Smith. 1980: 108) ได้แบ่งประเภทของรูปแบบออกเป็น 2 ประเภท คือ รูปแบบเชิงกายภาพ แบ่งเป็น รูปแบบรูปปั้นที่มีลักษณะคล้ายของจริง เช่น เครื่องบินจำลอง และรูปแบบเชิงอุปมา ที่มีลักษณะคล้ายปรากฏการณ์จริง เช่น การทดลองทางเคมีในห้องปฏิบัติการ ก่อนทดลองจริง และรูปแบบเชิงสัญลักษณ์

จำแนกเป็นรูปแบบข้อความ เป็นการใช้ข้อความในการอธิบายย่อ เช่น คำอธิบายลักษณะงาน ลักษณะโครงสร้าง และรูปแบบทางคณิตศาสตร์

โทริ และ คาร์โรลล์ (Tosi & Carrol. 1882: 16) ได้กล่าวถึง ประเภทของรูปแบบอาจจะมีรูปแบบอย่างง่ายๆ ไปจนถึงรูปแบบที่มีความสลับ ซับซ้อนมากๆ และมีทั้งรูปแบบเชิงกายภาพ (Physical Model) ที่เป็นแบบจำลองของวัตถุ และรูปแบบเชิงคุณลักษณะ (Qualitative Model) ที่ใช้อธิบายปรากฏการณ์ด้วยภาษาหรือสัญลักษณ์ รูปแบบในทางสังคมศาสตร์ หมายถึง ชุดของข้อความเชิงนามธรรมเกี่ยวกับปรากฏการณ์ ที่เราสนใจ เพื่อใช้เป็นการนิยามคุณลักษณะหรือบรรยายคุณสมบัติอื่นๆ ให้เกิดความเข้าใจได้

คีฟส์ (Keeves. 1988: 561) ได้เสนอรูปแบบที่ใช้สำหรับทางการศึกษาและทางสังคมศาสตร์ไว้ 4 ประเภท ดังนี้ (1) รูปแบบเชิงอุปมาอุปมัย (Analogue Model) เป็นรูปแบบที่ใช้ในการเปรียบเทียบอุปมาอุปมัยกับปรากฏการณ์ที่เป็นรูปธรรมเพื่อสร้างความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรมลักษณะเป็นรูปแบบเชิงกายภาพ (2) รูปแบบเชิงภาษา (Sematic Model) เป็นรูปแบบเชิงนามธรรมที่มีลักษณะสำคัญ คือ เป็นการอธิบาย โดยใช้ปรากฏการณ์ทางภาษาซึ่งอาจเป็นตัวอักษร รูปภาพ หรือแผนภูมิ เพื่อให้เห็นโครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบและความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์นั้นเป็นอย่างดี (3) รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ (Mathematical Model) นำมาใช้ในการวัดผลการศึกษาต่อมาจึงขยายไปใช้กับการวิจัยการศึกษาในสาขาวิชาต่างๆ รูปแบบชนิดนี้ใช้สมการทางคณิตศาสตร์ เป็นสื่อในการแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ และ (4) รูปแบบเชิงสาเหตุ (Causal Model) เป็นรูปแบบที่พัฒนามาจากเทคนิคการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) เป็นวิธีวัดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่สามารถบอกได้ว่า ตัวแปรอิสระตัวใดบ้างที่มีผลกระทบทางตรงและทางอ้อมต่อตัวแปรที่สนใจ ศึกษาทั้งขนาดและทิศทางที่มีผลกระทบร่วมกับหลักการสร้างรูปแบบ เชิงภาษาโดยนำตัวแปรต่างๆ มาสัมพันธ์เชิงเหตุผลที่เกิดขึ้น

สไตเนอร์ (Steiner. 1988: 189) ได้จำแนกประเภทของรูปแบบออกเป็น 2 ลักษณะ คือ รูปแบบเชิงกายภาพ (Physical Models) เป็นแบบจำลองที่ออกแบบมาจากของจริง เป็นแบบจำลองที่สร้างและออกแบบไว้เพื่อใช้เป็นต้นแบบของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และรูปแบบเชิงแนวคิด (Conceptual Models) แบ่งเป็นรูปแบบเชิงแนวคิดของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Conceptual Selection) หมายถึง รูปแบบ แบบจำลองทฤษฎี และรูปแบบเชิงแนวคิดเพื่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Conceptual Model – for) หมายถึง รูปแบบที่สร้างเพื่ออธิบายทฤษฎี

สรุปได้ว่า ประเภทรูปแบบ มีหลายประเภท รูปแบบอุปมา อุปมัย รูปธรรม นามธรรม รูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบาย สิ่งที่ศึกษาด้วยภาษา รูปภาพ รูปแบบที่ใช้สมการทางคณิตศาสตร์เป็นสื่อในการแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ และรูปแบบที่พัฒนามาจากเทคนิคโดยการนำเอาตัวแปรต่างๆ มาสัมพันธ์กันเชิงเหตุผล ทั้งนี้ การเลือกใช้รูปแบบใดนั้นขึ้นอยู่กับการนำเสนอ ส่วนการแบ่งประเภทของรูปแบบขึ้นอยู่กับเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ และความเหมาะสมในการนำไปใช้ตามลักษณะของแต่ละรูปแบบ

4.3 องค์ประกอบของรูปแบบ

จากการศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบ มีนักวิชาการสรุปองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

ทิศนา แขมมณี (2551: 220) ได้สรุปองค์ประกอบของรูปแบบ มี 4 รูปแบบ คือ 1. รูปแบบสามารถนำไปสู่การทำนายผลที่ตามมา สามารถทดสอบ/สังเกตได้ 2. ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุอธิบายปรากฏการณ์กลไกเชิงสาเหตุที่ กำลังศึกษา และอธิบายเรื่องที่กำลังศึกษา 3. รูปแบบช่วยจินตนาการสร้างความคิดรวบยอดความสัมพันธ์ของสิ่งที่กำลังศึกษา/ช่วยสืบเสาะความรู้ 4. รูปแบบมีความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างมากกว่าความสัมพันธ์เชิงเชื่อมโยง

สมบูรณ์ ศิริสรรหิรัญ (2547: 354-355) ที่ได้พัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของคณบดี ซึ่งพบว่า องค์ประกอบของรูปแบบ มี 4 องค์ประกอบ คือ คุณลักษณะที่ต้องพัฒนา หลักการและแนวคิดกำกับรูปแบบ วัตถุประสงค์ทั่วไปของรูปแบบตามกระบวนการพัฒนา และแนวทางการนำรูปแบบสู่ความสำเร็จ

นอกจากนี้ อัมพร พงษ์กังสนานั้นท์ (2550: 179-180) ได้พัฒนารูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต พบว่า รูปแบบมีองค์ประกอบ 8 องค์ประกอบคือ ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา หลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้ การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ การบริหารจัดการการศึกษา กลุ่มเป้าหมาย และสุดท้ายคือการมีส่วนร่วม

บราวน์และโมเบิร์ก (Brown and Moberg: 1980: 667) ได้สังเคราะห์รูปแบบขึ้นจากแนวคิดเชิงระบบ (System Approach) กับหลักการบริหารตามสถานการณ์ (Contingency Approach) และองค์ประกอบตามรูปแบบประกอบด้วย สภาพแวดล้อม (Environment) เทคโนโลยี (Technology) โครงสร้าง (Structure) กระบวนการจัดการ (Management Process) และ การตัดสินใจสั่งการ (Decision Making)

อีวานเซอวิช (Ivancevich. 1989: ออนไลน์) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของรูปแบบ ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และ ข้อมูลป้อนกลับจากสภาพแวดล้อม การพิจารณารูปแบบในลักษณะนี้ถือว่า ผลผลิตของระบบเกิดจากการที่มีปัจจัยนำเข้าส่ง เข้าไปผ่านกระบวนการ ซึ่งจะจัดกระทำให้เกิดผลผลิตขึ้น และให้ความสนใจกับข้อมูลป้อนกลับจากสภาพแวดล้อมภายนอก

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของรูปแบบประกอบด้าย การกำหนดโครงสร้างกระบวนการที่มีความสัมพันธ์กันของตัวแปรต่างๆ ที่ออกแบบตามแนวคิด ทฤษฎี และคำนึงถึงองค์ประกอบทั้งระบบให้ครอบคลุมปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต ซึ่งจะออกแบบขององค์ประกอบตาม แนวคิด ทฤษฎีงานวิจัย และหลักการพื้นฐานในการกำหนดรูปแบบต่างๆ เป็นหลักตามความเหมาะสมของแต่ละบริบท เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงต่อไป

5. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์องค์ประกอบ

5.1 ความหมายของการวิเคราะห์องค์ประกอบ

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการวิเคราะห์องค์ประกอบไว้ ดังนี้

นงลักษณ์ วิรัชชัย (2542: 123-124) ได้กล่าวว่า วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติที่ช่วยให้นักวิจัยสร้างองค์ประกอบจากตัวแปรหลายๆ ตัวแปร โดยรวมกลุ่มตัวแปรที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันเป็นองค์ประกอบเดียวกัน และแต่ละองค์ประกอบ คือ ตัวแปรแฝงอันเป็นคุณลักษณะที่นักวิจัยต้องการศึกษา

เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย (2549: 70) ได้กล่าวว่า การวิเคราะห์ องค์ประกอบเป็นเทคนิคทางสถิติสำหรับวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัวที่ออกแบบมาเพื่อช่วยให้ได้ใช้แสวงหาความรู้ความจริง

สมบูรณ์ สุริยวงศ์ (2550: 9) กล่าวว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบหมายถึง วิธีการสกัดเพื่อค้นหาองค์ประกอบที่แฝงอยู่ในเมทริกซ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่สังเกตได้ โดยให้มีการสูญเสียข้อมูลเดิมน้อยที่สุดและสามารถระบุโครงสร้างตัวแปรขององค์ประกอบแต่ละตัวตามความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบกับตัวแปรที่เรียกว่าน้ำหนักองค์ประกอบ รวมถึง การตีความหมายองค์ประกอบและการให้คะแนนองค์ประกอบนั้น

กัลยา วานิชย์บัญชา (2551: 214) กล่าวว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นการวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัวที่มีความสัมพันธ์กันมาก โดยการสรุปรายละเอียดของตัวแปรหลายตัว เป็นเทคนิคที่ใช้ในการลดจำนวนตัวแปรอีกเทคนิคหนึ่ง เพื่อศึกษาถึงโครงสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรและสร้างตัวแปรใหม่

สุวิมล ติรกานันท์ (2553: 15) กล่าวว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นการวิเคราะห์ตัวแปรกลุ่มหนึ่งที่ระบุโครงสร้างเบื้องหลังตัวแปรกลุ่มนั้น โดยอาศัยความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันของกลุ่มตัวแปรโดยที่ไม่มีตัวแปรใดเป็นตัวแปรตาม ซึ่งการวิเคราะห์องค์ประกอบนี้เป็นลักษณะการรวมกลุ่มของตัวแปรในลักษณะของเส้นตรง

ยุทธ ไกยวรรณ์ (2556: 57) กล่าวว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นเทคนิคการวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อจัดกลุ่มตัวแปรที่มีคุณสมบัติในการอธิบายลักษณะของข้อมูลที่เหมือนกันได้ รวมถึงการจัดกลุ่มตัวแปรที่มีลักษณะหรือความสัมพันธ์ใกล้เคียงกันเข้าไปในกลุ่มเดียวกัน

สรุปได้ว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบ หมายถึง วิธีการทางสถิติที่ช่วยจัดกลุ่มตัวแปรในปริมาณมากมารวมกันไว้ในกลุ่มเดียวกัน เป็นเทคนิคทางสถิติที่ใช้ในการลดจำนวนตัวแปรที่มีจำนวนมากที่ไม่สามารถนำตัวแปรทั้งหมดมาวิเคราะห์ เทคนิคนี้เป็นการจัดกลุ่มตัวแปรที่มีคุณสมบัติ ลักษณะของข้อมูลหรือความสัมพันธ์ใกล้เคียงกันให้เข้าไปในกลุ่มเดียวกัน โดยอาศัยโครงสร้างและแบบแผนความสัมพันธ์ที่มีอยู่ในตัวแปร และหลังจากการวิเคราะห์องค์ประกอบแล้วอาจได้ตัวแปรใหม่

5.2 จุดมุ่งหมายของการวิเคราะห์องค์ประกอบ

นักวิชาการหลายท่านได้อธิบายจุดมุ่งหมายของการวิเคราะห์องค์ประกอบ ดังนี้

สมบูรณ์ สุริยวงศ์ (2550: 10-11) กล่าวว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างและพัฒนาตัวแปรใหม่ที่มีความสัมพันธ์กัน ทำให้สามารถอธิบายข้อมูลเดิมได้ดีขึ้น ซึ่งมีจุดมุ่งหมายดังต่อไปนี้

1. เพื่อค้นหาองค์ประกอบหรือคุณลักษณะใหม่ที่ซ่อนเร้นอยู่ในกลุ่มตัวแปรต่างๆ
2. เพื่อกำหนดจำนวนองค์ประกอบที่อยู่ในตัวแปรแฝงให้เหมาะสมกับข้อมูลเดิม
3. เพื่อตีความหมายขององค์ประกอบหรือคุณลักษณะใหม่แฝงรวมถึงการตั้งชื่อในองค์ประกอบใหม่
4. เพื่อใช้ข้อมูลที่ได้จากการใช้องค์ประกอบ หรือคุณลักษณะใหม่ที่ซ่อนเร้นอยู่ในรูปของความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง
5. เพื่อใช้องค์ประกอบหรือกลุ่มตัวแปรใหม่นี้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติอื่น เช่น การวิเคราะห์ปัจจัยของกลุ่มตัวแปรหนึ่งที่ส่งผลต่อตัวแปรอีกตัวหนึ่ง เป็นต้น
6. เพื่อสร้างสเกลการวัด เพื่อพัฒนาแบบวัด โดยการตัดข้อคำถามที่ไม่มีความสำคัญออกเพื่อนำแบบวัดมาปรับปรุงแก้ไขใหม่ให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น
7. เพื่อทดสอบสมมติฐานหรือยืนยันโครงสร้างองค์ประกอบว่าโครงสร้างนั้นมีองค์ประกอบมีองค์ประกอบเป็นไปตามแนวคิดและทฤษฎีหรือไม่

กัลยา วานิชย์บัญชา (2551: 216-217) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการวิเคราะห์องค์ประกอบมีดังต่อไปนี้ เพื่อศึกษาโครงสร้างความสัมพันธ์ของกลุ่มตัวแปรที่มีจำนวนมาก ทำให้ทราบว่าตัวแปรใดบ้างมีความสัมพันธ์กันมากหรือน้อย รวมไปถึงตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์กัน เพื่อลดจำนวนตัวแปรด้วยการสร้างองค์ประกอบขึ้นเพื่อเป็นตัวแทนของตัวแปรหลายๆ ตัวแปรโดยการศึกษาโครงสร้างของตัวแปร และเพื่อตรวจสอบหรือยืนยันความถูกต้องของโครงสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรว่า เป็นไปตามที่ศึกษาหรือไม่

สุวิมล ติรกานันท์ (2553: 15-19) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการวิเคราะห์องค์ประกอบมี 2 ลักษณะคือ เพื่อการสรุปข้อมูล (Data Summarization) เป็นการสรุปความสัมพันธ์ของกลุ่มตัวแปรให้อยู่ในรูปขององค์ประกอบหรือระบุโครงสร้างที่อยู่เบื้องหลังของกลุ่มตัวแปร รวมถึงการลดจำนวนตัวแปรด้วยการรวมเข้ากันเป็นองค์ประกอบ และเพื่อการยืนยันโครงสร้าง (Construct Validity) เป็นการระบุโครงสร้างที่อยู่เบื้องหลังของกลุ่มตัวแปร (Underlying Structure) ซึ่งเป็นขั้นตอนในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ยุทธ ไกยวรรณ์ (2556: 59) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายการวิเคราะห์องค์ประกอบมี 2 ประการคือ เพื่อจัดกลุ่มตัวแปรว่าตัวแปรใดควรจะอยู่ในองค์ประกอบใด และเพื่อยืนยันความถูกต้องของน้ำหนักองค์ประกอบ

สรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายหลักของการวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อสรุปความสัมพันธ์ของกลุ่มตัวแปรให้อยู่ในรูปองค์ประกอบเดียวกันเพื่อลดจำนวนตัวแปรลงเพื่อสะดวกในการแปรความหมาย และยืนยันโครงสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรว่าเป็นไปตามข้อมูลเชิงประจักษ์ เพื่อความถูกต้องขององค์ประกอบ

5.3 ขั้นตอนการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ

นักวิชาการหลายท่านได้อธิบายขั้นตอนการวิเคระห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ดังนี้

นงลักษณ์ วิรัชชัย (2542: 128-150) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจไว้ ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการเตรียมเมตริกซ์ของความแปรปรวนร่วม แบ่งเป็น

1.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลในการกำหนดตัวแปรที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นๆ ผู้วิจัยจะต้องศึกษาทฤษฎีหรือขอบเขตของเรื่องที่จะศึกษาก่อนว่ามีองค์ประกอบใดบ้าง และแต่ละองค์ประกอบน่าจะมีตัวแปรอะไรบ้างที่จะอธิบายองค์ประกอบนั้น ซึ่งข้อมูลที่ใช้วิเคราะห์องค์ประกอบจะต้องมีลักษณะเป็นข้อมูลต่อเนื่องหลายๆ ตัวแปรที่เก็บได้จากกลุ่มตัวอย่างและนำเสนอข้อมูลในลักษณะของเมตริกซ์ที่เรียกว่าเมตริกซ์ข้อมูล โดยกำหนดให้แถวคือผลของการเก็บข้อมูล ส่วนคอลัมน์เป็นค่าสังเกตแต่ละตัว

1.2 การเตรียมเมตริกซ์ความแปรปรวนร่วมหรือเมตริกซ์สหสัมพันธ์ เป็นการดูแบบแผนความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร จากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย เมตริกซ์นี้จะบอกให้ทราบว่าตัวแปรต่างๆ มีความสัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใด และทำให้ทราบว่าตัวแปรใดควรจะรวมอยู่ในการวิเคราะห์องค์ประกอบต่อไป โดยพิจารณาจากสิ่งต่างๆ ดังที่ ทาบาชนิคและฟิเดล (Tabachnick and Fidell. 1996: 662-666) กล่าวไว้ดังนี้

- วิธีหาองค์ประกอบหลัก โดยองค์ประกอบหลักแรกจะเป็นผลรวมเชิงเส้นตรงของตัวแปรและมีความแปรปรวนมากที่สุด ส่วนองค์ประกอบหลักอื่นๆ จะมีความแปรปรวนรองลงมา โดยเป็นอิสระจากองค์ประกอบที่ได้สกัดมาก่อนหน้าแล้ว การสกัดองค์ประกอบวิธีนี้จะอธิบายความแปรปรวนทุกประเภท รวมไปถึงความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนด้วย ดังนั้น ค่าความร่วมกันเริ่มต้นจึงเท่ากับ 1 โดยจะแทนค่า 1 ลงบนเส้นทแยงมุมหลักของเมตริกซ์สหสัมพันธ์

- วิธีหาองค์ประกอบร่วม ได้แก่

1. วิธี Principal Factor Analysis (PC) คือ การสกัดองค์ประกอบซึ่งเป็นอิสระจากกันที่สามารถอธิบายความแปรปรวนได้มากที่สุด มีการขจัดความแปรปรวนโดยเฉพาะและความแปรปรวนคลาดเคลื่อนออกไปจากองค์ประกอบ ดังนั้น ค่าความร่วมกันเริ่มต้นบนเส้นทแยงมุมหลักของเมตริกซ์สหสัมพันธ์จึงไม่เท่ากับ 1 เหมือนวิธีหาองค์ประกอบหลัก แต่จะประมาณค่าด้วยวิธีการคำนวณซ้ำหลายรอบ

โดยจะใช้ค่าเริ่มต้นคือค่าสหสัมพันธ์พหุคูณยกกำลังสอง ซึ่งแสดงถึงความแปรปรวนของตัวแปรที่ถูกอธิบายโดยตัวแปรอื่นที่เหลือ

2. วิธี Maximum Likelihood คือ การประมาณค่าน้ำหนักองค์ประกอบของประชากรจากเมตริกซ์สหสัมพันธ์ที่สังเกตมาได้ด้วยความเป็นไปได้สูงสุด

3. วิธี Unweighted Least Square คือ การทำให้ความแตกต่างกำลังสองระหว่างเมตริกซ์สหสัมพันธ์ที่คำนวณได้จากข้อมูลละเมตริกซ์สหสัมพันธ์ที่สร้างขึ้นมาใหม่มีค่าน้อยที่สุด โดยจะพิจารณาเฉพาะความแตกต่างของสมาชิกนอกเส้นทแยงมุมหลัก

4. วิธี Generalized Least Square ใช้หลักเดียวกับวิธี Unweighted Least Square แต่จะมีการถ่วงน้ำหนักตัวแปร โดยการถ่วงน้ำหนักก่อนแล้วจึงหาความแตกต่างระหว่างเมตริกซ์สหสัมพันธ์ที่คำนวณได้จากข้อมูลและเมตริกซ์สหสัมพันธ์ที่สร้างขึ้นมาใหม่

5. วิธี Image Factoring ในการสกัดองค์ประกอบนี้ สิ่งที่มีร่วมกันของตัวแปรคือ การถูกพยากรณ์ได้ด้วยการถดถอยพหุคูณ เป็นการพยากรณ์ตัวแปรที่ 1 จากตัวแปรที่เหลือ พยากรณ์ตัวแปรที่ 2 จากตัวแปรที่เหลือ และทำเช่นนี้เรื่อยไป ความแปรปรวนจากเมตริกซ์นี้คือค่าความร่วมกัน ดังนั้น จึงต้องระมัดระวังในการแปลความผลที่ได้จากการสกัดองค์ประกอบด้วยวิธีนี้ เนื่องจากค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่ได้จะเป็นค่าความแปรปรวนร่วมระหว่างตัวแปรและองค์ประกอบ ไม่ใช่ค่าสหสัมพันธ์

6. วิธี Alpha Factoring วิธีนี้สนใจที่ค่าความเชื่อมั่นขององค์ประกอบร่วมกัน โดยการประมาณค่าความร่วมกันที่ทำให้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาขององค์ประกอบมีค่ามากที่สุด โดยวิธีการคำนวณซ้ำหลายรอบ

สมบูรณ์ สุริยวงศ์ (2550: 15-27) กล่าวว่า ขั้นตอนการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจมี 7 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การกำหนดปัญหาของการวิจัย การวิเคราะห์องค์ประกอบนี้มีการกำหนดปัญหาการวิจัยออกเป็น 2 ลักษณะ ประกอบด้วย การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ เพื่อสร้างองค์ประกอบของตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กัน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เพื่อยืนยันโครงสร้างของแนวคิดและทฤษฎีที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาว่าข้อมูลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่ อย่างไร

2. การวางแผนในการวิเคราะห์องค์ประกอบ มีการวางแผนที่สำคัญ 3 ประการดังต่อไปนี้

2.1 การคำนวณหาค่าเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เพื่อค้นหาโครงสร้างหรือองค์ประกอบตามความสัมพันธ์ของตัวแปรแต่ละตัวว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับมากหรือน้อยเท่าใด

2.2 การเลือกตัวแปรมาวิเคราะห์ ควรเป็นตัวแปรต่อเนื่อง ถ้าเป็นตัวแปรจัดประเภท ผู้วิจัยก็สามารถนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบต่อไปได้ โดยการแทนค่า 0 – 1 เพื่อนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบ โดย

ตัวแปรแต่ละตัว ควรเป็นตัวบ่งชี้ที่มีความเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบนั้นๆ โดยอิงแนวคิดทฤษฎีหรือนิยามศัพท์ของผู้วิจัย

2.3 ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบนั้นจะต้องมีจำนวนประชากรอย่างน้อย 5 – 10 เท่า ของจำนวนตัวบ่งชี้ทั้งหมดเพื่อลดความคลาดเคลื่อนแบบสุ่มที่มีผลต่อ ระดับความมีนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

3. การพิจารณาข้อตกลงเบื้องต้นในการวิเคราะห์องค์ประกอบ มีดังต่อไปนี้

3.1 การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยค่าเมทริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรแต่ละคู่จะต้องมีความสัมพันธ์พอเพียงต่อการวิเคราะห์องค์ประกอบ ซึ่งควรมีค่ามากกว่า 0.30 ขึ้นไป

3.2 การวิเคราะห์เมทริกซ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโดยภาพรวม (Bartlett's Test of Sphericity) เป็นวิธีการทางสถิติที่ใช้ทดสอบเมทริกซ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรว่ามีความเหมาะสมเพียงพอที่จะวิเคราะห์องค์ประกอบต่อไปหรือไม่

3.3 การวิเคราะห์ความเหมาะสมเพียงพอของตัวแปร (Measure of Sampling Adequacy หรือ MSA) ที่ใช้ตรวจสอบเมทริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรที่มีความเหมาะสมจะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 ซึ่งถ้าค่าความเหมาะสมเพียงพอของตัวแปรเท่ากับ 0 แสดงว่าตัวแปรแต่ละตัวมีความคลาดเคลื่อนกับตัวแปรตัวอื่นสูงแต่ในทางกลับกันถ้าค่าความเหมาะสมเพียงพอของตัวแปรค่าเท่ากับ 1 แสดงว่าตัวแปรแต่ละตัวไม่มีความคลาดเคลื่อนกับตัวแปรอื่น สามารถวิเคราะห์องค์ประกอบต่อไปได้

4. การเลือกวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบ

4.1 การเลือกวิธีการสกัดองค์ประกอบ โดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Component Analysis) เป็นการหาภาพรวมของความแปรปรวนของข้อมูลเดิมโดยให้มีองค์ประกอบน้อยที่สุดตามจุดมุ่งหมายในการวิเคราะห์องค์ประกอบ โดยการใช้วิธีการวิเคราะห์ส่วนประกอบหลัก (Principal Component: PCA) วิธีนี้จะพิจารณาความแปรปรวนร่วมก่อนสกัดองค์ประกอบโดยให้สัดส่วนที่เป็นความแปรปรวนเฉพาะ (Unique Variance) ให้มีค่าน้อยที่สุด ทำให้ค่าเริ่มต้นมีค่าเท่ากับ 1 อยู่ในเส้นทแยงมุมของเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรบ่งบอกถึงตัวแปรรวม หลังจากนั้นตัวแปรรวมถูกสกัดเป็นองค์ประกอบและขจัดส่วนที่เป็นความแปรปรวนเฉพาะให้มีค่าน้อยที่สุดออกไป จะเหลือเพียงส่วนที่เป็นองค์ประกอบร่วมเรียกว่า เมทริกซ์องค์ประกอบ (Factor Matrix) ซึ่งค่าของส่วนที่เป็น Communalities เป็นค่าประมาณของความแปรปรวนร่วมกันอยู่ระหว่างตัวแปรกับองค์ประกอบจะอยู่ในเส้นทแยงมุมของเมริกซ์องค์ประกอบ

4.2 การกำหนดจำนวนองค์ประกอบ เมื่อตัวแปรถูกสกัดออกเป็นองค์ประกอบวิธีการสกัดองค์ประกอบจะเริ่มจากการสกัดองค์ประกอบแรกที่มีค่าตัวแปรร่วมมากที่สุด ส่วนองค์ประกอบที่สองจะมีความแปรปรวนร่วมรองไปจากองค์ประกอบแรก องค์ประกอบที่สามจะเป็นองค์ประกอบที่มีความแปรปรวนร่วมรองจากองค์ประกอบที่สองจนถึงองค์ประกอบสุดท้าย โดยใช้เกณฑ์ดังนี้

4.2.1 เกณฑ์ที่ใช้เปรียบเทียบความแปรปรวน (Latent Root) เป็นเกณฑ์ที่พิจารณาองค์ประกอบที่มีค่าไอเก็น (Eigenvalue) ที่มีค่ามากกว่า 1.0 ขึ้นไปเป็นองค์ประกอบที่มีนัยสำคัญ ซึ่งวิธีนี้มีความเหมาะสมกับตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์จำนวนอยู่ระหว่าง 20–50 ตัวแปร แต่ถ้ามีตัวแปรในการวิเคราะห์น้อยกว่า 20 ตัวแปร วิธีนี้มีแนวโน้มที่จะได้จำนวนองค์ประกอบน้อย แต่ถ้ามีจำนวนตัวแปรในการวิเคราะห์มากกว่า 50 ตัวแปร ก็จะมีจำนวนองค์ประกอบมาก

4.2.2 เกณฑ์ความรู้ของผู้วิจัย (A Prior Criterion) เป็นเกณฑ์ที่นักวิจัยมีความรู้ในเรื่องที่ศึกษามาเป็นอย่างดีว่างานวิจัยนี้มีจำนวนกี่องค์ประกอบ ส่วนใหญ่การใช้วิธีนี้เป็นการตรวจสอบสมมติฐานตามทฤษฎีแล้วนำไปทำซ้ำและตรวจสอบเพื่อให้ได้องค์ประกอบที่แน่นอนเพื่อยืนยันองค์ประกอบในการวิจัย

4.2.3 เกณฑ์ร้อยละของความแปรปรวนร่วม (Percentage of Variance Criteria) เป็นเกณฑ์ของการใช้ร้อยละสะสมของความแปรปรวนร่วมที่มีองค์ประกอบร่วมกันอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งในการวิจัยทางสังคมศาสตร์นั้นจำนวนองค์ประกอบที่ตัดนั้นควรมีร้อยละสะสมของความแปรปรวนร่วมอย่างน้อยร้อยละ 60 ถึงจะอยู่ในระดับขั้นยอมรับได้

5. การตีความหมายองค์ประกอบ การคัดเลือกองค์ประกอบที่สกัดได้ในครั้งแรกนั้นเป็นเมทริกซ์ขององค์ประกอบที่ยังไม่ผ่านการหมุนแกน (Unrotated Factor Matrix) ซึ่งจะแสดงจำนวนขององค์ประกอบเบื้องต้นที่ได้จากการสกัดองค์ประกอบ เมทริกซ์ขององค์ประกอบจะประกอบด้วยน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกับองค์ประกอบของตัวแปรแต่ละตัวในองค์ประกอบแต่ละอัน ซึ่งองค์ประกอบที่ยังไม่มีการหมุนแกนนี้เป็นการลดจำนวนตัวแปรให้อยู่ในรูปขององค์ประกอบเท่านั้น แต่ยังไม่สามารถตีความหมายตัวแปรเพื่อตรวจสอบได้ ทั้งนี้เพราะ น้ำหนักองค์ประกอบแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแต่ละตัวกับองค์ประกอบแต่ละอันเท่านั้น ผู้วิจัยต้องหมุนแกนองค์ประกอบเพื่อให้องค์ประกอบมีความหมายที่ชัดเจนมากขึ้น เช่น การสร้างองค์ประกอบเพิ่มเติม การลบตัวแปรบางตัวออกจากการวิเคราะห์ข้อมูล การเปลี่ยนแปลงวิธีการหมุนแกนแบบอื่น เป็นต้น

6. ความเที่ยงตรงของผลการวิเคราะห์องค์ประกอบ การตรวจสอบและการสรุปผลจากการวิเคราะห์จากกลุ่มตัวอย่างอ้างอิงไปยังประชากร นั่นคือผลการวิเคราะห์จากกลุ่มตัวอย่างนั้นสามารถใช้เป็นตัวแทนของผลประชากรได้หรือไม่ โดยการยืนยันและประเมินผลการวิเคราะห์ด้วยวิธีการทำซ้ำกับกลุ่มตัวอย่างอีกกลุ่มหนึ่งและนำผลการวิเคราะห์ที่ทำซ้ำมายืนยันกับผลการวิเคราะห์ในครั้งก่อน เพื่อนำมาเปรียบเทียบรูปแบบขององค์ประกอบที่ได้จากการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกันโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) เพื่อศึกษาข้อมูลที่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

7. การใช้ประโยชน์จากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบ การใช้ประโยชน์จากการวิเคราะห์องค์ประกอบขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการนำไปประยุกต์ใช้ ถ้าวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์องค์ประกอบต้องการลดจำนวนตัวแปรโดยการหาโครงสร้างของตัวแปรในรูปขององค์ประกอบและตีความหมาย

องค์ประกอบ ผลของการวิเคราะห์องค์ประกอบนี้ จะเป็นข้อมูลพื้นฐานในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้างของตัวแปรที่มีผลต่อการตีความหมายของการวิเคราะห์ในการใช้เทคนิคอื่นต่อไป ถ้าวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นการที่จะเลือกตัวแปรที่เหมาะสมต่อการที่จะนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป รูปแบบของการวิเคราะห์จะแตกต่างกันออกไป ดังนี้

7.1 ตัวแปรที่เป็นตัวแทนขององค์ประกอบสามารถใช้เป็นตัวแปรสำหรับการวิเคราะห์ในขั้นต่อไป ต้องมีการตรวจสอบเมทริกซ์ขององค์ประกอบและเลือกตัวแปรที่มีความสัมพันธ์สูงสุดเพียงตัวเดียวกับองค์ประกอบ และเลือกตัวแปรที่มีความสัมพันธ์สูงสุดเพียงตัวเดียวกับองค์ประกอบแต่ละตัวมาเป็นตัวแทนของตัวแปรชี้วัดขององค์ประกอบนั้นๆ ส่วนตัวแปรอื่นที่มีความสัมพันธ์ต่ำจะถูกตัดทิ้ง ซึ่งการเลือกใช้ตัวแปรเป็นตัวแทนขององค์ประกอบนั้นมีข้อเสียคือ การไม่สามารถประมาณความคลาดเคลื่อนได้ อาจส่งผลทำให้ตีความหมายองค์ประกอบนั้นผิด

7.2 ตัวแปรใช้ในการสร้างมาตราส่วนประเมินค่า ตัวแปรทุกตัวที่มีความสัมพันธ์สูงกับองค์ประกอบหนึ่งจะนำมารวมกันเป็นมาตรวัดที่มีทิศทางเดียวหรือองค์ประกอบเดียว ทำให้ความคลาดเคลื่อนในการวัดลดน้อยลงและมีความเชื่อมั่นสูงขึ้นเพราะตัวแปรแต่ละตัวมีความสัมพันธ์กันสูง จึงเหมาะที่จะใช้เป็นมาตรวัดประเมินค่า

7.3 การคำนวณหาคะแนนขององค์ประกอบ (Factor Scores) การวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นการสร้างกลุ่มของตัวแปรที่มีจำนวนน้อยกว่าแทนกลุ่มของตัวแปรเดิมที่มีตัวแปรมากกว่า แล้วได้สูตรคำนวณหาคะแนนขององค์ประกอบ ซึ่งเป็นคะแนนรวมที่คำนวณมาจากองค์ประกอบแต่ละอันสำหรับผู้ตอบแต่ละคน คะแนนขององค์ประกอบนี้จะมีค่ามากในข้อคำถามที่สัมพันธ์กับองค์ประกอบสูง และมีค่าน้อยในข้อคำถามที่สัมพันธ์กับองค์ประกอบต่ำ เพราะคะแนนขององค์ประกอบนี้จะต้องอยู่บนพื้นฐานของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกับน้ำหนักองค์ประกอบ

แฮร์และคนอื่นๆ (Hair. et al. 1998: 103-106) กล่าวถึงเกณฑ์ในการพิจารณาจำนวนองค์ประกอบที่จะนำมาใช้ภายหลังจากการสกัดองค์ประกอบ ดังนี้

1. ค่าไอเกน (Eigen Value) ขององค์ประกอบที่มีค่ามากกว่า 1 จะถูกพิจารณาว่าเป็นองค์ประกอบร่วมที่จะนำมาใช้

2. การทดสอบ Scree Test เป็นการพิจารณากราฟซึ่งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่าไอเกนกับจำนวนองค์ประกอบ หากพบว่า ค่าไอเกนเริ่มจะมีความชันน้อยลงหรือค่อนข้างจะราบเรียบแล้ว จำนวนองค์ประกอบก่อนที่จะถึงจุดนั้นคือจำนวนองค์ประกอบร่วมที่จะนำมาใช้

3. เกณฑ์ร้อยละของความแปรปรวน โดยจะพิจารณาค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมต่อความแปรปรวนทั้งหมดที่สกัดได้ จุดมุ่งหมายเพื่อที่จะให้องค์ประกอบต่างๆ ที่สกัดได้นั้นมีนัยสำคัญในทางปฏิบัติ

ในสาขาสังคมศาสตร์ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมต่อความแปรปรวนทั้งหมดที่ร้อยละ 60 ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ

4. การหมุนแกนองค์ประกอบ เป็นการกระจายความแปรปรวนของตัวแปรกล่าวคือ ตัวแปรบางตัวมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากในหลายองค์ประกอบ ดังนั้น จึงต้องหมุนแกนเพื่อให้แปลความได้ง่ายยิ่งขึ้น เนื่องจากการหมุนแกนจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ตัวแปรบางตัวที่เดิมเป็นสมาชิกหลายๆ องค์ประกอบจะกลายเป็นสมาชิกขององค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งอย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น ซึ่งการหมุนแกนองค์ประกอบแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังที่ แฮร์และคนอื่นๆ (Hair. et al. 1998: 107-110) กล่าวไว้ ดังนี้

4.1 การหมุนแกนแบบมุมฉาก เป็นการหมุนแกนองค์ประกอบที่แกนองค์ประกอบยังคงตั้งฉากหรือเป็นอิสระจากกัน การหมุนแกนประเภทนี้มีหลายวิธี ได้แก่

4.1.1 การหมุนแกนแบบ Quartimax เป็นการหมุนแกนโดยการเน้นการเปลี่ยนแถวให้ง่ายขึ้น

4.1.2 การหมุนแกนแบบ Varimax เป็นการหมุนแกนโดยเน้นการเปลี่ยนคอลัมน์ให้ง่ายขึ้น ทำให้แต่ละคอลัมน์ของเมตริกซ์ประกอบด้วยตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงและต่ำ จึงทำให้แปลความได้ง่ายขึ้น

4.1.3 การหมุนแกนแบบ Equamax เป็นการหมุนแกนซึ่งผสมผสานกันระหว่างการหมุนแกนแบบ Quartimax และ Varimax แต่ยังไม่เป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลายนัก

4.2 การหมุนแกนแบบมุมแหลม เป็นการหมุนแกนองค์ประกอบที่มุมระหว่างแกนองค์ประกอบไม่เท่ากับ 90 องศา ซึ่งการหมุนแกนประเภทนี้มี 2 วิธี ได้แก่ Direct oblimin และ Promax ซึ่งการพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบนั้น เป็นการพิจารณาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกับองค์ประกอบ ถ้าตัวแปรใดมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .60 ขึ้นไปจะถือได้ว่าตัวแปรนั้นเป็นสมาชิกขององค์ประกอบนั้นอย่างชัดเจน นักวิจัยส่วนมากใช้เกณฑ์ที่ .50 แต่อย่างไรก็ตาม ค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่เด่นชัดหรือมีนัยสำคัญจะต้องมีค่ามากกว่า .30 (Kline. 1998: 57)

4.3 การหมุนแกนแบบมุมฉาก จะได้ผลลัพธ์ซึ่งเป็นเมตริกซ์องค์ประกอบเพียงเมตริกซ์เดียว แต่การหมุนแกนแบบมุมแหลมจะให้เมตริกซ์ซึ่งแสดงค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 2 เมตริกซ์ คือ เมตริกซ์แบบแผนและเมตริกซ์โครงสร้าง ค่าน้ำหนักองค์ประกอบยกกำลังสองในเมตริกซ์แบบแผนแสดงให้เห็นถึงการส่งผลเฉพาะของตัวแปรที่มีต่อองค์ประกอบ โดยจะไม่รวมส่วนของความแปรปรวนซึ่งมาจากการซ้อนทับขององค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กัน ดังนั้น นักวิจัยส่วนมากจึงรายงานผลจากเมตริกซ์แบบแผน (Hair. et al. 1998: 113)

5. การสร้างมาตราองค์ประกอบ จุดประสงค์ในการสร้างมาตราองค์ประกอบคือ เพื่อค้นหามิติของข้อมูลสังเกตและเพื่อนำองค์ประกอบร่วมบางองค์ประกอบไปใช้ในการศึกษาค้นคว้าต่อไป วิธีการสร้างมาตราองค์ประกอบอาจทำได้หลายวิธี เช่น ใช้วิธีการถดถอย (Regression) ใช้เกณฑ์กำลังน้อยที่สุด (Least Square) วิธีของบาร์ทเลท (Bartlett) ใช้หลักของ Orthogonal ใช้ผลรวมของน้ำหนักองค์ประกอบที่มีค่าสูงในตัวแปรสังเกตได้ต่างๆ สร้างส่วนประกอบสำคัญ (Principal Component Scale) เป็นต้น

นอกจากนี้ สตีเวน ทาบาชนิคและไฟเดล (Steven. 1992; Tabachnick and Fidell. 2001; อ้างถึงใน เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย. 2549: 186) ได้วิเคราะห์องค์ประกอบมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหาการวิจัย ซึ่งในขั้นตอนแรกนักวิจัยควรกำหนดปัญหาการวิจัยให้ชัดเจนพร้อมๆ กับทบทวนทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เก็บข้อมูล และตัดสินใจเลือกวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบซึ่งมี 2 วิธี คือ ถ้านักวิจัยมีจุดมุ่งหมายวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อพัฒนา หรือสร้างทฤษฎีใหม่ หรือสร้างความตรงเชิงโครงสร้างของเครื่องมือใหม่เป็นเชิงสำรวจว่า กลุ่มตัวแปรที่สังเกตได้นั้นมีคุณลักษณะร่วมกันกี่องค์ประกอบ มีอะไรบ้างนักวิจัยก็ควรเลือกใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis หรือเรียกสั้นๆ ว่า EFA) แต่ถ้านักวิจัยมีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบยืนยันว่าคุณลักษณะร่วมของกลุ่มตัวแปรที่นำมาศึกษาจะเป็นไปตามองค์ประกอบร่วมตามสมมติฐานหรือไม่ ก็ควรเลือกใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis หรือเรียกสั้นๆ ว่า CFA)

วิธีที่ 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการสำรวจข้อมูลและกำหนดจำนวนองค์ประกอบเพื่อมาอธิบายความแปรปรวนร่วมระหว่างตัวแปรที่มีอยู่ เมื่อนักวิจัยไม่มีหลักฐานอ้างอิงเพียงพอสำหรับเป็นกรอบของสมมติฐานเกี่ยวกับจำนวนองค์ประกอบภายใต้ข้อมูลที่วัดได้ ดังนั้น การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ จึงมุ่งเน้นการสร้างทฤษฎี และสร้างความตรงเชิงโครงสร้างของเครื่องมือแบบทดสอบใหม่

วิธีที่ 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เนื่องจากรูปแบบองค์ประกอบเชิงสำรวจมีมากจึงมีการพัฒนามาเป็นรูปแบบในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน นักวิจัยจะเริ่มต้นที่สมมติฐานในการวิเคราะห์เป็นการศึกษาตัวแปรที่ถูกนำไปสัมพันธ์กับองค์ประกอบและองค์ประกอบที่ถูกสัมพันธ์กันเอง สมมติฐานที่ตั้งจะต้องอยู่บนพื้นฐานของทฤษฎี ดังนั้น การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน จึงเน้นเพื่อใช้ตรวจสอบหรือยืนยันองค์ประกอบที่กำหนดไว้ตามทฤษฎีหรือเป็นการทดสอบทฤษฎีซ้ำๆ

ขั้นที่ 2 การตรวจสอบข้อมูลที่ใช้วิเคราะห์ว่าเป็นไปตามข้อตกลงของสถิติการวิเคราะห์องค์ประกอบหรือไม่ และสร้างเมตริกส์สหสัมพันธ์ โดยการพิจารณาความสัมพันธ์ของตัวแปรทุกคู่โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรคู่ใดมีค่าเข้าใกล้ -1 หรือ +1 แสดงว่าตัวแปรคู่นั้นมีความสัมพันธ์กันสูงมากจึงควรอยู่ในองค์ประกอบเดียวกัน หรือค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรคู่ใดเข้าใกล้ศูนย์ แสดงว่าตัวแปรคู่นั้นไม่มีความสัมพันธ์ควรอยู่คนละองค์ประกอบ หรือมีตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์

กับตัวแปรอื่นๆ หรือมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอื่นๆ ที่เหลือน้อยมากควรตัดตัวแปรนั้นออกจากการวิเคราะห์ สถิติที่บ่งชี้ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร คือ

2.1 การทดสอบเมตริกส์เอกลักษณ์ (Identity Matrix) ด้วยการใช้สถิติทดสอบของบาร์ทเลท (Bartlett's test of Sphericity) โดยพิจารณาที่ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่น้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.05 ($P \leq 0.05$) ซึ่งค่าเมตริกส์สหสัมพันธ์ของประชากรไม่เป็นเมตริกส์เอกลักษณ์ และเมตริกส์สหสัมพันธ์นั้นมีความเหมาะสมที่จะใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบต่อไป (Kerlinger. 1986; อ้างถึงใน เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย. 2549: 192)

2.2 ค่าไคเซอร์ เมเยอร์ ออลกิน (Kaiser–Meyer–Olkin) หรือค่า KMO เป็นดัชนีปรียบเทียบขนาดของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่สังเกตได้ และขนาดของสหสัมพันธ์พาร์เชียล (Partial Correlation) ระหว่างตัวแปรแต่ละคู่ เมื่อขจัดความแปรปรวนของตัวแปรอื่นๆ ออกไปแล้วว่ามีความเหมาะสมในการวิเคราะห์องค์ประกอบหรือไม่

2.3 ค่าการร่วมกันของตัวแปร (Communality) ได้มาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรอื่นๆ หรือองค์ประกอบที่สกัดได้กับตัวแปรนั้น เป็นดัชนีที่ชี้บ่งความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงระหว่างตัวแปรและตัวแปรอื่นๆ มีพิสัยอยู่ระหว่าง 0 – 1 ค่า 0 คือ ค่าที่แสดงว่าองค์ประกอบร่วมไม่สามารถอธิบายความแปรปรวนนั้นได้ด้วยองค์ประกอบร่วม ค่าที่สามารถนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบต่อไปได้คือค่าที่มากกว่า 0.2 หากพบว่า มีตัวแปรใดที่มีค่าน้อยกว่าที่กำหนดให้ขจัดออกไปจากการวิเคราะห์ก่อน (Kerlinger. 1986; อ้างถึงใน เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย. 2549: 193)

ขั้นที่ 3 การสกัดองค์ประกอบ มีวัตถุประสงค์คือเพื่อหาจำนวนองค์ประกอบที่สามารถใช้แทนตัวแปรทั้งหมดทุกตัวได้ดี วิธีการสกัดองค์ประกอบมีหลายวิธี แต่ที่นิยมกันคือ วิธีวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (PCA) เป็นวิธีที่เหมาะสมในการใช้เพื่อลดจำนวนตัวแปรให้เหลือน้อยที่สุด แต่สามารถอธิบายความหมายได้มากที่สุด และเป็นวิธีที่จะใช้เมื่อมีการรวมกันเชิงเส้นตรงของตัวแปรที่สังเกตได้ซึ่งไม่มีความสัมพันธ์กัน หรือตัวแปรที่มีอิสระต่อกันซึ่งทุกตัวจะมีค่าการร่วมกันขององค์ประกอบร่วม (Common Factor) เท่ากับ 1 (Kerlinger. 1986; อ้างถึงใน เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย. 2549: 193) นอกจากนี้ วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก เป็นวิธีที่ช่วยค้นหาจำนวนองค์ประกอบที่มีความสามารถเพียงพอในการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่สังเกตได้ ซึ่งมีวิธีการให้เลือกใช้ดังนี้ 1) วิธีความเป็นไปได้มากที่สุด 2) วิธีกำลังสองน้อยที่สุด 3) วิธีอัลฟา 4) วิธีภาพลักษณ์ และ 5) วิธีการสกัดองค์ประกอบหลัก

ขั้นที่ 4 เลือกวิธีการหมุนแกน การหมุนแกนองค์ประกอบ หลังจากการสกัดองค์ประกอบด้วยวิธีต่างๆ แล้วจะได้จำนวนองค์ประกอบที่น้อยที่สุดของข้อมูลซึ่งมักจะแปลความหมายได้ยาก และในบางครั้งจะพบความสลับซับซ้อนขององค์ประกอบ ในกรณีที่ตัวแปรตัวหนึ่งมีน้ำหนักองค์ประกอบบนองค์ประกอบมากกว่าหนึ่งตัวยิ่งมีความสลับซับซ้อนของตัวแปรมากเท่าใด ความยุ่งยากในการแปลความหมายของ

องค์ประกอบและตัวแปรก็มีมากเท่านั้น การหมุนแกนองค์ประกอบจะทำให้ตัวแปรบางตัวที่แต่เดิมเป็นสมาชิกของหลายองค์ประกอบ กลายมาเป็นสมาชิกองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งอย่างเด่นชัดมากขึ้นกว่า เดิม ซึ่งสังเกตได้จากน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรนั้น การหมุนแกนเป็นการเปลี่ยนตำแหน่งของข้อมูลตัวแปรให้สัมพันธ์กับองค์ประกอบในลักษณะที่ชัดเจนขึ้น โดยไม่ทำให้ค่าความร่วมกันหรืออัตราส่วนร้อยละของค่าการผันแปรทั้งหมดที่อธิบายโดยองค์ประกอบเปลี่ยนแปลงไป

การหมุนแกนทำได้ 2 วิธี คือการหมุนแกนแบบออโธกอนอล (Orthogonal Rotation) โดยให้แกนองค์ประกอบเป็นอิสระจากกันหรือทำมุม 90 องศาต่อกัน แต่ถ้าไม่ได้กำหนดให้แต่ละองค์ประกอบเป็นอิสระจากกันจะเป็นการหมุนแบบออบลิค (Oblique Rotation) โดยยอมให้แต่ละองค์ประกอบมีความสัมพันธ์กัน รายละเอียดของแต่ละวิธี ดังนี้

1. การหมุนแกนองค์ประกอบแบบออโธกอนอล เป็นการหมุนแกนที่ยังคงให้แกนองค์ประกอบตั้งฉากซึ่งกันและกัน ซึ่งแสดงถึงความเป็นอิสระระหว่างองค์ประกอบการหมุนแกนแบบนี้มีวิธีการสำคัญ 3 วิธี คือ

1.1 วิธีแวริแมกซ์ เป็นวิธีที่ทำให้ผลรวมความแปรปรวนของน้ำหนักองค์ประกอบระหว่างองค์ประกอบมีค่าสูงสุด ทำให้แต่ละองค์ประกอบแยกจากกันชัดเจน โดยพยายามให้ตัวแปรมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงที่สุดหรือต่ำที่สุดในแต่ละองค์ประกอบ โดยทั่วไปพบว่า วิธีนี้เหมาะสำหรับการหมุนแกนที่เป็นอิสระจากกัน

1.2 วิธีควอติแมกซ์ เป็นวิธีที่พยายามให้ตัวแปรมีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบสูงบนองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่ง และมีค่าต่ำบนองค์ประกอบอื่นๆ ที่ให้เห็นเด่นชัดถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกับองค์ประกอบแต่โครงสร้างองค์ประกอบอาจไม่เรียบง่ายเหมือนวิธีแรก

1.3 วิธีอิควิแมกซ์ เป็นวิธีที่ผสมผสานระหว่างวิธีแวริแมกซ์กับวิธีรควอติแมกซ์ พยายามหาโครงสร้างอย่างง่ายของทั้งตัวแปรและองค์ประกอบ แต่วิธีนี้ยังไม่เป็นที่นิยมกว้างขวาง

2. การหมุนแกนองค์ประกอบแบบออบลิค เป็นการหมุนแกนองค์ประกอบที่แกนองค์ประกอบไม่ต้องฉากกัน ซึ่งเป็นการหมุนที่ยอมให้องค์ประกอบมีความสัมพันธ์กันได้เป้าหมายที่องค์ประกอบคล้ายกับวิธีหมุนแกนองค์ประกอบแบบออโธกอนอล แต่มีเพียงลักษณะที่เพิ่มเติมคือ องค์ประกอบมีความสัมพันธ์กันได้ สิ่งที่พึงระวัง ได้แก่ ถ้ากลุ่มตัวอย่างมีขนาดเล็กอาจมีข้อจำกัดในด้านความตรง

ขั้นที่ 5 เลือกค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ซึ่งค่าน้ำหนักองค์ประกอบนี้เป็นค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ซึ่งค่าน้ำหนักองค์ประกอบมีค่าระหว่าง -1 ถึง +1 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบจะใช้ในการจัดกลุ่มตัวแปรว่าควรอยู่องค์ประกอบใด โดย สมบูรณ์ สุริยวงศ์ (2550: 121) ได้แนะนำเกณฑ์การพิจารณาน้ำหนักองค์ประกอบไว้ดังนี้

1. ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมีค่ามากกว่า ± .30 เป็นเกณฑ์ขั้นต่ำที่ยอมรับได้
2. ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมีค่ามากกว่า ± .40 เป็นเกณฑ์ขั้นมีความสำคัญ
3. ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมีค่ามากกว่า ± .50 เป็นเกณฑ์ขั้นมีนัยสำคัญ

ขั้นที่ 6 ตั้งชื่อองค์ประกอบที่วิเคราะห์ โดยพิจารณาความคล้ายคลึงกันระหว่างตัวแปรที่อยู่ในองค์ประกอบ ถ้านักวิจัยค้นคว้ามาตามโครงสร้างของทฤษฎี นักวิจัยอาจจะต้องการใช้ชื่อองค์ประกอบตามทฤษฎีที่ได้ค้นคว้ามา หรือนักวิจัยอาจจะตั้งชื่อใหม่ที่สอดคล้องกับแนวคิดของนักวิจัยเอง เกณฑ์ในการตั้งชื่อองค์ประกอบจะมีความหมายกับโครงสร้างขององค์ประกอบนั้นๆ ถ้าองค์ประกอบนั้นมีตัวแปร 1-2 ตัวแปร และข้อมูลนั้นไม่เป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้น เมื่อวิเคราะห์องค์ประกอบแล้วอาจจะเรียกองค์ประกอบอีกชื่อหนึ่งว่ารูปแบบกิโก้ (GIGO Model หรือ Garbage in and Garbage out Model) ซึ่งก็คือสิ่งที่ไม่มีประโยชน์ต่อการวิจัย ส่วนมากจะพบเมื่อนักวิจัยเลือกใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ โดยที่เธอร์สโตนแนะนำว่า ในแต่ละองค์ประกอบควรมีตัวแปรอย่างน้อย 3 ตัวแปร (Chatfield and Collinsl. 1980: 89; อ้างถึงใน เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย. 2549: 199)

สมบูรณ์ สุริยวงศ์ (2550: 225-227) ได้สรุปขั้นตอนพัฒนาแบบสอบถามโดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบไว้ 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. ตรวจสอบสมมติฐานของการวิจัยว่ามีตัวแปรอะไรบ้าง ที่จะต้องวัด โดยตรวจสอบสมมติฐานแต่ละข้อว่ามีจำนวนตัวแปรที่ต้องวัดมีจำนวนกี่ตัว

2. ให้คำนิยามศัพท์หรือความหมายคำศัพท์ตัวแปรแต่ละตัวว่า หมายถึงอะไร และครอบคลุมขอบเขตไปถึงอะไรบ้าง ขั้นนี้เป็นการศึกษาสำรวจวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับคำศัพท์ว่ามีทฤษฎี หลักการ งานวิจัย เป็นต้น ที่เกี่ยวข้องกับคำศัพท์ที่ต้องการวัด มีเครื่องมือวัดมากมายหลากหลายรูปแบบที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ต้องการจะวัด

3. ศึกษาในระดับย่อย (Small – Scale Pilot Study) โดยการร่างคำถามปลายเปิดที่ครอบคลุมเกี่ยวข้องกับคำนิยามศัพท์ที่ต้องการวัดตามที่ทบทวนวรรณกรรมมา นอกจากนี้ ข้อคำถามเหล่านี้อาจจะได้มาจากการสนทนากับบุคคลทั่วไปโดยตั้งคำถามในแง่มุมต่างๆ แล้วนำข้อคำถามที่ได้มาร่างเป็นข้อๆ

4. สร้างแบบสอบถามบนพื้นฐานของการค้นคว้าจากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและการศึกษาในระดับย่อยที่ร่างไว้ เรียงข้อคำถามแบบสุ่มและเลือกสเกลการวัดให้เหมาะสม (โดยทั่วไปจะใช้ Rating Scale) และนำแบบสอบถามทั้งหมดนี้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ หรือตัวอย่างของประชากรที่จะใช้ในการวิจัยพิจารณาตรวจสอบในเชิงของความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ ความไวต่อการรับรู้ ความกระชับของภาษา ความชัดเจนของภาษา เป็นต้น

5. ตรวจแก้แบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญหรือตัวอย่างประชากร อ่านทบทวนข้อคำถามที่แก้ไขแล้วอีกครั้งหนึ่ง พิมพ์ข้อคำถามให้ชัดเจนให้เป็นระเบียบ เว้นระยะการพิมพ์ให้สวยงาม

สะอาดเรียบร้อย และจัดรูปแบบของแบบสอบถามตามมาตรฐานของแบบสอบถาม รวมทั้งกำหนดคอลัมน์ในการใส่ข้อมูลลงเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ต่อไป

6. เลือกเกณฑ์กำหนดความหมายของตัวแปร ขั้นนี้เป็นการกำหนดข้อคำถามแต่ละข้อว่าได้ออกแบบเขียนเพื่อวัดตรงตามเนื้อหาหรือโครงสร้างตามคำนิยาม

7. นำแบบสอบถามที่พิมพ์เรียบร้อยแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

สรุปได้ว่า ขั้นตอนการวิเคราะห์องค์ประกอบ มีหลายขั้นตอน คือ กำหนดปัญหาการวิจัย ตรวจสอบข้อมูลที่ใช้วิเคราะห์และสร้างเมตริกส์สหสัมพันธ์ การสกัดองค์ประกอบ การเลือกวิธีการหมุนแกน เลือกค่าน้ำหนักองค์ประกอบ และตั้งชื่อองค์ประกอบที่วิเคราะห์ นอกจากนี้ การพัฒนาแบบสอบถามโดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบคือ การตรวจสอบสมมติฐานของการวิจัยว่า มีตัวแปรอะไรบ้างที่จะต้องวัด การให้คำนิยามศัพท์ การร่างคำถามปลายเปิดที่ครอบคลุมเกี่ยวข้องกับคำนิยามศัพท์ที่ต้องการวัดตามที่ทบทวนวรรณกรรม การสร้างแบบสอบถามบนพื้นฐานของการค้นคว้าจากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง การตรวจแก้แบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ การเลือกเกณฑ์กำหนดความหมายของตัวแปร และการนำแบบสอบถามที่พิมพ์เรียบร้อยแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

5.4 โมเดลสมการโครงสร้าง

โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) เป็นเทคนิคทางสถิติเทคนิคหนึ่งที่ใช้ในการทดสอบ (Testing) และประมาณค่า (Estimate) ความสัมพันธ์เชิงเหตุผล (Causal Relationships) การสร้างโมเดลสมการโครงสร้างมีวัตถุประสงค์ได้ทั้งเพื่อการทดสอบทฤษฎี (Theory Testing) หรือเพื่อสร้างทฤษฎี (Theory Building) กรณีการทดสอบทฤษฎี สร้างโมเดลด้วยวิธีการเชิงอนุมาน (Deductive) หรือการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เริ่มต้นจากการศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยเพื่อกำหนดโมเดลสมมติฐานที่แสดงเป็นโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Causal Model) ที่จะได้รับการทดสอบจากข้อมูลที่รวบรวมได้ว่ามีความสอดคล้อง (Fit) กันหรือไม่ โดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) ส่วนกรณีการสร้างทฤษฎี สร้างโมเดลด้วยวิธีการเชิงอุปมาน (Inductive) หรือการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) แล้วใช้ข้อมูลประมาณค่าของพารามิเตอร์อิสระ (Free Parameters) ซึ่งบ่อยครั้งที่สมมติฐานเบื้องต้นอาจปรับโมเดล ในกรณีเช่นนี้ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (พัชรี หล้าแหล่ง. 2560: ออนไลน์)

แนวคิดเกี่ยวกับโมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้น (SEM) โดยทั่วไปเป้าหมายของการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ คือ การบรรยาย (Description) การอธิบาย (Explanation) การพยากรณ์ (Prediction) และการควบคุม (Control) ปรากฏการณ์ธรรมชาติ เพื่อให้ได้เกิดผลการวิจัยที่จะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป ยุทธวิธีสำคัญสำหรับการวิจัยเพื่อตอบปัญหาวิจัยตามเป้าหมายข้างต้นคือ การสร้างโมเดลการ

วิจัย (Research Model) โดยอาศัยทฤษฎีทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์เป็นพื้นฐาน ซึ่งโมเดลการวิจัย คือ แบบจำลองที่นักวิจัยสร้างขึ้นตามทฤษฎีแทนปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในธรรมชาติ เพื่อความเหมาะสมในการศึกษาวิจัย การที่ต้องสร้างโมเดลการวิจัยเพราะการศึกษาจากปรากฏการณ์ธรรมชาติไม่อาจทำได้โดยสะดวก เนื่องจากมีลักษณะซับซ้อนและมีโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ที่หลากหลาย แต่ในการวิจัยนักวิจัยมีขีดความสามารถจำกัดไม่สามารถศึกษาได้ครบทุกองค์ประกอบ วิธีการสร้างโมเดลการวิจัยเป็นการประยุกต์ทฤษฎีเข้ากับสภาพปรากฏการณ์ที่เป็นจริงในธรรมชาติตามวิธีนิรนัยให้ได้เป็นโมเดลที่เป็นสมมติฐานวิจัย จากนั้นนักวิจัยจึงนำโมเดลการวิจัยไปตรวจสอบโดยใช้วิธีอุปนัยว่า โมเดลการวิจัยมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์มากน้อยเพียงใด ควรจะต้องปรับปรุง พัฒนาโมเดลอย่างไรให้โมเดลสอดคล้องกับสภาพปรากฏการณ์จริง อันจะนำไปสู่การพัฒนาทฤษฎี และสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อไป (นงลักษณ์ วิรัชชัย. 2542: 2)

โมเดลการวิจัยไม่จำเป็นต้องมีเพียงสมการเดียว เนื่องจากตามสภาพความเป็นจริง ไม่มีปรากฏการณ์ใดที่เป็นอิสระจากปรากฏการณ์อื่นๆ ตัวแปรต้น X หรือตัวแปรตาม Y ต่างก็ได้รับอิทธิพลจากตัวแปรอื่นๆ และมีอิทธิพลต่อตัวแปรอื่นๆ โมเดลการวิจัยจึงควรมีตัวแปรหลายตัว อาจเป็นโมเดลการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุ นอกจากนี้ ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรยังอาจเป็นแบบอื่นที่มิใช่แบบเส้นตรงและอาจเป็นความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่เป็นความสัมพันธ์ทางเดียวหรือสองทางได้ด้วย โมเดลการวิจัยอาจเป็นโมเดลเชิงสาเหตุแบบทางเดียวหรือแบบย้อนกลับได้ ในกรณีที่มีตัวแปรจำนวนมากและมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรซับซ้อน โมเดลการวิจัยควรจะมีลักษณะเป็นชุดของสมการที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมดที่ตรงตามสภาพความเป็นจริง

ตัวแปรที่ใช้ในโมเดลการวิจัยแบ่งเป็นสองประเภท คือ ตัวแปรภายนอก (Exogenous Variables) และตัวแปรภายใน (Endogenous Variables) ตัวแปรภายนอก หมายถึง ตัวแปรที่นักวิจัยไม่สนใจศึกษาสาเหตุของตัวแปรเหล่านี้ ตัวแปรสาเหตุของตัวแปรภายนอกจึงไม่ปรากฏในโมเดล ตัวแปรภายใน หมายถึง ตัวแปรที่นักวิจัยสนใจศึกษาว่าได้รับอิทธิพลจากตัวแปรใด สาเหตุของตัวแปรภายในจะแสดงไว้ในโมเดลอย่างชัดเจน เมื่อแบ่งประเภทของตัวแปรในโมเดลการวิจัยตามลักษณะการวัดตัวแปร จะแบ่งได้เป็นสอง ประเภท คือ ตัวแปรแฝง (Latent or Unobserved Variables) และตัวแปรสังเกตได้ (Observed or Manifest Variables) ตัวแปรแฝงเป็นตัวแปรเชิงสมมติฐาน (Hypothetical Variables) ที่ไม่สามารถวัดได้โดยตรงแต่มีโครงสร้างตามทฤษฎีที่แสดงผลออกมาในรูปของพฤติกรรมที่สามารถสังเกตได้ ตัวแปรแฝงเป็นตัวแปรที่ปลอดจากความคลาดเคลื่อนในการวัด นักวิจัยศึกษาตัวแปรแฝงโดยการวัดตัวแปรพฤติกรรมที่สังเกตได้แทน และประมาณค่าตัวแปรแฝงได้จากการนากลุ่มตัวแปรสังเกตได้ที่เป็นตัวบ่งชี้ของตัวแปรแฝงตัวมาวิเคราะห์องค์ประกอบ (นงลักษณ์ วิรัชชัย. 2542: 4)

องค์ประกอบที่สำคัญของโมเดลสมการโครงสร้าง คือ ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุโมเดลสมการโครงสร้าง ซึ่งแสดงถึงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรภายนอกและตัวแปรภายใน (หรือระหว่างตัวแปรแฝง) ซึ่งอาจเป็นแบบทางเดียวและแบบเส้นเชิงบวก หรือแบบสองทางและแบบเส้นเชิงบวก และโมเดลการวัด ซึ่งแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงกับตัวแปรสังเกตได้ (พัชรี หล้าแหล่ง. 2560: ออนไลน์)

การยืนยันหรือการทดสอบว่าโมเดลที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่นั้น มีสถิติวัดความสอดคล้อง คือ 1) ค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) ที่ไม่มีนัยสำคัญ คือค่า p-value สูงกว่า 0.05 2) ค่าไค-สแควร์/df มีค่าไม่ควรเกิน 2.00 3) ค่า Goodness of Fit Index: GFI, Adjusted Goodness of Fit Index: AGFI, Comparative Fit Index: CFI มีค่าตั้งแต่ 0.90–1.00 4) ค่า Standardized Root Mean Squared Residual: Standardized RMR, Root Mean Square of Error Approximation: RMSEA มีค่าต่ำกว่า 0.05 5) ค่า Critical N: CN มีค่าเท่ากับ หรือมากกว่า 200 ของกลุ่มตัวอย่าง และ 6) ค่า Largest Standardized Residual มีค่า -2 ถึง 2 (พัชรี หล้าแหล่ง. 2560: ออนไลน์)

การประเมินคุณภาพของโมเดล

โมเดลสมการโครงสร้าง (SEM) ในปัจจุบันมีอยู่ด้วยกัน 2 ชนิดคือ ชนิดที่ใช้ความแปรปรวนร่วมเป็นฐาน (CB-SEM: Covariance-Based SEM) ในการวิเคราะห์ โดยการทำให้ Covariance Matrix ของโมเดลที่สร้างขึ้นและของข้อมูลเชิงประจักษ์มีค่าใกล้เคียงกันมากที่สุด ในขณะที่วิเคราะห์ข้อมูลนั้นก็คำนวณค่าสถิติทุกตัวในคราวเดียวกัน และชนิดที่ใช้ความแปรปรวนเป็นฐาน (VB-SEM: Variance-Based SEM) ในการวิเคราะห์โดยการทำให้ความคลาดเคลื่อนมีค่าน้อยที่สุด และวิเคราะห์ค่าสถิติคราวละหนึ่งส่วน (block) จึงเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า PLS-SEM (Partial Least Square SEM) เป้าหมายสำคัญของ PLS-SEM คือ การเน้นความแม่นยำในการพยากรณ์ สถิติที่ใช้ในการประเมินคุณภาพของโมเดลแบบ CB-SEM และแบบ VB-SEM จึงแตกต่างกันตามไปด้วย โดยโมเดลแบบ CB-SEM จะต้องประเมินความกระชับ (Fit) ระหว่างโมเดลที่สร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ถ้าโมเดลขาดความกระชับ สถิติที่คำนวณได้ก็จะขาดความน่าเชื่อถือ ส่วนการประเมินโมเดลแบบ VB-SEM ไม่ต้องประเมินความกระชับดังกล่าว แต่ถือว่าสถิติที่คำนวณได้จากการวิเคราะห์มีความเหมาะสมกับข้อมูลเชิงประจักษ์นั้นมากที่สุด การประเมินคุณภาพของโมเดลแบบ CB-SEM จะใช้สถิติตัวอื่นๆ แทนความกระชับ ได้แก่ สถิติที่ใช้แสดงความแม่นยำในการพยากรณ์ (R^2) ขนาดของผลกระทบในการพยากรณ์ (f^2) และขนาดของความสัมพันธ์เชิงพยากรณ์ (q^2) โดยสถิติที่คำนวณได้ถือว่ามีความคลาดเคลื่อนน้อยที่สุด (การพยากรณ์มีความแม่นยำมากที่สุด) อย่างไรก็ตาม การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาโมเดลการวัด จึงไม่ต้องประเมินโมเดลโครงสร้าง

โมเดลสมการโครงสร้างของ PLS-SEM ประกอบด้วยโมเดลการวัด (Measurement Model หรือ Outer Model) และโมเดลโครงสร้าง (Structural Model หรือ Inner Model) โดยโมเดลการวัดมี 2 ชนิด ได้แก่ ชนิดรวมตัว (Formative) และชนิดสะท้อน (Reflective) ดัง**ภาพประกอบ 2**

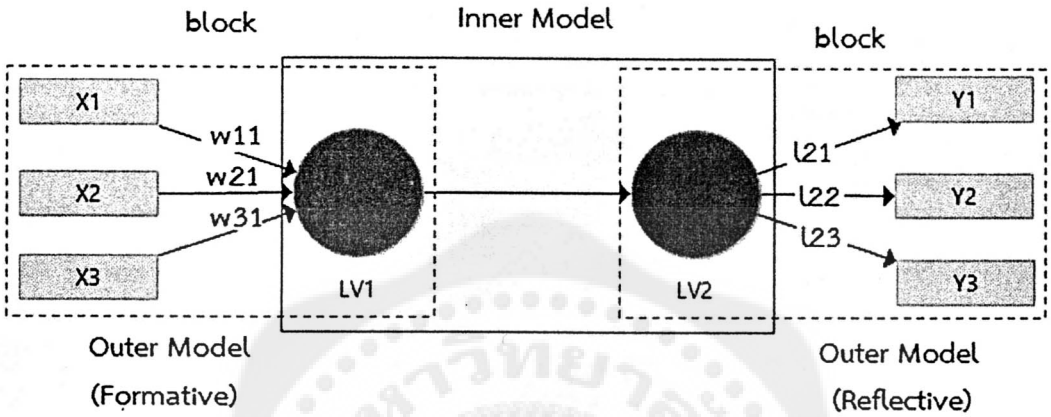

▭ = Observed/ Indicators/ Manifest ; ○ = Latent Variable (LV1, LV2)/ Construct/ Factor

Block = Measurement Model/ Outer Model ; Inner Model = Structural Model

LV1 = Independent/ Exogenous/ Predictor	LV2 = Dependent/ Endogenous/ Target
	$Y1 = l_{21}LV2 + Error_1$, l = Loading
$LV1 = w_{11}X1 + w_{21}X2 + rw_{31}X3$, w = Weight	$Y2 = l_{22}LV2 + Error_2$, Simple Regression
(Formative: LV1 คือ ผลรวมเชิงเส้นของ X1, X2, X3	$Y3 = l_{23}LV2 + Error_3$
เทียบได้กับ Multiple Regression)	(Reflective: Y1, Y2, Y3 คือ ผลสะท้อนของ LV2)

ที่มา: ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเพื่อแสดงสมการและการใช้คำสำคัญ (Keyword) ต่างๆ ของ PLS-SEM

ภาพประกอบ 2 ตัวอย่าง (อย่างง่าย) ของโมเดลสมการโครงสร้างชนิด PLS-SEM

จากภาพประกอบ 2 แสดงว่า การประเมินคุณภาพของโมเดลการวัดแต่ละชนิดมีทั้งส่วนที่เหมือนกันและต่างกัน ส่วนที่ต่างกัน อาทิ การประเมินคุณภาพของโมเดลการวัดชนิดรวมตัว จะพิจารณาที่ค่า Weight แต่โมเดลการวัดชนิดสะท้อนจะพิจารณาจากค่า Loading ส่วนการประเมินคุณภาพของโมเดลโครงสร้างจะใช้สถิติที่เหมือนกัน ซึ่งงานวิจัยในที่นี้ต้องการพัฒนาโมเดลการวัด จึงไม่ประเมินโมเดลโครงสร้าง

สรุปได้ว่า การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างเป็นแนวทางให้ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ข้อมูลที่มีจำนวนตัวแปรมาก ในการวิจัยที่มีพื้นฐานทางทฤษฎีรองรับเท่านั้น แต่การเรียนรู้เรื่องการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างถือเป็นประโยชน์สำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้หลักการพื้นฐานของสถิติวิเคราะห์ภาพรวมทั้งหมดและมีประสบการณ์ตรงในการทำความเข้าใจบทบาทของสถิติวิเคราะห์ต่อการวิจัย โมเดลสมการ

โครงสร้าง ในปัจจุบันมีอยู่ด้วยกัน 2 ชนิดคือ ชนิดที่ใช้ความแปรปรวนร่วมเป็นฐานและชนิดที่ใช้ความแปรปรวนเป็นฐาน และวิเคราะห์ค่าสถิติคราวละหนึ่งส่วน (block) จึงเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า PLS-SEM เป้าหมายสำคัญของ PLS-SEM คือ การเน้นความแม่นยำในการพยากรณ์ สถิติที่ใช้ในการประเมินคุณภาพของโมเดลแบบ CB-SEM และแบบ VB-SEM จึงแตกต่างกันตามไปด้วย โดยโมเดลแบบ CB-SEM จะต้องประเมินความกระชับ (Fit) ระหว่างโมเดลที่สร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โมเดลสมการโครงสร้างของ PLS-SEM ประกอบด้วยโมเดลการวัด และโมเดลโครงสร้าง โดยโมเดลการวัดมี 2 ชนิด ได้แก่ ชนิดรวมตัว และชนิดสะท้อน

6. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสนทนากลุ่ม

6.1 ความหมายของการสนทนากลุ่ม

การสนทนากลุ่มเป็นเครื่องมือการวิจัยปฏิบัติการประเภทหนึ่ง เป็นการวิจัยเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิดจิตใจและพฤติกรรมของมนุษย์ นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายการสนทนากลุ่มไว้ดังนี้

วรรณี แกมเกตุ (2551: 254-255) ได้ให้ความหมายของการสนทนากลุ่มไว้ว่า เป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) แบบหนึ่ง เป็นการสัมภาษณ์และสนทนาแบบเจาะประเด็นด้วยการเชิญผู้ร่วมสนทนามารวมเป็นกลุ่มอย่างเจาะจงตามคุณสมบัติที่นักวิจัยกำหนด แล้วเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมสนทนา โต้ตอบ ถกปัญหา อภิปรายร่วมกัน แลกเปลี่ยนทัศนะกันอย่างกว้างขวางในประเด็นต่างๆ โดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะเจาะจงเพื่อที่จะหาข้อมูลที่ถูกต้องตรงประเด็นสำหรับตอบคำถามวิจัยเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ

อรุณี อ่อนสวัสดิ์ (2551: 146) ได้อธิบายความหมายของการสนทนากลุ่มไว้ว่า การสนทนากลุ่มหมายถึง การร่วมพูดคุยกันอย่างสนิทสนมระหว่างผู้นำการสนทนาและผู้ร่วมสนทนา หรือระหว่างผู้วิจัยกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญหรือผู้รู้ (Key Informants) การสนทนากลุ่มควรมีสมาชิกในวงสนทนา 7–8 คน เพื่อโต้แย้งได้พอเหมาะ ผู้นำการสนทนาต้องกำหนดประเด็นคำถามล่วงหน้า โดยมีคำถามหลักหรือคำถามประเด็นหลักของการศึกษา การเตรียมประเด็นคำถาม คำถามทุกข้อต้องประกอบด้วยตัวแปร นำตัวแปรมาสร้างคำถามที่สามารถตอบวัตถุประสงค์ได้ชัดเจน คำถามแต่ละข้อต้องตั้งสมมติฐานย่อยๆ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้คำตอบในเชิงเหตุผล

รัตนะ บัวสนธ์ (2551: 112-113) ได้ให้ความหมายการสนทนากลุ่มว่า หมายถึงการให้บุคคลกลุ่มหนึ่งที่นักวิจัยคัดเลือกมา สนทนาโต้ตอบ แสดงความรู้สึกนึกคิดซึ่งกันและกันในประเด็นต่างๆ ที่นักวิจัยกำหนดขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย การสนทนากลุ่มจัดเป็นการรวบรวมข้อมูลที่เป็นการผสมเทคนิควิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และการสัมภาษณ์

รายบุคคล (Individual Interview) กล่าวคือ นักวิจัยสามารถที่จะสังเกตพฤติกรรมอากัปกิริยาของบุคคลในกลุ่มสนทนาได้ และในขณะเดียวกันนักวิจัยก็อาจซักถามบุคคลใดบุคคลหนึ่งในประเด็นใดๆ ที่สงสัยก็ได้

ศิริพร จิรวัฒน์กุล (2555: 107) ได้ให้ความหมายของการสนทนากลุ่มว่าเป็นการเก็บข้อมูลที่เน้นการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และประสบการณ์ของผู้ร่วมสนทนากันเองในประเด็นที่นักวิจัยนำเสนอเข้าในกลุ่ม การสนทนากลุ่มจึงมีลักษณะของการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นกันอย่างกว้างขวาง และเป็นอิสระทางความคิดเห็นของผู้ร่วมสนทนาซึ่งถือเป็นผู้ให้ข้อมูลหลักในงานวิจัย โดยมีนักวิจัยเป็นผู้ตั้งประเด็นกระตุ้นให้เกิดความคิดแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันให้มากที่สุด คอยสังเกตปฏิกิริยาของคนในกลุ่มต่อประเด็นต่างๆ ที่เกิดขึ้น รับฟังและซักถามเพื่อความกระจ่างและบันทึกการสนทนาไว้เพื่อการวิเคราะห์ต่อไป

วานิช มาลัย และ อรสา ปานขาว (2548: 28) ได้ให้ความหมายการสนทนากลุ่มว่า เป็นรูปแบบการสัมภาษณ์ชนิดหนึ่งที่ใช้สำหรับผู้ที่ถูกสัมภาษณ์กลุ่มเล็กๆ มักใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในกรณีที่ต้องการได้ข้อมูลจากการพิจารณากลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับปัญหา ผู้ที่เชิญมาสนทนากลุ่มจะเป็นบุคคลที่ผู้วิจัยคาดว่าจะเป็นผู้ที่สามารถให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการศึกษาได้เป็นอย่างดี โดยปกติจะใช้ผู้เข้าร่วมสนทนาประมาณ 8 – 12 คน หากใช้จำนวนน้อยกว่า 8 คน จะถือว่ากลุ่มตัวอย่างยังไม่เป็นตัวแทน แต่ถ้าใช้มากกว่า 12 คน จะทำให้เกิดปัญหายุ่งยากในการดำเนินงาน

สรุปได้ว่า การสนทนากลุ่ม คือ รูปแบบการสัมภาษณ์ชนิดหนึ่งเพื่อให้ได้ข้อมูลและรายละเอียดในเชิงลึกจากการสนทนากับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นใดประเด็นหนึ่งโดยเฉพาะจำนวนไม่เกิน 12 คน โดยมีผู้ดำเนินการสนทนากลุ่มเป็นผู้ตั้งคำถามให้แก่สมาชิกที่เข้าร่วมการสนทนาเป็นผู้ตอบและแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี ผู้ดำเนิน การสนทนาจะเป็นผู้กระตุ้นและควบคุมให้สมาชิกตอบคำถามรวมถึงเป็นผู้จดบันทึกสาระสำคัญจากการสนทนากลุ่มเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อใช้ประโยชน์ต่อไป

องค์ประกอบและขั้นตอนการสนทนากลุ่ม

ธีรวุฒิ เอกะกุล (2551: 133-136) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการสนทนากลุ่มไว้ว่าประกอบไปด้วยสิ่งต่างๆ ดังนี้

1. สิ่งแรกของการสนทนากลุ่มคือ การกำหนดเรื่องที่จะศึกษา การกำหนดหัวข้อเรื่องนี้อาจจะเกิดมาจากสภาพปัญหาต่างๆ ในสังคมขณะนั้นหรือเรื่องที่นักวิจัยสนใจ ตลอดจนแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ

2. กำหนดประเด็นหรือตัวแปรหรือตัวบ่งชี้ที่คาดว่าจะเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษาเพื่อมาสร้างเป็นแนวทางในการดำเนินการสนทนา ซึ่งการกำหนดประเด็นหรือตัวแปรนั้นทำได้โดยจำแนกแยกแยะมาจากวัตถุประสงค์ของการศึกษา วัตถุประสงค์ต้องการทราบอะไรก็ควรกำหนดประเด็นหรือสมมติฐานและตัวแปรออกมา แล้วนำมาสร้างเป็นแนวคำถามย่อยๆ

3. แนวคำถามหรือกรอบคำถาม คือแนวทางในการสนทนากลุ่มซึ่งได้จากการนำคำถามที่ร่างไว้มาเรียบเรียงเป็นข้อย่อย เพื่อจัดลำดับหรือผูกเป็นเรื่องราวเพื่อนำการสนทนาให้เป็นขั้นตอนและจัดตามลำดับความคิดเป็นหมวดหมู่หรือเป็นหัวข้อใหญ่ เช่น หมวดคำถามเกี่ยวกับเรื่องในอดีตแล้วตามด้วยหมวดคำถามเกี่ยวกับสถานการณ์ปัจจุบัน

4. แบบคัดเลือกผู้เข้าร่วมกลุ่มสนทนา เป็นแนวทางในการคัดเลือกสมาชิกเพื่อเข้าร่วมกลุ่มสนทนาที่ถือว่าเป็นบุคคลที่สามารถให้คำตอบในการศึกษาครั้งนี้ได้ตรงวัตถุประสงค์ของการศึกษามากที่สุด แบบคัดเลือกนี้อาจจะทำเป็นแบบสอบถามย่อยๆ หรือเป็นตารางคัดเลือกขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่ผู้วิจัยจะกำหนด

5. บุคลากรในการจัดสนทนากลุ่ม ในการจัดสนทนากลุ่มแต่ละครั้งควรจะประกอบด้วยบุคคลต่อไปนี้ คือ

5.1 ผู้ดำเนินการ (Moderator) เป็นผู้ถามคำถามและเป็นผู้นำตลอดจนกำกับการสนทนากลุ่มให้เป็นไปตามแนวทางของหัวข้อการศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนละเอียดที่สุดในเวลาที่กำหนด ผู้ดำเนินการจะต้องเป็นผู้รู้จักปัญหา รู้จักทฤษฎีและรู้จักวิธีการควบคุมประเด็น ควบคุมการสนทนากลุ่มเป็นอย่างดี ผู้ดำเนินการจะต้องชักจูงใจสมาชิกกลุ่มอธิบายความรู้สึกในประเด็นที่ซักถามนั้นออกมาให้ได้ว่ามีความคิดเห็นหรือมีเจตคติอย่างไร ผู้ดำเนินการต้องมีความเข้าใจในปัญหา วัตถุประสงค์และแนวทฤษฎีตลอดจนประเด็นหรือสมมติฐานของงานศึกษานั้นๆ ในระหว่างที่นั่งสนทนาด้วยกันผู้ดำเนินการจะต้องคิดวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับไปด้วยตลอดเวลา โดยพยายามหาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลนั้นกับข้อมูลอื่นๆ ที่ได้รับในคำตอบมาก่อน เพราะคำถามที่ตั้งไว้นั้นเป็นเพียงคำถามกรอบเท่านั้น การถามคำถามจริงๆ วิธีการและการใช้คำพูดตลอดจนการแตกคำถามออกไปอีกเพื่อให้ผู้ร่วมสนทนาเข้าใจและตอบได้ตรงประเด็นแต่ละประเด็น

5.2 ผู้จดบันทึกคำสนทนา (Notetaker) เป็นผู้ที่ตอบจดบันทึกคำสนทนาจะทำหน้าที่จดทุกคำพูดที่สามารถจะจดได้ ตลอดจนอากัปกิริยาท่าทางของสมาชิกผู้เข้าร่วมกลุ่มด้วย เพราะการไม่พูดและการนั่งเฉยๆ อาจไม่ใช่การไม่มีความเห็น เพราะแววตา ท่าท่าอาจจะแสดงถึงความเห็นหรือคำตอบได้ ผู้จดบันทึกคำสนทนาต้องจดบันทึกสิ่งเหล่านี้ด้วย ข้อบันทึกของผู้จดบันทึกนี้จะสามารถใช้อ่านเป็นข้อสรุปของการสนทนากลุ่มในแต่ละครั้งได้แล้วสามารถนำไปประกอบการถอดเทปข้อมูลได้ด้วย

5.3 เจ้าหน้าที่บริการทั่วไป (Service) เป็นบุคคลที่คอยอำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่อยู่ในกลุ่มสนทนา มีหน้าที่คอยบริการอาหารว่างและเครื่องดื่ม บันทึกเทป เปลี่ยนเทป ตลอดจนดูแลความเรียบร้อยของการสนทนากลุ่ม

6. อุปกรณ์ในการรวบรวมข้อมูล ในการจัดสนทนากลุ่มนั้นจะต้องให้อุปกรณ์ในการรวบรวมข้อมูลคือเทปบันทึกเสียงเฉพาะในวงสนทนานั้น ตลอดจนการดำเนินกลุ่มสนทนาจะถกประเด็นปัญหา การโต้แย้งเป็นกระแสความคิดสวนกันไปมา มีหลากเสียงหลายความเห็น ดังนั้น จึงต้องบันทึกเสียงเอาไว้เพราะคำตอบ

ที่เป็นกระแสโต้แย้งหรือการถกประเด็นกันด้วยเหตุผล และการแสดงความคิดเห็นที่สอดคล้องกันสิ่งนี้จะเป็นหัวใจสำคัญของการสนทนากลุ่ม เทปบันทึกเสียงจะเป็นอุปกรณ์บันทึกข้อมูลที่ดีที่สุด

7. อุปกรณ์เสริมการสนทนากลุ่ม เป็นอุปกรณ์ที่ช่วยให้วงสนทนากลุ่มดำเนินไปได้ด้วยบรรยากาศที่ราบรื่นและดูเป็นธรรมชาติไม่เคร่งเครียด สร้างบรรยากาศให้เป็นการนั่งจับเข่าคุยกัน อุปกรณ์ที่จะช่วยเสริมการสนทนากลุ่มให้ดูเป็นธรรมชาติ ได้แก่ น้ำดื่ม ขนม ของขบเคี้ยวเล็กๆ น้อยๆ หรืออาจจะรวมถึงรูปภาพ อุปกรณ์ต่างๆ ที่ช่วยให้สมาชิกกลุ่มได้เข้าใจเรื่องหรือประเด็นที่นักวิจัยสนใจจะถามมากยิ่งขึ้น

8. สถานที่ที่จะจัดสนทนากลุ่ม ควรกำหนดให้แน่นอนว่าจะเป็นสถานที่ใดที่จะให้ความสะดวกแก่สมาชิกมากที่สุด ผู้เข้าร่วมกลุ่มทุกคนรู้จักสถานที่ดี เงียบสงบไม่มีเสียงรบกวน อากาศถ่ายเทสะดวก อากาศไม่ร้อนและไม่มีแมลงรบกวน

9. ของกำนัลหรือของที่ระลึกที่จะมอบไว้ก่อนจากกัน ให้ไว้แก่สมาชิกกลุ่มที่ได้สละเวลามาร่วมวงสนทนากับนักวิจัย มอบให้รำลึกว่าเคยมาถกประเด็นปัญหาด้วยกัน

10. ระยะเวลาของการดำเนินการจัดสนทนากลุ่ม ควรจะใช้เวลาในการสนทนากลุ่มไม่เกิน 2 ชั่วโมง 30 นาที นับตั้งแต่เริ่มคำถามแรก รวมถึงระยะเวลาตั้งแต่ต้อนรับสมาชิกกลุ่มจนจบการสนทนากลุ่ม เพราะถ้าช้าหรือนานกว่านี้สมาชิกกลุ่มจะเหนื่อยล้า คำตอบที่ได้ในตอนท้ายจะเป็นตอบที่สักแต่ว่าตอบหรือตอบโดยไม่ค่อยได้ตั้งใจคิดก่อน เพื่อให้เสร็จสิ้นการสนทนาและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจะน้อยลง

นงนภัส คู่วรัญญู เที่ยงกมล (2551: 91-97) ได้กล่าวถึงลำดับขั้นตอนที่ต้องดำเนินการในการสนทนากลุ่ม ดังนี้

1. การเตรียมการประชุมสนทนากลุ่ม ในการเตรียมการสนทนากลุ่มนั้นประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1.1 ระบุวัตถุประสงค์หลักของการสนทนากลุ่ม

1.2 พัฒนาคำถามที่เหมาะสมประมาณ 6 คำถามอย่างระมัดระวัง

1.3 วางแผนการสนทนากลุ่ม

1.4 เตรียมเชิญสมาชิกที่มีศักยภาพและติดตามการเชิญด้วยการแจ้งเกี่ยวกับวาระการสนทนาเวลาที่ใช้สนทนา และรายการคำถามที่จะใช้ในการสนทนากลุ่ม จัดเตรียมสำเนาวาระการสนทนากลุ่มและแจ้งให้ทราบเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องกระทำในการสนทนากลุ่ม

1.5 ประมาณ 3 วันก่อนสนทนากลุ่มให้โทรศัพท์แจ้งเตือนสมาชิกให้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มตามวันเวลาที่นัดหมายไว้

2. การพัฒนาคำถาม ในการพัฒนาคำถามที่ใช้ในการสนทนากลุ่มนั้นมีขั้นตอนดังนี้

2.1 พัฒนาคำถามประมาณ 5–6 คำถาม การสนทนากลุ่มใช้เวลาอย่างน้อยประมาณหนึ่งชั่วโมงครึ่งในการถามคำถาม 5– 6 คำถาม สำหรับสมาชิกกลุ่มที่มีประมาณ 6–10 คน

2.2 ผู้ดำเนินารกระบวนการกลุ่มต้องถามตนเองเสมอๆ ว่าปัญหาอะไรที่ต้องการรู้หรือมีความต้องการที่จะรู้อะไรที่จะต้องเก็บรวบรวมระหว่างการสนทนากลุ่ม

3. การวางแผนการประชุม

3.1 การจัดตาราง วางแผนการสนทนากลุ่มด้วยเวลาประมาณหนึ่งถึงหนึ่งชั่วโมงครึ่ง

3.2 จัดเตรียมอาหารว่าง ดำเนินการสนทนากลุ่มในห้องประชุม รวมทั้งการเตรียมห้องประชุมที่มีอากาศถ่ายเทได้ดี มีแสงสว่างเพียงพอ การจัดวางเก้าอี้ที่เหมาะสมโดยให้สมาชิกทุกคนสามารถมองเห็นซึ่งกันและกันได้ทุกคน จัดเตรียมป้ายชื่อสำหรับสมาชิกทุกคน

3.3 กฎพื้นฐาน สิ่งที่สำคัญที่สุดคือการให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมกันมากที่สุดเท่าที่จะทำได้เพราะการสนทนากลุ่มเช่นนี้เป็นการจัดขึ้นเพียงครั้งเดียวเท่านั้น ดังนั้น จึงมีประโยชน์อย่างมากในการที่มีกฎพื้นฐานร่วมกันสำหรับสมาชิกที่จะทำให้การมีส่วนร่วมยั่งยืนได้ด้วย โดยการคำนึงถึงกฎพื้นฐาน 3 ประการ คือ รักษาการเน้นประเด็นที่ต้องการ รักษาแรงขับเคลื่อนมุ่งสู่ประเด็นที่ต้องการ ทำให้เข้าใกล้คำถามตรงประเด็นที่ตั้งไว้

3.4 วาระการสนทนากลุ่ม ต้องคำนึงถึงวาระการสนทนากลุ่มต่อไปนี้คือ การกล่าวต้อนรับ ทบทวนวาระการสนทนากลุ่ม ทบทวนเป้าหมายการสนทนากลุ่ม ทบทวนกฎพื้นฐาน การกล่าวแนะนำคำถามที่จะถามและคำตอบที่ต้องการ และการสรุปใจความสำคัญ

3.5 สมาชิกภาพ การสนทนากลุ่มจะดำเนินการกับสมาชิกประมาณ 6–10 คน ที่มีคุณลักษณะของภูมิหลังที่เหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน การคัดเลือกนั้นจะคัดเลือกเฉพาะสมาชิกที่ยินดีเข้าร่วมกลุ่มและตอบสนองการสนทนากลุ่ม นอกจากนี้ มีสิ่งที่ต้องให้ความสนใจในการคัดเลือกคือ การที่จะต้องไม่เลือกสมาชิกที่รู้จักกันมาร่วมการสนทนากลุ่ม

3.6 การวางแผนบันทึกการสนทนากลุ่มด้วยการบันทึกเสียงหรือการบันทึกทั้งภาพและเสียง อย่าเชื่อถือความจำของผู้ดำเนินการประชุม แต่ถ้าหากไม่สามารถบันทึกเสียงและภาพได้จะต้องมีผู้ช่วยดำเนินการประชุมจดบันทึกแทน

4. การอำนวยความสะดวกระหว่างการสนทนากลุ่ม

4.1 เป้าหมายหลักของการอำนวยความสะดวกคือ การรวบรวมข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการสนทนากลุ่ม

4.2 แนะนำผู้ดำเนินการสนทนากลุ่มและผู้ช่วยหากจำเป็นต้องมี

4.3 อธิบายวิธีการที่จะใช้ในการบันทึกการสนทนากลุ่ม

4.4 ดำเนินการตามวาระการสนทนากลุ่ม

4.5 ระมัดระวังคำถามแต่ละคำถามก่อนที่จะกล่าวแก่สมาชิก หากสมาชิกบางคนในกลุ่มต้องการจดคำตอบของตนเองควรต้องอนุญาตให้ทำได้ตามความต้องการของสมาชิก ผู้ดำเนินการกระบวนการ

สนทนากลุ่ม ต้องช่วยให้การสนทนาเกี่ยวกับคำตอบนั้นอย่างครบถ้วนตามที่ต้องการทุกแง่ทุกมุมที่เกี่ยวข้องให้เสร็จในคราวเดียวกัน

4.6 หลังจากได้คำตอบสำหรับคำถามแต่ละข้อแล้ว ให้ผู้ดำเนินการสรุปอย่างระมัดระวังและสะท้อนให้สมาชิกฟังว่าที่ตนเองสรุปนั้นถูกต้องหรือไม่ มีประเด็นอะไรที่ไม่ถูกต้องและสมาชิกคนใดต้องการเพิ่มเติมแก้ไขอีกก็ย่อมสามารถทำได้

4.7 ต้องมั่นใจในการมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนอย่างเสมอภาค หากมีสมาชิกคนใดคนหนึ่งเริ่มชักนำหรือครอบงำสมาชิกคนอื่นๆ ผู้ดำเนินการสนทนาอาจใช้วิธีเบี่ยงเบนความสนใจด้วยการเรียกให้สมาชิกคนอื่นในกลุ่มออกความเห็นบ้าง โดยการที่ใช้วิธีการเวียนให้สมาชิกคนต่อไปได้ออกความเห็นบ้าง โดยปกติที่บางครั้งเรียกการสนทนากลุ่มว่าการสัมภาษณ์นั้น เพราะว่าผู้ดำเนินการจะเป็นผู้ตั้งคำถามและเวียนในทิศทางเดียวกันให้สมาชิกทุกคนได้ออกความเห็นจนครบอย่างน้อยคนละหนึ่งนาที แต่อย่าให้เกินกว่าสามนาทีเพราะจะเบียดบังเวลาที่สมาชิกจะได้แสดงความคิดเห็นบ้าง จากนั้นจึงเริ่มการถามคำถามที่มีลักษณะเปิดกว้างขึ้นโดยให้สมาชิกคนใดคนหนึ่งตอบเพิ่มเติมจากการเวียนครบรอบแล้ว

4.8 การปิดการสนทนากลุ่ม บอกให้ผู้เข้าร่วมการสนทนาทราบว่าสมาชิกทุกคนจะได้รับสำเนาคำตอบของสมาชิกและกล่าวขอบคุณในการมาร่วมการสนทนากลุ่ม

5. สิ่งที่ต้องดำเนินการหลังการสนทนากลุ่ม

5.1 ตรวจสอบการบันทึกเทปการบันทึกเทปตลอดการสนทนากลุ่ม

5.2 จดบันทึกเพิ่มเติมเพื่อความกระจ่างชัดในการจดบันทึกที่ทำไว้แล้ว และจัดทำเลขที่หน้าบันทึกชัดเจน ตัดข้อความที่ไม่มีสาระออก

5.3 เขียนการสังเกตที่ได้จากระหว่างการสนทนากลุ่มเช่น การสนทนากลุ่มจัดที่ใด เมื่อไร ธรรมชาติของสมาชิกที่เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเป็นอย่างไร

ศิริพร จิรวัฒน์กุล (2555: 109-113) ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการสนทนากลุ่มว่าประกอบไปด้วยขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ ประกอบไปด้วยขั้นตอนต่อไปนี้

1.1 เตรียมแนวทางสนทนากลุ่มซึ่งเป็นรายการ หรือประเด็นคำถามที่นักวิจัยใช้จุดประเด็นการสนทนา คำถามที่ใช้ควรเป็นคำถามปลายเปิดและเจาะประเด็นลึกไปเรื่อยๆ ประเด็นคำถามแรกๆ ควรเป็นเรื่องไกลตัวหรือการแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นนั้นๆ ในฐานะคนนอกหรือพูดถึงคนอื่นมากกว่าตัวเองและเป็นประเด็นที่ทุกคนที่ร่วมวงสนทนาสามารถแสดงความคิดเห็นได้เท่าเทียมกัน จากนั้นคำถามหลังๆ จึงดึงประเด็นให้เข้าใกล้ตัว แนวทางการสนทนากลุ่มนี้นักวิจัยใช้เป็นแนวทางเท่านั้น ไม่ใช่ใช้เป็นตัวกำหนดการสนทนาว่าจะต้องมีเท่าที่กำหนดในแนวทางเท่านั้น ในขณะดำเนินการอาจมีประเด็นใหม่ๆ ข้อมูลต่างๆ เกิดขึ้นในวงสนทนาที่นักวิจัยจะต้องคอยจับประเด็นแล้วซักต่อเพื่อให้ได้ข้อมูลอย่างเต็มที่

1.2 เตรียมตัวและอุปกรณ์ นักวิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยจะต้องเตรียมตัวเองให้พร้อมด้วยการทำความเข้าใจประเด็นที่ศึกษาให้ชัดเจน ศึกษาข้อมูลของผู้ร่วมวงสนทนา เตรียมอุปกรณ์ต่างๆ เช่น เทปบันทึกเสียง เทปเสียง สมุด ปากกาสำหรับบันทึกกลุ่ม กล้องถ่ายรูป นักวิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยควรทำความคุ้นเคยอุปกรณ์เครื่องมือเหล่านี้เป็นอย่างดีเพื่อป้องกันความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้อุปกรณ์ดังกล่าว

1.3 เตรียมสถานที่ สถานที่สำหรับการสนทนากลุ่มควรเป็นสถานที่ไม่พลุกพล่าน สามารถควบคุมเสียงจากภายนอกและคนอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้อง ไม่ให้เข้าถึงหรือมองดูการสนทนาได้ ควรเป็นสถานที่ที่ทำให้เกิดบรรยากาศผ่อนคลายและเป็นกันเอง เมื่อเตรียมการเรียบร้อยและนัดหมายผู้เข้าร่วมวงสนทนาให้มาพร้อมกันตามสถานที่และเวลาที่ได้ตกลงกันไว้แล้วก็เข้าสู่ขั้นตอนการดำเนินกลุ่ม

2. ดำเนินการสนทนากลุ่ม หลังจากนักวิจัยซึ่งเป็นผู้ดำเนินการสนทนา ผู้ช่วยนักวิจัยและผู้ร่วมวงสนทนามาพบกันก็เริ่มด้วยการทำความรู้จักกัน รับประทานของว่างและเครื่องดื่มร่วมกันพอให้ทุกคนได้ผ่อนคลายและรู้สึกคุ้นเคยกันพอสมควร จากนั้น นักวิจัยจึงเริ่มดำเนินการสนทนากลุ่มโดยเริ่มจากการแจ้งเป้าหมายของการสนทนา กล่าวขอบคุณที่มาร่วมสนทนา ขอให้ทุกคนพูดได้ทุกอย่างโดยไม่ต้องกังวลเรื่องถูกผิด การรักษาความลับ การนำข้อมูลไปใช้และการขออนุญาตให้ผู้ช่วยนักวิจัยบันทึกกลุ่มพร้อมกับบันทึกเทปการสนทนา หลังจากนั้น นักวิจัยก็จุดประเด็นการสนทนาตามแนวทางการสนทนา บทบาทของผู้ดำเนินการสนทนาจะต้องพยายามให้ผู้ร่วมวงทุกคนได้ร่วมแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นในทุกประเด็นให้มากที่สุด การดำเนินกลุ่มแต่ละครั้งใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง ถึง 1 ชั่วโมง 30 นาที เมื่อได้อภิปรายประเด็นต่างๆ กันจนกระจ่างชัดแล้ว นักวิจัยผู้ดำเนินการสนทนากลุ่มกล่าวสรุปด้วยการขอบคุณผู้ร่วมวงสนทนาอีกครั้ง ยืนยันถึงคุณค่าและประโยชน์ของสิ่งที่ได้จากการสนทนา แล้วปิดการสนทนากลุ่ม

3. หลังการสนทนากลุ่ม ภายหลังเสร็จสิ้นการดำเนินกลุ่มทุกครั้ง นักวิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยต้องตรวจสอบว่า การสนทนาได้บันทึกไว้ในเทปเรียบร้อยดีหรือไม่ ร่วมกันสรุปบรรยากาศโดยรวม บริบทของกลุ่มและปฏิกิริยากลุ่มลงในบันทึกกลุ่ม จากนั้น ผู้ช่วยนักวิจัยถอดเทปการสนทนากลุ่มคำต่อคำ บันทึกลงกระดาษตลอดการสนทนาเพื่อนำไปสู่ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

กล่าวได้ว่า องค์ประกอบของการสนทนากลุ่มคือ ประเด็นที่ต้องการสนทนาเพื่อให้ได้ข้อมูล ผู้ดำเนินการสนทนาที่จะต้องเป็นผู้ถามคำถามและควบคุมการสนทนา ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มที่มีความรู้สามารถตอบคำถามและแสดงความคิดเห็นในประเด็นสนทนาได้ ลำดับขั้นตอนการสนทนากลุ่มเริ่มจากการเตรียมประเด็นคำถามในการสนทนา จัดเตรียมสถานที่ให้เหมาะสมเพื่อใช้ในการสนทนากลุ่ม นัดหมายผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มตามจำนวนที่เหมาะสม เริ่มสนทนาในประเด็นทั่วๆ ไปเพื่อสร้างความคุ้นเคยจากนั้นจึงถามคำถามในประเด็นที่ต้องการทราบ ผู้ดำเนินการสนทนากลุ่มควบคุมและกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

ได้อภิปรายแสดงความคิดเห็นอย่างเสรีและทั่วถึงภายในระยะเวลาที่กำหนด จดบันทึกการสนทนากลุ่มและสรุปข้อมูลอีกครั้ง จากนั้นจึงกล่าวขอบคุณและปิดการสนทนากลุ่ม

7. การบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีปณิธานในการที่จะเป็นประชาคมวิชาการแห่งผู้มีความรู้ประดุจนักปราชญ์และมีความประพฤติประดุจผู้ทรงศีล สมฐานะของผู้นำทางปัญญา โดยมีพันธกิจในการผลิตและพัฒนาบุคคลที่มีคุณภาพและคุณธรรมให้แก่สังคม สร้างสรรค์งานวิจัยและนวัตกรรมที่มีคุณภาพ บริการวิชาการที่มีคุณภาพ ศึกษาวิเคราะห์และทำนุบำรุงวัฒนธรรมและศิลปะ และพัฒนาระบบบริหารที่มีคุณภาพและธรรมาภิบาล พร้อมทั้งมีเป้าหมายในการผลิตบัณฑิตของมหาวิทยาลัยที่มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้วยการหล่อหลอมสร้างนิสิตที่เพียบพร้อมด้วยความดีงามและมีคุณภาพจากทุกศาสตร์ ทุกคณะ/สถาบัน/ สำนัก ทุกรายวิชา ทุกกิจกรรมผ่านการพัฒนาอัตลักษณ์หรือลักษณะเฉพาะของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านการมีทักษะการสื่อสารซึ่งนิสิตจะมีความกล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก มีศักยภาพในการถ่ายทอดความรู้ ความสามารถของตนเองสู่ผู้อื่นได้ (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2558: ออนไลน์)

การดำเนินงานด้านการบริหารความเสี่ยง มหาวิทยาลัยได้ดำเนินการเพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์และกลยุทธ์การบริหารจัดการของมหาวิทยาลัย โดยมีแนวคิดให้สอดคล้องกับการพัฒนาระบบประกันคุณภาพโดยเน้นการตรวจสอบและการพัฒนาระบบ เพื่อเสริมสร้างคุณค่าในเนื้องานตามพันธกิจของมหาวิทยาลัย ซึ่งมีการพัฒนาระบบการควบคุมภายในตามแนวทางบริหารจัดการความเสี่ยง ว่าด้วยมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ. 2544 และได้กำหนดให้ทุกส่วนราชการจัดทำระบบการควบคุมภายใน และติดตามประเมินผลจัดทำรายงานเสนอสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นระยะๆ รวมถึงตอบสนองเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ดังนั้นมหาวิทยาลัยจึงพิจารณาเห็นว่าภาระงานที่มหาวิทยาลัยต้องรับผิดชอบและดำเนินการคือ การประกันคุณภาพตามเกณฑ์ที่ ก.พ.ร. สกอ. และ สมศ. กำหนดขึ้น

การดำเนินงานบริหารความเสี่ยง ดำเนินการโดยเน้นวัตถุประสงค์หลักของการบริหารจัดการความเสี่ยงที่ดีของมหาวิทยาลัยคือ การติดตาม กำกับ ควบคุม และดูแลการจัดกระบวนการเพื่อใช้ทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพ ตรงเป้าหมายคุ้มค่าและประหยัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ดังนั้นสิ่งที่เป็นรากฐานที่จะช่วยให้กำกับดูแลองค์กรที่ดีนั้นประกอบด้วยการควบคุมภายใน การบริหารความเสี่ยง การตรวจสอบภายใน โดยมีรายละเอียด (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2551: ออนไลน์) ดังนี้

1. การควบคุมภายในคือ กระบวนการปฏิบัติงานที่ฝ่ายบริหารและบุคลากรของมหาวิทยาลัยจัดขึ้นเพื่อให้สามารถมั่นใจได้อย่างสมเหตุสมผลว่า หากได้ปฏิบัติตามกระบวนการเหล่านี้แล้วจะสามารถบรรลุ

วัตถุประสงค์ได้ โดยวัตถุประสงค์ส่วนใหญ่ของมหาวิทยาลัย ได้แก่ ความมีประสิทธิผลและประสิทธิภาพในการดำเนินงานความน่าเชื่อถือของรายงานทางการเงิน การปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง การกำหนดวัตถุประสงค์ ผู้บริหารจะต้องกำหนดวิธีการทำงานไปสู่วัตถุประสงค์นั้น และในขณะเดียวกันต้องควบคุมการปฏิบัติงานต่างๆ ในมหาวิทยาลัยให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลด้วย ซึ่งการควบคุมต่างๆ เหล่านี้คือ การควบคุมกระบวนการภายในของมหาวิทยาลัย ดังนั้น ทุกหน่วยงานในมหาวิทยาลัยจะต้องมีระบบการควบคุมภายในที่เหมาะสมขึ้นมาส่วนการจัดวางระบบการควบคุมภายในเป็นหน้าที่ของผู้บริหารหน่วยงานซึ่งเป็นผู้ทราบดีว่างานจุดใดของตนมีความเสี่ยง จากนั้นจะประเมินความเสี่ยงและสร้างระบบการควบคุมขึ้น เพื่อป้องกัน แก้ไข หรือตรวจหาความเสี่ยงเหล่านั้น โดยการควบคุมภายในจะถูกกำหนดออกมาในรูปของระเบียบข้อบังคับ หรือคู่มือการปฏิบัติงานต่างๆ การควบคุมภายในจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของมหาวิทยาลัย ช่วยป้องกันการรั่วไหล ช่วยให้องค์กรเห็นฐานะทางการเงินถูกต้องเชื่อถือได้ และมหาวิทยาลัยจะเจริญเติบโตอย่างมั่นคง

2. การบริหารความเสี่ยงเป็นกระบวนการที่ปฏิบัติโดยคณะกรรมการบริหาร ผู้บริหาร และบุคลากรทุกคนในมหาวิทยาลัยเพื่อช่วยในการกำหนดกลยุทธ์และดำเนินงาน โดยกระบวนการบริหารความเสี่ยงได้รับการออกแบบเพื่อให้สามารถบ่งชี้เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นและมีผลกระทบต่อการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย และสามารถจัดการความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ เพื่อให้ได้รับความมั่นใจอย่าสมเหตุสมผลในการบรรลุวัตถุประสงค์ที่มหาวิทยาลัยได้กำหนดไว้

3. การตรวจสอบภายในมีบทบาทที่ทำให้มั่นใจว่า มีการควบคุมภายในที่เหมาะสม และการควบคุมเหล่านั้นได้รับการปฏิบัติตามภายในมหาวิทยาลัย ตลอดจนนำระบบการบริหารความเสี่ยงมาปรับใช้อย่างเหมาะสม ตลอดจนช่วยถ่วงดุลอำนาจไม่ให้ใช้อำนาจไปในทางที่ผิด การตรวจสอบภายในถือว่าเป็นกลไกหนึ่งที่จะช่วยผลักดันให้ เกิดการควบคุมภายใน และการบริหารความเสี่ยงที่เหมาะสม เพราะบางครั้งผู้ที่ปฏิบัติงานมักคิดว่าแค่นี้ก็ดีพอแล้ว แต่ผู้ตรวจสอบภายในมีวิธีการทดสอบว่า การควบคุมที่ปฏิบัตินั้นดีพอจริงหรือไม่ หรือบางครั้ง อาจปฏิบัติกันมานาน แม้ว่าจะมีความชำนาญ แต่ก็อาจทำให้ประมาทโดยละเลยบางจุดที่จะต้องควบคุมไป

นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้กำหนดขั้นตอนการบริหารความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยไว้ ดังนี้ การสร้างความมีส่วนร่วมของบุคลากรแต่ละหน่วยงานของมหาวิทยาลัย การค้นหาความเสี่ยงและระบุความเสี่ยง การประเมินความเสี่ยง การเลือกวิธีการจัดการกับความเสี่ยง และการประเมินผลการกำกับดูแล และได้กำหนดแนวปฏิบัติที่ดีของการบริหารความเสี่ยงมาใช้ในกระบวนการบริหารไว้คือ แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงระดับสถาบัน โดยองค์ประกอบของคณะกรรมการ ควรมีผู้บริหารระดับสูงและตัวแทนที่รับผิดชอบในแต่ละพันธกิจหลักของสถาบัน การระบุความเสี่ยง ปัจจัยเสี่ยงตามความเหมาะสม เนื่องจากไม่มีการกำหนดรูปแบบในการบริหารจัดการความเสี่ยงของส่วนกลางที่ชัดเจน และยังไม่ครอบคลุม

พันธกิจด้านอื่นๆ จึงไม่สะท้อนการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัย โดยในปัจจุบันมหาวิทยาลัยอยู่ระหว่างการดำเนินการกำหนดแนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงให้ชัดเจน เป็นระบบมากขึ้น โดยกำหนดให้แต่ละหน่วยงานสามารถพิจารณาความเสี่ยงโดยพิจารณาเลือกประเด็นต่างๆ เช่น ด้านงบการเงินและงบประมาณ ด้านกลยุทธ์ นโยบาย การปฏิบัติงาน และจากเหตุการณ์ภายนอก จัดลำดับความเสี่ยงโดยวิเคราะห์โอกาสและผลกระทบต่อเป้าหมาย มาตรการและแผนจัดการความเสี่ยง และสามารถบูรณาการความเสี่ยงและระบบการควบคุมภายใน

สรุปได้ว่า การดำเนินการบริหารจัดการความเสี่ยง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้ดำเนินภารกิจด้านการบริหารจัดการความเสี่ยงตามหลักเกณฑ์การดำเนินงานที่ สกอ. และ สมศ. ได้กำหนด มหาวิทยาลัยได้ดำเนินการวางแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงของมหาวิทยาลัย และมีหน่วยงานกลางรับผิดชอบโดยตรง มหาวิทยาลัยให้อิสระในการดำเนินงานตามคู่มือที่มหาวิทยาลัยกำหนด แต่ยังขาดรูปแบบของการบริหารจัดการความเสี่ยงส่วนกลางของมหาวิทยาลัย เนื่องจากที่ผ่านมามหาวิทยาลัยให้อิสระกับคณะในการพิจารณาความเสี่ยงตามบริบทของแต่ละหน่วยงาน และผู้บริหารมหาวิทยาลัยอยู่ในระหว่างการดำเนินการพัฒนาแนวทางด้านการบริหารจัดการความเสี่ยงเพื่อสร้างเครื่องมือในการบริหารความเสี่ยงให้ครอบคลุมทุกองค์ประกอบของการบริหารจัดการมหาวิทยาลัย จึงมีความต้องการให้กำหนดรูปแบบการบริหารความเสี่ยงที่ชัดเจน และตรงตามเอกลักษณ์ของสถาบันมากยิ่งขึ้น

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความเสี่ยงในสถาบันอุดมศึกษา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความเสี่ยง การพัฒนารูปแบบ และ การพัฒนาองค์ประกอบตัวบ่งชี้ในสถาบันอุดมศึกษา

ประณต มีสอน พรพิมล ประวัติรุ่งเรืองกิจ และวินิจ เทือกทอง (2559: 324-325) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพ แนวทางและกระบวนการ การบริหารความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในเขตกรุงเทพมหานคร มี 8 ด้าน ประกอบด้วย 1. สภาพแวดล้อมภายในองค์กร 2. การกำหนดวัตถุประสงค์ 3. การระบุเหตุการณ์ 4. การประเมินความเสี่ยง 5. การตอบสนองต่อความเสี่ยง 6. กิจกรรมการควบคุมความเสี่ยง 7. สารสนเทศและการสื่อสาร และ 8. การติดตามประเมินผล และมีขั้นตอนระบบในการดำเนินงาน มีคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายในสำนักงาน กองนโยบายและแผนเป็นผู้รับผิดชอบประสานงานหน่วยงานภายใน มหาวิทยาลัย รวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความเสี่ยงและจัดทำรายงานต่อมหาวิทยาลัยและสภามหาวิทยาลัย

2. ผลการสร้างรูปแบบบริหารความเสี่ยงของมหาวิทยาลัราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า มีองค์ประกอบ 7 องค์ประกอบคือ 1. การนำองค์กร 2. สภาพแวดล้อมภายในองค์กร 3. การกำหนด

วัตถุประสงค์ 4. การประเมินความเสี่ยง 5. การควบคุมความเสี่ยง 6. สารสนเทศและการสื่อสาร และ 7. การติดตามประเมินผลและผลการตรวจสอบคุณภาพบริหารความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

3. ผลการประเมินรูปแบบการบริหาร ความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า รูปแบบการบริหาร ความเสี่ยงประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน การประเมิน 2 ด้านคือ ด้านความเป็นไปได้สามารถนำไปปฏิบัติได้ในสถานการณ์จริง และด้านความเป็นประโยชน์ มหาวิทยาลัยสามารถเตรียมความพร้อมและรองรับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงได้ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องมีความรู้เรื่องการบริหารความเสี่ยงเพิ่มมากขึ้น

ประภาพรรณ รักเลี้ยง (2556: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารความเสี่ยงของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ผลการวิจัย พบว่า มีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบคือ การกำหนดนโยบายการบริหารความเสี่ยง โครงสร้างคณะกรรมการบริหารความเสี่ยง ขอบข่ายงานการบริหารความเสี่ยง กระบวนการบริหารความเสี่ยง และผลการตรวจสอบรูปแบบการบริหารความเสี่ยงของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พบว่า มีความเหมาะสมในระดับมาก โดยรูปแบบการบริหารความเสี่ยงของสถาบัน อุดมศึกษาเอกชน มีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้และมีความเป็นประโยชน์ในระดับมาก

รักษิต สุทธิพงษ์ ภาณุวัฒน์ ภักดีวงศ์ ฉลอง ชาตูประชีวัน และเอื้อมพร หลินเจริญ (2557: 55-56) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารความเสี่ยงทางการกีฬาและนันทนาการในโรงเรียนสาธิต สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา พบว่า

1. ผลการศึกษาสภาพการปฏิบัติงานด้านการบริหารความเสี่ยงทางการกีฬาและนันทนาการในโรงเรียนสาธิต สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ซึ่งมี 8 ด้านคือ ด้านสภาพแวดล้อมภายใน ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ด้านการระบุความเสี่ยง ด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านการตอบสนองต่อความเสี่ยง ด้านกิจกรรมการควบคุม ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร และด้านการติดตามประเมินผล ทุกด้านมีสภาพการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับน้อย

2. ผลการสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารความเสี่ยงทางการกีฬาและนันทนาการในโรงเรียนสาธิต สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา พบว่า มีรูปแบบการบริหารความเสี่ยงทางการกีฬาและนันทนาการในโรงเรียนสาธิต สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา 4 องค์ประกอบ ได้แก่ นโยบายการบริหารความเสี่ยงทางการกีฬาและนันทนาการ วัตถุประสงค์การบริหารความเสี่ยงทางการกีฬาและนันทนาการ คณะกรรมการบริหารความเสี่ยงทางการกีฬาและนันทนาการ กระบวนการบริหารความเสี่ยงทางการกีฬาและนันทนาการ มี 6 ขั้นตอน ได้แก่ การระบุความเสี่ยงทางการกีฬาและนันทนาการ การประเมินความเสี่ยงทางการกีฬาและนันทนาการ การตอบสนองต่อความเสี่ยงทางการกีฬาและ

นันทนาการ การควบคุมความเสี่ยงทางการกีฬาและนันทนาการ การบริหารความเสี่ยงทางการกีฬาและนันทนาการ และการติดตามประเมินผลการบริหารความเสี่ยงทางการกีฬาและนันทนาการ

3. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารความเสี่ยงทางการกีฬาและนันทนาการในโรงเรียนสาธิต สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา พบว่า รูปแบบการบริหารความเสี่ยงทางการกีฬาและนันทนาการในโรงเรียนสาธิต สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา มีความเป็นประโยชน์และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับ มาก

กนกวรรณ จันทร และพิมพ์รำไพ เปรมสมิทธ์ (2556: 1) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารความเสี่ยงในห้องสมุดมหาวิทยาลัย พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มีการบริหารความเสี่ยงเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการบริหารความเสี่ยงของมหาวิทยาลัย มีคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงเป็นผู้รับผิดชอบการบริหารความเสี่ยง และมีการระบุความเสี่ยงและปัจจัยเสี่ยงตามกระบวนการบริหารความเสี่ยง ส่วนประเภทของความเสี่ยง พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยประสบความเสี่ยงประเภทต่างๆ ในระดับปานกลางและระดับน้อย โดยความเสี่ยงที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน ส่วนปัญหาในการบริหารความเสี่ยง พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยประสบปัญหาในระดับปานกลางและระดับน้อย โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ความรู้ความเข้าใจเรื่องการบริหารความเสี่ยงของบุคลากรยังมีไม่เพียงพอ

รุ้งรังษี วิบูลชัย (2544: 35) ที่ได้วิจัยการพัฒนาตัวบ่งชี้รวมของคุณภาพการสอนในระดับอุดมศึกษา พบว่า ลักษณะตัวบ่งชี้ที่ดีต้องมีความเป็นกลาง มีความไวในการจัดสภาวะหรือผลการปฏิบัติงาน อีกทั้งเป็นที่ยอมรับของบุคคลในองค์กรหรือสถาบัน ขั้นตอนการพัฒนาตัวบ่งชี้ต้องมีความถูกต้องของเนื้อหาที่ต้องการวัด สามารถพิสูจน์ได้ทั้งข้อมูลเชิงประจักษ์และเชิงทฤษฎี

นิตยา สำเร็จผล (2547: 124) ได้วิจัยการพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต พบว่า ตัวบ่งชี้ทางการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตมีประโยชน์ ดังนี้

1. ใช้ในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา
2. ใช้ในการวางแผนการดำเนินงานทางการศึกษาเพื่อให้บรรลุผลตามต้องการ
3. ใช้ในการกำกับดูแล และประเมินระบบการศึกษา และการประกันคุณภาพ
4. ใช้ในการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาที่ดีที่สุด (Benchmarking) เพื่อการเทียบเคียง

นอกจากนี้ ฮอดจ์ (Hodge. 2008; อ้างถึงใน จตุพล ยงศร. 2553: 60) ได้วิเคราะห์ตัวบ่งชี้หลักที่แสดงถึงประสิทธิภาพของวิทยาลัยชุมชนเบลล์เลวูว์ (Bellevue Community College) ได้ตัวบ่งชี้คุณภาพ 13 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย 1) การสำเร็จตามหลักสูตรและการได้รับปริญญา 2) ผลสำเร็จของนักศึกษารับโอน 3) สถานะการคงอยู่ของนักศึกษา 4) ความต่อเนื่องของหลักสูตรระยะสั้นที่เตรียมพร้อมไปสู่หลักสูตรหลักของวิทยาลัย 5) ความพึงพอใจของนายจ้างและความก้าวหน้าในอาชีพของนักศึกษา 6) ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของวิทยาลัย 7) ประสิทธิผลของการดำเนินงาน 8) ความหลากหลาย 9) ความก้าวหน้าของ

วิทยาลัย 10) การศึกษาต่อในขั้นสูงของผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัย 11) ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการดำเนินงานของวิทยาลัย 12) ความพึงพอใจของบุคลากร และ 13) ความเป็นเลิศในการสอน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า รูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงมีความสำคัญต่อการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาเป็นอย่างมาก แต่ละสถาบันอุดมศึกษามีบริบทการบริหารจัดการที่แตกต่างกันจึงมีความจำเป็นต้องวางแผนกำหนดรูปแบบและแนวทางการบริหารจัดการให้มีความชัดเจน โดยควรศึกษาให้ชัดเจนว่า สถาบันแต่ละแห่งมีประเด็นความเสี่ยงอะไรบ้างเพื่อวางแนวทางการดำเนินงานและกำหนดรูปแบบการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ จะส่งผลให้การดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษามีประสิทธิภาพ และพร้อมมีความพร้อมขับเคลื่อนสถาบันอุดมศึกษาไปสู่ความมั่นคงต่อไป

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการในการดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาในขั้นตอนนี้เป็นการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหาร และคณาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ปฏิบัติงานจริง ในปีการศึกษา 2559 เพื่อเป็นการศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยมีการดำเนินการ ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง มีการกำหนด ดังนี้

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้แก่ ผู้บริหาร และคณาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ปฏิบัติงานจริง ในปีการศึกษา 2559 จำนวน 1,186 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้แก่ ผู้บริหาร และคณาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ปฏิบัติงานจริง ในปีการศึกษา 2559 จำนวน 284 คน โดยผู้วิจัยใช้กฎอย่างง่ายว่าด้วยอัตราส่วนระหว่างหน่วยตัวอย่างและจำนวนพารามิเตอร์หรือตัวแปรสังเกตได้ควรจะเป็น 15-20 ต่อ 1 (นงลักษณ์ วิรัชชัย. 2542: 54) ผู้วิจัยจึงประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามข้อกำหนดนี้ คือมีจำนวนตัวแปรสังเกตได้ที่ต้องประมาณค่าจำนวนทั้งหมด 14 ตัวแปร ดังนั้น ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำคือ ไม่น้อยกว่า 280 คน (20 เท่าของตัวแปรสังเกตได้) จากนั้นจึงสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีสุ่มแบบชั้นภูมิ ในแต่ละชั้นภูมิจะสุ่มตัวอย่างแบบง่าย และจัดสรรขนาดตัวอย่างตามสัดส่วนของมหาวิทยาลัยทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามตาราง 2

ตาราง 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะ/หน่วยงาน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
คณะมนุษยศาสตร์	84	15
คณะศิลปกรรมศาสตร์	63	20
คณะศึกษาศาสตร์	64	20
คณะสังคมศาสตร์	68	20
วิทยาลัยโพธิวิชาลัย	18	10
วิทยาลัยนวัตกรรมสื่อสารสังคม	25	20
วิทยาลัยนานาชาติเพื่อศึกษาความยั่งยืน	22	10
คณะเศรษฐศาสตร์	18	10
สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์	16	10
สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา	13	5
บัณฑิตวิทยาลัย	12	5
ศูนย์วิทยาศาสตร์	7	6
คณะเภสัชศาสตร์	51	10
คณะแพทยศาสตร์	238	5
คณะทันตแพทยศาสตร์	65	10
คณะพยาบาลศาสตร์	36	20
คณะพลศึกษา	55	10
คณะสหเวชศาสตร์	37	10
คณะเทคโนโลยี นวัตกรรมผลิตภัณฑ์เกษตร	24	10
คณะวิทยาศาสตร์	147	15
คณะวิศวกรรมศาสตร์	76	15
คณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อม & การท่องเที่ยวฯ	16	10
สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้	21	10
สำนักวิจัย พัฒนา และสาธิต	7	5
สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษาพิเศษ	3	3
รวม	**1,186**	**284**

ที่มา: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2558: ออนไลน์

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยขั้นตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารจัดการความเสี่ยง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยผู้วิจัยกำหนดขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

2.1 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความเสี่ยง โดยทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัย เพื่อทราบแนวคิด ความหมาย และองค์ประกอบของการบริหารจัดการความเสี่ยง จากนั้นสังเคราะห์แนวคิด เพื่อเป็นองค์ประกอบเบื้องต้น กำหนดเป็นกรอบเพื่อนำไปสร้างแบบสอบถามต่อไป

2.2 นำข้อมูลและองค์ประกอบของการบริหารจัดการความเสี่ยงที่สังเคราะห์ได้จากข้อ 2.1 มาใช้ในการสร้างแบบสอบถามวัดการบริหารจัดการความเสี่ยงที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งประกอบด้วย 14 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านสังคม ด้านเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการเมืองและกฎหมาย ด้านหลักสูตร ด้านผู้เรียน ด้านคณาจารย์ ด้านทรัพยากรสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการให้คำปรึกษา ด้านการติดตามและประเมินผล และด้านคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาโดยเขียนนิยามศัพท์ให้ชัดเจน ใช้ภาษาในการเขียนข้อความในแต่ละด้านของการบริหารจัดการความเสี่ยงให้ถูกต้อง เหมาะสม และเข้าใจง่าย จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนั้น โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเพื่อการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของลิเคิร์ท (Likert. 1932: 1-55) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดค่าน้ำหนักคะแนน และความหมายในแต่ข้อถาม ดังนี้

5 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าข้อความนั้นมีความสำคัญอยู่ในระดับ **มากที่สุด**

4 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าข้อความนั้นมีความสำคัญอยู่ในระดับ **มาก**

3 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าข้อความนั้นมีความสำคัญอยู่ในระดับ **ปานกลาง**

2 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าข้อความนั้นมีความสำคัญอยู่ในระดับ **น้อย**

1 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าข้อความนั้นมีความสำคัญอยู่ในระดับ **น้อยที่สุด**

ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าคะแนนเฉลี่ยของการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51- 5.00 หมายถึง ปัจจัยความเสี่ยงมีความสำคัญ **มากที่สุด**

คะแนนเฉลี่ย 3.51- 4.50 หมายถึง ปัจจัยความเสี่ยงมีความสำคัญ **มาก**

คะแนนเฉลี่ย 2.51- 3.50 หมายถึง ปัจจัยความเสี่ยงมีความสำคัญ **ปานกลาง**

คะแนนเฉลี่ย 1.51- 2.50 หมายถึง ปัจจัยความเสี่ยงมีความสำคัญ **น้อย**

คะแนนเฉลี่ย 1.00- 1.50 หมายถึง ปัจจัยความเสี่ยงมีความสำคัญ **น้อยที่สุด**

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเพื่อการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่กล่าวถึงในตอนที่ 2 ในภาพรวมเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของลิเคิร์ท (Likert. 1932: 1-55) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดค่าน้ำหนักคะแนน และความหมายในแต่ข้อถาม ดังนี้

5 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าข้อความในภาพรวมนั้นมีความสำคัญอยู่ในระดับ **มากที่สุด**

4 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าข้อความในภาพรวมนั้นมีความสำคัญอยู่ในระดับ **มาก**

3 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าข้อความในภาพรวมนั้นมีความสำคัญอยู่ในระดับ **ปานกลาง**

2 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าข้อความในภาพรวมนั้นมีความสำคัญอยู่ในระดับ **น้อย**

1 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าข้อความในภาพรวมนั้นมีความสำคัญอยู่ในระดับ **น้อยที่สุด**

ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าคะแนนเฉลี่ยของการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51- 5.00 หมายถึง ปัจจัยความเสี่ยงในภาพรวมมีความสำคัญ **มากที่สุด**

คะแนนเฉลี่ย 3.51- 4.50 หมายถึง ปัจจัยความเสี่ยงในภาพรวมมีความสำคัญ **มาก**

คะแนนเฉลี่ย 2.51- 3.50 หมายถึง ปัจจัยความเสี่ยงในภาพรวมมีความสำคัญ **ปานกลาง**

คะแนนเฉลี่ย 1.51- 2.50 หมายถึง ปัจจัยความเสี่ยงในภาพรวมมีความสำคัญ **น้อย**

คะแนนเฉลี่ย 1.00- 1.50 หมายถึง ปัจจัยความเสี่ยงในภาพรวมมีความสำคัญ **น้อยที่สุด**

ตอนที่ 4 คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อให้ผู้ตอบได้ให้ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นกับเรื่องดังกล่าวอย่างเสรี

3. การหาคุณภาพของแบบสอบถาม

การหาคุณภาพของแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

3.1 นำแบบสอบถามเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารจัดการความเสี่ยง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒฉบับที่สร้างขึ้นไปปรึกษากับที่ปรึกษาวิจัยเพื่อตรวจสอบเบื้องต้นและนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

3.2 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของที่ปรึกษาวิจัยเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruence: IOC) โดยนำคำตอบของผู้เชี่ยวชญแต่ละท่านมาคำนวณคะแนน ซึ่งกำหนดค่าคะแนน ดังนี้

มีความเห็นสอดคล้อง กำหนดค่าคะแนน = 1

มีความเห็นไม่แน่ใจ กำหนดค่าคะแนน = 0

มีความเห็นไม่สอดคล้อง กำหนดค่าคะแนน = -1

จากนั้นนำคะแนนที่ได้มาแทนค่าในสูตรดัชนีความสอดคล้อง IOC = ผลรวมของคะแนน/5 ถ้าได้ดัชนีความสอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ขึ้นไป ถือว่าใช้ได้ ไม่ต้องปรับปรุง แต่หากข้อใดมีค่าดัชนีความสอดคล้องน้อยกว่า 0.50 ต้องทำตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

3.3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะและคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้กับอาจารย์ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (Cronbach. 1984: 161) การตรวจสอบความสอดคล้องภายในของผลการตอบแบบสอบถาม โดยกำหนดเกณฑ์มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับไม่ต่ำกว่า 0.70 ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.92 จากนั้นนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อการศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒโดยใช้โมเดลสมการโครงสร้างแบบ PLS-SEM

สถิติที่ใช้ในการประเมินคุณภาพของโมเดลการวัด

สถิติที่ใช้ในการประเมินคุณภาพของโมเดลการวัดชนิดสะท้อน ประกอบด้วย ความคงเส้นคงวาหรือความเที่ยงภายใน (Internal Consistency) ความเที่ยงของตัวบ่งชี้ (Indicator Reliability) ความตรงเชิงลู่เข้า (Convergent Validity) และความตรงเชิงจำแนก (Discriminant Validity) ส่วนสถิติที่ใช้ในการประเมินคุณภาพของโมเดลการวัดชนิดรวมตัว ประกอบด้วย ความตรงเชิงลู่เข้า การตรวจสอบสภาวะร่วมเส้นตรง (Collinearity) การตรวจสอบการมีนัยสำคัญ (Significance) และความเกี่ยวข้องกัน (Relevance)

ความเที่ยงภายใน

สถิติ หรือมาตรวัดที่ใช้ในการวัดความเที่ยงภายในของ PLS-SEM มีสองตัวคือ สัมประสิทธิ์แอลฟา (α: Alpha Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach, 1984) และความเที่ยงคอมโพสิต (CR: Composite Reliability) สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา คือ

$$\alpha = \frac{k}{k-1}\left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2}\right]$$

เมื่อ k คือ จำนวนตัวบ่งชี้

S_i^2 คือ ความแปรปรวนรายข้อของตัวบ่งชี้

S_t^2 คือ ความแปรปรวนของคะแนนรวม

ข้อกำหนดที่สำคัญของสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาคือ ตัวบ่งชี้ทุกตัวมีสัมประสิทธิ์ภายนอก (Outer Loading) เท่ากัน ซึ่งข้อกำหนดนี้มักจะไม่เป็นความจริง ทำให้ค่าที่คำนวณได้ต่ำกว่าความเป็นจริง จึงควรใช้ร่วมกับมาตรวัดอีกตัวคือ ความเที่ยงคอมโพสิต สูตรความเที่ยงคอมโพสิตคือ

$$CR = \frac{(\sum L)^2}{(\sum L)^2 + \sum Var(e)}$$

เมื่อ L = Standardized Outer Loading, Var(e) = Variance ของ Measurement Error

สูตรทั้งสองตัวนี้คำนวณได้ค่าจาก 0 ถึง 1 ค่าสูงแสดงว่ามีความเที่ยงสูง ค่าขั้นต่ำที่ยอมรับได้คือ 0.70 แต่ในการวิจัยเชิงสำรวจอาจยอมรับได้ที่ 0.60 (Hulland. 1999: 195-204)

ความเที่ยงของตัวบ่งชี้

ความเที่ยงของตัวบ่งชี้คำนวณได้จากการยกกำลังสองของ Standardized Outer Loading ได้แก่ L^2 ซึ่งใน PLS SEM กำหนดว่า ตัวบ่งชี้ที่ยอมรับได้นั้นควรจะสะท้อนตัวแปรสร้าง (Constructs) ได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ดังนั้น สัมประสิทธิ์ของตัวบ่งชี้ภายนอกจึงควรมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.707 ทั้งนี้เพราะ $0.707^2 = 50\%$

ความตรงเชิงลู่เข้า

ความตรงเชิงลู่เข้ามาจากหลักคิดที่ว่า ข้อคำถามหรือตัวบ่งชี้ที่วัดในเรื่องเดียวกันควรจะมีความแปรปรวนร่วมที่จะอธิบายตัวแปรสร้างเดียวตัวกันสูง ความตรงเชิงลู่เข้าชนิด Formative Model และ Reflective Model จะมีมาตรวัดที่ใช้แตกต่างกัน

การตรวจสอบความตรงเชิงลู่เข้าชนิด Reflective Model พิจารณาจากความสามารถในการสกัดความแปรปรวนโดยเฉลี่ย (AVE: Average Extracted variance) ของตัวบ่งชี้ที่สะท้อนเนื้อหาของตัวแปรสร้างนั้นๆ โดยใช้เกณฑ์ AVE ไม่ต่ำกว่า 0.50 สูตรคำนวณความตรงเชิงลู่เข้าชนิด Reflective Model คือ

$$AVE = \frac{\sum L^2}{m}$$

เมื่อ L = Standardized Outer Loading, m = จำนวนของ Outer Loading

เช่น ในที่นี้ตัวแปรสร้าง Society มีตัวบ่งชี้ที่มีคุณภาพ 4 ตัว ซึ่งมีค่า L เท่ากับ 0.830, 0.837, 0.847 และ 0.726 ดังนั้น สามารถคำนวณค่า AVE ได้ ดังนี้

$$AVE = \frac{\sum L^2}{m} = \frac{0.830^2 + 0.837^2 + 0.847^2 + 0.726^2}{4} = 0.658$$

แปลว่า ตัวแปรสร้าง Society มีความตรงเชิงลู่เข้า (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 0.50)

ความตรงเชิงจำแนกของตัวแปรสร้างชนิดสะท้อน

ตัวแปรสร้างที่ต่างกันไม่ควรจะมีความสัมพันธ์กันสูง เพราะหากมีความสัมพันธ์กันสูง ก็แสดงว่า น่าจะเป็นตัวแปรตัวเดียวกัน แต่ควรจะมีความสัมพันธ์สูงเฉพาะกับตัวบ่งชี้ของตัวมันเองเท่านั้น จากแนวคิดนี้ ถ้าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสร้างกับตัวบ่งชี้ของมัน มีค่ามากกว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสร้างตัวนั้นกับตัวแปรสร้างอื่นๆ ก็จะถือว่า ตัวแปรสร้างตัวนั้นมีความตรงเชิงจำแนก (จำแนกตัวแปรได้ ไม่ซ้ำซ้อนกัน) ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสร้างกับตัวบ่งชี้ของมันดังกล่าวหาได้จากรากที่สองของ AVE หรือ $\sqrt{AVE}$ ตัวอย่างเช่น ตัวแปรสร้าง Society ข้างต้นมี AVE = 0.658 ตัวแปรสร้างตัวนี้จะมีความสัมพันธ์กับตัวบ่งชี้ของมันเองเท่ากับ 0.81 ($\sqrt{0.658}$ = 0.81) ดังนั้น การวัดความตรงเชิงจำแนก ให้พิจารณาค่า $\sqrt{AVE}$ ของมันว่ามีค่ามากกว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสร้างตัวนั้นกับตัวแปรสร้างตัวอื่นๆ หรือไม่ ถ้าใช่ ก็แปลว่า ตัวแปรสร้างตัวนั้น มีความตรงเชิงจำแนก

สภาวะร่วมเส้นตรง

สถิติ Outer Weights เป็นผลมาจากการวิเคราะห์การถดถอยพหุ ในกรณีนี้ ตัวแปรอิสระคือ ตัวบ่งชี้ และตัวแปรตามคือ ตัวแปรสร้าง ข้อกำหนดที่สำคัญของการวิเคราะห์การถดถอยพหุคือ ตัวแปรอิสระ (ตัวบ่งชี้) จะต้องไม่มีความสำพันธ์กันเองสูง เพราะหากมันมีความสำพันธ์กันเองสูงแล้วจะทำให้เกิดสภาวะร่วมเส้นตรง อันจะส่งผลให้ตัวบ่งชี้บางตัวไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งๆ ที่มันควรจะมี และในบางกรณี อาจจะส่งผลให้ตัวบ่งชี้บางตัวมีเครื่องหมายติดลบ ทั้งๆ ที่มันมีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวแปรสร้างตัวนั้น เกณฑ์ที่เตือนให้ตระหนักถึงสภาวะร่วมเส้นตรงคือ Variance Inflation Factor (VIF) มีค่าตั้งแต่ 5 ขึ้นไป

ความเกี่ยวข้องกันของ Outer Weights กับ Outer Loading

ถ้า Outer Weights ของตัวบ่งชี้มีนัยสำคัญทางสถิติ เราถือว่ามันผ่านเกณฑ์คุณภาพ สามารถคงตัวบ่งชี้ดังกล่าวไว้ในโมเดลได้ อย่างไรก็ตาม ถ้ามันไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ Outer Loading มีค่าใหญ่พอ (ไม่น้อยกว่า 0.50) เราก็ควรเก็บตัวบ่งชี้ดังกล่าวไว้เช่นเดียวกัน แต่ถ้า Outer Weights ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และ Outer Loading มีค่าน้อยกว่า 0.50 ก็ไม่ควรเก็บตัวบ่งชี้ดังกล่าวไว้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารจัดการความเสี่ยงมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่สร้างขึ้นและผ่านการหาคุณภาพของเครื่องมือแล้ว ไปเก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยทำหนังสือถึงผู้บริหารคณะและหน่วยงานเพื่อขออนุเคราะห์ทำการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารจัดการความเสี่ยงมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่มีความสมบูรณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบโดยใช้โมเดลสมการโครงสร้างแบบ PLS-SEM และการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความเหมาะสมของรูปแบบโดยเลือกค่าเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยใช้การทดสอบที (t)

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาในขั้นตอนวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารจัดการความเสี่ยงมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในขั้นตอนที่ 1 มาสร้างเป็นแบบสนทนากลุ่มเพื่อการพัฒนาเป็นร่างรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งมีการดำเนินการ ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนาร่างรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญภายนอกมหาวิทยาลัย จำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญภายในมหาวิทยาลัย จำนวน 3 คน รวมจำนวน 5 คน ซึ่งเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ดังนี้

1) ผู้เชี่ยวชาญภายนอกมหาวิทยาลัย จำนวน 2 คน มีคุณสมบัติ คือ เป็นผู้ที่มีความรู้ ประสบการณ์ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับเรื่องการบริหารจัดการความเสี่ยง โดยพิจารณาจากประสบการณ์ในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความเสี่ยงหรือผลงานอื่นที่เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่า 3 ปี และมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก 2) ผู้เชี่ยวชาญภายในมหาวิทยาลัย จำนวน 3 คน มีคุณสมบัติ คือ เป็นผู้ที่มีความรู้ ประสบการณ์ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับเรื่องการบริหารจัดการความเสี่ยง โดยพิจารณาจากประสบการณ์ในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒหรือผลงานอื่นที่เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่า 3 ปี และ มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกหรือมีตำแหน่งทางวิชาการตั้งแต่ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขึ้นไป

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

1) นำผลการศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมาสังเคราะห์และดำเนินการสร้างเป็นแบบสนทนากลุ่มเพื่อใช้ในขั้นตอนการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion Technique) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติตรงตามที่กำหนดไว้ โดยมีเนื้อหาและประเด็นที่เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2) ติดต่อประสานงานผู้เชี่ยวชาญเพื่อขอความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็น และให้ข้อเสนอแนะด้วยการสนทนากลุ่ม จำนวน 5 คน โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการในการสนทนากลุ่ม

3) ดำเนินการสนทนากลุ่ม ตามวัน เวลาและสถานที่ที่กำหนด โดยมีวิธีการดำเนินงานตามหลักการสนทนากลุ่ม คือ

- จัดการสนทนากลุ่ม โดยผู้วิจัยกำหนดบทบาทตนเองเป็นผู้นำการสนทนา
- ผู้วิจัยแนะนำตนเองและแนะนำผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกและภายในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่เข้าร่วมการสนทนากลุ่มรายบุคคล รวมทั้งใช้เทคนิคการสร้างความคุ้นเคยก่อนการสนทนา
- ชี้แจงวัตถุประสงค์ในการสนทนากลุ่ม และขออนุญาตบันทึกเทปคำสนทนา
- นำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และประเด็นคำถามเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อหากรอบแนวคิดในการพัฒนาร่างรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- เริ่มสนทนากลุ่มตามเนื้อหาและข้อคำถาม จดบันทึกในแบบบันทึกการสนทนากลุ่มและบันทึกเทป

4) ประมวลประเด็นสำคัญจากการดำเนินการสนทนามาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาร่างรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

5) ได้รูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒจากการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการสนทนากลุ่ม และสร้างเป็นแบบสอบถามเพื่อประเมินความเหมาะสมเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

3. ลักษณะของเครื่องมือ

ลักษณะของเครื่องมือ มีดังนี้

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนนี้ เป็นแบบสนทนากลุ่มที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารจัดการความเสี่ยงมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยเป็นแบบสนทนากลุ่มที่เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อใช้ในการสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกและภายในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

3.2 นำผลที่ได้จากข้อ 3.1 มาสร้างเป็นแบบสอบถามมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้ในการศึกษาความเหมาะสมของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประกอบด้วย 14 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านสังคม ด้านเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการเมืองและกฎหมาย ด้านหลักสูตร ด้านผู้เรียน ด้านคณาจารย์ ด้านทรัพยากรสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการให้คำปรึกษา ด้านการติดตามและประเมินผล และด้านคุณภาพของบัณฑิต

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการ ดังต่อไปนี้

4.1 ขอความอนุเคราะห์ถึงผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อเรียนเชิญสนทนากลุ่ม และออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ถึงผู้บริหารคณะและหน่วยงานเพื่อขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารและอาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ใช้ในการศึกษาความคิดเห็นเพื่อการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

4.2 ผู้วิจัยส่งข้อมูลสารสนเทศและประเด็นคำถามเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พร้อมด้วยหนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อขอความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็น และให้ข้อเสนอแนะด้วยการสนทนากลุ่ม จำนวน 5 คน พร้อมทั้งนัดหมายวัน เวลาและสถานที่ที่กำหนด

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลขั้นตอนนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และใช้เป็นแนวทางในการกำหนดรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาในขั้นตอนที่ 3 นี้เพื่อประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ได้จากขั้นตอนที่ 2 โดยมีการดำเนินการ ดังนี้

1. การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มที่ใช้ในขั้นตอนการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒนี้เป็นผู้บริหารที่รับผิดชอบด้านการบริหารจัดการความเสี่ยงของคณะและหน่วยงานจำนวน 25 หน่วยงานๆ ละ 3 คน รวมจำนวน 75 คน

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 นำรูปแบบฯ ในขั้นตอนที่ 2 มาสร้างเป็นแบบสอบถามเพื่อใช้ในการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งมีลักษณะตามแบบมาตรส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามแบบของลิเคิร์ท (Likert. 1932: 1-55) มีข้อคำถามทั้งสิ้น 70 ข้อ นำไปตรวจสอบหาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน นำมาแก้ไขแล้วนำไปทดลองใช้จำนวน 30 ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เครื่องมือวิจัย โดยนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach. 1984: 169) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.95

2.2 นำแบบสอบถามฯ ไปเก็บข้อมูลกับผู้บริหารที่รับผิดชอบด้านการบริหารจัดการความเสี่ยงของคณะและหน่วยงาน จำนวน 75 คน เพื่อใช้ในการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒจากนั้นวิเคราะห์ข้อมูล โดยการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยกับเกณฑ์การคัดเลือกรูปแบบฯ ตามที่ผู้วิจัยกำหนด โดยพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ไม่น้อยกว่าระดับมาก (3.51) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยใช้การทดสอบทีชนิดตัวอย่างหนึ่งกลุ่ม (One sample t-test) (Ferguson. 1981: 180)

2.3 ได้รูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

3. ลักษณะของเครื่องมือ

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้ในการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ลักษณะแบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert. 1932: 1-55) ซึ่งได้กำหนดค่าน้ำหนักคะแนนตามระดับของความคิดเห็น ดังนี้

5 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่ารูปแบบดังกล่าวมีความเหมาะสมอยู่ในระดับ **มากที่สุด**

4 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่ารูปแบบดังกล่าวมีความเหมาะสมอยู่ในระดับ **มาก**

3 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่ารูปแบบดังกล่าวมีความเหมาะสมอยู่ในระดับ **ปานกลาง**

2 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่ารูปแบบดังกล่าวมีความเหมาะสมอยู่ในระดับ **น้อย**

1 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่ารูปแบบดังกล่าวมีความเหมาะสมอยู่ในระดับ **น้อยที่สุด**

ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51-5.00 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่ารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีความเหมาะสมอยู่ในระดับ **มากที่สุด**

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51-4.50 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่ารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ **มาก**

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51-3.50 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่ารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ **ปานกลาง**

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51-2.50 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่ารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ **น้อย**

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.50 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่ารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ **น้อยที่สุด**

ตอนที่ 3 คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับในการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อให้ผู้ตอบได้ให้ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นกับเรื่องดังกล่าวอย่างเสรี

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการดังต่อไปนี้

4.1 ขอความอนุเคราะห์ถึงผู้บริหารคณะและหน่วยงานเพื่อให้ผู้บริหารและอาจารย์ประจำที่รับผิดชอบด้านการบริหารจัดการความเสี่ยงของคณะและหน่วยงาน จำนวน 75 คน เป็นผู้พิจารณาความเหมาะสมของคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.2 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารและอาจารย์ประจำที่รับผิดชอบด้านการบริหารจัดการความเสี่ยงของคณะและหน่วยงาน จำนวน 75 คน โดยผู้วิจัยดำเนินการแจกและเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยตนเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ไม่น้อยกว่าระดับมาก (3.51) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยใช้การทดสอบที ชนิดตัวอย่างหนึ่งกลุ่ม (One sample t-test) (Ferguson. 1981: 180)

จากการดำเนินการทั้ง 3 ขั้นตอนดังกล่าว ผู้วิจัยสรุปเป็นภาพประกอบได้ ดัง**ภาพประกอบ 3**

ภาพประกอบ 3 สรุปโครงสร้างขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเพื่อการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างแบบสอบถามเพื่อศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการความเสี่ยงฯ เพื่อทราบแนวคิด ความหมาย และองค์ประกอบของการบริหารจัดการความเสี่ยง จากนั้นสังเคราะห์แนวคิดเพื่อเป็นองค์ประกอบเบื้องต้น กำหนดเป็นกรอบเพื่อนำไปสร้างแบบสอบถามต่อไป

↓

2. นำแบบสอบถามเพื่อศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการความเสี่ยงฯ เสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

↓

3. นำแบบสอบถามฯ ไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่าง อาจารย์ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของครอนบาค การตรวจสอบความสอดคล้องภายในของผลการตอบแบบสอบถาม โดยกำหนดเกณฑ์มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับไม่ต่ำกว่า 0.70

↓

4. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อการศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒไปสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหาร และคณาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ปฏิบัติงานจริง ในปีการศึกษา 2559 จำนวน 284 คน โดยใช้โมเดลสมการโครงสร้างแบบ PLS-SEM

↓

5. ได้องค์ประกอบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

1. นำผลการศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการความเสี่ยงฯ มาสร้างเป็นร่างรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเพื่อใช้เป็นแบบสนทนากลุ่มในการสนทนากลุ่ม

↓

2. ดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion Technique) ตามแบบสนทนากลุ่มที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 จากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกและภายในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (จำนวน 5 คน) เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปสร้างเป็นรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

↓

3. ได้รูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

1. นำรูปแบบฯ ในขั้นตอนที่ 2 มาสร้างเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนเพื่อการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒตามความคิดเห็นของผู้บริหารที่รับผิดชอบด้านการบริหารจัดการความเสี่ยงของคณะและหน่วยงานจำนวน 25 หน่วยงานๆ ละ 3 คน (จำนวน 75 คน)

↓

2. นำแบบสอบถามความความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒไปเก็บข้อมูลจากผู้บริหารที่รับผิดชอบด้านการบริหารจัดการความเสี่ยงของคณะและหน่วยงาน (จำนวน 75 คน)

↓

3. นำข้อมูลที่ได้จากการสอบถามไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ โดยพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ไม่น้อยกว่าระดับมาก (3.51) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยใช้การทดสอบทีชนิดตัวอย่างหนึ่งกลุ่ม (One sample t-test)

↓

4. ได้รูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่างๆ ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้เป็นที่เข้าใจตรงกัน ดังนี้

n	แทน	จำนวนตัวอย่าง
$\overline{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
df	แทน	ค่าองศาอิสระ (Degree of freedom)
Sig.	แทน	ค่า Significant (ระดับนัยสำคัญ)
t	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณาใน t-distribution
*	แทน	การมีนับสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
p	แทน	ค่าความน่าจะเป็นของการมีนัยสำคัญทางสถิติ

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลกระทำตามลำดับ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และคณาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ปฏิบัติงานจริง ในปีการศึกษา 2559 จำนวน 284 คน ได้รับแบบสอบถามคืนทั้งสิ้น 284 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 โดยสรุปผลการการศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ดังแสดงใน **ตาราง 3 – 17**

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม เพศ สถานภาพ ประสบการณ์ในการทำงาน วุฒิทางการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งทางวิชาการและคณะ/หน่วยงานที่สังกัด

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	150	52.8
หญิง	134	47.2
รวม	284	100.0
สถานภาพ		
ผู้บริหาร (ระดับหัวหน้าภาควิชาขึ้นไป)	68	23.9
อาจารย์ประจำ	216	76.1
รวม	284	100.0
ประสบการณ์ในการทำงาน		
ไม่เกิน 10 ปี	163	57.4
ระหว่าง 11-20 ปี	89	31.3
ระหว่าง 21-30 ปี	21	7.4
มากกว่า 30 ปีขึ้นไป	11	3.9
รวม	284	100.0
วุฒิทางการศึกษาสูงสุด		
ปริญญาโท	88	31.0
ปริญญาเอก	196	69.0
รวม	284	100.0

ตาราง 3 (ต่อ)

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
คณะ/หน่วยงาน		
กายภาพบำบัด	10	3.5
ทันตแพทยศาสตร์	10	3.5
เทคโนโลยีชีวภาพฯ	10	3.5
นวัตกรรมสื่อสารสังคม	25	8.8
พยาบาลศาสตร์	18	6.3
พลศึกษา	14	4.9
แพทยศาสตร์	5	1.8
เภสัชศาสตร์	10	3.5
มนุษยศาสตร์	10	3.5
วัฒนธรรมสิ่งแวดล้อม	10	3.5
วิทยาลัยนานาชาติฯ	10	3.5
วิทยาศาสตร์	17	6.0
วิศวกรรมศาสตร์	13	4.6
ศิลปกรรมศาสตร์	25	8.8
ศึกษาศาสตร์	22	7.7
ศูนย์ภาษา	14	4.9
ศูนย์วิทยาศาสตร์ศึกษา	11	3.9
เศรษฐศาสตร์	15	5.3
สหเวชศาสตร์	14	4.9
สังคมศาสตร์	21	7.4
รวม	**284**	**100.0**

จากตาราง 3 แสดงข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง โดยเพศชาย จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 52.8 และเป็นเพศหญิง จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 47.2

จำแนกตามสถานภาพ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นอาจารย์ประจำมากที่สุด จำนวน 216 คน คิดเป็นร้อยละ 76.1 และเป็นผู้บริหาร (ระดับหัวหน้าภาควิชาขึ้นไป) จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 23.9

จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ไม่เกิน 10 ปี มากที่สุด จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 57.4 รองลงมามีประสบการณ์ระหว่าง 11-20 ปี จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 31.3 และมีประสบการณ์ระหว่าง 21-30 ปี จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 7.4 และมีประสบการณ์มากกว่า 30 ปีขึ้นไปจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 3.9 ตามลำดับ

จำแนกตามวุฒิทางการศึกษาสูงสุด พบว่า ส่วนใหญ่วุฒิการศึกษาปริญญาเอก จำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 69.0 และวุฒิการศึกษาปริญญาโท จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 31

จำแนกตามคณะ/หน่วยงาน พบว่า คณะนวัตกรรมและสื่อสารสังคม และคณะศิลปกรรมศาสตร์ มีจำนวนคนมากที่สุด จำนวนคณะละ 25 คน คิดเป็นร้อยละ 8.8 และคณะศึกษาศาสตร์ จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 7.7 ตามลำดับ

การวิเคราะห์ค่า Loading (L) คือ ความแปรปรวนของตัวบ่งชี้ (ข้อคำถาม) ที่อธิบายโดยปัจจัย/ตัวแปรสร้าง L ควรมีค่าไม่น้อยกว่า 0.707 (โดยทั่วไป ประมาณ 0.70 ก็พอยอมรับได้) ความเที่ยงของตัวบ่งชี้ (Indicator Reliability) คือ L^2 (0.707^2 = 50%) ดังแสดงในตาราง 4 - 17

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการบริหารจัดการความเสี่ยงปัจจัยภายนอกด้านสังคม

ด้านสังคม	Loadings	Indicator Reliability
1. จำนวนนิสิตใหม่ลดน้อยลงไม่เป็นไปตามเป้าหมาย	0.532	28%
2. มหาวิทยาลัยต้องแข่งขันเพื่อดึงนิสิต เช่น การเปิดหลักสูตร ใหม่ที่ตรงกับความต้องการของนิสิต	0.764	58%
3. มหาวิทยาลัยต้องรับนิสิตจากต่างชาติเพิ่มมากขึ้นเพื่อยกระดับการจัดการศึกษาสู่ระดับสากล	0.617	38%
4. ตลาดแรงงานมีความต้องการบัณฑิตที่มีทักษะที่เป็นลักษณะการบูรณาการระหว่างสองศาสตร์ขึ้นไป	0.747	56%
5. ตลาดแรงงานต้องการแรงงานที่มีคุณภาพสูง เพื่อรองรับสภาพเศรษฐกิจที่มีการแข่งขันสูง	0.682	47%
6. ขาดการปรับตัวด้านการเตรียมความพร้อมของบุคลากร สู่การเป็นประชาคมอาเซียนและขาดแคลนหรือสูญเสีย	0.684	47%
7. หลักสูตรไม่สอดแทรกกฎเกณฑ์ เงื่อนไขต่างๆ ของประเทศประชาคมอาเซียน	0.623	39%
8. สถาบันอาชีวศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษาในระดับปริญญาตรี ทำให้ผู้เรียนที่จะศึกษาในระดับอุดมศึกษาน้อยลง	0.475	23%
9. นโยบายของรัฐบาลที่เปิดโอกาสให้มหาวิทยาลัยจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาทำให้แต่ละมหาวิทยาลัยเปิดหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษามากขึ้น	0.695	48%
10. นโยบาย AEC ทำให้การแข่งขันในการศึกษาระดับปริญญาตรีสูงขึ้น	0.614	38%

จากตาราง 4 แสดงว่า ผู้บริหารและอาจารย์มีความคิดเห็นว่า ข้อ 2 มหาวิทยาลัยต้องแข่งขันเพื่อดึงนิสิต เช่น การเปิดหลักสูตร ใหม่ที่ตรงกับความต้องการของนิสิตมีความแปรปรวนของข้อคำถาม 0.764 และความเที่ยงของข้อคำถาม 58% ซึ่งมากกว่าข้ออื่นๆ รองลงมาคือ ข้อ 4 และข้อ 9 ตามลำดับ และข้อ 8 สถาบันอาชีวศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษาในระดับปริญญาตรีทำให้ผู้เรียนที่จะศึกษาในระดับอุดมศึกษาน้อยลงมีความแปรปรวนของข้อคำถาม 0.475 และความเที่ยงของข้อคำถาม 23% ซึ่งน้อยกว่าข้ออื่นๆ

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการบริหารจัดการความเสี่ยงปัจจัยภายนอกด้านเทคโนโลยี

ด้านเทคโนโลยี	Loadings	Indicator Reliability
1. เทคโนโลยีที่นำมาใช้ล้าสมัย เนื่องจากมีเทคโนโลยีใหม่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว	0.694	48%
2. การเลือกใช้เทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสม และความผิดพลาดของเทคโนโลยี	0.728	53%
3. ผู้สอนและผู้เรียนขาดความรู้และความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา	0.724	52%
4. การเผยแพร่ข่าวเชิงลบเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยผ่านสื่อออนไลน์ (Social Media)	0.695	48%
5. ความเสี่ยงของ Big Data เนื่องจากปัจจุบันมีข้อมูลจำนวนมาก ดังนั้น จึงมีความเสี่ยงเรื่องการนำข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้มาใช้	0.727	53%
6. ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้การประชาสัมพันธ์มีช่องทางที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น	0.646	42%
7. การถูกโจรกรรมข้อมูล การปรับแต่งข้อมูล การถูกบุกรุกข้อมูลจากผู้ไม่ประสงค์ดี	0.800	64%
8. ไวรัสคอมพิวเตอร์ทำลายระบบฐานข้อมูล	0.749	56%

จากตาราง 5 แสดงว่า ผู้บริหารและอาจารย์มีความคิดเห็นว่า ข้อ 7 การถูกโจรกรรมข้อมูล การปรับแต่งข้อมูล การถูกบุกรุกข้อมูลจากผู้ไม่ประสงค์ดี มีความแปรปรวนของข้อคำถาม 0.800 และความเที่ยงของข้อคำถาม 64% ซึ่งมากกว่าข้ออื่นๆ รองลงมาคือ ข้อ 8 และข้อ 2 ตามลำดับ และข้อ 6 ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้การประชาสัมพันธ์มีช่องทางที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายมากขึ้นมีความแปรปรวนของข้อคำถาม 0.646 และความเที่ยงของข้อคำถาม 42% ซึ่งน้อยกว่าข้ออื่นๆ

ตาราง 6 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการบริหารจัดการความเสี่ยงปัจจัยภายนอกด้านเศรษฐกิจ

ด้านเศรษฐกิจ	Loadings	Indicator Reliability
1. เศรษฐกิจตกต่ำอาจมีผลกระทบต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งลูกเข้าเรียนสถาบันที่มีค่าเล่าเรียนสูง	0.767	59%
2. ค่าครองชีพ ปรับตัวสูงขึ้น ดังนั้น อัตราส่วนเงินเดือนเริ่มต้นมาตรฐาน อัตราการเพิ่มของค่าดำเนินงาน เงินเดือน เงินชดเชยของบุคลากร จึงต้องมีการปรับตัวให้เท่ากับหรือ สูงกว่าตลาดแรงงาน	0.786	62%
3. มีการพัฒนาเศรษฐกิจและเทคโนโลยีด้วยการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคอุตสาหกรรม เช่น การให้คำปรึกษา การซื้อ-ขายนวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์ การทำการทดลองและการทำวิจัยร่วมกันยังไม่เพียง	0.806	65%
4. แนวโน้มการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศอาเซียนส่งผลกระทบต่อการจ้างงาน	0.827	68%
5. สภาวะทางเศรษฐกิจทำให้มหาวิทยาลัยได้รับงบประมาณไม่เป็นไปตามเป้าหมาย	0.813	66%

จากตาราง 6 แสดงว่า ผู้บริหารและอาจารย์มีความคิดเห็นว่า ข้อ 4 แนวโน้มการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศอาเซียนส่งผลกระทบต่อการจ้างงาน มีความแปรปรวนของข้อคำถาม 0.827 และความเที่ยงของข้อคำถาม 68% ซึ่งมากกว่าข้ออื่นๆ รองลงมาคือ ข้อ 5 และข้อ 3 ตามลำดับ และข้อ 1 เศรษฐกิจตกต่ำอาจมีผลกระทบต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งลูกเข้าเรียนสถาบันที่มีค่าเล่าเรียนสูงมีความแปรปรวนของข้อคำถาม 0.767 และความเที่ยงของข้อคำถาม 59% ซึ่งน้อยกว่าข้ออื่นๆ

ตาราง 7 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการบริหารจัดการความเสี่ยงปัจจัยภายนอกด้านสิ่งแวดล้อม

ด้านสิ่งแวดล้อม	Loadings	Indicator Reliability
1. สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ เช่น มลพิษทางเสียง มลพิษทางอากาศ ปัญหาที่เกิดจากขยะ	0.766	59%
2. การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) เกิดภัยธรรมชาติ เช่น แผ่นดินไหว วาตภัย อุทกภัย	0.873	76%
3. อุบัติภัยที่ไม่สามารถคาดการณ์ได้ เช่น อัคคีภัย อุบัติเหตุต่างๆ ภายในมหาวิทยาลัย	0.869	76%
4. ประเทศประสบปัญหาวิกฤตด้านพลังงาน เช่น น้ำ ไฟ น้ำมัน	0.872	76%
5. การระบาดของโรคอุบัติใหม่ที่ยังมีการค้นพบวิธีรักษาได้ไม่ทันท่วงที เช่น ไวรัส H1N1 (ไข้หวัดสายพันธุ์ใหม่ 2009) และไวรัสโคโรน่า สายพันธุ์ใหม่ 2012 ซึ่งทำให้ท้องเสียเฉียบพลัน	0.860	74%

จากตาราง 7 แสดงว่า ผู้บริหารและอาจารย์มีความคิดเห็นว่า ข้อ 2 การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) เกิดภัยธรรมชาติ เช่น แผ่นดินไหว วาตภัย อุทกภัย มีความแปรปรวนของข้อคำถาม 0.873 และความเที่ยงของข้อคำถาม 76% ซึ่งมากกว่าข้ออื่นๆ รองลงมาคือ ข้อ 4 และข้อ 3 ตามลำดับ และข้อ 1 สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ เช่น มลพิษทางเสียง มลพิษทางอากาศ ปัญหาที่เกิดจากขยะมีความแปรปรวนของข้อคำถาม 0.766 และความเที่ยงของข้อคำถาม 59% ซึ่งน้อยกว่าข้ออื่นๆ

ตาราง 8 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการบริหารจัดการความเสี่ยงปัจจัยภายนอกด้านการเมืองและกฎหมาย

ด้านการเมืองและกฎหมาย	Loadings	Indicator Reliability
1. รัฐบาลออกกฎระเบียบเอื้อให้กับคู่แข่งต่างชาติเข้ามาในประเทศมากขึ้น	0.568	32%
2. หน่วยงานที่กำกับมหาวิทยาลัย (สกอ. และสมศ.) เปลี่ยนกฎเกณฑ์ข้อบังคับที่สูงขึ้น และบ่อยครั้ง จึงส่งผลให้หน่วยงานต้องปรับเปลี่ยนแผนการดำเนินงานตลอดเวลา	0.719	52%
3. การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่เกิดจากการกระทำของประชาชน เช่น การชุมนุม การประท้วง เป็นต้น	0.717	51%
4. การสนับสนุนให้มหาวิทยาลัยมีอิสระและมีการแข่งขันอย่างเสรี	0.714	51%
5. กฎระเบียบ ข้อบังคับล้าสมัย ไม่ทันการเปลี่ยนแปลง	0.725	53%
6. การเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบต่างๆ ส่งผลให้การดำเนินการที่กำหนดไว้ไม่สอดคล้องกับระเบียบใหม่	0.768	59%
7. การเมืองไม่มีเสถียรภาพส่งผลให้นโยบายด้านการศึกษาเปลี่ยนแปลงบ่อย ขาดความต่อเนื่องในการบริหารจัดการ	0.796	63%
8. การแทรกแซงจากองค์กรอิสระและหน่วยงานภาครัฐของนักการเมืองต่อการบริหารจัดการมหาวิทยาลัย	0.757	57%

จากตาราง 8 แสดงว่า ผู้บริหารและอาจารย์มีความคิดเห็นว่า ข้อ 7 การเมืองไม่มีเสถียรภาพส่งผลให้นโยบายด้านการศึกษาเปลี่ยนแปลงบ่อย ขาดความต่อเนื่องในการบริหารจัดการมีความแปรปรวนของข้อคำถาม 0.796 และความเที่ยงของข้อคำถาม 63% ซึ่งมากกว่าข้ออื่นๆ รองลงมาคือ ข้อ 6 และข้อ 8 ตามลำดับ และข้อ 1 รัฐบาลออกกฎระเบียบเอื้อให้กับคู่แข่งต่างชาติเข้ามาในประเทศมากขึ้นมีความแปรปรวนของข้อคำถาม 0.568 และความเที่ยงของข้อคำถาม 32% ซึ่งน้อยกว่าข้ออื่นๆ

ตาราง 9 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการบริหารจัดการความเสี่ยงปัจจัยภายในด้านหลักสูตร

ด้านหลักสูตร	Loadings	Indicator Reliability
1. โครงสร้างหลักสูตรไม่เหมาะสมและไม่ครอบคลุมบริบทของหลักสูตร	0.790	62%
2. แผนการศึกษาไม่สามารถทำให้ผู้เรียนสำเร็จการศึกษาได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด	0.838	70%
3. จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรไม่เหมาะสมกับการศึกษาของหลักสูตร	0.855	73%
4. ระยะเวลาการศึกษาไม่สอดคล้องกับการจัดการเรียนด้านวิชาการ และหลักสูตรเสริม	0.826	68%
5. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรไม่ตรงกับความต้องการของผู้เรียน	0.846	72%
6. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรยังไม่เน้นให้ผู้เรียนใฝ่เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องและยังมีการฝึกทักษะอาชีพที่ไม่เพียงพอ	0.800	64%
7. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน	0.878	77%
8. การกำหนดหลักสูตรไม่มีความเหมาะสมกับความต้องการในการประกอบอาชีพของบัณฑิต	0.867	75%
9. การกำหนดหลักสูตรไม่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและสังคม	0.867	75%
10. การกำหนดรายละเอียดของรายวิชาไม่เหมาะสมและไม่ครอบคลุมบริบทของหลักสูตร	0.866	75%

จากตาราง 9 แสดงว่า ผู้บริหารและอาจารย์มีความคิดเห็นว่า ข้อ 7 วัตถุประสงค์ของหลักสูตรไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน มีความแปรปรวนของข้อคำถาม 0.878 และความเที่ยงของข้อคำถาม 77% ซึ่งมากกว่าข้ออื่นๆ รองลงมาคือ ข้อ 8 และข้อ 9 ตามลำดับ และข้อ 1 โครงสร้างหลักสูตรไม่เหมาะสมและไม่ครอบคลุมบริบทของหลักสูตรมีความแปรปรวนของข้อคำถาม 0.790 และความเที่ยงของข้อคำถาม 62% ซึ่งน้อยกว่าข้ออื่นๆ

ตาราง 10 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการบริหารจัดการความเสี่ยงปัจจัยภายในด้านผู้เรียน

ด้านผู้เรียน	Loadings	Indicator Reliability
1. ระบบในการพัฒนาผู้เรียนที่รับเข้าศึกษาต่อไม่เป็นไปตามแผนการรับของหลักสูตร	0.862	74%
2. ระบบการสอบคัดเลือกผู้เรียนที่ต้องการเข้าศึกษาต่อไม่เป็นไปตามแผนการรับของหลักสูตร	0.868	75%
3. ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานไม่ตรงตามคุณสมบัติที่หลักสูตรกำหนดแต่มหาวิทยาลัยให้โอกาสในการศึกษา	0.781	61%
4. ระยะเวลาในการเปิดรับสมัครเข้าศึกษาต่อไม่เหมาะสม	0.777	60%
5. มีผู้เรียนสมัครเข้าศึกษาต่อจำนวนน้อยไม่เป็นไปตามแผนการรับของหลักสูตร	0.810	66%
6. ช่องทางการประชาสัมพันธ์การรับสมัครเข้าศึกษาต่อไม่หลากหลายและไม่ทั่วถึงผู้ที่สนใจเข้าศึกษาต่อ	0.709	50%

จากตาราง 10 แสดงว่า ผู้บริหารและอาจารย์มีความคิดเห็นว่า ข้อ 2 ระบบการสอบคัดเลือกผู้เรียนที่ต้องการเข้าศึกษาต่อไม่เป็นไปตามแผน การรับของหลักสูตรมีความแปรปรวนของข้อคำถาม 0.868 และความเที่ยงของข้อคำถาม 75% ซึ่งมากกว่าข้ออื่นๆ รองลงมาคือ ข้อ 1 และข้อ 5 ตามลำดับ และข้อ 6 ช่องทางการประชาสัมพันธ์การรับสมัครเข้าศึกษาต่อไม่หลากหลายและไม่ทั่วถึงผู้ที่สนใจเข้าศึกษาต่อมีความแปรปรวนของข้อคำถาม 0.709 และความเที่ยงของข้อคำถาม 50% ซึ่งน้อยกว่าข้ออื่นๆ

ตาราง 11 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการบริหารจัดการความเสี่ยงปัจจัยภายในด้านคณาจารย์

ด้านคณาจารย์	Loadings	Indicator Reliability
1. ระบบการคัดเลือกอาจารย์ที่ไม่โปร่งใส และไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของมหาวิทยาลัย	0.861	74%
2. อาจารย์ประจำหลักสูตรไม่มีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อวางแผน ติดตาม และทบทวนการดำเนินงานหลักสูตร	0.853	73%
3. ขาดแนวทางการพัฒนาอาจารย์ใหม่ทุกคนให้ได้รับการปฐมนิเทศหรือคำแนะนำด้านปรัชญา วัตถุประสงค์ของหลักสูตร	0.858	74%
4. อาจารย์ประจำไม่ได้รับการพัฒนาทางวิชาการ และ/หรือวิชาชีพอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง	0.864	75%
5. ขาดนโยบายในการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และสามารถถ่ายทอดประสบการณ์/เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนในรายวิชาต่างๆ	0.848	72%
6. สัดส่วนอาจารย์ที่มีคุณวุฒิปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอกหรือเทียบเท่าต่ออาจารย์ประจำไม่เป็นตามเกณฑ์ที่กำหนด	0.821	67%
7. สัดส่วนอาจารย์ประจำที่ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์หรือเทียบเท่าต่ออาจารย์ประจำไม่เป็นตามเกณฑ์ที่กำหนด	0.772	60%
8. อาจารย์ผู้สอนไม่มีคุณวุฒิตรงตามสาขาวิชาที่สอนขาดอาจารย์มีประสบการณ์ และความชำนาญเฉพาะทาง	0.840	71%
9. อาจารย์ขาดคุณธรรม จริยธรรม และไม่ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพของคณาจารย์	0.824	68%

จากตาราง 11 แสดงว่า ผู้บริหารและอาจารย์มีความคิดเห็นว่า ข้อ 4 อาจารย์ประจำไม่ได้รับการพัฒนาทางวิชาการ และ/หรือวิชาชีพอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง มีความแปรปรวนของข้อคำถาม 0.864 และความเที่ยงของข้อคำถาม 75% ซึ่งมากกว่าข้ออื่นๆ รองลงมาคือ ข้อ 1 และข้อ 3 ตามลำดับ และข้อ 7 สัดส่วนอาจารย์ประจำที่ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์หรือเทียบเท่าต่ออาจารย์ประจำไม่เป็นตามเกณฑ์ที่กำหนดมีความแปรปรวนของข้อคำถาม 0.772 และความเที่ยงของข้อคำถาม 60% ซึ่งน้อยกว่าข้ออื่นๆ

ตาราง 12 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการบริหารจัดการความเสี่ยงปัจจัยภายในด้านทรัพยากรสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้

ด้านทรัพยากรสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้	Loadings	Indicator Reliability
1. การจัดสภาพแวดล้อมในสถาบัน อาคารสถานที่ สถานที่พักผ่อน หอพัก ไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน	0.827	68%
2. การจัดสรรทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนไม่เพียงพอ และไม่หลากหลาย	0.806	65%
3. ขาดแหล่งการเรียนรู้สำหรับการเรียนการสอนที่หลากหลายนอกสถานศึกษาหรือห้องเรียน	0.797	64%
4. อุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยีประกอบการเรียนการสอนเครื่องคอมพิวเตอร์และระบบเครือข่ายยังไม่ทันสมัยและไม่เพียงพอต่อการเรียนรู้	0.809	65%
5. วัสดุ ครุภัณฑ์ เครื่องมือ และอุปกรณ์การศึกษาเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ที่ไม่หลากหลาย และไม่เพียงพอกับรายวิชา	0.846	72%
6. ตำรา เอกสารประกอบการเรียนการสอน และตำราแต่ละรายวิชามีไม่เพียงพอในแต่ละรายวิชา	0.855	73%
7. วารสารและนิตยสาร หนังสือและตำราในห้องสมุดไม่ทันสมัยและไม่เพียงพอ	0.819	67%
8. แหล่งศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ห้องสมุด ห้องอินเทอร์เน็ต ซึ่งเปิดให้บริการและอำนวยความสะดวกอย่างเพียงพอ	0.718	52%
9. การจัดสถานที่อำนวยความสะดวกอื่นๆ เช่น ห้องอาหาร ห้องสุขา มุมพักผ่อน และสนามกีฬาไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน	0.780	61%

จากตาราง 12 แสดงว่า ผู้บริหารและอาจารย์มีความคิดเห็นว่า ข้อ 6 ตำรา เอกสารประกอบการเรียนการสอน และตำราแต่ละรายวิชามีไม่เพียงพอในแต่ละรายวิชามีความแปรปรวนของข้อคำถาม 0.855 และความเที่ยงของข้อคำถาม 73% ซึ่งมากกว่าข้ออื่นๆ รองลงมาคือ ข้อ 5 และข้อ 1 ตามลำดับ และข้อ 8 แหล่งศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ห้องสมุด ห้องอินเทอร์เน็ต ซึ่งเปิดให้บริการและอำนวยความสะดวกอย่างเพียงพอมีความแปรปรวนของข้อคำถาม 0.718 และความเที่ยงของข้อคำถาม 52% ซึ่งน้อยกว่าข้ออื่นๆ

ตาราง 13 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการบริหารจัดการความเสี่ยงปัจจัยภายในด้านการจัดการเรียนรู้

ด้านการจัดการเรียนรู้	Loadings	Indicator Reliability
1. กระบวนการเรียนรู้ด้านวิชาการไม่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	0.847	72%
2. การกำหนดเนื้อหารายวิชาไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร	0.844	71%
3. ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนต่อคุณภาพการสอนของอาจารย์อยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่ามาตรฐานที่หลักสูตรกำหนด	0.880	77%
4. ขาดกระบวนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า คิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์และทำงานร่วมกัน	0.885	78%
5. ขาดการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ความรับผิดชอบต่อสังคม และแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง	0.800	64%
6. ขาดการบูรณาการนำความรู้ที่ได้จากการวิจัย/บริการวิชาการสู่สังคมไปใช้กับการเรียนการสอน	0.860	74%
7. ขาดการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ส่งเสริมการนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในการปฏิบัติงาน	0.882	78%
8. ขาดการจัดกิจกรรม/โครงการเพื่อพัฒนาศักยภาพ และกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน	0.872	76%
9. กระบวนการส่งเสริมกิจกรรมผู้เรียนไม่ครบถ้วนและไม่สอดคล้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สำเร็จการศึกษา	0.854	73%
10. ขาดการประเมินผลการจัดกิจกรรม/โครงการ เพื่อนำผลการจัดกิจกรรมมาปรับปรุงการดำเนินงาน	0.812	66%

จากตาราง 13 แสดงว่า ผู้บริหารและอาจารย์มีความคิดเห็นว่า ข้อ 4 ขาดกระบวนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า คิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์และทำงานร่วมกันมีความแปรปรวนของข้อคำถาม 0.885 และความเที่ยงของข้อคำถาม 78% ซึ่งมากกว่าข้ออื่นๆ รองลงมาคือ ข้อ 7 และข้อ 3 ตามลำดับ และข้อ 5 ขาดการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ความรับผิดชอบต่อสังคม และแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมีความแปรปรวนของข้อคำถาม 0.800 และความเที่ยงของข้อคำถาม 64% ซึ่งน้อยกว่าข้ออื่นๆ

ตาราง 14 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการบริหารจัดการความเสี่ยงปัจจัยภายในด้านการบริหารหลักสูตร

ด้านการบริหารหลักสูตร	Loadings	Indicator Reliability
1. ขาดระบบและกลไกในการพัฒนาและบริหารหลักสูตร	0.832	69%
2. ขาดกระบวนการการแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรและคณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตรที่มีคุณสมบัติและ จำนวนตามเกณฑ์ของ สกอ.	0.843	71%
3. ขาดการแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาหลักสูตรที่เป็นไปตามข้อบังคับของสภามหาวิทยาลัย	0.864	75%
4. อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และอาจารย์ประจำหลักสูตรมีไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการหลักสูตร	0.757	57%
5. มีการจัดมาตรฐานการเรียนและคุณภาพการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรปริญญาตรี และ กพ. ให้การรับรอง	0.581	34%
6. สัดส่วนจำนวนผู้เรียนต่ออาจารย์ประจำไม่ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ที่กำหนด	0.790	62%
7. ขาดการพัฒนาและเผยแพร่หลักสูตรหลักสูตรให้สาธารณะชนรับทราบผ่านช่องทางต่างๆ	0.790	62%
8. ขาดการประเมินและปรับปรุงการดำเนินงานของหลักสูตร	0.834	70%
9. ขาดการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นนักวิชาการ/วิชาชีพจากภายนอกเป็นกรรมการในการพัฒนาและ ปรับปรุงหลักสูตร	0.846	72%
10. ขาดการจัดระบบและกลไกการประกันคุณภาพการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยตามเกณฑ์มาตรฐาน การศึกษาของสกอ./สมศ.	0.797	64%

จากตาราง 14 แสดงว่า ผู้บริหารและอาจารย์มีความคิดเห็นว่า ข้อ 3 ขาดการแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาหลักสูตรที่เป็นไปตามข้อบังคับของสภามหาวิทยาลัยมีความแปรปรวนของข้อคำถาม 0.864 และความเที่ยงของข้อคำถาม 75% ซึ่งมากกว่าข้ออื่นๆ รองลงมาคือ ข้อ 9 และข้อ 2 ตามลำดับ และข้อ 5 มีการจัดมาตรฐานการเรียนและคุณภาพการศึกษาตาม เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรปริญญาตรี และ กพ. ให้การรับรองมีความแปรปรวนของข้อคำถาม 0.6581 และความเที่ยงของข้อคำถาม 34% ซึ่งน้อยกว่าข้ออื่นๆ

ตาราง 15 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการบริหารจัดการความเสี่ยงปัจจัยภายในด้านการให้คำปรึกษา

ด้านการให้คำปรึกษา	Loadings	Indicator Reliability
1. ขาดระบบและกลไกในการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและที่มีประสิทธิภาพของอาจารย์ที่ปรึกษา	0.854	73%
2. ขาดการแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อดูแลให้คำปรึกษาทางด้านวิชาการและวิชาชีพแก่ผู้เรียน	0.870	76%
3. การแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษามีจำนวนไม่เพียงพอกับจำนวนผู้เรียน	0.842	71%
4. ขาดการจัดอาจารย์ที่ปรึกษาให้คำแนะนำด้านกิจกรรมแก่ผู้เรียน	0.897	80%
5. ขาดแนวทางสนับสนุนให้อาจารย์เอาใจใส่ ให้ความช่วยเหลือ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามและรับฟังความคิดเห็น	0.904	82%
6. ขาดการจัดระบบแนะแนวและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการวางแผนสำหรับอาชีพแก่ผู้เรียน	0.877	77%
7. ขาดการจัดระบบการสอนเสริมให้แก่ผู้เรียนที่ต้องการความช่วยเหลือด้านการเรียนบางรายวิชา	0.869	76%

จากตาราง 15 แสดงว่า ผู้บริหารและอาจารย์มีความคิดเห็นว่า ข้อ 5 ขาดแนวทางสนับสนุนให้อาจารย์เอาใจใส่ ให้ความช่วยเหลือ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามและรับฟังความคิดเห็นมีความแปรปรวนของข้อคำถาม 0.904 และความเที่ยงของข้อคำถาม 82% ซึ่งมากกว่าข้ออื่นๆ รองลงมาคือ ข้อ 4 และข้อ 6 ตามลำดับ และข้อ 3 การแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษามีจำนวนไม่เพียงพอกับจำนวนผู้เรียนมีความแปรปรวนของข้อคำถาม 0.842 และความเที่ยงของข้อคำถาม 71% ซึ่งน้อยกว่าข้ออื่นๆ

ตาราง 16 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการบริหารจัดการความเสี่ยงปัจจัยภายในด้านการติดตามและประเมินผล

ด้านการติดตามและประเมินผล	Loadings	Indicator Reliability
1. ขาดระบบและกลไกในการพัฒนากระบวนการติดตามและประเมินผลการเรียนของผู้เรียน	0.755	57%
2. การจัดการสอบประมวลความรู้ในช่วงเวลาที่ไม่เหมาะสม	0.813	66%
3. การวัดผลแต่ละรายวิชาไม่สอดคล้องกับเนื้อหาของวิชาที่เรียน และไม่สามารถตรวจสอบได้	0.860	74%
4. วิธีประเมินผลการสอนของอาจารย์ไม่มีความชัดเจนตามหลักเกณฑ์	0.901	81%
5. ผู้เรียนไม่มีส่วนร่วมในการประเมินผลการศึกษา	0.800	64%
6. อาจารย์ใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของหลักสูตรที่ไม่หลากหลายและไม่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ	0.861	74%
7. อาจารย์ไม่นำผลการวัดและประเมินกระบวนการเรียนการสอนมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน	0.844	71%
8. ขาดการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่กำหนดใน มคอ. 3 และ มคอ. 4 (ถ้ามี) อย่างน้อยร้อยละ 25 ของรายวิชาที่เปิดสอนในแต่ละปีการศึกษา	0.828	69%

จากตาราง 16 แสดงว่า ผู้บริหารและอาจารย์มีความคิดเห็นว่า ข้อ 4 วิธีประเมินผลการสอนของอาจารย์ไม่มีความชัดเจนตามหลักเกณฑ์มีความแปรปรวนของข้อคำถาม 0.901 และความเที่ยงของข้อคำถาม 81% ซึ่งมากกว่าข้ออื่นๆ รองลงมาคือ ข้อ 6 และข้อ 3 ตามลำดับ และข้อ 1 ขาดระบบและกลไกในการพัฒนากระบวนการติดตามและประเมินผลการเรียนของผู้เรียนมีความแปรปรวนของข้อคำถาม 0.755 และความเที่ยงของข้อคำถาม 57% ซึ่งน้อยกว่าข้ออื่นๆ

ตาราง 17 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการบริหารจัดการความเสี่ยงปัจจัยภายในด้านคุณภาพของบัณฑิต

ด้านคุณภาพของบัณฑิต	Loadings	Indicator Reliability
1. ขาดระบบและกลไกในการพัฒนาผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยให้มีมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามที่คณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด	0.679	46%
2. ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีที่มีผลการประเมินตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ในเกณฑ์ต่ำกว่าร้อยละ 80 ขึ้นไป	0.658	43%
3. ผู้สำเร็จการศึกษาที่มีระดับคะแนนภาษาอังกฤษอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่ามาตรฐานที่มหาวิทยาลัยกำหนด	0.624	39%
4. ศิษย์เก่าที่สำเร็จการศึกษาในรอบ 3 ปีที่ผ่านมาไม่ได้รับการประกาศเกียรติคุณยกย่องในด้านวิชาการ วิชาชีพ คุณธรรม จริยธรรม กีฬา สุขภาพ ศิลปะและวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อมในระดับชาติหรือนานาชาติ	0.765	59%
5. ผู้เรียนปัจจุบันไม่ได้รับรางวัลในระดับชาติหรือนานาชาติภายในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา (ชิ้นงาน)	0.752	57%
6. ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีได้งานทำตรงตามสาขาวิชาน้อยกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่มหาวิทยาลัยกำหนด	0.867	75%
7. ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีได้รับผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตน้อยกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ มหาวิทยาลัยกำหนด	0.848	72%
8. ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีได้รับผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตด้านการสื่อสาร/ภาษาอังกฤษน้อยกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่มหาวิทยาลัยกำหนด	0.714	51%
9. ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีได้รับผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศน้อยกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่มหาวิทยาลัยกำหนด	0.807	65%
10. ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีไม่ได้รับข้อมูลการติดต่อสื่อสารต่างๆ จากมหาวิทยาลัย	0.699	49%

จากตาราง 17 แสดงว่า ผู้บริหารและอาจารย์มีความคิดเห็นว่า ข้อ 6 ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีได้งานทำตรงตามสาขาวิชาน้อยกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่มหาวิทยาลัยกำหนดมีความแปรปรวนของข้อคำถาม 0.867 และความเที่ยงของข้อคำถาม 75% ซึ่งมากกว่าข้ออื่นๆ รองลงมาคือ ข้อ 7 และข้อ 9 ตามลำดับ และข้อ 3 ผู้สำเร็จการศึกษาที่มีระดับคะแนนภาษาอังกฤษอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่ามาตรฐานที่มหาวิทยาลัยกำหนดมีความแปรปรวนของข้อคำถาม 0.624 และความเที่ยงของข้อคำถาม 39% ซึ่งน้อยกว่าข้ออื่นๆ

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้นก่อนการวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารจัดการความเสี่ยงมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้วิจัยใช้โมเดลสมการโครงสร้าง (SEM: Structural Equation Modeling) การวิจัยนี้ เป็นการพัฒนาโมเดลการวัดการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประกอบด้วยโมเดลการวัดหรือตัวแปรสร้างจำนวนสามอันดับคือ อันดับที่ 1 อันดับที่ 2 และอันดับที่ 3 มีผลการวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

การตรวจสอบความตรงเชิงลู่เข้าของ Formative Model พิจารณาจากความสามารถในการพยากรณ์ของตัวแปรสร้างที่ต้องการตรวจสอบ ได้แก่ ตัวแปรสร้าง Internal Factor ต่อตัวแปรสร้างที่สะท้อนเรื่องเดียวกันคือ ตัวแปรสร้าง G_ Internal Factor จากการวิเคราะห์ความซ้ำซ้อน (Redundancy analysis) ของตัวบ่งชี้ของตัวแปรสร้างทั้งสอง โดยใช้เกณฑ์ Beta ไม่น้อยกว่า 0.80 ดังนั้น การหาความตรงเชิงลู่เข้า จึงต้องใช้ตัวแปรสร้างอีกตัวหนึ่ง (คือ G_Internal Factor) ที่เป็นตัวแทนของเนื้อหาที่จะวัด เพื่อที่จะวัดค่า Beta ดังกล่าว

อนึ่ง เพื่อไม่ให้เกิดอคติ (Bias) ในการวิเคราะห์ข้อมูลจะต้องไม่นำตัวบ่งชี้ใน Internal Factor ไปใช้ซ้ำใน G_Internal Factor เพราะจะเกิดปัญหาสภาวะร่วมเส้นตรง เมื่อดำเนินการดังกล่าวแล้ว จะได้ค่า Beta คือ 0.920 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 0.80) แปลว่า ตัวแปรสร้าง G_Internal Factor สามารถสะท้อนเนื้อหาของตัวแปรสร้าง Internal Factor ได้ร้อยละ 84.60 หรือตัวแปรสร้าง Internal Factor ส่งผลต่อตัวแปรสร้าง G_Internal Factor ได้ร้อยละ 84.60 แปลว่า ตัวแปรสร้าง Internal Factor มีความตรงเชิงลู่เข้า ดังแสดงใน **ภาพประกอบ 4**

ในทำนองเดียวกัน ตัวแปรสร้าง G_External Factor (ค่า Beta คือ 0.867) สามารถสะท้อนเนื้อหาของตัวแปรสร้าง External Factor ได้ร้อยละ 75.20 หรือตัวแปรสร้าง External Factor ส่งผลต่อตัวแปรสร้าง G_External Factor ได้ร้อยละ 75.20 แปลว่า ตัวแปรสร้าง External Factor มีความตรงเชิงลู่เข้า ดังแสดงใน**ภาพประกอบ 5**

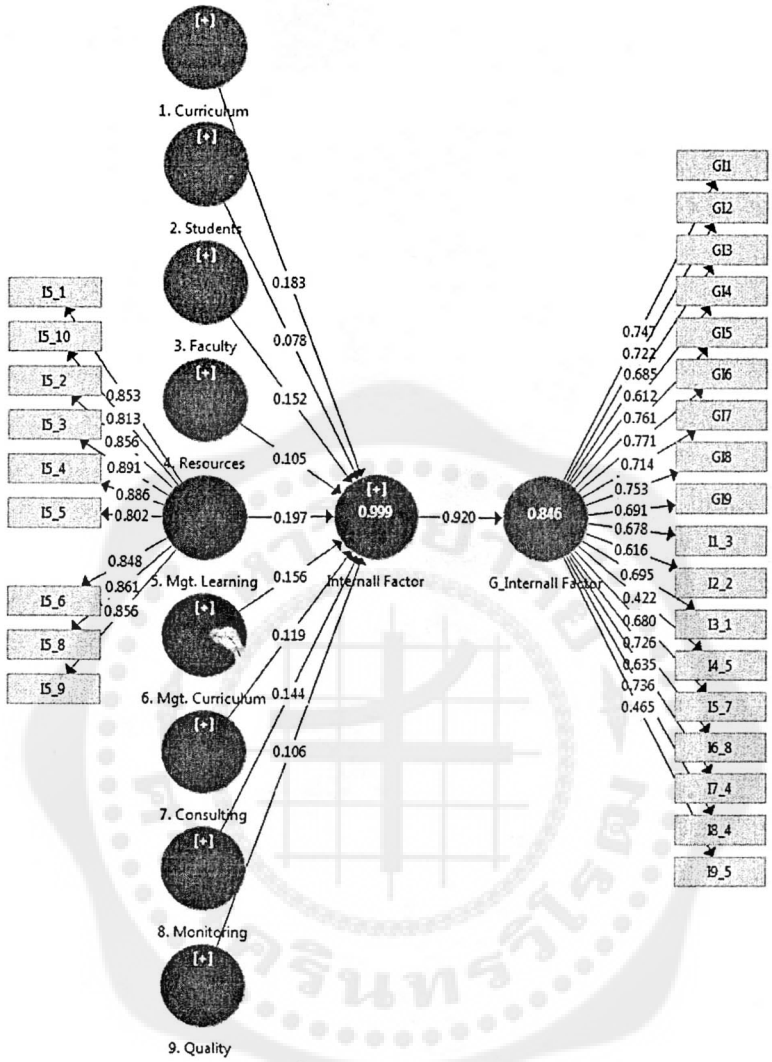

ภาพประกอบ 4 การวิเคราะห์ความซ้ำซ้อนของ Internal Factor ต่อ G_Internal Factor ในที่นี้ Internal Factor เป็นตัวแปรสร้างอันดับสอง (Second Order Construct)

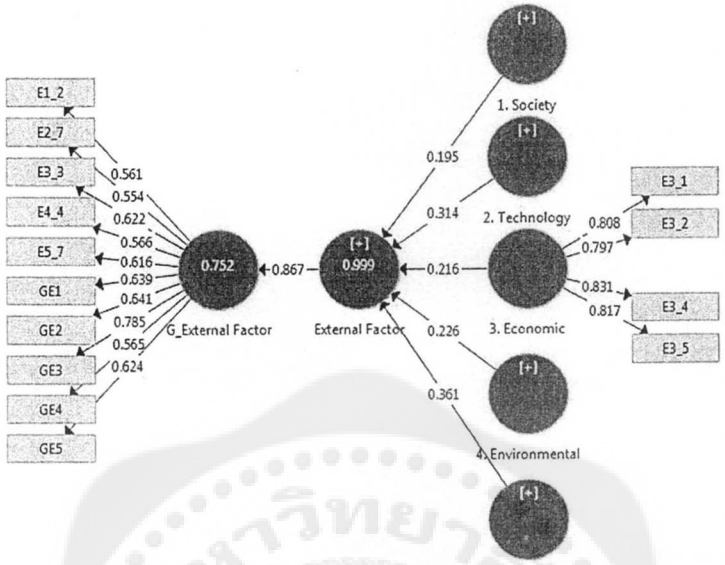

ภาพประกอบ 5 การวิเคราะห์ความซ้ำซ้อนของ External Factor ต่อ G_External Factor

ความตรงเชิงจำแนกของตัวแปรสร้างชนิดสะท้อน

ตัวแปรสร้างที่ต่างกันไม่ควรจะมีความสัมพันธ์กันสูง เพราะหากมีความสัมพันธ์กันสูง ก็แสดงว่า น่าจะเป็นตัวแปรตัวเดียวกัน แต่ควรจะมีความสัมพันธ์สูงเฉพาะกับตัวบ่งชี้ของตัวมันเองเท่านั้น จากแนวคิดนี้ ถ้าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสร้างกับตัวบ่งชี้ของมัน มีค่ามากกว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสร้างตัวนั้นกับตัวแปรสร้างอื่นๆ ก็จะถือว่า ตัวแปรสร้างตัวนั้นมีความตรงเชิงจำแนก (จำแนกตัวแปรได้ ไม่ซ้ำซ้อนกัน) ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสร้างกับตัวบ่งชี้ของมันดังกล่าวหาได้จากรากที่สองของ AVE หรือ $\sqrt{\text{AVE}}$ ตัวอย่างเช่น ตัวแปรสร้าง Society ข้างต้นมี AVE = 0.658 ตัวแปรสร้างตัวนี้จะมีความสัมพันธ์กับตัวบ่งชี้ของมันเองเท่ากับ 0.81 ($\sqrt{0.658}$ = 0.81) ดังนั้น การวัดความตรงเชิงจำแนก ให้พิจารณาค่า $\sqrt{\text{AVE}}$ ของมันว่า มีค่ามากกว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสร้างตัวนั้นกับตัวแปรสร้างตัวอื่นๆ หรือไม่ ถ้าใช่ ก็แปลว่า ตัวแปรสร้างตัวนั้น มีความตรงเชิงจำแนก

ในทางปฏิบัติ ให้พิจารณาความตรงเชิงจำแนกจากตาราง Fornell-Larcker ซึ่งเป็นตารางที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสร้าง โดยค่าในแถวทแยงคือ $\sqrt{\text{AVE}}$ ถ้าค่าของตัวแปรสร้างในแถวทแยง มากกว่าทุกค่าตามแถวนอนและแถวตั้งแล้ว แปลว่า ตัวแปรสร้างตัวนั้นก็จะมีความตรงเชิงจำแนก เช่น ตัวแปรสร้าง Society (ตาราง 18) มีค่า $\sqrt{\text{AVE}}$ เท่ากับ 0.81 ค่าตามแถวนอนคือ 0.25 และค่าตามแถวตั้งคือ 0.15, 0.38, 0.50, ..., 0.23 ซึ่งค่า $\sqrt{\text{AVE}}$ มากกว่าทุกค่าตามแถวนอนและแถวตั้ง ดังนั้น ตัวแปรสร้าง Society จึงมีความตรงเชิงจำแนก ดังแสดงใน **ตาราง 18**

ตาราง 18 ตาราง Fornell-Larcker ของตัวแปรสร้างอันดับที่ 1

Constructs	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
1. Curriculum	0.84													
2. Society	0.25	0.81												
3. Students	0.74	0.15	0.80											
4. Technology	0.52	0.38	0.47	0.74										
5. Economic	0.27	0.50	0.23	0.38	0.80									
6. Faculty	0.73	0.11	0.62	0.45	0.18	0.84								
7. Environmental	0.30	0.31	0.18	0.40	0.41	0.26	0.85							
8. Resources	0.46	0.47	0.36	0.43	0.37	0.34	0.38	0.81						
9. Legal and political	0.22	0.49	0.25	0.55	0.44	0.12	0.44	0.52	0.77					
10. Mgt. Learning	0.62	0.15	0.59	0.44	0.13	0.77	0.17	0.36	0.25	0.85				
11. Mgt. Curriculum	0.66	0.18	0.62	0.44	0.17	0.78	0.16	0.38	0.21	0.83	0.84			
12. Consulting	0.56	0.24	0.44	0.42	0.27	0.47	0.28	0.59	0.32	0.54	0.61	0.87		
13. Monitoring	0.68	0.12	0.57	0.42	0.22	0.65	0.27	0.42	0.22	0.73	0.71	0.71	0.83	
14. Quality	0.54	0.23	0.49	0.43	0.17	0.55	0.21	0.39	0.15	0.60	0.59	0.44	0.63	0.80

ผลการวิเคราะห์โมเดลการวัดแบบสะท้อนของตัวแปรสร้างอันดับที่ 1

โมเดลการวัดแบบสะท้อนของตัวแปรสร้างอันดับที่ 1 ประกอบด้วย ปัจจัยภายนอก ซึ่งมีตัวแปรสร้าง 5 ตัว และปัจจัยภายใน ซึ่งมีตัวแปรสร้าง 9 ตัว ตัวแปรสร้างแต่ละตัวประกอบด้วยตัวบ่งชี้ที่สะท้อนตัวแปรสร้างนั้นๆ และมีจำนวนตัวบ่งชี้ที่แตกต่างกัน สถิติที่ใช้ในการวัดคุณภาพโมเดลการวัดแบบสะท้อนของตัวแปรสร้างอันดับที่ 1 คือ Outer Loadings, Indicators Reliability, Alpha, CR, AVE และ Discriminant Validity ดังแสดงในตาราง 19

ตาราง 19 ค่าสถิติของโมเดลการวัดแบบสะท้อน (Reflective) ของตัวแปรสร้างอันดับที่ 1 (First Order Constructs)

Constructs	จำนวนของ Indicators	Outer Loadings	Indicators Reliability	Alpha	CR	AVE	Discrim. Validity
External Factor							
1. Society	4	0.726 - 0.847	53% - 72%	0.826	0.885	0.658	Yes
2. Technology	7	0.703 - 0.803	49% - 64%	0.862	0.894	0.547	Yes
3. Economic	5	0.763 - 0.826	59% - 76%	0.860	0.899	0.640	Yes
4. Environmental	5	0.765 - 0.874	52% - 64%	0.903	0.928	0.721	Yes
5. Legal and Political	6	0.722 - 0.802	62% - 77%	0.860	0.896	0.589	Yes
Internal Factor							
1. Curriculum	10	0.790 - 0.878	62% - 77%	0.955	0.961	0.712	Yes
2. Students	6	0.709 - 0.868	50% - 75%	0.889	0.916	0.645	Yes
3. Faculty	9	0.772 - 0.864	60% - 75%	0.947	0.955	0.703	Yes
4. Resources	9	0.718 - 0.827	52% - 73%	0.933	0.944	0.652	Yes
5. Mgt. Learning	10	0.800 - 0.885	64% - 78%	0.959	0.964	0.729	Yes
6. Mgt. Curri...	7	0.722 - 0.885	52% - 78%	0.959	0.964	0.729	Yes
7. Consulting	7	0.841 - 0.904	71% - 82%	0.948	0.957	0.763	Yes
8. Monitoring	8	0.755 - 0.901	57% - 81%	0.937	0.948	0.695	Yes
9. Quality	7	0.714 - 0.889	51% - 79%	0.905	0.925	0.640	Yes

จากตาราง 19 ผลการวิเคราะห์โมเดลการวัดแบบสะท้อนของตัวแปรสร้างอันดับที่ 1 ประกอบด้วยปัจจัยภายนอก ซึ่งมีตัวแปรสร้าง 5 ตัว และปัจจัยภายใน ซึ่งมีตัวแปรสร้าง 9 ตัว ตัวแปรสร้างแต่ละตัวประกอบด้วยตัวบ่งชี้ที่สะท้อนตัวแปรสร้างนั้นๆ และมีจำนวนตัวบ่งชี้ที่แตกต่างกัน สถิติที่ใช้ในการวัดคุณภาพโมเดลการวัดแบบสะท้อนของตัวแปรสร้างอันดับที่ 1 คือ Outer Loadings, Indicators Reliability, Alpha, CR, AVE และ Discriminant Validity หลักการคัดเลือดตัวบ่งชี้ที่มีคุณภาพคือ พิจารณาตัดตัวบ่งชี้ที่มีค่า Outer Loadings ต่ำที่สุดครั้งละหนึ่งตัว จนกว่าสถิติ Alpha, CR, AVE จะมีค่าตามเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ซึ่งผลการวิเคราะห์ มีรายละเอียด ดังนี้

1. ปัจจัยภายนอก จำนวน 5 ตัว ได้แก่

ตัวแปรสร้าง Society มีตัวบ่งชี้เริ่มต้น 10 ตัว วิเคราะห์ทั้งหมด 6 ครั้ง เหลือตัวบ่งชี้ที่ผ่านเกณฑ์คุณภาพจำนวน 4 ตัว โดยสถิติ Outer Loadings มีค่าอยู่ระหว่าง 0.726 - 0.847 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 0.707 ทุกตัว) สถิติ Indicators Reliability มีค่าอยู่ระหว่าง 53% - 72% (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 50% ทุกตัว) สถิติ Alpha มีค่าเท่ากับ 0.826 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 0.70) สถิติ CR มีค่าเท่ากับ 0.885 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 0.70) สถิติ AVE มีค่าเท่ากับ 0.658 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 0.50) และมีความตรงเชิงจำแนก สถิติทุกตัวผ่านเกณฑ์คุณภาพดังกล่าว ดังนั้น ตัวแปรสร้าง Society มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

ตัวแปรสร้าง Technology มีตัวบ่งชี้เริ่มต้น 8 ตัว วิเคราะห์ 1 ครั้ง เหลือตัวบ่งชี้ที่ผ่านเกณฑ์คุณภาพจำนวน 7 ตัว โดยสถิติ Outer Loadings มีค่าอยู่ระหว่าง 0.703 - 0.803 ซึ่งค่าต่ำสุดคือ 0.703 ใกล้เคียงกับ 0.707 สถิติ Indicators Reliability มีค่าอยู่ระหว่าง 49% - 64% ซึ่งค่าต่ำสุดคือ 49% ใกล้เคียงกับ 50% สถิติ Alpha มีค่าเท่ากับ 0.826 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 0.70) สถิติ CR มีค่าเท่ากับ 0.894 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 0.70) สถิติ AVE มีค่าเท่ากับ 0.658 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 0.50) และมีความตรงเชิงจำแนก สถิติทุกตัวผ่านเกณฑ์คุณภาพดังกล่าว ดังนั้น ตัวแปรสร้าง Technology ถือได้ว่า มีคุณภาพ

ตัวแปรสร้าง Economic มีตัวบ่งชี้เริ่มต้น 5 ตัว วิเคราะห์เพียงครั้งแรกก็ผ่านเกณฑ์คุณภาพทุกตัว โดยสถิติ Outer Loadings มีค่าอยู่ระหว่าง 0.763 - 0.826 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 0.707 ทุกตัว) สถิติ Indicators Reliability มีค่าอยู่ระหว่าง 59% - 76% (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 50% ทุกตัว) สถิติ Alpha มีค่าเท่ากับ 0.860 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 0.70) สถิติ CR มีค่าเท่ากับ 0.899 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 0.70) สถิติ AVE มีค่าเท่ากับ 0.640 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 0.50) และมีความตรงเชิงจำแนก สถิติทุกตัวผ่านเกณฑ์คุณภาพดังกล่าว ดังนั้น ตัวแปรสร้าง Economic มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

ตัวแปรสร้าง Environmental มีตัวบ่งชี้เริ่มต้น 5 ตัว วิเคราะห์เพียงครั้งแรกก็ผ่านเกณฑ์คุณภาพทุกตัว โดยสถิติ Outer Loadings มีค่าอยู่ระหว่าง 0.765 - 0.874 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 0.707 ทุกตัว) สถิติ Indicators Reliability มีค่าอยู่ระหว่าง 52% - 64% (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 50% ทุกตัว) สถิติ Alpha มีค่าเท่ากับ 0.903 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 0.70) สถิติ CR มีค่าเท่ากับ 0.928 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 0.70) สถิติ AVE มีค่าเท่ากับ 0.721 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 0.50) และมีความตรงเชิงจำแนก สถิติทุกตัวผ่านเกณฑ์คุณภาพดังกล่าว ดังนั้น ตัวแปรสร้าง Environmental มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

ตัวแปรสร้าง Legal and political มีตัวบ่งชี้เริ่มต้น 8 ตัว วิเคราะห์ 2 ครั้ง เหลือตัวบ่งชี้ที่ผ่านเกณฑ์คุณภาพจำนวน 6 ตัว โดยสถิติ Outer Loadings มีค่าอยู่ระหว่าง 0.722 - 0.802 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 0.707 ทุกตัว) สถิติ Indicators Reliability มีค่าอยู่ระหว่าง 62% - 77% (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 50% ทุกตัว) สถิติ Alpha มีค่าเท่ากับ 0.860 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 0.70) สถิติ CR มีค่าเท่ากับ 0.896 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 0.70)

สถิติ AVE มีค่าเท่ากับ 0.589 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 0.50) และมีความตรงเชิงจำแนก สถิติทุกตัวผ่านเกณฑ์คุณภาพดังกล่าว ดังนั้น ตัวแปรสร้าง Legal and political มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

2. ปัจจัยภายใน จำนวน 9 ตัว ได้แก่

ตัวแปรสร้าง Curriculum มีตัวบ่งชี้เริ่มต้น 10 ตัว วิเคราะห์เพียงครั้งแรกก็ผ่านเกณฑ์คุณภาพทุกตัว โดยสถิติ Outer Loadings มีค่าอยู่ระหว่าง 0.790 - 0.878 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 0.707 ทุกตัว) สถิติ Indicators Reliability มีค่าอยู่ระหว่าง 62% - 77% (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 50% ทุกตัว) สถิติ Alpha มีค่าเท่ากับ 0.955 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 0.70) สถิติ CR มีค่าเท่ากับ 0.961 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 0.70) สถิติ AVE มีค่าเท่ากับ 0.961 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 0.50) และมีความตรงเชิงจำแนก สถิติทุกตัวผ่านเกณฑ์คุณภาพดังกล่าว ดังนั้น ตัวแปรสร้าง Curriculum มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

ตัวแปรสร้าง Students มีตัวบ่งชี้เริ่มต้น 6 ตัว วิเคราะห์เพียงครั้งแรกก็ผ่านเกณฑ์คุณภาพทุกตัว โดยสถิติ Outer Loadings มีค่าอยู่ระหว่าง 0.709 - 0.868 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 0.707 ทุกตัว) สถิติ Indicators Reliability มีค่าอยู่ระหว่าง 50% - 75% (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 50% ทุกตัว) สถิติ Alpha มีค่าเท่ากับ 0.889 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 0.70) สถิติ CR มีค่าเท่ากับ 0.961 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 0.70) สถิติ AVE มีค่าเท่ากับ 0.645 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 0.50) และมีความตรงเชิงจำแนก สถิติทุกตัวผ่านเกณฑ์คุณภาพดังกล่าว ดังนั้น ตัวแปรสร้าง Students มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

ตัวแปรสร้าง Faculty มีตัวบ่งชี้เริ่มต้น 9 ตัว วิเคราะห์เพียงครั้งแรกก็ผ่านเกณฑ์คุณภาพทุกตัว โดยสถิติ Outer Loadings มีค่าอยู่ระหว่าง 0.772 - 0.864 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 0.707 ทุกตัว) สถิติ Indicators Reliability มีค่าอยู่ระหว่าง 60% - 75% (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 50% ทุกตัว) สถิติ Alpha มีค่าเท่ากับ 0.947 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 0.70) สถิติ CR มีค่าเท่ากับ 0.955 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 0.70) สถิติ AVE มีค่าเท่ากับ 0.703 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 0.50) และมีความตรงเชิงจำแนก สถิติทุกตัวผ่านเกณฑ์คุณภาพดังกล่าว ดังนั้น ตัวแปรสร้าง Faculty มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

ตัวแปรสร้าง Resources มีตัวบ่งชี้เริ่มต้น 9 ตัว วิเคราะห์เพียงครั้งแรกก็ผ่านเกณฑ์คุณภาพทุกตัว โดยสถิติ Outer Loadings มีค่าอยู่ระหว่าง 0.718 - 0.827 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 0.707 ทุกตัว) สถิติ Indicators Reliability มีค่าอยู่ระหว่าง 52% - 73% (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 50% ทุกตัว) สถิติ Alpha มีค่าเท่ากับ 0.933 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 0.70) สถิติ CR มีค่าเท่ากับ 0.944 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 0.70) สถิติ AVE มีค่าเท่ากับ 0.652 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 0.50) และมีความตรงเชิงจำแนก สถิติทุกตัวผ่านเกณฑ์คุณภาพดังกล่าว ดังนั้น ตัวแปรสร้าง Resources มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

ตัวแปรสร้าง Mgt. Learning มีตัวบ่งชี้เริ่มต้น 10 ตัว วิเคราะห์เพียงครั้งแรกก็ผ่านเกณฑ์คุณภาพทุกตัว โดยสถิติ Outer Loadings มีค่าอยู่ระหว่าง 0.800 - 0.885 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 0.707 ทุกตัว) สถิติ Indicators Reliability มีค่าอยู่ระหว่าง 64% - 78% (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 50% ทุกตัว) สถิติ Alpha มีค่าเท่ากับ 0.959 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 0.70) สถิติ CR มีค่าเท่ากับ 0.964 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 0.70) สถิติ AVE มีค่าเท่ากับ 0.729 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 0.50) และมีความตรงเชิงจำแนก สถิติทุกตัวผ่านเกณฑ์คุณภาพดังกล่าว ดังนั้น ตัวแปรสร้าง Mgt. Learning มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

ตัวแปรสร้าง Mgt. Curriculum มีตัวบ่งชี้เริ่มต้น 10 ตัว วิเคราะห์ 1 ครั้ง เหลือตัวบ่งชี้ที่ผ่านเกณฑ์คุณภาพจำนวน 7 ตัว โดยสถิติ Outer Loadings มีค่าอยู่ระหว่าง 0.722 - 0.885 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 0.707 ทุกตัว) สถิติ Indicators Reliability มีค่าอยู่ระหว่าง 52% - 78% (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 50% ทุกตัว) สถิติ Alpha มีค่าเท่ากับ 0.959 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 0.70) สถิติ CR มีค่าเท่ากับ 0.964 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 0.70) สถิติ AVE มีค่าเท่ากับ 0.729 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 0.50) และมีความตรงเชิงจำแนก สถิติทุกตัวผ่านเกณฑ์คุณภาพดังกล่าว ดังนั้น ตัวแปรสร้าง Mgt. Curriculum มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

ตัวแปรสร้าง Consulting มีตัวบ่งชี้เริ่มต้น 7 ตัว วิเคราะห์เพียงครั้งแรกก็ผ่านเกณฑ์คุณภาพทุกตัว โดยสถิติ Outer Loadings มีค่าอยู่ระหว่าง 0.841 - 0.904 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 0.707 ทุกตัว) สถิติ Indicators Reliability มีค่าอยู่ระหว่าง 71% - 82% (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 50% ทุกตัว) สถิติ Alpha มีค่าเท่ากับ 0.948 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 0.70) สถิติ CR มีค่าเท่ากับ 0.957 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 0.70) สถิติ AVE มีค่าเท่ากับ 0.763 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 0.50) และมีความตรงเชิงจำแนก สถิติทุกตัวผ่านเกณฑ์คุณภาพดังกล่าว ดังนั้น ตัวแปรสร้าง Consulting มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

ตัวแปรสร้าง Monitoring มีตัวบ่งชี้เริ่มต้น 8 ตัว วิเคราะห์เพียงครั้งแรกก็ผ่านเกณฑ์คุณภาพทุกตัว โดยสถิติ Outer Loadings มีค่าอยู่ระหว่าง 0.755 - 0.901 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 0.707 ทุกตัว) สถิติ Indicators Reliability มีค่าอยู่ระหว่าง 57% - 81% (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 50% ทุกตัว) สถิติ Alpha มีค่าเท่ากับ 0.937 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 0.70) สถิติ CR มีค่าเท่ากับ 0.948 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 0.70) สถิติ AVE มีค่าเท่ากับ 0.695 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 0.50) และมีความตรงเชิงจำแนก สถิติทุกตัวผ่านเกณฑ์คุณภาพดังกล่าว ดังนั้น ตัวแปรสร้าง Monitoring มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

ตัวแปรสร้าง Quality มีตัวบ่งชี้เริ่มต้น 10 ตัว วิเคราะห์ทั้งหมด 3 ครั้ง เหลือตัวบ่งชี้ที่ผ่านเกณฑ์คุณภาพจำนวน 7 ตัว โดยสถิติ Outer Loadings มีค่าอยู่ระหว่าง 0.714 - 0.889 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 0.707 ทุกตัว) สถิติ Indicators Reliability มีค่าอยู่ระหว่าง 51% - 79% (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 50% ทุกตัว) สถิติ Alpha มีค่าเท่ากับ 0.905 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 0.70) สถิติ CR มีค่าเท่ากับ 0.925 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 0.70) สถิติ AVE มีค่าเท่ากับ 0.640 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 0.50) และมีความตรงเชิงจำแนก สถิติทุกตัวผ่านเกณฑ์คุณภาพดังกล่าว ดังนั้น ตัวแปรสร้าง Quality มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

ผลการวิเคราะห์โมเดลการวัดแบบรวมตัวของตัวแปรสร้างอันดับที่ 2 และอันดับที่ 3

ปัจจัยภายนอก (External) ประกอบด้วยตัวแปรสร้าง 5 ตัวคือ Society, Technology, Economic, Environmental และ Legal and political ตัวแปรสร้างเหล่านี้ทำหน้าที่เป็นตัวบ่งชี้ของปัจจัยภายนอก ดังนั้น ปัจจัยภายนอกจึงเป็นตัวแปรสร้างอันดับที่ 2 ปัจจัยภายใน (Internal) ประกอบด้วยตัวแปรสร้าง 9 ตัว คือ Curriculum, Students, Faculty, Resources, Mgt. Learning, Mgt. Curriculum, Consulting, Monitoring และ Quality ตัวแปรสร้างเหล่านี้ทำหน้าที่เป็นตัวบ่งชี้ของปัจจัยภายใน ดังนั้น ปัจจัยภายในจึงเป็นตัวแปรสร้างอันดับที่ 2 และปัจจัยความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (SWU Risk) ประกอบด้วยตัวแปรสร้าง 2 ตัวคือ External และ Internal ซึ่งตัวแปรสร้างสองตัวนี้เป็นตัวแปรสร้างอันดับที่ 2 ดังนั้น SWU Risk จึงเป็นตัวแปรสร้างอันดับที่ 3 สถิติที่ใช้ในการวัดและตรวจสอบคุณภาพโมเดลการวัดแบบรวมตัวของตัวแปรสร้างอันดับที่ 2 และอันดับที่ 3 คือ Redundancy Analysis (พิจารณาจาก Beta Weight), Collinearity (VIF), Weight และ t-test ของ Weight ดังแสดงใน **ตาราง 20**

ตาราง 20 ค่าสถิติของโมเดลการวัดแบบรวมตัว (Formative) ของตัวแปรสร้างอันดับที่ 2 (External/ Internal) และ อันดับที่ 3 (SWU Risk)

Constructs	Indicators	Redundancy Analysis (B)	Collinearity (VIF)	Weight	t-test of Weight
External	1. Society	0.867	1.533	0.176	10.003*
	2. Technology		1.545	0.371	14.869*
	3. Economic		1.539	0.232	12.149*
	4. Environment		1.379	0.268	13.055*
	5. political and Legal		1.781	0.295	15.527*

ตาราง 20 (ต่อ)

Constructs	Indicators	Redundancy Analysis (B)	Collinearity (VIF)	Weight	t-test of Weight
Internal	1. Curriculum	0.920	3.584	0.181	28.732*
	2. Learners		2.408	0.086	15.994*
	3. Lecturers		3.694	0.160	21.965*
	4. Resources Supporting the Learning		1.648	0.104	10.720*
	5. Teaching		4.405	0.189	26.910*
	6. Curriculum Management		4.593	0.160	26.498*
	7. Consulting		2.749	0.119	23.978*
	8. Monitoring and Evaluating		3.733	0.143	30.016*
	9. Quality of the Graduates		1.898	0.095	15.018*
SWU Risk	External	0.920	1.316	0.146	9.073*
	Internal		1.316	0.920	63.607*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 20 ค่าสถิติของโมเดลการวัดแบบรวมตัว (Formative) ของตัวแปรสร้างอันดับที่ 2 (External/ Internal) และ อันดับที่ 3 (SWU Risk) มีรายละเอียด ดังนี้

ปัจจัยภายนอก มีตัวบ่งชี้ (ตัวแปรสร้าง) จำนวน 5 ตัว สถิติ Beta Weight มีค่าเท่ากับ 0.867 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 0.80) โดยสถิติ VIF มีค่าอยู่ระหว่าง 1.379 - 1.781 (ผ่านเกณฑ์ไม่เกิน 5 ทุกตัว) สถิติ Outer Weigh มีค่าอยู่ระหว่าง 0.176 - 0.371 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทุกตัว สถิติทุกตัวผ่านเกณฑ์คุณภาพดังกล่าว ดังนั้น ตัวแปรสร้าง External มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

ปัจจัยภายใน มีตัวบ่งชี้ (ตัวแปรสร้าง) จำนวน 9 ตัว สถิติ Beta Weight มีค่าเท่ากับ 0.920 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 0.80) โดยสถิติ VIF มีค่าอยู่ระหว่าง 1.648- 4.593 (ผ่านเกณฑ์ไม่เกิน 5 ทุกตัว) สถิติ Outer Weigh มีค่าอยู่ระหว่าง 0.086 - 0.181 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทุกตัว สถิติทุกตัวผ่านเกณฑ์คุณภาพดังกล่าว ดังนั้น ตัวแปรสร้าง Internal มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

ปัจจัยความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีตัวบ่งชี้ (ตัวแปรสร้าง) จำนวน 2 ตัวคือ External และ Internal สถิติ Beta Weight มีค่าเท่ากับ 0.920 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 0.80) โดยสถิติ VIF มีค่ามีค่าเท่ากับ 1.316 (ผ่านเกณฑ์ไม่เกิน 5) สถิติ Outer Weigh มีค่าอยู่ระหว่าง 0.146 - 0.920 และมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทุกตัว สถิติทุกตัวผ่านเกณฑ์คุณภาพดังกล่าว ดังนั้น ตัวแปรสร้าง SWU Risk มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

ผลการวิเคราะห์โมเดลการวัดการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

โมเดลการวัดการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประกอบด้วยโมเดลการวัดหรือตัวแปรสร้างจำนวนสามอันดับคือ อันดับที่ 1 อันดับที่ 2 และอันดับที่ 3 โดยตัวแปรสร้างอันดับที่ 1 เป็นชนิดสะท้อน มีตัวแปรสร้าง 14 ตัว อันดับที่ 2 เป็นชนิดรวมตัว มีตัวแปรสร้าง 2 ตัว และอันดับที่ 3 เป็นชนิดรวมตัว มีตัวแปรสร้าง 1 ตัว

ผลการตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ชนิดสะท้อนของตัวแปรสร้างอันดับที่ 1 โดยใช้สถิติความคงเส้นคงวาหรือความเที่ยงภายใน ความเที่ยงของตัวบ่งชี้ ความตรงเชิงลู่เข้า และความตรงเชิงจำแนก พบว่า ผ่านเกณฑ์คุณภาพทุกตัว และผลการตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ชนิดรวมตัวของตัวแปรสร้างอันดับที่ 2 และอันดับที่ 3 โดยใช้สถิติความตรงเชิงลู่เข้า การตรวจสอบสภาวะร่วมเส้นตรง การตรวจสอบการมีนัยสำคัญ และความเกี่ยวข้องกันระหว่าง Outer Weights กับ Outer Loadings พบว่า ผ่านเกณฑ์คุณภาพทุกตัวเช่นเดียวกัน ดังนั้น โมเดลการวัดองค์ประกอบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่พัฒนาขึ้นนี้ จึงสามารถนำไปใช้ในการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้อย่างมีคุณภาพ **ดังภาพประกอบ 6**

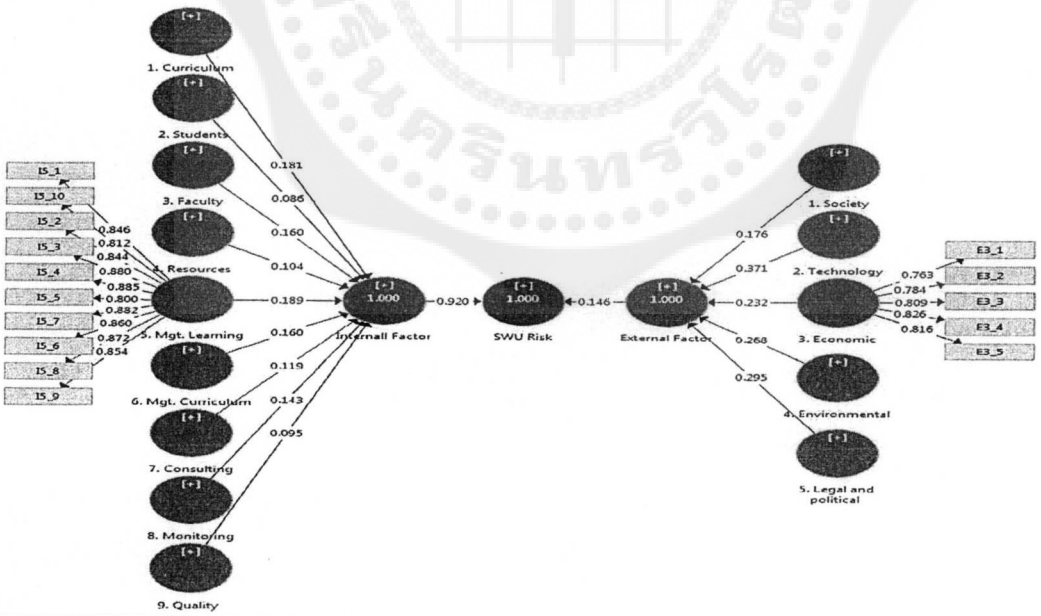

[+] = Hide Indicators

ภาพประกอบ 6 โมเดลการวัดการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

จากภาพประกอบ 6 แสดงว่า การศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประกอบด้วย 14 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านสังคม ด้านเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการเมืองและกฎหมาย ด้านหลักสูตร ด้านผู้เรียน ด้านคณาจารย์ ด้านทรัพยากรสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการให้คำปรึกษา ด้านการติดตามและประเมินผล และด้านคุณภาพของบัณฑิต ผลการตรวจสอบคุณภาพ พบว่าทุกองค์ประกอบมีคุณภาพผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ นำผลการศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการความเสี่ยงฯ มาสร้างเป็นร่างรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเพื่อใช้เป็นแบบสนทนากลุ่ม และดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion Technique) จากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก และภายในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 5 คน โดยใช้แบบสนทนากลุ่มเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องของรูปแบบ จึงได้รูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ได้จากการสนทนากลุ่มทั้ง 14 องค์ประกอบ 70 ตัวบ่งชี้ ดังแสดงในตาราง 21

ตาราง 21 การเปรียบเทียบจำนวนข้อของรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒตามองค์ประกอบก่อนการสนทนากลุ่ม และหลังการสนทนากลุ่ม

ด้านที่	รูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	จำนวนตัวบ่งชี้ก่อนการสนทนากลุ่ม	จำนวนตัวบ่งชี้หลังการสนทนากลุ่ม
1	ด้านสังคม	4	5
2	ด้านเทคโนโลยี	7	5
3	ด้านเศรษฐกิจ	5	5
4	ด้านสิ่งแวดล้อม	5	5
5	ด้านการเมือง/กฎหมาย	6	5
6	ด้านหลักสูตร	10	5
7	ด้านผู้เรียน	6	5
8	ด้านคณาจารย์	9	5
9	ด้านทรัพยากรสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้	9	5
10	ด้านการจัดการเรียนรู้	10	5

ตาราง 21 (ต่อ)

ด้านที่	รูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	จำนวนตัวบ่งชี้ก่อนการสนทนากลุ่ม	จำนวนตัวบ่งชี้หลังการสนทนากลุ่ม
11	ด้านการบริหารหลักสูตร	7	5
12	ด้านการให้คำปรึกษา	7	5
13	ด้านการติดตามและประเมินผล	8	5
14	ด้านคุณภาพของบัณฑิต	10	5
	รวม	100	70

จากตาราง 21 แสดงว่า จำนวนรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ก่อนการสนทนากลุ่มได้นำจำนวนตัวบ่งชี้ที่ผ่านเกณฑ์คุณภาพตามขั้นตอนที่ 1 มีจำนวน 14 องค์ประกอบ 100 ตัวบ่งชี้ มาสร้างเป็นแบบสนทนากลุ่ม เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา ทั้งนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่า จำนวนตัวบ่งชี้ทั้งหมดมีจำนวนมากเกินไปควรพิจารณาจำนวนตัวบ่งชี้ให้เหลือจำนวนที่เหมาะสม และได้กำหนดให้มีจำนวนตัวบ่งชี้ในแต่ละองค์ประกอบเท่ากัน คือ องค์ประกอบละ 5 ตัวบ่งชี้ เมื่อสนทนากลุ่มแล้วพบว่า รูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มี 14 องค์ประกอบ 70 ตัวบ่งชี้ และนำจำนวนตัวบ่งชี้ที่ผ่านคัดเลือกนี้ไปใช้ในขั้นตอนการศึกษาความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒในขั้นตอนสุดท้ายต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารคณะและหน่วยงานที่ใช้ศึกษาเพื่อพัฒนาความเหมาะสมของรูปแบบ โดยการทดสอบที และกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกรูปแบบที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยไม่น้อยกว่าระดับมาก (3.51) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มาใช้เป็นรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

นำรูปแบบฯ ในขั้นตอนที่ 2 มาสร้างเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนเพื่อการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒตามความคิดเห็นของผู้บริหารที่รับผิดชอบด้านการบริหารจัดการความเสี่ยงของคณะและหน่วยงาน จำนวน 75 คน ได้รับแบบสอบถามคืนทั้งสิ้น 75 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.0 ดังแสดงใน**ตาราง 22 – 37**

ตาราง 22 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม เพศ สถานภาพ ประสบการณ์ในการทำงาน วุฒิทางการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งทางวิชาการและคณะ/หน่วยงานที่สังกัด

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	34	45.3
หญิง	41	54.7
รวม	75	100
สถานภาพ		
ผู้บริหาร (ระดับหัวหน้าภาควิชาขึ้นไป)	75	100
อาจารย์ประจำ	0	0
รวม	75	100
ประสบการณ์ในการทำงาน		
ไม่เกิน 10 ปี	31	41.3
ระหว่าง 11-20 ปี	32	42.7
ระหว่าง 21-30 ปี	8	10.7
มากกว่า 30 ปีขึ้นไป	4	5.3
รวม	75	100
วุฒิทางการศึกษาสูงสุด		
ปริญญาโท	17	22.7
ปริญญาเอก	58	77.3
รวม	75	100
ตำแหน่งทางวิชาการ		
อาจารย์	30	40.0
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	35	46.7
รองศาสตราจารย์	10	13.3
รวม	75	100

ตาราง 22 (ต่อ)

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
คณะ/หน่วยงาน		
กายภาพบำบัด	3	4.0
ทันตแพทยศาสตร์	3	4.0
เทคโนโลยีและนวัตกรรมผลิตภัณฑ์การเกษตร	3	4.0
บัณฑิตวิทยาลัย	3	4.0
พยาบาลศาสตร์	3	4.0
พลศึกษา	3	4.0
แพทยศาสตร์	3	4.0
เภสัชศาสตร์	3	4.0
มนุษยศาสตร์	3	4.0
วัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและกรท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	3	4.0
วิทยาลัยนวัตกรรมสื่อสารสังคม	3	4.0
วิทยาลัยนานาชาติเพื่อความยั่งยืน	3	4.0
วิทยาลัยโพธิวิชาลัย	3	4.0
วิทยาศาสตร์	3	4.0
วิศวกรรมศาสตร์	3	4.0
ศิลปกรรมศาสตร์	3	4.0
ศึกษาศาสตร์	3	4.0
ศูนย์วิทยาศาสตรศึกษา	3	4.0
เศรษฐศาสตร์	3	4.0
สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์	3	4.0
สถาบันวิจัยและพัฒนาการศึกษาพิเศษ	3	4.0
สหเวชศาสตร์	3	4.0
สังคมศาสตร์	3	4.0
สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา	3	4.0
สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้	3	4.0
รวม	75	100

จากตาราง 22 แสดงข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มากกว่าเพศชาย โดยเพศหญิง จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 54.7 และเป็นเพศชาย จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 45.7

จำแนกตามสถานภาพ พบว่า เป็นผู้บริหาร (ระดับหัวหน้าภาควิชาขึ้นไป) จำนวน 75 คน คิดเป็น ร้อยละ 100

จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ระหว่าง 11-20 ปีมากที่สุด จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 42.7 รองลงมามีประสบการณ์ไม่เกิน 10 ปี จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 41.3 และมีประสบการณ์ระหว่าง 21-30 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 10.7 และมีประสบการณ์มากกว่า 30 ปีขึ้นไปจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 5.3 ตามลำดับ

จำแนกตามวุฒิทางการศึกษาสูงสุด พบว่า ส่วนใหญ่วุฒิการศึกษาปริญญาเอก จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 77.3 และวุฒิการศึกษาปริญญาโท จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 22.7

จำแนกตามคณะ/หน่วยงาน พบว่า คณะและหน่วยงาน 25 หน่วยงานๆ ละ 3 คน คิดเป็นร้อยละ 100

จำนวนตัวบ่งชี้ ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ค่าคลาดเคลื่อนมาตรฐานของตัวอย่าง ($S_{\overline{X}}$) สถิติ t และความน่าจะเป็นของการทดสอบ (p) one-sample t-test ($\mu = 3.51$, n = 75, df = 74) ของความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ดังแสดงในตาราง 23-37

ตาราง 23 การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้บริหารคณะและหน่วยงานที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้การทดสอบที เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ไม่น้อยกว่านะดับมาก (3.51) เป็นรายด้านและโดยรวมทุกด้าน

(n = 75)

รูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	จำนวนตัวบ่งชี้	$\overline{X}$	$S_{\overline{X}}$	t	p
1. ด้านสังคม	5	3.76	0.07	3.43	0.001
2. ด้านเทคโนโลยี	5	3.62	0.08	1.42	0.160
3. ด้านเศรษฐกิจ	5	3.87	0.07	4.96	0.001
4. ด้านสิ่งแวดล้อม	3	3.44	0.07	-1.05	0.296
5. ด้านการเมืองและกฎหมาย	5	3.70	0.07	2.67	0.009
6. ด้านหลักสูตร	5	3.51	0.10	0.05	0.962
7. ด้านผู้เรียน	5	3.67	0.08	2.01	0.048
8. ด้านคณาจารย์	5	3.61	0.10	0.92	0.358
9. ด้านทรัพยากรสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้	5	3.65	0.08	1.67	0.099
10. ด้านการจัดการเรียนรู้	3	3.39	0.09	-1.40	0.165
11. ด้านการบริหารหลักสูตร	3	3.49	0.10	-0.64	0.522
12. ด้านการให้คำปรึกษา	4	3.42	0.09	-1.28	0.206
13. ด้านการติดตามและประเมินผล	1	3.40	0.09	-1.18	0.241
14. ด้านคุณภาพของบัณฑิต	5	3.43	0.08	-1.11	0.272
รวม	**59**	**3.57**	**0.06**	**0.89**	**0.377**

หมายเหตุ การทดสอบ one-sample t-test ชนิด 1 ด้าน (ด้านมาก) ถ้าสถิติที (t) มีค่าเป็นบวก (+) หรือ สถิติที (t) มีค่าเป็นลบ (-) แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$) อย่างใดอย่างหนึ่ง แปลว่า คะแนนเฉลี่ยไม่น้อยกว่าระดับมาก (3.51) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ถ้าสถิติที (t) มีค่าเป็นลบ (-) และมีนัยสำคัญทางสถิติ (p ไม่เกิน 0.05) แปลว่า คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับมาก (3.51) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 23 แสดงว่า โดยภาพรวมแล้วรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X} = 3.57$) โดย $t(74) = 0.89$, $p > 0.05$ และเมื่อพิจารณาจากตัวบ่งชี้ที่ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ (ค่าเฉลี่ย 3.51) โดยตัวบ่งชี้มีค่าเฉลี่ยไม่น้อยกว่าระดับมาก (3.51)

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการศึกษาความเหมาะสมของรูปแบบฯ พบว่า ในจำนวนองค์ประกอบทั้งหมด 14 ตัวและมีตัวบ่งชี้ 70 ตัวนั้น จำนวนตัวบ่งชี้ที่ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมี 59 ตัว โดยทั้ง 14 องค์ประกอบมีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 3.57 อยู่ในช่วง 3.39–3.87 จำนวนองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีจำนวน 4 องค์ประกอบ มากกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติจำนวน 4 องค์ประกอบ และน้อยกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติจำนวน 6 องค์ประกอบ สรุปได้ว่า ไม่มีองค์ประกอบใดที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าระดับมาก (3.51) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น รูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จึงมีความเหมาะตามสมเกณฑ์ที่กำหนด

ตาราง 24 การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้บริหารคณะและหน่วยงานที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้การทดสอบที เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ไม่น้อยกว่าระดับมาก (3.51) องค์ประกอบด้านสังคม เป็นรายข้อ

(n = 75)

ด้านสังคม	$\overline{X}$	$S_{\overline{X}}$	t	p
1. มหาวิทยาลัยต้องแข่งขันเพื่อดึงนิสิต เช่น การเปิดหลักสูตร ใหม่ที่ตรงกับความต้องการของนิสิต	3.89	0.09	4.07	0.001
2. ตลาดแรงงานมีความต้องการบัณฑิตที่มีทักษะที่เป็นลักษณะการบูรณาการระหว่างสองศาสตร์ขึ้นไป	3.80	0.09	3.19	0.001
3. นโยบายของรัฐบาลที่เปิดโอกาสให้มหาวิทยาลัยจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาทำให้แต่ละมหาวิทยาลัยเปิดหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษามากขึ้น	3.64	0.09	1.47	0.073
4. ตลาดแรงงานต้องการแรงงานที่มีคุณภาพสูง เพื่อรองรับ สภาพเศรษฐกิจที่มีการแข่งขันสูง	3.81	0.09	3.35	0.001
5. ขาดการปรับตัวด้านการเตรียมความพร้อมของบุคลากร สู่การเป็นประชาคมอาเซียนและขาดแคลนหรือสูญเสียบุคลากรที่มีคุณภาพ	3.67	0.09	1.71	0.046
รวม	3.76	0.07	3.43	0.001

หมายเหตุ การทดสอบ one-sample t-test ชนิด 1 ด้าน (ด้านมาก) ถ้าสถิติที (t) มีค่าเป็นบวก (+) หรือ สถิติที (t) มีค่าเป็นลบ (-) แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$) อย่างใดอย่างหนึ่ง แปลว่า คะแนนเฉลี่ยไม่น้อยกว่าระดับมาก (3.51) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ถ้าสถิติที (t) มีค่าเป็นลบ (-) และมีนัยสำคัญทางสถิติ (p ไม่เกิน 0.05) แปลว่า คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับมาก (3.51) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 24 แสดงว่า ในภาพรวม ผู้บริหารคณะและหน่วยงาน เห็นว่า รูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒด้านสังคม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.76) โดย $t(74) = 3.43$, $p < 0.05$ แต่เมื่อพิจารณาข้อคำถามเป็นรายข้อแล้ว พบว่า ข้อ 1 2 4 และ 5 ที่สถิติที (t) มีค่าเป็นบวก (+) และมีนัยสำคัญทางสถิติ (p ไม่เกิน 0.05) จำนวน 4 ข้อ แปลว่า คำถามทั้ง 4 ข้อนี้มีคะแนนเฉลี่ยมากกว่า (3.51) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และข้อ 3 ที่สถิติที (t) มีค่าเป็นบวก (+) และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (p เกิน 0.05) จำนวน 1 ข้อ แปลว่า คำถามข้อนี้มีคะแนนเฉลี่ยมากกว่า (3.51) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติโดย $t(74) = 1.47$, $p > 0.05$ ดังนั้น ด้านสังคมจึงมีข้อคำถาม 5 ข้อ ที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

ตาราง 25 การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้บริหารคณะและหน่วยงานที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้การทดสอบที เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ไม่น้อยกว่าระดับมาก (3.51) องค์ประกอบด้านเทคโนโลยี เป็นรายข้อ

(n = 75)

ด้านเทคโนโลยี	$\overline{X}$	$S_{\overline{X}}$	t	p
1. การถูกโจรกรรมข้อมูล การปรับแต่งข้อมูล การถูกบุกรุกข้อมูลจากผู้ไม่ประสงค์ดี	3.47	0.10	-0.45	0.326
2. ไวรัสคอมพิวเตอร์ทำลายระบบฐานข้อมูล	3.71	0.10	2.00	0.024
3. การเลือกใช้เทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสม และความผิดพลาดของเทคโนโลยี	3.71	0.09	2.17	0.017
4. ความเสี่ยงของ Big Data เนื่องจากปัจจุบันมีข้อมูลจำนวนมาก ดังนั้น จึงมีความเสี่ยงเรื่องการนำข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้มาใช้	3.59	0.10	0.76	0.224
5. ผู้สอนและผู้เรียนขาดความรู้และความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา	3.64	0.10	1.33	0.094
รวม	3.62	0.08	1.42	0.160

หมายเหตุ การทดสอบ one-sample t-test ชนิด 1 ด้าน (ด้านมาก) ถ้าสถิติที (t) มีค่าเป็นบวก (+) หรือ สถิติที (t) มีค่าเป็นลบ (-) แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$) อย่างใดอย่างหนึ่ง แปลว่า คะแนนเฉลี่ยไม่น้อยกว่าระดับมาก (3.51) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ถ้าสถิติที (t) มีค่าเป็นลบ (-) และมีนัยสำคัญทางสถิติ (p ไม่เกิน 0.05) แปลว่า คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับมาก (3.51) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 25 แสดงว่า ในภาพรวม ผู้บริหารคณะและหน่วยงาน เห็นว่า รูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒด้านเทคโนโลยี มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.62) โดย $t(74) = 1.42$, $p > 0.05$ แต่เมื่อพิจารณาข้อคำถามเป็นรายข้อแล้ว พบว่า ข้อ 2 และ 3 ที่สถิติที (t) มีค่าเป็นบวก (+) และมีนัยสำคัญทางสถิติ (p ไม่เกิน 0.05) แปลว่า คำถามทั้ง 2 ข้อนี้มีคะแนนเฉลี่ยมากกว่า (3.51) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ข้อ 4 และ 5 ที่สถิติที (t) มีค่าเป็นบวก (+) และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (p เกิน 0.05) แปลว่า คำถามทั้ง 2 ข้อนี้มีคะแนนเฉลี่ยมากกว่า (3.51) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และข้อ 1 ที่สถิติที (t) มีค่าเป็นลบ (-) แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดย $t(74) = -0.45$, $p > 0.05$ แปลว่า คะแนนเฉลี่ยของข้อ 1 ($\overline{X}$ = 3.47) มีค่าไม่น้อยกว่าระดับมาก (3.51) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น องค์ประกอบด้านเทคโนโลยีจึงมีข้อคำถาม 5 ข้อ ที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

ตาราง 26 การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้บริหารคณะและหน่วยงานที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้การทดสอบที เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ไม่น้อยกว่าระดับมาก (3.51) องค์ประกอบด้านเศรษฐกิจ เป็นรายข้อ

(n = 75)

ด้านเศรษฐกิจ	$\overline{X}$	$S_{\overline{X}}$	t	p
1. แนวโน้มการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศอาเซียนส่งผลกระทบต่อการจ้างงาน	3.81	0.08	3.60	0.001
2. สภาวะทางเศรษฐกิจทำให้มหาวิทยาลัยได้รับงบประมาณไม่เป็นไปตามเป้าหมาย	3.84	0.09	3.70	0.001
3. มีการพัฒนาเศรษฐกิจและเทคโนโลยีด้วยการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคอุตสาหกรรม เช่น การให้คำปรึกษา การซื้อ-ขายนวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์ การทำการทดลองและการทำวิจัยร่วมกันยังไม่เพียง	3.73	0.09	2.61	0.005

ตาราง 26 (ต่อ)

(n = 75)

ด้านเศรษฐกิจ	$\overline{X}$	$S_{\overline{X}}$	t	p
4. ค่าครองชีพ ปรับตัวสูงขึ้น ดังนั้น อัตราส่วนเงินเดือนเริ่มต้นมาตรฐาน อัตราการเพิ่มของค่าดำเนินงาน เงินเดือน เงินชดเชยของบุคลากร จึงต้องมีการปรับตัวให้เท่ากับหรือ สูงกว่าตลาดแรงงาน	3.97	0.08	5.46	0.001
5. เศรษฐกิจตกต่ำอาจมีผลกระทบต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งลูกเข้าเรียนสถาบันที่มีค่าเล่าเรียนสูง	3.97	0.08	5.60	0.001
รวม	3.87	0.07	4.96	0.001

หมายเหตุ การทดสอบ one-sample t-test ชนิด 1 ด้าน (ด้านมาก) ถ้าสถิติที (t) มีค่าเป็นบวก (+) หรือ สถิติที (t) มีค่าเป็นลบ (-) แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$) อย่างใดอย่างหนึ่ง แปลว่า คะแนนเฉลี่ยไม่น้อยกว่าระดับมาก (3.51) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ถ้าสถิติที (t) มีค่าเป็นลบ (-) และมีนัยสำคัญทางสถิติ (p ไม่เกิน 0.05) แปลว่า คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับมาก (3.51) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 26 แสดงว่า ในภาพรวม ผู้บริหารคณะและหน่วยงาน เห็นว่า รูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒด้านเศรษฐกิจ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.87) โดย $t(74) = 4.96$, $p < 0.05$ แต่เมื่อพิจารณาข้อคำถามเป็นรายข้อแล้ว พบว่า สถิติที (t) มีค่าเป็นบวก (+) และมีนัยสำคัญทางสถิติ (p ไม่เกิน 0.05) จำนวน 5 ข้อ แปลว่า คำถามทั้ง 5 ข้อมีคะแนนเฉลี่ยมากกว่า (3.51) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น องค์ประกอบด้านเศรษฐกิจจึงมีข้อคำถาม 5 ข้อ ที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

ตาราง 27 การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้บริหารคณะและหน่วยงานที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้การทดสอบที เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ไม่น้อยกว่าระดับมาก (3.51) องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม เป็นรายข้อ

(n = 75)

ด้านสิ่งแวดล้อม	$\overline{X}$	$S_{\bar{X}}$	t	p
1. การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) เกิดภัยธรรมชาติ เช่น แผ่นดินไหว วาตภัย อุทกภัย	3.41	0.09	-1.14	0.130
2. อุบัติภัยที่ไม่สามารถคาดการณ์ได้ เช่น อัคคีภัย อุบัติเหตุต่างๆ ภายในมหาวิทยาลัย	3.31	0.08	-2.40	0.010
3. ประเทศประสบปัญหาวิกฤตด้านพลังงาน เช่น น้ำ ไฟ น้ำมัน	3.31	0.08	-2.46	0.008
4. การระบาดของโรคอุบัติใหม่ที่ยังมีการค้นพบวิธีรักษาได้ไม่ทันท่วงที เช่น ไข้หวัดสายพันธุ์ใหม่ 2009) และไวรัสโคโรน่า สายพันธุ์ใหม่ 2012 ซึ่งทำให้ท้องเสียเฉียบพลัน	3.37	0.09	-1.51	0.068
5. สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ เช่น มลพิษทางเสียง มลพิษทางอากาศ ปัญหาที่เกิดจากขยะ	3.52	0.08	0.13	0.450
รวม	3.44	0.07	-1.05	0.296

หมายเหตุ การทดสอบ one-sample t-test ชนิด 1 ด้าน (ด้านมาก) ถ้าสถิติที (t) มีค่าเป็นบวก (+) หรือ สถิติที (t) มีค่าเป็นลบ (-) แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$) อย่างใดอย่างหนึ่ง แปลว่า คะแนนเฉลี่ยไม่น้อยกว่าระดับมาก (3.51) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ถ้าสถิติที (t) มีค่าเป็นลบ (-) และมีนัยสำคัญทางสถิติ (p ไม่เกิน 0.05) แปลว่า คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับมาก (3.51) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 27 แสดงว่า ในภาพรวม ผู้บริหารคณะและหน่วยงาน เห็นว่า รูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒด้านสิ่งแวดล้อม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.44) โดย $t(74) = -1.05$, $p > 0.05$ แต่เมื่อพิจารณาข้อคำถามเป็นรายข้อแล้ว พบว่า ข้อ 5 ที่สถิติที (t) มีค่าเป็นบวก (+) และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (p เกิน 0.05) แปลว่า คำถามข้อนี้มีคะแนนเฉลี่ยมากกว่า (3.51) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และข้อ 1 และ 4 ที่สถิติที (t) มีค่าเป็นลบ (-) แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 แปลว่า คำถามทั้ง 2 ข้อนี้มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับมาก (3.51) อย่างไม่มี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วน ข้อ 2 และข้อ 3 สถิติที (t) มีค่าเป็นลบ (-) และมีนัยสำคัญทางสถิติ (p ไม่เกิน 0.05) แปลว่า จำนวน 2 ข้อนี้มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับมาก (3.51) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมจึงมีข้อคำถามที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดเหลือจำนวน 3 ข้อ คือ ข้อ 1 4 และ 5

ตาราง 28 การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้บริหารคณะและหน่วยงานที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้การทดสอบที เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ไม่น้อยกว่าระดับมาก (3.51) องค์ประกอบด้านการเมืองและกฎหมาย เป็นรายข้อ

(n = 75)

ด้านการเมืองและกฎหมาย	$\overline{X}$	S.D.	t	p
1. การเมืองไม่มีเสถียรภาพ ส่งผลให้นโยบายด้านการศึกษาเปลี่ยนแปลงบ่อย ขาดความต่อเนื่องในการบริหารจัดการ	3.71	0.08	2.46	0.008
2. การเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบต่างๆ ส่งผลให้การดำเนินการที่กำหนดไว้ไม่สอดคล้องกับระเบียบใหม่	3.67	0.09	1.79	0.039
3. การแทรกแซงจากองค์กรอิสระและหน่วยงานภาครัฐของนักการเมืองต่อการบริหารจัดการมหาวิทยาลัย	3.55	0.10	0.36	0.361
4. กฎระเบียบ ข้อบังคับล้าสมัย ไม่ทันการเปลี่ยนแปลง	3.73	0.09	2.61	0.005
5. หน่วยงานที่กำกับมหาวิทยาลัย (สกอ. และสมศ.) เปลี่ยนกฎเกณฑ์ ข้อบังคับที่สูงขึ้น และบ่อยครั้ง จึงส่งผลให้หน่วยงานต้องปรับเปลี่ยนแผนการดำเนินงานตลอดเวลา	3.87	0.09	3.98	0.001
รวม	3.70	0.07	2.67	0.009

หมายเหตุ การทดสอบ one-sample t-test ชนิด 1 ด้าน (ด้านมาก) ถ้าสถิติที (t) มีค่าเป็นบวก (+) หรือ สถิติที (t) มีค่าเป็นลบ (-) แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$) อย่างใดอย่างหนึ่ง แปลว่า คะแนนเฉลี่ยไม่น้อยกว่าระดับมาก (3.51) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ถ้าสถิติที (t) มีค่าเป็นลบ (-) และมีนัยสำคัญทางสถิติ (p ไม่เกิน 0.05) แปลว่า คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับมาก (3.51) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 28 แสดงว่า ในภาพรวม ผู้บริหารคณะและหน่วยงาน เห็นว่า รูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒด้านการเมืองและกฎหมาย มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.70) โดย t(74) = 2.67, p < 0.05 แต่เมื่อพิจารณาข้อคำถามเป็นรายข้อแล้ว พบว่า ข้อ 2 และ 3 ที่สถิติที (t) มีค่าเป็นบวก (+) และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (p เกิน 0.05) แปลว่า คำถามทั้ง 2 ข้อนี้มีคะแนนเฉลี่ยมากกว่า (3.51) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และข้อ 1 4 และ 5 ที่สถิติที (t) มีค่าเป็นบวก (+) และมีนัยสำคัญทางสถิติ (p ไม่เกิน 0.05) แปลว่า คำถามทั้ง 3 ข้อนี้มีคะแนนเฉลี่ยมากกว่า (3.51) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น องค์ประกอบด้านการเมืองและกฎหมายจึงมีข้อคำถาม 5 ข้อ ที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

ตาราง 29 การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้บริหารคณะและหน่วยงานที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้การทดสอบที เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ไม่น้อยกว่าระดับมาก (3.51) องค์ประกอบด้านหลักสูตร เป็นรายข้อ

(n = 75)

ด้านหลักสูตร	$\overline{X}$	$S_{\overline{X}}$	t	p
1. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน	3.60	0.11	0.80	0.213
2. การกำหนดหลักสูตรไม่มีความเหมาะสมกับความต้องการในการประกอบอาชีพของบัณฑิต	3.52	0.10	0.10	0.460
3. การกำหนดหลักสูตรไม่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและสังคม	3.48	0.11	-0.27	0.396
4. การกำหนดรายละเอียดของรายวิชา ไม่เหมาะสมและไม่ครอบคลุมบริบทของหลักสูตร	3.48	0.11	-0.28	0.391
5. จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรไม่เหมาะสมกับการศึกษาของหลักสูตร	3.49	0.11	-0.15	0.440
รวม	3.51	0.10	0.05	0.962

หมายเหตุ การทดสอบ one-sample t-test ชนิด 1 ด้าน (ด้านมาก) ถ้าสถิติที (t) มีค่าเป็นบวก (+) หรือ สถิติที (t) มีค่าเป็นลบ (-) แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (p > 0.05) อย่างใดอย่างหนึ่ง แปลว่า คะแนนเฉลี่ยไม่น้อยกว่าระดับมาก (3.51) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ถ้าสถิติที (t) มีค่าเป็นลบ (-) และมีนัยสำคัญทางสถิติ (p ไม่เกิน 0.05) แปลว่า คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับมาก (3.51) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 29 แสดงว่า ในภาพรวม ผู้บริหารคณะและหน่วยงาน เห็นว่า รูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒด้านหลักสูตร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.51) โดย t(74) = 0.05, p > 0.05 แต่เมื่อพิจารณาข้อคำถามเป็นรายข้อแล้ว พบว่า ข้อ 1 และ 2 ที่สถิติที (t) มีค่าเป็นบวก (+) และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (p เกิน 0.05) แปลว่า คำถามทั้ง 2 ข้อนี้มีคะแนนเฉลี่ยมากกว่า (3.51) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และข้อ 3 4 และ 5 ที่สถิติที (t) มีค่าเป็นลบ (-) แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 แปลว่า คำถามทั้ง 3 ข้อนี้มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับมาก (3.51) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น องค์ประกอบด้านหลักสูตรจึงมีข้อคำถาม 5 ข้อ ที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

ตาราง 30 การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้บริหารคณะและหน่วยงานที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้การทดสอบที เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ไม่น้อยกว่าระดับมาก (3.51) องค์ประกอบด้านผู้เรียน เป็นรายข้อ

(n = 75)

ด้านผู้เรียน	$\overline{X}$	$S_{\overline{X}}$	t	p
1. ระบบการสอบคัดเลือกผู้เรียนที่ต้องการเข้าศึกษาต่อไม่เป็นไปตามแผนการรับของหลักสูตร	3.72	0.10	2.19	0.016
2. ระบบในการพัฒนาผู้เรียนที่รับเข้าศึกษาต่อไม่เป็นไปตามแผนการรับของหลักสูตร	3.72	0.10	2.15	0.018
3. มีผู้เรียนสมัครเข้าศึกษาต่อจำนวนน้อยไม่เป็นไปตามแผนการรับของหลักสูตร	3.77	0.09	2.86	0.003
4. ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานไม่ตรงตามคุณสมบัติที่หลักสูตรกำหนดแต่มหาวิทยาลัยให้โอกาสในการศึกษา	3.65	0.09	1.67	0.050
5. ระยะเวลาในการเปิดรับสมัครเข้าศึกษาต่อไม่เหมาะสม	3.51	0.11	-0.03	0.488
รวม	3.67	0.08	2.01	0.048

หมายเหตุ การทดสอบ one-sample t-test ชนิด 1 ด้าน (ด้านมาก) ถ้าสถิติที (t) มีค่าเป็นบวก (+) หรือ สถิติที (t) มีค่าเป็นลบ (-) แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (p > 0.05) อย่างใดอย่างหนึ่ง แปลว่า คะแนนเฉลี่ยไม่น้อยกว่าระดับมาก (3.51) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ถ้าสถิติที (t) มีค่าเป็นลบ (-) และมีนัยสำคัญทางสถิติ (p ไม่เกิน 0.05) แปลว่า คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับมาก (3.51) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 30 แสดงว่า ในภาพรวม ผู้บริหารคณะและหน่วยงาน เห็นว่า รูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒด้านผู้เรียน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.67) โดย $t(74) = 2.01$, $p < 0.05$ แต่เมื่อพิจารณาข้อคำถามเป็นรายข้อแล้ว พบว่า ข้อ 1 2 3 และ 4 ที่สถิติที (t) มีค่าเป็นบวก (+) และมีนัยสำคัญทางสถิติ (p ไม่เกิน 0.05) จำนวน 4 ข้อ แปลว่า คำถามทั้ง 4 ข้อนี้มีคะแนนเฉลี่ยมากกว่า (3.51) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และข้อ 5 ที่สถิติที (t) มีค่าเป็นลบ (-) แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 แปลว่า คำถามข้อนี้มีคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่าระดับมาก (3.51) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น องค์ประกอบด้านผู้เรียนจึงมีข้อคำถาม 5 ข้อ ที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

ตาราง 31 การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้บริหารคณะและหน่วยงานที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้การทดสอบที เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ไม่น้อยกว่าระดับมาก (3.51) องค์ประกอบด้านคณาจารย์ เป็นรายข้อ

(n = 75)

ด้านคณาจารย์	$\overline{X}$	$S_{\overline{X}}$	t	p
1. อาจารย์ประจำไม่ได้รับการพัฒนาทางวิชาการ และ/หรือวิชาชีพ อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง	3.67	0.11	1.47	0.072
2. ระบบการคัดเลือกอาจารย์ที่ไม่โปร่งใส และไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของมหาวิทยาลัย	3.60	0.12	0.75	0.228
3. ขาดแนวทางการพัฒนาอาจารย์ใหม่ทุกคนให้ได้รับการปฐมนิเทศหรือคำแนะนำด้านปรัชญา วัตถุประสงค์ของหลักสูตร	3.57	0.11	0.60	0.276
4. อาจารย์ประจำหลักสูตรไม่มีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อวางแผน ติดตาม และทบทวนการดำเนินงานหลักสูตร	3.56	0.12	0.43	0.334
5. ขาดนโยบายในการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ และสามารถถ่ายทอดประสบการณ์	3.63	0.11	1.06	0.147
รวม	3.61	0.10	0.92	0.358

หมายเหตุ การทดสอบ one-sample t-test ชนิด 1 ด้าน (ด้านมาก) ถ้าสถิติที (t) มีค่าเป็นบวก (+) หรือ สถิติที (t) มีค่าเป็นลบ (-) แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$) อย่างใดอย่างหนึ่ง แปลว่า คะแนนเฉลี่ยไม่น้อยกว่าระดับมาก (3.51) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ถ้าสถิติที (t) มีค่าเป็นลบ (-) และมีนัยสำคัญทางสถิติ (p ไม่เกิน 0.05) แปลว่า คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับมาก (3.51) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 31 แสดงว่า ในภาพรวม ผู้บริหารคณะและหน่วยงาน เห็นว่า รูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒด้านคณาจารย์ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.61) โดย t(74) = 0.92, p > 0.05 แต่เมื่อพิจารณาข้อคำถามเป็นรายข้อแล้ว พบว่า สถิติที (t) มีค่าเป็นบวก (+) และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (p เกิน 0.05) แปลว่า คำถามทั้ง 5 ข้อนี้มีคะแนนเฉลี่ยมากกว่า (3.51) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น องค์ประกอบด้านคณาจารย์จึงมีข้อคำถาม 5 ข้อ ที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

ตาราง 32 การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้บริหารคณะและหน่วยงานที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้การทดสอบที เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ไม่น้อยกว่าระดับมาก (3.51) องค์ประกอบด้านทรัพยากรสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้เป็นรายข้อ

(n = 75)

ด้านทรัพยากรสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้	$\overline{X}$	$S_{\overline{X}}$	t	p
1. ตำรา เอกสารประกอบการเรียนการสอน และตำราแต่ละรายวิชามีไม่เพียงพอในแต่ละรายวิชา	3.53	0.10	0.22	0.412
2. วัสดุ ครุภัณฑ์ เครื่องมือ และอุปกรณ์การศึกษาเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ที่ไม่หลากหลาย และไม่เพียงพอกับรายวิชา	3.75	0.09	2.65	0.005
3. การจัดสภาพแวดล้อมในสถาบัน อาคารสถานที่ สถานที่พักผ่อน หอพักไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน	3.73	0.09	2.55	0.006
4. วารสารและนิตยสาร หนังสือและตำราในห้องสมุดไม่ทันสมัยและไม่เพียงพอ	3.47	0.10	-0.44	0.332
5. การจัดสรรทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนไม่เพียงพอ และไม่หลากลาย	3.75	0.09	2.78	0.003
รวม	3.65	0.08	1.67	0.099

หมายเหตุ การทดสอบ one-sample t-test ชนิด 1 ด้าน (ด้านมาก) ถ้าสถิติที (t) มีค่าเป็นบวก (+) หรือ สถิติที (t) มีค่าเป็นลบ (-) แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (p > 0.05) อย่างใดอย่างหนึ่ง แปลว่า คะแนนเฉลี่ยไม่น้อยกว่าระดับมาก (3.51) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ถ้าสถิติที (t) มีค่าเป็นลบ (-) และมีนัยสำคัญทางสถิติ (p ไม่เกิน 0.05) แปลว่า คะแนนเฉลี่ยน้อยกว่าระดับมาก (3.51) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 32 แสดงว่า ในภาพรวม ผู้บริหารคณะและหน่วยงาน เห็นว่า รูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒด้านทรัพยากรสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.65) โดย t(74) = 1.67, p > 0.05 แต่เมื่อพิจารณาข้อคำถามเป็นรายข้อแล้วพบว่า ข้อ 1 ที่สถิติที (t) มีค่าเป็นบวก (+) และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (p เกิน 0.05) แปลว่า คำถามข้อนี้มีคะแนนเฉลี่ยมากกว่า (3.51) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และข้อ 2 3 และ 5 ที่สถิติที (t) มีค่าเป็นบวก (+) และมีนัยสำคัญทางสถิติ (p ไม่เกิน 0.05) จำนวน 3 ข้อ แปลว่า คำถามทั้ง 3 ข้อนี้มีคะแนนเฉลี่ยมากกว่า (3.51) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และข้อ 4 ที่สถิติที (t) มีค่าเป็นลบ (-) แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 แปลว่า คำถามข้อนี้มีคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่าระดับมาก (3.51) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น องค์ประกอบด้านทรัพยากรสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้จึงมีข้อคำถาม 5 ข้อ ที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

ตาราง 33 การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้บริหารคณะและหน่วยงานที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้การทดสอบที เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ไม่น้อยกว่าระดับมาก (3.51) องค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้ เป็นรายข้อ

(n = 75)

ด้านการจัดการเรียนรู้	$\overline{X}$	$S_{\overline{X}}$	t	p
1. ขาดกระบวนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า คิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์และทำงานร่วมกัน	3.37	0.09	-1.48	0.072
2. ขาดการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ส่งเสริมการนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในการปฏิบัติงาน	3.39	0.10	-1.25	0.107
3. ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนต่อคุณภาพการสอนของอาจารย์อยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่ามาตรฐานที่หลักสูตรกำหนด	3.27	0.10	-2.55	0.006
4. ขาดการจัดกิจกรรม/โครงการเพื่อพัฒนาศักยภาพและกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน	3.31	0.09	-2.19	0.016
5. ขาดการบูรณาการนำความรู้ที่ได้จากการวิจัย/บริการวิชาการสู่สังคมไปใช้กับการเรียนการสอน	3.40	0.09	-1.16	0.125
รวม	3.39	0.09	-1.40	0.165

หมายเหตุ การทดสอบ one-sample t-test ชนิด 1 ด้าน (ด้านมาก) ถ้าสถิติที (t) มีค่าเป็นบวก (+) หรือ สถิติที (t) มีค่าเป็น

ลบ (-) แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (p > 0.05) อย่างใดอย่างหนึ่ง แปลว่า คะแนนเฉลี่ยไม่น้อยกว่าระดับมาก (3.51) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ถ้าสถิติที (t) มีค่าเป็นลบ (-) และมีนัยสำคัญทางสถิติ (p ไม่เกิน 0.05) แปลว่า คะแนนเฉลี่ยน้อยกว่าระดับมาก (3.51) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 33 แสดงว่า ในภาพรวม ผู้บริหารคณะและหน่วยงาน เห็นว่า รูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒด้านการจัดการเรียนรู้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.39) โดย t(74) = -1.40, p > 0.05 แต่เมื่อพิจารณาข้อคำถามเป็นรายข้อแล้ว พบว่า ข้อ 1 2 และ 5 ที่สถิติที (t) มีค่าเป็นลบ (-) แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 แปลว่า คำถามทั้ง 3 ข้อนี้มีคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่าระดับมาก (3.51) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วน ข้อ 3 และข้อ 4 สถิติที (t) มีค่าเป็นลบ (-) และมีนัยสำคัญทางสถิติ (p ไม่เกิน 0.05) แปลว่า จำนวน 2 ข้อนี้มีคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่าระดับมาก (3.51) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น องค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้จึงมีข้อคำถามที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดเหลือจำนวน 3 ข้อ คือ ข้อ 1 2 และ 5

ตาราง 34 การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้บริหารคณะและหน่วยงานที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้การทดสอบที เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ไม่น้อยกว่าระดับมาก (3.51) ปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตร เป็นรายข้อ

(n = 75)

ด้านการบริหารหลักสูตร	$\overline{X}$	$S_{\overline{x}}$	t	p
1. ขาดการแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาหลักสูตรที่เป็นไปตามข้อบังคับของสภามหาวิทยาลัย	3.28	0.10	-2.27	0.013
2. ขาดการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นนักวิชาการ/วิชาชีพจากภายนอกเป็นกรรมการในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร	3.45	0.11	-0.53	0.298
3. ขาดกระบวนการการแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรและคณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตรที่มีคุณสมบัติและจำนวนตามเกณฑ์ของ สกอ.	3.31	0.11	-1.84	0.035
4. ขาดการประเมินและปรับปรุงการดำเนินงานของหลักสูตร	3.52	0.11	0.09	0.463

ตาราง 34 (ต่อ)

(n = 75)

ด้านการบริหารหลักสูตร	$\overline{X}$	$S_{\overline{X}}$	t	p
5. ขาดระบบและกลไกในการพัฒนาและบริหารหลักสูตร	3.51	0.11	-0.03	0.488
รวม	3.45	0.10	-0.64	0.522

หมายเหตุ การทดสอบ one-sample t-test ชนิด 1 ด้าน (ด้านมาก) ถ้าสถิติที (t) มีค่าเป็นบวก (+) หรือ สถิติที (t) มีค่าเป็นลบ (-) แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$) อย่างใดอย่างหนึ่ง แปลว่า คะแนนเฉลี่ยไม่น้อยกว่าระดับมาก (3.51) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ถ้าสถิติที (t) มีค่าเป็นลบ (-) และมีนัยสำคัญทางสถิติ (p ไม่เกิน 0.05) แปลว่า คะแนนเฉลี่ยน้อยกว่าระดับมาก (3.51) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 34 แสดงว่า ในภาพรวม ผู้บริหารคณะและหน่วยงาน เห็นว่า รูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒด้านการบริหารหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.45) โดย $t(74) = -0.64$, $p > 0.05$ แต่เมื่อพิจารณาข้อคำถามเป็นรายข้อแล้ว พบว่า ข้อ 4 ที่สถิติที (t) มีค่าเป็นบวก (+) และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (p เกิน 0.05) แปลว่า คำถามข้อนี้มีคะแนนเฉลี่ยมากกว่า (3.51) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และข้อ 2 และ 5 ที่สถิติที (t) มีค่าเป็นลบ (-) แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 แปลว่า คำถามทั้ง 2 ข้อนี้มีคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่าระดับมาก (3.51) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วน ข้อ 1 และข้อ 3 สถิติที (t) มีค่าเป็นลบ (-) และมีนัยสำคัญทางสถิติ (p ไม่เกิน 0.05) แปลว่า จำนวน 2 ข้อนี้มีคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่าระดับมาก (3.51) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น องค์ประกอบด้านการบริหารหลักสูตรจึงมีข้อคำถามที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดเหลือจำนวน 3 ข้อ คือ ข้อ 2 4 และ 5

ตาราง 35 การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้บริหารคณะและหน่วยงานที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้การทดสอบที เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ไม่น้อยกว่าระดับมาก (3.51) องค์ประกอบด้านการให้คำปรึกษา เป็นรายข้อ

(n = 75)

ด้านการให้คำปรึกษา	$\overline{X}$	$S_{\overline{X}}$	t	p
1. ขาดแนวทางสนับสนุนให้อาจารย์เอาใจใส่ ให้ความช่วยเหลือ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามและรับฟังความคิดเห็น	3.43	0.09	-0.93	0.177
2. ขาดการจัดอาจารย์ที่ปรึกษาให้คำแนะนำด้านกิจกรรมแก่ผู้เรียน	3.32	0.10	-1.85	0.034
3. ขาดการจัดระบบแนะแนวและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการวางแผนสำหรับอาชีพแก่ผู้เรียน	3.35	0.10	-1.61	0.056
4. ขาดการแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อดูแลให้คำปรึกษาทางด้านวิชาการและวิชาชีพแก่ผู้เรียน	3.51	0.10	-0.03	0.487
5. ขาดการจัดระบบการสอนเสริมให้แก่ผู้เรียนที่ต้องการความช่วยเหลือด้านการเรียนบางรายวิชา	3.40	0.10	-1.14	0.130
รวม	3.40	0.09	-1.28	0.206

หมายเหตุ การทดสอบ one-sample t-test ชนิด 1 ด้าน (ด้านมาก) ถ้าสถิติที (t) มีค่าเป็นบวก (+) หรือ สถิติที (t) มีค่าเป็นลบ (-) แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$) อย่างใดอย่างหนึ่ง แปลว่า คะแนนเฉลี่ยไม่น้อยกว่าระดับมาก (3.51) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ถ้าสถิติที (t) มีค่าเป็นลบ (-) และมีนัยสำคัญทางสถิติ (p ไม่เกิน 0.05) แปลว่า คะแนนเฉลี่ยน้อยกว่าระดับมาก (3.51) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 35 แสดงว่า ในภาพรวม ผู้บริหารคณะและหน่วยงาน เห็นว่า รูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒด้านการให้คำปรึกษา มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.40) โดย $t(74) = -1.28$, $p > 0.05$ แต่เมื่อพิจารณาข้อคำถามเป็นรายข้อแล้ว พบว่า ข้อ 1 3 4 และ 5 ที่สถิติที (t) มีค่าเป็นลบ (-) แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 แปลว่า คำถามทั้ง 4 ข้อนี้มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับมาก (3.51) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วน ข้อ 2 สถิติที (t) มีค่าเป็นลบ (-) และมีนัยสำคัญทางสถิติ (p ไม่เกิน 0.05) แปลว่า คะแนนข้อนี้มีคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่าระดับมาก (3.51) อย่าง

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น องค์ประกอบด้านการให้คำปรึกษา จึงมีข้อคำถามที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดเหลือจำนวน 4 ข้อ คือ ข้อ 1 3 4 และ 5

ตาราง 36 การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้บริหารคณะและหน่วยงานที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้การทดสอบที เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ไม่น้อยกว่าระดับมาก (3.51) องค์ประกอบด้านการติดตามและประเมินผล เป็นรายข้อ

(n = 75)

ด้านการติดตามและประเมินผล	$\overline{X}$	$S_{\overline{X}}$	t	p
1. วิธีประเมินผลการสอนของอาจารย์ไม่มีความชัดเจนตามหลักเกณฑ์	3.25	0.11	-2.39	0.010
2. การวัดผลแต่ละรายวิชาไม่สอดคล้องกับเนื้อหาของวิชาที่เรียน และไม่สามารถตรวจสอบได้	3.29	0.10	-2.17	0.017
3. อาจารย์ใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของหลักสูตรที่ไม่หลากหลายและไม่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ	3.27	0.09	-2.71	0.004
4. อาจารย์ไม่นำผลการวัดและประเมินกระบวนการเรียน การสอนมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน	3.40	0.09	-1.18	0.120
5. ขาดการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามมาตรฐานผลการ เรียนรู้ที่กำหนดใน มคอ. 3 และ มคอ. 4 (ถ้ามี)	3.19	0.11	-2.98	0.002
รวม	3.28	0.09	-2.54	0.136

หมายเหตุ การทดสอบ one-sample t-test ชนิด 1 ด้าน (ด้านมาก) ถ้าสถิติที (t) มีค่าเป็นบวก (+) หรือ สถิติที (t) มีค่าเป็นลบ (-) แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$) อย่างใดอย่างหนึ่ง แปลว่า คะแนนเฉลี่ยไม่น้อยกว่าระดับมาก (3.51) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ถ้าสถิติที (t) มีค่าเป็นลบ (-) และมีนัยสำคัญทางสถิติ (p ไม่เกิน 0.05) แปลว่า คะแนนเฉลี่ยน้อยกว่าระดับมาก (3.51) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 36 แสดงว่า ในภาพรวม ผู้บริหารคณะและหน่วยงาน เห็นว่า รูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒด้านการติดตามและประเมินผล มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.28) โดย t(74) = -2.54, p > 0.05 แต่เมื่อพิจารณาข้อคำถามเป็นรายข้อแล้ว พบว่า ข้อ 1 2 3 และ 5 ที่สถิติที (t) มีค่าเป็นลบ (-) และมีนัยสำคัญทางสถิติ (p ไม่เกิน 0.05) จำนวน 4 ข้อ แปลว่า คำถามทั้ง 4 ข้อนี้มีคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่าระดับมาก (3.51) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีเพียงข้อ 4 ข้อเดียวเท่านั้นที่สถิติที (t) มีค่าเป็นลบ (-) แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดย t(74) = -1.18, p > 0.05 แปลว่า คะแนนเฉลี่ยของข้อ 4 ($\overline{X}$ = 3.40) มีค่าไม่น้อยกว่าระดับมาก (3.51) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น องค์ประกอบด้านการติดตามและประเมินผลจึงมีข้อคำถามที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดเหลือจำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 4

ตาราง 37 การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้บริหารคณะและหน่วยงานที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้การทดสอบที เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (3.51) องค์ประกอบด้านคุณภาพของบัณฑิต เป็นรายข้อ

(n = 75)

ด้านคุณภาพของบัณฑิต	$\overline{X}$	$S_{\overline{X}}$	t	p
1. ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีได้งานทำตรงตามสาขาวิชาน้อยกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่มหาวิทยาลัยกำหนด	3.48	0.10	-0.29	0.388
2. ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีได้รับผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตน้อยกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่มหาวิทยาลัยกำหนด	3.52	0.09	0.11	0.456
3. ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีได้รับผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศน้อยกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่มหาวิทยาลัยกำหนด	3.36	0.09	-1.59	0.058

ตาราง 37 (ต่อ)

(n = 75)

ด้านคุณภาพของบัณฑิต	$\overline{X}$	$S_{\overline{X}}$	t	p
4. ศิษย์เก่าที่สำเร็จการศึกษาในรอบ 3 ปีที่ผ่านมาไม่ได้รับการประกาศเกียรติคุณยกย่องในด้านวิชาการ วิชาชีพ คุณธรรม จริยธรรม กีฬา สุขภาพ ศิลปะ และวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อมในระดับชาติหรือนานาชาติ	3.35	0.10	-1.67	0.050
5. ผู้เรียนปัจจุบันไม่ได้รับรางวัลในระดับชาติหรือนานาชาติภายในรอบ 3 ที่ผ่านมา (ชิ้นงาน)	3.43	0.09	-0.89	0.187
รวม	3.43	0.08	-1.11	0.272

หมายเหตุ การทดสอบ one-sample t-test ชนิด 1 ด้าน (ด้านมาก) ถ้าสถิติที (t) มีค่าเป็นบวก (+) หรือ สถิติที (t) มีค่าเป็นลบ (-) แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$) อย่างใดอย่างหนึ่ง แปลว่า คะแนนเฉลี่ยไม่น้อยกว่าระดับมาก (3.51) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ถ้าสถิติที (t) มีค่าเป็นลบ (-) และมีนัยสำคัญทางสถิติ (p ไม่เกิน 0.05) แปลว่า คะแนนเฉลี่ยน้อยกว่าระดับมาก (3.51) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 37 แสดงว่า ในภาพรวม ผู้บริหารคณะและหน่วยงาน เห็นว่า รูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒด้านคุณภาพของบัณฑิตมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.43) โดย t(74) = -1.11, $p > 0.05$ แต่เมื่อพิจารณาข้อคำถามเป็นรายข้อแล้ว พบว่า ข้อ 2 ที่สถิติที (t) มีค่าเป็นบวก (+) และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (p เกิน 0.05) แปลว่า คำถามข้อนี้มีคะแนนเฉลี่ยมากกว่า (3.51) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และข้อ 1 3 4 และ 5 ที่สถิติที (t) มีค่าเป็นลบ (-) แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 แปลว่า คำถามทั้ง 4 ข้อนี้มีคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่าระดับมาก (3.51) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น องค์ประกอบด้านคุณภาพของบัณฑิตจึงมีข้อคำถาม 5 ข้อ ที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

ความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผลการประเมินความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒโดยผู้บริหารที่รับผิดชอบด้านการบริหารจัดการความเสี่ยงของคณะและหน่วยงานจำนวน 25 หน่วยงานๆ ละ 3 คน รวมจำนวน 75 คน พบว่า ในจำนวนองค์ประกอบที่นำมาศึกษาทั้งหมดจำนวน 14 ตัว นั้น ประเด็น "ความสำคัญ (1-5)" มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง 6 ตัว และระดับมาก 8 ตัว โดยมีค่าจาก 3.28 (ปานกลาง) ถึง 3.87 (มาก) และประเด็น "ความเสี่ยง (0-10)" มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกตัว โดยมีค่าจาก 6.99 (มาก) ถึง 7.58 (มาก) ดังแสดงใน **ตาราง 38**

ตาราง 38 องค์ประกอบ "ความสำคัญ-ความเสี่ยง" 14 ด้านของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปี 2560

องค์ประกอบความเสี่ยง 14 ด้านของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปี 2560	ความสำคัญ (1 - 5)				ความเสี่ยง (0 - 10)			
	$\overline{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ	$\overline{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านสังคม	3.76	0.64	มาก	2	7.54	0.47	มาก	2
2. ด้านเทคโนโลยี	3.62	0.68	มาก	6	7.35	0.72	มาก	10
3. ด้านเศรษฐกิจ	3.87	0.62	มาก	1	7.48	0.75	มาก	3
4. ด้านสิ่งแวดล้อม	3.38	0.60	ปานกลาง	12	6.99	0.73	มาก	14
5. ด้านการเมืองและกฎหมาย	3.70	0.63	มาก	3	7.41	0.63	มาก	7
6. ด้านหลักสูตร	3.51	0.85	มาก	8	7.34	0.88	มาก	11
7. ด้านผู้เรียน	3.67	0.71	มาก	4	7.58	0.83	มาก	1
8. ด้านคณาจารย์	3.61	0.89	มาก	7	7.46	0.92	มาก	4
9. ด้านทรัพยากรสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้	3.65	0.70	มาก	5	7.43	0.79	มาก	6
10. ด้านการจัดการเรียนรู้	3.35	0.73	ปานกลาง	13	7.33	0.70	มาก	12
11. ด้านการบริหารหลักสูตร	3.41	0.84	ปานกลาง	10	7.40	0.88	มาก	9
12. ด้านการให้คำปรึกษา	3.40	0.75	ปานกลาง	11	7.40	0.82	มาก	8
13. ด้านการติดตามและประเมินผล	3.28	0.78	ปานกลาง	14	7.30	0.83	มาก	13
14. ด้านคุณภาพของบัณฑิต	3.43	0.65	ปานกลาง	9	7.45	0.78	มาก	5

จากตาราง 38 แสดงว่า ประเด็นความสำคัญ องค์ประกอบด้านเศรษฐกิจมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด (3.87) รองลงมาคือ ด้านสังคม (3.76) และด้านการเมืองและกฎหมาย (3.70) ตามลำดับ และประเด็นความเสี่ยง องค์ประกอบด้านผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด (7.58) รองลงมาคือ ด้านสังคม (7.54) และด้านเศรษฐกิจ (7.48) ตามลำดับ ดังนั้น ความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดในปี 2560 คือ **องค์ประกอบด้านผู้เรียน**

จากผลการประเมินความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สามารถสรุประดับความสำคัญและระดับความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ดังแสดงในภาพประกอบ 7

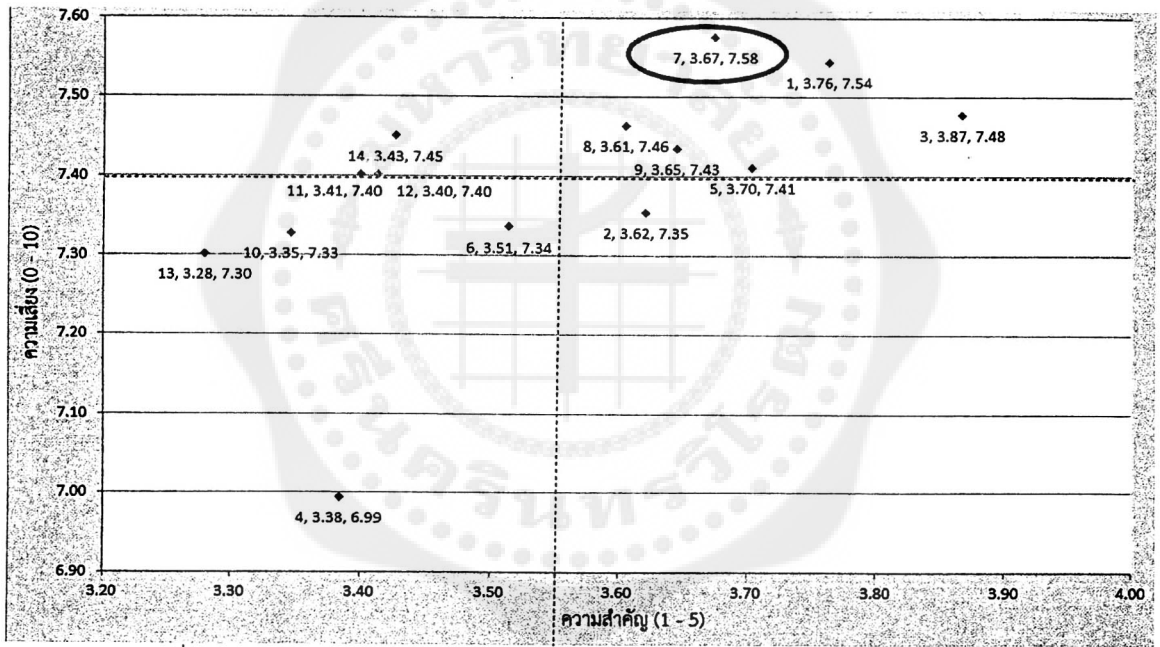

หมายเหตุ สัญลักษณ์ที่ใช้ ประกอบด้วยหมายเลของค์ประกอบ ความสำคัญ และความเสี่ยง ตามลำดับ เช่น "7, 3.67, 7.58" (ในวงรี) หมายถึง "องค์ประกอบด้านผู้เรียน ความสำคัญ = 3.67 ความเสี่ยง = 7.58" เป็นต้น (เส้นประคือ ค่าเฉลี่ย) องค์ประกอบ 14 ด้าน: 1. ด้านสังคม 2. ด้านเทคโนโลยี 3. ด้านเศรษฐกิจ 4. ด้านสิ่งแวดล้อม 5. ด้านการเมืองและกฎหมาย 6. ด้านหลักสูตร 7. ด้านผู้เรียน 8. ด้านคณาจารย์ 9. ด้านทรัพยากรสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ 10. ด้านการจัดการเรียนรู้ 11. ด้านการบริหารหลักสูตร 12. ด้านการให้คำปรึกษา 13. ด้านการติดตามและประเมินผล 14. ด้านคุณภาพของบัณฑิต ความสำคัญ: 4.51- 5.00 = มากที่สุด, 3.51- 4.50 = มาก, 2.51- 3.50 = ปานกลาง, 1.51- 2.50 = น้อย, 1.00- 1.50 = น้อยที่สุด ความเสี่ยง: 8.01- 10.00 = มากที่สุด, 6.01- 8.00 = มาก, 4.01- 6.00 = ปานกลาง, 2.01- 4.00 = น้อย, 0.00- 2.00 = น้อยที่สุด

ภาพประกอบ 7 องค์ประกอบ "ความสำคัญ-ความเสี่ยง" 14 ด้านของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปี 2560

จากภาพประกอบ 7 ระดับความสำคัญและระดับความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒแบ่งพื้นที่กราฟออกเป็น 4 ส่วน โดยใช้ค่าเฉลี่ยตามแกนตั้งและแกนนอนเป็นเส้นแบ่ง จะได้ส่วนที่ 1 อยู่ด้านขวาบน ส่วนนี้ทั้งความสำคัญและความเสี่ยงมีค่ามากกว่าค่าเฉลี่ย มี 6 ด้านได้แก่ ด้านผู้เรียน ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านคณาจารย์ ด้านทรัพยากรสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ และด้านการเมืองและกฎหมาย ส่วนที่ 2 อยู่ด้านซ้ายบน ส่วนนี้ความสำคัญมีค่าน้อยกว่าค่าเฉลี่ย แต่ความเสี่ยงมีค่ามากกว่าค่าเฉลี่ย มี 3 ด้านได้แก่ ด้านคุณภาพของบัณฑิต ด้านการบริหารหลักสูตร และด้านการให้คำปรึกษา ส่วนที่ 3 อยู่ด้านซ้ายล่าง ส่วนนี้ทั้งความสำคัญและความเสี่ยงมีค่าน้อยกว่าค่าเฉลี่ย มี 4 ด้านได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านหลักสูตร ด้านการติดตามและประเมินผล และด้านสิ่งแวดล้อม และส่วนที่ 4 อยู่ด้านขวาล่าง ส่วนนี้ความสำคัญมีค่ามากกว่าค่าเฉลี่ย แต่ความเสี่ยงมีค่าน้อยกว่าค่าเฉลี่ย มี 1 ด้านได้แก่ ด้านเทคโนโลยี

ผลการสรุปแนวทางการดำเนินงานบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

จากผลการวิจัยของผู้เขียนในการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทนวิโรฒ ผู้วิจัยได้นำเสนอสรุปแนวทางการดำเนินงานบริหารจัดการความเสี่ยง โดยมีขั้นตอนรายละเอียด ดังนี้ มหาวิทยากรควรพิจารณาแผน นโยบาย วิเคราะห์ความเสี่ยงในด้านต่างๆ ที่สำคัญและเป็นประเด็นความเสี่ยงของสถาบันอุดมศึกษา จัดทำคู่มือการบริหารจัดการความเสี่ยง ประกาศนโยบาย/แผน/คู่มือการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัย ประกาศแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัย คณะทำงาน คณะกรรมการบริหารจัดการความเสี่ยงของคณะและหน่วยงาน ประชาสัมพันธ์ให้คณะและหน่วยงานดำเนินการจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงของคณะและหน่วยงาน รวบรวมแผนบริหารจัดการความเสี่ยงของคณะและหน่วยงาน ประชุมกรรมการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยและคณะทำงานบริหารจัดการความเสี่ยงของหน่วยงานคำสั่งมหาวิทยาลัย ประชุมรายงานความคืบหน้าด้านความเสี่ยงกับคณะกรรมการตรวจสอบประจำสถาบัน ติดตามแผนบริหารจัดการความเสี่ยงของคณะและหน่วยงาน ครั้งที่ 1 (รอบ 6 เดือน) ครั้งที่ 2 (รอบ 12 เดือน) ประชุมรายงานความคืบหน้าด้านความเสี่ยงกับผู้บริหารมหาวิทยาลัย และคณะกรรมการตรวจสอบประจำสถาบัน ประเมิน ทบทวนและปรับปรุงแผนบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัย คณะและหน่วยงาน ประกาศแนวทางจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงของคณะและหน่วยงาน รายงานผลการดำเนินงานบริหารจัดการความเสี่ยงเสนอสภามหาวิทยาลัย ดังแสดงใน **ภาพประกอบ 8**

ภาพประกอบ 8 สรุปแนวทางการดำเนินงานการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทที่ 5
สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้ 1. การศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2. การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และ 3. การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยผู้บริหาร และคณาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ปฏิบัติงานจริง ในปีการศึกษา 2559 จำนวน 284 คน เพื่อนำผลการศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มาจัดทำเป็นร่างรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ นำผลการศึกษาจากขั้นตอนที่ 1 มากำหนดเป็นประเด็นในการสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิ ภายนอกและภายในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 5 คน เพื่อให้ได้รูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยนำรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จากขั้นตอนที่ 2 มาสร้างเป็นแบบสอบถามประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ โดยสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารที่รับผิดชอบด้านการบริหารจัดการความเสี่ยงของคณะและหน่วยงานจำนวน 25 หน่วยงานๆ ละ 3 คน จำนวน 75 คน โดยการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยกับเกณฑ์การคัดเลือกรูปแบบฯ ตามที่ผู้วิจัยกำหนด โดยพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ไม่น้อยกว่าระดับมาก (3.51) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จากการทดสอบทีชนิดตัวอย่างหนึ่งกลุ่ม (One sample t-test) มาสรุปเป็นรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

เพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน ในที่นี้ ขอใช้คำ องค์ประกอบ ปัจจัย และตัวแปรสร้างในความหมายเดียวกัน จากความมุ่งหมายของการวิจัย 3 ข้อคือ การศึกษา การพัฒนา และการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ขอสรุปในประเด็นต่อไปนี้ เริ่มต้นด้วยการสรุปข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ตามด้วยผลการศึกษาความเที่ยงของตัวบ่งชี้ ผลการศึกษาคุณภาพขององค์ประกอบอันดับที่ 1 2 และ 3 ผลการสนทนากลุ่ม และผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ดังต่อไปนี้

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามในขั้นตอนที่ 1 ซึ่งมี 284 คน สรุปในภาพรวมได้ดังนี้ ผู้ตอบส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (52.8%) มากกว่าเพศหญิง เป็นอาจารย์ประจำ (76.1%) มีประสบการณ์ไม่เกิน 10 ปีมากที่สุด (57.4 %) และมีวุฒิการศึกษาปริญญาเอก (69.0%) โดยมาจากคณะนวัตกรรมและสื่อสารสังคม และคณะศิลปกรรมศาสตร์มากที่สุด (คณะละ 8.8% เท่ากัน)

1) การศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า

จากผลการศึกษาความเที่ยงของตัวบ่งชี้ พบว่า องค์ประกอบของการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประกอบด้วยโมเดลการวัดขององค์ประกอบทั้งหมด 14 ตัว โดยองค์ประกอบแต่ละตัวเป็นโมเดลการวัดแบบสะท้อนอันดับที่ 1 (ลูกศรชี้จากองค์ประกอบไปยังตัวบ่งชี้) ที่มีข้อคำถามรายข้อเป็นค่าสังเกตหรือตัวบ่งชี้จำนวนที่แตกต่างกัน เช่น องค์ประกอบด้านสังคม มีตัวบ่งชี้จำนวน 4 ตัว (ก่อนการคัดเลือกคุณภาพ มี 10 ตัวบ่งชี้) องค์ประกอบด้านเทคโนโลยี มีตัวบ่งชี้จำนวน 7 ตัวบ่งชี้ เป็นต้น ปัจจัยอันดับที่ 2 เป็นโมเดลการวัดแบบรวม (ลูกศรชี้จากตัวบ่งชี้ไปยังปัจจัย) ที่มีปัจจัยอันดับที่ 1 แต่ละตัวทำหน้าที่เป็นตัวบ่งชี้ โดยปัจจัยภายนอกมีองค์ประกอบที่ทำหน้าที่ดังกล่าวทั้งหมดจำนวน 5 ตัว ได้แก่ ด้านสังคม ด้านเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการเมืองและกฎหมาย ส่วนปัจจัยภายในมีองค์ประกอบที่ทำหน้าที่ดังกล่าวทั้งหมดจำนวน 9 ตัว ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านผู้เรียน ด้านคณาจารย์ ด้านทรัพยากรสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการให้คำปรึกษา ด้านการติดตามและประเมินผล และด้านคุณภาพของบัณฑิต ปัจจัยอันดับที่ 3 เป็นโมเดลการวัดแบบรวมที่มีปัจจัยอันดับที่ 2 ทำหน้าที่เป็นตัวบ่งชี้จำนวนสองตัว ได้แก่ ปัจจัยภายนอก และปัจจัยภายใน ผลการตรวจสอบคุณภาพขององค์ประกอบของการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า ทุกองค์ประกอบมีคุณภาพผ่านเกณฑ์ที่กำหนด โดยข้อคำถามที่มีความเที่ยงมากที่สุดในแต่ละด้านของทุกองค์ประกอบมีดังนี้ (ความเที่ยงคำนวณจากกำลังสองของค่า Loading และคูณด้วย 100)

ปัจจัยภายนอก พบว่า ข้อคำถามที่มีความเที่ยงมากที่สุด ด้านสังคม ได้แก่ ข้อ 2 มหาวิทยาลัยต้องแข่งขันเพื่อดึงนิสิต เช่น การเปิดหลักสูตร ใหม่ที่ตรงกับความต้องการของนิสิต (58%) ด้านเทคโนโลยี ได้แก่ ข้อ 7 การถูกโจรกรรมข้อมูล การปรับแต่งข้อมูล การถูกบุกรุกข้อมูลจากผู้ไม่ประสงค์ดี (64%) ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ข้อ 4 แนวโน้มการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศอาเซียนส่งผลกระทบต่อการจ้างงาน (68%) ด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ข้อ 2 การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เกิดภัยธรรมชาติ เช่น แผ่นดินไหว วาตภัย อุทกภัย (76%) ด้านการเมืองและกฎหมาย ได้แก่ ข้อ 7 การเมืองไม่มีเสถียรภาพส่งผลให้นโยบายด้านการศึกษาเปลี่ยนแปลงบ่อย ขาดความต่อเนื่องในการบริหารจัดการ (63%)

ปัจจัยภายใน พบว่า ข้อคำถามที่มีความเที่ยงมากที่สุด ด้านหลักสูตร ได้แก่ ข้อ 7 วัตถุประสงค์ของหลักสูตรไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน (77%) ด้านผู้เรียน ได้แก่ ข้อ 2 ระบบการสอบคัดเลือกผู้เรียนที่ต้องการเข้าศึกษาต่อไม่เป็นไปตามแผน การรับของหลักสูตร (75%) ด้านคณาจารย์ ได้แก่ ข้อ 4 อาจารย์ประจำไม่ได้รับการพัฒนาทางวิชาการ และ/หรือวิชาชีพอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง (75%) ด้านทรัพยากรสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ ได้แก่ ข้อ 6 ตำรา เอกสารประกอบการเรียนการสอน และตำราแต่ละรายวิชามีไม่เพียงพอในแต่ละรายวิชา (73%) ด้านการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ข้อ 4 ขาดกระบวนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า คิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์และทำงานร่วมกัน (78%) ด้านการบริหารหลักสูตร ได้แก่ ข้อ 3 ขาดการแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาหลักสูตรที่เป็นไปตามข้อบังคับของสภามหาวิทยาลัย (75%) ด้านการให้คำปรึกษา ได้แก่ ข้อ 5 ขาดแนวทางสนับสนุนให้อาจารย์เอาใจใส่ ให้ความช่วยเหลือ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามและรับฟังความคิดเห็น (82%) ด้านการติดตามและประเมินผล ได้แก่ ข้อ 4 วิธีประเมินผลการสอนของอาจารย์ไม่มีความชัดเจนตามหลักเกณฑ์ (81%) ด้านการคุณภาพของบัณฑิต ได้แก่ ข้อ 6 ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีได้งานทำตรงตามสาขาวิชาน้อยกว่าเกณฑ์ มาตรฐานที่มหาวิทยาลัยกำหนด (75%)

จากผลการศึกษาคุณภาพขององค์ประกอบอันดับที่ 1 2 และ 3 พบว่า องค์ประกอบอันดับที่ 1 เป็นโมเดลการวัดแบบสะท้อน ค่าสถิติที่ใช้วัดคุณภาพของ PLS-SEM คือ Outer Loadings, Indicators Reliability, Alpha, CR, AVE, และความตรงเชิงจำแนก (Discriminant Validity) ปัจจัยภายนอกจำนวน 5 องค์ประกอบ เดิมมีจำนวนตัวบ่งชี้รวมกันเท่ากับ 36 ตัว ผ่านคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดจำนวน 27 ตัว โดย Outer Loadings มีค่าอยู่ระหว่าง 0.703 - 0.874 Indicators Reliability มีค่าอยู่ระหว่าง 49% - 77% Alpha มีค่าอยู่ระหว่าง 0.826 - 0.903 CR มีค่าอยู่ระหว่าง 0.885 - 0.928 AVE มีค่าอยู่ระหว่าง 0.547 – 0.721 และปัจจัยภายนอกทุกตัวมีความตรงเชิงจำแนก ปัจจัยภายในจำนวน 9 องค์ประกอบ เดิมมีจำนวนตัวบ่งชี้รวมกันเท่ากับ 79 ตัว ผ่านคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดจำนวน 73 ตัว โดย Outer Loadings มีค่าอยู่ระหว่าง 0.709 - 0.904 Indicators Reliability มีค่าอยู่ระหว่าง 50% - 82% Alpha มีค่าอยู่ระหว่าง 0.889 - 0.959 CR มีค่าอยู่ระหว่าง 0.916 - 0.964 AVE มีค่าอยู่ระหว่าง 0.645 – 0.763 และปัจจัยภายในทุกตัวมี

ความตรงเชิงจำแนก รวมจำนวนตัวบ่งชี้เมื่อเริ่มต้นเท่ากับ 115 ตัว ผ่านคุณภาพตามเกณฑ์จำนวน 100 ตัว องค์ประกอบอันดับที่ 2 และ 3 เป็นโมเดลการวัดแบบรวมตัว ค่าสถิติที่ใช้วัดคุณภาพของ PLS-SEM จึงแตกต่างจากองค์ประกอบอันดับที่ 1 ได้แก่ Redundancy Analysis, Collinearity, Weight และ t-test ของ Weight โดยสถิติทุกตัวมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

2) การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

จากผลการสนทนากลุ่ม พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีตัวบ่งชี้ที่ผ่านเกณฑ์คุณภาพตามขั้นตอนที่ 1 จำนวน 14 องค์ประกอบ 100 ตัวบ่งชี้ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่า จำนวนตัวบ่งชี้ทั้งหมดมีมากเกินไป ดังนั้น ในขั้นตอนการสนทนากลุ่มจึงได้คัดเลือกให้เหลือ 70 ตัวบ่งชี้ และนำจำนวนตัวบ่งชี้ที่ผ่านคัดเลือกนี้ไปใช้ในขั้นตอนการศึกษาความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒในขั้นตอนสุดท้ายต่อไป

3) การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบโดยพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยโดยใช้การทดสอบทีเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ไม่น้อยกว่าระดับมาก (3.51) พบว่า

จากผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบฯ พบว่า ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามในขั้นตอนสุดท้ายนี้ ซึ่งมี 75 คน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (54.7%) มากกว่าเพศชาย ทุกคนเป็นผู้บริหารคณะและหน่วยงานมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ปฏิบัติงานจริงในปีการศึกษา 2559 ส่วนใหญ่ (84%) มีประสบการณ์ในการทำงานไม่เกิน 20 ปี มีวุฒิการศึกษาปริญญาเอก (77.3%) และมีตำแหน่งทางวิชาการในระดับผู้ช่วยศาสตราจารย์เป็นส่วนใหญ่ (46.7%) การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิจารณาจากตัวบ่งชี้ที่ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ (ค่าเฉลี่ย 3.51) โดยตัวบ่งชี้มีค่าเฉลี่ยไม่น้อยกว่าระดับมาก (3.51) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการศึกษาความเหมาะสมของรูปแบบฯ พบว่า ในจำนวนองคประกอบทั้งหมด 14 ตัวและมีตัวบ่งชี้ 70 ตัวนั้น จำนวนตัวบ่งชี้ที่ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมี 59 ตัว โดยทั้ง 14 องค์ประกอบมีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 3.57 อยู่ในช่วง 3.39 – 3.87 จำนวนองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีจำนวน 4 องค์ประกอบ มากกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติจำนวน 4 องค์ประกอบ และน้อยกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติจำนวน 6 องค์ประกอบ สรุปได้ว่า ไม่มีองค์ประกอบใดที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าระดับมาก (3.51) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น รูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จึงมีความเหมาะตามสมเกณฑ์ที่กำหนด

อภิปรายผล

1. การศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประกอบด้วย 14 องค์ประกอบ โดยการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (SEM) อันเป็นวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลหลายตัวแปรรุ่นที่สอง (Second-generation) ที่นิยมนำมาใช้ในการวิจัยตลาด (Chin & Newsted. 1996; Haenlein & Kaplan. 2004; Statsoft. 2013) ในปัจจุบันมี SEM อยู่ด้วยกัน 2 ชนิดคือ ชนิดที่ใช้ความแปรปรวนร่วมเป็นฐาน (CB-SEM) ในการวิเคราะห์ โดยการทำให้ Covariance Matrix ของโมเดลที่สร้างขึ้นและของข้อมูลเชิงประจักษ์มีค่าใกล้เคียงกันมากที่สุด การวิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณค่าสถิติทุกตัวในครั้งเดียวกัน เป้าหมายสำคัญของ CB-SEM คือ การยืนยันทฤษฎี (Hair, Hult, Ringle. & Sarstedt. 2017) และชนิดที่ใช้ความแปรปรวนเป็นฐาน (VB-SEM) ในการวิเคราะห์ ซึ่งเป็นชนิดที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยการทำให้ความคลาดเคลื่อนมีค่าน้อยที่สุด และวิเคราะห์ค่าสถิติครั้งละหนึ่งส่วน จึงเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า PLS-SEM (Partial Least Square SEM) เป้าหมายสำคัญของ PLS-SEM คือ การสร้างหรือพัฒนาทฤษฎี โดยเน้นการอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรตามในโมเดล สถิติที่คำนวณจากโมเดลแบบ CB-SEM และแบบ VB-SEM จึงแตกต่างกันตามไปด้วย แม้ว่าการวิเคราะห์ทั้งสองแบบจะแตกต่างกัน แต่จากการทำจำลองสถานการณ์ (Simulation) ของ Reinartz, Haenlein. & Henseler. (2009) พบว่า ความแตกต่างดังกล่าวมีค่าไม่มากนัก ในการประเมินโมเดลแบบ CB-SEM จะต้องประเมินความกระชับ (Fit) ระหว่างโมเดลที่สร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ถ้าโมเดลขาดความกระชับ สถิติที่คำนวณได้ก็จะขาดความน่าเชื่อถือ ส่วนการประเมินโมเดลแบบ VB-SEM ไม่ต้องประเมินความกระชับดังกล่าว แต่ถือว่าสถิติที่คำนวณได้จากการวิเคราะห์มีความคลาดเคลื่อนน้อยที่สุด การประเมินคุณภาพของโมเดลแบบ VB-SEM จะใช้สถิติตัวอื่นๆ แทนความกระชับ ได้แก่ สถิติที่ใช้แสดงความแม่นยำในการพยากรณ์ (R^2) ขนาดของผลกระทบในการพยากรณ์ (f^2) และขนาดของความสัมพันธ์เชิงพยากรณ์ (q^2) โดยสถิติที่คำนวณได้ถือว่ามีความคลาดเคลื่อนน้อยที่สุด (การพยากรณ์มีความแม่นยำมากที่สุด) อย่างไรก็ตาม การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาโมเดลการวัด จึงไม่ต้องประเมินโมเดลโครงสร้าง

ผลการวิเคราะห์โมเดลการวัดองค์ประกอบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยการเปรียบเทียบความสำคัญของ Outer Loadings ของโมเดลการวัดชนิดสะท้อนของตัวแปรสร้าง สามารถเปรียบเทียบกันได้ โดยค่า Outer Weight ของ Internal Factor มี 9 ตัว (Outer Weight มีค่าเท่ากับ 0.920) และ External Factor มี 5 ตัว (Outer Weight มีค่าเท่ากับ 0.146) ดังนั้น ผลการตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ชนิดสะท้อนของตัวแปรสร้าง โดยใช้สถิติความคงเส้นคงวาหรือความเที่ยงภายใน ความเที่ยงของตัวบ่งชี้ ความตรงเชิงลู่เข้า และความตรงเชิงจำแนก พบว่า ผ่านเกณฑ์คุณภาพทุกตัว และผลการตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ชนิดรวมตัวของแปรสร้าง โดยใช้สถิติความตรงเชิงลู่เข้า การตรวจสอบสภาวะร่วมเส้นตรง การตรวจสอบการมีนัยสำคัญ และความเกี่ยวข้องกันระหว่าง Outer

Weights กับ Outer Loadings พบว่า ผ่านเกณฑ์คุณภาพทุกตัวเช่นเดียวกัน ดังนั้น จึงสามารถนำไปใช้ในการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้อย่างมีคุณภาพ ดังที่ ธิดา จินดามณี และกัญญามน อินหว่าง (2558: 83) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารความเสี่ยงในการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยเอกชน ซึ่งผลการวิจัย พบว่า รูปแบบโดยภาพรวมมีความเหมาะสมของการ บริหารความเสี่ยงในภาพรวม อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุสิทธิ์ ตังคณานุกูลชัย จักรกฤษณ์ โปณะทอง และจารุวรรณ สกุลคู (2560: 205) ที่ศึกษาองค์ประกอบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนิสิตสาขาวิชาการบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า ทุกองค์ประกอบมีค่าความเหมาะสมผ่านเกณฑ์มาตรฐานทุกตัว สามารถนำไปใช้ในการดำเนินงานได้ ดังนั้น ประเด็นสำคัญของการบริหารความเสี่ยงทั้งจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่สถาบันอุดมศึกษาต้องวางรูปแบบเพื่อเตรียมแผนบริหารจัดการความเสี่ยงให้มีประสิทธิภาพต่อไป

2. การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จากการสนทนากลุ่มของผู้เชี่ยวชาญภายนอกและภายในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 5 คน เห็นว่า รูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประกอบด้วย 14 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านสังคม ด้านเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการเมืองและกฎหมาย ด้านหลักสูตร ด้านผู้เรียน ด้านคณาจารย์ ด้านทรัพยากรสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการให้คำปรึกษา ด้านการติดตามและประเมินผล และด้านคุณภาพของบัณฑิต และตัวบ่งชี้รวมจำนวน 70 ตัวบ่งชี้ ผลการตรวจสอบคุณภาพ พบว่า ทุกองค์ประกอบมีคุณภาพผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

3. การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบโดยพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยโดยใช้การทดสอบทีเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ไม่น้อยกว่าระดับมาก (3.51) พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีความเหมาะสมในแต่ละด้านและโดยรวมอยู่ในระดับไม่น้อยกว่าระดับมาก (3.51) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบสามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

3.1 จากผลการศึกษาโดยรวม พบว่า ผู้บริหารคณะและหน่วยงาน เห็นว่ารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ รายด้านและโดยรวมทุกด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ไม่น้อยกว่าระดับมาก (3.51) พบว่า ทุกด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้บริหารคณะและหน่วยงานเห็นว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมความเสี่ยงของมหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อสามารถเป็นแนวทางในการวางแผนและสะท้อนการดำเนินงานด้านความเสี่ยงได้ชัดเจนกว่าที่ผ่านมา ซึ่งในอดีตยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องการการบริหารจัดการความเสี่ยงที่จะมาร่วมพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงให้ครอบคลุมทุกองค์ประกอบ สอดคล้องกับการดำเนินงานบริหารความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2555: 7) ที่พบว่า มีการดำเนินการตามเกณฑ์ที่ สกอ. และ สมศ. กำหนดขึ้น และได้มีการปรับเปลี่ยนและเพิ่มเติมตัวบ่งชี้อื่นๆ เพิ่มเติมเพื่อให้เหมาะสมกับการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยและคณะให้มากขึ้น และเพื่อแสดงถึงประสิทธิภาพการดำเนินงานในด้านการบริหารความเสี่ยงที่คณะรับผิดชอบ ประกอบกับแต่ละสถาบันมีระบบการบริหารความเสี่ยงที่มีความแตกต่างกัน จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนารูปแบบการบริหารความเสี่ยงอย่างมีคุณภาพ ดังนั้น คณะผู้บริหารจึงเห็นความสำคัญของการบริหารจัดการความเสี่ยง และมีความต้องการให้มีรูปแบบที่ชัดเจนและครอบคลุมทุกองค์ประกอบ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารคณะและหน่วยงานมีความต้องการให้การบริหารจัดการความเสี่ยงให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ปรัชญา ปณิธาน บริบท ตามอัตลักษณ์ของสถาบัน ดังที่ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2557 : ออนไลน์) ได้ระบุว่า สถาบันอุดมศึกษาต้องดำเนินการตามภารกิจ เป้าหมายและอัตลักษณ์ของสถาบัน โดยควบคุมปัจจัยความเสี่ยงโดยเฉพาะจากปัจจัยภายนอกและควรวางแผนแนวทางจัดการความเสี่ยงเพื่อให้การขับเคลื่อนสถาบันเป็นไปอย่างมีทิศทางตามพันธกิจที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มีชัย สีเจริญ (2548 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาดัชนีการจัดการศึกษาโรงเรียนนายร้อยตำรวจ พบว่า โรงเรียนนายร้อยตำรวจเป็นสถาศึกษาเฉพาะทาง มีความจำเป็นต้องพัฒนาดัชนีการจัดการศึกษาให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทของสถาบัน จากการตรวจสอบพบว่า ผู้บริหารและอาจารย์ประจำเห็นว่า ดัชนีการจัดการศึกษาที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ในการจัดการศึกษาภายในตามแนวทางของโรงเรียนนายร้อยตำรวจระดับมาก

3.2 จากผลการศึกษารายด้านทั้ง 14 องค์ประกอบได้แก่ ด้านสังคม ด้านเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการเมืองและกฎหมาย ด้านหลักสูตร ด้านผู้เรียน ด้านคณาจารย์ ด้านทรัพยากรสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการให้คำปรึกษา ด้านการติดตามและประเมินผล และด้านคุณภาพของบัณฑิต พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อเทียบกับเกณฑ์พบว่า ทุกด้านมีความเหมาะสมคะแนนเฉลี่ยไม่น้อยกว่าระดับมาก (3.51) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารคณะและหน่วยงาน เห็นว่า องค์ประกอบความ

เสี่ยงทั้ง 14 องค์ประกอบมีความสำคัญ และส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยในอนาคต โดยเฉพาะองค์ประกอบด้านสังคม ด้านเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการเมืองและกฎหมาย ซึ่งถือว่าเป็นองค์ประกอบที่เกิดจากปัจจัยภายนอกที่องค์กรไม่สามารถห้ามโอกาสเกิดความเสี่ยงหรือความถี่การเกิดความเสี่ยงนั้นได้ แต่องค์กรสามารถทำได้โดยการเตรียมแผนป้องกันเพื่อลดผลกระทบที่เกิดขึ้นจากความเสี่ยง เพื่อให้องค์กรสามารถดำเนินงานได้ นอกจากนี้ องค์ประกอบด้านหลักสูตร ด้านผู้เรียน ด้านคณาจารย์ ด้านทรัพยากรสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการให้คำปรึกษา ด้านการติดตามและประเมินผล และด้านคุณภาพของบัณฑิต ถือว่าเป็นองค์ประกอบที่เกิดจากปัจจัยภายในเป็นการบริหารความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการกำหนดกลยุทธ์องค์กรหรือการบริหารจัดการหลักสูตรในภาพรวม เป็นการสะท้อนความเข้มแข็งและความพร้อมของหลักสูตรเพื่อให้เกิดการยอมรับในสังคม ผู้บริหารคณะและหน่วยงานจึงให้ความสำคัญโดยมุ่งเน้นให้มหาวิทยาลัยให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นประเด็นความเสี่ยงที่มีผลกระทบทำให้กลยุทธ์องค์กรและการบริหารจัดการหลักสูตรไม่ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ดังที่ ประภาพรรณ รักเลี้ยง (2556: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านการปฏิบัติการงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพผลงานวิชาการในมหาวิทยาลัยเอกชน ภาคเหนือตอนล่าง ผลการวิจัย พบว่า แนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านการปฏิบัติการงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพผลงานวิชาการเมื่อพิจารณารายด้านและองค์ประกอบโดยรวม อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธิดา จินดามณี และกัญญามน อินหว่าง (2558: 84) ที่ได้ศึกษาเรื่องการบริหารความเสี่ยงในการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยเอกชน พบว่า การบริหารความเสี่ยงควรดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมจะก่อให้เกิดต่อการบริหารจัดการและยังก่อให้เกิด แนวทางการพัฒนาอย่างมีกระบวนการมากขึ้น และผู้บริหารทุกระดับควรให้ความสำคัญ ส่งเสริมสนับสนุน และกำหนดรูปแบบเพื่อวางแนวทางพัฒนาระบบการบริหารความเสี่ยงอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากการศึกษาที่พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีความเหมาะสมในแต่ละด้านอยู่ในระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1.1 **ด้านสังคม** จากรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านสังคมที่เกี่ยวข้องกับ “การเปิดหลักสูตรใหม่ที่ตรงกับความต้องการของนิสิต” เป็นตัวบ่งชี้ของการบริหารจัดการความเสี่ยงที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าข้ออื่นๆ ดังนั้น มหาวิทยาลัยจึงควรกำหนดรูปแบบการเตรียมแผน

กลยุทธ์เพื่อเตรียมความพร้อมในการรับมือกับการแข่งขันเพื่อให้นิสิตมาสมัครจำนวนมากขึ้น ควรทบทวนและปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัย ตามความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต ของผู้เรียน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และวิเคราะห์ทิศทางการรับปรุง พัฒนา และประชาสัมพันธ์หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง

1.2 **ด้านเทคโนโลยี** จากรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒด้านเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับ "ไวรัสคอมพิวเตอร์ทำลายระบบฐานข้อมูล และการเลือกใช้เทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสม และความผิดพลาดของเทคโนโลยี" เป็นตัวบ่งชี้ของการบริหารจัดการความเสี่ยงที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าข้ออื่นๆ ดังนั้น มหาวิทยาลัยจึงควรกำหนดรูปแบบการเตรียมแผนรองรับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี โดยส่งบุคลากรไปศึกษาดูงาน หรือพัฒนาตนเองด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำผลมาปรับปรุงและพัฒนาระบบ/ เทคโนโลยีที่มีอยู่ให้ทันสมัย พร้อมใช้งาน ควรมีการสำรวจความต้องการของผู้ใช้งานระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และควรมีการจัดสรรงบประมาณพัฒนาความเสี่ยงที่อาจเกิดจากไวรัสคอมพิวเตอร์เพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

1.3 **ด้านเศรษฐกิจ** จากรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒด้านเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับ "ค่าครองชีพ ปรับตัวสูงขึ้น อัตราส่วนเงินเดือนเริ่มต้นมาตรฐาน อัตราการเพิ่มของค่าดำเนินงาน เงินเดือน เงินชดเชยของบุคลากร จึงต้องมีการปรับตัวให้เท่ากับหรือสูงกว่าตลาดแรงงาน และเศรษฐกิจตกต่ำอาจมีผลกระทบต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งลูกเข้าเรียนสถาบันที่มีค่าเล่าเรียนสูง" เป็นตัวบ่งชี้ของการบริหารจัดการความเสี่ยงที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าข้ออื่นๆ ดังนั้น มหาวิทยาลัยจึงควรกำหนดรูปแบบการเตรียมแผนรองรับ ทบทวนและปรับปรุงการวางแผนอัตรากำลังของบุคลากร การจัดสวัสดิการอย่างมีประสิทธิภาพ หาแนวทางสนับสนุนแรงจูงใจให้แก่อาจารย์และบุคลากร นอกจากนั้น ในส่วนของผู้เรียนควรหากิจกรรมสร้างรายได้แก่นิสิต เพื่อเป็นช่วงทางในการแบ่งเบาค่าใช้จ่าย และสร้างรายได้ให้แก่นิสิต และควรเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางระบบการพัฒนาบุคลากรที่ดี และควรเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของมหาวิทยาลัยแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างต่อเนื่อง

1.4 **ด้านสิ่งแวดล้อม** จากรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒด้านสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับ "การระบาดของโรคอุบัติใหม่ที่ยังมีการค้นพบวิธีรักษาได้ไม่ทันท่วงที เช่น ไว้รัส H1N1 (ไข้หวัดสายพันธุ์ใหม่ 2009) และไวรัสโคโรน่า สายพันธุ์ใหม่ 2012 ซึ่งทำให้ท้องเสียเฉียบพลัน" เป็นตัวบ่งชี้ของการบริหารจัดการความเสี่ยงที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าข้ออื่นๆ ดังนั้น มหาวิทยาลัยจึงควรกำหนดรูปแบบการเตรียมแผนรองรับโรคอุบัติใหม่ โดยควรมีหน่วยงานด้านการพยาบาลเป็นหลักในการรับผิดชอบ ควรมีกระบวนการถ่ายทอดความรู้และประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่อง มีการติดตามสถานการณ์ และควรสร้างมาตรฐานระบบการเตรียมความพร้อมรับมือกับทุกสถานการณ์หากเกิดเหตุการณ์สามารถดูแลรักษาได้อย่างรวดเร็วและปลอดภัย

1.5 **ด้านการเมืองและกฎหมาย** จากรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒด้านการเมืองและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ "หน่วยงานที่กำกับมหาวิทยาลัย (สกอ. และสมศ.) เปลี่ยนกฎเกณฑ์ ข้อบังคับที่สูงขึ้น และบ่อยครั้ง จึงส่งผลให้หน่วยงานต้องปรับเปลี่ยนแผนการดำเนินงานตลอดเวลา" เป็นตัวบ่งชี้ของการบริหารจัดการความเสี่ยงที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าข้ออื่นๆ ดังนั้น มหาวิทยาลัยจึงควรกำหนดรูปแบบการเตรียมแผนรองรับการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านมาตรฐานการศึกษาทั้งในระดับชาติและนานาชาติ ควร ส่งเสริมให้บุคลากรตระหนัก มีส่วนร่วม และเห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพและการเปลี่ยนแปลงอื่นๆ โดยมุ่งพัฒนาคุณภาพมหาวิทยาลัยในทุกมิติให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

1.6 **ด้านหลักสูตร** จากรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒด้านหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับ "วัตถุประสงค์ของหลักสูตรไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน" เป็นตัวบ่งชี้ของการบริหารจัดการความเสี่ยงที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าข้ออื่นๆ ดังนั้น มหาวิทยาลัยจึงควรกำหนดรูปแบบการอบรมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับปรับปรุงหลักสูตร มีคณะกรรมการกลั่นกรองหลักสูตรให้ได้มาตรฐาน ควรมีกระบวนการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง มหาวิทยาลัยควรคิดค้นหลักสูตรใหม่ๆ ที่ใช้ในการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน ดึงดูดความสนใจของผู้เรียน และตรงกับความต้องการของสังคม

1.7 **ด้านผู้เรียน** จากรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒด้านผู้เรียนที่เกี่ยวข้องกับ "มีผู้เรียนสมัครเข้าศึกษาต่อจำนวนน้อยไม่เป็นไปตามแผนการรับของหลักสูตร" เป็นตัวบ่งชี้ของการบริหารจัดการความเสี่ยงที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าข้ออื่นๆ ดังนั้น มหาวิทยาลัยจึงควรกำหนดรูปแบบการเตรียมแผนรองรับผู้เรียนให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ ควรมีการทบทวน และปรับแผนกลยุทธ์ด้านการรับสมัครนิสิตเข้าศึกษา และควรมุ่งเป้าในด้านการประชาสัมพันธ์เชิงรุก ควรเน้นกระบวนการถ่ายทอดแผนกลยุทธ์การรับนิสิตให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้รับทราบและร่วมกันขับเคลื่อน และควรมีกระบวนการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์การรับนิสิตอย่างเป็นระบบ

1.8 **ด้านคณาจารย์** จากรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒด้านคณาจารย์ ที่เกี่ยวข้องกับ "อาจารย์ประจำไม่ได้รับการพัฒนาทางวิชาการ และ/หรือวิชาชีพ อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง" เป็นตัวบ่งชี้ของการบริหารจัดการความเสี่ยงที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าข้ออื่นๆ ดังนั้น มหาวิทยาลัยจึงควรกำหนดรูปแบบการเตรียมแผนรองรับการพัฒนาอาจารย์ทั้งในทางวิชาการ/วิชาชีพอย่างชัดเจน ควรกำหนดกรอบสมรรถนะของบุคลากรให้ชัดเจนตามสาขาวิชา ส่งเสริมให้มีการจัดทำแผนพัฒนาตนเองและการกำหนดเป้าหมายเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศของมหาวิทยาลัย และควรสนับสนุนงบประมาณการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง

1.9 **ด้านทรัพยากรสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้** จากรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒด้านทรัพยากรสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับ "วัสดุ ครุภัณฑ์ เครื่องมือ และอุปกรณ์การศึกษาเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ที่ไม่หลากหลาย และไม่เพียงพอกับรายวิชา และการจัดสรรทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนไม่เพียงพอ และไม่หลากหลาย" เป็นตัวบ่งชี้ของการบริหารจัดการความเสี่ยงที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าข้ออื่นๆ ดังนั้น มหาวิทยาลัยจึงควรกำหนดรูปแบบการเตรียมแผนพัฒนาสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ ควรสำรวจความต้องการของนิสิต และผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สามารถใช้ได้อย่างเพียงพอต่อความต้องการ ควรสนับสนุนให้ใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างคณะและหน่วยงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและมีความคุ้มค่า และควรมีการติดตามและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอเพื่อสร้างความยั่งยืนด้านทรัพยากรสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้

1.10 **ด้านการจัดการเรียนรู้** จากรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒด้านการจัดการเรียนรู้ ที่เกี่ยวข้องกับ "ขาดการบูรณาการนำความรู้ที่ได้จากการวิจัย/บริการวิชาการสู่สังคมไปใช้กับการเรียนการสอน" เป็นตัวบ่งชี้ของการบริหารจัดการความเสี่ยงที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าข้ออื่นๆ ดังนั้น มหาวิทยาลัยจึงควรกำหนดรูปแบบการเรียนรู้ โดยเน้นให้อาจารย์ผู้สอนพัฒนาและปรับรูปแบบ ซึ่งเน้น Active Learning Outcome based Learning และเน้นการปฏิบัติผ่านกิจกรรมต่างๆ โดยนำมาวิจัยและพัฒนา ทั้งนี้ เพื่อการบูรณาการนำความรู้ที่ได้จากการวิจัย/บริการวิชาการสู่สังคมไปใช้กับการเรียนการสอน และควรส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้ใหม่ทั้งด้านการทำวิจัย และสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ โดยส่งเสริมให้กับอาจารย์และนิสิตมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่องทั้งภายในห้องเรียนและภายนอกห้องเรียน

1.11 **ด้านการบริหารหลักสูตร** จากรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒด้านการบริหารหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับ "ขาดการประเมินและปรับปรุงการดำเนินงานของหลักสูตร" เป็นตัวบ่งชี้ของการบริหารจัดการความเสี่ยงที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าข้ออื่นๆ ดังนั้น มหาวิทยาลัยจึงควรกำหนดรูปแบบการเตรียมแผนรองรับ การทบทวนและปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัย โดยเน้นกระบวนการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย และควรมีปรับปรุงหลักสูตรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด โดยควรมีคณะกรรมการเพื่อติดตามการปรับปรุงหลักสูตรก่อนรอบระยะเวลาที่กำหนด และเมื่อถึงรอบเวลากำหนดแล้วควรเชิญผู้ที่เกี่ยวข้องมาร่วมให้ข้อมูลเพื่อให้การวางหลักสูตรตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานมากขึ้น

1.12 **ด้านการให้คำปรึกษา** จากรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒด้านการให้คำปรึกษาที่เกี่ยวข้องกับ “ขาดการแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อดูแลให้คำปรึกษาทางด้านวิชาการและวิชาชีพแก่ผู้เรียน” เป็นตัวบ่งชี้ของการบริหารจัดการความเสี่ยงที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าข้ออื่นๆ ดังนั้น มหาวิทยาลัยจึงควรกำหนดรูปแบบการเตรียมแผนรองรับการดูแลให้คำปรึกษาทั้งระบบ และวางแนวทางในการปฏิบัติให้ชัดเจน การเพิ่มช่องทางในการให้คำปรึกษาโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ควรมีการติดตามกระบวนการให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่องเพื่อนำมาพัฒนาให้มีคุณภาพมากขึ้น

1.13 **ด้านการติดตามและประเมินผล** จากรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒด้านการติดตามและประเมินผลที่เกี่ยวข้องกับ “อาจารย์ไม่นำผลการวัดและประเมินกระบวนการเรียน การสอนมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน” เป็นตัวบ่งชี้ของการบริหารจัดการความเสี่ยงที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าข้ออื่นๆ ดังนั้น มหาวิทยาลัยจึงควรกำหนดรูปแบบด้านการติดตามและประเมินผล โดยมีช่องทางในการติดตามประเมินผลด้วยระบบเทคโนโลยีเพื่อให้นิสิตสามารถประเมินได้สะดวก ควรกำหนดแนวทางการติดตามประเมินผล และเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน รวมทั้ง ระบบการแจ้งข้อมูลให้อาจารย์ได้ทราบล่วงหน้าเพื่อนำผลมาใช้ปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

1.14 **ด้านคุณภาพของบัณฑิต** จากรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒด้านคุณภาพของบัณฑิตที่เกี่ยวข้องกับ “บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีได้รับผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตน้อยกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่มหาวิทยาลัยกำหนด” เป็นตัวบ่งชี้ของการบริหารจัดการความเสี่ยงที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าข้ออื่นๆ ดังนั้น มหาวิทยาลัยจึงควรกำหนดรูปแบบการเตรียมแผนรองรับเพื่อศึกษาแนวโน้มความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งองค์กรผู้ใช้บัณฑิตที่มีแนวโน้มจะเปลี่ยนแปลงไปเน้นการพัฒนาความคิด และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ให้แก่ผู้เรียน โดยคิดค้นหลักสูตรใหม่ๆ ที่ใช้ในการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันและตรงกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต วางระบบการพัฒนาและติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการพัฒนาระบบและกลไกการการบริหารจัดการความเสี่ยงรูปแบบอื่นๆ โดยศึกษาทุกมิติของตัวแปรทุกด้าน และควรศึกษาทิศทางการบริหารจัดการความเสี่ยง และนำผลที่ได้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความสี่ยงให้มีความชัดเจนมากขึ้น

2. สถาบันอุดมศึกษาควรศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒกับสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ ที่มีบริบทการบริหารจัดการใกล้เคียงกัน ทั้งในและต่างประเทศ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการความเสี่ยงแต่ละด้านให้ครอบคลุมภารกิจของสถาบันอุดมศึกษา

3. ควรนำผลการประเมินรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงไปศึกษาเพื่อหาแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) และศึกษาเปรียบเทียบ (Benchmarking) กับสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ ที่มีลักษณะและบริบทการดำเนินงานที่ใกล้เคียงกับมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒทั้งในและต่างประเทศ

บรรณานุกรม

กนกวรรณ จันทร และพิมพ์รำไพ เปรมสมิทธ์ (2556) *การบริหารความเสี่ยงในห้องสมุดมหาวิทยาลัย.* วารสารบรรณารักษศาสตร์ 33, 1(2556).

กระทรวงการคลัง. (2550). *บทสรุปผู้บริหาร.* สืบค้นเมื่อ 23 กันยายน 2560, จาก http://pr.egat.co.th/prweb/webnews/callcenter/data/abstract.pdf

กระทรวงการท่องเที่ยงและการกีฬา. (2550). *ประเภทและประเด็นความเสี่ยงตามหลักธรรมาภิบาลของโครงการ.* สืบค้นเมื่อ 25 กันยายน 2560, จาก http://www.opm.go.thlnspweb/insp2/sources/result/R2.

กระทรวงศึกษาธิการ . (2556). *การบริหารความเสี่ยงของ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.* สืบค้นเมื่อ วันที่ 15 มีนาคม 2558, จาก http://www.ops.moe.go.th/home/index.php

_____. (2548). *เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2548.* สืบค้นเมื่อ วันที่ 15 มิถุนายน 2558, จาก http://www.mua.go.th/Users/Administrator/Downloads/202548.pdf

_____. (2558ก). *เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558.* สืบค้นเมื่อ วันที่ 15 มิถุนายน 2558,จาก http://www.mua.go.th/users/bhes/front_home/criterion58/criterion_b58.PDF

_____. (2558ข). *คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2557.* นนทบุรี: ห้าง หุ้นส่วน จำกัด การพิมพ์.

_____. (2555). *มาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา.* สืบค้นเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2558, จาก http://www.mua.go.th.

_____. (2556). *แนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552.* สืบค้นเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2558, จาก http://www.mua.go.th.

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2551). *การวิเคราะห์ข้อมูลหลายตัวแปร.* พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: บริษัท ธรรมสาร จำกัด.

กาญจนา โตรุ่ง. (2549). *การพัฒนาตัวบ่งชี้และการศึกษาคุณภาพการจัดการศึกษาของวิทยาลัยชุมชน.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. (วิจัยทางการศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ ณัฏฐ์ชัย สิริธนธานี และ ภัคสิริกาญจนจน์ สิริธนธานี. (2557). *การจัดการความเสี่ยงและตราสารอนุพันธ์.* กรุงเทพฯ: บริษัท ซีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด (มหาชน).

กิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ. (2554). *การจัดการความเสี่ยงและตราสารอนุพันธ์เบื้องต้น.* พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่น.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักด์. (2550). *ทิศทางการอุดมศึกษาไทย.* สืบค้นเมื่อ 30 กันยายน 2560, จาก http://www.kriengsak.com/node/41

เกษม วัฒนชัย. (2544). บทบาทของมหาวิทยาลัยกับการพัฒนาเศรษฐกิจ. *วารสารจุฬาวิจัย.* 20(4): 4-5).

จตุพล ยงศร. (2553*). การพัฒนาตัวบ่งชี้สำหรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในของโรงเรียนนายเรืออากาศ.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ด. (การอุดมศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

จักรกฤษณ์ โปณะทอง. (2558). *วิเคราะห์แผนความเสี่ยง ประจำปีการศึกษา 2557: เอกสารประกอบการรายงานผลการติดตามความเสี่ยงมหาวิทยาลัยกรุงเทพ.* ปทุมธานี: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

_____. (2560*). ปัจจัยความเสี่ยงบนความท้าทายของการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาในศตวรรษที่ 21.* สุทธิปริทัศน์ ปีที่ 31 ฉบับที่ 99 เดือนกรกฎาคม–กันยายน 2560.

เจนเนตร มณีนาค และคณะ. (2548). *การบริหารความเสี่ยงระดับองค์กรจากหลักการสู่ภาคปฏิบัติ.* กรุงเทพฯ: บริษัท ไฟนอล การพิมพ์ จำกัด.

เจริญ เจษฎาวัลย์. (2548). *การบริหารความเสี่ยง.* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: บริษัท พ.ด. จำกัด.

ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี. (2550). *การบริหารความเสี่ยง.* กรุงเทพฯ: บริษัท เอ็กซเปอร์เน็ท จำกัด.

ดนัย เทียนพุฒ. (2556). *วิจัยเพื่อพัฒนาโมเดลใหม่หรือรูปแบบใหม่.* สืบค้นเมื่อวันที่ 25 กันยายน 2560 จาก http://www.slideshare.net/drdan/ss-14198207.

ทิพยวรรณ เตมียกุล. (2545). *รายงานการใช้และการหาประสิทธิภาพชุดการเรียนการสร้างโจทย์ปัญหาจากชีวิตประจำวันวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.* สิงห์บุรี: โรงเรียนวัดพรหมสาคร.

ทิศนา แขมมณี. (2551). *รูปแบบการเรียนการสอน ทางเลือกที่หลากหลาย.* กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เทียนฉาย กีระนันทน์. (2544, 20 กรกฎาคม). *บทบาทของมหาวิทยาลัยกับการพัฒนาเศรษฐกิจ. วารสารจุฬาวิจัย.* 20(40): 9.

ธร สุนทรายุทธ. (2550). *การบริหารความเสี่ยงทางการศึกษา.* กรุงเทพฯ: บริษัท เนติกุลการพิมพ์ จำกัด.

ธารชุดา อมรเพชรกุล. (2546). *การพัฒนาระบบการบริหารความเสี่ยงในส่วนการพัสดุ สำนักบริหารแผนและการคลัง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย"* วิทยานิพนธ์ปริญญาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิศวกรรมอุตสาหการ คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธิดา จินดามณี และกัญญามน อินหว่าง. (2558). การบริหารความเสี่ยงในการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยเอกชน. *วารสารมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น.* 1(2): 78-84.

ธิดารัตน์ วงษ์พันธุ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จักรกฤษณ์ โปณะทอง เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สำนักประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อ 6 มีนาคม 2558.

ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2551). *การวิจัยเชิงปฏิบัติการ.* อุบลราชธานี: บริษัทยงสวัสดิ์อินเตอร์กรุ๊ป จำกัด.

นงนภัส คู่วรัญญู เที่ยงกมล. (2551). *การวิจัยเชิงบูรณาการแบบองค์รวม.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). *โมเดลลิสเรล: สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย.* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ภาควิชาวิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นริศ โรจน์วิศาลทรัพย์. (2550). *การประเมินความเสี่ยงและความปลอดภัยในโรงงาน.* สืบค้นเมื่อ 25 กันยายน 2560, จาก http://www.ia.psd.ku.ac.th/doc/ERM.doc.

นฤมล สอาดโฉม. (2550ก). *การบริหารความเสี่ยง.* สืบค้นเมื่อ 23 กันยายน 2560, จาก http://www.auditddc.org.

_____. (2550ข). *การบริหารความเสี่ยงองค์กร.* กรุงเทพฯ: บริษัท ฐานการพิมพ์ จำกัด.

นิตยา สำเร็จผล. (2547). *การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน). (2545). สำนักตรวจสอบภายในและฝ่ายพัฒนาบุคลากร. กรุงเทพฯ: บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน).

บุญส่ง หาญพานิช. (2546*). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษา.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. (อุดมศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประณต มีสอน พรพิมล ประวัติรุ่งเรืองกิจ และวินิจ เทือกทง. (2559). *รูปแบบการบริหารความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร.* JOURNAL OF NAKHONRATCHASIMA COLLEGE Vol.10 No.1 January – June 2016. p. 324 -338.

ประภาพรรณ รักเลี้ยง. (2556). *การพัฒนารูปแบบการบริหารความเสี่ยงในของสถานอุดมศึกษาเอกชน.* ดุษฎีนิพนธ์ ปร.ด. (การบริหารการศึกษา). พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ประเสริฐ อัครประถมพงษ์. (2555). *เอกสารประกอบการบรรยายเสวนาการบริหารความเสี่ยง.* กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พัชรี หล้าแหล่ง. (2560). *การสร้างโมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM)* สืบค้นเมื่อวันที่ 25 กันยายน 2560 จาก http://www.chumphon2.mju.ac.th/km/?p=344.

เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย. (2549). *หลักการและการใช้สถิติการวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัวสำหรับการวิจัยทางการพยาบาล.* พิมพ์ครั้งที่ 3. สงขลา: ชานเมืองการพิมพ์.

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และคณะ. (2553). *ภาวะผู้นำใหม่โลกาภิวัตน์ใหม่ในระบบอุดมศึกษา, กรรมการสภามหาวิทยาลัย: ภารกิจใหม่กับอุดมศึกษาใหม่.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

เฟื่องฟ้า เทียนประภาสิทธิ์. (2550). *การบริหารความเสี่ยง สำนักการตรวจเงินแผ่นดิน.* สืบค้นเมื่อ 25 กันยายน 2560, จาก http://phdb.moph.go.th/newsdoc/files.

ภาวิช ทองโรจน์. (2550). *สถาบันอุดมศึกษากับการพัฒนาอุดมศึกษา.* กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ. (2557). *คู่มือระบบการบริหารความเสี่ยงมหาวิทยาลัยกรุงเทพ ปีการศึกษา 2556-2560.* ปทุมธานี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (2555). *คู่มือการประกันคุณภาพหลักสูตรมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2555.* เชียงใหม่: สำนักบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

มหาวิทยาลัยทักษิณ. (2555). *คู่มือการประกันคุณภาพหลักสูตรมหาวิทยาลัยทักษิณ ปีการศึกษา 2555.* สงขลา: กองแผนงาน มหาวิทยาลัยทักษิณ.

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2556). *คู่มือการบริหารความเสี่ยงมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2556.* กรุงเทพฯ: ฝ่ายประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ .

_____. (2551). *คู่มือการบริหารความเสี่ยงมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒปีการศึกษา2550.* สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2558, จาก http://swu.ac.th/Portals/133/IQAweb/DataIQA.pdf

_____. (2558). *ประวัติมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.* สืบค้นเมื่อ 31 กรกฎาคม 2560, จาก http://www.swu.ac.th/history.php.

มีชัย สีเจริญ. (2548). *การพัฒนาดัชนีรวมคุณภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนนายร้อยตำรวจ.* วิทยานิพนธ์ ศษ.ด. (หลักสูตรและการสอน). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

เมธา สุวรรณสาร. (2552). *แนวทาง/กรอบการบริหารความเสี่ยงขององค์กร.* สืบค้นเมื่อ 25 กันยายน 2560, จาก http://www.itgthailand.com

ยุทธ ไกยวรรณ์. (2556). *การวิเคราะห์สถิติหลายตัวแปรสำหรับงานวิจัย.* กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รักษิต สุทธิพงษ์ ภาณุวัฒน์ ภักดีวงศ์ ฉลอง ชาตูประชีวัน และเอื้อมพร หลินเจริญ. (2557). *รูปแบบการบริหารความเสี่ยงทางการกีฬาและนันทนาการในโรงเรียนสาธิต สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.* วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร ปีที่ 16 ฉบับที่ 4 ตุลาคม – ธันวาคม 2557.

รัตนะ บัวสนธ์. (2551). *วิจัยเชิงคุณภาพทางการศึกษา.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คำสมัย.

รุ้งรังษี วิบูลชัย. (2544). *การพัฒนาตัวบ่งชี้รวมของคุณภาพการสอนในระดับอุดมศึกษา.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. (อุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

โรงเรียนนายร้อยตำรวจ. (2560). *คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนนายร้อยตำรวจ พ.ศ.2559.* นครปฐม: สำนักประกันคุณภาพการศึกษา โรงเรียนนายร้อยตำรวจ.

วรรณี แกมเกตุ. (2551). *วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์.* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วานิช มาลัย และอรสา ปานขาว. (2548). *วิธีการศึกษาทางนิเทศศาสตร์.* กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิจารณ์ พานิช. (2556). *การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21.* กรุงเทพฯ: ส.เจริญการพิมพ์.

ศรศักดิ์ สัตยานุวัตร์. (2550*). ผลกระทบทางเศรษฐกิจของมหาวิทยาลัยต่อชุมชน : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยเอกชน.* ปริญญานิพนธ์ ศ.ม. (เศรษฐศาสตร์การพัฒนามนุษย์) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ศิริชัย กาญจนวาสี. (2545.) *ทฤษฎีการทดสอบแนวใหม่=Modern test theories.* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศิริพร จิรวัฒน์กุล. (2555). *การวิจัยเชิงคุณภาพทางการพยาบาล: ระเบียบวิธีวิจัยและกรณีศึกษา.* กรุงเทพฯ: วิทยาพัฒน์.

ศิริพา นันทกิจ. (2555). *ปัจจัยภายนอก (STEEP) ที่มีผลกระทบต่อกรุงเทพมหานครเมืองท่องเที่ยว.* วิทยานิพนธ์ บธ.ม. (บริหารธุรกิจ) เพชรบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด.

ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2554). *ประเมินน้ำท่วมภาคอีสานกระทบเศรษฐกิจราว 0.1% ของ GDP (กระแสทรรศน์ ฉบับที่ 2861).* สืบค้นวันที่ 25 ตุลาคม 2560, จาก https://www.kasikornresearch.com/TH.

สงวน ช้างฉัตร. (2547). *การบริหารความเสี่ยงของโครงการ.* สืบค้นเมื่อ 23 กันยายน 2560, จาก http://www.netcomuk.co.uk.

สมชาย ไตรรัตนภิรมย์. (2549). *"การบริหารความเสี่ยง".* เอกสารประกอบการบรรยาย. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.

สมบูรณ์ ศิริสรรหิรัญ. (2547). *การพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของคณบดี.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมบูรณ์ สุริยวงศ์. (2550). *การวิเคราะห์องค์ประกอบ.* กรุงเทพฯ: ภาควิชาวิจัยการประเมินและการวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2551). *กฎกระทรวง ประกาศ ระเบียบและแนวปฏิบัติออกตามพระราชบัญญัติอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ.2546 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2551.* กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.

_____. (2549). *แผนบริหารความเสี่ยง.* กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.

_____. (2555). แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2551- 2554) สืบค้นวันที่ 25 ตุลาคม 2560, จากhttp://www.mua.go.th.

_____. (2558). *คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2557.* กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์.

สำนักงานคณะกรรมการจังหวัดระยอง. (2556). *การบริหารความเสี่ยง.* สืบค้นเมื่อ 30 กันยายน 2560, จาก http://province.m-culture.go.th/ranong/html/km%20risk.html.

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *แผนบริหารความเสี่ยง ประจำปี 2553.* กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2557). *คู่มือการประกันคุณภาพภายนอกรอบ 3* ระดับอุดมศึกษา. สืบค้นเมื่อ วันที่ 30 กันยายน 2560, จาก http://www.onesqa.or.th.

สุทธิดา ฝากคำ. (2556). *ระบบการวิเคราะห์ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ในประเทศไทย.* วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการสิ่งแวดล้อม) กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

สุรพล นิติไกรพจน์. (2557). *กฎหมายหลับที่เกี่ยวข้องกับอุดมศึกษา.* กรุงเทพฯ: สถาบันคลังสมองของชาติ.

สุวิมล ติรกานันท์. (2553). *สถิติและการวิจัยเบื้องต้นทางการศึกษา.* กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

อดุลย์ วิริยะเวชกุล. (2541). *ดัชนีบ่งชี้คุณภาพบัณฑิตศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา.* กรุงเทพฯ: พี.เอ.ลีฟวิ่ง.

อนุสิทธิ์ ตังคณานุกูลชัย จักรกฤษณ์ โปณะทอง และจารุวรรณ สกุลคู. (2559). *การพัฒนาชุดฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนิสิตสาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.* Journal if the Association of Researchers Vol. 22 No.1 January – April 2017.

อรุณี อ่อนสวัสดิ์. (2551). *ระเบียบวิธีวิจัย.* พิมพ์ครั้งที่ 3. ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.

อัมพร พงษ์กังสนานั้นท์. (2550). *รูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ด. (สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อานนท์ ศักดิ์วรวิชญ์. (2559). *มหาวิทยาลัยไทยจะอยู่รอดได้หรือไม่?.* สืบค้นเมื่อ 30 กันยายน 2560, จาก http://www.manager.co.th/Daily/ViewNews.aspx?NewsID=9590000051896

Bardo, J.W., & Hartman, J.J. (1982). *Urban sociology: A systematic introduction.* New York: F.E.Peacock Publication.

Bensoussan, Babette E. and Fleisher, Craig S. (2008). *Analysis Without Palalysis 10 Tools to make better strategic decisions.* Newjersey: Pearson Education LTD.

Brown, W. B., & Moberg, D. J. (1980). *Organization Theory and Management: Approach.* New York: John Wiley and Sons.

Chester Simmons. (2007). *Risk Management is the Sum of All Proactive Management-Directed Activities.* Retrieved September 23, 2017, Available from http://www.siliconrose.com.

Chin, W. W., Marcolin, B. L., & Newsted, P. R. (1996). *A partial least squares latent variable modelling approach for measuring interaction effects: Results from a Monte Carlo simulation study and voice mail emotion/adoption study.* Paper presented at the 17th International Conference on InformationSystems, Cleveland, OH.

Clifford F. Gray and Erik W. Larson. (2006). *Project Management.* 3 rd de. Singapore: Mc Grawhill companies, Inc.

Conbach, Lee Joseph. (1984). *Essential of Psychology and Education.* New York: Mc-Graw Hill.

Ferguson, George A. (1981). *Statistical Analysis in Psychology and Education.* 5th ed. Tokyo: McGraw – Hill.

Haenlein, Michael and Andreas M. Kaplan. (2004). "A beginner's guide to partial least squares analysis," *Understanding Statistics.* 3(4), 283-297.

Hair, J. F., Hult, G. T. M., Ringle, C. M., & Sarstedt, M. (2017). *A Primer on Partial Least Squares Structural Equation Modeling. 2nd Edition.* Thousand Oaks: Sage.

Hair, Joseph F; et al. (1998). *Multivariate Data Analysis.* 5 th ed. New Jersey: Prentice – Hall.

Hulland, J. (1999). *Use of Partial Least Squares (PLS) in Strategic Management Research: A Review of Four Recent Studies.* Strategic Management Journal, 20(2): 195-204.

Ivancevich, J. H. et al. (1989). *Management: Principles and Functions. 4th ed. Boston: MA.: Richard D. Irwin.* Retrieved June 24, 2017, from http://www.norvathesdubeez.hu/leto/tresek/eng/col.doc.

Keeves, J.P. (1988). *Educational research, methodology and measurement: An international handbook.* Oxford: Pergamon Press.

Keeves, J.P. (1997). *Models and model building. In Keeves, J.P. (ed.). Educational research, methodology and measurement: An International Handbook.* 2nd ed. Oxford: Peraman Press.

Kline, Paul. (1998). *The New Psychometrics: Seience, Psychology and Measurement.* New York; Rutledge.

Likert, R.A. (1932, May). "Technique for the Measurement of Attitudes," *Arch Psychological.* 25(140): 1–55.

Raj, M. (1996). *Encyclopedia Dictionary of Psychology and Education.* New Delhi: Anmol.

Reinartz, Werner, Michael Haenlein, and Jörg Henseler (2009), "An Empirical Comparison of the Efficacy of Covariance-Based and Variance-Based SEM." *International Journal of Research in Marketing.* 26(4), 332–344.

Siri Thongsiri. (2003). *Enterprise Risk Management and Internal Control Framework Bangkok, 2003.* Retrieved 25 September 2017, Available from http://ozthaialumni.in.th/do.

Smith and Merrit. (2002). "Proactive Risk Management: Controlling Uncertainty in Product Development". *Proactive Risk Management* (June 2002): 246.

Smith, R.H. and Others. (1980). *Management: Making organizations perform.* New York: Macmillan.

Statsoft. (2013*). Structural Equation Modeling, Statsoft Electronic Statistics Textbook.* Retrieved June 25, 2017, from http://statsoft.com/textbook/structural-equation-modeling/

Steiner, E. (1988). *Methodology of Theory Construction.* Sydney: Educology Associates.

Tabachnick, Barbary G; & Fidell, Linda S. (1996). *Using Multivariate Statistics.* 3rd ed. New Jersey; Lawrence Eribaum Associates.

Tosi, H.L., & Carrol, S.J, (1882). *Management*. 2nd ed, New York: John Wiley and Sons.

Willer, R.H, (1967). *Leader and Leadership Process.* Boston: Irwin / McGraw-Hill.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แนวทางการดำเนินการและขั้นตอนการบริหารความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แนวทางการดำเนินการและขั้นตอนการบริหารความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การดำเนินงานบริหารความเสี่ยง เกิดขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์และกลยุทธ์การบริหารมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยมีแนวคิดของการพัฒนาระบบประกันคุณภาพ ที่เน้นการตรวจสอบและพัฒนาระบบ เพื่อเสริมสร้างคุณค่าในการปฏิบัติงานตามพันธกิจขององค์กร ซึ่งอาจมีปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้ไม่บรรลุผลตามพันธกิจ ประกอบกับมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้ดำเนินการตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและสอดคล้องกับระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐาน การควบคุมภายใน พ.ศ. 2544 ที่กำหนดให้ทุกส่วนราชการจัดทำระบบการควบคุมภายใน และมีการติดตามประเมินผลจัดทำรายงานเสนอสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นระยะๆ ดังนั้น มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒจึงได้จัดทำสรุปขั้นตอนการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2556: 65-71) ดังนี้

ขั้นตอนการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน

การบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายในมีการดำเนินงานตามขั้นตอนที่สำคัญ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การประเมินความเสี่ยงและการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง ขั้นตอนที่ 2 การจัดทำรายงานการควบคุมภายใน และขั้นตอนที่ 3 การเตรียมการสำหรับการรับการตรวจสอบหรือการสอบทานจากหน่วยงานตรวจสอบภายในของมหาวิทยาลัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การประเมินความเสี่ยงและการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง

กิจกรรม	คำอธิบาย	แบบฟอร์ม / แบบรายงาน		กำหนดเวลา
		SWU	FAC	
แต่งตั้งคณะกรรมการ / คณะทำงาน	1. แต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงาน ประกอบด้วยผู้บริหารระดับสูงและตัวแทนที่รับผิดชอบในแต่ละพันธกิจหลัก และควรระบุรายละเอียดการทำงานของคณะกรรมการหรือคณะทำงาน เช่น นโยบายหรือแนวทางในการดำเนินงาน หน้าที่ความรับผิดชอบ กำหนดระยะเวลาให้มีการประชุมอย่างสม่ำเสมอ	-	-	ต.ค.
จัดทำแผนการดำเนินการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน	1. วางแผนการดำเนินการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการองค์กรและสามารถดำเนินงานให้เสร็จสิ้นภายในปีงบประมาณนั้นได้ 2. ส่งแผนการดำเนินการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน มาที่ฝ่ายประกันคุณภาพการศึกษาภายในวันที่ 30 พฤศจิกายน ของทุกปี	-	-	พ.ย.
ประเมินความเสี่ยงและจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง	1. คณะกรรมการร่วมวิเคราะห์และระบุความเสี่ยง ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงอย่างน้อย 3 ด้าน 2. จัดลำดับความเสี่ยง โดยพิจารณาจากระดับผลกระทบหรือความรุนแรงและโอกาสที่จะเป็นความเสี่ยงนั้น 3. กำหนดมาตรการแนวทางแก้ไขหรือป้องกัน			

กิจกรรม	คำอธิบาย	แบบฟอร์ม / แบบรายงาน		กำหนดเวลา
		SWU	FAC	
↓	4. เสนอแผนบริหารความเสี่ยงต่อคณะกรรมการบริหารหน่วยงาน / สภามหาวิทยาลัยเพื่อพิจารณา 5. ส่งแผนบริหารความเสี่ยงมาที่ฝ่ายประกันคุณภาพการศึกษา ภายในวันที่ 30 พฤศจิกายน	แบบฟอร์มแผนบริหารความเสี่ยง (แบบ RM 7.4)	แบบฟอร์มแผนบริหารความเสี่ยง (แบบ RM 7.4)	พ.ย.
ดำเนินการตามแผนบริหารความเสี่ยง	1. ดำเนินการแก้ไข ลด หรือป้องกันความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นตามแผนบริหารความเสี่ยง (แบบ RM 7.4) และภายใต้กำหนดระยะเวลาดำเนินการที่ได้วางแผนไว้	-	-	ตามแผน

หมายเหตุ : SWU หมายถึง แบบฟอร์ม / แบบรายงานระดับมหาวิทยาลัย

FAC หมายถึง แบบฟอร์ม / แบบรายงานระดับคณะ / หน่วยงาน

ขั้นตอนที่ 2 การจัดทำรายงานการควบคุมภายใน

กิจกรรม	คำอธิบาย	แบบฟอร์ม / แบบรายงาน		กำหนดเวลา
		SWU	FAC	
รายงานการควบคุมภายใน รอบ 6 เดือน ↓	1. ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนบริหารความเสี่ยงโดยใช้แบบรายงานการควบคุมภายในเพื่อการรายงานผลและประเมินผลกิจกรรมการควบคุมความเสี่ยง 2. เสนอรายงานการควบคุมภายในรอบ 6 เดือน ประจำปีงบประมาณปัจจุบัน และรายงานแบบ ปอ.2 ของงวดก่อนถ้ามี (ของปีงบประมาณที่ผ่านมา) ต่อคณะกรรมการบริหารหน่วยงานเพื่อพิจารณา 3. หน่วยงานส่งรายงานการควบคุมภายในรอบ 6 เดือน ประจำปีงบประมาณ	ปอ.3	ปอ.2	เม.ย.

กิจกรรม	คำอธิบาย	แบบฟอร์ม / แบบรายงาน		กำหนดเวลา
		SWU	FAC	
	ประมาณปัจจุบัน และรายงานแบบ ปอ.2 ของงวดก่อนถ้ามี (ของปีงบประมาณที่ผ่านมา) ที่ฝ่ายประกันคุณภาพการศึกษา ภายในวันที่ 30 เมษายนของทุกปี 4. มหาวิทยาลัยส่งรายงานการควบคุมภายใน รอบ 6 เดือน ตามแบบ ปอ.2 ของงวดก่อนถ้ามี (ของปีงบประมาณที่ผ่านมา) ส่งที่กระทรวงศึกษาธิการภายในวันที่ 31 มีนาคม ของทุกปี			
รายงานการควบคุมภายใน รอบ 12 เดือน	1. ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนบริหารความเสี่ยง โดยใช้แบบรายงานการควบคุมภายในเพื่อการรายงานผลและประเมินผลกิจกรรมการควบคุมความเสี่ยง 2. หน่วยงานเสนอรายงานการควบคุมภายใน รอบ 12 เดือน ประจำปีงบประมาณปัจจุบัน และรายงานแบบ ปอ.2 ของงวดก่อนถ้ามี (ของปีงบประมาณที่ผ่านมา) ต่อคณะกรรมการบริหารหน่วยงานเพื่อพิจารณา 3. หน่วยงานส่งรายงานการควบคุมภายใน รอบ 12 เดือน มาที่ฝ่ายประกันคุณภาพการศึกษาภายในวันที่ 30 กันยายนของทุกปี 4. มหาวิทยาลัยเสนอรายงานการควบคุมภายในของระดับหน่วยและระดับมหาวิทยาลัยเสนอต่อหน่วยตรวจสอบภายในเพื่อประเมินผลและรายงานการสอบทานระบบการควบคุมภายใน และหน่วยตรวจสอบภายในรายงานผลการสอบทานเสนอต่ออธิการบดีและฝ่ายประกันคุณภาพฯ	ปอ.1 ปอ.2 ปอ.1 ปอ.2 ปอ.3	ปอ.1 ปอ.2	ก.ย. ก.ย.

กิจกรรม	คำอธิบาย	แบบฟอร์ม / แบบรายงาน		กำหนดเวลา
		SWU	FAC	
	5. มหาวิทยาลัยเสนอรายงานการควบคุมภายในของระดับมหาวิทยาลัยต่ออธิการบดีเพื่อพิจารณาลงนามในรายงาน เพื่อส่งรายงานการควบคุมภายในต่อสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ภายในวันที่ 30 พฤศจิกายน ของทุกปี 6. มหาวิทยาลัยเสนอรายงานการควบคุมภายในต่อสภามหาวิทยาลัยเพื่อพิจารณาให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายในของปีต่อไป			พ.ย. ธ.ค.

หมายเหตุ : SWU หมายถึง แบบฟอร์ม / แบบรายงานระดับมหาวิทยาลัย FAC หมายถึง แบบฟอร์ม / แบบรายงานระดับคณะ / หน่วยงาน

ขั้นตอนที่ 3 การเตรียมการสำหรับการรับการตรวจสอบหรือการสอบทาน

กิจกรรม	คำอธิบาย	แบบฟอร์ม / แบบรายงาน		กำหนดเวลา
		SWU	FAC	
ดำเนินการตามแผนบริหารความเสี่ยง ↓	1. หน่วยงานเตรียมรับการสอบทานจากหน่วยตรวจสอบภายใน โดยการจัดเตรียมรายงานและเอกสารหลักฐาน ได้แก่ (1) แผนการดำเนินงานการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน ประจำปีบประมาณ 25xx ของหน่วยงาน (2) เอกสารที่แสดงถึงระบบและกระบวนการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายในของหน่วยงาน (3) แผนบริหารความเสี่ยงของหน่วยงาน (4) เอกสารประกอบที่แสดงถึงร่องรอยการวิเคราะห์ความเสี่ยง (5) รายงานการ	-	-	ต.ค. – ธ.ค.

จกรรม	คำอธิบาย	แบบฟอร์ม / แบบรายงาน		กำหนดเวลา
		SWU	FAC	
↓	ควบคุมภายในตามแบบ ปอ.1 และแบบ ปอ.2 (6) เอกสารหลักฐานที่แสดงถึงผลการดำเนินงานตามที่ได้เขียนไว้ในแผนบริหารความเสี่ยงและแบบรายงาน ปอ.1 และแบบ ปอ.2			
↓ การเตรียมบุคลากร	1. หน่วยงานเตรียมบุคลากรผู้ประสานเพื่ออำนวยความสะดวกต่อคณะผู้ตรวจสอบภายในของมหาวิทยาลัย เช่น สถานที่ แหล่งข้อมูล 2. คณะผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องรับฟังผลการสอบทานจากคณะผู้ตรวจสอบภายในของมหาวิทยาลัย	-	-	ต.ค. – ธ.ค.

ในการบริหารองค์กร คงไม่มีองค์กรใดหรือบุคคลใดที่จะดำเนินงานอยู่ในสภาวะแวดล้อมที่ปราศจากความเสี่ยงได้ ทุกคนหรือทุกองค์กรจะดำรงอยู่ภายใต้ความเสี่ยงทั้งนั้น การจัดการความเสี่ยงจะช่วยให้ฝ่ายบริหารจัดการกับสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับความเสี่ยงได้เป็นอย่างดี เพื่อให้การดำเนินงานนั้นบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายได้อย่างสมเหตุผล การที่องค์กรจะได้รับประโยชน์จากการบริหารความเสี่ยงอย่างสูงสุดนั้น ผู้บริหารจะต้องสร้างกระบวนการเพื่อสนับสนุนให้เกิดการบ่งชี้ การประเมิน การจัดการและการรายงานความเสี่ยงอย่างต่อเนื่องและเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานปกติที่บุคลากรทุกคนทุกระดับสามารถมีส่วนร่วมในการดำเนินการเพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมายได้

ภาคผนวก ข
รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือเพื่อการวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญ
ตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

1. **อาจารย์ ดร.วิมลวรรณ เลิศวงศ์เผ่าพันธ์**

   ตำแหน่ง รองคณบดีฝ่ายพัฒนาศักยภาพนิสิตและวิเทศสัมพันธ์

   สถานที่ทำงาน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

   ประสบการณ์ - คณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
   - คณะกรรมการบริหารความเสี่ยง คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2. **ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐะณุพงศ์ ศรีกาหสินธุ์**

   ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำคณะนวัตกรรมและสื่อสารสังคม

   สถานที่ทำงาน คณะนวัตกรรมและสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

   ประสบการณ์ - คณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา คณะนวัตกรรมและสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
   - คณะกรรมการบริหารความเสี่ยง คณะนวัตกรรมและสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

3. **อาจารย์ ดร.ภานุวัฒน์ ศิรินุพงศ์**

   ตำแหน่ง อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์

   สถานที่ทำงาน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

   ประสบการณ์ - คณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
   - คณะกรรมการบริหารความเสี่ยง คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

4. **อาจารย์ ดร.ระติกรณ์ นิยมะจันทร์**

ตำแหน่ง นักวิจัย

สถานที่ทำงาน นักวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประสบการณ์
- ผู้ประเมินคุณภาพภายนอกสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)
- คณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา
- คณะทำงานประกันคุณภาพการศึกษา
- คณะกรรมการบริหารความเสี่ยง
- อาจารย์พิเศษ นักวิชาการ และนักวิจัย

5. **อาจารย์ ดร.ประภาศรี พรหมประกาย**

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำ

สถานที่ทำงาน สำนักพัฒนาคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

ประสบการณ์
- ผู้ประเมินคุณภาพภายในสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
- ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
- คณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
- คณะทำงานประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
- คณะกรรมการบริหารความเสี่ยง สำนักพัฒนาคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
- คณะอนุกรรมการดำเนินกิจกรรมการสอนที่มุ่งเน้นความรู้คู่คุณธรรม และการสอดแทรกจริยธรรมในการสอน เครือข่ายสถาบันอุดมศึกษาเขตภาคกลางเพื่อพัฒนาบัณฑิตอุดมคติไทย

ภาคผนวก ค
แบบสอบถามสำหรับผู้เชี่ยวชาญ และสรุปผลการวิเคราะห์

***** แบบสอบถาม*****
สำหรับผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบหาคุณภาพเครื่องมือเพื่อการวิจัยจำนวน 5 ท่าน
(การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถาม)
(IOC : Index of Item Objective Congruence)

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ

Title Development of Risk Management Model of Srinakharinwirot University

ผู้วิจัย ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง
อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษาและการอุดมศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คนเป็นผู้ตอบ **สร้างขึ้นจากการสังเคราะห์แนวคิด เอกสาร ตำรา งานวิจัย** เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยการนำข้อมูลต่างๆ ที่ได้สังเคราะห์มาสร้างเป็นแบบสอบถามฯ ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตอบ ซึ่งมีเกณฑ์ในการพิจารณาคะแนน ดังนี้

ให้คะแนน +1 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญ**เห็นด้วย**กับเนื้อหาของข้อคำถามซึ่ง**ตรงกับนิยาม**เชิงปฏิบัติการ
ให้คะแนน 0 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญ**ไม่แน่ใจ**ว่าเนื้อหาของข้อคำถามซึ่ง**ตรงกับนิยาม**เชิงปฏิบัติการ
ให้คะแนน -1 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญ**เห็นด้วย**ว่าเนื้อหาของข้อคำถาม**ไม่ตรงกับนิยาม**เชิงปฏิบัติการ *
ในกรณีให้คะแนน -1 (ไม่เห็นด้วย) ขอความอนุเคราะห์ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในข้อนั้น*
****โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องว่างที่ตรงตามระดับความคิดเห็นของท่าน ****

ตอนที่ 1 ปัจจัยความเสี่ยงภายนอก

สภาพแวดล้อมภายนอกหน่วยงานและมหาวิทยาลัยเป็นสภาพที่ไม่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานและมหาวิทยาลัยซึ่งเกิดขึ้นจากปัจจัยภายนอก (STEEP) ที่องค์กรไม่สามารถห้ามโอกาสเกิดความเสี่ยง หรือความถี่การเกิดความเสี่ยงนั้นได้ แต่องค์กรสามารถทำได้โดยมีการเตรียมแผนป้องกันเพื่อลดผลกระทบที่เกิดขึ้นจากความเสี่ยง เพื่อให้องค์กรสามารถดำเนินงานได้ ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ด้านสังคม ด้านเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการเมืองและกฎหมาย โดยมีคำตอบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ท ดังต่อไปนี้

1. ความเสี่ยงด้านสังคม	ระดับความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
	-1	0	+1	
1. จำนวนนิสิตใหม่ลดน้อยลงไม่เป็นไปตามเป้าหมาย				
2. มหาวิทยาลัยต้องแข่งขันเพื่อแย่งนิสิต เช่น การเปิดหลักสูตรใหม่เพื่อดึงดูดนิสิต				
3. มหาวิทยาลัยต้องรับนิสิตจากต่างชาติเพิ่มมากขึ้นเพื่อยกระดับการจัดการศึกษาสู่ระดับสากล				
4. ตลาดแรงงานมีความต้องการบัณฑิตที่มีทักษะที่เป็นลักษณะการบูรณาการระหว่างสองศาสตร์ขึ้นไป				
5. ตลาดแรงงานต้องการแรงงานที่มีคุณภาพสูง เพื่อรองรับสภาพเศรษฐกิจที่มีการแข่งขันสูง				
6. ประเทศมีความเสื่อมถอยด้านคุณธรรมและจริยธรรมและการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่หลากหลายมากขึ้น				
7. ขาดการปรับตัวด้านการเตรียมความพร้อมของบุคลากรนิสิตสู่การเปิดประชาคมอาเซียนและขาดแคลนหรือสูญเสียบุคลากรที่มีคุณภาพ				
8. หลักสูตรไม่สอดแทรกกฎเกณฑ์ เงื่อนไขต่างๆ ของประเทศประชาคมอาเซียน				
9. ค่านิยมของผู้ปกครองต้องการให้เรียนใกล้บ้าน				
10. สถาบันอาชีวศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษาในระดับปริญญาตรีทำให้ผู้เรียนที่จะศึกษาในระดับอุดมศึกษาน้อยลง				
11. นโยบายของรัฐบาล เปิดโอกาสให้มหาวิทยาลัยจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาทำให้แต่ละมหาวิทยาลัยเปิดหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษามากขึ้น				
12. นโยบาย AEC ทำให้การแข่งขันในการศึกษาระดับปริญญาตรีสูงขึ้น				

2. ความเสี่ยงด้านเทคโนโลยี	ระดับความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
	-1	0	+1	
1. เทคโนโลยีที่นำมาใช้ล้าสมัยเนื่องจากมีเทคโนโลยีใหม่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว				
2. การเลือกใช้เทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสม และความผิดพลาดของเทคโนโลยี				
3. ผู้สอนและผู้เรียนขาดความรู้และความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา				
4. การเผยแพร่ข่าวผ่านทางสื่อออนไลน์ (Social Media)				
5. ความเสี่ยงของ Big Data เนื่องจาก ปัจจุบันมีข้อมูลจำนวนมาก ดังนั้น จึงมีความเสี่ยงเรื่องการนำข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้มาใช้				
6. ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้การประชาสัมพันธ์มีช่องทางที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น				
7. การถูกโจรกรรมข้อมูล การปรับแต่งข้อมูล การถูกบุกรุกข้อมูลจากผู้ไม่ประสงค์ดี				
8. ไวรัสคอมพิวเตอร์ทำลายระบบฐานข้อมูล				

3. ความเสี่ยงด้านเศรษฐกิจ	ระดับความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
	-1	0	+1	
1. เศรษฐกิจตกต่ำอาจมีผลกระทบต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งลูกเข้าเรียนสถาบันที่มีค่าเล่าเรียนสูง				
2. ค่าครองชีพ ปรับตัวสูงขึ้น ดังนั้น อัตราส่วนเงินเดือนเริ่มต้นมาตรฐาน อัตราการเพิ่มของค่าดำเนินงานเงินเดือน เงินชดเชยของบุคลากร ต้องมีการปรับตัวให้เท่ากับหรือสูงกว่าตลาดแรงงาน				
3. งานวิจัยไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้				
4. การพัฒนาเศรษฐกิจและเทคโนโลยีด้วยการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคอุตสาหกรรม เช่น การให้คำปรึกษา การซื้อ-ขายนวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์ การทำการทดลองและการทำวิจัยร่วมกัน เป็นต้น				
5. รายได้จากแหล่งอื่นๆ ลดลง				
6. วิกฤตด้านแรงงาน ส่งผลกระทบให้มีการปรับค่าแรงขั้นต่ำ				
7. แนวโน้มการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศอาเซียน ส่งผลกระทบต่อการจ้างงาน				
8. สภาวะทางเศรษฐกิจทำให้มหาวิทยาลัยได้รับงบประมาณไม่เป็นไปตามเป้าหมาย				

4. ความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม	ระดับความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
	-1	0	+1	
1. สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ เช่น มลพิษทางเสียง มลพิษทางอากาศ ปัญหาที่เกิดจากขยะ เป็นต้น				
2. การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) เกิดภัยธรรมชาติ เช่น แผ่นดินไหว วาตภัย อุทกภัย เป็นต้น				
3. อุบัติภัยที่ไม่สามารถคาดการณ์ได้ เช่น อัคคีภัย อุบัติเหตุต่างๆ ภายในมหาวิทยาลัย				
4. การขาดแคลนน้ำคุณภาพดี				
5. ประเทศประสบปัญหาวิกฤตด้านพลังงาน				
6. การระบาดของโรคอุบัติใหม่				

ความเสี่ยงด้านการเมืองและกฎหมาย	ระดับความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
	-1	0	+1	
1. รัฐบาลออกกฎระเบียบเอื้อให้กับคู่แข่งต่างชาติเข้ามาในประเทศมากขึ้น				
2. หน่วยงานที่กำกับมหาวิทยาลัย (สกอ. และสมศ.) เปลี่ยนกฎเกณฑ์ ข้อบังคับที่ยากขึ้น				
3. การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่เกิดจากการกระทำของประชาชน เช่น การชุมนุม การประท้วง เป็นต้น				
4. การสนับสนุนการมหาวิทยาลัยมีอิสระและมีการแข่งขันอย่างเสรี				
5. กฎระเบียบ ข้อบังคับล้าสมัย ไม่ทันการเปลี่ยนแปลง				
6. การเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบต่างๆ ส่งผลให้การดำเนินการที่กำหนดไว้ไม่สอดคล้องกับระเบียบใหม่				
7. การเมืองไม่มีเสถียรภาพส่งผลให้นโยบายด้านการศึกษาเปลี่ยนแปลงบ่อย ขาดความต่อเนื่องในการบริหารจัดการ				
8. การแทรกแซงจากองค์กรอิสระและหน่วยงานภาครัฐของนักการเมืองต่อการบริหารจัดการมหาวิทยาลัย				

ตอนที่ 2 ปัจจัยความเสี่ยงภายใน

สภาพแวดล้อมภายในหน่วยงานและมหาวิทยาลัย เป็นการบริหารความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการบริหารจัดการภายในมหาวิทยาลัย ความเสี่ยงจึงมุ่งเน้นประเด็นความเสี่ยงที่มีผลกระทบซึ่งทำให้การบริหารจัดการไม่ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งประกอบด้วย 9 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านผู้เรียน ด้านคณาจารย์ ด้านทรัพยากรสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการให้คำปรึกษา ด้านการติดตามและประเมินผล และด้านคุณภาพของบัณฑิต ดังต่อไปนี้

1. ความเสี่ยงด้านหลักสูตร	ระดับความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
	-1	0	+1	
1. โครงสร้างหลักสูตรไม่เหมาะสมและไม่ครอบคลุมบริบทของหลักสูตร				
2. แผนการศึกษาไม่สามารถทำให้ผู้เรียนสำเร็จการศึกษาได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด				
3. จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรไม่เหมาะสมกับการศึกษาของหลักสูตร				
4. ระยะเวลาการศึกษาไม่สอดคล้องกับการจัดการเรียนด้านวิชาการ และหลักสูตรเสริม				
5. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรไม่ตรงกับความต้องการของผู้เรียน				
6. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรไม่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ				
7. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน				
8. การกำหนดหลักสูตรไม่มีความเหมาะสมกับเส้นทางการประกอบอาชีพของบัณฑิต				
9. การกำหนดหลักสูตรไม่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และสังคม				
10. การกำหนดรายละเอียดของรายวิชาไม่เหมาะสมและไม่ครอบคลุมบริบทของหลักสูตร				

2. ความเสี่ยงด้านผู้เรียน	ระดับความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
	-1	0	+1	
1. ระบบในการพัฒนาผู้เรียนที่รับเข้าศึกษาต่อไม่เป็นไปตามแผนการรับของหลักสูตร				
2. ระบบการสอบคัดเลือกผู้เรียนที่ต้องการเข้าศึกษาต่อไม่เป็นไปตามแผนการรับของหลักสูตร				
3. ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานไม่ตรงตามคุณสมบัติตามหลักสูตรกำหนด				
4. ผู้เรียนไม่มีความพร้อมด้านสมรรถนะร่างกายที่สมบูรณ์ตามหลักสูตรกำหนด				
5. ระยะเวลาในการเปิดรับสมัครเข้าศึกษาต่อไม่เหมาะสม				
6. มีผู้เรียนสมัครเข้าศึกษาต่อจำนวนน้อยไม่เป็นไปตามแผนการรับของหลักสูตร				
7. ช่องทางการประชาสัมพันธ์การรับสมัครเข้าศึกษาต่อไม่หลากหลายและไม่ทั่วถึงผู้ที่สนใจเข้าศึกษาต่อ				

3. ความเสี่ยงด้านคณาจารย์	ระดับความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
	-1	0	+1	
1. ระบบการคัดเลือกอาจารย์ที่ไม่โปร่งใส และไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของมหาวิทยาลัย				
2. อาจารย์ประจำหลักสูตรไม่มีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อวางแผน ติดตาม และทบทวนการดำเนินงานหลักสูตร				
3. ขาดแนวทางการพัฒนาอาจารย์ใหม่ทุกคน ให้ได้รับการปฐมนิเทศหรือคำแนะนำด้านปรัชญา วัตถุประสงค์ของหลักสูตร				
4. อาจารย์ประจำไม่ได้รับการพัฒนาทางวิชาการ และ/หรือวิชาชีพ อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง				
5. ขาดระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการแต่งตั้งคณาจารย์พิเศษที่มีคุณสมบัติเหมาะสม				
6. ขาดนโยบายในการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และสามารถถ่ายทอดประสบการณ์/เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนในรายวิชาต่างๆ				
7. สัดส่วนอาจารย์ที่มีคุณวุฒิปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอกหรือเทียบเท่าต่ออาจารย์ประจำไม่เป็นตามเกณฑ์ที่กำหนด				
8. ส่วนอาจารย์ประจำที่ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์หรือเทียบเท่าต่ออาจารย์ประจำไม่เป็นตามเกณฑ์ที่กำหนด				
9. อาจารย์ผู้สอนไม่มีคุณวุฒิตรงตามสาขาวิชาที่สอน ขาดอาจารย์มีประสบการณ์ และความชำนาญเฉพาะทาง				
10. อาจารย์ขาดคุณธรรม จริยธรรม และไม่ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพของคณาจารย์				

4. ความเสี่ยงด้านทรัพยากรสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้	ระดับความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
	-1	0	+1	
1. การจัดสภาพแวดล้อมในสถาบัน อาคารสถานที่ สถานที่พักผ่อน หอพักไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน				
2. การจัดสรรทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนไม่เพียงพอ และไม่หลากหลาย				
3. อุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยีประกอบการเรียนการสอนไม่ทันสมัยและไม่เพียงพอ				
4. ขาดแหล่งการเรียนรู้สำหรับการเรียนการสอนที่หลากหลายนอกสถานศึกษาหรือห้องเรียน				
5. เครื่องคอมพิวเตอร์และระบบเครือข่ายไม่ทันสมัยและไม่เพียงพอต่อการเรียนรู้				
6. วัสดุ ครุภัณฑ์ เครื่องมือ และอุปกรณ์การศึกษาเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ที่ไม่หลากหลาย และไม่เพียงพอกับรายวิชา				
7. ตำรา เอกสารประกอบการเรียนการสอน และตำราแต่ละรายวิชามีไม่เพียงพอในแต่ละรายวิชา				
8. วารสารและนิตยสาร หนังสือและตำราในห้องสมุดไม่ทันสมัยและไม่เพียงพอ				
9. แหล่งศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ห้องสมุด ห้องอินเทอร์เน็ตซึ่งเปิดให้บริการและอำนวยความสะดวกอย่างเพียงพอ				
10. การจัดสถานที่อำนวยความสะดวกอื่นๆ เช่น ห้องอาหาร ห้องสุขา มุมพักผ่อน และสนามกีฬาไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน				

5. ความเสี่ยงด้านการจัดการเรียนรู้	ระดับความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
	-1	0	+1	
1. กระบวนการเรียนรู้ด้านวิชาการไม่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ				
2. การกำหนดเนื้อหารายวิชาไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร				
3. การกำหนดเนื้อหารายวิชาของหลักสูตรไม่สอดคล้องกับการพัฒนาด้านวิชาชีพ				
4. ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนต่อคุณภาพการสอนของอาจารย์อยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่ามาตรฐานที่หลักสูตรกำหนด				
5. ขาดกระบวนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า คิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์และทำงานร่วมกัน				
6. ขาดการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ความรับผิดชอบต่อสังคม และแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง				
7. ขาดการบูรณาการนำความรู้ที่ได้จากการวิจัย/โครงการวิชาการสู่สังคมไปใช้กับการเรียนการสอน				
8. ขาดการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ส่งเสริมการนำความรู้ และประสบการณ์ไปใช้ในการปฏิบัติงาน				
9. ขาดการจัดโครงการ/กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่เรียน				
10. ขาดการจัดกิจกรรม/โครงการเพื่อพัฒนาศักยภาพ และกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน				
11. กระบวนการส่งเสริมกิจกรรมผู้เรียนไม่ครบถ้วนและไม่สอดคล้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สำเร็จการศึกษา				
12. ขาดการจัดกิจกรรม/โครงการที่ส่งเสริมความรู้และพัฒนาผู้เรียนด้านวิชาการ				
13. ขาดการจัดกิจกรรม/โครงการที่ส่งเสริมความรู้และพัฒนาผู้เรียนด้านวิชาชีพ				
14. ขาดการจัดกิจกรรม/โครงการที่ส่งเสริมความรู้และพัฒนาผู้เรียนด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร				
15. ขาดการประเมินผลการจัดกิจกรรม/โครงการ เพื่อนำผลการจัดกิจกรรมมาปรับปรุงการดำเนินงาน				

6. ความเสี่ยงด้านการบริหารหลักสูตร	ระดับความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
	-1	0	+1	
1. ขาดระบบและกลไกในการพัฒนาและบริหารหลักสูตร				
2. ขาดกระบวนการการแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรและคณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตรที่มีคุณสมบัติและจำนวนตามเกณฑ์ของ สกอ.				
3. ขาดการแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาหลักสูตรที่เป็นไปตามข้อบังคับของสภามหาวิทยาลัย				
4. อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และอาจารย์ประจำหลักสูตรมีไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการหลักสูตร				
5. มีการจัดมาตรฐานการเรียนและคุณภาพการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรปริญญาตรี และ กพ. ให้การรับรอง				
6. สัดส่วนจำนวนผู้เรียนต่ออาจารย์ประจำไม่ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ที่กำหนด				
7. ขาดการพัฒนาและเผยแพร่หลักสูตรหลักสูตรให้สาธารณชนรับทราบผ่านช่องทางต่างๆ				
8. ขาดการประเมินและปรับปรุงการดำเนินงานของหลักสูตร				
9. ขาดการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นนักวิชาการ/วิชาชีพจากภายนอกเป็นกรรมการในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร				
10. ขาดการจัดระบบและกลไกการประกันคุณภาพการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาของ สกอ./สมศ.				

7. ความเสี่ยงด้านการให้คำปรึกษา	ระดับความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
	-1	0	+1	
1. ขาดระบบและกลไกอาจารย์ที่ปรึกษา				
2. ขาดการแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อดูแลให้คำปรึกษาทางด้านวิชาการและวิชาชีพแก่ผู้เรียน				
3. การแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษามีจำนวนไม่เพียงพอกับจำนวนผู้เรียน				
4. ขาดการจัดอาจารย์ที่ปรึกษาให้คำแนะนำด้านกิจกรรมแก่ผู้เรียน				
5. ขาดระบบการกำหนดช่วงเวลาในการให้คำปรึกษาที่เหมาะสมในการเข้าพบเพื่อขอคำปรึกษา				
6. ขาดแนวทางสนับสนุนให้อาจารย์เอาใจใส่ ให้ความช่วยเหลือ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามและรับฟังความคิดเห็น				
7. ขาดการจัดระบบแนะแนวและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการวางแผนสำหรับอาชีพแก่ผู้เรียน				
8. ขาดการจัดระบบการสอนเสริมให้แก่ผู้เรียนที่ต้องการความช่วยเหลือด้านการเรียนบางรายวิชา				

8. ความเสี่ยงด้านการติดตามและประเมินผล	ระดับความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
	-1	0	+1	
1. ขาดระบบและกลไกในการพัฒนากระบวนการติดตามและประเมินผลการเรียนของผู้เรียน				
2. การจัดการสอบประมวลความรู้ในช่วงเวลาที่ไม่เหมาะสม				
3. การวัดผลแต่ละรายวิชาไม่สอดคล้องกับเนื้อหาของวิชาที่เรียน และไม่สามารถตรวจสอบได้				
4. วิธีประเมินผลการสอนของอาจารย์ไม่มีความชัดเจนตามหลักเกณฑ์				
5. ผู้เรียนไม่มีส่วนร่วมในการประเมินผลการศึกษา				
6. การกำหนดให้อาจารย์ใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของหลักสูตรไม่หลากหลายและไม่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ				
7. อาจารย์ไม่นำผลการวัดและประเมินกระบวนการเรียนการสอนมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน				
8. ขาดการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่กำหนดใน มคอ. 3 และ มคอ. 4 (ถ้ามี) อย่างน้อยร้อยละ 25 ของรายวิชาที่เปิดสอนในแต่ละปีการศึกษา				

9. ความเสี่ยงด้านคุณภาพของบัณฑิต	ระดับความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
	-1	0	+1	
1. ขาดระบบและกลไกในการพัฒนาผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยให้มีมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามที่คณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด				
2. ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีที่มีผลการประเมินตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ในเกณฑ์ต่ำกว่าร้อยละ 80 ขึ้นไป				
3. ผู้สำเร็จการศึกษาที่มีระดับคะแนนภาษาอังกฤษอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่ามาตรฐานที่มหาวิทยาลัยกำหนด				
4. ศิษย์เก่าที่สำเร็จการศึกษาในรอบ 3 ปีที่ผ่านมาไม่ได้รับการประกาศเกียรติคุณยกย่องในด้านวิชาการ วิชาชีพ คุณธรรม จริยธรรม กีฬา สุขภาพ ศิลปะและวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อมในระดับชาติหรือนานาชาติ				
5. ผู้เรียนปัจจุบันไม่ได้รับรางวัลในระดับชาติหรือนานาชาติภายในรอบ 3 ที่ผ่านมา (ชิ้นงาน)				
6. ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีได้งานทำตรงตามสาขาวิชาน้อยกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่มหาวิทยาลัยกำหนด				
7. ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีได้รับผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตน้อยกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่มหาวิทยาลัยกำหนด				
8. ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีได้รับผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตด้านการสื่อสาร/ภาษาอังกฤษน้อยกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่มหาวิทยาลัยกำหนด				
9. ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีได้รับผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศน้อยกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่มหาวิทยาลัยกำหนด				
10. ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีไม่ได้รับข้อมูลการติดต่อสื่อสารต่างๆ จากมหาวิทยาลัย				

ข้อเสนอแนะอื่นๆ เพิ่มเติม

.....

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงครับ**

***** สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม*****
ของผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบหาคุณภาพเครื่องมือเพื่อการวิจัยจำนวน 5 ท่าน
(การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถาม)
(IOC : Index of Item Objective Congruence)
(1 = เห็นด้วย, 0 = ไม่แน่ใจ, -1 = ไม่เห็นด้วย)

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Title Development of Risk Management Model of Srinakharinwirot University

ผู้วิจัย ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง
อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษาและการอุดมศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

รายนามผู้ชี่ยวชาญ

1. อาจารย์ ดร.วิมลวรรณ เลิศวงศ์เผ่าพันธุ์
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐะณุพงศ์ ศรีกาฬสินธุ์
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภานุวัฒน์ ศิรินุพงศ์
4. อาจารย์ ดร.ระติกรณ์ นิยมะจันทร์
5. อาจารย์ ดร.ประภาศรี พรหมประกาย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถาม โดยการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องเชิงเนื้อหา (IOC) และเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหาที่มีตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปมาใช้เป็นข้อคำถาม โดยกำหนดเกณฑ์ดังต่อไปนี้

ค่า IOC	ความหมาย
ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป	ข้อคำถามมีความสอดคล้องเชิงเนื้อหา
น้อยกว่า 0.50	ข้อคำถามไม่มีความสอดคล้องเชิงเนื้อหา

ตอนที่ 1 ปัจจัยความเสี่ยงภายนอก

สภาพแวดล้อมภายนอกหน่วยงานและมหาวิทยาลัยเป็นสภาพที่ไม่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานและมหาวิทยาลัยซึ่งเกิดขึ้นจากปัจจัยภายนอก (STEEP) ที่องค์กรไม่สามารถห้ามโอกาสเกิดความเสี่ยง หรือความถี่การเกิดความเสี่ยงนั้นได้ แต่องค์กรสามารถทำได้โดยมีการเตรียมแผนป้องกันเพื่อลดผลกระทบที่เกิดขึ้นจากความเสี่ยง เพื่อให้องค์กรสามารถดำเนินงานได้ ประกอบด้วย 5 ด้าน โดยมีคำตอบเป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ท

1. ความเสี่ยงด้านสังคม	ผลการวิเคราะห์						ข้อเสนอแนะผู้เชี่ยวชาญ
	1	2	3	4	5	IOC	
1. จำนวนนิสิตใหม่ลดน้อยลงไม่เป็นไปตามเป้าหมาย	1	1	1	1	1	1.0	
2. มหาวิทยาลัยต้องแข่งขันเพื่อแย่งนิสิต เช่น การเปิดหลักสูตรใหม่เพื่อดึงดูดนิสิต	1	0	1	1	0	0.6	ปรับข้อความ
2. มหาวิทยาลัยต้องแข่งขันเพื่อดึงนิสิต เช่น การเปิดหลักสูตรใหม่ที่ตรงกับความต้องการของนิสิต							
3. มหาวิทยาลัยต้องรับนิสิตจากต่างชาติเพิ่มมากขึ้นเพื่อยกระดับการจัดการศึกษาสู่ระดับสากล	1	1	1	1	0	0.8	
4. ตลาดแรงงานมีความต้องการบัณฑิตที่มีทักษะที่เป็นลักษณะการบูรณาการระหว่างสองศาสตร์ขึ้นไป	1	1	1	1	1	1.0	
5. ตลาดแรงงานต้องการแรงงานที่มีคุณภาพสูง เพื่อรองรับสภาพเศรษฐกิจที่มีการแข่งขันสูง	1	1	1	1	1	1.0	
6. ประเทศมีความเสื่อมถอยด้านคุณธรรมและจริยธรรมและการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่หลากหลายมากขึ้น	1	0	1	1	-1	0.4	ประเด็นไม่ชัดเจน
7. ขาดการปรับตัวด้านการเตรียมความพร้อมของบุคลากร นิสิตสู่การเปิดประชาคมอาเซียนและขาดแคลนหรือสูญเสียบุคลากรที่มีคุณภาพ	1	0	1	1	1	0.8	ปรับข้อความ
7. ขาดการปรับตัวด้านการเตรียมความพร้อมของบุคลากรสู่การเป็นประชาคมอาเซียนและขาดแคลนหรือสูญเสียบุคลากรที่มีคุณภาพ							
8. หลักสูตรไม่สอดแทรกกฎเกณฑ์ เงื่อนไขต่างๆ ของประเทศประชาคมอาเซียน	1	1	1	1	0	0.8	
9. ค่านิยมของผู้ปกครองต้องการให้เรียนใกล้บ้าน	-1	0	1	1	-1	0.0	ประเด็นไม่ชัดเจน
10. สถาบันอาชีวศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษาในระดับปริญญาตรีทำให้ผู้เรียนที่จะศึกษาในระดับอุดมศึกษาน้อยลง	1	0	1	1	0	0.6	
11. นโยบายของรัฐบาลที่เปิดโอกาสให้มหาวิทยาลัยจัด การศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาทำให้แต่ละมหาวิทยาลัยเปิดหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษามากขึ้น	1	0	1	1	1	0.8	
12. นโยบาย AEC ทำให้การแข่งขันในการศึกษาระดับปริญญาตรีสูงขึ้น	1	0	1	1	1	0.8	

2. ความเสี่ยงด้านเทคโนโลยี	ผลการวิเคราะห์						ข้อเสนอแนะผู้เชี่ยวชาญ
	1	2	3	4	5	IOC	
1. เทคโนโลยีที่นำมาใช้ล้าสมัย เนื่องจากมีเทคโนโลยีใหม่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว	1	0	1	1	1	0.8	
2. การเลือกใช้เทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสม และความผิดพลาดของเทคโนโลยี	0	0	1	1	1	0.8	
3. ผู้สอนและผู้เรียนขาดความรู้และความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา	1	1	1	1	1	1.0	
4. การเผยแพร่ข่าวผ่านทางสื่อออนไลน์ (Social Media)	1	0	1	1	1	0.8	ปรับข้อความ
4. การเผยแพร่ข่าวเชิงลบเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยผ่านสื่อออนไลน์ (Social Media)							
5. ความเสี่ยงของ Big Data เนื่องจาก ปัจจุบันมีข้อมูลจำนวนมาก ดังนั้น จึงมีความเสี่ยงเรื่องการนำข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้มาใช้	1	1	1	1	-1	0.6	
6. ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้การประชาสัมพันธ์มีช่องทางที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น	1	1	1	1	1	1.0	
7. การถูกโจรกรรมข้อมูล การปรับแต่งข้อมูล การถูกบุกรุกข้อมูลจากผู้ไม่ประสงค์ดี	1	1	1	1	-1	0.6	
8. ไวรัสคอมพิวเตอร์ทำลายระบบฐานข้อมูล	1	0	1	1	1	0.8	

3. ความเสี่ยงด้านเศรษฐกิจ	ผลการวิเคราะห์						ข้อเสนอแนะผู้เชี่ยวชาญ
	1	2	3	4	5	IOC	
1. เศรษฐกิจตกต่ำอาจมีผลกระทบต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งลูกเข้าเรียนสถาบันที่มีค่าเล่าเรียนสูง	1	1	1	1	1	1.0	
2. ค่าครองชีพ ปรับตัวสูงขึ้น ดังนั้น อัตราส่วนเงินเดือนเริ่มต้นมาตรฐาน อัตราการเพิ่มของค่าดำเนินงาน เงินเดือน เงินชดเชยของบุคลากร จึงต้องมีการปรับตัวให้เท่ากับหรือสูงกว่าตลาดแรงงาน	1	1	1	1	1	1.0	
3. งานวิจัยไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้	0	-1	1	1	1	0.4	ควรขยายว่าสื่อเรื่องใด เช่นเสียเงินแล้วไม่ได้ใช้ประโยชน์
4. มีการพัฒนาเศรษฐกิจและเทคโนโลยีด้วยการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคอุตสาหกรรม เช่น การให้คำปรึกษา การซื้อ-ขายนวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์ การทำการทดลองและการทำวิจัยร่วมกันยังไม่เพียง	1	1	1	1	1	1.0	
5. รายได้จากแหล่งอื่นๆ ลดลง	0	0	1	1	0	0.4	ข้อคำถามไม่ชัดเจน
6. วิกฤตด้านแรงงาน ส่งผลกระทบให้มีการปรับค่าแรงขั้นต่ำ	1	0	1	1	-1	0.4	คล้ายข้อ 2
7. แนวโน้มการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศอาเซียนส่งผลกระทบต่อการจ้างงาน	1	1	1	1	-1	0.6	
8. สภาวะทางเศรษฐกิจทำให้มหาวิทยาลัยได้รับงบประมาณ ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย	1	-1	1	1	1	0.6	

4. ความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม	ผลการวิเคราะห์						ข้อเสนอแนะผู้เชี่ยวชาญ
	1	2	3	4	5	IOC	
1. สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ เช่น มลพิษทางเสียง มลพิษทางอากาศ ปัญหาที่เกิดจากขยะ เป็นต้น	1	1	1	1	1	1.0	
2. การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) เกิดภัยธรรมชาติ เช่น แผ่นดินไหว วาตภัย อุทกภัย เป็นต้น	1	1	1	1	-1	0.6	
3. อุบัติภัยที่ไม่สามารถคาดการณ์ได้ เช่น อัคคีภัย อุบัติเหตุต่างๆ ภายในมหาวิทยาลัย	1	1	1	1	0	0.8	
4. การขาดแคลนน้ำคุณภาพดี	-1	1	1	1	-1	0.2	ประเด็นไม่ชัดเจน
5. ประเทศประสบปัญหาวิกฤตด้านพลังงาน	1	1	1	1	-1	0.6	ขยายความ
5. ประเทศประสบปัญหาวิกฤตด้านพลังงาน เช่น น้ำ ไฟ น้ำมัน							
6. การระบาดของโรคอุบัติใหม่	1	1	1	1	-1	0.6	ขยายความ
6. การระบาดของโรคอุบัติใหม่ที่ยังมีการค้นพบวิธีรักษาได้ไม่ทันท่วงที เช่น ไวรัส H1N1 (ไข้หวัดสายพันธุ์ใหม่ 2009) และไวรัสโคโรน่า สายพันธุ์ใหม่ 2012 ซึ่งทให้ท้องเสียเฉียบพลัน							

5. ความเสี่ยงด้านการเมืองและกฎหมาย	ผลการวิเคราะห์						ข้อเสนอแนะ ผู้เชี่ยวชาญ
	1	2	3	4	5	IOC	
1. รัฐบาลออกกฎระเบียบเอื้อให้กับคู่แข่งต่างชาติเข้ามาในประเทศมากขึ้น	1	1	1	1	-1	0.6	
2. หน่วยงานที่กำกับมหาวิทยาลัย (สกอ. และสมศ.)เปลี่ยนกฎเกณฑ์ ข้อบังคับที่ยากขึ้น	1	0	1	1	1	0.8	ปรับข้อความ
2. หน่วยงานที่กำกับมหาวิทยาลัย (สกอ. และสมศ.) เปลี่ยนกฎเกณฑ์ ข้อบังคับที่สูงขึ้น และบ่อยครั้ง จึงส่งผลให้หน่วยงานต้องปรับเปลี่ยนแผนการดำเนินงานตลอดเวลา							
3. การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่เกิดจากการกระทำของประชาชน เช่น การชุมนุม การประท้วง เป็นต้น	1	0	1	1	1	0.8	
4. การสนับสนุนให้มหาวิทยาลัยมีอิสระและมีการแข่งขันอย่างเสรี	1	0	1	1	1	0.8	
5. กฎระเบียบ ข้อบังคับล้าสมัย ไม่ทันการเปลี่ยนแปลง	1	0	1	1	1	0.8	
6. การเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบต่างๆ ส่งผลให้การดำเนินการที่กำหนดไว้ไม่สอดคล้องกับระเบียบใหม่	1	0	1	1	1	0.8	
7. การเมืองไม่มีเสถียรภาพส่งผลให้นโยบายด้านการศึกษาเปลี่ยนแปลงบ่อย ขาดความต่อเนื่องในการบริหารจัดการ	1	0	1	1	1	0.8	
8. การแทรกแซงจากองค์กรอิสระและหน่วยงานภาครัฐของนักการเมืองต่อการบริหารจัดการมหาวิทยาลัย	1	1	1	1	0	0.8	

ตอนที่ 2 ปัจจัยความเสี่ยงภายใน

สภาพแวดล้อมภายในหน่วยงานและมหาวิทยาลัย เป็นการบริหารความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการบริหารจัดการภายในมหาวิทยาลัย ความเสี่ยงจึงมุ่งเน้นประเด็นความเสี่ยงที่มีผลกระทบทำให้บริหารจัดการไม่ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งประกอบด้วย ด้านหลักสูตร ด้านผู้เรียน ด้านคณาจารย์ ด้านทรัพยากรสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการให้คำปรึกษา ด้านการติดตามและประเมินผล และด้านคุณภาพของบัณฑิต ดังต่อไปนี้

1. ความเสี่ยงด้านหลักสูตร	**ผลการวิเคราะห์**						**ข้อเสนอแนะผู้เชี่ยวชาญ**
	1	2	3	4	5	IOC	
1. โครงสร้างหลักสูตรไม่เหมาะสมและไม่ครอบคลุมบริบทของหลักสูตร	1	1	1	1	1	1.0	
2. แผนการศึกษาไม่สามารถทำให้ผู้เรียนสำเร็จการศึกษาได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด	1	1	1	1	1	1.0	
3. จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรไม่เหมาะสมกับการศึกษาของหลักสูตร	1	1	1	1	1	1.0	
4. ระยะเวลาการศึกษาไม่สอดคล้องกับการจัดการเรียนด้านวิชาการ และหลักสูตรเสริม	0	0	1	1	1	0.6	
5. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรไม่ตรงกับความต้องการของผู้เรียน	1	1	1	1	0	0.8	
6. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรไม่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ	1	0	1	1	0	0.6	ปรับข้อความ
6. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรยังไม่เน้นให้ผู้เรียนใฝ่เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องและยังมีการฝึกทักษะอาชีพที่ไม่เพียงพอ							
7. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน	1	0	1	1	1	0.8	
8. การกำหนดหลักสูตรไม่มีความเหมาะสมกับเส้นทางการประกอบอาชีพของบัณฑิต	1	1	1	1	1	1.0	ปรับข้อความ
8. การกำหนดหลักสูตรไม่มีความเหมาะสมกับความต้องการในการประกอบอาชีพของบัณฑิต							
9. การกำหนดหลักสูตรไม่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และสังคม	1	-1	1	1	1	0.6	
10. การกำหนดรายละเอียดของรายวิชาไม่เหมาะสมและไม่ครอบคลุมบริบทของหลักสูตร	1	0	1	1	1	0.6	

2. ความเสี่ยงด้านผู้เรียน	ผลการวิเคราะห์						ข้อเสนอแนะผู้เชี่ยวชาญ
	1	2	3	4	5	IOC	
1. ระบบในการพัฒนาผู้เรียนที่รับเข้าศึกษาต่อไม่เป็นไปตามแผนการรับของหลักสูตร	1	1	1	1	1	1.0	
2. ระบบการสอบคัดเลือกผู้เรียนที่ต้องการเข้าศึกษาต่อไม่เป็นไปตามแผนการรับของหลักสูตร	1	1	1	1	1	1.0	
3. ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานไม่ตรงตามคุณสมบัติตามหลักสูตรกำหนด	1	1	1	1	1	1.0	ปรับข้อความ
3. ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานไม่ตรงตามคุณสมบัติที่หลักสูตรกำหนดแม่มหาวิทยาลัยให้โอกาสในการศึกษา							
4. ผู้เรียนไม่มีความพร้อมด้านสมรรถนะร่างกายที่สมบูรณ์ตามหลักสูตรกำหนด	0	0	1	1	-1	0.2	ประเด็นไม่ชัดเจน
5. ระยะเวลาในการเปิดรับสมัครเข้าศึกษาต่อไม่เหมาะสม	1	1	1	1	-1	0.6	
6. มีผู้เรียนสมัครเข้าศึกษาต่อจำนวนน้อยไม่เป็นไปตามแผนการรับของหลักสูตร	1	1	1	1	1	1.0	
7. ช่องทางการประชาสัมพันธ์การรับสมัครเข้าศึกษาต่อไม่หลากหลายและไม่ทั่วถึงผู้ที่สนใจเข้าศึกษาต่อ	1	0	1	1	1	0.8	

3. ความเสี่ยงด้านคณาจารย์	ผลการวิเคราะห์						ข้อเสนอแนะผู้เชี่ยวชาญ
	1	2	3	4	5	IOC	
1. ระบบการคัดเลือกอาจารย์ที่ไม่โปร่งใส และไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของมหาวิทยาลัย	1	0	1	1	1	0.8	
2. อาจารย์ประจำหลักสูตรไม่มีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อวางแผน ติดตาม และทบทวนการดำเนินงานหลักสูตร	1	0	1	1	1	0.8	
3. ขาดแนวทางการพัฒนาอาจารย์ใหม่ทุกคน ให้ได้รับการปฐมนิเทศหรือคำแนะนำด้านปรัชญา วัตถุประสงค์ของหลักสูตร	1	0	1	1	1	0.8	
4. อาจารย์ประจำไม่ได้รับการพัฒนาทางวิชาการ และ/หรือวิชาชีพ อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง	1	0	1	1	1	0.8	
5. ขาดระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการแต่งตั้งคณาจารย์พิเศษที่มีคุณสมบัติเหมาะสม	-1	1	1	1	0	0.4	ประเด็นไม่ชัดเจน
6. ขาดนโยบายในการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และสามารถถ่ายทอดประสบการณ์/เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนในรายวิชาต่างๆ	1	1	1	1	1	1.0	
7. สัดส่วนอาจารย์ที่มีคุณวุฒิปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอกหรือเทียบเท่าต่ออาจารย์ประจำไม่เป็นตามเกณฑ์ที่กำหนด	1	1	1	1	1	1.0	
8. ส่วนอาจารย์ประจำที่ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์หรือเทียบเท่าต่ออาจารย์ประจำไม่เป็นตามเกณฑ์ที่กำหนด	1	1	1	1	1	1.0	
9. อาจารย์ผู้สอนไม่มีคุณวุฒิตรงตามสาขาวิชาที่สอน ขาดอาจารย์มีประสบการณ์ และความชำนาญเฉพาะทาง	1	1	1	1	1	1.0	
10. อาจารย์ขาดคุณธรรม จริยธรรม และไม่ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพของคณาจารย์	1	1	1	1	0	0.8	

4. ความเสี่ยงด้านทรัพยากรสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้	ผลการวิเคราะห์						ข้อเสนอแนะผู้เชี่ยวชาญ
	1	2	3	4	5	IOC	
1. การจัดสภาพแวดล้อมในสถาบัน อาคารสถานที่ สถานที่พักผ่อน หอพักไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน	1	0	1	1	1	0.8	
2. การจัดสรรทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนไม่เพียงพอ และไม่หลากลาย	1	0	1	1	1	0.8	
3. อุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยีประกอบการเรียนการสอนไม่ทันสมัย และไม่เพียงพอ	1	1	1	1	1	1.0	ควรรวมกับข้อ 5
4. ขาดแหล่งการเรียนรู้สำหรับการเรียนการสอนที่หลากหลายนอกสถานศึกษาหรือห้องเรียน	1	1	1	1	-1	0.6	
5. เครื่องคอมพิวเตอร์และระบบเครือข่ายไม่ทันสมัยและไม่เพียงพอต่อการเรียนรู้	1	1	1	1	1	1.0	
(ข้อ 3 กับ ข้อ 5) อุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยีประกอบการเรียนการสอน เครื่องคอมพิวเตอร์และระบบเครือข่ายยังไม่ทันสมัยและไม่เพียงพอต่อการเรียนรู้							
6. วัสดุ ครุภัณฑ์ เครื่องมือ และอุปกรณ์การศึกษาเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ที่ไม่หลากหลาย และไม่เพียงพอกับรายวิชา	1	1	1	1	1	1.0	
7. ตำรา เอกสารประกอบการเรียนการสอน และตำราแต่ละรายวิชามีไม่เพียงพอในแต่ละรายวิชา	1	1	1	1	0	0.8	
8. วารสารและนิตยสาร หนังสือและตำราในห้องสมุดไม่ทันสมัยและไม่เพียงพอ	1	1	1	1	0	0.8	
9. แหล่งศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ห้องสมุด ห้องอินเทอร์เน็ต ซึ่งเปิดให้บริการและอำนวยความสะดวกอย่างเพียงพอ	1	1	1	1	1	1.0	ปรับข้อความ
10. การจัดสถานที่อำนวยความสะดวกอื่นๆ เช่น ห้องอาหาร ห้องสุขา มุมพักผ่อน และสนามกีฬาไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน	1	1	1	1	1	1.0	

5. ความเสี่ยงด้านการจัดการเรียนรู้	ผลการวิเคราะห์						ข้อเสนอแนะผู้เชี่ยวชาญ
	1	2	3	4	5	IOC	
1. กระบวนการเรียนรู้ด้านวิชาการไม่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	1	0	1	1	0	0.8	
2. การกำหนดเนื้อหารายวิชาไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร	1	0	1	1	0	0.8	
3. การกำหนดเนื้อหารายวิชาของหลักสูตรไม่สอดคล้องกับการพัฒนาด้านวิชาชีพ	1	0	1	1	-1	0.4	ประเด็นไม่ชัดเจน
4. ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนต่อคุณภาพการสอนของอาจารย์อยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่ามาตรฐานที่หลักสูตรกำหนด	1	0	1	1	1	0.8	
5. ขาดกระบวนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า คิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์และทำงานร่วมกัน	1	1	1	1	1	1.0	
6. ขาดการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ความรับผิดชอบต่อสังคม และแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง	1	1	1	1	1	1.0	
7. ขาดการบูรณาการนำความรู้ที่ได้จากการวิจัย/บริการวิชาการสู่สังคมไปใช้กับการเรียนการสอน	1	1	1	1	1	1.0	
8. ขาดการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ส่งเสริมการนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในการปฏิบัติงาน	1	1	1	1	1	1.0	
9. ขาดการจัดโครงการ/กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่เรียน	1	1	1	1	1	1.0	
10. ขาดการจัดกิจกรรม/โครงการเพื่อพัฒนาศักยภาพและกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน	1	1	1	1	1	1.0	
11. กระบวนการส่งเสริมกิจกรรมผู้เรียนไม่ครบถ้วนและไม่สอดคล้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สำเร็จการศึกษา	1	1	1	1	1	1.0	
12. ขาดการจัดกิจกรรม/โครงการที่ส่งเสริมความรู้และพัฒนาผู้เรียนด้านวิชาการ	1	1	1	1	1	1.0	
13. ขาดการจัดกิจกรรม/โครงการที่ส่งเสริมความรู้และพัฒนาผู้เรียนด้านวิชาชีพ	1	1	1	1	1	1.0	
14. ขาดการจัดกิจกรรม/โครงการที่ส่งเสริมความรู้และพัฒนาผู้เรียนด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร	1	1	1	1	1	1.0	
15. ขาดการประเมินผลการจัดกิจกรรม/โครงการ เพื่อนำผลการจัดกิจกรรมมาปรับปรุงการดำเนินงาน	1	1	1	1	1	1.0	

6. ความเสี่ยงด้านการบริหารหลักสูตร	ผลการวิเคราะห์						ข้อเสนอแนะผู้เชี่ยวชาญ
	1	2	3	4	5	IOC	
1. ขาดระบบและกลไกในการพัฒนาและบริหารหลักสูตร	1	1	1	1	1	1.0	
2. ขาดกระบวนการการแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรและคณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตรที่มีคุณสมบัติและจำนวนตามเกณฑ์ของ สกอ.	1	1	1	1	-1	0.6	
3. ขาดการแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาหลักสูตรที่เป็นไปตามข้อบังคับของสภามหาวิทยาลัย	1	1	1	1	-1	0.6	
4. อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และอาจารย์ประจำหลักสูตรมีไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการหลักสูตร	1	1	1	1	1	1.0	
5. มีการจัดมาตรฐานการเรียนและคุณภาพการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรปริญญาตรี และ กพ. ให้การรับรอง	1	1	1	1	1	1.0	
6. สัดส่วนจำนวนผู้เรียนต่ออาจารย์ประจำไม่ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ที่กำหนด	1	1	1	1	1	1.0	
7. ขาดการพัฒนาและเผยแพร่หลักสูตรหลักสูตรให้สาธารณชนรับทราบผ่านช่องทางต่างๆ	1	1	1	1	1	1.0	
8. ขาดการประเมินและปรับปรุงการดำเนินงานของหลักสูตร	1	1	1	1	1	1.0	
9. ขาดการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นนักวิชาการ/วิชาชีพจากภายนอกเป็นกรรมการในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร	1	1	1	1	-1	0.6	
10. ขาดการจัดระบบและกลไกการประกันคุณภาพการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาของ สกอ./สมศ.	1	1	1	1	-1	0.6	

7. ความเสี่ยงด้านการให้คำปรึกษา	ผลการวิเคราะห์						ข้อเสนอแนะผู้เชี่ยวชาญ
	1	2	3	4	5	IOC	
1. ขาดระบบและกลไกอาจารย์ที่ปรึกษา	1	0	1	1	1	0.8	ปรับข้อความ
1. ขาดระบบและกลไกในการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและที่มีประสิทธิภาพของอาจารย์ที่ปรึกษา							
2. ขาดการแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อดูแลให้คำปรึกษาทางด้านวิชาการและวิชาชีพแก่ผู้เรียน	1	1	1	1	1	1.0	
3. การแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษามีจำนวนไม่เพียงพอกับจำนวนผู้เรียน	1	1	1	1	1	1.0	
4. ขาดการจัดอาจารย์ที่ปรึกษาให้คำแนะนำด้านกิจกรรมแก่ผู้เรียน	1	1	1	1	0	0.8	
5. ขาดระบบการกำหนดช่วงเวลาในการให้คำปรึกษาที่เหมาะสมในการเข้าพบเพื่อขอคำปรึกษา	0	1	1	1	-1	0.4	ประเด็นไม่ชัดเจน
6. ขาดแนวทางสนับสนุนให้อาจารย์เอาใจใส่ ให้ความช่วยเหลือ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามและรับฟังความคิดเห็น	1	1	1	1	-1	0.6	
7. ขาดการจัดระบบแนะแนวและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการวางแผนสำหรับอาชีพแก่ผู้เรียน	1	1	1	1	-1	0.6	
8. ขาดการจัดระบบการสอนเสริมให้แก่ผู้เรียนที่ต้องการความช่วยเหลือด้านการเรียนบางรายวิชา	1	1	1	1	-1	0.6	

8. ความเสี่ยงด้านการติดตามและประเมินผล	ผลการวิเคราะห์						ข้อเสนอแนะผู้เชี่ยวชาญ
	1	2	3	4	5	IOC	
1. ขาดระบบและกลไกในการพัฒนากระบวนการติดตามและประเมินผลการเรียนของผู้เรียน	1	1	1	1	1	1.0	
2. การจัดการสอบประมวลความรู้ในช่วงเวลาที่ไม่เหมาะสม	1	1	1	1	-1	0.6	
3. การวัดผลแต่ละรายวิชาไม่สอดคล้องกับเนื้อหาของวิชาที่เรียน และไม่สามารถตรวจสอบได้	1	1	1	1	1	1.0	
4. วิธีประเมินผลการสอนของอาจารย์ไม่มีความชัดเจนตามหลักเกณฑ์	1	1	1	1	1	1.0	
5. ผู้เรียนไม่มีส่วนร่วมในการประเมินผลการศึกษา	1	1	1	1	1	1.0	
6. การกำหนดให้อาจารย์ใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของหลักสูตรไม่หลากหลายและไม่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ	1	1	1	1	1	1.0	ปรับข้อความ
6. อาจารย์ใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของหลักสูตรที่ไม่หลากหลายและไม่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ							
7. อาจารย์ไม่นำผลการวัดและประเมินกระบวนการเรียนการสอนมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน	1	1	1	1	1	1.0	
8. ขาดการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่กำหนดใน มคอ. 3 และ มคอ. 4 (ถ้ามี) อย่างน้อยร้อยละ 25 ของรายวิชาที่เปิดสอนในแต่ละปีการศึกษา	1	1	1	1	-1	0.6	

9. ความเสี่ยงด้านคุณภาพของบัณฑิต	ผลการวิเคราะห์						ข้อเสนอแนะผู้เชี่ยวชาญ
	1	2	3	4	5	IOC	
1. ขาดระบบและกลไกในการพัฒนาผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยให้มีมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามที่คณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด	1	1	1	1	-1	0.6	
2. ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีที่มีผลการประเมินตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ในเกณฑ์ต่ำกว่าร้อยละ 80 ขึ้นไป	1	1	1	1	1	1.0	
3. ผู้สำเร็จการศึกษาที่มีระดับคะแนนภาษาอังกฤษอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่ามาตรฐานที่มหาวิทยาลัยกำหนด	1	1	1	1	1	1.0	
4. ศิษย์เก่าที่สำเร็จการศึกษาในรอบ 3 ปีที่ผ่านมาไม่ได้รับการประกาศเกียรติคุณยกย่องในด้านวิชาการ วิชาชีพ คุณธรรม จริยธรรม กีฬา สุขภาพ ศิลปะและวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อมในระดับชาติหรือนานาชาติ	1	1	1	1	0	0.8	
5. ผู้เรียนปัจจุบันไม่ได้รับรางวัลในระดับชาติหรือนานาชาติภายในรอบ 3 ที่ผ่านมา (ชิ้นงาน)	1	1	1	1	0	0.8	
6. ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีได้งานทำตรงตามสาขาวิชาน้อยกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่มหาวิทยาลัยกำหนด	1	1	1	1	0	0.8	
7. ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีได้รับผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตน้อยกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่มหาวิทยาลัยกำหนด	1	1	1	1	1	1.0	
8. ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีได้รับผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตด้านการสื่อสาร/ภาษาอังกฤษน้อยกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่มหาวิทยาลัยกำหนด	1	1	1	1	0	0.8	
9. ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีได้รับผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศน้อยกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่มหาวิทยาลัยกำหนด	1	1	1	1	0	0.8	
10. ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีไม่ได้รับข้อมูลการติดต่อสื่อสารต่างๆ จากมหาวิทยาลัย	1	1	1	1	0	0.8	

สรุปจำนวนรวมทั้งหมด	
/ คงไว้ (ค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป)	X ตัดออก (ค่า IOC น้อยกว่า 0.50)
120	10

ภาคผนวก ง
แบบสอบถามสำหรับทดลองใช้ (Try out)
กับผู้บริหารและอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

***** แบบสอบถาม*****

สำหรับนำไปแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารและอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 50 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ (Reliability) และหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม (Discrimination power)

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Title Development the Model of Risk Management at Srinakharinwirot University

ผู้วิจัย ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง
อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษาและการอุดมศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คำชี้แจง

เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาจากแบบสอบถามสำหรับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ซึ่งผ่านการพิจารณาคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปมาใช้เป็นข้อคำถามจะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และให้กลุ่มผู้บริหารและอาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 50 คน เป็นผู้ตอบโดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเพื่อการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อให้ผู้ตอบได้ให้ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นกับเรื่องดังกล่าวอย่างเสรี

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน ❐ หน้าข้อความที่เป็นความจริง และกรอกข้อความลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

1. เพศ 1. ❐ ชาย 2. ❐ หญิง

2. สถานภาพ 1. ❐ ผู้บริหาร (ระดับหัวหน้าภาควิชาขึ้นไป)
2. ❐ อาจารย์ประจำ

3. ประสบการณ์ในการทำงาน
1. ❐ ไม่เกิน 10 ปี 2. ❐ ระหว่าง 11-20 ปี
3. ❐ ระหว่าง 21-30 ปี 4. ❐ มากกว่า 30 ปีขึ้นไป

4. วุฒิทางการศึกษาสูงสุด
1. ❐ ปริญญาโท
2. ❐ ปริญญาเอก

5. ตำแหน่งทางวิชาการ
1. ❐ อาจารย์ 2. ❐ ผู้ช่วยศาสตราจารย์
3. ❐ รองศาสตราจารย์

6. คณะ/หน่วยงานที่สังกัด
(ระบุ).....

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเพื่อการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็น โดยผู้วิจัยได้กำหนดค่าน้ำหนักของคะแนน ดังนี้

5 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าข้อความนั้นมีความสำคัญอยู่ในระดับ**มากที่สุด**

4 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าข้อความนั้นมีความสำคัญอยู่ในระดับ**มาก**

3 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าข้อความนั้นมีความสำคัญอยู่ในระดับ**ปานกลาง**

2 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าข้อความนั้นมีความสำคัญอยู่ในระดับ**น้อย**

1 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าข้อความนั้นมีความสำคัญอยู่ในระดับ**น้อยที่สุด**

ส่วนที่ 1 ปัจจัยความเสี่ยงภายนอก

1. ความเสี่ยงด้านสังคม	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด (5)	เห็นด้วยมาก (4)	เห็นด้วยปานกลาง (3)	เห็นด้วยน้อย (2)	เห็นด้วยน้อยที่สุด (1)
1. จำนวนนิสิตใหม่ลดน้อยลงไม่เป็นไปตามเป้าหมาย					
2. มหาวิทยาลัยต้องแข่งขันเพื่อดึงนิสิต เช่น การเปิดหลักสูตรใหม่ที่ตรงกับความต้องการของนิสิต					
3. มหาวิทยาลัยต้องรับนิสิตจากต่างชาติเพิ่มมากขึ้นเพื่อยกระดับการจัดการศึกษาสู่ระดับสากล					
4. ตลาดแรงงานมีความต้องการบัณฑิตที่มีทักษะที่เป็นลักษณะการบูรณาการระหว่างสองศาสตร์ขึ้นไป					
5. ตลาดแรงงานต้องการแรงงานที่มีคุณภาพสูง เพื่อรองรับสภาพเศรษฐกิจที่มีการแข่งขันสูง					
6. ขาดการปรับตัวด้านการเตรียมความพร้อมของบุคลากรสู่การเป็นประชาคมอาเซียนและขาดแคลนหรือสูญเสียบุคลากรที่มีคุณภาพ					
7. หลักสูตรไม่สอดแทรกกฎเกณฑ์ เงื่อนไขต่างๆ ของประเทศประชาคมอาเซียน					
8. สถาบันอาชีวศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษาในระดับปริญญาตรีทำให้ผู้เรียนที่จะศึกษาในระดับอุดมศึกษาน้อยลง					

1. ความเสี่ยงด้านสังคม	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด (5)	เห็นด้วยมาก (4)	เห็นด้วยปานกลาง (3)	เห็นด้วยน้อย (2)	เห็นด้วยน้อยที่สุด (1)
9. นโยบายของรัฐบาลที่เปิดโอกาสให้มหาวิทยาลัยจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาทำให้แต่ละมหาวิทยาลัยเปิดหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษามากขึ้น					
10. นโยบาย AEC ทำให้การแข่งขันในการศึกษาระดับปริญญาตรีสูงขึ้น					

2. ความเสี่ยงด้านเทคโนโลยี	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด (5)	เห็นด้วยมาก (4)	เห็นด้วยปานกลาง (3)	เห็นด้วยน้อย (2)	เห็นด้วยน้อยที่สุด (1)
1. เทคโนโลยีที่นำมาใช้ล้าสมัย เนื่องจากมีเทคโนโลยีใหม่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว					
2. การเลือกใช้เทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสม และความผิดพลาดของเทคโนโลยี					
3. ผู้สอนและผู้เรียนขาดความรู้และความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา					
4. การเผยแพร่ข่าวเชิงลบเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยผ่านสื่อออนไลน์ (Social Media)					
5. ความเสี่ยงของ Big Data เนื่องจาก ปัจจุบันมีข้อมูลจำนวนมาก ดังนั้นจึงมีความเสี่ยงเรื่องการนำข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้มาใช้					
6. ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้การประชาสัมพันธ์มีช่องทางที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น					
7. การถูกโจรกรรมข้อมูล การปรับแต่งข้อมูล การถูกบุกรุก ข้อมูลจากผู้ไม่ประสงค์ดี					
8. ไวรัสคอมพิวเตอร์ทำลายระบบฐานข้อมูล					

3. ความเสี่ยงด้านเศรษฐกิจ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด (5)	เห็นด้วยมาก (4)	เห็นด้วยปานกลาง (3)	เห็นด้วยน้อย (2)	เห็นด้วยน้อยที่สุด (1)
1. เศรษฐกิจตกต่ำอาจมีผลกระทบต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งลูกเข้าเรียนสถาบันที่มีค่าเล่าเรียนสูง					
2. ค่าครองชีพ ปรับตัวสูงขึ้น ดังนั้น อัตราส่วนเงินเดือนเริ่มต้นมาตรฐานอัตราการเพิ่มของค่าดำเนินงาน เงินเดือน เงินชดเชยของบุคลากรจึงต้องมีการปรับตัวให้เท่ากับหรือสูงกว่าตลาดแรงงาน					
3. มีการพัฒนาเศรษฐกิจและเทคโนโลยีด้วยการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคอุตสาหกรรม เช่น การให้คำปรึกษา การซื้อ-ขายนวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์ การทำการทดลองและการทำวิจัยร่วมกันยังไม่เพียง					
4. แนวโน้มการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศอาเซียน ส่งผลกระทบต่อการจ้างงาน					
5. สภาวะทางเศรษฐกิจทำให้มหาวิทยาลัยได้รับงบประมาณ ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย					

4. ความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด (5)	เห็นด้วยมาก (4)	เห็นด้วยปานกลาง (3)	เห็นด้วยน้อย (2)	เห็นด้วยน้อยที่สุด (1)
1. สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ เช่น มลพิษทางเสียง มลพิษทางอากาศ ปัญหาที่เกิดจากขยะ					
2. การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) เกิดภัยธรรมชาติ เช่น แผ่นดินไหว วาตภัย อุทกภัย					
3. อุบัติภัยที่ไม่สามารถคาดการณ์ได้ เช่น อัคคีภัย อุบัติเหตุ ต่างๆ ภายในมหาวิทยาลัย					

4. ความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด (5)	เห็นด้วยมาก (4)	เห็นด้วยปานกลาง (3)	เห็นด้วยน้อย (2)	เห็นด้วยน้อยที่สุด (1)
4. ประเทศประสบปัญหาวิกฤตด้านพลังงาน เช่น น้ำ ไฟ น้ำมัน					
5. การระบาดของโรคอุบัติใหม่ที่ยังมีการค้นพบวิธีรักษาได้ไม่ทันท่วงที เช่น ไวรัส H1N1 (ไข้หวัดสายพันธุ์ใหม่ 2009) และไวรัสโคโรน่า สายพันธุ์ใหม่ 2012 ซึ่งทำให้ท้องเสียเฉียบพลัน					

5. ความเสี่ยงด้านการเมืองและกฎหมาย	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด (5)	เห็นด้วยมาก (4)	เห็นด้วยปานกลาง (3)	เห็นด้วยน้อย (2)	เห็นด้วยน้อยที่สุด (1)
1. รัฐบาลออกกฎระเบียบเอื้อให้กับคู่แข่งต่างชาติเข้ามาในประเทศมากขึ้น					
2. หน่วยงานที่กำกับมหาวิทยาลัย (สกอ. และสมศ.) เปลี่ยนกฎเกณฑ์ ข้อบังคับที่สูงขึ้น และบ่อยครั้ง จึงส่งผลให้หน่วยงานต้องปรับเปลี่ยนแผนการดำเนินงานตลอดเวลา					
3. การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่เกิดจากการกระทำของประชาชน เช่น การชุมนุม การประท้วง เป็นต้น					
4. การสนับสนุนให้มหาวิทยาลัยมีอิสระและมีการแข่งขันอย่างเสรี					
5. กฎระเบียบ ข้อบังคับล้าสมัย ไม่ทันการเปลี่ยนแปลง					

5. ความเสี่ยงด้านการเมืองและกฎหมาย	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด (5)	เห็นด้วยมาก (4)	เห็นด้วยปานกลาง (3)	เห็นด้วยน้อย (2)	เห็นด้วยน้อยที่สุด (1)
6. การเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบต่างๆ ส่งผลให้การดำเนินการที่กำหนดไว้ไม่สอดคล้องกับระเบียบใหม่					
7. การเมืองไม่มีเสถียรภาพส่งผลให้นโยบายด้านการศึกษาเปลี่ยนแปลงบ่อย ขาดความต่อเนื่องในการบริหารจัดการ					
8. การแทรกแซงจากองค์กรอิสระและหน่วยงานภาครัฐของนักการเมืองต่อการบริหารจัดการมหาวิทยาลัย					

ส่วนที่ 2 ปัจจัยความเสี่ยงภายใน

1. ความเสี่ยงด้านหลักสูตร	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด (5)	เห็นด้วยมาก (4)	เห็นด้วยปานกลาง (3)	เห็นด้วยน้อย (2)	เห็นด้วยน้อยที่สุด (1)
1. โครงสร้างหลักสูตรไม่เหมาะสมและไม่ครอบคลุมบริบทของหลักสูตร					
2. แผนการศึกษาไม่สามารถทำให้ผู้เรียนสำเร็จการศึกษาได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด					
3. จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรไม่เหมาะสมกับการศึกษาของหลักสูตร					
4. ระยะเวลาการศึกษาไม่สอดคล้องกับการจัดการเรียนด้านวิชาการ และหลักสูตรเสริม					
5. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรไม่ตรงกับความต้องการของผู้เรียน					
6. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรยังไม่เน้นให้ผู้เรียนใฝ่เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องและยังมีการฝึกทักษะอาชีพที่ไม่เพียงพอ					

1. ความเสี่ยงด้านหลักสูตร	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด (5)	เห็นด้วยมาก (4)	เห็นด้วยปานกลาง (3)	เห็นด้วยน้อย (2)	เห็นด้วยน้อยที่สุด (1)
7. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน					
8. การกำหนดหลักสูตรไม่มีความเหมาะสมกับความต้องการในการประกอบอาชีพของบัณฑิต					
9. การกำหนดหลักสูตรไม่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และสังคม					
10. การกำหนดรายละเอียดของรายวิชาไม่เหมาะสมและไม่ครอบคลุมบริบทของหลักสูตร					

2. ความเสี่ยงด้านผู้เรียน	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด (5)	เห็นด้วยมาก (4)	เห็นด้วยปานกลาง (3)	เห็นด้วยน้อย (2)	เห็นด้วยน้อยที่สุด (1)
1. ระบบในการพัฒนาผู้เรียนที่รับเข้าศึกษาต่อไม่เป็นไปตามแผนการรับของหลักสูตร					
2. ระบบการสอบคัดเลือกผู้เรียนที่ต้องการเข้าศึกษาต่อไม่เป็นไปตามแผนการรับของหลักสูตร					
3. ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานไม่ตรงตามคุณสมบัติที่หลักสูตรกำหนดแต่มหาวิทยาลัยให้โอกาสในการศึกษา					
4. ระยะเวลาในการเปิดรับสมัครเข้าศึกษาต่อไม่เหมาะสม					
5. มีผู้เรียนสมัครเข้าศึกษาต่อจำนวนน้อยไม่เป็นไปตามแผนการรับของหลักสูตร					
6. ช่องทางการประชาสัมพันธ์การรับสมัครเข้าศึกษาต่อไม่หลากหลายและไม่ทั่วถึงผู้ที่สนใจเข้าศึกษาต่อ					

3. ความเสี่ยงด้านคณาจารย์	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด (5)	เห็นด้วยมาก (4)	เห็นด้วยปานกลาง (3)	เห็นด้วยน้อย (2)	เห็นด้วยน้อยที่สุด (1)
1. ระบบการคัดเลือกอาจารย์ที่ไม่โปร่งใส และไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของมหาวิทยาลัย					
2. อาจารย์ประจำหลักสูตรไม่มีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อวางแผน ติดตาม และทบทวนการดำเนินงานหลักสูตร					
3. ขาดแนวทางการพัฒนาอาจารย์ใหม่ทุกคน ให้ได้รับการปฐมนิเทศหรือคำแนะนำด้านปรัชญา วัตถุประสงค์ของหลักสูตร					
4. อาจารย์ประจำไม่ได้รับการพัฒนาทางวิชาการ และ/หรือวิชาชีพ อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง					
5. ขาดนโยบายในการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และสามารถถ่ายทอดประสบการณ์/เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนในรายวิชาต่างๆ					
6. สัดส่วนอาจารย์ที่มีคุณวุฒิปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก หรือเทียบเท่าต่ออาจารย์ประจำไม่เป็นตามเกณฑ์ที่กำหนด					
7. ส่วนอาจารย์ประจำที่ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์หรือเทียบเท่าต่ออาจารย์ประจำไม่เป็นตามเกณฑ์ที่กำหนด					
8. อาจารย์ผู้สอนไม่มีคุณวุฒิตรงตามสาขาวิชาที่สอน ขาดอาจารย์มีประสบการณ์ และความชำนาญเฉพาะทาง					
9. อาจารย์ขาดคุณธรรม จริยธรรม และไม่ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพของคณาจารย์					

4. ความเสี่ยงด้านทรัพยากรสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด (5)	เห็นด้วยมาก (4)	เห็นด้วยปานกลาง (3)	เห็นด้วยน้อย (2)	เห็นด้วยน้อยที่สุด (1)
1. การจัดสภาพแวดล้อมในสถาบัน อาคารสถานที่ สถานที่พักผ่อน หอพักไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน					
2. การจัดสรรทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนไม่เพียงพอ และไม่หลากลาย					
3. ขาดแหล่งการเรียนรู้สำหรับการเรียนการสอนที่หลากหลายนอกสถานศึกษาหรือห้องเรียน					
4. อุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยีประกอบการเรียนการสอนเครื่องคอมพิวเตอร์และระบบเครือข่ายยังไม่ทันสมัย และไม่เพียงพอต่อการเรียนรู้					
5. วัสดุ ครุภัณฑ์ เครื่องมือ และอุปกรณ์การศึกษาเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ที่ไม่หลากหลาย และไม่เพียงพอกับรายวิชา					
6. ตำรา เอกสารประกอบการเรียนการสอน และตำราแต่ละรายวิชามีไม่เพียงพอในแต่ละรายวิชา					
7. วารสารและนิตยสาร หนังสือและตำราในห้องสมุดไม่ทันสมัยและไม่เพียงพอ					
8. แหล่งศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ห้องสมุด ห้องอินเทอร์เน็ต ซึ่งเปิดให้บริการและอำนวยความสะดวกอย่างเพียงพอ					
9. การจัดสถานที่อำนวยความสะดวกอื่นๆ เช่น ห้องอาหาร ห้องสุขา มุมพักผ่อน และสนามกีฬาไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน					

5. ความเสี่ยงด้านการจัดการเรียนรู้	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด (5)	เห็นด้วยมาก (4)	เห็นด้วยปานกลาง (3)	เห็นด้วยน้อย (2)	เห็นด้วยน้อยที่สุด (1)
1. กระบวนการเรียนรู้ด้านวิชาการไม่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
2. การกำหนดเนื้อหารายวิชาไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร					
3. การกำหนดเนื้อหารายวิชาของหลักสูตรไม่สอดคล้องกับการพัฒนาด้านวิชาชีพ					
4. ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนต่อคุณภาพการสอนของอาจารย์อยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่ามาตรฐานที่หลักสูตรกำหนด					
5. ขาดกระบวนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า คิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์และทำงานร่วมกัน					
6. ขาดการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ความรับผิดชอบต่อสังคม และแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง					
7. ขาดการบูรณาการนำความรู้ที่ได้จากการวิจัย/บริการวิชาการสังคมไปใช้กับการเรียนการสอน					
8. ขาดการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ส่งเสริมการนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในการปฏิบัติงาน					
9. ขาดการจัดโครงการ/กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่เรียน					
10. ขาดการจัดกิจกรรม/โครงการเพื่อพัฒนาศักยภาพ และกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน					
11. กระบวนการส่งเสริมกิจกรรมผู้เรียนไม่ครบถ้วนและไม่สอดคล้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สำเร็จการศึกษา					
12. ขาดการจัดกิจกรรม/โครงการที่ส่งเสริมความรู้และพัฒนาผู้เรียนด้านวิชาการ					

5. ความเสี่ยงด้านการจัดการเรียนรู้	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด (5)	เห็นด้วยมาก (4)	เห็นด้วยปานกลาง (3)	เห็นด้วยน้อย (2)	เห็นด้วยน้อยที่สุด (1)
13. ขาดการจัดกิจกรรม/โครงการที่ส่งเสริมความรู้และพัฒนาผู้เรียนด้านวิชาชีพ					
14. ขาดการจัดกิจกรรม/โครงการที่ส่งเสริมความรู้และพัฒนาผู้เรียนด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร					
15. ขาดการประเมินผลการจัดกิจกรรม/โครงการ เพื่อนำผลการจัดกิจกรรมมาปรับปรุงการดำเนินงาน					

6. ความเสี่ยงด้านการบริหารหลักสูตร	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด (5)	เห็นด้วยมาก (4)	เห็นด้วยปานกลาง (3)	เห็นด้วยน้อย (2)	เห็นด้วยน้อยที่สุด (1)
1. ขาดระบบและกลไกในการพัฒนาและบริหารหลักสูตร					
2. ขาดกระบวนการการแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรและคณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตรที่มีคุณสมบัติและจำนวนตามเกณฑ์ของ สกอ.					
3. ขาดการแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาหลักสูตรที่เป็นไปตามข้อบังคับของสภามหาวิทยาลัย					
4. อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และอาจารย์ประจำหลักสูตรมีไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการหลักสูตร					
5. มีการจัดมาตรฐานการเรียนและคุณภาพการศึกษาตาม เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรปริญญาตรี และ กพ. ให้การรับรอง					
6. สัดส่วนจำนวนผู้เรียนต่ออาจารย์ประจำไม่ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ที่กำหนด					
7. ขาดการพัฒนาและเผยแพร่หลักสูตรหลักสูตรให้สาธารณชนรับทราบผ่านช่องทางต่างๆ					

6. ความเสี่ยงด้านการบริหารหลักสูตร	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด (5)	เห็นด้วยมาก (4)	เห็นด้วยปานกลาง (3)	เห็นด้วยน้อย (2)	เห็นด้วยน้อยที่สุด (1)
8. ขาดการประเมินและปรับปรุงการดำเนินงานของหลักสูตร					
9. ขาดการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นนักวิชาการ/วิชาชีพจากภายนอกเป็นกรรมการในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร					
10. ขาดการจัดระบบและกลไกการประกันคุณภาพการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาของ สกอ./สมศ.					

7. ความเสี่ยงด้านการให้คำปรึกษา	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด (5)	เห็นด้วยมาก (4)	เห็นด้วยปานกลาง (3)	เห็นด้วยน้อย (2)	เห็นด้วยน้อยที่สุด (1)
1. ขาดระบบและกลไกในการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและที่มีประสิทธิภาพของอาจารย์ที่ปรึกษา					
2. ขาดการแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อดูแลให้คำปรึกษาทางด้านวิชาการและวิชาชีพแก่ผู้เรียน					
3. การแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษามีจำนวนไม่เพียงพอกับจำนวนผู้เรียน					
4. ขาดการจัดอาจารย์ที่ปรึกษาให้คำแนะนำด้านกิจกรรมแก่ผู้เรียน					
5. ขาดแนวทางสนับสนุนให้อาจารย์เอาใจใส่ ให้ความช่วยเหลือ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามและรับฟังความคิดเห็น					
6. ขาดการจัดระบบแนะแนวและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการวางแผนสำหรับอาชีพแก่ผู้เรียน					
7. ขาดการจัดระบบการสอนเสริมให้แก่ผู้เรียนที่ต้องการความช่วยเหลือด้านการเรียนบางรายวิชา					

8. ความเสี่ยงด้านการติดตามและประเมินผล	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด (5)	เห็นด้วยมาก (4)	เห็นด้วยปานกลาง (3)	เห็นด้วยน้อย (2)	เห็นด้วยน้อยที่สุด (1)
1. ขาดระบบและกลไกในการพัฒนากระบวนการติดตามและประเมินผลการเรียนของผู้เรียน					
2. การจัดการสอบประมวลความรู้ในช่วงเวลาที่ไม่เหมาะสม					
3. การวัดผลแต่ละรายวิชาไม่สอดคล้องกับเนื้อหาของวิชาที่เรียน และไม่สามารถตรวจสอบได้					
4. วิธีประเมินผลการสอนของอาจารย์ไม่มีความชัดเจนตามหลักเกณฑ์					
5. ผู้เรียนไม่มีส่วนร่วมในการประเมินผลการศึกษา					
6. อาจารย์ใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของหลักสูตรที่ไม่หลากหลายและไม่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ					
7. อาจารย์ไม่นำผลการวัดและประเมินกระบวนการเรียนการสอนมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน					
8. ขาดการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่กำหนดใน มคอ. 3 และ มคอ. 4 (ถ้ามี) อย่างน้อยร้อยละ 25 ของรายวิชาที่เปิดสอนในแต่ละปีการศึกษา					

9. ความเสี่ยงด้านคุณภาพของบัณฑิต	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด (5)	เห็นด้วยมาก (4)	เห็นด้วยปานกลาง (3)	เห็นด้วยน้อย (2)	เห็นด้วยน้อยที่สุด (1)
1. ขาดระบบและกลไกในการพัฒนาผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยให้มีมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามที่คณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด					
2. ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีที่มีผลการประเมินตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ในเกณฑ์ต่ำกว่าร้อยละ 80 ขึ้นไป					
3. ผู้สำเร็จการศึกษาที่มีระดับคะแนนภาษาอังกฤษอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่ามาตรฐานที่มหาวิทยาลัยกำหนด					
4. ศิษย์เก่าที่สำเร็จการศึกษาในรอบ 3 ปีที่ผ่านมาไม่ได้รับการประกาศเกียรติคุณยกย่องในด้านวิชาการ วิชาชีพ คุณธรรม จริยธรรม กีฬา สุขภาพ ศิลปะและวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อมในระดับชาติหรือนานาชาติ					
5. ผู้เรียนปัจจุบันไม่ได้รับรางวัลในระดับชาติหรือนานาชาติภายในรอบ 3 ที่ผ่านมา (ชิ้นงาน)					
6. ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีได้งานทำตรงตามสาขาวิชาน้อยกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่มหาวิทยาลัยกำหนด					
7. ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีได้รับผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตน้อยกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่มหาวิทยาลัยกำหนด					
8. ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีได้รับผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตด้านการสื่อสาร/ภาษาอังกฤษน้อยกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่มหาวิทยาลัยกำหนด					
9. ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีได้รับผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศน้อยกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่มหาวิทยาลัยกำหนด					
10. ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีไม่ได้รับข้อมูลการติดต่อสื่อสารต่างๆ จากมหาวิทยาลัย					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อให้ผู้ตอบได้ให้ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นกับเรื่องดังกล่าวอย่างเสรี

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

**** ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงครับ****

ภาคผนวก จ

ผลการวิเคราะห์ Reliability

ผลการทดลองใช้กับอาจารย์ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

ผลการวิเคราะห์ Reliability

ผลการทดลองใช้กับอาจารย์ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (Conbach. 1984: 161) เกณฑ์การคัดเลือกข้อคำถามที่มีอำนาจจำแนกสูงคือ ค่า Corrected Item-Total Correlation ไม่ต่ำกว่า 0.30 ข้อคำถามทุกข้อจึงสามารถนำไปใช้ได้ยกเว้น ด้านปัจจัยภายใน ด้านที่ 5 การจัดการเรียนรู้ มีข้อคำถามต่ำกว่ามาตรฐานที่กำหนดจากเดิม 15 ข้อ เหลือ 10 ข้อ คือ ข้อ 3, 9, 12, 13 และ 14

การตรวจสอบความสอดคล้องภายในจากผลการตอบแบบสอบถาม โดยกำหนดเกณฑ์มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับไม่ต่ำกว่า 0.70

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
E1_1	35.10	25.888	.672	.868
E1_2	34.84	26.627	.755	.864
E1_3	34.94	27.037	.598	.873
E1_4	34.90	27.235	.698	.868
E1_5	34.88	27.496	.559	.876
E1_6	35.24	26.594	.639	.870
E1_7	35.42	25.677	.688	.866
E1_8	35.52	28.418	.370	.890
E1_9	35.20	26.204	.656	.869
E1_10	35.32	26.059	.579	.876

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.883	10

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
E2_1	26.82	23.089	.491	.864
E2_2	26.84	22.015	.647	.849
E2_3	26.82	22.804	.624	.852
E2_4	27.24	19.900	.672	.847
E2_5	27.16	21.362	.642	.849
E2_6	26.96	23.141	.399	.877
E2_7	27.34	20.351	.815	.829
E2_8	27.12	21.128	.727	.840

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.868	8

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.807	5

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
E3_1	16.26	4.604	.644	.754
E3_2	16.36	4.929	.598	.769
E3_3	16.62	4.812	.649	.755
E3_4	16.58	4.657	.501	.806
E3_5	16.58	4.820	.603	.767

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.899	5

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
E4_1	13.92	8.238	.623	.902
E4_2	14.18	7.661	.767	.873
E4_3	14.14	7.225	.784	.869
E4_4	14.12	7.455	.818	.861
E4_5	13.96	7.468	.758	.874

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.848	8

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
E5_1	26.82	16.722	.446	.851
E5_2	26.54	16.458	.662	.822
E5_3	27.02	16.306	.658	.822
E5_4	26.96	16.651	.588	.830
E5_5	26.96	16.774	.544	.835
E5_6	26.90	16.255	.679	.819
E5_7	26.72	16.940	.600	.829
E5_8	26.98	16.265	.558	.834

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
I1_1	33.16	71.076	.912	.969
I1_2	33.16	72.260	.876	.970
I1_3	33.22	73.196	.881	.970
I1_4	33.16	72.627	.872	.971
I1_5	33.28	71.920	.838	.972
I1_6	33.18	72.232	.820	.972
I1_7	33.24	72.145	.903	.970
I1_8	33.32	72.181	.869	.971
I1_9	33.38	72.036	.873	.971
I1_10	33.36	71.337	.899	.970

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.973	10

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
I2_1	18.70	15.847	.781	.872
I2_2	18.80	15.102	.835	.863
I2_3	19.00	16.653	.631	.896
I2_4	18.84	17.647	.570	.903
I2_5	18.80	15.918	.845	.863
I2_6	18.86	16.694	.705	.884

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.899	6

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
I3_1	31.36	43.868	.841	.928
I3_2	31.48	44.908	.800	.930
I3_3	31.44	45.598	.796	.931
I3_4	31.42	45.800	.808	.930
I3_5	31.36	45.337	.815	.930
I3_6	31.40	45.347	.743	.934
I3_7	31.20	50.000	.608	.941
I3_8	31.44	46.251	.742	.934
I3_9	31.78	42.542	.791	.932

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.939	9

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
I4_1	30.88	30.679	.805	.922
I4_2	30.88	31.169	.773	.924
I4_3	31.08	31.340	.710	.928
I4_4	30.94	29.935	.832	.920
I4_5	30.88	29.659	.872	.918
I4_6	31.06	29.690	.788	.923
I4_7	31.16	31.647	.702	.928
I4_8	30.90	32.541	.537	.938
I4_9	30.94	31.486	.755	.925

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.933	9

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
I5_1	31.76	57.370	.824	.945
I5_2	31.80	57.755	.760	.948
I5_4	31.96	57.876	.880	.943
I5_5	31.92	58.198	.853	.944
I5_6	31.96	60.651	.569	.956
I5_7	31.84	59.198	.847	.944
I5_8	31.88	57.128	.891	.942
I5_10	31.86	59.307	.770	.947
I5_11	31.66	57.290	.811	.945
I5_15	31.96	57.590	.769	.947

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.951	10

หมายเหตุ ด้านปัจจัยภายใน ด้านที่ 5 การจัดการเรียนรู้ มีข้อคำถามต่ำกว่ามาตรฐานที่กำหนดจากเดิม 15 ข้อ เหลือ 10 ข้อ ข้อที่ถูกตัดออก คือ ข้อ 3, 9, 12, 13 และ 14

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
I6_1	32.38	68.159	.845	.947
I6_2	32.48	69.316	.795	.950
I6_3	32.68	68.140	.868	.947
I6_4	32.30	70.214	.767	.951
I6_5	32.40	70.939	.704	.953
I6_6	32.30	69.439	.782	.950
I6_7	32.30	70.296	.779	.950
I6_8	32.56	66.782	.914	.944
I6_9	32.60	66.612	.875	.946
I6_10	32.72	68.900	.699	.954

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.954	10

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.959	7

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
I7_1	21.42	25.555	.832	.955
I7_2	21.62	24.200	.884	.951
I7_3	21.24	26.309	.781	.958
I7_4	21.34	25.943	.875	.951
I7_5	21.46	26.172	.882	.951
I7_6	21.60	24.408	.900	.949
I7_7	21.44	25.680	.864	.952

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.959	8

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
I8_1	24.40	42.612	.752	.959
I8_2	24.42	40.493	.874	.952
I8_3	24.44	40.619	.901	.950
I8_4	24.50	40.010	.893	.950
I8_5	24.46	41.886	.830	.954
I8_6	24.52	42.459	.843	.954
I8_7	24.40	42.000	.824	.955
I8_8	24.86	39.837	.844	.954

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.946	10

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
I9_1	32.06	61.568	.689	.944
I9_2	32.22	64.012	.563	.949
I9_3	31.72	64.696	.608	.947
I9_4	31.98	58.632	.824	.938
I9_5	31.98	59.775	.814	.939
I9_6	32.02	58.306	.894	.935
I9_7	32.04	57.672	.883	.935
I9_8	31.96	60.774	.748	.942
I9_9	32.18	59.130	.858	.937
I9_10	32.06	59.119	.854	.937

ภาคผนวก ฉ

แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารและอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 284 คน
เพื่อใช้ในการศึกษาและพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยง
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

***** แบบสอบถาม*****
สำหรับผู้บริหารและอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 284 คน
เพื่อใช้ในการศึกษาและพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยง
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Title Development the Model of Risk Management at Srinakharinwirot University

ผู้วิจัย ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง
อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษาและการอุดมศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาจากแบบสอบถามที่ผ่านการนำไปทดลองใช้ (Try out) โดยได้คัดเลือกข้อคำถามที่มีอำนาจจำแนกสูงคือ ค่า Corrected Item-Total Correlation ไม่ต่ำกว่า 0.30 มาสร้างเป็นแบบวัดเพื่อใช้ในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ข้อคำถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และให้กลุ่มผู้บริหารและอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒจำนวน 284 คน เป็นผู้ตอบโดยแบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเพื่อการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเพื่อการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่กล่าวถึงในตอนที่ 2 ในภาพรวม

ตอนที่ 4 คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อให้ผู้ตอบได้ให้ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นกับเรื่องดังกล่าวอย่างเสรี

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน ❐ หน้าข้อความที่เป็นความจริง หรือกรอกข้อความลงในช่องว่างตามความเป็นจริง ตามความเหมาะสมของข้อคำถาม

1. เพศ 1. ❐ ชาย 2. ❐ หญิง

2. สถานภาพ 1. ❐ ผู้บริหาร (ระดับหัวหน้าภาควิชาขึ้นไป)
2. ❐ อาจารย์ประจำ

3. ประสบการณ์ในการทำงาน
1. ❐ ไม่เกิน 10 ปี 2. ❐ ระหว่าง 11-20 ปี
3. ❐ ระหว่าง 21-30 ปี 4. ❐ มากกว่า 30 ปีขึ้นไป

4. วุฒิทางการศึกษาสูงสุด
1. ❐ ปริญญาโท
2. ❐ ปริญญาเอก

5. ตำแหน่งทางวิชาการ
1. ❐ อาจารย์ 2. ❐ ผู้ช่วยศาสตราจารย์
3. ❐ รองศาสตราจารย์

6. คณะ/หน่วยงานที่สังกัด
(ระบุ).....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเพื่อการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็น โดยใช้ค่าน้ำหนักของคะแนน ดังนี้

5 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าข้อความนั้นมีความสำคัญอยู่ในระดับ **มากที่สุด**

4 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าข้อความนั้นมีความสำคัญอยู่ในระดับ **มาก**

3 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าข้อความนั้นมีความสำคัญอยู่ในระดับ **ปานกลาง**

2 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าข้อความนั้นมีความสำคัญอยู่ในระดับ **น้อย**

1 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าข้อความนั้นมีความสำคัญอยู่ในระดับ **น้อยที่สุด**

ส่วนที่ 1 ปัจจัยความเสี่ยงภายนอก

1. ความเสี่ยงด้านสังคม	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด (5)	เห็นด้วยมาก (4)	เห็นด้วยปานกลาง (3)	เห็นด้วยน้อย (2)	เห็นด้วยน้อยที่สุด (1)
1. จำนวนนิสิตใหม่ลดน้อยลงไม่เป็นไปตามเป้าหมาย					
2. มหาวิทยาลัยต้องแข่งขันเพื่อดึงนิสิต เช่น การเปิดหลักสูตรใหม่ที่ตรงกับความต้องการของนิสิต					
3. มหาวิทยาลัยต้องรับนิสิตจากต่างชาติเพิ่มมากขึ้นเพื่อยกระดับการจัดการศึกษาสู่ระดับสากล					
4. ตลาดแรงงานมีความต้องการบัณฑิตที่มีทักษะที่เป็นลักษณะการบูรณาการระหว่างสองศาสตร์ขึ้นไป					
5. ตลาดแรงงานต้องการแรงงานที่มีคุณภาพสูง เพื่อรองรับสภาพเศรษฐกิจที่มีการแข่งขันสูง					
6. ขาดการปรับตัวด้านการเตรียมความพร้อมของบุคลากรสู่การเป็นประชาคมอาเซียนและขาดแคลนหรือสูญเสียบุคลากรที่มีคุณภาพ					
7. หลักสูตรไม่สอดแทรกกฎเกณฑ์ เงื่อนไขต่างๆ ของประเทศประชาคมอาเซียน					
8. สถาบันอาชีวศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษาในระดับปริญญาตรีทำให้ผู้เรียนที่จะศึกษาในระดับอุดมศึกษาน้อยลง					

1. ความเสี่ยงด้านสังคม (ต่อ)	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด (5)	เห็นด้วยมาก (4)	เห็นด้วยปานกลาง (3)	เห็นด้วยน้อย (2)	เห็นด้วยน้อยที่สุด (1)
9. นโยบายของรัฐบาลที่เปิดโอกาสให้มหาวิทยาลัยจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาทำให้แต่ละมหาวิทยาลัยเปิดหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษามากขึ้น					
10. นโยบาย AEC ทำให้การแข่งขันในการศึกษาระดับปริญญาตรีสูงขึ้น					

2. ความเสี่ยงด้านเทคโนโลยี	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด (5)	เห็นด้วยมาก (4)	เห็นด้วยปานกลาง (3)	เห็นด้วยน้อย (2)	เห็นด้วยน้อยที่สุด (1)
1. เทคโนโลยีที่นำมาใช้ล้าสมัย เนื่องจากมีเทคโนโลยีใหม่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว					
2. การเลือกใช้เทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสม และความผิดพลาดของเทคโนโลยี					
3. ผู้สอนและผู้เรียนขาดความรู้และความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา					
4. การเผยแพร่ข่าวเชิงลบเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยผ่านสื่อออนไลน์ (Social Media)					
5. ความเสี่ยงของ Big Data เนื่องจาก ปัจจุบันมีข้อมูลจำนวนมาก ดังนั้น จึงมีความเสี่ยงเรื่องการนำข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้มาใช้					
6. ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้การประชาสัมพันธ์มีช่องทางที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น					
7. การถูกโจรกรรมข้อมูล การปรับแต่งข้อมูล การถูกบุกรุกข้อมูลจากผู้ไม่ประสงค์ดี					
8. ไวรัสคอมพิวเตอร์ทำลายระบบฐานข้อมูล					

3. ความเสี่ยงด้านเศรษฐกิจ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด (5)	เห็นด้วยมาก (4)	เห็นด้วยปานกลาง (3)	เห็นด้วยน้อย (2)	เห็นด้วยน้อยที่สุด (1)
1. เศรษฐกิจตกต่ำอาจมีผลกระทบต่อการตัดสินใจของ ผู้ปกครองในการส่งลูกเข้าเรียนสถาบันที่มีค่าเล่าเรียนสูง					
2. ค่าครองชีพ ปรับตัวสูงขึ้น ดังนั้น อัตราส่วนเงินเดือนเริ่มต้นมาตรฐาน อัตราการเพิ่มของค่าดำเนินงาน เงินเดือน เงินชดเชยของบุคลากร จึงต้องมีการปรับตัวให้เท่ากับหรือสูงกว่าตลาดแรงงาน					
3. มีการพัฒนาเศรษฐกิจและเทคโนโลยีด้วยการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคอุตสาหกรรม เช่น การให้คำปรึกษา การซื้อ-ขายนวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์ การทำการทดลองและการทำวิจัยร่วมกันยังไม่เพียง					
4. แนวโน้มการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศอาเซียนส่งผลกระทบต่อการจ้างงาน					
5. สภาวะทางเศรษฐกิจทำให้มหาวิทยาลัยได้รับงบประมาณไม่เป็นไปตามเป้าหมาย					

4. ความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด (5)	เห็นด้วยมาก (4)	เห็นด้วยปานกลาง (3)	เห็นด้วยน้อย (2)	เห็นด้วยน้อยที่สุด (1)
1. สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ เช่น มลพิษทางเสียง มลพิษทางอากาศ ปัญหาที่เกิดจากขยะ					
2. การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) เกิดภัยธรรมชาติ เช่น แผ่นดินไหว วาตภัย อุทกภัย					
3. อุบัติภัยที่ไม่สามารถคาดการณ์ได้ เช่น อัคคีภัย อุบัติเหตุต่างๆ ภายในมหาวิทยาลัย					

4. ความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม (ต่อ)	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด (5)	เห็นด้วยมาก (4)	เห็นด้วยปานกลาง (3)	เห็นด้วยน้อย (2)	เห็นด้วยน้อยที่สุด (1)
4. ประเทศประสบปัญหาวิกฤตด้านพลังงาน เช่น น้ำ ไฟ น้ำมัน					
5. การระบาดของโรคอุบัติใหม่ที่ยังมีการค้นพบวิธีรักษาได้ไม่ทันท่วงที เช่น ไว้รัส H1N1 (ไข้หวัดสายพันธุ์ใหม่ 2009) และไวรัสโคโรน่า สายพันธุ์ใหม่ 2012 ซึ่งทำให้ท้องเสียเฉียบพลัน					

5. ความเสี่ยงด้านการเมืองและกฎหมาย	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด (5)	เห็นด้วยมาก (4)	เห็นด้วยปานกลาง (3)	เห็นด้วยน้อย (2)	เห็นด้วยน้อยที่สุด (1)
1. รัฐบาลออกกฎระเบียบเอื้อให้กับคู่แข่งต่างชาติเข้ามาในประเทศมากขึ้น					
2. หน่วยงานที่กำกับมหาวิทยาลัย (สกอ. และสมศ.) เปลี่ยนกฎเกณฑ์ ข้อบังคับที่สูงขึ้น และบ่อยครั้ง จึงส่งผลให้หน่วยงานต้องปรับเปลี่ยนแผนการดำเนินงานตลอดเวลา					
3. การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่เกิดจากการกระทำของประชาชน เช่น การชุมนุม การประท้วง เป็นต้น					
4. การสนับสนุนให้มหาวิทยาลัยมีอิสระและมีการแข่งขันอย่างเสรี					
5. กฎระเบียบ ข้อบังคับล้าสมัย ไม่ทันการเปลี่ยนแปลง					
6. การเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบต่างๆ ส่งผลให้การดำเนินการที่กำหนดไว้ไม่สอดคล้องกับระเบียบใหม่					
7. การเมืองไม่มีเสถียรภาพส่งผลให้นโยบายด้านการศึกษาเปลี่ยนแปลงบ่อย ขาดความต่อเนื่องในการบริหารจัดการ					
8. การแทรกแซงจากองค์กรอิสระและหน่วยงานภาครัฐของนักการเมืองต่อการบริหารจัดการมหาวิทยาลัย					

ส่วนที่ 2 ปัจจัยความเสี่ยงภายใน

1. ความเสี่ยงด้านหลักสูตร	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด (5)	เห็นด้วยมาก (4)	เห็นด้วยปานกลาง (3)	เห็นด้วยน้อย (2)	เห็นด้วยน้อยที่สุด (1)
1. โครงสร้างหลักสูตรไม่เหมาะสมและไม่ครอบคลุมบริบทของหลักสูตร					
2. แผนการศึกษาไม่สามารถทำให้ผู้เรียนสำเร็จการศึกษาได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด					
3. จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรไม่เหมาะสมกับการศึกษาของหลักสูตร					
4. ระยะเวลาการศึกษาไม่สอดคล้องกับการจัดการเรียนด้านวิชาการ และหลักสูตรเสริม					
5. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรไม่ตรงกับความต้องการของผู้เรียน					
6. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรยังไม่เน้นให้ผู้เรียนใฝ่เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องและยังมีการฝึกทักษะอาชีพที่ไม่เพียงพอ					
7. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน					
8. การกำหนดหลักสูตรไม่มีความเหมาะสมกับความต้องการในการประกอบอาชีพของบัณฑิต					
9. การกำหนดหลักสูตรไม่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและสังคม					
10. การกำหนดรายละเอียดของรายวิชาไม่เหมาะสมและไม่ครอบคลุมบริบทของหลักสูตร					

2. ความเสี่ยงด้านผู้เรียน	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด (5)	เห็นด้วยมาก (4)	เห็นด้วยปานกลาง (3)	เห็นด้วยน้อย (2)	เห็นด้วยน้อยที่สุด (1)
1. ระบบในการพัฒนาผู้เรียนที่รับเข้าศึกษาต่อไม่เป็นไปตามแผนการรับของหลักสูตร					
2. ระบบการสอบคัดเลือกผู้เรียนที่ต้องการเข้าศึกษาต่อไม่เป็นไปตามแผนการรับของหลักสูตร					
3. ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานไม่ตรงตามคุณสมบัติที่หลักสูตรกำหนดแต่มหาวิทยาลัยให้โอกาสในการศึกษา					
4. ระยะเวลาในการเปิดรับสมัครเข้าศึกษาต่อไม่เหมาะสม					
5. มีผู้เรียนสมัครเข้าศึกษาต่อจำนวนน้อยไม่เป็นไปตามแผนการรับของหลักสูตร					
6. ช่องทางการประชาสัมพันธ์การรับสมัครเข้าศึกษาต่อไม่หลากหลายและไม่ทั่วถึงผู้ที่สนใจเข้าศึกษาต่อ					

3. ความเสี่ยงด้านคณาจารย์	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด (5)	เห็นด้วยมาก (4)	เห็นด้วยปานกลาง (3)	เห็นด้วยน้อย (2)	เห็นด้วยน้อยที่สุด (1)
1. ระบบการคัดเลือกอาจารย์ที่ไม่โปร่งใส และไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของมหาวิทยาลัย					
2. อาจารย์ประจำหลักสูตรไม่มีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อวางแผน ติดตาม และทบทวนการดำเนินงานหลักสูตร					
3. ขาดแนวทางการพัฒนาอาจารย์ใหม่ทุกคน ให้ได้รับการปฐมนิเทศหรือคำแนะนำด้านปรัชญา วัตถุประสงค์ของหลักสูตร					
4. อาจารย์ประจำไม่ได้รับการพัฒนาทางวิชาการ และ/หรือวิชาชีพ อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง					

3. ความเสี่ยงด้านคณาจารย์ (ต่อ)	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด (5)	เห็นด้วยมาก (4)	เห็นด้วยปานกลาง (3)	เห็นด้วยน้อย (2)	เห็นด้วยน้อยที่สุด (1)
5. ขาดนโยบายในการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และสามารถถ่ายทอดประสบการณ์/เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนในรายวิชาต่างๆ					
6. สัดส่วนอาจารย์ที่มีคุณวุฒิปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอกหรือเทียบเท่าต่ออาจารย์ประจำไม่เป็นตามเกณฑ์ที่กำหนด					
7. ส่วนอาจารย์ประจำที่ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์หรือเทียบเท่าต่ออาจารย์ประจำไม่เป็นตามเกณฑ์ที่กำหนด					
8. อาจารย์ผู้สอนไม่มีคุณวุฒิตรงตามสาขาวิชาที่สอน ขาดอาจารย์มีประสบการณ์ และความชำนาญเฉพาะทาง					
9. อาจารย์ขาดคุณธรรม จริยธรรม และไม่ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพของคณาจารย์					

4. ความเสี่ยงด้านทรัพยากรสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด (5)	เห็นด้วยมาก (4)	เห็นด้วยปานกลาง (3)	เห็นด้วยน้อย (2)	เห็นด้วยน้อยที่สุด (1)
1. การจัดสภาพแวดล้อมในสถาบัน อาคารสถานที่ สถานที่พักผ่อน หอพักไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน					
2. การจัดสรรทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนไม่เพียงพอ และไม่หลากลาย					
3. ขาดแหล่งการเรียนรู้สำหรับการเรียนการสอนที่หลากหลายนอกสถานศึกษาหรือห้องเรียน					

4. ความเสี่ยงด้านทรัพยากรสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ (ต่อ)	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด (5)	เห็นด้วยมาก (4)	เห็นด้วยปานกลาง (3)	เห็นด้วยน้อย (2)	เห็นด้วยน้อยที่สุด (1)
4. อุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยีประกอบการเรียนการสอน เครื่องคอมพิวเตอร์และระบบเครือข่ายยังไม่ทันสมัย และไม่เพียงพอต่อการเรียนรู้					
5. วัสดุ ครุภัณฑ์ เครื่องมือ และอุปกรณ์การศึกษาเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ที่ไม่หลากหลาย และไม่เพียงพอกับรายวิชา					
6. ตำรา เอกสารประกอบการเรียนการสอน และตำราแต่ละรายวิชามีไม่เพียงพอในแต่ละรายวิชา					
7. วารสารและนิตยสาร หนังสือและตำราในห้องสมุดไม่ทันสมัย และไม่เพียงพอ					
8. แหล่งศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ห้องสมุด ห้องอินเทอร์เน็ต ซึ่งเปิดให้บริการและอำนวยความสะดวกอย่างเพียงพอ					
9. การจัดสถานที่อำนวยความสะดวกอื่นๆ เช่น ห้องอาหาร ห้องสุขา มุมพักผ่อน และสนามกีฬาไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน					

5. ความเสี่ยงด้านการจัดการเรียนรู้	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด (5)	เห็นด้วยมาก (4)	เห็นด้วยปานกลาง (3)	เห็นด้วยน้อย (2)	เห็นด้วยน้อยที่สุด (1)
1. กระบวนการเรียนรู้ด้านวิชาการไม่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
2. การกำหนดเนื้อหารายวิชาไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร					

5. ความเสี่ยงด้านการจัดการเรียนรู้	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด (5)	เห็นด้วยมาก (4)	เห็นด้วยปานกลาง (3)	เห็นด้วยน้อย (2)	เห็นด้วยน้อยที่สุด (1)
3. ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนต่อคุณภาพการสอนของอาจารย์อยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่ามาตรฐานที่หลักสูตรกำหนด					
4. ขาดกระบวนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า คิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์และทำงานร่วมกัน					
5. ขาดการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ความรับผิดชอบต่อสังคม และแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง					
6. ขาดการบูรณาการนำความรู้ที่ได้จากการวิจัย/บริการวิชาการสู่สังคมไปใช้กับการเรียนการสอน					
7. ขาดการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ส่งเสริมการนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในการปฏิบัติงาน					
8. ขาดการจัดกิจกรรม/โครงการเพื่อพัฒนาศักยภาพและกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน					
9. กระบวนการส่งเสริมกิจกรรมผู้เรียนไม่ครบถ้วนและไม่สอดคล้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สำเร็จการศึกษา					
10. ขาดการประเมินผลการจัดกิจกรรม/โครงการ เพื่อนำผลการจัดกิจกรรมมาปรับปรุงการดำเนินงาน					

6. ความเสี่ยงด้านการบริหารหลักสูตร	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด (5)	เห็นด้วยมาก (4)	เห็นด้วยปานกลาง (3)	เห็นด้วยน้อย (2)	เห็นด้วยน้อยที่สุด (1)
1. ขาดระบบและกลไกในการพัฒนาและบริหารหลักสูตร					
2. ขาดกระบวนการการแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรและคณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตรที่มีคุณสมบัติและจำนวนตามเกณฑ์ของ สกอ.					
3. ขาดการแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาหลักสูตรที่เป็นไปตามข้อบังคับของสภามหาวิทยาลัย					
4. อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และอาจารย์ประจำหลักสูตรมีไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการหลักสูตร					
5. มีการจัดมาตรฐานการเรียนและคุณภาพการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรปริญญาตรี และ กพ. ให้การรับรอง					
6. สัดส่วนจำนวนผู้เรียนต่ออาจารย์ประจำไม่ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ที่กำหนด					
7. ขาดการพัฒนาและเผยแพร่หลักสูตรหลักสูตรให้สาธารณชนรับทราบผ่านช่องทางต่างๆ					
8. ขาดการประเมินและปรับปรุงการดำเนินงานของหลักสูตร					
9. ขาดการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นนักวิชาการ/วิชาชีพจากภายนอกเป็นกรรมการในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร					
10. ขาดการจัดระบบและกลไกการประกันคุณภาพการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาของ สกอ./สมศ.					

7. ความเสี่ยงด้านการให้คำปรึกษา	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด (5)	เห็นด้วยมาก (4)	เห็นด้วยปานกลาง (3)	เห็นด้วยน้อย (2)	เห็นด้วยน้อยที่สุด (1)
1. ขาดระบบและกลไกในการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและที่มีประสิทธิภาพของอาจารย์ที่ปรึกษา					
2. ขาดการแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อดูแลให้คำปรึกษาทางด้านวิชาการและวิชาชีพแก่ผู้เรียน					
3. การแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษามีจำนวนไม่เพียงพอกับจำนวนผู้เรียน					
4. ขาดการจัดอาจารย์ที่ปรึกษาให้คำแนะนำด้านกิจกรรมแก่ผู้เรียน					
5. ขาดแนวทางสนับสนุนให้อาจารย์เอาใจใส่ ให้ความช่วยเหลือ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามและรับฟังความคิดเห็น					
6. ขาดการจัดระบบแนะแนวและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการวางแผนสำหรับอาชีพแก่ผู้เรียน					
7. ขาดการจัดระบบการสอนเสริมให้แก่ผู้เรียนที่ต้องการความช่วยเหลือด้านการเรียนบางรายวิชา					

8. ความเสี่ยงด้านการติดตามและประเมินผล	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด (5)	เห็นด้วยมาก (4)	เห็นด้วยปานกลาง (3)	เห็นด้วยน้อย (2)	เห็นด้วยน้อยที่สุด (1)
1. ขาดระบบและกลไกในการพัฒนากระบวนการติดตามและประเมินผลการเรียนของผู้เรียน					
2. การจัดการสอบประมวลความรู้ในช่วงเวลาที่ไม่เหมาะสม					
3. การวัดผลแต่ละรายวิชาไม่สอดคล้องกับเนื้อหาของวิชาที่เรียน และไม่สามารถตรวจสอบได้					

8. ความเสี่ยงด้านการติดตามและประเมินผล (ต่อ)	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด (5)	เห็นด้วยมาก (4)	เห็นด้วยปานกลาง (3)	เห็นด้วยน้อย (2)	เห็นด้วยน้อยที่สุด (1)
4. วิธีประเมินผลการสอนของอาจารย์ไม่มีความชัดเจนตามหลักเกณฑ์					
5. ผู้เรียนไม่มีส่วนร่วมในการประเมินผลการศึกษา					
6. อาจารย์ใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของหลักสูตรที่ไม่หลากหลายและไม่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ					
7. อาจารย์ไม่นำผลการวัดและประเมินกระบวนการเรียนการสอนมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน					
8. ขาดการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่กำหนดใน มคอ. 3 และ มคอ. 4 (ถ้ามี) อย่างน้อย ร้อยละ 25 ของรายวิชาที่เปิดสอนในแต่ละปีการศึกษา					

9. ความเสี่ยงด้านคุณภาพของบัณฑิต	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด (5)	เห็นด้วยมาก (4)	เห็นด้วยปานกลาง (3)	เห็นด้วยน้อย (2)	เห็นด้วยน้อยที่สุด (1)
1. ขาดระบบและกลไกในการพัฒนาผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยให้มีมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามที่คณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด					
2. ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีที่มีผลการประเมินตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ในเกณฑ์ต่ำกว่าร้อยละ 80 ขึ้นไป					

9. ความเสี่ยงด้านคุณภาพของบัณฑิต (ต่อ)	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด (5)	เห็นด้วยมาก (4)	เห็นด้วยปานกลาง (3)	เห็นด้วยน้อย (2)	เห็นด้วยน้อยที่สุด (1)
3. ผู้สำเร็จการศึกษาที่มีระดับคะแนนภาษาอังกฤษอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่ามาตรฐานที่มหาวิทยาลัยกำหนด					
4. ศิษย์เก่าที่สำเร็จการศึกษาในรอบ 3 ปีที่ผ่านมาไม่ได้รับการประกาศเกียรติคุณยกย่องในด้านวิชาการ วิชาชีพ คุณธรรม จริยธรรม กีฬา สุขภาพ ศิลปะและวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อมในระดับชาติหรือนานาชาติ					
5. ผู้เรียนปัจจุบันไม่ได้รับรางวัลในระดับชาติหรือนานาชาติภายในรอบ 3 ที่ผ่านมา (ชิ้นงาน)					
6. ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีได้งานทำตรงตามสาขาวิชาน้อยกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่มหาวิทยาลัยกำหนด					
7. ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีได้รับผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตน้อยกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่มหาวิทยาลัยกำหนด					
8. ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีได้รับผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตด้านการสื่อสาร/ภาษาอังกฤษน้อยกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่มหาวิทยาลัยกำหนด					
9. ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีได้รับผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศน้อยกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่มหาวิทยาลัยกำหนด					
10. ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีไม่ได้รับข้อมูลการติดต่อสื่อสารต่างๆ จากมหาวิทยาลัย					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเพื่อการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่กล่าวถึงในตอนที่ 2 ในภาพรวม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความสำคัญในภาพรวมโดยใช้ค่าน้ำหนักความสำคัญจากระดับ **มากที่สุด (5)** ถึงระดับ **น้อยที่สุด (1)**

ปัจจัยความเสี่ยง	ระดับความสำคัญในภาพรวม				
ส่วนที่ 1 ภายนอก	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1. ด้านสังคม					
2. ด้านเทคโนโลยี					
3. ด้านเศรษฐกิจ					
4. ด้านสิ่งแวดล้อม					
5. ด้านการเมืองและกฎหมาย					
ส่วนที่ 2 ภายใน	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1. ด้านหลักสูตร					
2. ด้านผู้เรียน					
3. ด้านคณาจารย์					
4. ด้านทรัพยากรสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้					
5. ด้านการจัดการเรียนรู้					
6. ด้านการบริหารหลักสูตร					
7. ด้านการให้คำปรึกษา					
8. ด้านการติดตามและประเมินผล					
9. ด้านคุณภาพของบัณฑิต					

ตอนที่ 4 คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อให้ผู้ตอบได้ให้ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นกับเรื่องดังกล่าวอย่างเสรี

.....

.....

**** ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงครับ****

ภาคผนวก ช
แบบการสนทนากลุ่ม
(Focus Group Discussion Form)

แบบการสนทนากลุ่ม
(Focus Group Discussion Form)

การวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Title Development the Model of Risk Management at Srinakharinwirot University

ผู้วิจัย ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง
อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษาและการอุดมศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้ร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

กลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยสอบถามเพื่อการศึกษาข้อคิดเห็นจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion Technique) ของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเรื่องการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 5 คน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญภายนอก และภายในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่มีคุณสมบัติ ดังนี้

1) เป็นผู้ที่มีความรู้ ประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับเรื่องการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยพิจารณาจากผลงานทางวิชาการและประสบการณ์ในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารบริหารจัดการความเสี่ยงหรือผลงานอื่นที่เกี่ยวข้อง และ

2) มีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวข้องสถาบันอุดมศึกษาไม่น้อยกว่า 3 ปี และ

3) มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกหรือมีตำแหน่งทางวิชาการตั้งแต่ระดับผู้ช่วยศาสตราจารย์ขึ้นไป

วัตถุประสงค์ของการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

เพื่อพิจารณาและสังเคราะห์รูปแบบสำหรับการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ใน 14 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านสังคม ด้านเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการเมืองและกฎหมาย ด้านหลักสูตร ด้านผู้เรียน ด้านคณาจารย์ ด้านทรัพยากรสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการให้คำปรึกษา ด้านการติดตามและประเมินผล และด้านคุณภาพของบัณฑิต

แบบการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion Form)
เพื่อใช้ในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้ร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

กลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยสอบถามเพื่อการศึกษาข้อคิดเห็นจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion Technique) ของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเรื่องการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 5 คน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญภายนอก และภายในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่มีคุณสมบัติ ดังนี้

1) เป็นผู้ที่มีความรู้ ประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับเรื่องการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยพิจารณาจากผลงานทางวิชาการและประสบการณ์ในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารบริหารจัดการความเสี่ยงหรือผลงานอื่นที่เกี่ยวข้อง และ

2) มีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวข้องสถาบันอุดมศึกษาไม่น้อยกว่า 3 ปี และ

3) มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกหรือมีตำแหน่งทางวิชาการตั้งแต่ระดับผู้ช่วยศาสตราจารย์ขึ้นไป

วัตถุประสงค์ของการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

เพื่อพิจารณาและสังเคราะห์รูปแบบสำหรับการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ใน 14 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านสังคม ด้านเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการเมืองและกฎหมาย ด้านหลักสูตร ด้านผู้เรียน ด้านคณาจารย์ ด้านทรัพยากรสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการให้คำปรึกษา ด้านการติดตามและประเมินผล และด้านคุณภาพของบัณฑิต

ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง
อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษาและการอุดมศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สรุป (ร่าง) จำนวนรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยง

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ด้านที่	รูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยง ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	จำนวนตัวบ่งชี้ ก่อนการสนทนากลุ่ม
1	ด้านสังคม	4
2	ด้านเทคโนโลยี	7
3	ด้านเศรษฐกิจ	5
4	ด้านสิ่งแวดล้อม	5
5	ด้านการเมือง/กฎหมาย	6
6	ด้านหลักสูตร	10
7	ด้านผู้เรียน	6
8	ด้านคณาจารย์	9
9	ด้านทรัพยากรสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้	9
10	ด้านการจัดการเรียนรู้	10
11	ด้านการบริหารหลักสูตร	7
12	ด้านการให้คำปรึกษา	7
13	ด้านการติดตามและประเมินผล	8
14	ด้านคุณภาพของบัณฑิต	10
	รวม	**100**

ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็น หากท่านไม่เห็นด้วยกับ (ร่าง) รูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โปรดให้ข้อเสนอแนะ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ปัจจัยความเสี่ยงภายนอก

1. ความเสี่ยงด้านสังคม	ระดับความคิดเห็น	
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
1.1 มหาวิทยาลัยต้องแข่งขันเพื่อดึงนิสิต เช่น การเปิดหลักสูตร ใหม่ที่ตรงกับความต้องการของนิสิต		
ข้อเสนอแนะ:		
1.2 ตลาดแรงงานมีความต้องการบัณฑิตที่มีทักษะที่เป็น ลักษณะการบูรณาการระหว่างสองศาสตร์ขึ้นไป		
ข้อเสนอแนะ:		
1.3 ตลาดแรงงานต้องการแรงงานที่มีคุณภาพสูง เพื่อรองรับ สภาพเศรษฐกิจที่มีการแข่งขันสูง		
ข้อเสนอแนะ:		
1.4 นโยบายของรัฐบาลที่เปิดโอกาสให้มหาวิทยาลัยจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ทำให้แต่ละมหาวิทยาลัยเปิดหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษามากขึ้น		
ข้อเสนอแนะ:		
ข้อเสนอแนะอื่นๆ (เพิ่มเติม)		

2. ความเสี่ยงด้านเทคโนโลยี	ระดับความคิดเห็น	
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
2.1 เทคโนโลยีที่นำมาใช้ล้าสมัย เนื่องจากมีเทคโนโลยีใหม่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว		
ข้อเสนอแนะ:		
2.2 การเลือกใช้เทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสม และความผิดพลาดของเทคโนโลยี		
ข้อเสนอแนะ:		
2.3 ผู้สอนและผู้เรียนขาดความรู้และความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา		
ข้อเสนอแนะ:		
2.4 การเผยแพร่ข่าวเชิงลบเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยผ่านสื่อออนไลน์ (Social Media)		
ข้อเสนอแนะ:		
2.5 ความเสี่ยงของ Big Data เนื่องจากปัจจุบันมีข้อมูลจำนวนมาก ดังนั้น จึงมีความเสี่ยงเรื่องการนำข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้มาใช้		
ข้อเสนอแนะ:		
2.6 การถูกโจรกรรมข้อมูล การปรับแต่งข้อมูล การถูกบุกรุกข้อมูลจากผู้ไม่ประสงค์ดี		
ข้อเสนอแนะ:		
2.7 ไวรัสคอมพิวเตอร์ทำลายระบบฐานข้อมูล		
ข้อเสนอแนะ:		
ข้อเสนอแนะอื่นๆ (เพิ่มเติม)		

3. ความเสี่ยงด้านเศรษฐกิจ	ระดับความคิดเห็น	
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
3.1 เศรษฐกิจตกต่ำอาจมีผลกระทบต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งลูกเข้าเรียนสถาบันที่มีค่าเล่าเรียนสูง		
ข้อเสนอแนะ:		
3.2 ค่าครองชีพ ปรับตัวสูงขึ้น ดังนั้น อัตราส่วนเงินเดือนเริ่มต้นมาตรฐาน อัตราการเพิ่มของค่าดำเนินงาน เงินเดือนเงินชดเชยของบุคลากร จึงต้องมีการปรับตัวให้เท่ากับหรือสูงกว่าตลาดแรงงาน		
ข้อเสนอแนะ:		
3.3 มีการพัฒนาเศรษฐกิจและเทคโนโลยีด้วยการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคอุตสาหกรรม เช่น การให้คำปรึกษา การซื้อ-ขายนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ การทำการทดลองและการทำวิจัยร่วมกันยังไม่เพียง		
ข้อเสนอแนะ:		
3.4 แนวโน้มการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศอาเซียนส่งผลกระทบต่อการจ้างงาน		
ข้อเสนอแนะ:		
3.5 สภาวะทางเศรษฐกิจทำให้มหาวิทยาลัยได้รับงบประมาณไม่เป็นไปตามเป้าหมาย		
ข้อเสนอแนะ:		
ข้อเสนอแนะอื่นๆ (เพิ่มเติม)		

4. ความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม	ระดับความคิดเห็น	
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
4.1 สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ เช่น มลพิษทางเสียง มลพิษทางอากาศ ปัญหาที่เกิดจากขยะ		
ข้อเสนอแนะ:		
4.2 การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) เกิดภัยธรรมชาติ เช่น แผ่นดินไหว วาตภัย อุทกภัย		
ข้อเสนอแนะ:		
4.3 อุบัติภัยที่ไม่สามารถคาดการณ์ได้ เช่น อัคคีภัย อุบัติเหตุต่างๆ ภายในมหาวิทยาลัย		
ข้อเสนอแนะ:		
4.4 ประเทศประสบปัญหาวิกฤตด้านพลังงาน เช่น น้ำ ไฟ น้ำมัน		
ข้อเสนอแนะ:		
4.5 การระบาดของโรคอุบัติใหม่ที่ยังมีการค้นพบวิธีรักษาได้ไม่ทันท่วงที เช่น ไว้รัส H1N1 (ไข้หวัดสายพันธุ์ใหม่ 2009) และไวรัสโคโรน่า สายพันธุ์ใหม่ 2012 ซึ่งทำให้ท้องเสียเฉียบพลัน		
ข้อเสนอแนะ:		
ข้อเสนอแนะอื่นๆ (เพิ่มเติม)		

5. ความเสี่ยงด้านการเมืองและกฎหมาย	ระดับความคิดเห็น	
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
5.1 หน่วยงานที่กำกับมหาวิทยาลัย (สกอ. และสมศ.) เปลี่ยนกฎเกณฑ์ ข้อบังคับที่สูงขึ้นและบ่อยครั้ง จึงส่งผลให้หน่วยงานต้องปรับเปลี่ยนแผนการดำเนินงานตลอดเวลา		
ข้อเสนอแนะ:		
5.2 การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่เกิดจากการกระทำของประชาชน เช่น การชุมนุม การประท้วง เป็นต้น		
ข้อเสนอแนะ:		
5.3 กฎระเบียบ ข้อบังคับล้าสมัย ไม่ทันการเปลี่ยนแปลง		
ข้อเสนอแนะ:		
5.4 การเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบต่างๆ ส่งผลให้การดำเนินการที่กำหนดไว้ไม่สอดคล้องกับระเบียบใหม่		
ข้อเสนอแนะ:		
5.5 การเมืองไม่มีเสถียรภาพส่งผลให้นโยบายด้านการศึกษาเปลี่ยนแปลงบ่อย ขาดความต่อเนื่องในการบริหารจัดการ		
ข้อเสนอแนะ:		
5.6 การแทรกแซงจากองค์กรอิสระและหน่วยงานภาครัฐของนักการเมืองต่อการบริหารจัดการมหาวิทยาลัย		
ข้อเสนอแนะ:		
ข้อเสนอแนะอื่นๆ (เพิ่มเติม)		

ส่วนที่ 2 ปัจจัยความเสี่ยงภายใน

1. ความเสี่ยงด้านหลักสูตร	ระดับความคิดเห็น	
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
1.1 โครงสร้างหลักสูตรไม่เหมาะสมและไม่ครอบคลุมบริบทของหลักสูตร		
ข้อเสนอแนะ:		
1.2 แผนการศึกษาไม่สามารถทำให้ผู้เรียนสำเร็จการศึกษาได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด		
ข้อเสนอแนะ:		
1.3 จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรไม่เหมาะสมกับการศึกษาของหลักสูตร		
ข้อเสนอแนะ:		
1.4 ระยะเวลาการศึกษาไม่สอดคล้องกับการจัดการเรียนด้านวิชาการ และหลักสูตรเสริม		
ข้อเสนอแนะ:		
1.5 จุดมุ่งหมายของหลักสูตรไม่ตรงกับความต้องการของผู้เรียน		
ข้อเสนอแนะ:		
1.6 วัตถุประสงค์ของหลักสูตรยังไม่เน้นให้ผู้เรียนใฝ่เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องและยังมีการฝึกทักษะอาชีพที่ไม่เพียงพอ		
ข้อเสนอแนะ:		
1.7 วัตถุประสงค์ของหลักสูตรไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน		
ข้อเสนอแนะ:		

1. ความเสี่ยงด้านหลักสูตร (ต่อ)	ระดับความคิดเห็น	
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
1.8 การกำหนดหลักสูตรไม่มีความเหมาะสมกับความต้องการในการประกอบอาชีพของบัณฑิต		
ข้อเสนอแนะ:		
1.9 การกำหนดหลักสูตรไม่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและสังคม		
ข้อเสนอแนะ:		
1.10 การกำหนดรายละเอียดของรายวิชาไม่เหมาะสมและไม่ครอบคลุมบริบทของหลักสูตร		
ข้อเสนอแนะ:		
ข้อเสนอแนะอื่นๆ (เพิ่มเติม)		

2. ความเสี่ยงด้านผู้เรียน	ระดับความคิดเห็น	
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
2.1 ระบบในการพัฒนาผู้เรียนที่รับเข้าศึกษาต่อไม่เป็นไปตามแผนการรับของหลักสูตร		
ข้อเสนอแนะ:		
2.2 ระบบการสอบคัดเลือกผู้เรียนที่ต้องการเข้าศึกษาต่อไม่เป็นไปตามแผนการรับของหลักสูตร		
ข้อเสนอแนะ:		

2. ความเสี่ยงด้านผู้เรียน (ต่อ)	ระดับความคิดเห็น	
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
2.3 ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานไม่ตรงตามคุณสมบัติที่หลักสูตรกำหนดแต่มหาวิทยาลัยให้โอกาสในการศึกษา		
ข้อเสนอแนะ:		
2.4 ระยะเวลาในการเปิดรับสมัครเข้าศึกษาต่อไม่เหมาะสม		
ข้อเสนอแนะ:		
2.5 มีผู้เรียนสมัครเข้าศึกษาต่อจำนวนน้อยไม่เป็นไปตามแผนการรับของหลักสูตร		
ข้อเสนอแนะ:		
2.6 ช่องทางการประชาสัมพันธ์การรับสมัครเข้าศึกษาต่อไม่หลากหลายและไม่ทั่วถึงผู้ที่สนใจเข้าศึกษาต่อ		
ข้อเสนอแนะ:		
ข้อเสนอแนะอื่นๆ (เพิ่มเติม)		

3. ความเสี่ยงด้านคณาจารย์	ระดับความคิดเห็น	
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
3.1 ระบบการคัดเลือกอาจารย์ที่ไม่โปร่งใส และไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของมหาวิทยาลัย		
ข้อเสนอแนะ:		
3.2 อาจารย์ประจำหลักสูตรไม่มีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อวางแผน ติดตาม และทบทวนการดำเนินงานหลักสูตร		
ข้อเสนอแนะ:		

3. ความเสี่ยงด้านคณาจารย์ (ต่อ)	ระดับความคิดเห็น	
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
3.3 ขาดแนวทางการพัฒนาอาจารย์ใหม่ทุกคนให้ได้รับการปฐมนิเทศหรือคำแนะนำด้านปรัชญา วัตถุประสงค์ของหลักสูตร		
ข้อเสนอแนะ:		
3.4 อาจารย์ประจำไม่ได้รับการพัฒนาทางวิชาการ และ/หรือวิชาชีพ อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง		
ข้อเสนอแนะ:		
3.5 ขาดนโยบายในการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และสามารถถ่ายทอดประสบการณ์/เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนในรายวิชาต่างๆ		
ข้อเสนอแนะ:		
3.6 สัดส่วนอาจารย์ที่มีคุณวุฒิปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอกหรือเทียบเท่าต่ออาจารย์ประจำไม่เป็นตามเกณฑ์ที่กำหนด		
ข้อเสนอแนะ:		
3.7 ส่วนอาจารย์ประจำที่ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์หรือเทียบเท่าต่ออาจารย์ประจำไม่เป็นตามเกณฑ์ที่กำหนด		
ข้อเสนอแนะ:		
3.8 อาจารย์ผู้สอนไม่มีคุณวุฒิตรงตามสาขาวิชาที่สอนขาดอาจารย์มีประสบการณ์ และความชำนาญเฉพาะทาง		
ข้อเสนอแนะ:		
3.9 อาจารย์ขาดคุณธรรม จริยธรรม และไม่ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพของคณาจารย์		
ข้อเสนอแนะ:		
ข้อเสนอแนะอื่นๆ (เพิ่มเติม)		

4. ความเสี่ยงด้านทรัพยากรสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้	ระดับความคิดเห็น	
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
4.1 การจัดสภาพแวดล้อมในสถาบัน อาคารสถานที่ สถานที่พักผ่อน หอพักไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน		
ข้อเสนอแนะ:		
4.2 การจัดสรรทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนไม่เพียงพอ และไม่หลากลาย		
ข้อเสนอแนะ:		
4.3 ขาดแหล่งการเรียนรู้สำหรับการเรียนการสอนที่หลากหลายนอกสถานศึกษาหรือห้องเรียน		
ข้อเสนอแนะ:		
4.4 อุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยีประกอบการเรียนการสอนเครื่องคอมพิวเตอร์และระบบเครือข่ายยังไม่ทันสมัยและไม่เพียงพอต่อการเรียนรู้		
ข้อเสนอแนะ:		
4.5 วัสดุ ครุภัณฑ์ เครื่องมือ และอุปกรณ์การศึกษาเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ที่ไม่หลากหลาย และไม่เพียงพอกับรายวิชา		
ข้อเสนอแนะ:		
4.6 ตำรา เอกสารประกอบการเรียนการสอน และตำราแต่ละรายวิชามีไม่เพียงพอในแต่ละรายวิชา		
ข้อเสนอแนะ:		

4. ความเสี่ยงด้านทรัพยากรสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ (ต่อ)	ระดับความคิดเห็น	
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
4.7 วารสารและนิตยสาร หนังสือและตำราในห้องสมุดไม่ทันสมัยและไม่เพียงพอ		
ข้อเสนอแนะ:		
4.8 แหล่งศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ห้องสมุด ห้องอินเทอร์เน็ต ซึ่งเปิดให้บริการและอำนวยความสะดวกอย่างเพียงพอ		
ข้อเสนอแนะ:		
4.9 การจัดสถานที่อำนวยความสะดวกอื่นๆ เช่น ห้องอาหาร ห้องสุขา มุมพักผ่อน และสนามกีฬาไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน		
ข้อเสนอแนะ:		
ข้อเสนอแนะอื่นๆ (เพิ่มเติม)		

5. ความเสี่ยงด้านการจัดการเรียนรู้	ระดับความคิดเห็น	
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
5.1 กระบวนการเรียนรู้ด้านวิชาการไม่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ		
ข้อเสนอแนะ:		
5.2 การกำหนดเนื้อหารายวิชาไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร		
ข้อเสนอแนะ:		
5.3 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนต่อคุณภาพการสอนของอาจารย์อยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่ามาตรฐานที่หลักสูตรกำหนด		
ข้อเสนอแนะ:		
5.4 ขาดกระบวนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า คิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์และทำงานร่วมกัน		
ข้อเสนอแนะ:		
5.5 ขาดการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ความรับผิดชอบต่อสังคม และแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง		
ข้อเสนอแนะ:		
5.6 ขาดการบูรณาการนำความรู้ที่ได้จากการวิจัย/บริการวิชาการสู่สังคมไปใช้กับการเรียนการสอน		
ข้อเสนอแนะ:		
5.7 ขาดการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ส่งเสริมการนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในการปฏิบัติงาน		
ข้อเสนอแนะ:		

<u>5. ความเสี่ยงด้านการจัดการเรียนรู้</u> (ต่อ)	ระดับความคิดเห็น	
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
5.8 ขาดการจัดกิจกรรม/โครงการเพื่อพัฒนาศักยภาพ และกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน		
ข้อเสนอแนะ:		
5.9 กระบวนการส่งเสริมกิจกรรมผู้เรียนไม่ครบถ้วนและไม่สอดคล้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สำเร็จการศึกษา		
ข้อเสนอแนะ:		
5.10 ขาดการประเมินผลการจัดกิจกรรม/โครงการ เพื่อนำผลการจัดกิจกรรมมาปรับปรุงการดำเนินงาน		
ข้อเสนอแนะ:		
ข้อเสนอแนะอื่นๆ (เพิ่มเติม)		

6. ความเสี่ยงด้านการบริหารหลักสูตร	**ระดับความคิดเห็น**	
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
6.1 ขาดระบบและกลไกในการพัฒนาและบริหารหลักสูตร		
ข้อเสนอแนะ:		
6.2 ขาดกระบวนการการแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรและคณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตรที่มีคุณสมบัติและจำนวนตามเกณฑ์ของ สกอ.		
ข้อเสนอแนะ:		
6.3 ขาดการแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาหลักสูตรที่เป็นไปตามข้อบังคับของสภามหาวิทยาลัย		
ข้อเสนอแนะ:		
6.4 สัดส่วนจำนวนผู้เรียนต่ออาจารย์ประจำไม่ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ที่กำหนด		
ข้อเสนอแนะ:		
6.5 ขาดการประเมินและปรับปรุงการดำเนินงานของหลักสูตร		
ข้อเสนอแนะ:		
6.6 ขาดการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นนักวิชาการ/วิชาชีพจากภายนอกเป็นกรรมการในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร		
ข้อเสนอแนะ:		
6.7 ขาดการจัดระบบและกลไกการประกันคุณภาพการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาของสกอ./สมศ.		
ข้อเสนอแนะ:		
ข้อเสนอแนะอื่นๆ (เพิ่มเติม)		

7. ความเสี่ยงด้านการให้คำปรึกษา	ระดับความคิดเห็น	
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
7.1 ขาดระบบและกลไกในการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและที่มีประสิทธิภาพของอาจารย์ที่ปรึกษา		
ข้อเสนอแนะ:		
7.2 ขาดการแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อดูแลให้คำปรึกษาทางด้านวิชาการและวิชาชีพแก่ผู้เรียน		
ข้อเสนอแนะ:		
7.3 การแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษามีจำนวนไม่เพียงพอกับจำนวนผู้เรียน		
ข้อเสนอแนะ:		
7.4 ขาดการจัดอาจารย์ที่ปรึกษาให้คำแนะนำด้านกิจกรรมแก่ผู้เรียน		
ข้อเสนอแนะ:		
7.5 ขาดแนวทางสนับสนุนให้อาจารย์เอาใจใส่ ให้ความช่วยเหลือ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามและรับฟังความคิดเห็น		
ข้อเสนอแนะ:		
7.6 ขาดการจัดระบบแนะแนวและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการวางแผนสำหรับอาชีพแก่ผู้เรียน		
ข้อเสนอแนะ:		
7.7 ขาดการจัดระบบการสอนเสริมให้แก่ผู้เรียนที่ต้องการ ความช่วยเหลือด้านการเรียนบางรายวิชา		
ข้อเสนอแนะ:		
ข้อเสนอแนะอื่นๆ (เพิ่มเติม)		

8. ความเสี่ยงด้านการติดตามและประเมินผล	ระดับความคิดเห็น	
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
8.1 ขาดระบบและกลไกในการพัฒนากระบวนการติดตามและประเมินผลการเรียนของผู้เรียน		
ข้อเสนอแนะ:		
8.2 การจัดการสอบประมวลความรู้ในช่วงเวลาที่ไม่เหมาะสม		
ข้อเสนอแนะ:		
8.3 การวัดผลแต่ละรายวิชาไม่สอดคล้องกับเนื้อหาของวิชาที่เรียน และไม่สามารถตรวจสอบได้		
ข้อเสนอแนะ:		
8.4 วิธีประเมินผลการสอนของอาจารย์ไม่มีความชัดเจนตามหลักเกณฑ์		
ข้อเสนอแนะ:		
8.5 ผู้เรียนไม่มีส่วนร่วมในการประเมินผลการศึกษา		
ข้อเสนอแนะ:		
8.6 อาจารย์ใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของหลักสูตรที่ไม่หลากหลายและไม่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ		
ข้อเสนอแนะ:		
8.7 อาจารย์ไม่นำผลการวัดและประเมินกระบวนการเรียน การสอนมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน		
ข้อเสนอแนะ:		
8.8 ขาดการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามมาตรฐานผลการ เรียนรู้ที่กำหนดใน มคอ. 3 และ มคอ. 4 (ถ้ามี) อย่างน้อยร้อยละ 25 ของรายวิชาที่เปิดสอนในแต่ละปีการศึกษา		
ข้อเสนอแนะ:		
ข้อเสนอแนะอื่นๆ (เพิ่มเติม)		

9. ความเสี่ยงด้านคุณภาพของบัณฑิต	ระดับความคิดเห็น	
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
9.1 ขาดระบบและกลไกในการพัฒนาผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยให้มีมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามที่คณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด		
ข้อเสนอแนะ:		
9.2 ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีที่มีผลการประเมินตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ในเกณฑ์ต่ำกว่าร้อยละ 80 ขึ้นไป		
ข้อเสนอแนะ:		
9.3 ผู้สำเร็จการศึกษาที่มีระดับคะแนนภาษาอังกฤษอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่ามาตรฐานที่มหาวิทยาลัยกำหนด		
ข้อเสนอแนะ:		
9.4 ศิษย์เก่าที่สำเร็จการศึกษาในรอบ 3 ปีที่ผ่านมาไม่ได้รับการประกาศเกียรติคุณยกย่องในด้านวิชาการ วิชาชีพ คุณธรรม จริยธรรม กีฬา สุขภาพ ศิลปะและวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อมในระดับชาติหรือนานาชาติ		
ข้อเสนอแนะ:		
9.5 ผู้เรียนปัจจุบันไม่ได้รับรางวัลในระดับชาติหรือนานาชาติภายในรอบ 3 ที่ผ่านมา (ชิ้นงาน)		
ข้อเสนอแนะ:		
9.6 ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีได้งานทำตรงตามสาขาวิชาน้อยกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่มหาวิทยาลัยกำหนด		
ข้อเสนอแนะ:		
9.7 ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีได้รับผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตน้อยกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่มหาวิทยาลัยกำหนด		
ข้อเสนอแนะ:		
9.8 ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีได้รับผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตด้านการสื่อสาร/ภาษาอังกฤษน้อยกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่มหาวิทยาลัยกำหนด		
ข้อเสนอแนะ:		

<u>9. ความเสี่ยงด้านคุณภาพของบัณฑิต</u> (ต่อ)	ระดับความคิดเห็น	
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
9.9 ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีได้รับผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศน้อยกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่มหาวิทยาลัยกำหนด		
ข้อเสนอแนะ:		
9.10 ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีไม่ได้รับข้อมูลการติดต่อสื่อสารต่างๆ จากมหาวิทยาลัย		
ข้อเสนอแนะ:		
ข้อเสนอแนะอื่นๆ (เพิ่มเติม)		

***** ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง *****

ภาคผนวก ซ

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของตัวบ่งชี้ (ข้อคำถาม)

Loading (L) คือ ความแปรปรวนของตัวบ่งชี้ (ข้อคำถาม) ที่อธิบายโดยปัจจัย/ตัวแปรสร้าง L ควรมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.707 (โดยทั่วไป ประมาณ 0.70 ก็พอยอมรับได้) ความเที่ยงของตัวบ่งชี้ (Indicator Reliability) คือ L^2 (0.707^2 = 50%)	Loadings	Indicator Reliability
ส่วนที่ 1 ปัจจัยความเสี่ยงภายนอก		
1. ความเสี่ยงด้านสังคม		
2. มหาวิทยาลัยต้องแข่งขันเพื่อดึงนิสิต เช่น การเปิดหลักสูตร ใหม่ที่ตรงกับความต้องการของนิสิต	0.764	58%
4. ตลาดแรงงานมีความต้องการบัณฑิตที่มีทักษะที่เป็น ลักษณะการบูรณาการระหว่างสองศาสตร์ขึ้นไป	0.747	56%
9. นโยบายของรัฐบาลที่เปิดโอกาสให้มหาวิทยาลัยจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาทำให้แต่ละมหาวิทยาลัย เปิดหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษามากขึ้น	0.695	48%
5. ตลาดแรงงานต้องการแรงงานที่มีคุณภาพสูง เพื่อรองรับ สภาพเศรษฐกิจที่มีการแข่งขันสูง	0.682	47%
6. ขาดการปรับตัวด้านการเตรียมความพร้อมของบุคลากร สู่การเป็นประชาคมอาเซียนและขาดแคลนหรือสูญเสีย บุคลากรที่มีคุณภาพ	0.684	47%
7. หลักสูตรไม่สอดแทรกกฎเกณฑ์ เงื่อนไขต่างๆ ของประเทศประชาคมอาเซียน	0.623	39%
3. มหาวิทยาลัยต้องรับนิสิตจากต่างชาติเพิ่มมากขึ้นเพื่อยกระดับการจัดการศึกษาสู่ระดับสากล	0.617	38%
10. นโยบาย AEC ทำให้การแข่งขันในการศึกษาระดับปริญญาตรีสูงขึ้น	0.614	38%
1. จำนวนนิสิตใหม่ลดน้อยลงไม่เป็นไปตามเป้าหมาย	0.532	28%
8. สถาบันอาชีวศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษาในระดับปริญญาตรีทำให้ผู้เรียนที่จะศึกษาในระดับอุดมศึกษาน้อยลง	0.475	23%
2. ความเสี่ยงด้านเทคโนโลยี		
7. การถูกโจรกรรมข้อมูล การปรับแต่งข้อมูล การถูกบุกรุกข้อมูลจากผู้ไม่ประสงค์ดี	0.800	64%
8. ไวรัสคอมพิวเตอร์ทำลายระบบฐานข้อมูล	0.749	56%
2. การเลือกใช้เทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสม และความผิดพลาดของเทคโนโลยี	0.728	53%
5. ความเสี่ยงของ Big Data เนื่องจากปัจจุบันมีข้อมูลจำนวนมาก ดังนั้น จึงมีความเสี่ยงเรื่องการนำข้อมูลที่ น่าเชื่อถือได้มาใช้	0.727	53%
3. ผู้สอนและผู้เรียนขาดความรู้และความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา	0.724	52%
1. เทคโนโลยีที่นำมาใช้ล้าสมัย เนื่องจากมีเทคโนโลยีใหม่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว	0.694	48%
4. การเผยแพร่ข่าวเชิงลบเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยผ่านสื่อออนไลน์ (Social Media)	0.695	48%
6. ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้การประชาสัมพันธ์มีช่องทางที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น	0.646	42%

Loading (L) คือ ความแปรปรวนของตัวบ่งชี้ (ข้อคำถาม) ที่อธิบายโดยปัจจัย/ตัวแปรสร้าง L ควรมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.707 (โดยทั่วไป ประมาณ 0.70 ก็พอยอมรับได้) ความเที่ยงของตัวบ่งชี้ (Indicator Reliability) คือ L^2 (0.707^2 = 50%)	Loadings	Indicator Reliability
3. ความเสี่ยงด้านเศรษฐกิจ		
4. แนวโน้มการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศอาเซียนส่งผลกระทบต่อการจ้างงาน	0.827	68%
5. สภาวะทางเศรษฐกิจทำให้มหาวิทยาลัยได้รับงบประมาณไม่เป็นไปตามเป้าหมาย	0.813	66%
3. มีการพัฒนาเศรษฐกิจและเทคโนโลยีด้วยการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคอุตสาหกรรม เช่น การให้คำปรึกษา การซื้อ-ขายนวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์ การทำการทดลองและการทำวิจัยร่วมกันยังไม่เพียง	0.806	65%
2. ค่าครองชีพ ปรับตัวสูงขึ้น ดังนั้น อัตราส่วนเงินเดือนเริ่มต้นมาตรฐาน อัตราการเพิ่มของค่าดำเนินงาน เงินเดือน เงินชดเชยของบุคลากร จึงต้องมีการปรับตัวให้เท่ากับหรือ สูงกว่าตลาดแรงงาน	0.786	62%
1. เศรษฐกิจตกต่ำอาจมีผลกระทบต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งลูกเข้าเรียนสถาบันที่มีค่าเล่าเรียนสูง	0.767	59%
4. ความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม		
2. การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) เกิดภัยธรรมชาติ เช่น แผ่นดินไหว วาตภัย อุทกภัย	0.873	76%
3. อุบัติภัยที่ไม่สามารถคาดการณ์ได้ เช่น อัคคีภัย อุบัติเหตุต่างๆ ภายในมหาวิทยาลัย	0.869	76%
4. ประเทศประสบปัญหาวิกฤตด้านพลังงาน เช่น น้ำ ไฟ น้ำมัน	0.872	76%
5. การระบาดของโรคอุบัติใหม่ที่ยังมีการค้นพบวิธีรักษาได้ไม่ทันท่วงที เช่น ไว้รัส H1N1 (ไข้หวัดสายพันธุ์ใหม่ 2009) และไวรัสโคโรน่า สายพันธุ์ใหม่ 2012 ซึ่งทำให้ท้องเสียเฉียบพลัน	0.860	74%
1. สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ เช่น มลพิษทางเสียง มลพิษทางอากาศ ปัญหาที่เกิดจากขยะ	0.766	59%
5. ความเสี่ยงด้านการเมืองและกฎหมาย		
7. การเมืองไม่มีเสถียรภาพส่งผลให้นโยบายด้านการศึกษาเปลี่ยนแปลงบ่อย ขาดความต่อเนื่องในการบริหารจัดการ	0.796	63%
6. การเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบต่างๆ ส่งผลให้การดำเนินการที่กำหนดไว้ไม่สอดคล้องกับระเบียบใหม่	0.768	59%
8. การแทรกแซงจากองค์กรอิสระและหน่วยงานภาครัฐของนักการเมืองต่อการบริหารจัดการมหาวิทยาลัย	0.757	57%
5. กฎระเบียบ ข้อบังคับล้าสมัย ไม่ทันการเปลี่ยนแปลง	0.725	53%
2. หน่วยงานที่กำกับมหาวิทยาลัย (สกอ. และสมศ.) เปลี่ยนกฎเกณฑ์ ข้อบังคับที่สูงขึ้น และบ่อยครั้งจึงส่งผลให้หน่วยงานต้องปรับเปลี่ยนแผนการดำเนินงานตลอดเวลา	0.719	52%

Loading (L) คือ ความแปรปรวนของตัวบ่งชี้ (ข้อคำถาม) ที่อธิบายโดยปัจจัย/ตัวแปรสร้าง L ควรมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.707 (โดยทั่วไป ประมาณ 0.70 ก็พอยอมรับได้) ความเที่ยงของตัวบ่งชี้ (Indicator Reliability) คือ L^2 (0.707^2 = 50%)	Loadings	Indicator Reliability
3. การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่เกิดจากการกระทำของประชาชน เช่น การชุมนุม การประท้วง เป็นต้น	0.717	51%
4. การสนับสนุนให้มหาวิทยาลัยมีอิสระและมีการแข่งขันอย่างเสรี	0.714	51%
1. รัฐบาลออกกฎระเบียบเอื้อให้กับคู่แข่งต่างชาติเข้ามาในประเทศมากขึ้น	0.568	32%
ส่วนที่ 2 ปัจจัยความเสี่ยงภายใน		
1. ความเสี่ยงด้านหลักสูตร		
7. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน	0.878	77%
8. การกำหนดหลักสูตรไม่มีความเหมาะสมกับความต้องการในการประกอบอาชีพของบัณฑิต	0.867	75%
9. การกำหนดหลักสูตรไม่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและสังคม	0.867	75%
10. การกำหนดรายละเอียดของรายวิชาไม่เหมาะสมและไม่ครอบคลุมบริบทของหลักสูตร	0.866	75%
3. จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรไม่เหมาะสมกับการศึกษาของหลักสูตร	0.855	73%
5. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรไม่ตรงกับความต้องการของผู้เรียน	0.846	72%
2. แผนการศึกษาไม่สามารถทำให้ผู้เรียนสำเร็จการศึกษาได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด	0.838	70%
4. ระยะเวลาการศึกษาไม่สอดคล้องกับการจัดการเรียนด้านวิชาการ และหลักสูตรเสริม	0.826	68%
6. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรยังไม่เน้นให้ผู้เรียนใฝ่เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องและยังมีการฝึกทักษะอาชีพที่ไม่เพียงพอ	0.800	64%
1. โครงสร้างหลักสูตรไม่เหมาะสมและไม่ครอบคลุมบริบทของหลักสูตร	0.790	62%
2. ความเสี่ยงด้านผู้เรียน		
2. ระบบการสอบคัดเลือกผู้เรียนที่ต้องการเข้าศึกษาต่อไม่เป็นไปตามแผนการรับของหลักสูตร	0.868	75%
1. ระบบในการพัฒนาผู้เรียนที่รับเข้าศึกษาต่อไม่เป็นไปตามแผนการรับของหลักสูตร	0.862	74%
5. มีผู้เรียนสมัครเข้าศึกษาต่อจำนวนน้อยไม่เป็นไปตามแผนการรับของหลักสูตร	0.810	66%
3. ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานไม่ตรงตามคุณสมบัติที่หลักสูตรกำหนดแต่มหาวิทยาลัยให้โอกาสในการศึกษา	0.781	61%
4. ระยะเวลาในการเปิดรับสมัครเข้าศึกษาต่อไม่เหมาะสม	0.777	60%
6. ช่องทางการประชาสัมพันธ์การรับสมัครเข้าศึกษาต่อไม่หลากหลายและไม่ทั่วถึงผู้ที่สนใจเข้าศึกษาต่อ	0.709	50%
3. ความเสี่ยงด้านคณาจารย์		
4. อาจารย์ประจำไม่ได้รับการพัฒนาทางวิชาการ และ/หรือวิชาชีพ อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง	0.864	75%
1. ระบบการคัดเลือกอาจารย์ที่ไม่โปร่งใส และไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของมหาวิทยาลัย	0.861	74%

Loading (L) คือ ความแปรปรวนของตัวบ่งชี้ (ข้อคำถาม) ที่อธิบายโดยปัจจัย/ตัวแปรสร้าง L ควรมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.707 (โดยทั่วไป ประมาณ 0.70 ก็พอยอมรับได้) ความเที่ยงของตัวบ่งชี้ (Indicator Reliability) คือ L^2 (0.707^2 = 50%)	Loadings	Indicator Reliability
3. ขาดแนวทางการพัฒนาอาจารย์ใหม่ทุกคนให้ได้รับการปฐมนิเทศหรือคำแนะนำด้านปรัชญา วัตถุประสงค์ของหลักสูตร	0.858	74%
2. อาจารย์ประจำหลักสูตรไม่มีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อวางแผน ติดตาม และทบทวนการดำเนินงานหลักสูตร	0.853	73%
5. ขาดนโยบายในการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และสามารถถ่ายทอดประสบการณ์/เป็น แบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนในรายวิชาต่างๆ	0.848	72%
8. อาจารย์ผู้สอนไม่มีคุณวุฒิตรงตามสาขาวิชาที่สอนขาดอาจารย์มีประสบการณ์ และความชำนาญเฉพาะทาง	0.840	71%
9. อาจารย์ขาดคุณธรรม จริยธรรม และไม่ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพของคณาจารย์	0.824	68%
6. สัดส่วนอาจารย์ที่มีคุณวุฒิปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอกหรือเทียบเท่าต่ออาจารย์ประจำไม่เป็นตามเกณฑ์ที่กำหนด	0.821	67%
7. ส่วนอาจารย์ประจำที่ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์หรือเทียบเท่าต่อ อาจารย์ประจำไม่เป็นตามเกณฑ์ที่กำหนด	0.772	60%
4. ความเสี่ยงด้านทรัพยากรสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้		
6. ตำรา เอกสารประกอบการเรียนการสอน และตำราแต่ละรายวิชามีไม่เพียงพอในแต่ละรายวิชา	0.855	73%
5. วัสดุ ครุภัณฑ์ เครื่องมือ และอุปกรณ์การศึกษาเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ที่ไม่หลากหลาย และไม่เพียงพอกับรายวิชา	0.846	72%
1. การจัดสภาพแวดล้อมในสถาบัน อาคารสถานที่ สถานที่พักผ่อน หอพักไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน	0.827	68%
7. วารสารและนิตยสาร หนังสือและตำราในห้องสมุดไม่ทันสมัยและไม่เพียงพอ	0.819	67%
2. การจัดสรรทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนไม่เพียงพอ และไม่หลากลาย	0.806	65%
4. อุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยีประกอบการเรียนการสอนเครื่องคอมพิวเตอร์และระบบเครือข่ายยังไม่ทันสมัยและไม่ เพียงพอต่อการเรียนรู้	0.809	65%
3. ขาดแหล่งการเรียนรู้สำหรับการเรียนการสอนที่หลากหลายนอกสถานศึกษาหรือห้องเรียน	0.797	64%
9. การจัดสถานที่อำนวยความสะดวกอื่นๆ เช่น ห้องอาหาร ห้องสุขา มุมพักผ่อน และสนามกีฬาไม่เพียงพอต่อ ความต้องการของผู้เรียน	0.780	61%
8. แหล่งศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ห้องสมุด ห้องอินเทอร์เน็ต ซึ่งเปิดให้บริการและอำนวยความสะดวกอย่างเพียงพอ	0.718	52%
5. ความเสี่ยงด้านการจัดการเรียนรู้		
4. ขาดกระบวนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า คิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์และทำงานร่วมกัน	0.885	78%

Loading (L) คือ ความแปรปรวนของตัวบ่งชี้ (ข้อคำถาม) ที่อธิบายโดยปัจจัย/ตัวแปรสร้าง L ควรมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.707 (โดยทั่วไป ประมาณ 0.70 ก็พอยอมรับได้) ความเที่ยงของตัวบ่งชี้ (Indicator Reliability) คือ L^2 (0.707^2 = 50%)	Loadings	Indicator Reliability
7. ขาดการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ส่งเสริมการนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในการปฏิบัติงาน	0.882	78%
3. ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนต่อคุณภาพการสอนของอาจารย์อยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่ามาตรฐานที่หลักสูตรกำหนด	0.880	77%
8. ขาดการจัดกิจกรรม/โครงการเพื่อพัฒนาศักยภาพ และกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน	0.872	76%
6. ขาดการบูรณาการนำความรู้ที่ได้จากการวิจัย/บริการวิชาการสู่สังคมไปใช้กับการเรียนการสอน	0.860	74%
9. กระบวนการส่งเสริมกิจกรรมผู้เรียนไม่ครบถ้วนและไม่สอดคล้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สำเร็จการศึกษา	0.854	73%
1. กระบวนการเรียนรู้ด้านวิชาการไม่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	0.847	72%
2. การกำหนดเนื้อหารายวิชาไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร	0.844	71%
10. ขาดการประเมินผลการจัดกิจกรรม/โครงการ เพื่อนำผลการจัดกิจกรรมมาปรับปรุงการดำเนินงาน	0.812	66%
5. ขาดการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ความรับผิดชอบต่อสังคม และแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง	0.800	64%
6. ความเสี่ยงด้านการบริหารหลักสูตร		
3. ขาดการแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาหลักสูตรที่เป็นไปตามข้อบังคับของสภามหาวิทยาลัย	0.864	75%
9. ขาดการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นนักวิชาการ/วิชาชีพจากภายนอกเป็นกรรมการในการพัฒนาและ ปรับปรุงหลักสูตร	0.846	72%
2. ขาดกระบวนการการแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรและคณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตรที่มีคุณสมบัติและ จำนวนตามเกณฑ์ของ สกอ.	0.843	71%
8. ขาดการประเมินและปรับปรุงการดำเนินงานของหลักสูตร	0.834	70%
1. ขาดระบบและกลไกในการพัฒนาและบริหารหลักสูตร	0.832	69%
10. ขาดการจัดระบบและกลไกการประกันคุณภาพการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยตามเกณฑ์มาตรฐาน การศึกษาของสกอ./สมศ.	0.797	64%
6. สัดส่วนจำนวนผู้เรียนต่ออาจารย์ประจำไม่ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ที่กำหนด	0.790	62%
7. ขาดการพัฒนาและเผยแพร่หลักสูตรหลักสูตรให้สาธารณะชนรับทราบผ่านช่องทางต่างๆ	0.790	62%
4. อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และอาจารย์ประจำหลักสูตรมีไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการหลักสูตร	0.757	57%
5. มีการจัดมาตรฐานการเรียนและคุณภาพการศึกษาตาม เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรปริญญาตรี และ กพ. ให้การ รับรอง	0.581	34%
7. ความเสี่ยงด้านการให้คำปรึกษา		
5. ขาดแนวทางสนับสนุนให้อาจารย์เอาใจใส่ ให้ความช่วยเหลือ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามและรับฟังความคิดเห็น	0.904	82%

Loading (L) คือ ความแปรปรวนของตัวบ่งชี้ (ข้อคำถาม) ที่อธิบายโดยปัจจัย/ตัวแปรสร้าง L ควรมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.707 (โดยทั่วไป ประมาณ 0.70 ก็พอยอมรับได้) ความเที่ยงของตัวบ่งชี้ (Indicator Reliability) คือ L^2 (0.707^2 = 50%)	Loadings	Indicator Reliability
4. ขาดการจัดอาจารย์ที่ปรึกษาให้คำแนะนำด้านกิจกรรมแก่ผู้เรียน	0.897	80%
6. ขาดการจัดระบบแนะแนวและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการวางแผนสำหรับอาชีพแก่ผู้เรียน	0.877	77%
2. ขาดการแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อดูแลให้คำปรึกษาทางด้านวิชาการและวิชาชีพแก่ผู้เรียน	0.870	76%
7. ขาดการจัดระบบการสอนเสริมให้แก่ผู้เรียนที่ต้องการ ความช่วยเหลือด้านการเรียนบางรายวิชา	0.869	76%
1. ขาดระบบและกลไกในการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและที่มีประสิทธิภาพของอาจารย์ที่ปรึกษา	0.854	73%
3. การแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษามีจำนวนไม่เพียงพอกับจำนวนผู้เรียน	0.842	71%
8. ความเสี่ยงด้านการติดตามและประเมินผล		
4. วิธีประเมินผลการสอนของอาจารย์ไม่มีความชัดเจนตามหลักเกณฑ์	0.901	81%
3. การวัดผลแต่ละรายวิชาไม่สอดคล้องกับเนื้อหาของวิชาที่เรียน และไม่สามารถตรวจสอบได้	0.860	74%
6. อาจารย์ใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของหลักสูตรที่ไม่หลากหลายและไม่เหมาะสม กับเนื้อหาวิชา ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ	0.861	74%
7. อาจารย์ไม่นำผลการวัดและประเมินกระบวนการเรียน การสอนมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน	0.844	71%
8. ขาดการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามมาตรฐานผลการ เรียนรู้ที่กำหนดใน มคอ. 3 และ มคอ. 4 (ถ้ามี) อย่างน้อยร้อยละ 25 ของรายวิชาที่เปิดสอนในแต่ละปีการศึกษา	0.828	69%
2. การจัดการสอบประมวลความรู้ในช่วงเวลาที่ไม่เหมาะสม	0.813	66%
5. ผู้เรียนไม่มีส่วนร่วมในการประเมินผลการศึกษา	0.800	64%
1. ขาดระบบและกลไกในการพัฒนากระบวนการติดตามและประเมินผลการเรียนของผู้เรียน	0.755	57%
9. ความเสี่ยงด้านคุณภาพของบัณฑิต		
6. ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีได้งานทำตรงตามสาขาวิชาน้อยกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่มหาวิทยาลัยกำหนด	0.867	75%
7. ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีได้รับผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตน้อยกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ มหาวิทยาลัยกำหนด	0.848	72%
9. ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีได้รับผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตด้านการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศน้อยกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่มหาวิทยาลัยกำหนด	0.807	65%
4. ศิษย์เก่าที่สำเร็จการศึกษาในรอบ 3 ปีที่ผ่านมาไม่ได้รับการประกาศเกียรติคุณยกย่องในด้านวิชาการ วิชาชีพ คุณธรรม จริยธรรม กีฬา สุขภาพ ศิลปะและวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อมในระดับชาติหรือนานาชาติ	0.765	59%
5. ผู้เรียนปัจจุบันไม่ได้รับรางวัลในระดับชาติหรือนานาชาติภายในรอบ 3 ที่ผ่านมา (ชิ้นงาน)	0.752	57%
8. ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีได้รับผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตด้านการสื่อสาร/ภาษาอังกฤษ น้อยกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่มหาวิทยาลัยกำหนด	0.714	51%

Loading (L) คือ ความแปรปรวนของตัวบ่งชี้ (ข้อคำถาม) ที่อธิบายโดยปัจจัย/ตัวแปรสร้าง L ควรมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.707 (โดยทั่วไป ประมาณ 0.70 ก็พอยอมรับได้) ความเที่ยงของตัวบ่งชี้ (Indicator Reliability) คือ L^2 (0.707^2 = 50%)	Loadings	Indicator Reliability
10. ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีไม่ได้รับข้อมูลการติดต่อสื่อสารต่างๆ จากมหาวิทยาลัย	0.699	49%
1. ขาดระบบและกลไกในการพัฒนาผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยให้มีมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามที่คณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด	0.679	46%
2. ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีที่มีผลการประเมินตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ในเกณฑ์ต่ำกว่าร้อยละ 80 ขึ้นไป	0.658	43%
3. ผู้สำเร็จการศึกษาที่มีระดับคะแนนภาษาอังกฤษอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่ามาตรฐานที่มหาวิทยาลัยกำหนด	0.624	39%

ภาคผนวก ณ

รายนามกลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม

รายนามกลุ่มตัวอย่าง
เข้าร่วมการสนทนากลุ่มสำหรับการพัฒนาเครื่องมือเพื่อการวิจัย

1. **อาจารย์ ดร.วิมลวรรณ เลิศวงศ์เผ่าพันธ์**

   ตำแหน่ง รองคณบดีฝ่ายพัฒนาศักยภาพนิสิตและวิเทศสัมพันธ์

   สถานที่ทำงาน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

   ประสบการณ์ - คณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
   - คณะกรรมการบริหารความเสี่ยง คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2. **ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐะณุพงศ์ ศรีกาฬสินธุ์**

   ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำคณะนวัตกรรมและสื่อสารสังคม

   สถานที่ทำงาน คณะนวัตกรรมและสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

   ประสบการณ์ - คณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา คณะนวัตกรรมและสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
   - คณะกรรมการบริหารความเสี่ยง คณะนวัตกรรมและสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

3. **ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภานุวัฒน์ ศิรินุพงศ์**

   ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์

   สถานที่ทำงาน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

   ประสบการณ์ - คณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
   - คณะกรรมการบริหารความเสี่ยง คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

4. **ดร.ดลภิวัฒน์ ปรีดาวิภาต**

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ บริษัทธนาพัฒน์พร็อพเพอร์ตี้ ดิเวลล็อปเมนท์ จำกัด (มหาชน)
นายกสมาคมศิษย์เก่า มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

สถานที่ทำงาน บริษัทธนาพัฒน์พร็อพเพอร์ตี้ ดิเวลล็อปเมนท์ จำกัด (มหาชน)

ประสบการณ์
- กรรมการบริหารบริษัทธนาพัฒน์พร็อพเพอร์ตี้ ดิเวลล็อปเมนท์ จำกัด (มหาชน)
- กรรมการบริหาร บริษัท ทีเอ็นพี เอสเตท จำกัด
- กรรมการสมาคมศิษย์เก่า มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

5. **อาจารย์ ดร.ประภาศรี พรหมประกาย**

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำ

สถานที่ทำงาน สำนักพัฒนาคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

ประสบการณ์
- ผู้ประเมินคุณภาพภายในสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
- ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
- คณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
- คณะทำงานประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
- คณะกรรมการบริหารความเสี่ยง สำนักพัฒนาคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
- คณะอนุกรรมการดำเนินกิจกรรมการสอนที่มุ่งเน้นความรู้คู่คุณธรรม และการสอดแทรกจริยธรรมในการสอน เครือข่ายสถาบันอุดมศึกษาเขตภาคกลางเพื่อพัฒนาบัณฑิตอุดมคติไทย

ภาคผนวก ญ

สรุปผลการสนทนากลุ่ม

สรุปผลการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion Technique)

เพื่อประกอบการพัฒนาเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ของ นายจักรกฤษณ์ โปณะทอง อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษาและการอุดมศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

วันอาทิตย์ที่ 19 มีนาคม 2560 เวลา 13.00 – 16.30 น.

ณ ห้องประชุมสาขาวิชาการอุดมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

****

กำหนดการสนทนากลุ่ม

เวลา 13.00 น. - ผู้ทรงคุณวุฒิพร้อมกัน ณ ห้องประชุมสาขาวิชาการอุดมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ผู้วิจัยแนะนำตัว คณาจารย์ และผู้ทรงคุณวุฒิที่ร่วมสนทนากลุ่ม
- ผู้วิจัยสรุปภาพรวมการดำเนินการวิจัยพอสังเขป และรายงานสรุปผลการวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีครินทรวิโรฒ

เวลา 13.30 น. - ดำเนินการสนทนากลุ่มตาม (ร่าง) รูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ตามแบบสนทนากลุ่ม พร้อมขอข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

เวลา 16.30 น. - ผู้วิจัยสรุป รูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จากการสนทนากลุ่ม
- ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิ และปิดการสนทนากลุ่ม

รายนามผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

การวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ของ นายจักรกฤษณ์ โปณะทอง อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษาและการอุดมศึกษา

วันอาทิตย์ที่ 19 มีนาคม 2560 เวลา 13.00 – 16.30 น.

ณ ห้องประชุมสาขาวิชาการอุดมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

****

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม

1. ดร.วิมลวรรณ เลิศวงศ์เผ่าพันธ์
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐะณุพงศ์ ศรีกาฬสินธุ์
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภานุวัฒน์ ศิรินุพงศ์
4. ดร.ดลภิวัฒน์ ปรีดาวิภาต
5. ดร.ประภาศรี พรหมประกาย

รายนามที่ปรึกษาการวิจัย

รองศาสตราจารย์วัฒนา สุนทรธัย

รายนามผู้ที่ร่วมการสนทนากลุ่ม

1. ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง (ผู้วิจัย)
2. อาจารย์อาทิตยา โปณะทอง (ผู้บันทึกการสนทนากลุ่ม)

เริ่มการสนทนากลุ่ม เวลา 13.00 น.

ระเบียบวาระที่ 1 เรื่องแจ้งที่ประชุมทราบ

วาระที่ 1.1 การขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

ผู้วิจัยแจ้งที่ประชุมว่า คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินวิโรฒได้อนุมัติทุนสนับสนุนการทำวิจัยให้แก่คณาจารย์จากเงินรายได้มหาวิทยาลัย (รายได้คณะศึกษาศาสตร์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประจำปีงบประมาณ 2559 สัญญาเลขที่ 146/2559 ให้ทำวิจัยเรื่อง "การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ" เพื่อให้การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัยมีคุณภาพตามขั้นตอนการวิจัยจึงจำเป็นต้องจัดการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion Technique) ขึ้นเพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้ได้รูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยผู้วิจัยได้เรียนเชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกและภายในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 5 ท่านเป็นผู้พิจารณาและได้ดำเนินการทำจดหมายขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัยมายังผู้ทรงคุณวุฒิ และเพื่อขออนุมัติการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion Technique) ในครั้งนี้

สรุปผล ที่ประชุมรับทราบ

วาระที่ 1.2 การแจ้งผลการประเมินหลักสูตร

ผู้วิจัยแจ้งที่ประชุมว่า ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารจัดการความเสี่ยงมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการร่างรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยเลือกใช้โมเดลสมการโครงสร้างแบบ PLS-SEM จากการศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประกอบด้วย 14 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านสังคม ด้านเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการเมืองและกฎหมาย ด้านหลักสูตร ด้านผู้เรียน ด้านคณาจารย์ ด้านทรัพยากรสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการให้คำปรึกษา ด้านการติดตามและประเมินผล และด้านคุณภาพของบัณฑิต ผลการตรวจสอบคุณภาพ พบว่า ทุกองค์ประกอบมีคุณภาพผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

สรุปผล ที่ประชุมรับทราบ

วาระที่ 1.3 วัตถุประสงค์ และวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion Technique) เพื่อประกอบการทำวิจัย

ผู้วิจัยแจ้งที่ประชุมว่า การวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีวัตถุประสงค์และวิธีการในการสนทนากลุ่ม ดังนี้

วัตถุประสงค์ของสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion Technique) จากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกและภายในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 5 คน คือ การพิจารณารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ผ่านเกณฑ์คุณภาพตามขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีจำนวน 14 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านสังคม ด้านเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการเมืองและกฎหมาย ด้านหลักสูตร ด้านผู้เรียน ด้านคณาจารย์ ด้านทรัพยากรสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการให้คำปรึกษา ด้านการติดตามและประเมินผล และด้านคุณภาพของบัณฑิต รวมจำนวน 100 ตัวบ่งชี้

วิธีการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยแนะนำผู้ดำเนินการสนทนากลุ่มและผู้ร่วมสนทนากลุ่มทุกท่าน แจ้งความมุ่งหมายในการสนทนากลุ่ม พิจารณาผู้ทำหน้าที่ประธานในการสนทนากลุ่ม รายงานสรุปผลการวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารจัดการความเสี่ยง อธิบายวิธีการที่จะใช้ในการบันทึกการสนทนากลุ่ม ดำเนินการตามวาระการสนทนากลุ่ม พิจารณารูปแบบและหารือประเด็นอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องตามแนวทางการสนทนากลุ่มที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ และการปิดการสนทนากลุ่ม โดยบอกให้ผู้เข้าร่วมการสนทนาทราบว่าสมาชิกทุกคนจะได้รับสำเนาคำตอบของสมาชิกและกล่าวขอบคุณในการมาร่วมการสนทนากลุ่ม

สรุปผล ที่ประชุมรับทราบ

ระเบียบวาระที่ 2 เรื่องเสนอเพื่อพิจารณา

วาระที่ 2.1 การแต่งตั้งประธานในที่ประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ผู้วิจัยเสนอต่อที่ประชุมว่า เพื่อให้การประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ในการประกอบการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ งานวิจัยของ ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษาและการอุดมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีความสมบูรณ์จะต้องมีผู้ทำหน้าที่ประธานในที่ประชุม ดังนั้น จึงขอเสนอให้ที่ประชุมได้พิจารณาผู้ทำหน้าที่ประธานในที่ประชุมครั้งนี้ โดยผู้วิจัยได้ทำหน้าที่เลขานุการในครั้งนี้

สรุปผล ที่ประชุมมีมติให้ ดร.ดลภิวัฒน์ ปรีดาวิภาต ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกทำหน้าที่เป็นประธานการสนทนากลุ่มในครั้งนี้

วาระที่ 2.2 การพิจารณารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้วิจัย เสนอต่อที่ประชุมว่า เพื่อให้การทำวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเป็นไปตามขั้นตอนการวิจัยตามที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ จึงขอเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้โปรดพิจารณา (ร่าง) รูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ตามที่ผู้วิจัยได้เสนอมาด้วยในครั้งนี้ ที่ประชุมเห็นว่า จำนวนตัวบ่งชี้ทั้งหมดมีจำนวนมากเกินไปควรพิจารณาจำนวนตัวบ่งชี้ให้เหลือจำนวนที่เหมาะสม และได้กำหนดให้มีจำนวนตัวบ่งชี้ในแต่ละองค์ประกอบเท่ากัน จึงพิจารณาคัดกรองให้มีความเหมาะสม และกำหนดให้เหลือองค์ประกอบละ 5 ตัวบ่งชี้ โดยขอให้ที่ประชุมเพิ่มจำนวนตัวบ่งชี้ในด้านสังคมเพิ่มอีก 1 ตัวบ่งชี้ ซึ่งแต่เดิมมีตัวบ่งชี้ที่ผ่านคุณภาพเพียง 4 ตัว

จากนั้น ที่ประชุมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ได้ทำการวิเคราะห์รูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒร่วมกันแล้วมีข้อสรุป ดังนี้

ด้านที่	รูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	จำนวนตัวบ่งชี้ก่อนการสนทนากลุ่ม	จำนวนตัวบ่งชี้หลังการสนทนากลุ่ม
1	ด้านสังคม	4	5
2	ด้านเทคโนโลยี	7	5
3	ด้านเศรษฐกิจ	5	5
4	ด้านสิ่งแวดล้อม	5	5
5	ด้านการเมือง/กฎหมาย	6	5
6	ด้านหลักสูตร	10	5
7	ด้านผู้เรียน	6	5
8	ด้านคณาจารย์	9	5
9	ด้านทรัพยากรสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้	9	5
10	ด้านการจัดการเรียนรู้	10	5
11	ด้านการบริหารหลักสูตร	7	5
12	ด้านการให้คำปรึกษา	7	5
13	ด้านการติดตามและประเมินผล	8	5
14	ด้านคุณภาพของบัณฑิต	10	5
	รวม	**100**	**70**

จากผลการพิจารณาผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่า จำนวนรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ก่อนการสนทนากลุ่มมีจำนวน 14 องค์ประกอบ 100 ตัวบ่งชี้ เมื่อสนทนากลุ่มแล้ว พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มี 14 องค์ประกอบ 70 ตัวบ่งชี้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 ปัจจัยความเสี่ยงภายนอก

1. ปัจจัยด้านสังคม
1. มหาวิทยาลัยต้องแข่งขันเพื่อดึงนิสิต เช่น การเปิดหลักสูตร ใหม่ที่ตรงกับความต้องการของนิสิต
2. ตลาดแรงงานมีความต้องการบัณฑิตที่มีทักษะที่เป็น ลักษณะการบูรณาการระหว่างสองศาสตร์ขึ้นไป
3. นโยบายของรัฐบาลที่เปิดโอกาสให้มหาวิทยาลัยจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาทำให้แต่ละมหาวิทยาลัยเปิดหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษามากขึ้น
4. ตลาดแรงงานต้องการแรงงานที่มีคุณภาพสูง เพื่อรองรับ สภาพเศรษฐกิจที่มีการแข่งขันสูง
5. ขาดการปรับตัวด้านการเตรียมความพร้อมของบุคลากร สู่การเป็นประชาคมอาเซียนและขาดแคลนหรือสูญเสียบุคลากรที่มีคุณภาพ

2. ปัจจัยด้านเทคโนโลยี
1. การถูกโจรกรรมข้อมูล การปรับแต่งข้อมูล การถูกบุกรุกข้อมูลจากผู้ไม่ประสงค์ดี
2. ไวรัสคอมพิวเตอร์ทำลายระบบฐานข้อมูล
3. การเลือกใช้เทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสม และความผิดพลาดของเทคโนโลยี
4. ความเสี่ยงของ Big Data เนื่องจากปัจจุบันมีข้อมูลจำนวนมาก ดังนั้น จึงมีความเสี่ยงเรื่องการนำข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้มาใช้
5. ผู้สอนและผู้เรียนขาดความรู้และความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา

3. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ
1. แนวโน้มการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศอาเซียนส่งผลกระทบต่อการจ้างงาน
2. สภาวะทางเศรษฐกิจทำให้มหาวิทยาลัยได้รับงบประมาณไม่เป็นไปตามเป้าหมาย
3. มีการพัฒนาเศรษฐกิจและเทคโนโลยีด้วยการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคอุตสาหกรรม เช่น การให้คำปรึกษา การซื้อขายนวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์ การทำการทดลองและการทำวิจัยร่วมกันยังไม่เพียงพอ
4. ค่าครองชีพ ปรับตัวสูงขึ้น ดังนั้น อัตราส่วนเงินเดือนเริ่มต้นมาตรฐาน อัตราการเพิ่มของค่าดำเนินงาน เงินเดือน เงินชดเชยของบุคลากร จึงต้องมีการปรับตัวให้เท่ากับหรือสูงกว่าตลาดแรงงาน
5. เศรษฐกิจตกต่ำอาจมีผลกระทบต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งลูกเข้าเรียนสถาบันที่มีค่าเล่าเรียนสูง

4. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม
1. การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) เกิดภัยธรรมชาติ เช่น แผ่นดินไหว วาตภัย อุทกภัย
2. อุบัติภัยที่ไม่สามารถคาดการณ์ได้ เช่น อัคคีภัย อุบัติเหตุต่างๆ ภายในมหาวิทยาลัย
3. ประเทศประสบปัญหาวิกฤตด้านพลังงาน เช่น น้ำ ไฟ น้ำมัน
4. การระบาดของโรคอุบัติใหม่ที่ยังมีการค้นพบวิธีรักษาได้ไม่ทันท่วงที เช่น ไวรัส H1N1 (ไข้หวัดสายพันธุ์ใหม่ 2009) และไวรัสโคโรน่า สายพันธุ์ใหม่ 2012 ซึ่งทำให้ท้องเสียเฉียบพลัน
5. สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ เช่น มลพิษทางเสียง มลพิษทางอากาศ ปัญหาที่เกิดจากขยะ

5. ปัจจัยด้านการเมืองและกฎหมาย
1. การเมืองไม่มีเสถียรภาพส่งผลให้นโยบายด้านการศึกษาเปลี่ยนแปลงบ่อย ขาดความต่อเนื่องในการบริหารจัดการ
2. การเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบต่างๆ ส่งผลให้การดำเนินการที่กำหนดไว้ไม่สอดคล้องกับระเบียบใหม่
3. การแทรกแซงจากองค์กรอิสระและหน่วยงานภาครัฐของนักการเมืองต่อการบริหารจัดการมหาวิทยาลัย
4. กฎระเบียบ ข้อบังคับล้าสมัย ไม่ทันการเปลี่ยนแปลง
5. หน่วยงานที่กำกับมหาวิทยาลัย (สกอ. และสมศ.) เปลี่ยนกฎเกณฑ์ ข้อบังคับที่สูงขึ้น และบ่อยครั้ง จึงส่งผลให้หน่วยงานต้องปรับเปลี่ยนแผนการดำเนินงานตลอดเวลา

ส่วนที่ 2 ปัจจัยความเสี่ยงภายใน

1. ปัจจัยด้านหลักสูตร
1. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน
2. การกำหนดหลักสูตรไม่มีความเหมาะสมกับความต้องการในการประกอบอาชีพของบัณฑิต
3. การกำหนดหลักสูตรไม่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและสังคม
4. การกำหนดรายละเอียดของรายวิชาไม่เหมาะสมและไม่ครอบคลุมบริบทของหลักสูตร
5. จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรไม่เหมาะสมกับการศึกษาของหลักสูตร

2. ปัจจัยด้านผู้เรียน
1. ระบบการสอบคัดเลือกผู้เรียนที่ต้องการเข้าศึกษาต่อไม่เป็นไปตามแผนการรับของหลักสูตร
2. ระบบในการพัฒนาผู้เรียนที่รับเข้าศึกษาต่อไม่เป็นไปตามแผนการรับของหลักสูตร
3. มีผู้เรียนสมัครเข้าศึกษาต่อจำนวนน้อยไม่เป็นไปตามแผนการรับของหลักสูตร
4. ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานไม่ตรงตามคุณสมบัติที่หลักสูตรกำหนดแต่มหาวิทยาลัยให้โอกาสในการศึกษา
5. ระยะเวลาในการเปิดรับสมัครเข้าศึกษาต่อไม่เหมาะสม

3. ปัจจัยด้านคณาจารย์
1. อาจารย์ประจำไม่ได้รับการพัฒนาทางวิชาการ และ/หรือวิชาชีพ อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง
2. ระบบการคัดเลือกอาจารย์ที่ไม่โปร่งใส และไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของมหาวิทยาลัย
3. ขาดแนวทางการพัฒนาอาจารย์ใหม่ทุกคนให้ได้รับการปฐมนิเทศหรือคำแนะนำด้านปรัชญา วัตถุประสงค์ของหลักสูตร
4. อาจารย์ประจำหลักสูตรไม่มีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อวางแผน ติดตาม และทบทวนการดำเนินงานหลักสูตร
5. ขาดนโยบายในการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และสามารถถ่ายทอดประสบการณ์/เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนในรายวิชาต่างๆ

4. ปัจจัยด้านทรัพยากรสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้
1. ตำรา เอกสารประกอบการเรียนการสอน และตำราแต่ละรายวิชามีไม่เพียงพอในแต่ละรายวิชา
2. วัสดุ ครุภัณฑ์ เครื่องมือ และอุปกรณ์การศึกษาเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ที่ไม่หลากหลาย และไม่เพียงพอกับรายวิชา
3. การจัดสภาพแวดล้อมในสถาบัน อาคารสถานที่ สถานที่พักผ่อน หอพักไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน
4. วารสารและนิตยสาร หนังสือและตำราในห้องสมุดไม่ทันสมัยและไม่เพียงพอ
5. การจัดสรรทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนไม่เพียงพอ และไม่หลากหลาย

5. ปัจจัยด้านการจัดการเรียนรู้
1. ขาดกระบวนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า คิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์และทำงานร่วมกัน
2. ขาดการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ส่งเสริมการนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในการปฏิบัติงาน
3. ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนต่อคุณภาพการสอนของอาจารย์อยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่ามาตรฐานที่หลักสูตรกำหนด
4. ขาดการจัดกิจกรรม/โครงการเพื่อพัฒนาศักยภาพ และกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน
5. ขาดการบูรณาการนำความรู้ที่ได้จากการวิจัย/บริการวิชาการสู่สังคมไปใช้กับการเรียนการสอน

6. ปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตร
1. ขาดการแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาหลักสูตรที่เป็นไปตามข้อบังคับของสภามหาวิทยาลัย
2. ขาดการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นนักวิชาการ/วิชาชีพจากภายนอกเป็นกรรมการในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร
3. ขาดกระบวนการการแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรและคณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตรที่มีคุณสมบัติและจำนวนตามเกณฑ์ของ สกอ.
4. ขาดการประเมินและปรับปรุงการดำเนินงานของหลักสูตร
5. ขาดระบบและกลไกในการพัฒนาและบริหารหลักสูตร

7. ปัจจัยด้านการให้คำปรึกษา
1. ขาดแนวทางสนับสนุนให้อาจารย์เอาใจใส่ ให้ความช่วยเหลือ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามและรับฟังความคิดเห็น
2. ขาดการจัดอาจารย์ที่ปรึกษาให้คำแนะนำด้านกิจกรรมแก่ผู้เรียน
3. ขาดการจัดระบบแนะแนวและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการวางแผนสำหรับอาชีพแก่ผู้เรียน
4. ขาดการแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อดูแลให้คำปรึกษาทางด้านวิชาการและวิชาชีพแก่ผู้เรียน
5. ขาดการจัดระบบการสอนเสริมให้แก่ผู้เรียนที่ต้องการ ความช่วยเหลือด้านการเรียนบางรายวิชา

8. ปัจจัยด้านการติดตามและประเมินผล
1. วิธีประเมินผลการสอนของอาจารย์ไม่มีความชัดเจนตามหลักเกณฑ์
2. การวัดผลแต่ละรายวิชาไม่สอดคล้องกับเนื้อหาของวิชาที่เรียน และไม่สามารถตรวจสอบได้
3. อาจารย์ใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของหลักสูตรที่ไม่หลากหลายและไม่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ
4. อาจารย์ไม่นำผลการวัดและประเมินกระบวนการเรียน การสอนมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน
5. ขาดการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่กำหนดใน มคอ. 3 และ 4 (ถ้ามี)

9. ปัจจัยด้านคุณภาพของบัณฑิต
1. ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีได้งานทำตรงตามสาขาวิชาน้อยกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่มหาวิทยาลัยกำหนด
2. ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีได้รับผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตน้อยกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่มหาวิทยาลัยกำหนด
3. ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีได้รับผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศน้อยกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่มหาวิทยาลัยกำหนด
4. ศิษย์เก่าที่สำเร็จการศึกษาในรอบ 3 ปีที่ผ่านมาไม่ได้รับการประกาศเกียรติคุณยกย่องในด้านวิชาการ วิชาชีพ คุณธรรม จริยธรรม กีฬา สุขภาพ ศิลปะและวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อมในระดับชาติหรือนานาชาติ
5. ผู้เรียนปัจจุบันไม่ได้รับรางวัลในระดับชาติหรือนานาชาติภายในรอบ 3 ที่ผ่านมา (ชิ้นงาน)

สรุปผล ที่ประชุมมีมติเห็นชอบ

ระเบียบวาระที่ 3 เรื่องอื่นๆ

ผู้วิจัยรายงานให้ที่ประชุมทราบว่า หลังจากปรับแก้ไขแล้วตามขั้นตอนที่กำหนดแล้ว ขั้นตอนต่อไปจะดำเนินการศึกษาความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารคณะและหน่วยงานที่ใช้ศึกษาเพื่อพัฒนาความเหมาะสมของรูปแบบ โดยการทดสอบที ทั้งนี้ ได้กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกรูปแบบที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยไม่น้อยกว่าระดับมาก (3.51) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปผล ที่ประชุมรับทราบ

ปิดการสนทนากลุ่มเวลา 16.30 น.

1. **ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง (ผู้วิจัย)**
2. **อาจารย์อาทิตยา โปณะทอง (ผู้บันทึกการสนทนากลุ่ม)**

ภาคผนวก ฎ
แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารของคณะและหน่วยงาน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

***** แบบสอบถาม*****
สำหรับผู้บริหารของคณะและหน่วยงานมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 75 คน
เพื่อใช้ในการศึกษาความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยง
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Title A Development the Model of Risk Management at Srinakharinwirot University

ผู้วิจัย ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง
อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษาและการอุดมศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คำชี้แจง

ลักษณะของแบบสอบถามจะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ผู้ตอบคือผู้บริหารคณะและหน่วยงานของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒจำนวน 75 คน โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตอนที่ 3 คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับในการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อให้ผู้ตอบได้ให้ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นกับเรื่องดังกล่าวอย่างเสรี

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน ❐ หน้าข้อความที่เป็นความจริง และกรอกข้อความลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

1. เพศ 1. ❐ ชาย 2. ❐ หญิง

2. สถานภาพ 1. ❐ ผู้บริหาร (ระดับหัวหน้าภาควิชาขึ้นไป)
2. ❐ อาจารย์ประจำ

3. ประสบการณ์ในการทำงาน
1. ❐ ไม่เกิน10 ปี 2. ❐ ระหว่าง 11-20 ปี
3. ❐ ระหว่าง 21-30 ปี 4. ❐ มากกว่า 30 ปีขึ้นไป

4. วุฒิทางการศึกษาสูงสุด
1. ❐ ปริญญาโท
2. ❐ ปริญญาเอก

5. ตำแหน่งทางวิชาการ
1. ❐ อาจารย์ 2. ❐ ผู้ช่วยศาสตราจารย์
3. ❐ รองศาสตราจารย์

6. คณะ/หน่วยงานที่สังกัด
(ระบุ).....

ตอนที่ 2 ความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมายวงกลม (O) ล้อมรอบตัวเลขที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด แต่ละข้อมี 2 คำตอบคือ ความสำคัญ 5 ระดับและความเสี่ยง 11 ระดับ โดยมีระดับของการให้คะแนน ดังนี้

ระดับความสำคัญ : น้อยที่สุด 1 2 3 4 5 มากที่สุด

ระดับความเสี่ยง : น้อยที่สุด 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 มากที่สุด

ส่วนที่ 1 ปัจจัยความเสี่ยงภายนอก

1. ปัจจัยด้านสังคม	ระดับความคิดเห็น	
	ความสำคัญ	ความเสี่ยง
1. มหาวิทยาลัยต้องแข่งขันเพื่อดึงนิสิต เช่น การเปิดหลักสูตรใหม่ที่ตรงกับความต้องการของนิสิต	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
2. ตลาดแรงงานมีความต้องการบัณฑิตที่มีทักษะที่เป็น ลักษณะการบูรณาการระหว่างสองศาสตร์ขึ้นไป	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
3. นโยบายของรัฐบาลที่เปิดโอกาสให้มหาวิทยาลัยจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาทำให้แต่ละมหาวิทยาลัยเปิดหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษามากขึ้น	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
4. ตลาดแรงงานต้องการแรงงานที่มีคุณภาพสูง เพื่อรองรับ สภาพเศรษฐกิจที่มีการแข่งขันสูง	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
5. ขาดการปรับตัวด้านการเตรียมความพร้อมของบุคลากร สู่การเป็นประชาคมอาเซียนและขาดแคลนหรือสูญเสียบุคลากรที่มีคุณภาพ	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

2. ปัจจัยด้านเทคโนโลยี	ระดับความคิดเห็น	
	ความสำคัญ	ความเสี่ยง
1. การถูกโจรกรรมข้อมูล การปรับแต่งข้อมูล การถูกบุกรุกข้อมูลจากผู้ไม่ประสงค์ดี	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
2. ไวรัสคอมพิวเตอร์ทำลายระบบฐานข้อมูล	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
3. การเลือกใช้เทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสม และความผิดพลาดของเทคโนโลยี	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
4. ความเสี่ยงของ Big Data เนื่องจากปัจจุบันมีข้อมูลจำนวนมาก ดังนั้น จึงมีความเสี่ยงเรื่องการนำข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้มาใช้	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
5. ผู้สอนและผู้เรียนขาดความรู้และความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

3. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ	ระดับความคิดเห็น	
	ความสำคัญ	ความเสี่ยง
1. แนวโน้มการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศอาเซียนส่งผลกระทบต่อการจ้างงาน	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
2. สภาวะทางเศรษฐกิจทำให้มหาวิทยาลัยได้รับงบประมาณไม่เป็นไปตามเป้าหมาย	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
3. มีการพัฒนาเศรษฐกิจและเทคโนโลยีด้วยการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคอุตสาหกรรม เช่น การให้คำปรึกษา การซื้อ-ขายนวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์ การทำการทดลองและการทำวิจัยร่วมกันยังไม่เพียง	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
4. ค่าครองชีพ ปรับตัวสูงขึ้น ดังนั้น อัตราส่วนเงินเดือนเริ่มต้นมาตรฐาน อัตราการเพิ่มของค่าดำเนินงาน เงินเดือน เงินชดเชยของบุคลากร จึงต้องมีการปรับตัวให้เท่ากับหรือ สูงกว่าตลาดแรงงาน	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
5. เศรษฐกิจตกต่ำอาจมีผลกระทบต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งลูกเข้าเรียนสถาบันที่มีค่าเล่าเรียนสูง	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

4. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม	ระดับความคิดเห็น	
	ความสำคัญ	ความเสี่ยง
1. การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) เกิดภัยธรรมชาติ เช่น แผ่นดินไหว วาตภัย อุทกภัย	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
2. อุบัติภัยที่ไม่สามารถคาดการณ์ได้ เช่น อัคคีภัย อุบัติเหตุต่างๆ ภายในมหาวิทยาลัย	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
3. ประเทศประสบปัญหาวิกฤตด้านพลังงาน เช่น น้ำ ไฟ น้ำมัน	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
4. การระบาดของโรคอุบัติใหม่ที่ยังมีการค้นพบวิธีรักษาได้ไม่ทันท่วงที เช่น ไวรัส H1N1 (ไข้หวัดสายพันธุ์ใหม่ 2009) และไวรัสโคโรน่า สายพันธุ์ใหม่ 2012 ซึ่งทำให้ท้องเสียเฉียบพลัน	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
5. สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ เช่น มลพิษทางเสียง มลพิษทางอากาศ ปัญหาที่เกิดจากขยะ	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

5. ปัจจัยด้านการเมืองและกฎหมาย	ระดับความคิดเห็น	
	ความสำคัญ	ความเสี่ยง
1. การเมืองไม่มีเสถียรภาพส่งผลให้นโยบายด้านการศึกษาเปลี่ยนแปลงบ่อย ขาดความต่อเนื่องในการบริหารจัดการ	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
2. การเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบต่างๆ ส่งผลให้การดำเนินการที่กำหนดไว้ไม่สอดคล้องกับระเบียบใหม่	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
3. การแทรกแซงจากองค์กรอิสระและหน่วยงานภาครัฐของนักการเมืองต่อการบริหารจัดการมหาวิทยาลัย	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
4. กฎระเบียบ ข้อบังคับล้าสมัย ไม่ทันการเปลี่ยนแปลง	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
5. หน่วยงานที่กำกับมหาวิทยาลัย (สกอ. และสมศ.) เปลี่ยนกฎเกณฑ์ ข้อบังคับที่สูงขึ้น และบ่อยครั้ง จึงส่งผลให้หน่วยงานต้องปรับเปลี่ยนแผนการดำเนินงานตลอดเวลา	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

ส่วนที่ 2 ปัจจัยความเสี่ยงภายใน

1. ปัจจัยด้านหลักสูตร	ระดับความคิดเห็น	
	ความสำคัญ	ความเสี่ยง
1. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
2. การกำหนดหลักสูตรไม่มีความเหมาะสมกับความต้องการในการประกอบอาชีพของบัณฑิต	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
3. การกำหนดหลักสูตรไม่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและสังคม	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
4. การกำหนดรายละเอียดของรายวิชาไม่เหมาะสมและไม่ครอบคลุมบริบทของหลักสูตร	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
5. จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรไม่เหมาะสมกับการศึกษาของหลักสูตร	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

2. ปัจจัยด้านผู้เรียน	ระดับความคิดเห็น	
	ความสำคัญ	ความเสี่ยง
1. ระบบการสอบคัดเลือกผู้เรียนที่ต้องการเข้าศึกษาต่อไม่เป็นไปตามแผนการรับของหลักสูตร	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
2. ระบบในการพัฒนาผู้เรียนที่รับเข้าศึกษาต่อไม่เป็นไปตามแผนการรับของหลักสูตร	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
3. มีผู้เรียนสมัครเข้าศึกษาต่อจำนวนน้อยไม่เป็นไปตามแผนการรับของหลักสูตร	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
4. ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานไม่ตรงตามคุณสมบัติที่หลักสูตรกำหนดแต่มหาวิทยาลัยให้โอกาสในการศึกษา	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
5. ระยะเวลาในการเปิดรับสมัครเข้าศึกษาต่อไม่เหมาะสม	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

3. ปัจจัยด้านคณาจารย์	ระดับความคิดเห็น	
	ความสำคัญ	ความเสี่ยง
1. อาจารย์ประจำไม่ได้รับการพัฒนาทางวิชาการ และ/หรือวิชาชีพอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
2. ระบบการคัดเลือกอาจารย์ที่ไม่โปร่งใส และไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของมหาวิทยาลัย	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
3. ขาดแนวทางการพัฒนาอาจารย์ใหม่ทุกคนให้ได้รับการปฐมนิเทศหรือคำแนะนำด้านปรัชญา วัตถุประสงค์ของหลักสูตร	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
4. อาจารย์ประจำหลักสูตรไม่มีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อวางแผนติดตาม และทบทวนการดำเนินงานหลักสูตร	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
5. ขาดนโยบายในการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญและสามารถถ่ายทอดประสบการณ์/เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนในรายวิชาต่างๆ	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

4. ปัจจัยด้านทรัพยากรสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้	ระดับความคิดเห็น	
	ความสำคัญ	ความเสี่ยง
1. ตำรา เอกสารประกอบการเรียนการสอน และตำราแต่ละรายวิชามีไม่เพียงพอในแต่ละรายวิชา	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
2. วัสดุ ครุภัณฑ์ เครื่องมือ และอุปกรณ์การศึกษาเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ที่ไม่หลากหลาย และไม่เพียงพอกับรายวิชา	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
3. การจัดสภาพแวดล้อมในสถาบัน อาคารสถานที่ สถานที่พักผ่อนหอพักไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
4. วารสารและนิตยสาร หนังสือและตำราในห้องสมุดไม่ทันสมัยและไม่เพียงพอ	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
5. การจัดสรรทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนไม่เพียงพอและไม่หลากลาย	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

5. ปัจจัยด้านการจัดการเรียนรู้	ระดับความคิดเห็น	
	ความสำคัญ	ความเสี่ยง
1. ขาดกระบวนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า คิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์และทำงานร่วมกัน	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
2. ขาดการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ส่งเสริมการนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในการปฏิบัติงาน	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
3. ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนต่อคุณภาพการสอนของอาจารย์อยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่ามาตรฐานที่หลักสูตรกำหนด	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
4. ขาดการจัดกิจกรรม/โครงการเพื่อพัฒนาศักยภาพ และกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
5. ขาดการบูรณาการนำความรู้ที่ได้จากการวิจัย/บริการวิชาการสู่สังคมไปใช้กับการเรียนการสอน	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

6. ปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตร	ระดับความคิดเห็น	
	ความสำคัญ	ความเสี่ยง
1. ขาดการแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาหลักสูตรที่เป็นไปตามข้อบังคับของสภามหาวิทยาลัย	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
2. ขาดการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นนักวิชาการ/วิชาชีพจากภายนอกเป็นกรรมการในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
3. ขาดกระบวนการการแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรและคณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตรที่มีคุณสมบัติและจำนวนตามเกณฑ์ของ สกอ.	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
4. ขาดการประเมินและปรับปรุงการดำเนินงานของหลักสูตร	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
5. ขาดระบบและกลไกในการพัฒนาและบริหารหลักสูตร	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

7. ปัจจัยด้านการให้คำปรึกษา	ระดับความคิดเห็น	
	ความสำคัญ	ความเสี่ยง
1. ขาดแนวทางสนับสนุนให้อาจารย์เอาใจใส่ ให้ความช่วยเหลือ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามและรับฟังความคิดเห็น	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
2. ขาดการจัดอาจารย์ที่ปรึกษาให้คำแนะนำด้านกิจกรรมแก่ผู้เรียน	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
3. ขาดการจัดระบบแนะแนวและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการวางแผนสำหรับอาชีพแก่ผู้เรียน	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
4. ขาดการแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อดูแลให้คำปรึกษาทางด้านวิชาการและวิชาชีพแก่ผู้เรียน	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
5. ขาดการจัดระบบการสอนเสริมให้แก่ผู้เรียนที่ต้องการ ความช่วยเหลือด้านการเรียนบางรายวิชา	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

8. ปัจจัยด้านการติดตามและประเมินผล	ระดับความคิดเห็น	
	ความสำคัญ	ความเสี่ยง
1. วิธีประเมินผลการสอนของอาจารย์ไม่มีความชัดเจนตามหลักเกณฑ์	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
2. การวัดผลแต่ละรายวิชาไม่สอดคล้องกับเนื้อหาของวิชาที่เรียนและไม่สามารถตรวจสอบได้	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
3. อาจารย์ใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของหลักสูตรที่ไม่หลากหลายและไม่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
4. อาจารย์ไม่นำผลการวัดและประเมินกระบวนการเรียน การสอนมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
5. ขาดการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่กำหนดใน มคอ. 3 และ มคอ. 4 (ถ้ามี) อย่างน้อยร้อยละ 25 ของรายวิชาที่เปิดสอนในแต่ละปีการศึกษา	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

9. ปัจจัยด้านคุณภาพของบัณฑิต	ระดับความคิดเห็น	
	ความสำคัญ	ความเสี่ยง
1. ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีได้งานทำตรงตามสาขาวิชาน้อยกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่มหาวิทยาลัยกำหนด	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
2. ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีได้รับผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตน้อยกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่มหาวิทยาลัยกำหนด	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
3. ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีได้รับผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศน้อยกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่มหาวิทยาลัยกำหนด	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
4. ศิษย์เก่าที่สำเร็จการศึกษาในรอบ 3 ปีที่ผ่านมาไม่ได้รับการประกาศเกียรติคุณยกย่องในด้านวิชาการ วิชาชีพ คุณธรรม จริยธรรม กีฬา สุขภาพ ศิลปะและวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อมในระดับชาติหรือนานาชาติ	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
5. ผู้เรียนปัจจุบันไม่ได้รับรางวัลในระดับชาติหรือนานาชาติภายในรอบ 3 ที่ผ่านมา (ชิ้นงาน)	1 2 3 4 5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับในการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อให้ผู้ตอบได้ให้ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นกับเรื่องดังกล่าวอย่างเสรี

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

** ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงครับ**

ภาคผนวก ฏ

จดหมายเชิญผู้เชี่ยวชาญ และจดหมายขอความอนุเคราะห์

ที่ บหอ. 044/2559

คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

16 ธันวาคม 2559

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน อาจารย์ ดร.วิมลวรรณ เลิศวงศ์เผ่าพันธ์

ด้วยกระผม ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษาและการอุดมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติทุนจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จากเงินรายได้มหาวิทยาลัย (รายได้คณะศึกษาศาสตร์) ประจำปีงบประมาณ 2559 สัญญาเลขที่ 146/2559 ให้ทำวิจัยเรื่อง "การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ" ในการนี้ จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง)
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สาขาวิชาการอุดมศึกษา
โทร 02-664-1000 ต่อ 15264
หมายเหตุ: สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อผู้วิจัย โทรศัพท์ 08-1441-5465

ที่ บหอ. 045/2559

คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

16 ธันวาคม 2559

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐะณุพงศ์ ศรีกาฬสินธุ์

ด้วยกระผม ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษาและการอุดมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติทุนจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จากเงินรายได้มหาวิทยาลัย (รายได้คณะศึกษาศาสตร์) ประจำปีงบประมาณ 2559 สัญญาเลขที่ 146/2559 ให้ทำวิจัยเรื่อง "การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ" ในการนี้ จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง)
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สาขาวิชาการอุดมศึกษา
โทร 02-664-1000 ต่อ 15264
หมายเหตุ: สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อผู้วิจัย โทรศัพท์ 08-1441-5465

ที่ บหอ. 046/2559

คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

16 ธันวาคม 2559

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน อาจารย์ ดร.ภานุวัฒน์ ศิรินุพงศ์

ด้วยกระผม ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษาและการอุดมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติทุนจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จากเงินรายได้มหาวิทยาลัย (รายได้คณะศึกษาศาสตร์) ประจำปีงบประมาณ 2559 สัญญาเลขที่ 146/2559 ให้ทำวิจัยเรื่อง "การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ" ในการนี้ จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง)
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สาขาวิชาการอุดมศึกษา
โทร 02-664-1000 ต่อ 15264
หมายเหตุ: สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อผู้วิจัย โทรศัพท์ 08-1441-5465

ที่ บทอ. 047/2559

คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

16 ธันวาคม 2559

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ดร.ระติกรณ์ นิยมะจันทร์

ด้วยกระผม ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษาและการอุดมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติทุนจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จากเงินรายได้มหาวิทยาลัย (รายได้คณะศึกษาศาสตร์) ประจำปีงบประมาณ 2559 สัญญาเลขที่ 146/2559 ให้ทำวิจัยเรื่อง "การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ" ในการนี้ จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง)
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สาขาวิชาการอุดมศึกษา
โทร 02-664-1000 ต่อ 15264
หมายเหตุ: สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อผู้วิจัย โทรศัพท์ 08-1441-5465

ที่ บหอ. 048/2559

คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

16 ธันวาคม 2559

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน อาจารย์ ดร.ประภาศรี พรหมประกาย

ด้วยกระผม ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษาและการอุดมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติทุนจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จากเงินรายได้มหาวิทยาลัย (รายได้คณะศึกษาศาสตร์) ประจำปีงบประมาณ 2559 สัญญาเลขที่ 146/2559 ให้ทำวิจัยเรื่อง "การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ" ในการนี้ จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง)
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สาขาวิชาการอุดมศึกษา
โทร 02-664-1000 ต่อ 15264
หมายเหตุ: สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อผู้วิจัย โทรศัพท์ 08-1441-5465

ที่ บหอ. 048/2559

คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

16 ธันวาคม 2559

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน อาจารย์ ดร.ประภาศรี พรหมประกาย

ด้วยกระผม ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษาและการอุดมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติทุนจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จากเงินรายได้มหาวิทยาลัย (รายได้คณะศึกษาศาสตร์) ประจำปีงบประมาณ 2559 สัญญาเลขที่ 146/2559 ให้ทำวิจัยเรื่อง "การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ" ในการนี้ จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง)
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สาขาวิชาการอุดมศึกษา
โทร 02-664-1000 ต่อ 15264
หมายเหตุ: สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อผู้วิจัย โทรศัพท์ 08-1441-5465

ที่ บหอ. 023/2560

คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

15 กุมภาพันธ์ 2560

เรื่อง ขอเชิญประชุมสนทนากลุ่ม

เรียน อาจารย์ ดร.วิมลวรรณ เลิศวงศ์เผ่าพันธ์

ด้วยกระผม ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษาและการอุดมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติทุนจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จากเงินรายได้มหาวิทยาลัย (รายได้คณะศึกษาศาสตร์) ประจำปีงบประมาณ 2559 สัญญาเลขที่ 146/2559 ให้ทำวิจัยเรื่อง "การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ" ในการนี้ จึงขอเรียนเชิญท่านเข้าร่วมสนทนากลุ่ม เพื่อพิจารณารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในวันอาทิตย์ที่ 19 มีนาคม 2560 เวลา 13.00 – 16.30 น. ณ ห้องประชุมสาขาการอุดมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง)
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สาขาวิชาการอุดมศึกษา
โทร 02-664-1000 ติ่ 15264
หมายเหตุ: สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อผู้วิจัย โทรศัพท์ 08-1441-5465

ที่ บหอ. 024/2560

คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

15 กุมภาพันธ์ 2560

เรื่อง ขอเชิญประชุมสนทนากลุ่ม

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐะณุพงศ์ ศรีกาฬสินธุ์

ด้วยกระผม ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษาและการอุดมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติทุนจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จากเงินรายได้มหาวิทยาลัย (รายได้คณะศึกษาศาสตร์) ประจำปีงบประมาณ 2559 สัญญาเลขที่ 146/2559 ให้ทำวิจัยเรื่อง "การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ" ในการนี้ จึงขอเรียนเชิญท่านเข้าร่วมสนทนากลุ่ม เพื่อพิจารณารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในวันอาทิตย์ที่ 19 มีนาคม 2560 เวลา 13.00 – 16.30 น. ณ ห้องประชุมสาขาการอุดมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง)
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สาขาวิชาการอุดมศึกษา
โทร 02-664-1000 ต่อ 15264
หมายเหตุ: สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อผู้วิจัย โทรศัพท์ 08-1441-5465

ที่ บหอ. 025/2560

คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

15 กุมภาพันธ์ 2560

เรื่อง ขอเชิญประชุมสนทนากลุ่ม

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภานุวัฒน์ ศิรินุพงศ์

ด้วยกระผม ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษาและการอุดมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติทุนจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จากเงินรายได้มหาวิทยาลัย (รายได้คณะศึกษาศาสตร์) ประจำปีงบประมาณ 2559 สัญญาเลขที่ 146/2559 ให้ทำวิจัยเรื่อง "การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ" ในการนี้ จึงขอเรียนเชิญท่านเข้าร่วมสนทนากลุ่ม เพื่อพิจารณารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในวันอาทิตย์ที่ 19 มีนาคม 2560 เวลา 13.00 – 16.30 น. ณ ห้องประชุมสาขาการอุดมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง)
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สาขาวิชาการอุดมศึกษา
โทร 02-664-1000 ต่อ 15264
หมายเหตุ: สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อผู้วิจัย โทรศัพท์ 08-1441-5465

ที่ บหอ. 026/2560

คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

15 กุมภาพันธ์ 2560

เรื่อง ขอเชิญประชุมสนทนากลุ่ม

เรียน ดร.ดลภิวัฒน์ ปรีดาวิภาต

ด้วยกระผม ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษาและการอุดมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติทุนจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จากเงินรายได้มหาวิทยาลัย (รายได้คณะศึกษาศาสตร์) ประจำปีงบประมาณ 2559 สัญญาเลขที่ 146/2559 ให้ทำวิจัยเรื่อง "การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ" ในการนี้ จึงขอเรียนเชิญท่านเข้าร่วมสนทนากลุ่ม เพื่อพิจารณารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในวันอาทิตย์ที่ 19 มีนาคม 2560 เวลา 13.00 – 16.30 น. ณ ห้องประชุมสาขาการอุดมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง)
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สาขาวิชาการอุดมศึกษา
โทร 02-664-1000 ต่อ 15264
หมายเหตุ: สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อผู้วิจัย โทรศัพท์ 08-1441-5465

ที่ บหอ. 027/2560

คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

15 กุมภาพันธ์ 2560

เรื่อง ขอเชิญประชุมสนทนากลุ่ม

เรียน อาจารย์ ดร.ประภาศรี พรหมประกาย

ด้วยกระผม ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษาและการอุดมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติทุนจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จากเงินรายได้มหาวิทยาลัย (รายได้คณะศึกษาศาสตร์) ประจำปีงบประมาณ 2559 สัญญาเลขที่ 146/2559 ให้ทำวิจัยเรื่อง "การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ" ในการนี้ จึงขอเรียนเชิญท่านเข้าร่วมสนทนากลุ่ม เพื่อพิจารณารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในวันอาทิตย์ที่ 19 มีนาคม 2560 เวลา 13.00 – 16.30 น. ณ ห้องประชุมสาขาการอุดมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง)
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สาขาวิชาการอุดมศึกษา
โทร 02-664-1000 ต่อ 15264
หมายเหตุ: สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อผู้วิจัย โทรศัพท์ 08-1441-5465

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง
วันเดือนปีเกิด	26 กรกฎาคม 2518
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	777/19 หมู่บ้านเรือนหลวงพาร์ควิวล์ ตำบลแพรกษา
	อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ 10280
ตำแหน่งปัจจุบัน	อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษาและการอุดมศึกษา
	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
	114 ถนนสุขุมวิท แขวงคลองตัน เขตวัฒนา
	กรุงเทพมหานคร 10110
ประวัติการศึกษา	พ.ศ.2533 มัธยมศึกษาตอนต้น จากโรงเรียนสุไหงโก-ลก จังหวัดนราธิวาส
	พ.ศ.2536 มัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนราชดำริ กรุงเทพมหานคร
	พ.ศ.2540 ศ.บ. (เศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ) จากมหาวิทยาลัยกรุงเทพ
	พ.ศ.2544 ศษ.ม. (การอุดมศึกษา) จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง
	พ.ศ.2557 กศ.ด. (การอุดมศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ